

eul_wid: spc-ac

Σώπατρος ὁ Ἀθηναῖος · Sopater of Athens

Division of Questions

Διαίρεσις ζητημάτων

Period: Ὀψιμαρχία [Late Antique](#)

Dialect: Ἀττικίζουσα [Atticizing](#)

Domain: Ῥητορική [Oratory](#)

Format: Λόγος [Oration](#)

8.2. (1t) ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΖΗΤΗΜΑΤΩ Ν . Μετὰ τὰ κατὰ Κύζικον Ἀλκιβιάδης αἰτήσας φρουρὰν τοῦ σώματος κρίνεται τυραννίδος ἐπιθέσεως. ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΑΠΛΟΥΣ. Αὐθάδης ἐστὶν Ἀλκιβιάδης καὶ μεγάλοφρων· φιλότιμον γὰρ αὐτὸν τὰ τε ἄνωθεν ποιεῖ πολιτεύματα καὶ τὰ περὶ Κύζικον κατορθώματα· οὕτω γὰρ αὐτὸν εἰσάγει καὶ Θουκυδίδης, ὅτε πρὸς Νικίαν ἀποτείνεται, φάσκοντα μᾶλλον ἐτέρων αὐτῷ προσήκειν τὴν ἀρχήν· πρὸς δὲ τούτοις καὶ Πλούταρχος κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ τὸ αὐθαδὲς δείκνυσιν ἐν τοῖς μάλιστα πάντων τούτῳ προεῖναι· γνωστέον δὲ ὅτι πολὺ τὸ πομπικὸν ἔχειν ὀφείλει τὸ ζήτημα, ἵνα μετὰ τῆς ἀπολογίας καὶ πομπεύειν ἔχη τοῖς κατορθώμασιν· εἰς τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ τὰ τῶν λόγων ἐπῆρθαι προσῆκεν, ὥς καὶ δοκεῖν τῆς γραφῆς ὡς μὴ προσηκούσης αὐτῷ καταφρονεῖν· ὅταν γὰρ λέγῃ τόσα καὶ τόσα τρόπαια καὶ μάχας ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ φιλοτιμίας πολλὰς, πῶς οὐ τὰ τῆς γραφῆς ἀνοίκεια τῷ τοιούτῳ ἐναποδείκνυται; ἐχέτω οὖν τὰ προοίμια ἄξιόν τι τῆς μεγαληγορίας Ἀλκιβιάδου, καὶ πεφαντασμένον εὐθὺς ἀπὸ τῶν προτάσεων· οἷον οὕτως· ἄνδρες οἱ δι' Ἀλκιβιάδην ἐλεύθεροι· ἢ οὕτως· ἄνδρες οἱ τοσοῦτων τυράννων τυραννοκτόνοι, ἰδεῖν εὐτυχήσαντες, ὅποιοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι· δεύτερον δὲ προοίμιον καλῶς ἂν ἔχοι τοιαύτην ἔχον πρότασιν· ἐν μὲν οὖν οἶδα κακῶς βουλευσάμενος, ὅτι τῶν συκοφαντῶν τινα πρὸς σφαγὴν οὐκ ἦτησα· τρίτον ὁμοίως τῆς μεγαληγορίας καὶ τοῦ φιλοτίμου τοῦ Ἀλκιβιάδου ἄξιον.

8.3 κατάστασις· καταστῆναι μᾶλλον ἀρμόττει νῦν ἐν τούτῳ τῷ προβλήματι τὰ γενόμενα, ἢ διηγῆσασθαι· εἰ μὲν γὰρ ἦν μηδὲν μηδαμοῦ λυπήσας Ἀλκιβιάδης τὴν πόλιν, ἀλλ' ὥφθη πανταχοῦ γνήσιος, εὖνους, διηγῆσασθαι ἄλλον, ἀλλ' οὐχὶ καταστῆναι προσῆκον ἦν· ὁ μὲν γὰρ Κέφαλος παρὰ Πολέμωνι μηδεμίαν καθ' ἑαυτοῦ πώποτε δεδωκὼς τοῖς πολίταις λαβὴν διηγεῖται τὴν πολιτείαν τὴν ἑαυτοῦ, μηδενὸς ἀμαρτήματος αὐτὸν ἀναγκάζοντος τὴν αἰτίαν ἀπολύσασθαι, ὅπερ οἰκονομίας τῆς ἐν ταῖς καταστάσεσιν ἴδιον· ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης πολλὰ τε κατὰ τῆς πόλεως πεπραγμάτεται· καὶ γὰρ Δεκέλεια διαβέβληκεν αὐτὸν, καὶ ἡ πρὸς Λακεδαιμονίους μετάστασις, καὶ τὰ κατὰ Σικελίαν ἀτυχήματα, καὶ πολλὰ ἕτερα, ἃ πάντα λυποῦντα κατὰ τὴν κατάστασιν ἀναγκαῖον προδιοικήσασθαι· τότε γὰρ μάλιστα τὴν καλλίστην ἐργασίαν κατάστασις ἐπιδέξεται, ὅταν, ὡς ἔφην, ἔχη καὶ διοικήσεις τινῶν λυπηρῶν, καὶ ἀπολογίαν τῶν ἐγκλημάτων ἐσχηματισμένην, ἀπεναντίας τούτων οὔσης τῆς διηγήσεως καὶ ψιλὴν τῶν πεπολιτευμένων ἐχούσης ἐκθεσιν· ἐν οὖν τῷ προκειμένῳ ζητήματι τρία κατὰ τὴν κατάστασιν ἐργασόμεθα· πρῶτον μὲν τὸ φιλοτιμήσασθαι τοῖς κατορθώμασι· δεύτερον τὸ διοικήσασθαι τὰ κατὰ τῆς

πόλεως ὑπ' Ἀλκιβιάδου γενόμενα· τρίτον τὸ διὰ τῶν κατορθωμάτων ὑπεμφαίνειν, ὅτι πρὸς τυραννίδα οὐχ ἑώρακε· τὸ μὲν οὖν πρὸς τυραννίδα μὴ βλέπειν οἰκονομεῖται τῇ τε Σωκρατικῇ παιδεύσει καὶ τῇ ἐν φιλοσόφῳ ἀγωγῇ καὶ τῷ ἐν δημοκρατίᾳ τετράφθαι καὶ τῷ γινώσκειν, ὡς ἡ τοιαύτη πολιτεία καλὸν· τὴν δὲ φιλοτιμίαν ἔξει τὰ κατορθώματα· διοικήσεις δὲ τὰ κατὰ τῆς πόλεως ὑπ' Ἀλκιβιάδου γενόμενα τῷ φάσκειν αὐτὸν πρὸς καιρὸν τετηρῆσθαι μειζόνων κατορθωμάτων· καταστήσεις δὲ οὕτως· ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, φιλοσοφίας ἐραστὴς ἦν, καὶ τὰ κάλλιστα παρὰ Σωκράτους ἐμάνθανον, καὶ διδασκόμενος ὅτι καλὸν ἡ πολιτεία διετέλουν τῷ φιλοσόφῳ συνών· πλατύνειν δὲ δεῖ ὡς οἶόν τε· καὶ ἐὰν ἡ καὶ ἡθοποιῖαν εὐθὺς πλάσαι παρὰ Σωκράτους πρὸς Ἀλκιβιάδην· εἴτα μετὰ τὴν ἡθοποιῖαν ἐπήγαγεν· ἐπειδὴ εἰς τὴν πολιτείαν ἐμαυτὸν δεῖν ᾤκησεν ἐγγράψαι, εὐθὺς ἐποιούμην ἐπιδόσεις χρημάτων, χορηγίας, τριηραρχίας, Ἀργεῖους ἐποίουν, Ἡλείους, Μαντινεῖς συμμάχους τῇ πόλει· οὕτως ἐπλήρουν Ἀθηναίοις τὸ σπουδαζόμενον, καὶ τὸν ἐπὶ Σικελίαν πλοῦν εὐτρεπίζειν συνεβούλευον, ἵν' ὅλην νῆσον τοῖς Ἀττικοῖς Ἀλκιβιάδης προσθῇ πράγμασι· μέλλοντος οὖν μου πρὸς τὴν ἀναγωγὴν τὰ παρὰ τῶν βασκαίνοντων ταῖς ἐμαῖς πολιτείαις ἀπεδείκνυτο· ἐνταῦθα καλὸν καὶ ἡθοποιῖαν εἶπεῖν τοιαύτην ὡς ἐννοοῦντες οἱ βασκαίνοντες τοῦ κατορθώματος τὴν ὑπερβολὴν πρὸς αὐτοὺς ἔλεγον· Ἀλκιβιάδης δεινός, βελτίων πάντων ἡμῶν εἶναι βουλόμενος, ἂν λάβῃ Σικελίαν, τίς ἔσται; τίς ἐνέγκαι μετὰ ταῦτα τὸν Ἀλκμαιωνίδην δυνήσεται; οὕτω κατ' ἐμοῦ δραματουργοῦσιν ἐγκλήματα, Ἑρμῶν περικοπὰς καὶ δημοσίᾳ τελούμενα τῆς Ἐλευσίνος ἀπόρρητα· ὡς οὖν ἐπέγνων ἐγὼ τὸ γενόμενον καὶ τὸν φόνον ἐκ τῶν ἐγκλημάτων ἐγνώριζον, προσῆλθον ὑμῖν, ὦ δικασταί· προσῆλθον αἰτῶν κρίσιν καὶ δικαστήριον, καλὸν εἶπον ἀπιέναι στρατηγὸν ἐπὶ πολεμίους ἀνεύθυνον, εἶπον πολλάκις ὡς δεινοί τινες οἱ συκοφάνται τυγχάνουσιν· ὡς δὲ ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθον, οὐδὲ τὰς εὐθύνας διδόντος ὁ δῆμος ἠνέσχοντο, ἄσας ἐκεῖνον παιᾶνα τὸν κάλλιστον ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἀνηγόμενον, ἔπλεον ἐπὶ Σικελίαν θαρρῶν μετὰ τῆς νίκης, τὸ τρόπαιον πιστεύων ὡς ἀποδώσων Σικελίαν τῇ πόλει· εἴτα πλησίον γενόμενος καὶ τῷ Ῥηγίῳ προσβαλὼν Κατάνην εὐθὺς Ἀθηναίων προσετίθην τοῖς κτήμασι, καὶ Συρράκουσίους μετὰ τὴν Κατάνην αἰχμαλώτους ἥλιπζον· εἶχον γοῦν αὐτοὺς διπλῶ καὶ μεγάλῳ τειχίσματι· ἀλλ' οἳ γε χρηστοὶ συκοφάνται τῷ μεγέθει τῶν κατορθωμάτων ἐφθόνησαν· λογιζάμενοι γὰρ ὡς μείζων ἔσομαι τοιαῦτα τῇ πατρίδι χαρισάμενος, κάμοι μᾶλλον ὁ δῆμος πρὸς πάντα πεισθήσεται, τὴν ὑπερβολὴν εὐδοξίας οὐ φέροντες τὴν πόλιν ἔπειθον κατ' ἐμοῦ, τὸν δῆμον ἅπαντα λοιδοροῦντες ἐμὲ συνετάραττον, Ἀλκιβιάδης, λέγοντες, ἄσεβεῖ· πάλιν συμπόσια καὶ παρὰ πότον μυστήρια· δεῖ δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις ὡς οἶόν τε μάλιστα τοῦ δήμου μὴ καθάπτεσθαι, ἀλλὰ ἡρέμα καὶ ὑπεραπολογεῖσθαι αὐτοῦ λέγοντα· ὅτι δεινοί τινες ἔστε περὶ τὰς θεὰς καὶ τὴν Ἐλευσίνα καὶ τὰ μυστήρια· καὶ περὶ τῆς τελετῆς ἀκούοντες ἠχθέσθητε· εἴτα μετὰ ταῦτα κατ' ἀκολουθίαν ἐρεῖς· ὡς οὖν τὴν Σαλαμινίαν εἶδον, τῇ νήσῳ προσπλέουσας, ἐλογιζόμενον· μὴ νενικήκασιν οἱ συκοφάνται, κατ' ἐμοῦ λοιδορησάμενοι; μὴ κατ' ἐμοῦ πάλιν ὁ δῆμος παρώξυνται· λαβὼν δὲ τὰ παρ' ὑμῶν γράμματα, καὶ μαθὼν ὡς ἐπὶ κρίσιν Ἀλκιβιάδην Ἀθηναῖοι κεκλήκασιν, πρὸς ἐμαυτὸν ἔλεγον, φεῦ τοῦ πράγματος· οὐ ταύτας ἔχω παρὰ τοῦ δήμου τὰς ὑποσχέσεις, „οὐ βούλεται πρὸ Σικελίας ἀπολογεῖσθαι τὸν στρατηγὸν ἢ πόλις;“ τί οὖν, ἔφην, ποιήσομεν; πεισθῶ τῷ γράμματι; δέδοικα τὸν δῆμον παρὰ τῶν κατηγορῶν πειθόμενον· δεινός ἐστιν ὀργιζόμενος· οὐ περιμενεῖ τὴν ἀπολογίαν, διὰ τὴν Ἐλευσίνος ὕβριν ἀχθόμενος· τί οὖν ἐπὶ τούτοις ποιῶ· ἀνάγομαι μὲν ἐπ' ὀλίγον τῇ Σαλαμινίᾳ πειθόμενος· ἀποδράς δὲ τούτους πρὸς ἐμαυτὸν εἶπον τοὺς λόγους· ἔκφυγε τὴν Ἀθηναίων ὀργὴν, ἂν ἐπιθυμῇς τῇ πόλει χαρίζεσθαι· καιρός σοι μειζόνων κατορθωμάτων γενήσεται· δεινὸν ὅτι μὴ Σικελίαν ἀποδέδωκα τῇ πόλει· τί οὖν, ἀλλ' ἀντὶ ταύτης ἀποδώσω μᾶλλον σεμνοτέραν, ἢ τὸ Σικελίας ἐγίγνετο τρόπαιον· γενόμενος οὖν παρὰ Λακεδαιμονίοις ἐπὶ Σάμον ὥρμησα τοὺς

Ἀθηναίους καταγομένους ὁρῶν· καὶ μετ' αὐτῶν θᾶττον γενόμενος Κύζικον εἶχον μεῖζον ἢ τὸ Σικελίας κατόρθωμα· εἶτα μετὰ ταῦτα λοιπὸν αὐξήσεις τὸ τρόπαιον, καὶ δυσχερανεῖς πρὸς τὴν κατηγορίαν· καὶ πλατυνεῖς ὥς δυνατόν ἐστι μάλιστα τὰ πράγματα.

8.7

ΕΛΕΓΧΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΙΣ. Ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις σκοπὸν ἔχει τὰ μὴ προσόντα τῷ κεφαλαίῳ ἀεὶ ἰσχυροποιεῖν, τὰ δὲ ὑπάρχοντα καθαιρεῖν· οἷον, ἐὰν μὴ ᾧσι μάρτυρες, τὸ φάσκειν ὅτι ἡ τῶν μαρτύρων παράστασις ἰσχυροτάτη ἐστὶν ἀπόδειξις· ἐὰν δὲ ᾧσι μάρτυρες, διαβάλλειν αὐτούς· πάλιν ἐὰν ἢ τὰ πράγματα τὰ καταμαρτυροῦντα, ἐπιζητεῖ τοὺς μάρτυρας· τὰ δὲ εἰκότα διάβαλλε· ἐὰν δὲ ᾧσι μάρτυρες, ἐπαίνει τὰ εἰκότα· καὶ τοὺς μάρτυρας διάβαλλε, καὶ καθόλου ἐν τῇ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησιν ἢ μάρτυρές εἰσιν, ἢ εἰκότα, ἢ καὶ ἀμφοτέρω· δεῖ οὖν πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον ἀεὶ τὸ κεφάλαιον μεταχειρίζεσθαι καὶ ὁρᾶν, τίσιν ὁ ἐναντίος πρὸς τὴν τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησιν κέχρηται, καὶ ταῦτα διαβάλλειν· ἐπαινεῖν δὲ ἐκεῖνα, οἷς οὐκ ἔχει χρῆσασθαι· οἷον ἐν τῇ γυναικὶ τῇ κρινομένη μοιχείας· ὅτι βασανιζόμεναι αἱ θεράπαινοι εἰρήκασιν φαρμακεῖαν μὲν μὴ συνειδέναι τῇ μητρὶ τῆς κόρης, μοιχείαν δὲ πρὸς τὸν τῆς κόρης νυμφίον· διαβάλλειν δὲ τοὺς μάρτυρας, τουτέστιν τοὺς δούλους· ἰσχυρίζεσθαι δὲ τοῖς εἰκόσι· καὶ πάλιν ἐν τῷ ἀφορῶντι εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ κρινομένῳ τυραννίδος διαβάλλειν μὲν τὰ εἰκότα, ἐπιζητεῖν δὲ τοὺς μάρτυρας· ὥς καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος ζητήματος ἰσχυριζόμενος Ἀλκιβιάδης τοῖς μάρτυσιν ἀσθενῆ πάνυ ἀποδείξει τὰ εἰκότα· οἷον εἰ ἔλεγε, ἀλλὰ μὴν τὸ μὴ παρέχειν τοὺς μάρτυρας, ἀξιοῦν δὲ καὶ μὴ παρόντων τῶν συνειδόντων κρίνεσθαι, οὐχ ἑτέρου τινὸς ἢ βασκανίας τὸ τοιοῦτο τεκμήριον, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἶτα ἀπόστρεφε τὸν λόγον, ἢ ἐτέροις τισὶν εἶδеси ποίκιλλε τὴν ἀπαγγελίαν· οἷον, κρίνεις· εἰπέ μοι· καὶ τοὺς συνειδότας ἀφαιρεῖς τοὺς δικάζοντας καταδρομὴν ἐξ ἀκροπόλεως καὶ ἐγκαλεῖς, καὶ τὴν παρασκευὴν οὐ δεικνύεις τῷ τὴν ἐπήρειαν ὑπομεῖναι μέλλοντι καὶ τὰ τοιαῦτα· εἶτα στρέφε κῶλον, καὶ τὸ λεγόμενον ἐνθύμημα ἔπαγε· οἷον οὕτως· καὶ μὴν εἰ δρᾶσαι μὲν τοιοῦτον τῶν συνεργούντων χωρὶς ἀδύνατον, πῶς κρίνεσθαι προσῆκον μὴ παρεστῶτος τοῦ κοινωνήσαντος; καίτοιγε ἴσμεν τοῦθ', ὅτι τῶν μεγίστων ἐγκλημάτων ὁ κατήγορος, ἂν ἀφέληται μάρτυρα· τὸ λοιπὸν αἰτία τυγχάνει, καὶ λόγος ψιλὸς καὶ συκοφαντίας ἐπίδειξις· εἰ γάρ, οὐ δεῖ τὸν κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτὴν τοῦ συνεργούντος χωρίζεσθαι· αὕτη κἂν κρίνηται τις ἐφ' οἷς ἀδικεῖν νομίζεται, τὴν τιμωρίαν ἀποφυγάνει, τοῦ συνειδότος οὐ προκειμένου τῷ γράμματι· εἶτα παραδείγμασι τοῦτο βεβαίωσον· ὁ φονεὺς ἂν μὴ μάρτυρες παρῶσιν, οὐ κρίνεται· εἰ δὲ μὴ, παραγραφικοῦ ἐργασίαν ποιεῖς καὶ προὑποκειμένον ἐστὶ τὸ λεγόμενον· νεκρὸς γάρ οὐ μαρτυρεῖ· ὁ λωποδύτης ὁμοίως, ὁ τυμβωρύχος, ὁ προδότης, τᾶλλα τὸν αὐτὸν τρόπον σχεδόν· εἶτα ἔπαγε τὸ περὶ τῆς τυραννίδος· δεῖ γὰρ τὰ παραδείγματα προσάγειν τῷ ὑποκειμένῳ· οἷον οὕτως· τί οὖν ὁ τύραννος οὐκ ἐὰν βούληται τυραννεῖν, δεῖ τὴν πανοπλίαν ἐπιδείκνυσθαι πρότερον, τοὺς δορυφορήσαντας ἐπιδείκνυσθαι, τοὺς συνειδότας ἔχειν τὸ δεσποτήριον· ἀλλ' οὐδὲν τούτων ὁ κατήγορος ἐπιδείκνυσιν· αὐτὸς ἄρα καθ' αὐτοῦ τὴν συκοφαντίαν ἐξήλεγξεν εἰκότως· πῶς γὰρ ἔνεστιν ἀδικεῖν κατηγορεῖν, οὐκ ἔχοντας ᾧ δυνατόν ἐλέγχειν τὴν ἐπιχείρησιν· δύνασαι δὲ καὶ ἀντεγκληματικῷ νοήματι χρῆσασθαι· οἷον ἀλλ' εἰ καὶ χωρὶς μαρτύρων τὸ κρίνειν συγκεχώρηται· ἐξ ὧν κάμοι κρίνειν τὸν δεῖνα φόνου, τὸν ἐχθρὸν ἑτέρου τινὸς ἀδικήματος, τοὺς συκοφάντας τυραννίδος, αὐτοῖς περιτρέψας τὸ ἔγκλημα, τοῦτο ἐξῆς τὸ νόημα κατασκεύασον οὕτως· εἰ τούτοις τὸ χωρὶς μαρτύρων κρίνειν συγχωρήσετε· εἶτα ἐκ τούτου κωλυθήσονται αἱ δωρεαὶ, μηδενὸς μηκέτι εὐεργετοῦντος τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἐκάστου διὰ τοὺς συκοφάντας περιορῶντος τὴν πόλιν· τί λοιπὸν, ἢ τῶν συκοφαντῶν ὥσπερ τῶν τυράννων ἢ πόλις γενήσεται· καὶ πολλοῖς ἄλλοις δυνήσῃ νοήμασιν τὴν τῶν ἐλέγχων ἐκτείνειν ἀπαίτησιν, καὶ ἐνθυμήμασι, καὶ ἐπιχειρήμασι, τὰ μὲν φράζων κωλοειδῶς, τὰ δὲ ἐφαπλῶν, ὥς ἐπιχειρήματα, τὰ δὲ γνωμικῶς λέγων· ταῦτα δὲ πάντα ποιήσεις ἰσχυροποιῶν τοὺς μάρτυρας, τὰ δὲ εἰκότα διαβάλλων, ἢ τούναντίον ἀσθενεῖς τοὺς μάρτυρας ποιῶν, τὰ δὲ εἰκότα ἰσχυρὰ πρὸς

τὴν τοῦ ζητήματος χρεῖαν· τὰ δὲ εἰκότα τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐστὶ τὰ σημεῖα τοῦ ἐγκλήματος· εἴτα βουλήσει καὶ δυνάμει σκοπὸς ἐστὶν τῇ βουλήσει τὰς αἰτίας, δι' ἃς εἰκὸς ἦν ἐλέσθαι τυραννῆσαι, ἀνασκευάζειν μὲν τῷ φεύγοντι, κατασκευάζειν δὲ τῷ διώκοντι· τὸ δὲ δύνασθαι Ἀλκιβιάδην τυραννῆσαί φασιν ὁμολογεῖσθαί τινες, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλιμπάνειν τὴν δύναμιν· ἡμεῖς δὲ φαμεν, ὅτι καὶ εἰ δυνατὸς ἦν Ἀλκιβιάδης τυραννῆσαι, ἀλλ' οὐ γὰρ τῷ μὴ βούλεσθαι ἢ δυνάμει ἀνατρέπεται· τεθήσεται οὖν τὸ κεφάλαιον οὕτως, τῇ βουλήσει λυόμενον· ἀμφοτέρω γὰρ ἀλλήλων ἥρτηται· καὶ οὔτε πράξει δυνατὸν μὴ βουλόμενον, οὔτε βούλεσθαι χρήσιμον, μὴ δυνατῆς οὔσης τῆς πράξεως· καὶ τὰ δύο ταῦτα κεφάλαια δείκνυσιν ἢ ἀλήθεια τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον· δεῖ οὖν ἐν τοῖς τοιούτοις, ἐξ ἀντιθέσεως λαμβάνοντα τὸ κεφάλαιον, λύειν τῇ βουλήσει οὕτως ὥς ἀχρήσιμον τὸ δύνασθαι τοῦ βούλεσθαι μὴ ὑπάρχοντος· καὶ ἐκτείνειν ἐὰν θέλῃς τὴν δύναμιν, δυνήσῃ πλείους χρήσασθαι παραδείγμασι· φονεῦν δυνάμεθα, ἀλλὰ τὸ μὴ βούλεσθαι νόμος οὐδεὶς ἡμῖν ἐγκέκληκεν, λωποδυτεῖν, τυμβωρυχεῖν, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀλλὰ μὴν τὴν βούλησιν τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς τόποις κατασκευάσομεν, συνάγοντες καὶ τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἂν ἦν εἰκὸς ἐλέσθαι τυραννῆσαι τὸν Ἀλκιβιάδην· εἰσὶ δὲ αἱ αἰτίαι αἵδε· πρώτη, τὸ ἐπιθυμεῖν δυναστείας· δευτέρα τὸ μείζονος τιμῆς ὀρέγεσθαι· τρίτη, τὸ βούλεσθαι τοὺς ἐχθροὺς τιμωρῆσασθαι· τετάρτη, τὸ τοὺς φίλους ἐθέλειν εὐεργετεῖν· εὐρήσεις δὲ καὶ ἄλλας, ἂν ὥς ἐπ' ἀληθείας σκοπῇς· τὴν μὲν οὖν ἀπὸ τῆς δυναστείας αἰτίαν οὕτω λύσεις, τῇ ἀναγωγῇ τῇ ἀπὸ Σωκράτους, καὶ τῷ εἰδέναι παρὰ τοῦ φιλοσόφου τὴν ἀρίστην πολιτείαν· λύσεις δὲ καὶ ταῖς πράξεσι τῶν ἀπανταχοῦ τὴν ἐργασίαν τὴν προσήκουσαν τῇ βουλήσει, λέγων ὅτι παρὰ Λακεδαιμονίοις γενόμενος οὐχ εἰλόμην τυραννῆσαι τῆς πόλεως, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων μᾶλλον τοῦτο ποιῆσαι δυνάμενος· πολλοὺς γὰρ κατέστησαν πολλάκις Ἀθηναίων τυράννους Λακεδαιμόνιοι· καὶ ὅτι τοὺς νόμους ἐγὼ ἀποδέδωκα τῇ πόλει τυράννους καθελὼν· ὁ τοίνυν ποιήσας ταῦτα, πῶς ἂν εἴλετο τυραννεῖν; εἴτα ἀπὸ τοῦ γένους· ἔφαμεν γὰρ, ὅτι ἡ βούλησις ἀπὸ τῶν ἐγκωμιαστικῶν τόπων κατασκευάζεται· οἷον ὅτι Περικλῆς οὕτως εὐδόκιμος γέγονεν, οὐ δι' ἄλλο τι, ἢ διὰ τὸ δημοτικὸς εἶναι· οὐδαμῶς οὖν ἡβουλόμην ἐκείνου παρ' ὑμῖν ὀφθῆναι δεύτερος· εἴτα ὅτι Ξάνθιππος τυραννοκτονήσας καὶ νόμους καὶ ἀρίστην τὴν πολιτείαν κατέστησεν· πρὸς δὲ ἐγὼ μάλιστα τὸν ζῆλον ἔχων παρ' ὑμῖν πολιτεύομαι· πρὸς δὲ τούτοις ὁ πατήρ ὁ ἐμὸς οὐ μόνον περὶ Ἀρτεμίσιον ἐνδόξως ἐναυμάχησεν, ἀλλὰ καὶ περὶ Κορώνειαν τέθνηκε· καὶ δυνατὸν εὐθύς συνάψαι τὸ Δημοσθενικόν, ὅτι οὐ μόνον τοῖς γονεῦσι γεγενήμεθα, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει· πρὸς δὲ τούτοις εἰπεῖν δεῖ, ὅτι καὶ ὀλίγαι ἡμέραι εἰσὶν ἀφ' οὗ κατῴρθωσα τὰ περὶ Κύζικον· οὐδὲν οὖν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐν τῷ μεταξύ πάλιν συμβέβηκεν ἀηδές· καὶ γὰρ τὰς ἀράς ἀνῆράσασθε, καὶ ὥς εὐεργέτην ἐστεφανώσατε, καὶ τὰ ἡμέτερα κηρύττετε κατορθώματα· εἴτα μετὰ ταῦτα τὰ συμβεβηκότα λέγων τοῖς τυράννοις κατασκευάσεις διὰ τοῦτο μὴ βούλεσθαι τυραννεῖν· οἷον, εἰ λέγεις ὅτι περιδεεῖς εἰσὶν οἱ τύραννοι, καὶ οἱ συνόντες αὐτοῖς μᾶλλον ἢ συναγωνίζονται· καὶ θετικῶς δὲ καλὸν εἰπεῖν, ὅτι κακὸν ἢ τυραννίς· ἀλλ' ἔστω, καὶ βούλεσθαί με τυραννεῖν· ἄρα ἂν εἶασαν αἱ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος δωρεαὶ καὶ τὰ τοιαῦτα· φυλάττεσθαι δὲ δεῖ πανταχοῦ τῶν ἐγκωμίων τὴν ὑπτιότητα, σχήμασι τὸν λόγον ποικίλλοντα· τὴν δὲ αἰτίαν, τὸ μειζόνων ἐπιθυμεῖν, λύσεις ἀπὸ τῶν κατορθωμάτων εἰςβάλλων οὕτως· πόθεν οὖν ἔτι λοιπὸν τῆς τυραννίδος ὀρέγομαι, ἢ ἵνα μείζων τῶν πολιτευμάτων γίνωμαι; Κύζικος γὰρ οὐκ ἔρκει μοι πληρῶσαι τὸ σπουδαζόμενον; Ἑλλήσποντος οὐκ ἄρκει δι' ἐμοῦ τανῦν ἀποδοδόμενος τῇ πόλει πληροῦν μοι τὴν ἐπιθυμίαν, συκοφάντα, καὶ μόνη πάλιν ἀττικίζουσα θάλασσα; ταῦτ' οὐχ ἱκανὰ μέγεθος περιθεῖναι καὶ μείζον ἀξίωμα; καὶ τὰ τοιαῦτα· μηδὲ λοιπὴν αἰτίαν τὸ εἰκὸς βούλεσθαί σε ζητοῦντα τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι τυραννήσειν, λύσεις τῷ μηδένα πρὸς σφαγὴν ἡτηκέναι κατὰ τὴν δωρεάν· τὸ δὲ τοὺς φίλους ἐθέλειν εὐεργετεῖν κατασκευάσεις, ὅτι ἔρκει μοι καὶ ἡ πολιτεία· εἴτα ἐρεῖ τὴν δύναμιν λέγων, ὥς οὐδὲν ὄφελος

δυνάμεθα, ἐὰν μή τις βούληται ἀρχήν· καὶ τοῦτο κατασκευάσεις, ὡς προεῖπον τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· λύσεις τῷ ἀντιληπτικῷ καὶ τῷ χρώματι· ἀντιληπτικῷ, ὅτι ἐξῆν μοι ἦν δ' ἂν βούλωμαι λαμβάνειν δωρεάν, οὐδεὶς γὰρ νόμος ἐγκέκληκεν· ὅπου γὰρ οὐ πρόκειται τήνδε ἢ τήνδε αἰτεῖν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀδιορίστως αἰτεῖν, πῶς οὐκ ἔξεστί μοι καὶ ταύτην λαμβάνειν τὴν δωρεάν; πλατυνεῖς δὲ τὴν ἀντίληψιν, ἂν θέλῃς ἀναγνώσει τοῦ νόμου καὶ τῇ κατὰ μέρος ἐξετάσει καὶ τοῖς τοιούτοις· εἴτα τῷ χρώματι· ὅτι διὰ τὸ φθονεῖσθαι καὶ πολλοὺς ἔχειν ἐχθροὺς, διὰ τοῦτο ταύτην ἤτησα τὴν δωρεάν· εἴτα κατασκευάσεις τὸ χρῶμα ἀπὸ τῶν ἤδη γενομένων· ὅπου γὰρ ἐμοῦ μηδὲν τηλικούτον οἶον νῦν περὶ Κύζικον κατορθώσαντος τοσαῦται γεγόνασι διαβολαὶ καὶ φθόνοι διαχειρίσασθαι με καὶ ἀνελεῖν σπουδαζόντων τῶν κατ' ἐμοῦ νοσοῦντων τὸν φθόνον, πῶς οὐχὶ νῦν πλείων αὐτοῖς κατ' ἐμοῦ μᾶλλον ἢ σπουδὴ γενήσεται; πιθανὴ ἀπολογία· ὅτι εἰ τυραννῆσαι ἐβουλόμην, οὐκ ἂν ταύτην ἤτησα τὴν δωρεάν· κατασκευάσεις δὲ αὐτὴν ἀπὸ παραδειγμάτων· ἀνδροφόνος οὐ φέρων ἡμαγμένον τὸ ξίφος περιέρχεται· ὁ φαρμακὸς οὐ φανερώς ἔχων τὸ δηλητήριον· καὶ ἀπὸ τῶν ὁμοίων παραδειγμάτων, κατ' ἀκολουθίαν τὰ αὐτά· εἴτα τῷ ὑποκειμένῳ συνάψεις τὰ παραδείγματα οὕτως· πῶς τοίνυν ἐγὼ τυραννῆσαι βουλόμενος ταύτην ἂν ἤτησα τὴν δωρεάν, φανερόν ἐμαυτὸν κατασκευάζων διὰ τῆς δωρεᾶς; ἐπιλόγῃ ἀπὸ ποιότητος· ἢ δὲ ποιότης, Ἀλκιβιάδης φιλότιμος· οὐκοῦν ἐχέτω φιλοτιμίαν πολλῶν ὑπόσχεσιν τροπαίων ἀπὸ τοῦ μέλλοντος.

8.14 ἀπὸ γνώμης· πῶς προσενεχθήσεται τῇ πόλει μετ' εὐνοίας πλέον ἢ οἱ πρόγονοι; ἀπὸ τοῦ δικαίου· ὅτι δίκαιον τιμωρήσασθαι τὸν κατήγορον, αὐτὸν δὲ ἀθῶον ἀφεθῆναι τοῦ βήματος· ἀπὸ τοῦ συμφέροντος· ὅτι συμφέρει ὑμῖν πρὸς εὐδοξίαν, πρὸς λύπην τῶν ἐχθρῶν, πρὸς τὸ μὴ Λακεδαιμονίους ἡσθῆναι, μὴ Συρράκουσίους πανηγυρίσαι, διὰ τὴν κατ' ἐμοῦ παρ' ὑμῶν ὀργήν, μὴ πομπεῦσαι Πελοποννησίους ἐπ' ἐμοί· καὶ τὰ τοιαῦτα· οἶον προσθήσω καὶ ἕτερα τῇ πόλει κατορθώματα· ἤδη κατὰ Λακεδαιμονίων χρήσομαι τῇ φρουρᾷ ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐξορμίσωμεν· ἐλκύσωμεν ἀπὸ τῶν νεωρίων τὸ ναυτικόν· ἴδωσιν ἡμᾶς Πελοποννήσιοι κατ' αὐτῶν τὴν θάλατταν πλέοντας, ἀλλήλοις τὸν παίονα προσάδοντας· προσθήσω καὶ Σικελίαν τῇ πόλει· πληρώσω τροπαίων τὴν Ἀττικὴν· γενέσθαι δεῖ τὴν Ἰταλίαν Ἀθηναίων ὑπήκοον· δι' ἐμοῦ πάντας ἀνθρώπους δουλεῦσαι τῇ πόλει· εἴτα κατάλυσον εὐκρότως τὸν ἐπίλογον· τελέσουσι φόρον ἡμῖν Λακεδαιμόνιοι· κἂν ἐπιπλέον ἡμῖν οἱ συκοφάνται διὰ ταῦτα βασκαίνωσιν, ἢ ἄλλως πληρώσων· ἵνα μὴ μόνον ὧσιν Ἀθηναῖοι θαλαττοκράτορες, ἀλλ' ἔχωσι δι' ἐμὲ καὶ τὴν Εὐρώπην ὁμοῦ μετὰ Λακεδαιμονίων ὑπήκοον. ΑΠΛΟΥΣ ΑΛΛΟ Σ. Δημοσθένης φεύγοντι ἐγράφη καθόδου ψήφισμα· Δημάδης ἀντείρηκεν, οὐδὲν ἦττον ὁ δῆμος ἐψηφίσατο· κατιῶν Δημοσθένους εὔρηται νεκρὸς ἀσκύλευτος, καὶ κρίνεται Δημάδης φόνου. Ἡ κατάστασις Δημοσθένους ἔχει τὴν πολιτείαν, τὰς λειτουργίας, τὴν εὐνοίαν, τὴν κατὰ Φιλίππου παρρησίαν, καὶ ὅσα τοιαῦτα· τὸ δὲ ἀποφανθῆναι παρὰ τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς τὸν Δημοσθένην, δῶρα παρὰ Ἀρπάλου λαβεῖν, λῆμμά ἐστιν· οὐ γὰρ δεῖ τὴν κατάγνωσιν ταύτην λογίζεσθαι· ὡς μὴ κατεγνωσμένου γὰρ Δημοσθένους τὸν ὅρον δεῖ λαβεῖν ὡς ἐν λήμματι, ἐλέγχων ἀπαιτήσῃ.

8.15 ΑΠΟΦΕΥΓΟΝΤΟΣ. Εἰ παρὰ τινός μου μαρτυροῦσι τὸν φόνον· βουλήσει· οὐκ ἂν ἐβουλήθην ἀποκτεῖναι, ἵνα μὴ ἐναγῆς γένωμαι, μηδὲ ὑπεύθυνος τιμωρίᾳ, μηδὲ χρήσωμαι κακοδοξίᾳ· δυνάμει· οὐκ ἂν ἠδυνήθην αὐτὸν ἀποκτεῖναι ὄντα μετὰ φίλων, μετ' οἰκετῶν. ΑΠ' ΑΡΧΗΣ ΑΧΡΙ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ. ΤΟΥ ΔΙΩΚΟΝΤΟΣ. Ἀλλ' ἀντεῖπε τῷ ψηφίσματι, καὶ κατιῶν εὐρέθῃ νεκρὸς· καὶ ἱκανὰ ταῦτα τυγχάνει τεκμήρια τοῦ γε πεφονευκέναί. ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚΩ ΤΟΥ ΦΕΥΓΟΝΤΟΣ. Ἐξεστὶν ἀντιλέγειν, καὶ οὐδεὶς κωλύει νόμος· οὕτω γοῦν ἀντιλέγουσι πολλοὶ κἂν τοῖς δικαστηρίοις κἂν ταῖς ἐκκλησίαις κἂν τοῖς ἐπαίνοις· καὶ οὐδεὶς ἐκωλύθη ποτέ· οὐδὲ ἀντιλέγων ὑπώπτεται, χρώματι τοῦ ἀντειπεῖν, ὅτι ἐχθρὸς ὑπῆρχον καὶ οὐκ ἠβουλόμην τὸν ἐμοὶ διάφορον εὖ παθεῖν, ἀλλ' ἐν ἀτιμίᾳ τυγχάνειν αἰεὶ· καὶ ὅτι ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς πόλεως ἀντεῖπον,

ἵνα μὴ πάλιν στάσεις καὶ ταραχὰς κατὰ τὴν πόλιν ἐργάσεται, πολέμους εἰσηγησάμενος, καὶ μὴ συγχωρῶν τὸν δῆμον εἰρήνην ἀσπάζεσθαι· χρώματι ἄλλω τοῦ εὐρηκέναι νεκρὸν εἰκὸς ἀπὸ τῶν ληστῶν τινῶν ἢ ἄλλων ἐχθρῶν αὐτοῦ ταῦτα παθεῖν· πιθανὴ ἀπολογία· ὅτι οὐκ ἂν κατιόντα ἀπέκτεινα, ἵνα μὴ ὑποπτευθῶ· ἐπιλόγῳ κοινῶ καταδρομὴν ἔχοντι τοῦ προσώπου Δημάδου.

8.16 ΕΠΑΙΝΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ. ὅτι πολλὰ ἂν ὠφέλησε τὴν πόλιν συμμάχους ἐπινόων, πόρους χρημάτων, τὸ συμφέρον εἰσηγούμενος, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΣ. Δύο παίδων ὁ ἕτερος ἀποκηρυχθεὶς εἰργάζετο· ἰδὼν αὐτὸν ὁ πατήρ ἐργαζόμενον ἐδάκρυσεν· ἐπανελθὼν εὕρηται νεκρὸς ἀσχύλευτος· ἀντεγκαλοῦσιν ἀλλήλοις ὃ τε ἐπὶ τῆς οἰκίας καὶ ὁ ἀποκήρυκτος. ΑΤΕΛΗΣ ΕΚ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ. Οὔτε γὰρ παρὰ τοῦ ἀποκηρύκτου, οὔτε παρὰ τοῦ ἀπὸ τῆς οἰκίας ἔστι τι πεπραγμένον ἐν τῷ πράγματι· τὰ δὲ δάκρυα εἴ τις λέγοι ὡς ἄντικρυς εἰς τοὺς παῖδας ἀναφέρεται, τοῦ μὲν ἀποκηρύκτου εἰς ἔλεον, τοῦ δὲ ἐπὶ τῆς οἰκίας εἰς τὸ μὴ ἀναληφθῆναι τὸν ἀποκήρυκτον, ἴστω περιστατικὰ τυγχάνειν· δῆλον γὰρ ὅτι τούτοις μόνοις εἰς τὴν τῆς βουλήσεως κατασκευὴν ὁ ἀποκήρυκτος πλεονεκτῆσει τὸν ἐπὶ τῆς οἰκίας ἐρεῖ γὰρ ὅτι διὰ τοῦτο τὸν πατέρα ἀνήρηκας, ἵνα μὴ με ἀναλάβῃ, ἐλπίσας αὐτὸν ἐκ τῶν δακρύνων με ἀναλήψεσθαι· πάλιν ἐροῦσιν οἱ τινες, ὅτι ὑπὲρ μὲν τοῦ ἀποκηρύκτου ἔστι τὰ δάκρυα, κατὰ δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς οἰκίας, οὐκ οὐκ ἑνὸς μέρους γίνεται τοῦ ἐγκλήματος σημεῖον τὰ δάκρυα· δῆλον δὲ ὅτι οὐδέποτε ἐν ἀντεγκληματικῷ στοχασμῷ ἑνὸς μέρους εὐρίσκεται τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἀλλὰ πάντως κοινὰ ἀμφοτέρων· ἐξ ὧν ἀμφοτέροι ἀλλήλοις ἀντεγκαλοῦσιν· ἢ διπλᾶ εἰς ἑκάτερον μεριζόμενα· ὡς ἐπὶ τοῦ Δημοσθένους καὶ Αἰσχίνου, ἱεροσυλίας ἀλλήλοις ἀντεγκαλοῦντων, ὅτι ὁ μὲν εὕρηται χρυσίον κατορύττων, ὁ δὲ ὑπὲρ ἱεροσυλίας λόγον γράφων· δῆλον γὰρ ὅτι κατὰ μὲν Αἰσχίνου ἔστι τὸ κατορύττειν χρυσίον· κατὰ δὲ Δημοσθένους τὸ γράφειν τὸν λόγον· τέλειον δὲ ἐν μέρος ἐκ πραγμάτων καὶ προσώπων· καὶ ἐν ἀτελεῖς ἐκ πραγμάτων οὐδὲ πώποτε γίνεται· πάλιν τὰ σημεῖα ἐν στοχασμῷ, ἢ ἐν λόγοις ἐστίν, ἢ ἐν ἔργοις, ἢ πάθεσιν· οὐδὲν δὲ φαίνεται οὐδέτερος αὐτῶν ἐξ ἰδίου προσώπου διαπραξάμενος· πάλιν ἢ πιθανὴ ἀπολογία ἀντιστροφή τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐστίν· τὰ δὲ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἢ ἀναγκαῖά ἐστι πρὸς τὸ ἐγκλημα, τουτέστιν ἀκόλουθα τῷ ἐγκλήματι, ὡς τὸ ὅπλα ἔχειν τῷ τυραννεῖν, ἢ οὐκ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ἐγκλημα, ὡς τὸ δακρύνειν τῷ τυραννεῖν· καὶ ἐὰν μὲν ἢ ἀναγκαῖα τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, οὐκ ἐμπίπτει πιθανὴ ἀπολογία· οὐδεὶς γὰρ λέγει· ὅτι οὐκ ἂν εἶχον ὅπλα εἰ ἔμελλον τυραννεῖν· τί οὖν πρὸς τούτοις ἐστὶ τὰ τοῦ πατρὸς δάκρυα· ἢ ἀναγκαῖα καὶ ἀκόλουθα τῷ ἐγκλήματι, ἢ οὐκ ἀναγκαῖα οὐδὲ ἀκόλουθα.

8.17 ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖα, οὐδὲ ἀκόλουθα τὸ δακρύνειν τῷ φονεῦσθαι, δῆλον. λείπεται τοίνυν τὸ μὴ εἶναι αὐτὰ ἀκόλουθα τῷ ἐγκλήματι, καὶ ἐμπίπτει τὴν πιθανὴν ἀπολογία· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ συναγόμενον· ἀλλὰ πρόδηλον ὅτι οὐκ ἂν τις εἴποι, ὡς οὐκ ἂν ἐδάκρυσεν ὁ πατήρ, εἰ ἔμελλον ἐγὼ φονεῦν αὐτόν. ἀνόητον γὰρ καὶ σφόδρα ἡλίθιον· ὥστε ἐκ τούτων ἀπάντων δηλονότι ἀτελής τε ὁ στοχασμὸς, καὶ τὰ δάκρυα οὐκ ἔστιν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἀλλὰ περιστατικὰ, μόνην τῷ ἀποκηρύκτῳ τὴν βούλησιν τὴν κατὰ τοῦ ἐπὶ τῆς οἰκίας κατασκευάζοντα· τοῦ γὰρ ἐπὶ τῆς οἰκίας λέγοντος ὅτι διὰ τοῦτο τὸν πατέρα ἀνήρηκας, διότι σε ἀπεκήρυξεν, οὗτος ἐρεῖ, ὅτι διὰ τοῦτο αὐτὸν ἀνήρηκας, ὅτι ἔμελλέ με ἀναλήψεσθαι. ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ. Ἡ δὲ διαίρεσις μόνην ἔχει τὴν βούλησιν καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὸν ἐπίλογον· οἶον μετὰ τὰς προκαταρκτικὰς ἐννοίας τὴν κατάστασιν θήσεις, ἐκ τῆς γενέσεως καὶ ἀνατροφῆς καὶ παιδείας· ἐν οἷς εὖνοιαν κατελέγξεις τοῦ πατρὸς πρὸς τοὺς παῖδας καὶ διάθεσιν, καὶ μάλιστα πρὸς τὸν ἀποκήρυκτον· εἴτα φθόνον καὶ διαβολὴν καὶ ὀργὴν τοῦ πατρὸς, καὶ τῶν διαβαλλόντων παροξυσμὸν καὶ ἀποκήρυξιν καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.18 Ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις καθόλου ἐν ἀντεγκληματικοῖς οὐκ ἐμπίπτει· ἐξισάζει γὰρ τὸ κεφάλαιον καὶ οὐχ οἷόν τε τὸ αὐτὸ καὶ ἀπαιτεῖν καὶ παραιτεῖσθαι διδόναι, καὶ εἰ Μινουκιανὸς

ἐπὶ τοῦ ἱατροῦ εἶπεν ὅτι ἐμπεσεῖται ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μέρους· ἐρεῖ γὰρ, φησὶν, ὁ ἱατρός, δὸς μάρτυρας, πόθεν ὠνησάμην τὸ φάρμακον· δηλὸν δέ ἐστιν, ὅτι ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις τοῦ ἐγκλήματός ἐστιν. οἷον δὸς μάρτυρας, ὅτι τύραννός εἰμι, ὅτι φονεὺς, καὶ τὰ τοιαῦτα· τὸ μέντοι φαρμακείας οὔσης καὶ φόνου, μὴ λέγειν ὅτι δὸς τοὺς ἐλέγχους εἰ ἐγὼ ἀνεῖλον, ἀλλ' εἰ ἐπριάμην τὸ φάρμακον, καὶ παρὰ τοῦ, οὐκ ἔστι τῆς τῶν ἐλέγχων ἀπαιτήσεως· δηλὸν γὰρ ὅτι ἀναγκαῖόν ἐστι τὴν τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησιν πάντως πρὸς τὸ ἔγκλημα γίνεσθαι. μετὰ ταῦτα θήσεις τὴν βούλησιν πρώτην τὴν τοῦ μελετωμένου· ὅτι οὐκ ἂν ἡβουλήθη· ὁ μὲν ἀποκήρυκτος λέγει ἐλπίζων αὐτὸν ἀπολήψεσθαι με. εἰδὼς ὅτι οἱ διαβάλλοντές εἰσιν οἱ τούτων αἴτιοι· καὶ πρὸς τούτοις, ὅτι ἐκ τῶν δακρύων ἐλπίσας, ὅτι τυχὸν ἂν με ἀπολήψεται.

8.19 σὺ δὲ ἀνήρηκας, ἵνα μή με ἀναλάβῃ, μηδὲ τῆς οὐσίας σχῆς κοινωνόν· καὶ τὰ τοιαῦτα· ὁ δὲ ἐπὶ τῆς οἰκίας ἐρεῖ, ὅτι οὐκ ἂν ἀνεῖλον τὸν πατέρα οὕτω τιμώμενος τῆς οἰκίας δεσπότης, καὶ τὰ τοιαῦτα· σὺ δὲ ἀνεῖλες μνησικακῶν, ὅτι σε ἀπεκήρυξεν· ἡ δύναμις τοῦ ἀποκηρύκτου· ὅτι οὐκ ἂν ἡδυνήθη ἀνελεῖν ἐκτὸς τοῦ χωρίου γενέσθαι μὴ δυνάμενος διὰ τὸ γεωργεῖν, καὶ θητεύειν μισθοῦ· σὺ δὲ ἐν ἐξουσίᾳ ὦν καὶ τοῦ πράττειν καὶ τοῦ φίλοις χαρίσασθαι, καὶ ἐξελεῖν ἀνήρηκας καὶ τὰ τοιαῦτα· καὶ ὅλους εὐρήσεις τοὺς τόπους τῆς βουλήσεως καὶ τῆς δυνάμεως, ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν προσώπων ἐμπίπτοντας· τοῦ μὲν μελετωμένου ἀνασκευαστικούς τοῦ ἐγκλήματος· τοῦ δὲ ἀντεγκαλουμένου κατασκευαστικούς· μετὰ ταῦτα θήσεις τὸν ἐπίλογον· ἔστι δὲ κοινὸς, καταδρομὴν ἔχων τοῦ ἐγκαλουμένου. ΑΛΛΟΣ ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΣ. Ἀπολλυομένου χρυσίου ἐξ ἀκροπόλεως, εὐρέθη Δημοσθένης λόγον ὑπὲρ ἱεροσυλίας γράφων καὶ Αἰσχίνης ἐπ' ἐρημίας κατορύττων χρυσίον καὶ ἀντεγκαλοῦσιν ἀλλήλοις. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ. Προοιμίους χρῆσι τούτοις. Προσέθηκεν Αἰσχίνης, ὃ θεοὶ, ταῖς ἑαυτοῦ πολιτείαις τὸ λειπόμενον· οὐκ ἔτι τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων μισθοῦ τοῖς Μακεδόσι προίεται, ἀλλ' ἤδη καὶ κατ' αὐτῶν ἐκτείνει τῶν θεῶν τὴν οἰκείαν ἀπόνοιαν, λόγῳ μὲν προδιδούς καὶ δημηγορίᾳ τὰς πόλεις, ἔργοις δὲ τὴν ἱεροσυλίαν ἐν χερσὶν ἐργαζόμενος. δεύτερον· ὥμην μὲν οὖν μηδὲ λόγου προσδεῖσθαι τὴν γραφὴν· ἐπειδὴ δὲ εἰς τοσοῦτον ἦκε τῆς γοητείας, καὶ τὴν πόλιν καθυποκρίνεται καὶ πιθανὸς εἶναι δοκεῖ τὰ τῆς αὐτοῦ πονηρίας ἐγκλήματα μετάγων εἰς ἕτερον, αὐτοὺς, ὃ Ἀθηναῖοι, πρῶτον, παρακαλέσας τοὺς κρείττονας, ἐπὶ νοῦν τῷ δικαστηρίῳ παραστήσαι κρίσιν καὶ ψῆφον τὴν εὐλογον δεῖξαι πειράσομαι τοῖς ἔργοις τὸ συναμφοότερον, συκοφάντην αὐτὸν κατὰ Δημοσθένους, ὡς κατὰ τῆς πολιτείας τὴν ἱεροσυλίαν τολμήσαντα.

8.20 τρίτον· θαρρῆε μὲν οὖν, ὡς ἔοικεν, Αἰσχίνης, ὅτι τῇ φωνῇ τὸν δῆμον καθυποκρινόμενος ἀπατήσῃ τὸ δικαστήριον, παρὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὸ δίκαιον τὴν ψῆφον ἐνέγκαι, καὶ τὴν κρίσιν ποιήσασθαι. οὐ μὴν ὑμᾶς οὕτω νενόμικα τῶν δικαίων καταμελεῖν, ὡς ἄθῳον τοῦτον τηλικαῦτα τολμήσαντα διαδρᾶναι τὴν δίκην. ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Οὐ νῦν δὲ Αἰσχίνης πρῶτον ἡμῖν, οὐδ' ἐντεῦθεν τῆς ἀσεβείας κατάρχεται· πάλαι ταύτην, ὃ Ἀθηναῖοι, τὴν νόσον νοσεῖ, πάλαι ταύτην ἐμελέτα τῇ προαιρέσει τὴν τοῦ κέρδους ὑπόθεσιν· ἐξ οὗ μετὰ τῶν ἀνακτόρων προὔδιδου τὰς πόλεις, ἐξ οὗ τῆς ἀμφικτυονίας καὶ Πυλῶν εἴσω προήγαγε Φίλιππον, ἐξ οὗ τοιαύτην περὶ Δελφούς τὴν ἐρημίαν ἐπραγματεύσατο· δρᾶμα τῶν Φωκέων ἀληθινὸν ποιήσας τὰς πόλεις, ἀμφικτύονα ποιήσας τὸν Φίλιππον, καὶ τῶν Πυθίων ἀγωνοθέτην ἐπιδείξας, ὥσπερ ἐν δράματι κατηγοροῦν, ἐγγραφόμεν, καὶ τότε δυσσεβῆ τὴν πρᾶξιν ἀπεκάλουν γραφόμενος· ἐκεῖνα τῆς ἱεροσυλίας ἦν αὐτοῦ τὰ προοίμια, δημηγόρου πραχθέντα προσχήματι καὶ κρυπτόμενα· εἰ τότε κατηγοροῦντος ἐπέθεσθε, εἰ τὴν ἕξω τῆς Ἀττικῆς ἀσεβείαν καταγνόντες ὑμεῖς ἐκολάζετε, οὐκ ἂν μετῆγεν εἴσω καὶ καθ' ἡμῶν τὰ τοιαῦτα τολμήματα· οὐ δ' ἂν τῆς ἐφόρου θεᾶς τῶν ἀναθημάτων ἐφήπτετο· νῦν δὲ κέρδους τοῦ τοιοῦτου γευσάμενος, καὶ μεγέθει τοῦ πράγματος τὴν πίστιν τῶν ἐγκλημάτων ὑμᾶς ἀφαιρούμενος τοὺς δικάζοντας ἐργασίαν ποιεῖται τὸ ἔγκλημα· καὶ οὐχ ὅπως τολμᾷ μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ τοῦ συμβούλου τοιαῦτα

πάρεστιν αἰτιώμενος, καὶ λόγοις πολυπραγμονῶν καὶ γυμνασίοις, ἦν φοιτῶντες ἐν διδασκάλοις ἐκ παίδων μέχρι γήρωσ κανῶνα εἰς παιδείαν αὐτοῖς προτεθείκαμεν, μεταφέρων εἰς ἔγκλημα αὐτὰ τῆς ἱεροσυλίας, αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἐρημίας κατορύττων τὰ φώρια καταλαμβάνει τὸ δικαστήριον, φόβῳ τῆς κατηγορίας ἡμᾶς ἐπισχεῖν βουλόμενος· ταῦτα δὲ τῆς Αἰσχίνου πολιτείας τὰ συνήθη παλαίσματα· τούτοις καὶ νῦν οὐ ταῖς ἀληθείαις τεθάρρηκεν.

8.21 Ἐλέγχων ἀπαίτησις οὐκ ἐμπίπτει, διὰ τὸ ἐξισάζειν ἐν τοῖς ἐγκληματικοῖς, ὅπερ γὰρ ἔαν εἴπη κατὰ τοῦ ἐτέρου, καὶ καθ' ἑαυτοῦ δῆλός ἐστι τοῦτο φθεγγόμενος. ΒΟΥΛΗΣΕΙ ΜΙΚΤΗ. Πάλιν ἐξ ἀμφοτέρων ὡς ἐπὶ τῆς καταστάσεως· μὴ γὰρ ἐλεῖν τὸν κατηγορηθέντα βούλεται, διασῶραι σπουδάζει τὴν κατ' αὐτοῦ γραφήν· καὶ τοσοῦτον μᾶλλον ὑποπτεύειν ἄξιον, ὅσῳ καὶ μᾶλλον ἐσπούδακεν, οὐ διδοὺς τῶν ἐγκλημάτων λόγον, ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀπολογίας εἰσάγων γραφήν, ὡς τῆς συκοφαντίας, ὡς πάντα ἂν εἰπὼν καὶ τολμήσας Αἰσχίνῃ, ἐφ' ἱεροσυλίας κρίνειν τὸν ῥήτορα, τὸν Παιανιέα, τὸν ἐκ παίδων ἐλεύθερον, τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἅπαντα πολιτευσάμενον, τὸν χορηγὸν πολλάκις ἐκ Διονύσου γεγεννημένον, τὸν ὅλης φυλῆς ἐστιάτορα, τὸν ἐκ παίδων τριήραρχον, τὸν πολλὰς πατράσι γενομένοις συνεκδόντα παρθένους εἰς γάμον· ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἐρεῖς δακρύων, ὅτι ὁ αἰεὶ χρημάτων καταφρονήσας οὐκ ἂν ἱεροσύλησα, εἴτα ὑπὲρ τούτων καὶ τῆς ὑπὲρ τούτων εὐνοίας ἑμαυτὸν ἀφηρούμην· εἰπέ μοι· οὐχ ὑπεῖχον Κλειτάρχῳ τὴν δεξιὰν τόσα διδόντι καὶ τόσα, ἵνα μὲνη τῆς Θετταλίας ὁ κακοδαίμων δεσπότης· ἀφηρούμην δὲ τῆς παρθένου τὰ ἀναθήματα· οὐ διέφθειρέ μου τῷ Μακεδονικῷ χρυσίῳ τὴν γνώμην ὁ Φίλιππος, πλέον διδοὺς ὅσῳ καὶ πλέον ἥδει μισθούμενος, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ δικαίου διατελῶ κατ' ἐκείνου πολιτευόμενος μεταβέβλημαι δὲ ἐξαίφνης, καὶ τῶν ἀναθημάτων ἄπτομαι, ἐκ ποίας προδοσίας εἶπέ μοι τὴν ἀρχὴν τῆς ἀσεβείας λαμβάνων; ἂν δείξης τὸ κέρδος πολιτευόμενον γνωρίζω τὸ ἔγκλημα· τοῦτο τῆς ἱεροσυλίας ἀρχή· τοῦτο καὶ πέρας ἐκείνου γίνεται· ποῖον τοιγαροῦν τοιοῦτον Δημοσθένους πολίτευμα; δείξον, εἶπέ μοι, σιωπᾶς, οὐ λέγεις; οὐκοῦν τὰ σαυτοῦ μοι σκόπει καὶ γνώσῃ τὸ ἔγκλημα· τίς, ὦ θεοί, τίς ἐπὶ Φωκεῦσιν ἐλάμβανε· τίς ὁ Φωκέας πολλάκις ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας κατοδυρόμενος; τίς ὁ Φιλίππῳ συνεξαπατήσας τὴν πόλιν; τίς τὴν ἀπάτην διήλεγξεν; τίς ὁ πρεσβεύειν αἰρούμενος καὶ τοῦτο πάλιν παραγραφόμενος ὄρκου προσχέματι; ὁ ταύτην, ὦ θεοί, τὴν πολιτείαν πολιτευσάμενος δυσσεβῆς, ἀλάστωρ, τῆς ἐνεγκούσης πολέμιος· ὁ οὐδένα γενεθλίων θεῶν ἢ πατρίδος λόγον ποιησάμενος πότ' ἂν θεῶν ἱεροῦ τε καὶ φείσαιτο, πῶς δὲ ἐτέρου τινὸς καὶ οὐκ Αἰσχίνου τὸ ἔγκλημα.

8.22 Ἡ δύναμις ἐκλιμπάνει διὰ τὸ ἰσάζειν ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐλέγχων. Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐξ ἀντιθέσεως· ἐάλως γὰρ, φασὶ, λόγον ὑπὲρ ἱεροσυλίας γράφων· λύσεις τῇ ἀντιλήψει καὶ χρώματι· ὅτι οὐ γράφομεν μόνον καθ' ἑαυτοὺς μελέτης καὶ εὐπορίας ἔνεκα τῆς εἰς τοὺς λόγους τὰ τοιαῦτα γυμνάσματα, ἀλλ' ἤδη καὶ ἐπὶ τῶν δικαστηρίων αὐτῶν συνηγοροῦμεν μοιχοῖς, ἀνδροφόνοις, τυμβωρύχοις καὶ τοῖς τὰ δεινότατα δόξασιν ἐγχειρεῖν καὶ ἐργάζεσθαι· καὶ οὐχ ὅτι συνηγορεῖν ἀνεπίφθονον· διὰ τοῦτο καὶ τῶν ἐγκλημάτων τὰς κρίσεις διώκονται· εἰ τοίνυν συναγορεύειν ἔξεστι, πολὺ δήπου πρότερον καὶ τὸ συγγράφειν συγκεχώρηται· συνηγόρεις, Αἰσχίνῃ, Πλουτάρχῳ τῆς Εὐβοίας τυράννῳ ποτέ· ἀλλ' οὐδεὶς εἶπεν Αἰσχίνῃ εἶναι τὸν τύραννον, οὐδ' ἄλλον ὅτι Κλειτάρχῳ παρίστατο· τῷ χρώματι λύσεις πάλιν, τὰ κατὰ Δημοσθένους ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους.

8.23 εἰ δ' ἄρα δεῖ τι καὶ τοιοῦτον εἰπεῖν, καὶ λόγον δοῦναι τοῦ λόγου, μελέτη τὸ σπούδασμα ὃν γυμνασίᾳ πρὸς λόγων ἐπίδοσιν τὸ γινόμενον ἦν· σὺ δὲ ἀγνοεῖς εἰκότως, Αἰσχίνῃ, χθὲς γὰρ δὴ καὶ πρῶην Ἀθηναίων ἐγένου, καὶ σύμβουλος, καὶ φυλῇ ἐνεγράφου, καὶ ἐτέλεις ἐξ ἐκείνης εἰς ῥήτορας· ἀλλ' ἄκουε δὴ παρ' ἡμῶν ἃ τὴν πρώτην ἡλικίαν μανθάνειν εἰς διδασκάλου φοιτῶντα ἐχρῆν· μέγας εἰς σοφίαν Γοργίας, μύδρον εἶναι λέγων τὸν ἥλιον· καὶ τῷ λόγῳ φιλονεικῶν πρὸς

τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν. Σωκράτης παρ' ἡμῖν εἰς παιδείαν θαυμάζεται, καὶ μάρτυς αὐτῷ τῆς σοφίας ἐκ τριπόδων ὁ Πύθιος· τὸ δὲ τῆς δόξης αἴτιον γυμνασία τῶν λόγων· καὶ τὴν σὴν σκόπει τραγωδίαν, πόθεν εἰς τὰς σκηναὺς εἰσέδου καὶ μέγαν ἦρεν Αἰσχύλον καὶ Διονύσου φίλον· τὸν Ὅμηρον αὐτὸν εἴ τις λογίζοιτο τῶν λόγων πάντων πατέρα καὶ δογμάτων γενόμενον, οὐ μελέτης δίχα καὶ τῆς τοιαύτης ἀσκήσεως σοφὸν εὖροι γενόμενον, ἀλλὰ καὶ μάχας λέγει καὶ συνουσίας κρειττόνων καὶ δεσμούς καὶ μοιχείας αὐτῶν καὶ δοράτων βολὰς ἐξ ἀνθρώπων ὑφίστασθαι, τὴν χρεῖαν εἰδότες πρὸς τὸν μῦθον οὐδὲν ἐταράχθημεν· ὅλως δὲ ὥδέ πως ἀπάντων ἐστὶν ἀλογώτατον, παρέντα τὰ πράγματα λόγους περιεργάζεσθαι· τί γὰρ δὴ τότε πρὸς θεῶν, τὸν Ἀτρομήτου παῖδα ἐρωτήσατε, τί τὸ χρυσίον κατώρυττε; τί τοῦτο μόνον ἀπάντων ὧν κέκτηται κρύπτειν ἐσπούδαζε, καὶ τὴν Φίλωνος μὲν οὐσίαν τοῦ κηδεστοῦ κατὰ τὴν οἰκίαν ἀποκειμένην ἔχει, τουτὶ δὲ μόνον λανθάνειν ἐσπούδαζεν; εἰπέ, λέγε τούτου τὴν αἰτίαν, Αἰσχίνη.

8.25 ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΛΗΨΕΩΣ. Εἴτα θήσεις τὸ ἀντιληπτικὸν Αἰσχίνου· ὁ λύσεις μεταληπτικῶς, συντρέχων τῇ ἐξουσίᾳ· κατορύττειν ἔξεστιν, ἂν πολεμίων ἔφοδος ᾖ, ἂν ἡ χώρα ληστεύηται· ὅτε δὲ τούτων ἐκτὸς πόλις ἐστὶ, καὶ δέους ὑμεῖς καὶ δειμάτων τοιούτων ἐλεύθεροι, τί δεῖ κατορύττειν ἐπὶ τῆς ἐρημίας τὰ πράγματα. Εἴτα θήσεις καὶ τὸ χρῶμα Αἰσχίνου, ἀσφαλείας ἕνεκά φησι κατορύττειν τὰ χρήματα. Τί γάρ σοι τῶν ἐπὶ τῆς ἐστίας ἀπώλετο; οὐκ ἔχεις τὰ κατὰ Φωκέων, εἰπέ μοι, σωζόμενα; οὐ μένει σοι τῶν χρημάτων ἡ κτήσις ἀκέραιος, ἦν κατὰ τῆς Θράκης εἶχες δεξάμενος; ποῖον τῆς οἰκίας σου μέρος ἐπιβεβούλευται; ποίας εἰσῆλθες ληστείας ἰδίαν γραφὴν; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν· ἀλλ' οὐκ ἔχων ὅ τι πρὸς ἀλήθειαν ἐρωτῶσιν ἡμῖν ἀποκρίνασθαι, τὰ τοιαῦτα πλάττεται· βούλεσθε, ὦ Ἀθηναῖοι, τὴν ἀληθεστέραν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς αἰτίαν τοῦ κατορύττειν εἶπω τὰ χρήματα; ἥδει σπουδὴν οὐ μετρίαν ὑμᾶς ποιησομένους, μετὰ τὴν ἱεροσυλίαν καὶ ζήτησιν· ἥδει πᾶσαν ἐστίαν ὑμᾶς ἐρευνήσοντας· καὶ τῶν χρημάτων τὴν ζήτησιν πᾶσαν ἡλικίαν καὶ δῆμον εἰς αὐτὸν μερισόμενον. καὶ θάττον οὕτως ἐπὶ τῆς ἐστίας ἀλώσεσθαι. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν φίλων ἢ γνωρίμων τινὶ παραθέσθαι ῥάδιον αὐτῷ κατεφαίνετο· καὶ γὰρ ὁ καιρὸς κατεκώλυσε, καὶ λαθεῖν ζητοῦντα τὸ ἔγκλημα προσεπιθεῖναι καὶ μαρτυρίαν αὐτῷ κατεφαίνετο· οὗτος ὁ φόβος αὐτῷ τὴν ἐρημίαν ἐξεύρηκε, διὰ ταῦτα ἐπὶ ταύτης κατορύττει τὰ χρήματα· ἀλλ' οὐκ ἦν ὡς ἔοικεν, ὦ Ἀθηναῖοι, λανθάνειν τοὺς κρείττονας, εἰς τοὺς θεοὺς οὕτω τολμήσαντα· ἀλλ' ὅσω τὸν ἐπὶ τῆς οἰκίας ἔλεγχον ἀπεκρύπτετο, τοσοῦτω καὶ μᾶλλον εὐρίσκεται· καθ' αὐτοῦ μάρτυς οἷς ἐποίει, γιγνόμενος.

8.26 Πιθανὴ ἀπολογία οὐκ ἐμπίπτει· οὐδεὶς γὰρ λέγει· ἀλλ' εἰ ἱεροσυλήσας ἐτύγχανον, οὐ κατώρυττον τὰ χρήματα, ἢ οὐκ ἂν εἰς ἀπολογίαν ἔγραφον λόγον· ἀντιστρέφει γὰρ ἡ πιθανὴ ἀπολογία τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· γράφεις λόγον περὶ ἱεροσυλίας, ἱεροσύλησας ἄρα· ἀλλ' εἰ ἱεροσυλήσας ἐτύγχανον, οὐκ ἂν λόγον ἔγραφον; οὐδεὶς τοῦτο λέγει· μωρὸν γὰρ, ἀλλ' ἀντὶ τῆς πιθανῆς ἀπολογίας τοιοῦτον ἦν δυνατόν λέγειν· οὐκ εἴ τις λόγον ὑπὲρ ἱεροσυλίας γράψει, ἢ κατορύττει ἐπ' ἐρημίας τὰ χρήματα, οὗτός ἐστιν ἱερόσυλος· οὐκ ἔστιν δὲ αὕτη κυρίως πιθανὴ ἀπολογία ἐπιχειρήσεις οὖν οὕτω· μικροῦ δέ με παρήλθεν εἰπεῖν, ὃ καὶ τοῦτον ἱεροσυλοῦντα δείκνυσι, καὶ Δημοσθένη τῶν ἐγκλημάτων ἐλεύθερον· τῷ μὲν γὰρ οὐκ ἦν ἔχοντι μὴ κατακρύπτειν· ἢ πάντως ἐπ' αὐτοφώρῳ τῆς ἱεροσυλίας ἀλίσκεσθαι· ἐμοὶ δὲ εἴ τι τοιοῦτον ἑαυτῷ συνεγίνωσκον, οὐκ ἀνάγκη συγγράφειν τὸν λόγον· οὐδ' ἐν τῷ φανερῷ τοῦτο ποιοῦντα δείκνυσθαι· ἐπιλόγῳ λοιπόν· ἐγὼ γὰρ, ὁμολογήσω δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὦ δικασταί, καὶ φιλοτιμοῦμαι τῷ λόγῳ.

8.27 καὶ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης αὐτὸν διαπέμψω. μετὰ τοῦτο δικαστήριον· ἐπὶ τούτῳ παρ' ὑμῖν συνάξω καὶ θεάτρα, καὶ τοῖς νέοις καὶ τοῖς διδασκάλοις αὐτὸν ἀναγνώσομαι· ὁ μὲν ἐπαινέσας τὰ τῆς διανοίας εὐρήματα, ὁ δὲ τὴν λέξιν, ὡς ἐπιχώριον. ἄλλος τὴν τῶν ὀνομάτων εὐρυθυμίαν θαυμάσῃ· πάντες δὲ εἶναι σοφὸν νομιοῦσι τὸν λόγον, οὐχ ἱεροσύλου τὸ σπούδασμα· ἀλλὰ τί

ταῦτα μέλλομεν; τί δὲ οὐ τὴν δικαίαν ψῆφον ὑμεῖς ὑπὲρ τῆς Πολιάδος ἐξοίσετε; περιαγγελλέτω τις, ὦ δικασταί, τῶν Ἑλλήνων ἀπανταχοῦ τοῖς πᾶσιν εὐσεβὲς κηρύττων, τὸ κήρυγμα· εἴ τις που Φωκέων εἴτε ποῦ τῶν δυστυχῶν Ὀλυνθίων λανθάνει περισώζομενος, σπευδέτω, παρ' Ἀθηναίους ἡκέτω· δεῦτε οἱ Θετταλοί· δεῦτε οἱ δι' Αἰσχίνην δεκαδαρχούμενοι· ἡκέτω, διὰ τοῦτον δουλεύων Μεσσήνιος· ἡκετε καὶ ὑμεῖς Ἀρκάδες, αὐτόχθονες, δι' Αἰσχίνην μεταβαλόντες τὴν τύχην καὶ τέως Φιλίππῳ διὰ τοῦτον δουλεύοντες· κομιζέτω τις τῇ Παρθένῳ τὰ χαριστήρια· ὁ μὲν ὕμνον ποιήσας αὐτῇ· ὁ δὲ κοσμῶν ἀναθήμασιν· ὁ δὲ δεικνὺς προσόδῳ τὴν χάριν· αὕτη τὸν Ἀτρομήτου τὸν προδότην ὑμῶν μανῆναι παρεσκεύασεν· αὕτη τῆς ἱεροσυλίας τὸν ἔλεγχον τοῖς δικασταῖς ἐκκαλύψασα μίαν ὑπὲρ ὑμῶν ἀναγκαίαν λαμβάνει διὰ τῶν Ἀθηναίων τὴν δίκην· εἰ ταύτην ἐλθόντες ἐπόψεσθε, εἰ τῆς Ἀττικῆς πεπεισμένοι κηρύγμασιν ἤξετε, τῶν προλαβόντων ἀτυχημάτων ἔξετε παραμυθίαν· καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἀγαθὰς τὰς ἐλπίδας, ἃς Δημοσθένης ὑμῖν μετὰ τῶν Ἀθηναίων κατεπαγγέλλεται· ἐκποδῶν Αἰσχίνης· οὐδεὶς ἔτι παρενοχλήσει προδότης πολιτευόμενος· ἀποδώσει τὴν ἐλευθερίαν ὑμῖν Δημοσθένης λέγων, καὶ στρατευομένους τῶν Ἀθηναίων ἡ πόλις.

8.28 ANTEΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΣ ΑΤΕΛΗΣ ΕΚ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ. Ἀριστεὺς αἰχμαλώτῳ καὶ μητρυιᾷ συνοικῶν εὐρέθη τεθνεῶς ἐπὶ σημείοις φαρμάκων· καὶ ἀντεγκαλοῦσιν ἀλλήλαις ἡ τε μητρυιά καὶ ἡ αἰχμάλωτος. Παθητικὸν τὸ ζήτημα· χηρεῦει γὰρ ἀριστεῶς ἡ πόλις, καὶ ὁ τῆς ἐλευθερίας αἷτιος φαρμάκοις ἀνήρηται· προστίθῃσι δὲ τῷ πάθει καὶ τῷ τὴν ἀθλίαν αἰχμάλωτον οὔσαν καὶ ξένην τῇ συμφορᾷ προσθήκην ποιεῖν· καὶ ἡ ποιότης δὲ τῆς μητρυιᾶς, σπουδὴν παρέχει τῷ δράματι· ὅθεν καὶ τοῖς προοιμίοις μετὰ πάθους χρῆσόμεθα· οὐκ ἤρκεσεν, ὦ δικασταί, τῇ μητρυιᾷ τὸν ἀριστεῖα διαφθεῖραι φαρμάκῳ, ἀλλ' ἔτι καὶ τὴν ἀθλίαν ταύτην αἰχμάλωτον συκοφαντεῖν ἐτόλμησε, προσθεῖναι τῷ ἀριστεῖ τῆς ἀνδρείας σύμβολον ἐθελήσασα· οὐ μὴν ἀνύσει τοῦτον ἑαυτῆς τὸν σκοπὸν, ἐὰν ὑμεῖς μετὰ ὀρκων καὶ περὶ νόμων φυλάξητε δίκαια. Οἶδα μὲν οὖν ὅτι τὸ μῖσος τῆς μητρυιᾶς πλέον ἢ τῆς ἀριστείας ἐπηύξησεν εὐκλεία· τὸ γὰρ αἰδοῖμιον τὸν ἀριστεῖα γενέσθαι κατὰ πόλιν παρώξυνε πρὸς τὸν φόνον τὴν μητρυιάν. Σοφίσασθαι μὲν οὖν ἡ μητρυιά βουλομένη τὸ ἔγκλημα, ἐπ' ἄλλον μετατίθῃσι τὴν γραφὴν παρατρέψαι τῆς ἀληθείας θέλουσα τοὺς δικάζοντας· οὐ μὴν οὕτω ῥητορεύσει ποτέ, ὥς αὐτὴν μὲν ἐλευθέραν ἀπολῦσαι τοῦ βήματος, ὑπεύθυνον δὲ ἄλλον τὸν μηδὲν ἀδικήσαντα παραστήσαι τῇ δίκῃ. Ποιότης τῆς μητρυιᾶς τῇ καταστάσει τὴν ὕλην ποιεῖ· οἶον, ἀλλὰ γὰρ ἄνωθεν αἱ μητρυιαί τοῖς προγόνοις πολέμιαι.

8.29 τούτων δὲ ἔνιαι φανερώς διὰ τὸ μῖσος τὴν ἔχθραν ἐνδείκνυνται· αἱ δὲ λόγῳ τὴν ἐπιβολὴν ἐπικρύπτουσιν, ὅσαι δειναὶ κρύπτειν εἰσὶ τὴν προαίρεσιν· ἐροῦσι γὰρ πρὸς ἑαυτὰς πολλάκις, ἂν ἐνδείξωμαι τὴν διάνοιαν, οἷχεταί μοι τὰ τῆς μηχανῆς φυλάξει γὰρ ὁ πρόγονος τὴν ἐπήρειαν καὶ τεῖχος αὐτῷ πρὸς τῷ μὴ παθεῖν ὁ τῆς μητρυιᾶς γενήσεται χωρισμός· συνόντα δὲ καὶ τραπέζης καὶ ἄλλων κοινωνοῦντα ῥᾶστα χειρώσομαι· τοιαύτην ἐπινοήσασα τέχνην ἐέρας ἐπέθηκε τῷ βουλήματι· κακοήθης δὲ καὶ δύστροπος ἡ μητρυιά τυγχάνουσα διπλοῦν ἀνθ' ἀπλοῦ τὸ δρᾶμα συντίθῃσι· τὸν μὲν γὰρ πρόγονον ταῖς μαγγανείαις διεχρήσατο· τὴν δὲ ἀθλίαν αἰχμάλωτον προσθεῖναι ἐκείνῳ προήρηται· ταύτην γὰρ αὐτῷ εὖνουν ἡπίστατο οὔσαν· ἐπὶ ταύτην οὖν ἄγει τὸ ἔγκλημα, τὴν μάλιστα πάντων ἐκείνῳ κεχαρισμένην, ἣ καὶ μητρὸς εὖνοιαν καὶ γαμετῆς ἐπλήρου κηδεμονίαν· ἥρων γὰρ ἀλλήλων ἀντίρροπον ἔρωτα, καὶ φιλοτιμίαν εἰς προσθήκην ἑκατέροις εἶχεν ὁ πόθος· ἡ δὲ θεοῖς ἐχθρὰ καὶ βάσκανος, αὕτη μόνῃ μὲν ἄρχειν τῆς οἰκίας ἐπιθυμήσασα, τῇ δὲ τούτων ὁμονοίᾳ φθονήσασα, τὸν μὲν ἤδη φαρμάκῳ διεχρήσατο, τὸ δὲ λειπόμενον προσθεῖναι τὴν αἰχμάλωτον βούλεται. ΕΠΙ ΤΗΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙ Δ' Η ΒΟΥΛΗΣΙΣ. Τῶν γὰρ πραγμάτων οὐκ ὄντων, τὰ τῶν πραγμάτων ἐκλιμπάνει κεφάλαια· ἐλέγχων ἀπαίτησις, ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, χρῶμα, πιθανὴ ἀπολογία· μόνῃ οὖν βουλήσει καὶ δυνάμει

διαιεθήσεται· προηγησάμην οὖν, εἰσάξεις τὴν βούλησιν· δῆλον γὰρ ὡς ἡ αἰχμάλωτος πάντων ἀποστερηθεῖσα τῶν ἀπὸ τύχης καλῶν, γένους, πατρίδος, φίλων, τῶν ἐν τῇ πόλει γνωρίμων, μόνην δὲ τῶν συμφορῶν παραμυθίαν ἔχουσα τὸν ἀριστεά, οὐκ ἂν ἑαυτὴν ἀποστερήσαι τῆς τούτου κηδεμονίας ἠθέλησεν, ἵνα πᾶσιν ἀνθρώποις εὐεπιβούλευτος ᾗ, πενία συζῶσα καὶ δυστυχήμασιν· οὐκ ἂν οὖν ἡβουλήθη τοιούτοις ἑαυτὴν περιπεῖραι κακοῖς ὑπὸ ψεκτοῦ φόνου, στενοχωρία τροφῶν, τρυφῆς ἐκ τοῦ συνοικεῖν καὶ τὰ τοιαῦτα· τὴν δὲ μιανὰν μητρυιὰν πολέμιον τῷ προγόνῳ φύσει τυγχάνουσαν, διὰ τὸν φόνον εἰκὸς μὴδὲ μιᾶς ἀποσχέσθαι κατὰ τοῦ ἀριστεῶς ἐπιβουλή; ὥς το γὰρ ἐκποδῶν ποιησαμένη τὸν πρόγονον πάντων ἐγκρατῆς, τῶν ἔνδον γενήσεσθαι, τῇ δὲ παντάπασιν ἐρήμῳ καὶ ξένη οὐδὲν ἐπῆρει τοιοῦτο λογίζεσθαι· τὸ γὰρ κατὰ μὴδένα τρόπον ἐλπίζειν κληρονομεῖν, οὐδὲ βραχεῖά τις ἐλπίς ὑπολείπεται· οὐ μὴν οὐδὲ ἀπέχθειά τις ἐτύγχανεν οὔσα τῇ αἰχμαλώτῳ πρὸς αὐτόν· ἥδει γὰρ εὐεργέτην καὶ σωτῆρα γενόμενον.

8.30 ἡ μὲν γὰρ τῆς πατρίδος ἄλλωσις τοῦ δαίμονος ἔργον ἦν· ἡ δὲ δυστυχημάτων ἀφαίρεσις καὶ ἡ τῶν ἀγαθῶν μετάδοσις εὐεργεσίαν εἶχεν ἀναμφισβήτητον· χάριν οὖν ἀπὸ τῆς εὐεργεσίας ἡ αἰχμάλωτος εἶχεν ἀναμφισβήτητον καὶ περιόντος μὲν τῶν καλῶν αὐτῷ συναπολαύειν ἐξῆν, ἀναιρεθέντος δὲ συναπολέσθαι πάντα ἀναγκαιῶς ὠφείλετο· εἴτα ἡ δύναμις σκεψώμεθα δὴ ποτέρῳ τούτων τὰ τῆς ἐπιβουλής ἐτύγχανε ῥάδιᾳ· ἡ μὲν γὰρ αἰχμάλωτος οὔτε συγγενῶν οὔτε φίλων οὔτε οἰκετῶν ἠυπόρει, οὐδ' εὕρισκεν ὅστις αὐτῇ διακομίσει τὸ φάρμακον· ἡ μητρυιὰ δὲ πάντας εἶχε συμπράττοντας, συγγενεῖς, φίλους, οἰκέτας, γνωρίμους· ἥδει καὶ τίνες εἰσὶν ἐν τῇ πόλει πωλοῦντες τὰ δηλητήρια· ἡ δὲ αἰχμάλωτος πάντων τούτων ἄπειρος ἦν, ξένη τυγχάνουσα καὶ ἄγνως τῶν ἐν τῇ πόλει τυγχανόντων ἀνθρώπων· τίσι δὲ μᾶλλον ὑπακούειν ἔθος τοὺς γόητας; οὐ τοῖς ἀργύριον πλεῖστον παρέχουσιν; οὐκοῦν ἡ μὲν μητρυιὰ χρημάτων ἠυπόρει· ἡ δὲ οὐδὲν πρὸς τὸ πρίασθαι τι τούτων ἐκέκτητο· καὶ ἡ μὲν εἶχε συνεστῶτας πολλοὺς, ἡ δὲ πάντων ἔρημος ἦν, καὶ τοῖς μὲν λάθρα διαλεχθῆναι τοῖς πιπράσκουσιν ἦν· τῇ δὲ αἰχμαλώτῳ τοῦτο πάντως μᾶλλον ἀδύνατον· οὔτε γὰρ ἐντυχεῖν τοῖς τὰ τοιαῦτα δεινοῖς εὐχερὲς ἦν αὐτῇ, οὔτε ἐξειπεῖν ἀσφαλές· οὐδὲ γὰρ ὥραν ἢ καιρὸν τοῦ ἀριστεῶς ὅλως ἀπελιμπάνετο, συνοῦσα διόλου καὶ πληροῦν τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὴν χρεῖαν σπουδάζουσα· φόβῳ γὰρ τοῦ λυπῆσαι τὸν ἀριστεά ἢ κινῆσαι πρὸς ἀγανάκτησιν οὐδ' ὅλως ἐκτὸς τῆς οἰκίας τῶν περιβόλων ἐγένετο· εἰ γὰρ καὶ σμικρὰν ἦν αὐτῷ παρασχομένη λύπης αἰτίαν, πάντων ἂν τῶν καλλίστων ἐξέπεσε, καὶ ἀβίωτος ἦν ὁ βίος αὐτῇ, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἔξω κινδύνου προσκρούσασα ἦν τῷ ἀριστεῇ.

8.31 οὐκοῦν τὸ μὲν περιεῖναι τὸν ἀριστεά εὐδαιμονίαν ἑαυτῆς ἡ αἰχμάλωτος ὑπελάμβανε· τὸν δὲ ἐκείνου θάνατον, δυστυχίαν ἀνήκεστον. διὰ ταῦτα περιέπειν ἐσπούδαζε· πολλὴν αὐτοῦ τῆς σωτηρίας ἐποιεῖτο τὴν πρόνοιαν. ἐντεῦθεν τῆς μητρυιᾶς ὁ φθόνος, ἐντεῦθεν τὸ μῖσος ἐφύετο. ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΑΘΟΥΣ ΕΧΩΝ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΙΝ. Φεῦ τοῦ δράματος· νεανίας ἐν πολέμοις ἀήττητος, ἐν ἀριστεταῖς αἰδιδίμος, ἐκ μέσης ἀριστείας ἀνῆρπασται· καὶ τοὺς μὲν πολεμίους διέφυγεν ἄτρωτος· τὸν δὲ παρὰ τῆς μητρυιᾶς πόλεμον οὐ διέφυγεν· ὦ μητρυιᾶς βέλη, τῶν φανερῶν χαλεπώτερα· οὐκ ἐνῆν προῖδέσθαι ταῦτα καὶ προφυλάξασθαι· οὐκ ἐνῆν ἐκκλῖναι βαλλόμενον· ὁ μὲν οὖν γενναῖος ἐκεῖνος, ὁ τοὺς πολεμίους τρεψάμενος, φαρμάκοις ἠλίσκετο, ἀφύλακτος, ὡς ἐν πατρώᾳ διάγων ἐστίᾳ· δεινὸν δὲ οὐδὲν πείσεσθαι προορώμενος· ἡ δὲ τῶν κακῶν αὐτουργὸς αὕτη ποινὴ προσῆξε τὸ φάρμακον· προσενεχθέντος δὲ, μικρὸν ὕστερον σπαραγμοὶ τῶν ἐντὸς, καὶ τοῦ χρώματος ἐπὶ τὸ χεῖρον τροπὴ, καὶ σπασμοὶ νεύρων καὶ χειρῶν ἐκτάσεις καὶ ἀφωνία πολλή, δεινὸν οἱ παραγενόμενοι διηγοῦντο θέαμα· ὁψὲ καὶ μόλις ὁ δειλῆς, ἔφασαν, ἐπέγνω τὸν ἀρχηγὸν τῶν κακῶν· καὶ τῇ μὲν ἀχθόμενος καὶ καταρώμενος ἐδήλου τὸ μῖσος τῷ βλέμματι· τὴν δὲ αἰχμάλωτον ὕστατα πάντων ἡσπάζετο περιβάλλων ἀνότηα, χεῖρας ὀρέγων, τὴν δεξιὰν ἐμβάλλων, εὐμενῶς λαμβανόμενος, οἰκτεῖρων τοῦ πάθους

ἐαυτόν· ἔλεεινός δὲ καὶ ὁ τῆς αἰχμαλώτου θρῆνος ἐπ' αὐτῷ κινηθεῖς· εἶθε δορὶ πληγεῖσα τὸ σῶμα μετὰ τῶν ἄλλων ἐκείμην· ὦ καὶ τῆς ἐνεγκαμένης ἐμοὶ προτιμώτερε· ὦ καὶ ἀγχιστέων ἐμοὶ προσηνέστερε· νῦν ὄντως πεπτώκαμεν· νῦν ἀληθῶς ἐγενόμην αἰχμάλωτος, νῦν ἔλεεινή, νῦν ἀθλία· περιόντος δέ σου ζήλου μᾶλλον ἢ ἐλέου τυγχάνειν ἄξια· οἰκτεῖρατε οὖν, ὦ δικασταί, πρῶτον μὲν τὸν ἀριστεά, τὸν οὕτως ὡμῶς ἀνηρπασμένον, εἴτα τὴν στερηθεῖσαν τῆς προσδοκωμένης ἐλπίδος· ἔλεεινὰ γὰρ τῶν παθῶν τὰ ἀνήμερα· τὴν δὲ αὐτόχειρα τοῦ δράματος ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀμύνεσθε· μᾶλλον δὲ τῷ κειμένῳ δότε τὴν χάριν· οὐδὲν γὰρ προγόνοις μητρυῖας χαλεπώτερον· ἴσασι δὲ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ κακοῦ, ὅσοι πείραν ἐδέξαντο, οὓς ἐξ ὧν πεπόνθασι χρή συνοργίζεσθαι, καὶ τὴν μητρυῖαν τιμωρήσασθαι, ἵνα μὴ τῶν ἀριστέων τὴν πόλιν ἀποστερήτε.

8.32 ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΜΕΝΟΣ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ. Πλούσιος καὶ πένης ἐχθροὶ τὰ πολιτικά. πολέμου καταλάβοντας τὴν πόλιν, ὁ πλούσιος κεχειροτόνηται στρατηγός, καὶ τοῦ πένητος παῖδες τρεῖς κατελέγησαν στρατεύεσθαι· φήμης γενομένης ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ὅτι προδιδῶσιν οἱ τοῦ πένητος παῖδες, ὁ στρατηγός λαβὼν τὸν πρῶτον ἐβασάνισεν· οὐδὲν ἐξειπόντα ἀπέκτεινεν· τὸν δεύτερον ὁμοίως· τὸν τρίτον ἐξειπόντα ἀπέκτεινεν· οὐκ ἐπέξισιν ὁ πατήρ, καὶ κρίνεται συνειδότος.

8.33. (1a) Πικρὸς καὶ ἀπαραίτητος ἐχθρὸς ὁ πλούσιος, ὃς καὶ σιωπὴν ἐγκαλεῖ, καὶ μετὰ τριῶν παίδων ἀναίρεσιν ἐπεμβαίνει· δυστυχοῦντι τῷ πένητι· μικτὸς δὲ ὁ λόγος, ἔκ τε ἀγῶνος καὶ πάθους· ὁ μὲν γὰρ φόνος πάθος ποιεῖ· ἡ δὲ ἀπόδειξις τοῦ συνεγνωκέναι τὸν ἀγῶνα συνίστησιν. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ. Ὡμην μὲν, ὦ δικασταί, ὅτι τρεῖς παῖδας ὁ πλούσιος ἀνελὼν κόρον εἰλήφει τῆς ἔχθρας, καὶ παυσάμενος τῶν πολέμων ἐτύγχανε· νῦν δὲ, ὡς ἔοικεν, ἀπέραντόν ἐστι καθ' ἡμῶν τὸ δεινόν, καὶ οὐ παύσεται πάντα καθ' ἡμῶν ὁ πλούσιος μηχανώμενος, ἕως οὗ καὶ τὴν ἐστίαν αὐτὴν καὶ τὸ γένος αὐτὸ διαχρήσεται· οὕτως ἀείμνηστον ἔχει τὸν πόλεμον· εἴτα ἀπόδοσις· ὑμέτερον εἶναι μὴ ταῖς τούτου κακοτεχνίαις προσέχειν τὸν νοῦν, ἀλλὰ τὰ δίκαια κατὰ τοὺς νόμους βουλευσάσθαι, ἵνα δυνηθῶ καὶ θρηνῆσαι τοὺς παῖδας καὶ τιμωρήσασθαι διὰ τὸν τῶν παίδων φόνον τὸν πλούσιον. ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ. Οἶδα μὲν οὖν, ὡς εἴ τις ἐστιν τοῖς τελευτήσασιν αἴσθησις, παρεστᾶσιν οἱ παῖδες κρινομένῳ μοι τήμερον, καὶ τῷ πατρὶ βοηθησάι βουλόμενοι, καὶ τὸν πλούσιον τιμωρήσασθαι. ΤΡΙΤΟΝ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ. Χαίρει μὲν οὖν ὁ πλούσιος, ὁρῶν οὕτω δυστυχοῦντα τὸν πένητα, καὶ παρὰ τῶν παίδων οὐκ ἔτι δορυφορούμενον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπιτιμίας τὸ λοιπὸν κινδυνεύοντα. Ἡ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἀλλὰ γὰρ οὐχ οὕτως ἀπάνθρωπον ἡγούμην τὸν πλούσιον, ὡς ἄρδην μοι τοὺς παῖδας ἀνελεῖν ἀδίκως· ἐμνησικάκει μὲν γάρ μοι, καὶ πολλάκις ἠπεῖλει βλάβην καὶ συμφοράς· ὥμην δὲ λαιδορίαν εἶναι ἢ σώματος αἰκίαν τὴν ἀπειλήν, ἢ νῆ Δία φυγὴν, ἢ τινα ἄλλην τοιαύτην ἐπήρειαν· χρήματα γὰρ οὐκ ἦν μοι· διόπερ οὐκ ἐδεδοίκεν τὴν τούτων ἀφαίρεσιν· εὐήθης ὢν τις ἐλάνθανον μικρὰ τῆς ἔχθρας τὰ ἐπίχειρα προσδοκῶν· ἐκβέβηκε δὲ οἶον οὐκ ἔδει τῆς ἐπηρείας τὸ πέρας· τοῦ γὰρ κακῶς μὲν ποιεῖν καιρὸν ἐπιτηδειότατον τὴν στρατείαν ἡγούμενος τῷ ταύτης προσχήματι τὴν εἰς ἐμὲ δυσμένειαν ἐπεδείκνυτο· καὶ τὸ τῆς ἀρχῆς εὐφημον ὄνομα μαιφονίας ἐγένετο πέρας· λογοποιούς γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ καθεῖς, ὡς οἱ ἐμοὶ προδιδόναι μέλλουσι παῖδες, οὐ πρότερον πικρῶς σπανίζων ἐπαύσατο, πρὶν ἀπολέσαι μὲν τοῖς κολαστηρίοις τοὺς δύο τοὺς πρώτους, καταπλήξαι δὲ τοῖς ἀλγηδόσι τὸν τρίτον, ἵνα τῷ τῶν στρεβλωτηρίων φόβῳ τὸ δοκοῦν τούτῳ καὶ ἄκων φθέγῃται· καὶ μετὰ τὸ δράμα τοσοῦτον κάμει τοῖς παισὶ προσαπολέσθαι ζητεῖ.

8.34 ΚΑΙ ΑΛΛΩΣ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἡ πολιτεία τοῦ πένητος ἀπὸ διανοίας. ἐπειδὴ γὰρ ἐπηρεία τῆς τύχης ἠπόρουν χρημάτων, ἵνα μηδὲν ἐν περισσίᾳ χρησιμεύσω τῇ πόλει, ἄλλως ἐπεδεικνύμην τὴν εὖνοιαν, νόμους εἰσφέρων, γράφων ψηφίσματα, γνώμας λυσιτελεῖς εἰσηγούμενος, ἐλέγχων τοὺς ἀδικοῦντας τὴν πόλιν τὰ παράνομα λέγοντας, τοὺς μὴ βουλομένους τριηραρχεῖν,

μη χορηγεῖν, μήδ' ὅλως εἰσφέρειν· ταῦτά μοι τὸν φθόνον παρὰ τοῦ πλουσίου κεκίνηκεν, ὥς λέγειν πολλάκις, πῶς παύσω τὴν πολιτείαν τὴν κατὰ τῶν πλουσίων τοῦ πένητος; πῶς σιωπᾶν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας ποιήσω τὸν πένητα; ἂν οἰκείας ὁδύρηται συμφορὰς, ἂν θρηνήσῃ τὴν τύχην, ἂν οἰκείοις σχολάσῃ τοῖς πάθεσιν, ὁδυρεῖται τότε τὰς ἑαυτοῦ συμφορὰς, δακρύσει τὰ δυστυχήματα· ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα καθ' ἑαυτὸν ἐννοῶν, πολέμου μέλλοντος, καὶ τριῶν ἢ τεττάρων χειροτονησάντων αὐτὸν, στρατηγὸς ἀνεῖρήθη, καὶ μετὰ τὴν ψῆφον τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα λαβὼν χαίρειν μὲν εἶασε τοὺς χορούς· ἐπὶ δὲ τοὺς παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἐστρατεύετο, καὶ τὰ ἐξῆς· φήμη τὸ βασανίζειν τὸν πρῶτον, καὶ ζητεῖν ἀπάνθρωπα βασανιστήρια· ἐν δὲ τούτοις κατάμιζον καὶ θρῆνον τοῦ πατρὸς· ὥς δὲ βασανιζόμενος ὁ πρῶτος ἀπέθανεν, εὐθὺς ἐστρέβλου τὸν δεύτερον, οὐδαμοῦ τὸ δικαστήριον, οὐδὲ τὸ παραδοῦναι τοῖς νόμοις τοὺς παῖδας σκοπῶν, ἀλλ' ἀνελὼν καὶ τὸν δεύτερον ὥς ἐπὶ ἐρμαίοις, καὶ τὸν τρίτον παρήρχετο· ἀλλ' ὁ δυστυχὴς πολὺ τῆς ἐλπίδος ἐσφάλην· θαρρῆσας γάρ, ὅτι δικαστηρίῳ παραδοθήσεται, καὶ κατὰ νόμους τὰ τῆς ὑποθέσεως ἐξετασθήσεται, ὡμολόγησε τὴν προδοσίαν· ὁ δὲ καὶ τρίτον ἀνελὼν, καὶ τὸν πατέρα συντίθησι τοῖς παισὶ κειμένοις νεκροῖς καὶ συνειδότης με κρίνων ἐπὶ τοὺς δικάζοντας ἤγαγε.

8.35 μετὰ ταῦτα θήσεις γραφικὸν, ὥς φησι Πορφύριος, ἀπὸ τοῦ πρώτου· φησὶ γὰρ οὐκ ἄλογον εἶναι τὴν τοῦ συνειδότης κατηγορίαν· μὴ ἐννοίμῃ δικαστηρίῳ κριθέντων ἐκείνων, μηδὲ ἀλόντων κατὰ νόμους, ἀλλ' ὑποπεσόντων ἐχθρῶν κακοηθείᾳ· τινὲς μὲν οὖν ἐπὶ τούτου τοῦ ζητήματος καὶ τῶν τοιούτων χρῶνται παραγραφικῶ· τινὲς δὲ οὐ· λύσεις δὲ τὰ παραγραφικά, ὅτι ταῦτα μὴ θαρρόυντός ἐστι τῇ γραφῇ· οὐ γὰρ δεῖ τὴν κατηγορίαν διασύρειν, ἀλλ' ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὸν προκείμενον· οὐδὲ τρόπον αἰτιᾶσθαι, ἀλλὰ τὴν γραφὴν λύειν, τῷ πρὸς τὸν προκείμενον ἀπολογήσασθαι.

8.36 ΕΛΕΓΧΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΣΤΟΧΑΣΜΟΥ. Τίς οὖν, εἶπέ μοι, πίστις τῆς ἐκείνων γέγονε προδοσίας; τίς μαρτυρία; τίς ἔλεγχος; τί τεκμήριον ἄλυτον; ποῦ τοῖς πολεμίοις ὥφθησαν κοινολογούμενοι, δῶρα ἔχοντες, αὐτομολοῦντες; τίς τῶν συνειδόντων αὐτοὺς κατεμήνυσεν; συνομώσας ἐάλω τίς; ἐπιστέλλοντες τοῖς πολεμίοις ὥφθησαν; τούτων γὰρ ἓν τι δεῖξον, καὶ συναπόλεσον κάμῃ τοῖς παισίν· ἀλλὰ τὴν φήμην εἰς μαρτυρίαν καλεῖς, ἣν οὐ δύνασαι παραστήσαι τῷ βήματι· ἦν αὐτὸς θρυλλήσας διέσπειρας· εἰ δὲ κατήγορος σὺ, καὶ τὰ ψεῦδη μαρτυρεῖς, καὶ σφαγεὺς ἄδικος τῶν ἀθλίων παίδων γεγέννησαι· τί καὶ νῦν δυστυχῶν παίδων δυστυχή πατέρα συκοφαντεῖς; εἴτα ἐπάγαγε παραδείγματα· πολλὰ δίκαια πολλάκις εἰς τοῦτο τὸ δικαστήριον ἐρρώσθησαν· ἀλλ' ἐφ' ἐκάστης μάρτυρες παρεμίχθησαν, μοιχείας, φόνου, τυραννίδος, τυμβωρυχίας· ἐπειδὴ γὰρ αὐτόπτας τῶν ἐγκλημάτων οὐχ οἷόν τέ ἐστιν γενέσθαι τοὺς δικαστὰς, ἀναγκαίως εἰσάγονται μάρτυρες, οἳ τινες καὶ βασάνῳ μαρτυρῆσαι δύνανται τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ΠΕΡΙ ΒΟΥΛΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΩΣ. Βουλήσει καὶ δυνάμει τὰς αἰτίαις τιθεῖς· ἀλλ' εἰκὸς ἦν αὐτοὺς χρημάτων ἐφιεμένους ἐπὶ τὴν προδοσίαν ἐλθεῖν· καὶ τὸ μὴ βούλεσθαι πάντως εἰκὸς, οὐ γὰρ ὅστις πένης, πάντως καὶ πονηρός· μᾶλλον γὰρ ὑμῶν τῶν τοῦ πλείονος ὀρεγομένων οἱ τοῖς ὀλίγοις ἀρκοῦμενοι σωφρονέστεροι ὄντες, πρὸς τὸ δεινὸν ἀτολμότεροι, δεδοικότες τοὺς νόμους, ἀπὸ τῶν πατέρων καλῆς ἀγωγῆς μεμνημένοι, τὴν ἀδοξίαν τῆς κατηγορίας τοὺς δικαστὰς ὑμῶν εὐλαβούμενοι· οὐδεὶς ληστείας κρίνει τὸν πένητα, διότι χρημάτων οὐκ εὐπορεῖ· ἕτερον γὰρ τρόπος καὶ τύχη καὶ παιδεία καὶ βούλησις· οὐ γὰρ ἐπάναγκες εἶναι δεινούς τοὺς μικρὰ κεκτημένους· οὐδ' ἐπιθυμεῖν χρημάτων, τοῖς ὀλίγοις ἀρκεῖσθαι μεμαθηκότας· εἴτα ἡ δύναμις.

8.37 ἀλλὰ γὰρ οὐδὲ πένησιν οὐδὲ στρατιώταις περὶ προδοσίας διαλέγεσθαι τοῖς πολεμίοις ἔθος· ἀλλὰ τοῖς δυνατοῖς ἐν φάλαγγι· τινες δὲ μᾶλλον ἢ στρατηγοὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὀνομαστότεροι; οὗτοι κατὰ τὸ πληθὸς εἰσιν ἐνδοξότατοι, τούτοις ὑπάρχει τὸ δύνασθαι, τούτοις πιστεύουσιν οἱ πολέμιοι, τούτοις θαρρόουσιν παρέχειν τὰ χρήματα· τοῖς δὲ πένησι καὶ οὐδὲ ἔχουσιν ἀξίωμα

οὐδὲ προσέρχεταιί τις, οὐδὲ κοινολογεῖται τοῖς ῥήμασι· ταῦτα στρατηγῶν ὑπάρχει τολμήματα, ταῦτα ὑπάρχων, ταῦτα ἐπιχειρούντων δημόσια, οὐκ ἀδόξων ἀνδρῶν, οὐκ ἀνωνύμων, οὐ τῶν ἀγνώστων πολλοῖς.

8.38 τίς ἔστιν τυραννεῖν δυνατός; οὐχ ὁ τολμηρός; οὐχ ὁ πλούσιος; πένητι δὲ πόθεν παράνομόν τι τολμᾶν ἐρήσω καὶ μόνῳ, καὶ τοῦτ' εἰδοῖται ποιεῖν, ὅπερ ὁ κατηγορούμενος ἐν τῷ στρατοπέδῳ κελεύσειε; καὶ τὰ τοιαῦτα. θήσεις ἄλλα παραδείγματα ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· εἴτα λέγεις, ὡς ἐξεῖπε πρὸ τῶν βασάνων τὴν προδοσίαν ὁ τρίτος· οὐ λέγεις δὲ, ὡς οἱ πλείους ὄντες ἰσχυρῶς βασανισθέντες οὐδὲν ὡμολόγησαν· ὁ τρίτος καθωμολόγησε· τί γὰρ οὐκ ἔμελλεν ἀπολωλότων ἀδελφῶν δύο, διότι μὴ ἀπεῖπον ἑαυτῶν μὴδ' ἐπήγαγον ἑαυτοῖς αἰτίαν ψευδῆ, εἴτα καὶ τὸν ἐκ τῶν βασάνων φόβον οὐ μικρὸν ὄρων, καὶ σοὶ χαρίσασθαι βουλόμενος, εἰ συκοφαντήσειεν αὐτὸς ἑαυτὸν, εἶπεν, ὅπερ ἠνάγκαζες· σὺ δὲ οὔτε τῶν ἀρνησαμένων, οὔτε τοῦ φόβῳ τῶν κολαστηρίων ὁμολογήσαντος ἀπέσχου· χρώματι τοῦ ὁμολογήσαι τὸν τρίτον· δοκεῖ δὲ ὁ τρίτος μοι βεβουλεῦσθαι σωφρόνως· εὐτυχῶς γὰρ εἶπεν οὐκ εἴσας· κακότηες γὰρ οὐδ' ὅτιοῦν τοῖς ἀδελφοῖς συνειδῶς, εἴτα κολαζομένους ἀπανθρώπως ὄρων, δυεῖν ἠγεῖτο θατέρου τεύξεσθαι, μᾶλλον δὲ ἀμφοτέρων τυχεῖν, καὶ βασάνων ἀπαλλαγῆσεσθαι, καὶ δικαστηρίῳ παραδοθήσεσθαι· ὅπου κατὰ νόμους ἢ κρίσις γενήσεται· ἀλλ' ἀμφοῖν ἀπέτυχεν ὁ δυστυχής· καὶ γὰρ βιαζόμενος τέθνηκεν· καὶ δικαστήριον οὐκ εἶδεν ἔννομον· καὶ γὰρ ἔξαρνον ἀναιρεῖσθαι χρή, ἢ τό γε δὴ σχετιώτατον αὐτὸν ἑαυτοῦ κατήγορον γενέσθαι καὶ βασανίζεσθαι φρίττοντα. Ἐλέγχων ἀπαίτησις, τοῦ συνειδέναι· πλὴν ἐκείνην προσθεῖναι τὴν εὐπορίαν εὐλογον, εἰ ἀπεδείχθησαν οἱ παῖδες οὐ προδεδωκότες, οὐδὲ ὁ πατήρ σύνοιδε· πῶς γὰρ δύναται συνειδέναι τοῖς μηδὲν πεποιηκόσι δεινόν; ἢ λύσις· αὐτοῦ ἐπεξίεναι ὑποπτεύεται συνειδότος μενόντων οὖν τῶν σημείων, ὑποψία μένει· ὥστε ἀναγκαιῶς ἡ ἐργασία γίνεται τοῦ δευτέρου στοχασμοῦ τοῦ μὴ συνειδέναι· ἀλλ' ἔστω, δεδόσθω προδεδωκέναι τοὺς παῖδας· τίνες γὰρ τοῦ συνειδέναι με μάρτυρες; τίνες διελέγχουσι τοῖς παισὶ τῆς προδοσίας κοινωνεῖν; τοῖς δικασταῖς τοὺς μαρτυροῦντας παράστησον, δούλους, ἐλευθέρους, ξένους, πολίτας, στρατιώτας· οὐ γὰρ δίκαιον ἀμάρτυρον εἰσάγειν τὴν δίκην· οὐδὲ δυνατόν μαρτύρων χωρὶς καταψηφίσασθαι τῶν κατηγορουμένων ἐκτός· ἀλλ' ἢ παρέχειν ἀνάγκη τοὺς μάρτυρας, ἢ συκοφαντοῦντας τιμωρήσασθαι τὸν κατήγορον, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.39 εἴτα ἡ βούλησις τοῦ πένητος· ὅτι οὐκ ἂν ἡβουλήθηεν οὕτω ἀδίκου κατὰ πατρίδος κοινωνῆσαι πράγματος· οὐδὲ ὑπεύθυνον ἑμαυτὸν ποιῆσαι τοῖς νόμοις· οὐδὲ μισηθῆναι παρὰ τῶν πολιτῶν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἡ δύναμις ἐκλιμπάνουσα τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ἀλλὰ δηλὸς εἶ, φησί, συνειδῶς τοῖς παισὶν, ἐξ ὧν οὐκ ἐγράψω με φόνον· λύσεις τῷ χρώματι· δυσχεραίνων πάθει καὶ σχολάζων ταῖς οἰμωγαῖς· τρεῖς ἦσαν παῖδες νεκροί· ἔρημος ἡ ἐστία τῶν παίδων ἐτύγχανε· τούτων οἱ τάφοι τὴν ἀσχολίαν εἰργάζοντο· τούτων τὰ πάθη τέως σιωπᾶν κατηνάγκαζε· τὴν σιωπὴν ἐγκαλεῖς, ὅρα τῆς συμφορᾶς τὸ μέγεθος· τὸν ποιητὴν σκόπει τοῦ δράματος. ἄρα τοῖς ὁσίοις τῶν παίδων καταμελήσαντα ἔδει τρέχειν εἰς δικαστήριον καὶ ἑάσαι τοὺς παῖδας κειμένους. γράφεσθαι δὲ καὶ λέγειν ἐπὶ τοῦ βήματος, οὐκ εἶα κατηγορεῖν με τὰ δάκρυα, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα τῷ ἀντιληπτικῷ· ἐπειδὴ ἅπαντα βιάζει καὶ καιρὸν καὶ γνώμην καὶ δυστυχοῦντά με τῆς σιωπῆς ἀπαιτεῖς τὴν αἰτίαν· οἱ νόμοι μοι τὸν καιρὸν τῆς κατηγορίας ἐδείκνυν· οἱ νόμοι τῆς γραφῆς τὴν ἐξουσίαν παρείχοντο, σαφῶς ἡμῖν τοῖς πεπονθόσι κηρύττοντες κατηγορήσον, ὅτε προήρησαι, οὐκ ἐμπρόθεσμός ἐστιν ἡ γραφή· εἰ διὰ νόσον οὐ δύνασαι, ῥαΐσας γράφου.

8.40 εἰ σιωπᾶν ἀναγκάζει διὰ τὸ πάθος καὶ δάκρυα, τῇ δυνάμει τῇ σεαυτοῦ τὴν κατηγορίαν συμμέτρησαι· ἀνέωκταί σοι τὸ δικαστήριον, ὅτε προήρησαι· κατηγορεῖ τις καὶ μοιχείας, καὶ ὅτε βούλεται· καὶ ἐξῆς ἄλλα θεῖς παραδείγματα ἔπαγε τὸ προκείμενον· οἷον συμβουλεύει καὶ τοῖς πολεμίοις στρατηγοῖς, ὅτε συμφέρον ὁρᾷ πρὸς συμβολήν, τότε παρασκευάζεται, οὐχ ὅτε τοῖς

πολεμίους δοκεῖ. οὕτω κἀγὼ ἐσιώπησα νῦν, δακρύων, ἐπιπενθῶν, τῆς οὐσίας ἐπιμελούμενος· παυσάμενος δὲ τῶν κακῶν καὶ τὴν ἀνακωχὴν τῶν δυστυχημάτων εὐρὼν ἐπ’ ἀδείας εἰσῆειν γραφόμενος· οὐ γὰρ οὕτως ἀνόσιος ἦν, ὥς μὴ δεῖξαι τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ ποιῆσαι τοῖς νόμοις ὑπεύθυνον τὸν οὕτως ἀναίτιόν με παρασκευάσαντα. Πιθανὴ ἀπολογία οὐκ ἐμπίπτει· οὐ πιθανὸν γὰρ στρέψαι τὰ ἀπ’ ἀρχῆς ἄχρι τέλους· εὖθες γὰρ τὸ λέγειν, ἀλλ’ εἰ συνεγνώκειν τῇ προδοσίᾳ, οὐκ ἐσιώπων. Οἱ ΕΠΙΛΟΓΟΙ ΛΟΙΠΟΝ. Ἀλλ’ εἴθε πρὸ τῆς τῶν παίδων τελευτῆς ὁ δαίμων ἐκτός με τῶν ἀνθρωπίνων καταστήσας ἐτύχανε· διόλου γὰρ παθητικοὶ τυγχάνουσιν οἱ ἐπίλογοι· εἴθε πρὸ τῶν παίδων με, πλούσιε, διεχειρίσω τῷ ξίφει· τοσαύτην γὰρ καὶ τηλικαύτην συμφορὰν τῶν παίδων ἐκέρδαινον· εἴθε πρὶν ἰδεῖν νεκρῶν πολυάνδριον κατ’ ἐμοῦ τὴν καιρίαν ἐπήνεγκες· νῦν δ’ ἀνήκεστον ἐμηχανήσω μοι συμφορὰν, ἐμὲ μὲν ἐκ πολὺπαιδος ἄπαιδα, τὴν δὲ πόλιν φάλαγγος ἀφελόμενος· ὠνειροπόλουν νικηφόρους ἐπανιόντας κοσμήσειν λαφύροις τὴν ἐστίαν, τροπαίοις δὲ τὴν πόλιν, μετέστησέ μοι τὰς ἐλπίδας εἰς τοῦναντίον ὁ πλούσιος.

8.41 ἐδεξάμην οἶμοι τοὺς στρατιώτας νεκροὺς, τοὺς ὀπλίτας ἀνηρημένους, οὐ τραυματίας ἐκ πολεμίας αἰχμῆς, ἴν’ ἀριστεία μοι τοῦ πάθους ἢ παραμύθιον, φέροντας τῆς ἀνδρείας γνωρίσματα· ἀλλ’ ἐπιβουλῆς εἶδον τεκμήρια, βασάνων σύμβολα, κολαστηρίων σημεῖα, κακούργων δυστυχή πάθη, καὶ συμφορὰς, καὶ ζῶντας ἀθλίους, καὶ νεκροὺς δυστυχεῖς· οὐ γὰρ νόμῳ κατακριθέντες ἐάλωσαν· καταγνόντων τὴν κόλασιν, οὐ γὰρ ἂν οὕτως αὐτὸς ὠδυρόμην· ἀλλ’ ὥς μὲν γεννήσας ἐδάκρυον, ὥς δὲ καταγνωσθέντων ἐκαρτέρουν τὸν θάνατον. ἐφ’ ὑμῶν, ὦ δικασταί, νῦν αὐθαίρετον ὑποστήσομαι θάνατον· οὐ γὰρ ἀσφαλὴς ὁ πρὸς πλούσιον πόλεμος, οὐδὲ ἀκίνδυνον μείζονι κατὰ περισυσίαν προσκρούειν· ἀλλ’ ἀνάγκη δουλεύειν στρεβλούμενον, καὶ τῶν νόμων κρείττονας ὑπολαμβάνειν· οἷος ὁ πλούσιος· καὶ γὰρ ἂν δούλοις χρήσασθαι βούλωνται, τῶν ἀργυρωνήτων οἱ πένητες οὐδὲν διοίσομεν οἱ ἐλεύθεροι· ἀλλ’ ἐπὶ τούτοις ἡ πόλις ἔσται· καὶ πάντων ὁ δῆμος ἄκυρος· οὐ τοσούτους τῶν πολεμίων ἄγει αἰχμαλώτους, ὅσους τῶν πολιτῶν ἀπώλεσεν· οὐ φέρω τὸν ἀλάστορα τῶν παίδων ὄρᾱν, οὐδὲ ὑπομένω θεωρεῖν τὸν δῆμιον τῶν παίδων γενόμενον· ἂν στρεβλουμένους τοὺς παῖδας λογίσωμαι, θεωρῶ τὴν κατασκευὴν ὅλην τοῦ δράματος· ὦ γῆρας ἄθλιον, ὦ γηροκόμων ἀπεστερημένον, ὦ πατέρων ἐγὼ δυστυχέστατος, ὅσων ἐξαίφνης παίδων ἀφήρημαι· οὐδὲν ἀκίνδυνον ἄρα τυγχάνει διὰ τὸν πλούσιον· οὐ παῖδες τῆς οἰκίας ὑπερασπίζοντες.

8.42 οὐκ ἀπραγμοσύνη καὶ σιωπῇ, ἀλλ’ οἱ μὲν οὐκ ἔτ’ εἰσίν, ἐγὼ δ’ ἐπὶ ταύτην φεύγω γραφὴν· δοκῶ δέ μοι καὶ τὰς τῶν τε τελευτηκότων παρεῖναι ψυχὰς ἀποιμωζούσας τὸ πάθος, καὶ τὴν ἄδικον καὶ πρὸ μοίρας φθορὰν ἐπιμαρτύρεσθαι, τιμωροὺς ἐπικαλουμένους δαίμονας, οἱ τοῖς οὐχ ὀσίως ἀνηρημένοις ἀμύνειν λέγονται· φρίττω μεταξὺ τῶν λόγων τὴν ἀνθρωπίνην ἐννοῶν φύσιν, τὴν ὠμότητα λογιζόμενος, ἅπερ οὐκ ἐάσει καθ’ ὑμῶν ἰσχυροὶ ψῆφος ὑμετέρα φιλόανθρωπος. Εὐβουλος ἐγράψατο Ἀρίσταρχον ἐπὶ τῷ Νικοδόμημον πεφονευκέναι· πρὸ τῆς δίκης ἔφυγεν Ἀρίσταρχος, καὶ κρίνεται Δημοσθένης συνειδότης. Βαρὺ κατὰ Δημοσθένους τὸ ἔγκλημα· οὐ γὰρ Δημοσθένους πολιτείας ἄξιον τὸ φόνῳ συγγινώσκειν καὶ κρίνεσθαι, καὶ ἀγῶνος δὲ ὁ λόγος μετέσχηκε· δεῖ γὰρ ἐνθυμηματικῶς ἀποδεικνύειν, ὥς οὐκ εἴ τις φίλος, οὗτος συγγινώσκει καὶ φόνῳ· δεῖ οὖν πρῶτον κατασκευάσαι μέχρι τοῦ χρώματος πᾶσι τοῖς τοῦ στοχασμοῦ κεφαλαίοις· ὅτι Ἀρίσταρχος οὐ πεφόνευκεν· εἴθ’ οὕτως ἀπὸ τοῦ χρώματος μεταβῆναι ἐπὶ τὸ δεῖξαι, ὅτι οὐδὲ Δημοσθένης συνεγίνωσκε. Παραπλήσιος δὲ τυγχάνει κατὰ τὴν ἐργασίαν ὁ προκατασκευαζόμενος στοχασμὸς τοῖς ἐμπίπτουσι στοχασμοῖς· διαφέρει δὲ τούτῳ, ὅτι ἐν μὲν τῷ ἐμπίπτουσι πρῶτον ἔχει τὸ ἔγκλημα, ὃ ἐστὶν προηγούμενον, δεύτερον δὲ τὸ ζήτημα, ὃ ἐστὶν χρῶμα· ζητεῖται εἰ καὶ τὸν πένητα ὁ πλούσιος ἀνήρηκεν, οὐκ ἀπαιτῶν τιμωρίαν τοῦ φόνου· οὕτω γὰρ οὐκ ἐγκαλεῖ τὸν φόνον, ἀλλὰ ζητεῖ, ἵνα ὁ φόνος ἀπόδειξις γένηται τοῦ προτέρου ἐγκλήματος· ἄλλο δὲ ζήτημα καὶ ἄλλο ἔγκλημα.

8.43 ζήτημα γάρ ἐστίν, ὃ ζητεῖ μόνον, καὶ ἀποδείκνυσι τιμωρίαν οὐκ ἀπαιτῶν· ἔγκλημα δὲ, ὅταν καὶ τιμωρίαν ἀπαιτεῖ τοῦ γενομένου ἀδικήματος· ὁ δὲ προκατασκευαζόμενος πρῶτον μὲν ἔχει καὶ προηγούμενον τὸ ζήτημα· δεύτερον δὲ τὰ ἐγκλήματα, ὅπερ ἐν τῷ ἐμπίπτοντι ἀναστρέφει· πρῶτον γὰρ τυγχάνει τὸ ἔγκλημα καὶ προηγούμενον· διαιρεθήσονται οὖν μετὰ τὰς προκαταρκτικὰς ἐννοίας, τοῦτον τὸν τρόπον, καταστάσει· ἐπειδὴ γὰρ γενόμενος καθ' ἡμῶν καὶ μετασχὼν τροφῶν, καὶ τῶν μυστηρίων ἀξιωθεὶς ἐδεόμην καὶ τῆς παρ' ὑμῶν ἀρίστης παιδεύσεως, ἐζήτουν κατ' ἐμαυτὸν, ὅς τις παρ' ὑμῶν καὶ ἦθεσι καὶ λόγοις καὶ τὸν ἄριστόν με λόγον παιδεύσειεν· οὕτω περὶ πολλοῦ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐποιούμην τὸν Πλάτωνα, περὶ πολλοῦ δὲ τὸν Ἰσαῖον, καὶ τοὺς παρ' ὑμῖν ἅπαντας ἐπ' ἀρετῇ δόξαν ἀείμνηστον ἔχοντας· καὶ παρὰ μὲν τῶν ἐπιζητῶν δόγματα καὶ δικαιοσύνην καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς σύμβολα· παρὰ δὲ τῶν λόγους καὶ τὴν ἐν τούτοις ἄσκησιν· εἴτα ἐπὶ τούτοις ἐντυχῶν τοῖς νόμοις τοῦ Σόλωνος καὶ τοῦ Δράκοντος νομοθέτου, θαυμάσας, ὅτι φιλάνθρωπον οὐδὲν ἐν τοῖς νόμοις κατὰ τῶν ἀνδροφόνων ἔγραψαν, ἡβουλήθην αὐτοῖς ἔργοις ἐπιδείξαι τῇ πόλει τὴν παιδείυσιν· καὶ καταλαβὼν τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τοῦ βήματος μετὰ νόμων ἐπολιτευόμην τοῦ Σόλωνος, σύμφορα τοῦ Δράκοντος νομοθετῶν ἐνθυμήμασιν· τοῖς παρ' ἡμῖν ἐψηφισμένοις ἀκολουθῶν, νόμων πιστότερον τὴν τοῦ δήμου κρίνων προαίρεσιν· ἐντεῦθεν οἱ μὲν νέοι δι' ἔρωτος τὴν ἐμὴν πολιτείαν ἐλάμβανον, καὶ ἀνθ' ἐρμαίου τινὸς τὴν ἐμὴν συντυχίαν ἐσπούδαζον, ὄνειροπολοῦντες τὴν μίμησιν, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ὠφέλειαν τιθέμενοι· οἱ δὲ τῷ χρόνῳ τὴν πολιτείαν φθάσαντες τὴν ἐμὴν ἐστενοχωροῦντο τῷ φόνῳ βασκαίνοντες, τὰς δημηγορίας διασύροντες τὰς ἐμὰς, τὰς πράξεις μεμφόμενοι, συντόμως εἶπεῖν ἐπὶ τοῖς λόγοις ἀρχόμενοι· τοιγαροῦν Ἀριστάρχου ζηλωτοῦ τῆς ἐμῆς πολιτείας ὑπάρξαντος, καὶ τῇ συντυχίᾳ τὴν ἐπιθυμίαν ἐκτείναντος, ἐπετήρουν τὸ μεираκίον ἅπαντες, ἐσκόπουν, ὅτῳ τρόπῳ τὴν καθ' ἡμῶν ἐπιβουλήν ἐκπεράνοινεν, καὶ τὴν Νικοδήμου φιλίαν πόθεν συσκευάσαντες ἓνα λοιπὸν εἶχον σκοπὸν, ὅπως ἐμὲ διαφθείροιν· νῦν ἀνελεῖν Δημοσθένην καιρὸς, νῦν τὴν πολιτείαν ἀπώσασθαι, νῦν πληρῶσαι τὰ κατὰ τοῦ ῥήτορος δράματα, ἐκ ταύτης τῆς φιλίας Δημοσθένης ἀλώσεται, ἐκ ταύτης πληρῶσαι τὴν ἡμετέραν προαίρεσιν· τοῦτον νῦν Νικόδημος παρασκευάσει κατὰ Δημοσθένους τὸν φόνον· πληρώσει τὴν σκευὴν τὸ μεираκίον· ἂν τοῦτον ἀφανῇ καταστήσωμεν, συλληψώμεθα καὶ Δημοσθένην τῇ κρίσει, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα πρὸς αὐτὸν λογισάμενοι, καὶ ταύτην τὴν ἔχθραν ταῖς ἐλπίσιν αὐξήσαντες, καιρὸν ἐπετήρουν πρὸς τοιαύτην βουλήν ἐπιτήδειον, καὶ διατριβὴν μαθόντες τῶν μεираκίων ἐν Πειραιεῖ, καὶ συμποσίου παρασκευὴν, ἀφαρπάζουσι μὲν τὸ μεираκίον, γράφονται δὲ τὸν Ἀρίσταρχον, καὶ φόνου συντιθέντες ἔγκλημα ἀπειλαῖς ὁμοῦ καὶ λοιδορίαις ἐθορύβουν Ἀρίσταρχον, ἔλκοντες, δεδιττόμενοι· πολλάκις ἐκδειματοῦντες τοῖς σχήμασι· πῇ μὲν τοῖς δικασταῖς διανεύοντες, πῇ δὲ τὴν ἡμετέραν γνῶσιν ταῖς ἀπειλαῖς προλαμβάνοντες· καὶ τὰ τοιαῦτα ἐρεῖς κατασκευαστικὰ ὄντα τοῦ χρώματος Ἀριστάρχου, ὅτι φοβηθεὶς ἔφυγεν· εἴτα ἐπάγει ταύτην Ἀρίσταρχος τὴν παρασκευὴν συσκεψάμενος, καὶ τὸν τρόπον ἐπιγνοὺς τοῖς ἐγχειρήμασι φεύγει πρὸ τῆς ψήφου τὸ δικαστήριον· καὶ τὴν ἀπολογίαν ἀφείς φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἀσπάζεται· καὶ τὸ πλεον ὑπείξας τῷ φόβῳ ἀφίησι καθ' ἑαυτοῦ τὴν ὑποψίαν ἀκέραιον· τοῦτον, ὧ ἄνδρες, τὸν τρόπον ἀφέντες τὸ δικαστήριον ταυτηνὶ τὴν καλὴν οἱ χρηστοὶ κατήγοροι καθ' ἡμῶν εὖρον ὑπόθεσιν· καὶ τοῦ συνειδέναι γραψάμενοι χειρώσασθαί με συκοφαντίᾳ προήρηνται· εἴτα τούτοις ἔπαγε τὰ κινουῦντα τούτοις κρότον ἀπλᾶ καὶ θεατρικὰ νοήματα.

8.45 Δημοσθένης Ἀριστάρχῳ τοῦ φόνου συνέγνωνκεν· ὁ προπαιδευθεὶς τοῖς νόμοις τοῦ Σόλωνος, ὁ τὴν τούτων τιμωρίαν περὶ τῶν νόμων μαθὼν, ὁ σαφῶς εἰδὼς, οἷα Δράκων κατὰ τῶν τοιούτων διώρισε, καὶ τὰ τοιαῦτα· μετὰ τὴν κατάστασιν θήσεις τὸ παραγραφικὸν προηγουμένως· ὁ γὰρ ἕτερον μέρος μελετῶν θήσει αὐτὸ ἐξ ἀντιθέσεως· οἷον ἀλλ' οὐκ ὀφείλω, φησὶν, κρίνεσθαι,

μηδὲν μηδενὸς Ἀρίσταρχον ἐλέγξαντος, καὶ λύσεις κατ' ἀκολουθίαν· ὅτι καὶ ἐλεγχθέντος καὶ μὴ τὸ συνειδέναι δύνασαι κατ' αὐτὸ κρίνεσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐρεῖς οὖν τὰ παραγραφικὰ προηγουμένων· οἷον καὶ τοι ποῦ οὐκ ἄτοπον μηδενὸς ἐλόντος Ἀρίσταρχον, ἐμὲ κρίνεσθαι καὶ συκοφαντεῖσθαι τανῦν, Ἀριστάρχου μηδὲ πω πεφωραμένου φονεύσαντος· εἰ μὲν γὰρ, τοὺς συνειδότας ἀνερεύνα τῷ φόνῳ· εἰ δὲ μήπω τὴν κρίσιν ἐπλήρωσεν, ἀνθ' ὅτου τοὺς συνεγνωκότας ἐπιζητεῖς, ἀγνοῶν ἔτι σαφῶς, εἰ τοῦτον ὑπάρχει τὸν τρόπον ἀνδροφόνος Ἀρίσταρχος. ἐλέγχει μὲν γὰρ τις πρῶτον τοὺς ἀμαρτήσαντας, ἐπιζητεῖ δὲ μετὰ τὴν κρίσιν τοὺς συνειδότας τοῖς πλημμελήσασιν· ἀδήλων δὲ τῶν πρώτων ἔτι φυλαττομένων, τῇ κρίσει παραβαίνειν τὴν τάξιν οὐκ εὐλογον. εἴτ' ἐπὶ τούτοις παραδειγματικῶς ἐπιχείρησον καὶ ἐπιφωνηματικῶς οἷον εἰ τυμβωρυχοίη τις, εἴτ' ἄδηλος ὁ πράξας τυγχάνει, μὴ οἷόν τέ τινα συνειδότης κρίνεσθαι, μὴ γινωσκομένου τοῦ πράξαντος· καὶ τὰ τοιαῦτα παραδείγματα.

8.46 εἴτα ἀπλᾶ ἐπιφώνησον· ἔλεγχον πρῶτον Ἀρίσταρχον, καὶ τὴν κατ' ἐμοῦ κρίσιν κατέπειξον. πρῶτόν μοι τὴν κατ' ἐκείνου ψῆφον ἐπίδειξον· καὶ γίνομαι σοι πρὸς τὴν κρίσιν ὑπεύθυνος, καὶ ὅσα τοιαῦτα. μετὰ τὸ παραγραφικὸν ἔρχη ἐπὶ τὸ προκατασκευάζειν λοιπὸν, ὅτι Ἀρίσταρχος οὐκ ἐφόνευσεν· οἷον ἐλέγχων ἀπαιτήσῃ, τίς ἐλέγχει τὸν Ἀρίσταρχον, ὅτι πεφόνευκεν; τίς ἔλεγχος ἔστηκε, δοῦλος ἢ ἐλεύθερος; καὶ τοι προσήκόν ἐστιν ἐλέγχους ἐν ἅπασιν ὑπάρχειν τοῖς δικαστηρίοις, κἂν μικρὸν ὑπάρχη, κἂν εὐτελὲς τὸ κατηγορήμα· ἂν δὲ τῶν δικαστηρίων ἀνέλης τὸν ἔλεγχον, ἀπέραντα ἔσται τοῦτον τὸν τρόπον τὰ κατηγορήματα. μᾶλλον δὲ πάντες ἀπλῶς ἔσσονται ὑπεύθυνοι, χωρὶς μαρτύρων κρινόμενοι· ἔπειτα φόνου κατηγορῶν τις πῶς οἷός τέ ἐστιν χωρὶς μαρτύρων ταύτας καὶ τὰς παραπλησίας κρίσεις ἀποπληροῦν; πῶς δ' ἂν τῷ γραψαμένῳ πιστεύσειαν οἱ δικάζοντες αὐτόπται μὴ δυνάμενοι γενέσθαι τοῦ πράγματος; καὶ ὅσα τοιαῦτα. φανερὰ δέ ἐστιν ἐκ τῶν ἄλλων στοχασμῶν ἢ τοῦ κεφαλαίου τούτου κατασκευή. εἴτα ἡ βούλησις Ἀριστάρχου, τουτέστι τοῦ πρώτου στοχασμοῦ· οὐδ' Ἀρίσταρχος ἡβουλήθη ἀνελεῖν, πρῶτον μὲν ἐναγῆς γενέσθαι σαφῶς παραιτούμενος, ἔπειτα τὰς κρίσεις, τὰς τιμωρίας, τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνός τε καὶ Δράκοντος, οὐκ ἂν ἐπὶ ταύτην ἦλθεν ἂν τὴν ἐγχείρησιν· πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲν λυπηθεὶς οὐκ ἂν ἐπεχείρησε φόνον ἐργάσασθαι, τὴν δημοκρατίαν εἰδὼς πάντων μᾶλλον παραιτουμένην τοὺς φόνους, καὶ ὁρῶν, ὅτι εἰσὶν ἐν τοῖς τοιούτοις ἅπαντες ἀπαραίτητοι, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.47 εἴτα ἡ δύναμις. ἀλλ' οὐκ ἂν ἡδυνήθην ἀνελεῖν παρόντων καὶ συνεστιωμένων, πρὸς τούτοις ἐν Πειραιεῖ, τῷ κοινῷ Ἑλλάδος ἐμπορίῳ πολυανθρώπῳ τυγχάνοντι· εἴτα τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ἀλλ' ἔφυγε, φησὶν, ἑαυτοῦ καταγνοὺς ὁ Ἀρίσταρχος· λύσεις τῷ χρώματι· ὅτι νέος ὢν καὶ πραγμάτων ἄπειρος, φοβηθεὶς ἀνεχώρησε, καὶ τὰς γινομένας ἐν τῇ πόλει συστάσεις εὐλαβούμενος ἐξέκλινε τὴν ἐπιβουλήν· ἐκτενεῖς δὲ αὐτὰ πλατύνων τὰ νοήματα, τῷ ἕκαστον ἀναπτύσσειν ἐπιχειρήματα· ὅτε μὲν κατ' εὐθεΐαν, ὅτε δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου· εὐρήσεις δὲ κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐκτεῖναι τὸ προκείμενον, ὅτι ὁ φόβος καὶ τῶν προσηκόντων οἶδεν ἐκκροεῖν. δῆλον γὰρ ὡς ἐνθυμηθεὶς ὡς ἐπιβουλαὶ καὶ συνεδρίαὶ καὶ φωνῆς ὑποκρίσεις τῶν κατηγορῶν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ παρ' αὐτῶν γενόμενα παρακρούεται τοὺς δικάζοντας, καὶ ὡς ἐντεῦθεν ἀναρπασθήσεσθαι, ἔφυγε καταπλαγείς. γνωστέον δὲ, ὅτι ἐν ταῖς τοιαύταις ὕλαις τῶν στοχασμῶν οὐκ ἐμπίπτει πιθανὴ ἀπολογία· οὐ γὰρ ἀντιστρέψαι δυνατόν τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ὡς εἶπον καὶ ἀλλαχοῦ· μωρὸν γὰρ ἐστὶ λέγειν, εἰ πεφόνευκεν, οὐ πέφευγεν ὁ Ἀρίσταρχος, τὸ δὲ λέγειν, οὐκ εἴ τις φεύγει ἑαυτῷ σύνοιδεν, πιθανὴ μὲν ἀπολογία οὐκ ἔστιν· ἐπιχειρήματα δὲ τῆς πιθανῆς ἀπολογίας καθάπερ τόπον τηροῦντα, καὶ κατασκευαστικά τυγχάνοντα τοῦ χρώματος· οἷον πέφευγε διὰ τὸν φόβον, καὶ ὅτι τοῦτο ἀληθές, ἐκεῖθεν δῆλον· οὐ γὰρ εἴ τις φεύγει ἑαυτῷ σύνοιδε· διὸ παρατηρεῖν δεῖ, τί μὲν ἀντιστρέφει κυρίως τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, καὶ τί μή μετὰ ταῦτα ἀνέρχη ἐπὶ τὸν Δημοσθένους στοχασμὸν, ὅτι συνέστηκεν·

ἀλλ' ἔστω, δεδοσθω ἀνηρῆσθαι παρὰ τοῦ Ἀριστάρχου Νικόδημον· τίς με ἐλέγχει; οἶδε πρὸς ταύτην τὴν σκέψιν τὸν Δημοσθένην ὀρμήσαντα παῖς συμπαρῶν, ἐταῖρος, φίλος, συγκοινωνήσας τοῦ σκέμματος· ἀλλ' αὐτὸς Ἀρίσταρχος συνεγνωκέναι με κατήγγειλε· καὶ μὴν οὐ προσῆκον φθόνῳ τὰς κατηγορίας συνίστασθαι μηδὲ βασκανίᾳ καθιστᾶν τινα περὶ τῶν ὄλων εἰς κίνδυνον, ἀλλ' ἐλέγχους ὑποδεικνύειν τὸ ἔγκλημα, καὶ μαρτυρίᾳ πιστῇ διελέγχειν τὰ δράματα· ἐκοινώνησε Δημοσθένης τοῦ σκέμματος· ἀναπολόγητον νῶτον μετὰ τὴν μαρτυρίαν ἀπέκτεινε· συνέγνωκεν Ἀρίσταρχος βουλευσαμένῳ τὸν φόνον· πίστωσαι ταύτην ἐλέγχων τὴν κοινωνίαν γραφόμενος· ἔως δὲ ἀποσυλᾶς τῆς γραφῆς τὴν ἀπόδειξιν, καὶ τὸν ἔλεγχον οὐ προστιθῆς κατηγορῶν, συκοφαντῶν Δημοσθένην, ἐάλωκας σοφιζόμενος τὴν γραφήν.

8.48 οὐ γὰρ δυνατόν τοὺς δικάζοντας μὴ πανταχοῦ τοὺς ἐλέγχους ἐπιζητεῖν. εἴτα βουλήσει Δημοσθένους· οὐ γάρ ἐστιν εἰπεῖν, ὥς ἐπὶ ταύτην ἄσμενος ἐγὼ τὴν κοινωνίαν ἐλήλυθα· οὐδὲ συσκέψασθαι τοῦτον Ἀριστάρχῳ τὸν φόνον ὑπέμεινα· κρίνων αὐτὸς τοὺς συνειδόμενους ἐπὶ τοῦ βήματος, αὐτὸς τοὺς κοινωνοὺς μετὰ τῶν ἁμαρτημάτων γράφεσθαι προδοσίας εἰπὼν παραπρεσβείας, ἱεροσυλίας καὶ κλοπῆς· εἴτα αὐτὸς ἐτέρους τοῦ συνειδέναι γραφόμενος, οἷς ἐγκαλῶ περιπίπτειν ὑπέμεινα· μηδὲν ὑπὸ Νικοδήμου λυπούμενος, μηδὲν ἄδικον ὑπὸ τοῦ μειρακίου παθῶν, τοὺς νόμους εἰδὼς, αὐτὸς ἐτέροις τὴν κατὰ τῶν τοιούτων κόλασιν ἐξηγούμενος· καὶ τὰ τοιαῦτα. εἴτα ἐκ τοῦ προσώπου λάβε Ἀριστάρχου τῆς βουλήσεως ἐπιχείρημα· ὅτι οὐδ' ἂν αὐτὸ τὸ μειράκιον ἀνακοινώσασθαι ἠνέσχετο, εἰδὼς, ὅτι οὐκ ἂν συνεχώρησα.

8.49 φύσει δὲ φεύγουσι τὸ γινώσκειν τι τοιοῦτον τοὺς διδασκάλους οἱ νέοι διὰ τὸ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ τῶν διδασκάλων ἐλέγχεσθαι· καὶ τοὺς πρεσβυτέρους εἰώθασιν ἀποκρύπτεσθαι οἱ πάντες ἀκρώμενοι, διὰ τὸ μήτε συνεργεῖν καὶ ὥς οἷόν τε μάλιστα ἀποτρέπειν αὐτοὺς τῶν τοιούτων πράξεων· ἡ δύναμις ἐπὶ τούτου μέρους ἐκλείπει· οὐ γὰρ δυνατόν εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἂν ἠδυνήθη συγγινῶναι· θήσεις οὖν ἐξῆς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ἀλλὰ φίλος ἦσθα, φησὶν, Ἀριστάρχῳ, καὶ εἰκός σε συνεγνωκέναι τὸν φόνον· ταῦτα οὐκ ἔστιν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· οὐ γὰρ ἔχει τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τὸν χαρακτῆρα· ἀλλὰ ποιότης ἔστιν ἡ φιλία, ὅπερ οὐκ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ἀλλὰ μέρος ἐστὶ τῆς βουλήσεως· εἰκός σε φίλον ὄντα συνεγκωκέναι· διὸ καὶ ποιότης καθόλου οὐχ οἷόν τε δίδοσθαι χρώματα· ἔργων γὰρ καὶ παθῶν καὶ λόγων, ὧν ἕτεροι πεποιήκασιν ἄντικρυς εἰς ἡμᾶς ἀναφερομένων δίδοσθαι τὰ χρώματα, μεμαθήκαμεν· διὸ καὶ λύσις ἐστὶν ἐπιχειρηματικὴ, ἀλλ' οὐ τὰς ἀφορμὰς ἀπὸ χρώματος ἔχουσα· ἐρεῖ οὖν οὐκ εἴ τις φίλος, οὗτος καὶ τῶν ἀπορρήτων κοινωνεῖ· καὶ διὰ τὴν φιλίαν ἅπαντα φέρειν δεῖν ἐς μέσον οἶται· εἴθ' ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι πολλοὶ φίλοι Ἀριστάρχου· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ὥς κοινωνοὶ τῶν ἁμαρτημάτων εὐθύνονται· πρὸς δὲ τούτοις οἰκειότερα μᾶλλον Δημοσθένους ἢ Ἀριστάρχου μήτηρ· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτό τις τῆς μητρὸς ὥς συνειδυίας κατηγορεῖ· μετὰ ταῦτα τοὺς ἐπιλόγους θήσομεν, πιθανῆς γὰρ ἀπολογίας, ὥς προλαβόντες εἰρήκαμεν, οὐκ ἐμπιπτούσης διὰ τὴν ὕλην, ὥσπερ οὐδὲ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἀλλὰ λύσαντες τὴν ἀπὸ ποιότητος ἀντίθεσιν ἐπὶ τοὺς ἐπιλόγους ἤξομεν· ἔχουσι δὲ οἱ ἐπίλογοι καὶ πομπειάν τῆς πολιτείας τῆς Δημοσθένους, καὶ φιλοτιμίαν πολλήν καὶ καταδρομὴν τῶν συκοφαντῶν καὶ ποικιλίαν διάφορον· οἷον ἀλλὰ μέχρι τινὸς συκοφάντου τανῦν ἐκτείνω τοὺς λόγους· Φιλίππου σαφῶς ὄντος ἐπικειμένου τοῖς Ἑλλήσι τῶν κοινῶν ζητήσεων τὰ Δημοσθένους σαφῶς πολιτεύματα, Θηβαίων, Φωκῶν, Ὀλυνθίων, Θράκης, καὶ κατὰ μέρος ἐπεξεληθὼν τοῖς τοιούτοις ἔπαγε· ἀλλὰ τί ταῦτα διαπραξόμεθα; πῶς ἐπίδω καὶ κατὰ τῶν συκοφαντῶν καὶ κατὰ τοῦ Φιλίππου καλῶς ἐμαυτὸν, τοῖς μὲν συνήθεσιν ἐγὼ πολιτεύμασι χρῆσθαι· πέμψω δὲ τοὺς ἀναζητοῦντας Ἀρίσταρχον, τοὺς ἀνερρευνήσοντας ἅπαντας, τοὺς διδάξαντας τῶν κατηγορῶν τὰ δράματα· φάνηθί μοι νῦν ἐπὶ τοῦ βήματος, Ἀρίσταρχε, κοινῇ τὴν ἐπιβουλήν ἐλέγξωμεν, δεῦρο τοὺς φονεύσαντας μετὰ τὴν

ἀπολογίαν ζητήσωμεν, δεῦρο τελευταίαν ταύτην χάριν τῷ κειμένῳ παράσχωμεν· τάχα που ἐπὶ σοὶ κάκεϊνος ἀγανακτεῖ· δυσχεραίνει κάκεϊνος φίλον ὁρῶν οὕτω διαβαλλόμενον· ἀγανακτεῖ πάντως, εἴ τις ἐστὶν αἴσθησις τὴν συσκευὴν ταύτην θεώμενος, καλέσει μοί τις τὴν Ἀριστάρχου μητέρα· νῦν ἐπὶ τοῦ βήματος ἐλθὲ, γύναι, τῷ δήμῳ τὸν παῖδα καλέσασα ἐπάγγειλαι· ἔγνω τὴν ἐπιβουλὴν τὸ δικαστήριον· οὐ παραχθῆσεται βασκάνων ῥητόρων δεινότητι· οὐ παρασκευὴ τις ἐτέρα νικήσει τὸ δικαστήριον· ἀλλὰ σὺ μὲν, Ἀρίσταρχε, παρῶν, αἰρήσεις, ὡς πέπεισμαι, τὸν γραψάμενον· ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἀπάντων σωτηρίας τὸν Φίλιππον.

8.50 ΕΜΠΙΠΤΩΝ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ. Πένης καὶ πλούσιος ἐχθροὶ τὰ πολιτικά· ὁ πένης ἀναχωρῶν ἀπὸ δείπνου ἐτρώθη, μέλλων τελευτᾶν ἔφη τὸν τρώσαντα κεκαυκέναι δαλῶ κατὰ πρόσωπον· κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα καὶ ἡ τοῦ πλουσίου κέκαυται οἰκία· καὶ εὕρηται ὁ πλούσιος κεκαυμένος τὸ πρόσωπον· καὶ κρίνεται φόνου ὑπὲρ τοῦ πένητος.

8.51. (1a) Τοῦ ἐμπίπτοντος στοχασμοῦ διπλοῦ τυγχάνοντος, τὸ μὲν τοι μέρος αὐτοῦ ἐστὶν ἔγκλημα, τὸ δὲ ζήτημα· ἐγκαλεῖται μὲν γὰρ ὁ φόνος, ζητεῖται δὲ, εἰ ὁ πλούσιος τὴν οἰκίαν ἐπυρπόλησε· καὶ καθόλου τοῦτ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἐμπίπτουσι τὸ θεώρημα· οἷον, ἐν συμποσίῳ πλούσιος ὤμοσε τυραννήσειν· πένης ἐχθρὸς ὤμοσε τυραννοκτονήσειν· εὐρέθη ὁ πένης μετὰ τὸ δείπνον νεκρὸς ἀσκύλευτος· καὶ κρίνεται ὁ πλούσιος τυραννίδος ἐπιθέσεως· ἔγκλημα μὲν ἡ τυραννίς· ζήτημα δὲ ἐνταῦθα ὁ φόνος· ζήτημα δὲ λέγεται τὸ ζητούμενον καὶ κατασκευαζόμενον μόνον, οὐ μὴν ἔχον τιμωρίαν· ζητεῖται μόνον, εἰ ὁ πλούσιος ἀνείλε τὸν πένητα, καὶ ἐπὶ τούτου· ἐγκαλούμενος στρατηγὸς προδοσίας ἐδέδετο κατὰ νόμον παρὰ τῷ συστρατήγῳ, ἕως ἄν εἴπῃ τοὺς συνειδότας· ἀνείλεν αὐτὸν ὁ συστράτηγος ὡς μοιχόν, καὶ κρίνεται ὁ στρατηγὸς ὡς συνειδὼς τῇ προδοσίᾳ· καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἔγκλημα μὲν τὸ συνειδέναι, ζήτημα δὲ ὁ φόνος· διὸ καὶ χρώμα ἐστὶ τὸ ζητούμενον ἐγκλήματος ὁ ἐμπίπτων στοχασμὸς ὅλος· λέγοντος γὰρ τοῦ κατηγοροῦ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ὅτι ἀλλ' ἔφησεν ὁ πένης κεκαυκέναι δαλῶ κατὰ τρόπον τοῦ τρώσαντος, καὶ σὺ τὰ σημεῖα φέρεις ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς καύσεως, ὁ πλούσιος λύει τῷ χρώματι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, φάσκων ἐκ τοῦ κεκαῦσθαι τὴν οἰκίαν πεποιθέναι τὸ πρόσωπον· καὶ ἀντιτιθέντος τὸ ζήτημα τοῦ κατηγοροῦ τῷ χρώματι, καὶ φάσκοντος ἐπίτηδες αὐτὸν κεκαυκέναι τὴν οἰκίαν, ἵνα διαδράσῃ τὸ ἔγκλημα, ἀνατρέχει ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τῶν κεφαλαίων ὁ πλούσιος, καὶ χρῆται τῇ τῶν ἐλέγχων ἀπαιτήσῃ τοῦτον τὸν τρόπον· καὶ τίς μου καταμαρτυρεῖ, ὅτι τὴν οἰκίαν ἐγὼ πυρὶ κατηνάλωσα; εἴθ' οὕτως ἔρχεται ἐπὶ τὴν βούλησιν, καὶ παραλείψας τὴν δύναμιν, ἐπειδὴ ἐκλιμπάνει· δηλὸν γὰρ, ὅτι ἔνδον ὦν καὶ δεσπότης τυγχάνων καῦσαι τὴν οἰκίαν δυνατὸς ἦν· ἔρχεται ἐπὶ τοῦ λόγου ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, τοῦ δευτέρου οὐκ ἐμπίπτει, κατὰ τὸ δεύτερον μέρος· πλὴν εἰ μὴ ἡ ὕλη ἐκ τῶν παρειμένων δῶ τινα ἀντὶ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀντίθειςιν, ὡς ἐπὶ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ ἀνελόντος τὸν συστράτηγον ὡς μοιχόν καὶ κρινομένου συνειδότος· μετὰ γὰρ τὴν βούλησιν καὶ δύναμιν ἐκ τῶν παρειμένων ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους πίπτει ἀντίθειςιν, ὅτι ἔδει αὐτὸν ὡς μοιχόν καταμηνῦσαι τῷ δήμῳ· διέλωμεν δὲ τὸ προκειμένον πλᾶσμα σαφέστερον προοιμίῳ ἀπὸ βαρύτητος· ὅτι οὐκ ἤρκεσε τοσαύτη καὶ τοιαύτη συμφορὰ κατὰ τὴν ἐστίαν περιπεσεῖν τοὺς οἰκείους τοῦ πένητος· ἀλλ' ἔτι καὶ δικαστήριον ὁ πλούσιος συγκροτεῖ, ὡς οὐδὲν διαπραξάμενος ἄτοπον· δεύτερον ἀπὸ τῆς πολιτείας τοῖς μὲν οὖν πολιτευομένοις καλῶς τοιοῦτον εἶναι τῶν βεβιωμένων ὁ πλούσιος ἔδειξε τὸ τέλος [γεννήσεσθαι] οὐ γὰρ ἀκίνδυνον ἐχθρὸν εἶναι πλουσίῳ· τὸ τρίτον ἀπὸ τῆς τύχης τῶν θεῶν ἢ κατὰστασις, ἡ τοῦ κατηγοροῦ τὴν ἀγωγὴν ἔχει τὴν ἀντιπολιτείαν κεκρυμμένην καὶ λανθάνουσαν· εἰ δὲ μὴ, ἐὰν λέγῃς ἐχθρὸν φανερόν τὸν πλούσιον, ἀντιπίπτει οὗτος πῶς οὖν ἐκαλεῖτο πρὸς ἐστίαν; φίλων γὰρ ἐστὶ τὸ καλεῖν ἐπὶ δείπνον τοὺς λόγῳ, τοῦ πένητος τὴν ἀναίρεσιν οἰκονομοῦντός σου κατ' ἔμφασιν, ἐν τῇ καταστάσει, ὅτι ὁ πλούσιος ἔκαυσε τὴν οἰκίαν, παραγραφικὸν οὐκ ἐμπίπτει ΠΕΡΙ ΕΛΕΓΧΩΝ.

8.53 Ἐλέγχων ἀπαίτησις· καὶ τίς μου καταμαρτυρεῖ, ὅτι ἐγὼ τὸν πένητα ἔτρωσα; λύσις, τὰ πράγματα, ἢ ἔχθρα· οὐ γὰρ δὴ πού μετὰ μαρτύρων ἔμελλε τοῦτο ποιῆσαι, ἀλλὰ λάθρα κατὰ καιρὸν, ὥραν καὶ τρόπον πρὸς τὸ λαθεῖν ἐπισκεψάμενος· καὶ τὰ τοιαῦτα ἡ βούλησις καὶ ἡ δύναμις· ἡ μὲν γὰρ βούλησις ἔχει τὰς αἰτίας· ἀνεῖλες, ὥστε ἀπαλλαγῆναι τῆς ἔχθρας, ὥστε μὴ εὐθύνεσθαι ἐν τῇ πολιτείᾳ, ὥστε μὴ ἐφορᾶσθαι τινα, μηδὲ κατηγορεῖσθαι παρὰ τοὺς νόμους πολιτευόμενος· ἡ δύναμις πρόδηλον ἔχει τὴν κατασκευὴν, ὅτι ἡδυνήθη πλοῦτον ἔχων, οἰκείους, ἄλλους φίλους τοὺς ὑπηρετοῦντας αὐτῷ πρὸς ἡδονήν, καιρὸν τὴν νύκτα, ἐν ᾗ πάντες ἡρέμουν. εἴτ' ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους προηγουμένως τάξεις, ὅτι καὶ ἔφησεν αὐτὸς δαλῶ κεκαυκέναι τὸ πρόσωπον τοῦ τρώσαντος· εἴτα ἐξ ἀντιθέσεως τὸ χρῶμα· ἀλλ' ἐκ τοῦ κεκαυκέναι τὴν οἰκίαν οὕτω περιφέρω τὸ πρόσωπον· λύσις· ἐξεπίτηδες ἔκαυσας, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇς· εἴτα ἐξ ἀντιθέσεως πάλιν, καὶ τίς μου καταμαρτυρεῖ, ὅτι τὴν οἰκίαν αὐτὸς ἔκαυσα· καὶ λύσιν ὁμοίως τὴν τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησιν· καὶ πάλιν ἐξ ἀντιθέσεως τῇ βουλήσει· ἀλλ' οὐκ ἂν ἡβουλήθη κτήμα ἐμὸν ἀφανίσαι πυρὶ· ἡβουλήθη μᾶλλον καταφρονῆσαι τοῦ κτήματος, πλούσιος ὢν, ἵνα μὴ ἔχωσιν ἐλέγχειν σε οἱ κατήγοροι διὰ τοῦ προσώπου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ καύσεως· ἄλλως τε καὶ πλοῦτος, ἐπικαλύπτων τὴν ζημίαν, προθυμότερόν σε μᾶλλον ἐπὶ τοῦ καῦσαι τὴν οἰκίαν παρεσκεύασεν· ἡ δύναμις ἐκλιμπάνει ἀπὸ τοῦ πλούτου· προηγουμένως οὖν αὐτὴν τάξεις καὶ ἡ δύναμις καῦσαι ἔνδον ὢν ἀδιαφόρως μηδενὸς αἰσθανόμενος· καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τοῦ δευτέρου μέρους οὐκ ἔστι· διὸ ἐπισυνάψεις τὴν πιθανὴν ἀπολογίαν, ὅταν ἐμπίπτῃ· ἐνταῦθα δὲ οὐκ ἐμπίπτει, οὐ γὰρ δύναται εἰπεῖν, οὐκ ἂν ἔκαυσα τὴν οἰκίαν, εἰ πεφονεύκειν.

8.54 ἡλέγχετο γὰρ ἐκ τοῦ κεκαυκέναι τὸ πρόσωπον. οὐκοῦν μετὰ τὴν βούλησιν ὁ ἐπίλογος· ἔστι δὲ κοινὸς καταδρομὴν ἔχων καὶ αὐξήσιν· ὅτι καὶ ἄδικόν ἐστιν καὶ ἄτοπον μὴ τιμωρῆσασθαι· καὶ σύμφορον δὲ καὶ ἀπὸ ἐγκωμίου τοῦ πένητος, ὅτι καλὸς, ὅτι χρήσιμος τῇ πόλει, ὅτι τοιοῦτον πολίτην ἀπολέσας ὁ δῆμος μεγάλης ἀσφαλείας ἐστέρηται. ΣΥΓΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΜΕΝΟΣ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ. Γυνή καὶ ἀνὴρ κατὰ ταῦτ' ἐκακώθησαν τῷ αὐτῷ νοσήματι· μετεπέμψαντο ἰατρὸν φίλον τοῦ ἀνδρός, καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ ἀπέθανεν, ἡ δὲ γυνὴ ὑγίανε· μετὰ ταῦτα ἔγημεν ὁ ἰατρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ κρίνεται φαρμακείας [ἀπολογία]. Τοὺς συγκατασκευαζομένους στοχασμοὺς οὕτως ἂν ἄριστα διαιρήσεις, εἰ δι' ἀλλήλων κατασκευάζων τὰ ἐγκλήματα τὸ προηγούμενον πρῶτον κατασκευάζοις, εἴτα ἐπάγεις τὸ συγκατασκευαζόμενον, καὶ πάλιν ἀνατρέχεις ἐπὶ τὸ προηγούμενον καὶ ἀπανταχοῦ λαμβάνεις τῶν ἐξῆς κεφαλαίων τὰ σπέρματα· οἷον ἐπὶ τῆς βουλήσεως ἢ τινος ἄλλου τῶν στοχαστικῶν κεφαλαίων· οὐκ ἂν ἡβουλήθη φαρμάξαι διὰ τάδε καὶ τάδε· τοῦτο δὲ μὴ αἰρούμενος οὐδ' ἂν μοιχεῦσαι ἐπεχείρησα· εἴτα ἀνέδραμον ἐπὶ τὸ προηγούμενον· μοιχὸς δὲ μὴ ὢν οὐδὲ φαρμακείας δικαίως ὑποπτεύομαι· ἔπειτα εἰ καὶ τῆς προαιρέσεως ἦν, πῶς ἂν ἡδυνήθη φαρμάξαι; καὶ ὁμοίως τούτῳ τῷ τρόπῳ προῖτέον· ἰστέον δὲ, ὅτι ἐνταῦθα προεκλείπει ἡ δύναμις· ἰατρὸς γὰρ ὢν δῆλον ἦν, ὅτι ἡ δύναμις φαρμάξαι· ὑποδείγματα δὲ ἔνεκα Σώπατρος ἐγὼ, τῶν Ἀθηναίων διδάσκαλος, μαθὼν ἐξεθέμην τὸ θεώρημα· τὸ δὲ πλᾶσμα σκοπήσωμεν τὸ προκείμενον· πάθους ἐστὶ καὶ βαρύτητος μεστὸν τὸ ζήτημα· ὅτε γὰρ τοῦ φίλου θανόντος χορηγεῖ τὸ πάθος τῷ πλάσματι, ἢ τε ποιότης ἢ καὶ τοῦ ἱατροῦ καὶ τὸ ἔγκλημα πολλὴν ποιεῖ τὴν βαρύτητα· δεῖ οὖν καὶ δυσχεραίνειν διόλου τῷ πάθει· ἐναντίον γὰρ τῇ περὶ τοῦ φόνου ὑπολήψει τὸ μὴ φέρειν εὐχερῶς τὸ συμβάν, καὶ πρὸς τὴν γραφὴν ἄγειν· τὸ γὰρ ἐπὶ μοιχείᾳ καὶ φόνῳ παρὰ τὴν ἀξίαν εὐθύνεσθαι τοὺς ἐπιεικεῖς μᾶλλον ἐγείρει πρὸς ἀγανάκτησιν· εὐθὺς οὖν τὸν ἰατρὸν καὶ ἀπὸ προοιμίων ἐπιδείκνυσθαι δεῖ τὴν ἐπιεικίαν μετὰ τοῦ πάθους· τῇ μὲν ὕλῃ τοῦ πλάσματος πρὸς τὸ πάθος προσχρῶμενον, τῇ δὲ τοῦ ἥθους ἀρετῇ ἀπὸ τε τῆς τέχνης καὶ τοῦ προσόντος αὐτῷ τρόπου χρηστοῦ· μεμνησθαι δὲ δεῖ, ὅτι δι' ὅλου τοῦ ἀγῶνος ἐν τοῖς κατασκευαζομένοις στοχασμοῖς θάτερον δι' ἑτέρου κατασκευάζεσθαι δεῖ· τὴν μὲν μοιχείαν διὰ τῆς φαρμακείας ἢ γὰρ θατέρου κατασκευῇ

συγκατασκευάζει τὸ ἕτερον· καὶ γὰρ ὁ φεύγων τὸν ἕτερον ἀνελὼν ἀμφοτέρων συνήρηκεν· καὶ γὰρ συμπλέκειν εὖλογον τὰ ἐγκλήματα, ὡς τὸ εἶδος διδάσκει· συγκατασκευαζόμενον γὰρ ὀνομάζεται· καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἑτέρου κατασκευὴν καταγινόμενον συνάγει εἰς τέλος ἀμφοτέρα τὰ ἐγκλήματα· καὶ οὐδαμοῦ διαιρεῖ τὴν μοιχείαν τῆς φαρμακείας· ἀλλ' ὥσπερ ὁ κατήγορος σημείον ἔχων τῆς μὲν φαρμακείας τὸν θάνατον, τῆς δὲ μοιχείας τὸν γάμον, καὶ κατασκευάζει δι' ἀλλήλων ἀμφοτέρα, τὸν αὐτὸν τρόπον δεῖ ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἀπολογίαν τὸν φεύγοντα, καὶ μηδαμῶς διαιρεῖν ἀπ' ἀλλήλων τὰ ἐγκλήματα· ἀλλὰ τὴν μοιχείαν ἀναιροῦντα διὰ τῶν κατασκευῶν καὶ τὴν φαρμακείαν ἀνασκευάζοντα συνανασκευάζειν καὶ τὸ μὴ μεμοιχεῦσθαι τὸ γύναιον· ἐργαζόμενος δὲ τὰ προοίμια μὴ τροπικαῖς κέχηρσο λέξεσιν· ἄτοπον γὰρ ἐν ἀρχῇ λόγου τοιαύταις χρῆσθαι λέξεσιν· μήτε καλοειδέσι νοήμασι καὶ στροφαῖς· ἀγῶσι γὰρ τὸ κῶλον μᾶλλον ἀρμόδιον· καὶ ἄμφω τοῦ προοιμιακοῦ χαρακτηῖρος ἀλλότριον.

8.56 γνωστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι κακὸν καὶ προοιμίων καὶ ἐπιλόγων ἀλλότριον· παθητικὰ γὰρ ἐστὶ κατὰ φύσιν ἀμφοτέρα· καὶ γὰρ ἀρετὴ λόγου σαφής· κεράσας δὲ τὸν ἀγῶνα τοῖς ἀγωνικοῖς καὶ ἀνθηροῖς καλουμένοις νοήμασιν εὐφρανεῖς μὲν ἐπιπολὺ τοὺς ἀκροατὰς τοῖς μελετηρίοις καὶ ἀπλοῖς χρώμενος. τοῖς γὰρ κῶλοις ἐπιπολὺ χρῆσθαι δεῖ, συνέχει γὰρ τὸν νοῦν τῶν ἀκροατῶν εἰπόντα τοῖνυν δύο στροφὰς νοημάτων ἢ τρεῖς ἀπαλλάττεσθαι. ΠΕΡΙ ΠΡΟΟΙΜΙΩΝ ΑΠΟ ΒΑΡΥΤΗΤΟΣ. Τὸ πρῶτον εἰλήφθω σοι προοίμιον ἀπὸ βαρύτητος· οἶον οὐκ ἤρκεσεν, ὡς ἔοικεν, ὥδι τῇ τύχῃ μικροῦ πρόσθεν ἢ φθάσασα συμφορὰ, ἀλλὰ μετὰ τὸν φίλου θάνατον ὡς φαρμακὸς ἅμα καὶ μοιχὸς ἐξετάζομαι· οἰκεῖα δὲ τὰ ἀνακλητικὰ τὸ, οἴμοι, πρὸς πάθος, ἂν προοιμιακῶς λαμβάνηται καὶ τὰ παθητικά. Δεύτερον προοίμιον ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ ἱατροῦ καὶ τῆς ποιότητος· εἵπομεν γὰρ, ὅτι δεῖ τὸν ἱατρὸν ὡς ἐπεικὴ καὶ εὐτροπον διὰ τὴν τέχνην ὑπολαμβάνεσθαι πανταχοῦ· οἶον· μικροῦ μὲν οὖν καὶ πρὸς τὴν ἀπολογίαν ἐμέλλησα, τὰ πρόσθεν ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἐξεργασμένα μοι διαλῦσαι πιστεύσας τὸ ἐγκλημα· ἐπειδὴ δέ μοι καὶ ὁ λόγος μετὰ τῶν βεβιωμένων νικήσει τὸν συκοφάντην καὶ τιμωρήσεται, ἥκω ψήφῳ κυρῶν τὸν ἑμαυτοῦ τρόπον· μᾶλλον δὲ πάσης διαβολῆς ἱατρῷ τὴν προσήκουσαν προσφέρεσθαι· τρίτον προοίμιον ἀπὸ τοῦ κατηγόρου· ἐλέγχει μὲν οὖν ὁ κατήγορος αὐτοῦ τὴν προαίρεσιν, μετὰ τὸν γάμον εὐθὺς συνάγων τὸ δικαστήριον· καὶ φαρμακείας φέρων γραφὴν, ἢ φιλίας δεσμούς· ἀναιρεῖ· καὶ δημοτικὸς ἀνὴρ ἀποστρέφεται· ἔχεις καὶ ἀπὸ τοῦ φίλου τοῦ τετελευτηκότος προοίμια· ἢ γὰρ ἀπὸ προσώπου ἢ ἀπὸ πράγματος δεῖ λαμβάνειν τὰς προοιμιακὰς ἐννοίας· οἶδα μὲν οὖν ὡς ἐφορᾷ, καὶ παρέστηκε τῷ βήματι, καὶ ἀγανακτεῖ πρὸς τὴν κρίσιν· ἀλλ' ἐπιλογικὸν ὑπάρχει τὸ νόημα· διὸ οὐ χρηστέον, δυνατόν δὲ ἦν μᾶλλον ἐννοίᾳ τοιαύτῃ χρῆσασθαι· εἴθε μὲν οὖν αὐτὸς περιῆν φίλος, καὶ τῆς ἑαυτοῦ συνοίκου ταύτης ἀπήλαυνον· οὕτω γὰρ ἂν ἐγὼ καὶ τῶν τοῦ φίλου μετελάμβανον πλεονεκτημάτων πολλῶν καὶ καλῶν· καὶ διαβολῆς ἐκτὸς καὶ δικαστηρίων ἐτύγχανον.

8.58 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἐπειδὴ πάθος ἐστὶν ἐν ὄλῳ τῷ πλάσματι, δεῖ παρατηρεῖν, ὅτι καλὸν ἐν τοῖς τοιούτοις τῶν ζητημάτων προκαταστατικοῖς χρῆσασθαι νοήμασι, καὶ μὴ ἀπλῶς εἰσβάλλειν εἰς τὴν κατάστασιν· σφόδρα γὰρ τὸ τοιοῦτον ἀρρήτόρευτον· τοῦτο γὰρ πανταχοῦ καὶ Πολέμωνος ποιοῦντος αἰσθανόμεθα· δεῖ οὖν προπαθαίνεσθαι ἐν τῷ καταστατικῷ· ἀπορῶ μὲν οὖν, πόθεν τῶν λόγων ἄρξομαι· καὶ γὰρ θρηνεῖν ὑπὸ τοῦ πάθους καταναγκάζομαι· καὶ σιωπᾶν οὐ συγχωρεῖ μοι τὰ πράγματα, εἴτα τὸ τοιοῦτον πάθος πρὸς ὀλίγον ἐκτείνας τῆς καταστάσεως ἄψῃ τοῦτον τὸν τρόπον· ἐσκόπουν γὰρ ὥδι τὸ κατ' ἀρχὰς τὸν βίον τοῦτον τὸν τρόπον ἐγὼ· καὶ πρὸς πολλὰς ὁδοὺς μεριζόμενος οὐκ εἶχον, ὅπου καὶ τράπωμαι· εἴτα ἐπέξελθε ἕκαστον ἐπιτήδευμα, ἐκάστου τὰ προσόντα καταλέγων ἐλαττώματα· ὅτι τοῖς ῥήτορι τὸ φεύγειν αἰετὶ τοὺς συκοφάντας ἐπετείχιστο, καὶ τοῖς στρατηγοῖς μετὰ τοὺς πολέμους εὐθύνεσθαι φόνοις ὁμοῦ καὶ σφαγαῖς συμπαλαίους· καὶ αἰεὶ πανταχόθεν πάντα ἄλλα διαβάλλον τὰ ἐπιτηδεύματα τῷ τοῦ ἱατροῦ

τρόπῳ συνεστάναι· καὶ ἐπάγει πρὸς τοῦτο, ὅτι ἀπορῶ· ἰατρικὴν μόνην εἶδον ἅπαντα πρὸς αὐτὴν συλλαβοῦσαν τὰ κάλλιστα· ἐντὸς ἐνταῦθα θετικοῦ ὀλίγον ἔπαινον ἰατρικῆς ἐπέξελθε· ὅτι καὶ πρὸς τὸ εὐεργετεῖν ἡ τέχνη ἐπιτηδείως ἔχει, καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς ὤκείωται οὕτως, διότι τῆς τέχνης κάλλιστον καὶ εὐεργετικὸν καὶ φιλάνθρωπον. Ἀσκληπιὸς προστάτης τῆς τέχνης, Ἀπόλλων καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ἂν θέλης ἐκτεῖναι κατάστασιν, ἡθοποιῖαν ὀλίγην πλάσον· ἐμψυχοῖς γὰρ τῇ ἡθοποιίᾳ τὴν κατάστασιν πρὸς τοὺς θεοὺς τοῦ ἱατροῦ, καθάπερ εὐχὴν· οἷον ὅτι ὑμεῖς, Ἀσκληπιὲ καὶ Ἄπολλον, τῆς τέχνης ταύτης ὄντες προστάται, πάντας εὐποιεῖν ἀνθρώπους προείλεσθε, τὰς νόσους ἰώμενοι, τὰ βλάπτοντα προμηνύοντες· δότε τοίνυν κάμοι προχείρως εὐεργεῖν, σώζειν, ἰᾶσθαι τοὺς κάμνοντας, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα λέγεις οὕτω τῆς τύχης Ἀσκληπιὸν προστησάμενος, καὶ τοῖς θεοῖς ἀναθεὶς ἑμαυτὸν ἔσωζον· ἰώμην τοὺς προστυγχάνοντας· ἐντεῦθεν φίλοι καὶ συνήθεις πολλοί· σπουδὴ τῶν κατὰ πόλιν οἰκειοῦσθαί με σπουδαζόντων ῥητόρων, στρατηγῶν, πολιτευομένων ἀνθρώπων ἀπάντων συντόμως εἰπεῖν, μόνος σώζειν ἐπιστευόμην πάθους τοὺς κάμνοντας· μόνῳ πιστεύειν ἐθάῤῥουν ἅπαντας, συγγενεῖς, φίλους, τὰ φίλτατα· οὕτως ἐθαυμαζόμην μετὰ τῆς τέχνης τοὺς τρόπους, οὐ πρὸς χάριν ἰώμενος, οὐ μισθοῦ τὴν τέχνην ἐπιδεικνύμενος.

8.59 ἀλλ' ὅλον ἑμαυτὸν ἀναθεὶς πρὸς τοὺς κρείττονας, καὶ πρὸς ἐκείνους ἀφορῶν ἐν ταῖς πράξεσιν ὅρον ἐποιούμην τῇ τέχνῃ σώζειν, καθάπερ ἐκείνοι, τῶν ζώων τὸ τιμιώτατον. εἴτα σύναψον οὕτω λοιπὸν τὰ πράγματα· ταῦτα ὁρῶν ὁ σεμνὸς ἐκείνος ἀνὴρ· εἴτα σχετλιάσον διὰ τὴν μνήμην τοῦ φίλου, καὶ δυσχεραίνοντα δεῖξον σαυτὸν ἐν τούτῳ τῷ μέρει· ἡσθεὶς οὖν μοι τῷ τρόπῳ φίλον με πεποίηται· καὶ συνῆν ἀεὶ τὴν προαίρεσιν τὴν ἐμὴν, τὴν σωφροσύνην αὐτὴν ἐκπληττόμενος, θαυμάζων τὸν βίον, ἡπιον ἐπαινῶν τὸν τρόπον· ὥς δὲ λοιπὸν ὁ χρόνος βάσανος τῆς φιλίας ἐγένετο, καὶ σπουδάζειν ἦν εὐνοίᾳ νικᾶν τῷ θατέρῳ τὸν ἕτερον, ἀγαγέσθαι γύναιον ἐπεζήτησα· εἴτα πολλῶν οὐσῶν τὴν ἐξέτασιν ἐποιούμην πρὸς τὴν τοῦ φίλου σύνοικον ἀφορῶν· εἴτα πλάσον ἡθοποιῖαν ἐνταῦθα λόγων, ὅτι πρὸς ἑμαυτὸν πολλάκις, οὐδεμία βλασφημία οὐδὲ πώποτε λελύμανται· δεῖ οὖν καὶ κατὰ τὸν γάμον οὕτω διαθέσθαι, ὥς μηδὲ μίαν διαβολὴν ἰσχύσαι· κοσμήσαι σωφροσύνην τὴν οἰκίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα· ὥς δὲ ταῦτα διελογιζόμην κατ' ἑμαυτὸν, νόσημα δεινὸν ἐνεχθὲν τὴν τοῦ φίλου κατέσχεν οἰκίαν· πάλιν τὸ οἶμοι καὶ σχετλιάζειν δεῖ πάθος κινήσαντα· εἴτα ὅτι πάντα ἐποιοῦν ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς.

8.60 παρατήρει δὲ μηδαμῶς ὠρισμένως εἰπεῖν, οἷα ἦν ἡ νόσος· ἀορίστως γὰρ ὑπόκειται καὶ ἀπλῶς, ὥς ἐνόσησαν· εἴτα εἰπὼν, ὅτι πολλὰ τὰ ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς, πάντα μοι γεγένηται, καὶ τὸ πάθος οὐδαμῶς ὑπέικεν, οὐ φαρμάκοις, οὐ τομαῖς, οὐ καύσεσιν, ἔπαγε ὅτι πρὸς αὐτὴν λοιπὸν γενόμενος τὴν τελευτὴν παρετίθετο τὴν οἰκίαν· πάντα μετὰ σχετλιασμοῦ λέγων· τὸ γὰρ ὀδύρεσθαι νῦν εὐκαιρον· εἴθ' ὅτι καὶ πρὸς αὐτὴν ἔλεγε τοιαῦτα τὴν σύνοικον· ἐὰν θέλης ὑπὲρ αὐτῆς προστησόμενόν τινα, ἔχεις τὸν φίλον· ἐὰν ἐπιζητήσης σύμβουλον, τῷ ἱατρῷ πρὸς τὴν σκέψιν ἀρκέσθητι· ἂν ἀνδρὸς δεηθῇς, τοῦτον σύνοικον ἐλέσθαι θέλησον· εἴτα μετὰ τὸν θάνατον ἀναλαβὼν ἐπὶ τῆς οἰκίας τὸ γύναιον φαρμακείας ὁμοῦ καὶ μοιχείας εὐθύνομαι· καὶ γάμῳ μὲν ὁ συκοφάντης τὴν φαρμακείαν τεκμαίρεται· τῇ δὲ ἀπὸ τῆς εἰμαρμένης ἀνάγκῃ τὴν μοιχείαν σοφίζεται· μοιχὸς, ἢ φαρμακὸς ἐγώ, Ἀσκληπιὸς τῆς βλασφημίας καὶ Ἀπόλλων· φαρμακὸς ἐγώ καὶ τῇ τέχνῃ τοῖς νοσοῦσι λυμαίνομαι· ἵνα πῶς καλέσω συνεργοὺς πρὸς τὴν πρᾶξιν τοὺς κρεῖσσοντας· ἐλέγχων ἀπαίτησις· ὅτι δίκαιον παρασχεῖν μάρτυρας τῶν ἐγκαλουμένων τὸν γραφόμενον, καὶ συστήσεις διὰ πολλοὺς μάρτυρας· καὶ κατασκευάσεις, ὅτι λαθεῖν οὐχ οἷόν τε ἦ, τηλικαῦτα ἐγκλήματα ἐργαζόμενον· ἐὰν δὲ ἰδιοποιήσης ὥς ἐπ' ἀληθείας τὴν ἀπολογίαν, καὶ συμπαθὴς τοῖς πράγμασιν εὐρήσεις πολλά· διαβαλεῖς οὖν τοῖς εἰκόσι πιστεύειν· ἐρεῖς δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐνὸς παράσχου τοὺς μάρτυρας· καὶ ἀμφοτέρων ἐάλωκα· καὶ κατασκευάσον ἐπὶ πολὺ τοῦτο τὸ δεινὸν παρασχεῖν μάρτυρας μοιχείας, λέγων, ὅτι μοιχὸν ἀδύνατον ἐν παραβύστῳ καὶ

λάθρα γίνεσθαι· τίνι τοιγαροῦν ἐφθεγξάμην ἐρωτικόν· εἶπε τὸν λόγον· εἶπε τὸν κοινώσαντα· ὅπου δὲ τούτων ἀποδεικνύεις οὐδὲν συκοφαντείας ἐάλωκας· τὸ γὰρ τῆς φαρμακείας ἀπαιτεῖν μάρτυρας οὐκ ἰσχυρόν· ἱατρὸς γὰρ ὢν καὶ φαρμάξαι δυνατός ἦν λεληθότως.

8.61

ἀλλὰ σὺ τῇ τῆς μοιχείας ἀναιρέσει αἰτῶν πολλαχοῦ τοὺς μάρτυρας, ποικίλλων ἐπιχειρήμασι, σχήμασι λόγων πρὸς τοὺς δικαστὰς ἀποστρέφων τὸν λόγον, αἰτῶν ἐνὸς γοῦν τὴν ἀπόδειξιν, αἰτῶν τῆς μοιχείας τοὺς μάρτυρας, σχετλιάζων πολλάκις, λέγων, γάμων καὶ γενέσεως ἔφοροι δαίμονες, γαμῶν τις μοιχὸς ὀνομάζεται, καὶ τὸ νόμῳ γινόμενον καλεῖς παρανόμῳ προῤῥήματι. ΒΟΥΛΗΣΕΙ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙ. Φανερόν ὅτι πᾶσα βούλησις καὶ δύναμις ἀπὸ τῶν ἐγκωμιαστικῶν τόπων κατασκευάζεται, καὶ τῇ τῶν αἰτιῶν ὑπεξαίρεσει· πρῶτον μὲν οὖν ἐπιχείρημα ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς· ὅτι οἱ φαῦλόν τι πράττοντες ἐν τοῖς ἐλάττωσι δεινοῖς ἐντραφέντες πρότερον οὕτω τῶν μειζόνων δεινῶν ἐφίενται· εἰ μὲν οὖν αὐτὸς οὕτω βεβίωκα, ὡς προτέραν αἰτίαν ἢ μέμψιν συκοφαντίας παρασχεῖν, ἀκόλουθον ἂν ἦν με καὶ τὰ μείζω θρασύνεσθαι· εἰ δὲ οὐδαμῶς παρέσχον αἰτίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, πῶς ἐξαίφνης ἐπὶ τηλικαῦτα ἀνήλθον ἐγκλήματα, τάξει προβαίνων τῶν ἀκολάστων ἐπὶ τὰ χεῖρονα, καὶ ὡς οὐκ ἂν ἡδυνήθην φαρμάξαι φίλον ἢ φίλου μοιχεῦσαι γύναιον, ἵνα καὶ τῆς φιλίας ἀποστερηθῶ, καὶ διαβάλω πρὸς ἅπαντας ἐμαυτὸν, καὶ γένωμαι τοῖς νόμοις ὑπεύθυνος· τιμωροῦνται γὰρ καὶ μοιχὸν καὶ φαρμακὸν οἱ νόμοι· εἴτα γνωμικῶς ἀπάντησον· παιδεύσεως μὲν γὰρ διακρίνειν ἃ φεύγειν ἄξιον· ἀνοήτου δὲ περιπίπτειν πολλάκις ἐγκλήμασιν· εἴτ' ἄλλο προσθήσεις ἐπιχειρήμα· εἰ μοιχὸς ἦν, πότ' ἂν εἰλόμην ταύτην ἀγαγέσθαι σύνοικον, ἧς αὐτὸς κατέγνωκα· καὶ ὅτι οὐδεὶς τινος καταγνοὺς τὰ χεῖρονα, τοῦτον ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὡς βέλτιστον κρίνει καὶ σώφρονα· καὶ σχετλιάσαι καιρὸς οὕτω· μοιχὸς ἐγὼ διὰ τὸν γάμον· τῶν γάμων θεοὶ καὶ γενέσεως ἔφοροι· μοιχὸς θύσας γαμηλίοις καὶ τοῖς θεοῖς παρὰ τὴν πανηγυριν· καὶ ποτ' ἂν εἰλόμην οὕτω τοῖς θεοῖς εὐχεσθαι, ἢ καλεῖν ἐφ' οὕτως ἀνοσίοις ἔργοις τοὺς κρείττονας· εἴτα ἐρεῖς, πῶς δ' ἂν οὕτως ἀνόσιόν τι δρᾶν ἐκαρτέρησα, ἐν τοῖς βελτίστοις ἀεὶ συνειθισμένος διάγειν καὶ πολιτεύεσθαι· εἴτα ἐρεῖς, ὅτι οἱ θεοὶ, ἴν' εὖ ποιῶσι, τὴν τέχνην ταύτην πεπαίδευνται, καὶ τοῦτο τὸ μάθημα πρὸς ἡμᾶς ἐξαπέστειλαν ἐτοίμως ἡμᾶς ἐπὶ τὰς εὐεργεσίας ἔρχεσθαι προδιδάσκοντες· πότ' ἂν οὖν αὐτὸς οὕτω πράττειν ἡρώμην· ἀλλὰ με οἱ θεοὶ καὶ πάντες ἄνθρωποι διὰ τὴν πρᾶξιν ἐμίσησαν· πότε φονεύειν, ἴν' ὡς ἐναγῇ με πάντες ἐκτρέποιντο· καὶ τοῦτον ἐκτείνας τὸν νοῦν εἶπε ὅσα τοῖς φονεῦσι πρόσεστιν κακὰ, τὸ μὴ μεταλαμβάνειν πυρὸς, μὴ στέγης, μὴ ἱερῶν, μὴ σπονδῶν· πότε μοιχεύειν ἂν εἰλόμην, ἵνα τίς μετὰ τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν ἐπίστευσεν ἂν μοι τὰ φίλτατα; τίς δὲ τιμᾶν, τίς κολακεύειν, ὡς σώφρονα; εἴτα μετὰ ταῦτα πρὸς τοὺς θεοὺς τὸν λόγον ἀπόστρεψον, φεῦ τῆς λοιδορίας, Ὕπολλων ἀποτρόπαιε, σοὶ περὶ τῶν πρακτέων ἀεὶ καθ' ἐκάστην εὐχόμενος, τοιαύτην ὑπόθεσιν γράφω, σὲ ζηλῶν ἐμιμησάμην τοὺς πολεμίους κατὰ τοῦ γένους, καὶ πρᾶξιν ἀνήκεστον ἂν ἔδρασα, ἣν τάχα φεύγειν κάκεῖνοι κατὰ φίλων σπουδάζουσιν· εἴτα ἔπαγε· μὴ γὰρ ἡγνόουν τοὺς νόμους, μὴ γὰρ οὐκ ᾔδειν, ὡς μοιχὸς ἅμα καὶ φαρμακὸς παρὰ τοῖς νομοθέταις μεμίσηνται· πῶς τοίνυν πράττειν τοῦτ' ἂν εἰλόμην, ἃ μισεῖσθαι παρὰ τοῖς νόμοις καὶ παρὰ ἀνθρώποις ἐγίνωσκον; τῇ δυνάμει μετὰ τὴν βούλησιν, ὡς ἔθος, ὅταν ἐκλείπη ἡ δύναμις, οὐ δεῖ σιωπᾶν· τὰ γὰρ παρὰ τῶν ἐναντίων προφερόμενα, ἐὰν μὴ λύωμεν, ἀλλ' ἐῷμεν διὰ τὸ προσὸν αὐτοῖς ἰσχυρόν, οὐδὲν, ἀλλ' ἢ σιωπῇ τὴν διαβολὴν καθ' ἑαυτῶν βεβαιώσωμεν· δεῖ οὖν τὰς οὕτω ἐκλειπούσας δυνάμεις λύειν, μάλιστα μὲν τῇ βοηθήσει, ὅτι μὴ βουλόμενος οὐδ' ἂν ἔπραξα· δεῖ γὰρ πρότερον βουλευθῆναι τι ποιεῖν, εἴθ' οὕτως ἐγχειρεῖν τοῖς δόξασιν, ἔνθα δ' ἂν ἐλλείπη τὸ ἕτερον, μάταιον εὐθὺς καὶ τὸ κοινὸν λειπόμενον· οὔτε γὰρ πρᾶξαι δυνατόν μὴ βουλόμενον, οὔτε βουλευσασθαι χρήσιμον ἔργῳ περᾶναι τὸ δοθὲν, οὐκ ἰσχύσαντα ἐπιλύσαι τὴν δύναμιν· ἔστι καὶ ἄλλῳ ἐπιχειρήματι· ἐπειδὴ γὰρ δύο ἐστὶν ἐγκλήματα, ἢ τε μοιχεία καὶ ἡ φαρμακεία, τὸ μὲν δυνατόν τῆς φαρμακείας ἐκλείπει· ἱατρὸς γὰρ καὶ τὸ δύνασθαι ἱατρὸν ἐπιβουλεύεσθαι

διωμολόγηται, τὸ δὲ δυνατόν τοῦ μοιχεῦσαι ἐκλέλοιπεν· ἀλλ' ἔρρωται πᾶσα ἡ κατασκευὴ τοῦ μὴ δύνασθαι μοιχεῦσαι· τῇ δὲ τοῦ μοιχεῦσαι κατασκευῇ ἀνελε τὸ φαρμάξαι μὴ δύνασθαι· ἅμα γὰρ ποιεῖς καὶ τὴν τοῦ κατασκευαζομένου ἐργασίαν, καὶ τὸ δοκοῦν ἰσχυρὸν ἐκ σιωπῆς οὐκ ἔξ ἄλυτον· οἶον, οὔτε συνετύγχανον πρὸ τῆς κακώσεως τῇ γυναικί, ἵνα καὶ μοιχεῦσαι δυνηθῶ, οὔτε συνήθη τῶν ἀπὸ τῆς οἰκίας εἶχόν τινα, δι' οὗ τὴν ἐπιθυμίαν ἐκφῆναι ῥάδιον ἦν· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ διαπέψασθαι χρήματα ἦν πάντως ἀδύνατον· εἰ δὲ τοῦτο μὴδ' ἕτερον γενέσθαι πρότερον ὡμολόγηται, τὸ μὴ τὴν ἀρχὴν μεμοιχεῦσθαι τὸ γύναιον οὐκ ἀμφίβολον· εἰ δὲ τοῦτο διωμολόγηται, καὶ τὸ τῆς μοιχείας ἐκ τούτων ἀνήρηται, ἀνθ' ὅτου λοιπὸν τὸν φόνον εἰργαζόμεν, ἢ φαρμάττειν ἡδυνάμην τὸν φίλον μήτε τῆς μοιχείας ὑπαρχούσης, μήτε τῆς προαιρέσεως δρᾶν τι συγχωρούσης ἀνήκεστον· μετὰ τὴν βούλησιν, καὶ τὴν δύναμιν τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ἀλλὰ τέθνηκε, φησὶν, ὁ ἀνὴρ· καὶ δεῖ τοῦ θανάτου τὸν ἱατρὸν ὑπάρχειν ὑπεύθυνον· ἢ λύσις ἀπὸ τῆς φύσεως, οὐκ ἐπηρεία τέχνης.

8. 64 ἱατρὸς ἄνθρωπος τῶν θεῶν κυριώτερος, καὶ τέχνη πρὸς θεῶν δυνατωτέρα τῆς φύσεως, ἵνα τι εἰμαρμένη καὶ μοῖρα μετὰ τὴν τέχνην μετάσχωσιν· εἴτα ἔρεῖς, ὅτι πάντα τὰ ἀπὸ τῆς τέχνης ἐποίησα, ὡς ἐνόμιζον τὸ πάθος βιάσασθαι· ἀλλ' οὐδαμοῦ κυριώτερος τῆς εἰμαρμένης γεγένημαι, ἰσχυρὸν τὸ πάθος ἦν καὶ πάσης τέχνης ἱατρικῆς δυνατώτερον· μηδαμοῦ δὲ τὴν τέχνην διέγραφεν· οὐ γὰρ ὠρισμένον καιρὸν ἔχει τὸ νόσημα, ἀλλ' ἀπλῶς ὅτι νοσήσας ἀπέθανεν· λέγε οὖν ὅτι πάντα λογισμὸν ἐζήτησα, τοὺς ὁμοτέχνους εἰσήγαγον, οὐδένα παρῆκα σύμβουλον, οὐ φίλον, οὐ τεχνίτην, οὐκ ἄλλον τινά· οὐκοῦν ἔχεις εἰπεῖν, ὡς ἀσθενεῖα τὴν τελευτὴν ἐπηγαγόμην· ἐπάγαγε τούτοις καὶ παραδείγματα· οἶον κυβερνήτης ἰσχυροτέρου γενομένου τοῦ κλύδωνος οὐκ εὐθύνεται· οὐδὲ στρατηγὸς πάντα πρὸς νίκην παρασκευάσας, κατὰ τῶν κρειττόνων ἡττων γένόμενος, ἀνθρώπου μὲν γὰρ τὸ καλῶς περὶ τῶν παρόντων βουλευσασθαι, τῆς δὲ τύχης πρὸς τὴν προθυμίαν ἡμῶν πέρας ἐπιθεῖναι τοῖς ἐπιχειρήμασιν· εἰπε τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι, εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶν τὸ ὑγιαίνειν, οὐδεὶς ὅλως ὀφείλει τῶν ἀνθρώπων ἀπόλλυσθαι.

8. 65 εἰ δὲ τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις ὤφειλε, πῶς ἡμεῖς περὶ ὧν τὰ τῇ φύσει δοκοῦντα ὑμῖν εὐθυνόμεθα· ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ἄλλο. ἀλλ' ἡγάγου, φησὶ, μετὰ τὴν τελευτὴν ἐκείνου τὸ γύναιον. λύσεις τῷ ἀντιληπτικῷ, ὅτι γαμεῖν ἔξεστι, καὶ εἰ μὲν παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος ἡγαγόμην, ἡδίκησα, εἰ δ' ἐσφάλην οὐδὲν, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ὅλως ἡδίκησα· ἐργάσῃ δὲ ὡς ἔθος ἐστὶν τὰ ἀντιληπτικά· εἴτα ἔρεῖς, ὅτι κωλύεται τις ἀγαγέσθαι γάμον ὃν βούλεται, καὶ πράξας ὡς νόμος δίδωσι μοιχὸς ὀνομάζεται· εἴτα πρόσθες ὅτι εἰ τοῦτο μοιχεία, ὅρα πάντας εἶναι μοιχοὺς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς οὕτω γαμήσαντας. εἴτα σχετλιάσας ἐπὶ τοῦτο καιρὸν ἔχεις ἐνταῦθα μάλιστα τὸν γάμον ἐπαινέσαι θετικῶς· λύσεις δὲ καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τῷ χρώματι, ὅτι διὰ σωφροσύνην ἡγαγόμην τὴν γυναικα· καὶ ἔχεις τὰς κατασκευὰς καὶ τὰς ἐργασίας ἀπὸ Μητροφάνους λαβῶν καὶ ζητημάτων ἐντεύξεως· εἴτα πιθανὴ ἀπολογία τοῦ γάμου· τῆς γὰρ φαρμακείας οὐκ ἔχεις· οὐδεὶς γὰρ λέγει, ὅτι οὐκ ἂν ἐφάρμαξα ἵνα ἀποθάνῃ· ἀλλὰ δύνασθαι μὲν λέγειν, ὅτι οὐκ ἂν τις ἀπέθανεν οὗτος πεφάρμακται· οὐ μὴν τοῦτ' ἐστὶν κυρίως πιθανὴ ἀπολογία, ἀλλ' ἐπιχείρημα τόπον τηροῦν, ὡς ἔφην ἐν ἄλλῃ διαιρέσει τῇ πιθανῇ ἀπολογίᾳ· ἢ γὰρ ἀληθὴς καὶ πιθανὴ ἀπολογία ἀντιστροφή ἐστὶ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ἔρεῖς οὖν τοῦ γάμου τὴν πιθανὴν ἀπολογίαν, ὅτι οὐκ ἂν ἐγάμησα, ἵνα μὴ ὑποπτευθῶ· ἐξῆν γὰρ διατρίβειν μετὰ τῆς γυναικὸς ὁμοίως εἴπερ ἐμοίχευον. ΕΠΙΛΟΓΟΣ. Ἐπίλογός ἐστὶν ἀπὸ τῆς ποιότητος τοῦ ἱατροῦ, ὁ μὲν γὰρ κοινὸς ἐπίλογος λαμβάνεται ἀπὸ δικαίου καὶ τοῦ συμφέροντος, ὅτι δίκαιόν ἐστιν τὸν οὕτω κατεγνωσμένον ἀνελεῖν· καὶ ὅτι συμφέρον ἐστὶν, ἵνα μηδεὶς μηκέτι συκοφαντῇ· ἐνταῦθα δὲ ἀπὸ τῆς τέχνης λήψῃ τὸν ἐπίλογον· ὅτι ἀποδώσετε, ὦ ἄνδρες, τῇ πόλει, πολλοὶ κατὰ τὸν δῆμόν εἰσι καλούμενοι, πολλοὶ παρ' ὑμῖν ἱατροῦ δεόμενοι· ὁρᾶτε πόσοι περιεστᾶσι τὸ δικαστήριον

πατέρες ὑπὲρ παίδων δεόμενοι, ἀδελφοὶ, φίλοι, συγγενεῖς, καὶ τὰ τοιαῦτα· χρήσει καὶ διατυπώσει· οἷον, ἐὰν ἐπὶ πολὺ κατάσχη τὸ δικαστήριον, οὗτοι οἱ περιεστώτες ἔξωθεν τὸν συκοφάντην ἀναιρήσουσιν, ἐὰν ὀλίγον ἔξωθεν τοῦ δικαστηρίου αὐτὸν ἐξαγάγητε· ἀρκέσουσιν ἀντὶ δημίου οἱ δεόμενοι· διατύπωσον δὲ καὶ τὰ πάθη τῶν νοσούντων, καὶ ἡθοποιίας εἰπέ· τοῦ μὲν λέγοντος, ὅτι πατὴρ διὰ τοῦτόν εἰμι· τοῦ δὲ γονεῖς ἔχοντος διὰ τὸν ἱατρόν· τοῦ δὲ τὸ περιεῖναι ἀνατιθέντος· τοῦ δὲ ἀδελφὸν ἔχειν φιλοτιμουμένου διὰ τὴν τέχνην· εἶτα μετὰ τὰ τοιαῦτα ἀποστρέψεις τὸν λόγον πρὸς τὴν γυναῖκα, λέγων ὅτι δεῦρο γύναι, οὐδὲν ἄτοπον σώφρονα γυναῖκα παριέναι εἰς δικαστήριον.

- 8.66 ἐκρίθης ὑπὲρ σωφροσύνης τήμερον· ψῆφον ἔχεις μαρτυροῦσαν τῷ βίῳ τὰ κάλλιστα· ἐρεῖς δὲ, ὅτι τάχα που πάρεστιν καὶ ὁ φίλος ἀγανακτῶν ἐπὶ τῇ κρίσει, τάχα δυσχεραίνει μέχρι πολλοῦ τὸν συκοφάντην ὁρῶν σωζόμενον· δότε τοίνυν τὴν ψῆφον, ἵνα μὴ τι δεινὸν ὁ φίλος ἐργάσῃται ὥς παρ' ὑμῶν ἀδικούμενος· χρήσι δὲ καὶ βαρύτητι, ὅτι οὐκ ἔτι χρήσομαι τῇ τέχνῃ, οὐτ' ἰάσομαι οὐδένα· οὐκ ἔτι σώσω τὸν κάμνοντα· ἂν ἄλλο τι περὶ τοῦ συκοφάντου βουλευήσθε, ἀναχωρήσω τῆς πόλεως, παύσομαι τοῦ ποιεῖν τοὺς κάμνοντας εἴ, ἀπαλλαγῇσομαι τοῖς θεοῖς τῆς ἐπιστήμης ἀπαλλαττόμενος, καταλύσω μέχρι τοῦ δικαστηρίου, ταμὰ διὰ τῆς τέχνης εὐεργετούμενα· ἐὰν οὕτως συκοφαντεῖσθαι θέοι, ἐντεῦθεν παρεγγῶ τῇ πόλει, ἐντεῦθεν προλέγω, οὐκ ἔτι τῆς τέχνης ἐπιμελήσομαι, οὐκ ἔτι βοηθήσω τοῖς κάμνουσιν, οὐ νόσω φαρμάκῳ παραμυθήσομαι· ἱατρὸς οὐκ ἔτι διὰ τοὺς συκοφάντας ῥηθήσομαι.

- 8.67 ΑΛΛΟΣ ΣΥΓΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΜΕΝΟΣ. Νόμος τοὺς δεσμώτας τοῖς θεσμοφορίοις λύεσθαι· ὑποπεύσας τις ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ γυναικὶ τὸν οἰκέτην ἔδωκε· καὶ δῆσας ἀπεδήμησεν. ἐπιστάντων τῶν θεσμοφορίων, ἔλυσεν τὸν οἰκέτην ἢ γυνή· ἀπέδρα ὁ παῖς, ἐπανάγκων ὁ δεσπότης ἀποδημίας εὔρηται νεκρὸς ἀσκύλευτος· καὶ κρίνεται ἢ γυνὴ συνειδότος. Ὁ ΚΑΤΗΓΟΡΟΣ. Πάθους ἐστὶν καὶ βαρύτητος ὁ λόγος μεστός· καὶ τὴν μὲν βαρύτητα ἢ δοκοῦσα μοιχεία ποιεῖ τῇ τῆς γυναικὸς ἀσελγείᾳ, καὶ ἢ πρὸς δοῦλον ὑποψία, καὶ τὸ δοκεῖν προσφάσει τῶν θεῶν λῦσαι τὸν οἰκέτην· τὸ δὲ πάθος ἢ τοῦ πολίτου ἀναίρεσις, καὶ ἢ κατὰ τὴν μοιχείαν διαφορά· συνειδότος γὰρ ἐπὶ τῷ φόνῳ καὶ μοιχείᾳ εὐθύνεται· προοιμιάσῃ ἀπὸ τῆς γυναικὸς· οὐκ ἤρκεσεν, ὧς δικασταί, οὕτω τὴν γνώμην διαφθαρήναι τῇ γυναικὶ, ἀλλ' ἔτι καὶ συνέγνω τῷ φόνῳ τὸν οἰκέτην τῶν δεσμῶν ἀπολύσασα, ἵν' ἔρημον τοῦ ἀνδρὸς καταστήσασα τὴν οἰκίαν ἔχη παρ' ἑαυτῇ τὸν μοιχόν, μᾶλλον δὲ τὸν οἰκέτην σωζόμενον. δεύτερον· ἢ μὲν οὖν τὸν φόνον λανθάνειν ἐνόμιζε· τρίτον ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς· τάχα μὲν οὖν εἴ τίς ἐστιν αἴσθησις, καὶ πάρεστι τῷ βήματι, καὶ χαλεπαίνων ἐπὶ τοῖς γεγεννημένοις τολμήμασι συναγωνίζεται μοι τῷ λόγῳ, ἐπεγεῖραι πρὸς τιμωρίαν ἡμᾶς βουλόμενος. Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ποινὴν ὥς ἔοικεν ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος τὴν γαμετὴν ταύτην ἡγάγετο· θρήνος ἦν ὁ ὑμέναιος· τάφος ὁ θάλαμος· ἔδειξε δὲ τὸ πέρας τοῦ δράματος, ὃ πάλα μὲν ἐσκευώρησε, νῦν δὲ κατῳρθωσε· πάλα γὰρ ὑποπτος ἦν· καὶ πολλὰ μοιχείας ὑπεδήλου τεκμήρια· πρὸς τὸν ἄνδρα μὲν στασιάζουσα, περὶ πλείστου δὲ ποιουμένη τὸν μαστιγίαν, καὶ τὸν μὲν ὡς κοσμίαν ἐγγυησάμενον ἀτιμάζουσα, προτιμῶσα δὲ δοῦλον ἀκόλαστον.

- 8.68 τὸν μὲν γὰρ γήμαντα ἀπεστρέφετο καὶ ἀπέπεμπεν, καὶ ταῦτα ποθοῦντα καὶ περιέποντα· τὸν δὲ φθόρον ὑπερηγάπα καὶ προσίετο κακονοούστατον ὄντα καὶ ἀσελγέστατον, διαφέροντα δὲ τῶν ὁμοδούλων τὴν ὥραν· ἐκποδῶν δὲ τὸν ἄνδρα βουλευσαμένη ποιήσασθαι· μόλις ταύτην ἐξεύρηκε μηχανήν· ἑξαπατᾷ γὰρ οἷα δὴ πανοῦργος γυνή, τὴν οὐκ εὐτυχὴ ταύτην ἀποδημίαν εἰς νοῦν ἐμβάλλουσα, συλλογισαμένη μὲν τὸν τῆς πανηγύρεως χρόνον, ἐπισταμένη δὲ πάλιν ὀπηνίκα ἐπάνεισιν οἴκαδε· ὥς δὲ τάχιστα τὴν ἐορτὴν ἀνήγομεν τῷ θεῷ, καὶ σκῆψις εὐλογος ἦν τοὺς κακούργους ἔᾶν, τῆνικαῦτα τὸν οἰκέτην ἐξήγαγε· καὶ ὠπλισμένον τῷ ξίφει κατὰ τοῦ γήμαντος ἐπαφίησιν, οὐ πρότερον ἐπανάκειν προστάξασα, πρὶν ἂν ἐκεῖνον διαχρήσῃται· ὁ δὲ ἀλητήριος ἄθλον τοῦ φόνου τὸν ταύτης γάμον ἡγούμενος, ἐπετήρει μὲν νύκτα ἀσέληνον,

καιροφυλακεῖ δ' ἐρημίαν ὁδοιπόρων πολλήν, καὶ ξιφήρης κατὰ νώτου γενόμενος παίει τὴν κάραν· καὶ ὁ μὲν ἔκειτο πεπτωκὼς ἐλεεινὸν καθ' ἡμέραν θέαμα· ὁ δὲ ἀποδρὰς ὥχετο, πρὸς μὲν τὸ παρὸν λήσειν ἐλπίζων, αὐθις δὲ τῇ γυναικὶ συνεσόμενος ἐπ' ἀδείας πολλῆς.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΙΚΟΝ. Ἄλλ' οὕτω δῆλόν φησιν, εἰ τὸν δεσπότην ὁ θεράπων ἀνήρηκεν· πῶς οὖν τοῦτο συνειδέναι τὴν ἄνθρωπον. ΛΥΣΙΣ. Πολλὰ τούτου καὶ ἐναργεῖ τὰ τεκμήρια· πρῶτον μὲν ἡ βεβαία καὶ πιστὴ καὶ ἀληθὴς ὑπόνοια· δευτέρον τὰ δεσμά. τρίτον ἡ ἄφεςις. ἐπὶ πᾶσιν ἡ τῆς γυναικὸς κακόννοια· τὸ πρὸς τὸν ἄνδρα μῖσος· ταῦτα κρίνεσθαι σε ποιεῖ, καὶ εἰ μηδέπω ὁ πονηρὸς μαστιγίας ἐάλωκε· πολλοὶ γὰρ πολλάκις καὶ τῶν πρώτων μὴ κεκριμένων τετιμώρηνται· τῆς δὲ μοιχείας καὶ δίκην ὑπεῖχεν ὁ παῖς τὸν δεσμόν· ἐκ δὲ τῆς μοιχείας καὶ τὸν φόνον ἔστιν εἰργασμένος· σὺ δὲ δικαίως ἀμφοῖν ὀφείλεις δίκην· καὶ γὰρ μοιχεῖα καὶ φόνος διαρρήδην τυγχάνεις ὑπεύθυνος.

8.69 Εἴτα ΕΛΕΓΧΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙ. Εἴτα ἐπὶ τούτοις τῶν ἐγκλημάτων μάρτυρας ἀπαιτεῖς, ὥσπερ ἀγνοοῦσα, ὅτι θατέρου παρασχόντες τοὺς μάρτυρας καὶ θάτερον συναπεδείξαμεν· μάρτυς τοῖνυν τῆς μοιχείας ἀνὴρ ὁ σὸς, οὐ ψευδῇ μαρτυρῶν· ὥστε καὶ μὴ τοιαύτην εἶναι σε τοῖς θεοῖς προσηύχετο· καὶ τέθνηκεν ὑπὸ δούλου μαστιγίου δολοφονηθείς· ὥστε τῶν εἰκότων καὶ τῶν πραγμάτων ἐλεγχόντων τὰ δράματα, περιττὸν ἔτι ζητεῖν μάρτυρας· καὶ μὴν οὐδεὶς οὕτως εὐήθης τυγχάνει, ὥς καὶ δημοσιεύειν μετὰ παρρησίας ποιεῖν δεινὸν οὕτως ἀπόρρητον· καὶ γὰρ ἡ μοιχεῖα κεκώλυται, καὶ τὸ φονεύειν ἀπείρηται· πῶς οὖν σὺ μάρτυρας παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖς, οὐς λανθάνειν πρὸ τούτων ἐσπούδακας· εἴτα κατὰ νόμον συνόντες ταῖς γυναίξιν καὶ συνοικοῦντες νόμῳ λεληθότως αὐταῖς συγγινόμεθα· μοιχεῖαν δὲ πληροῦμεν, ὁρώντων τινῶν, ἵν' εὐθυνόμενοι ἐφόρατοι παρὰ τοῖς δικάζουσι γενώμεθα· εἰ δὲ τοὺς συνειδότας τὴν μισαιφονίαν λέγεις, οὐδένα πλήν σοῦ συνειδέναι φημί· ὥστε τὴν μισαιφονίαν ἐλέγχω μοιχεῖα, καὶ τὴν μοιχεῖαν τῷ φόνῳ· ἄμφω δὲ διὰ θατέρου δέικνυται· ὥστε σπουδάσασα λανθάνειν, ἐν οἷς ἐτόλμας πράττειν ἢ μὴδ' ὅλως ἐχρῆν ἀκούσασα διελέγχει τοῖς πράγμασιν.

8.70 Η ΒΟΥΛΗΣΙΣ. Καὶ τίς οὕτω γυνή, φησὶν, ἀλιτήριος, ὥς παρασκευάσαι τὸν ἑαυτῆς ἀναιρεθῆναι σύνοικον; τοῖς σοῖς, ὦ γύναι, κατὰ σοῦ χρήσομαι ῥήμασιν· ἡ μὲν γὰρ σώφρων καὶ σώζεσθαι τὸν ἄνδρα καὶ φυλάττειν βούλεται· ἡ δ' ἕτερον πόθον καὶ ξένον νοσήσασα, ὥς τηρουμένη ἐπιβουλεύει τὸν χαρισμὸν πρὸς ἐπήρειαν· δηλεῖ γὰρ ἔρωσ καὶ πόθος ὥρας καλῆς πυρπολεῖται· τις, οὐ βλεπομένου πυρός· καὶ καιρίαν τιτρώσκεται, θεωροῦσα κάλλος ἀλλότριον· καὶ ποιεῖ θέα τὸν πόλεμον· ὅψις τὴν νόσον· ἱστορία τὸν κίνδυνον· κἂν ἀνάγκην λέγῃς τὸν ἔρωτα, ἢ βίαν ἔλκεσθαι τὸν μὴ πειθόμενον, πείθομαι ταῦτα τὴν μοιχεῖαν πεπληρωκένας· ταῦτα τὸν φόνον ἐξείργασται· τύραννος ὁ ἔρωσ ἐστίν, καὶ κατὰ τῶν θεῶν, ὥς φασιν, ἐστρατεύσατο, καὶ κατ' ἀνθρώπων ἐξήγαγε πόλεμον· τιτρώσκων καρδίαν, ὅλῳ λυμαινόμενος σώματι, οὐδὲν φροντίζειν ποιῶν ἢ μόνον τοῦ πάθους· ἐρῶσα γυνή συνδιαφθείρει τῷ σώματι καὶ τὴν ὁμόνοιαν τὴν πρὸς τὸν σύνοικον, προὔδωκεν ὁμοῦ καὶ τὸν ἄνδρα· καὶ τῶν πρὸς ἐκεῖνον δικαίως ἀμνημονήσασα πρὸς ἡδονὴν μόνην ἀπέκλινε, τραγωδίαν τὴν γνώμην ποιήσασα, τῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἑαυτὴν ἀναπλήσασα· οὐ μὴν δίκαιον, οὐδὲ σύνοικόν σε καλεῖν· τῆς γὰρ προσηγορίας σοι ταύτης οὐδ' ὅλως μέτεστιν, ἀφ' ἧς περ ἡμέρας ἡτομόλησας πρὸς συνουσίαν παράνομον· ὅμοιον γὰρ τῇ γνώμῃ καὶ τὴν προσηγορίαν ἡμειψας τῆς γυναικὸς· καὶ διὰ τοῦτο μνησικακοῦσα μὲν ὑποπτεύοντι, χαλεπαίνουσα δὲ, διότι τὸν οἰκέτην δεσμώτην πεποίηκε, τὸν φόνον ἐπλήρωσας· ἡ δύναμις ἐκλιμπάνει ἀπὸ τῆς γυναικὸς· ἀπὸ δὲ τοῦ κατηγοροῦ ἔρρωται· ἀδείας μὲν ἐπειλημμένη διὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἀνδρός· δυναμένη δὲ τὸν φόνον ἐργάσασθαι, διὰ τὸ λῦσαι τῶν δεσμῶν τὸν παῖδα τὸν κακοδαίμονα· καιροφυλακεῖν δὲ τὴν ἐπάνοδον ὑποθεμένη τοῦ δυστυχοῦς, ἧ καὶ ῥᾶστα τῷ βουλήματι τὸ πέρας ἐπέθηκας, εἴτα προβάλλει τὴν ἄγνοιαν· ἦν πάντες σκῆψιν τῆς ἑαυτῶν ἀδικίας πεποιοῦνται· ἀλλ' οὐχ ἡ ἄρνησις ἀπολύει σε τῶν

ἐγκλημάτων· κἄν γὰρ ἐπ’ αὐτοφώρῳ ληφθῇ τις οὐκ ἀπορήσει προφάσεων· ἀλλ’ οὐ τὰς ἀρνήσεις τῶν πραγμάτων δεῖ πιστοτέρας ὑπολαμβάνειν.

8.71 ΤΑ ΑΠ’ ΑΡΧΗΣ ΑΧΡΙ ΤΕΛΟΥΣ. Καὶ μὴν σαφῇ καὶ ἄλυστα ταυτί· πρῶτον μὲν τὸ προαισθῆσθαι τὴν μοιχευομένην· εἴτα πιστεύσαντα τὸν αἴτιον δησαι· πρὸς τούτοις δὲ τῶν δεσμῶν ἡ λύσις, ὁ δρόμος, ὁ φόνος· ὁρᾶτε γὰρ, ὧ τὸ κακὸν, ὅθεν περ τὴν ἀρχὴν εἴληφε· κατέγνω τῆς γυναικὸς ὁ ἀνὴρ· πάντως που καὶ ἐναργῇ τὴν κατάγνωσιν εἴληφε τεκμήρια· οὐδεὶς γὰρ οὕτως ἀπόπληκτος, ὥς αἰσχύνῃ περιβαλεῖν καὶ γυναῖκα καὶ ἑαυτὸν καὶ παῖδας· συγκρύπτειν γὰρ τὰ αἰσχρὰ μᾶλλον, ἢ δημοσιεύειν ἕθος τοῖς ἄπασιν· ἥδη δὲ τινες δι’ ἀμετρίαν αἰσχύνῃς φόβῳ καρτεροῦσι· καὶ ἀνιώμενοι τοσοῦτον ἀπέχουσι καὶ τὴν αἰτίαν εἰπεῖν, καὶ τὸ μὴ ὄν περιάπτειν ὄνειδος. ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚΩ. Δίδωσι γὰρ ὁ νόμος, φησὶν, αὐτῇ πανηγύρει δεσμώτας λύειν. ΜΕΤΑΛΗΨΙΣ. Ὅταν μικρὰ πλημμελήσαντες τύχωσιν, ἢ κατηγορίαν, ἢ ὕβριν, ἢ χρημάτων βλάβην, ἢ ὅ τι δὴ ποτε εἴη, διότι καὶ δεσμῶν ἄξια δρᾶν· ἱκανὴν γὰρ ἡγεῖτο τιμωρίαν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον κατὰ τῶν τὰ τοιαῦτα ἡμαρτηκότων τὸν δεσμόν· οὐ μὰ Δία ὅστις ἔνοχος τηλικούτῳ κακῷ, τοῦτον ἀφήσιν· οὐδὲν γὰρ δεινὸν ἔπασχον οὗτοί γε οἱ τοῖς μεγίστοις ἐγκλήμασιν εὐθυνόμενοι, εἰ πρὸς ὀλίγον τὸν δεσμόν ὑπομένοντες εἴτα ἐπ’ ἐξουσίας ἐπέβαινον ἅπερ ἡβούλοντο· εἴτα ἐξάγειν δεσμοτηρίου δίδωσιν, οὓς μετέχειν ἱερῶν καὶ σπονδῶν εὐαγές, οὐ τοὺς ἀκαθάρτους καὶ ἐναγεῖς καὶ τῶν περιβρᾶντηρίων ἀπελαυνομένους, οἷος ἐκεῖνός ἐστιν, ὃν σὺ μὲν ἀφήκας, εἴλου δὲ κινδυνεύειν αὐτίκα μάλα, ἢ ἐκεῖνον ὁρᾶν ἐν τῷ δεσμῷ συνεχόμενον· τοιγαροῦν οὐκ ἤρκεσέ σοι μοιχείας ἔχειν γραφὴν, ἀλλὰ καὶ φόνου κρίνεσθαι.

8.72 ΤΗ ΜΕΤΑΘΕΣΕΙ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΣ, Ο ΚΑΛΕΙΤΑΙ ΧΡΩΜΑ. Ἄλλ’ εἰκὸς ὑπ’ ἐχθροῦ του, φησὶν, ἢ ὑπὸ κακούργων αὐτὸν ἀνηρῆσθαι· καὶ τίνες ὑμῶν δυσμενέστεροι; τίνες δὲ πονηρότεροι; σημεῖον δὲ, πάντα γὰρ ἀδεῶς ἐτέλει τὸν βίον· πάσης ἐπηρεείας ἐχθρῶν κρείττω τὸν χρόνον διαγέγονε παρεχόμενος· τηνικαῦτα δὲ ἐχθροὺς οἰκία ἐκτήσατο, ἡνίκα τὰ ἀπόρρητα διελέγχειν ἔμελλον· οὐδὲ γὰρ ὧν ἀδικήσωσιν οἱ πονηροὶ, δίκας ὑπέχειν βούλονται, ἀλλ’ ὧν ἂν εὐθύνεσθαι μέλλουσι χαλεπαίνουσιν· εἴτα μετ’ ἀδείας τὰ πρὸ τοῦ βαδίζων, καὶ παρ’ ὅλον τὸν τῆς ἀποδημίας χρόνον ἀκινδύνως διάγων, δεινὸν οὐδ’ ὅτι οὖν πέπονθεν· ἐκ δὲ τῆς ἀποδημίας ἐπανιών ὀπηνίκα τῆς ἐπανάδου τῆς οἴκαδε πάλιν εἶχετο, τότε δὴ τότε καὶ δυσμενεῖς ἅπαντες καὶ λησται συνερρύησαν· πόθεν οὖν εἰς τὴν κατὰ σοῦ ταύτην γραφὴν ὠρμήθημεν; εἰ μὲν καὶ τὸν πιστὸν ἐκ τῶν προὑπαρξάντων εἴχομεν· κλοπὴν μὲν καταμηνύει φώρια· προδοσίαν δὲ δῶρα· καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστων ἔργων τὰς ἀποδείξεις ἐκ τῶν εἰκότων ἐλάμβανε· τί γὰρ δὴ ποτε πάντα ἀφέντες ὑμεῖς καὶ πολίτας καὶ ξένους καὶ μετοίκους, καὶ γείτονας καὶ τῶν οἰκετῶν τοὺς λοιποὺς ἐπὶ σέ καὶ τὸν σὸν κοινωνὸν τὴν αἰτίαν ἄγομεν; οὐ γὰρ δὴ τοῦτ’ ἂν εἰπεῖν ἔχῃς ὥς εὖνοι μὲν ἐκείνοις ἐσμέν· προὑπῆρχε δὲ ἡμῖν τις πρὸς σε ἀπέχθεια· τὰ γὰρ πραχθέντα ἐκείνους μὲν τῶν ἐγκλημάτων ἀφήσι, σὲ δὲ εἰκότως ἐπάγει τῇ δίκῃ· εἰ μὲν γὰρ ἀναιρεθέντος τοῦ ἡχθου, ζητεῖν τὸν αἴτιον μεθ’ ἡμῶν ἐχρῆν· ἐπειδὴ δὲ ἔρμαιον ἡγῇ τὸν ἐκείνου θάνατον, οὐδεὶς πλὴν ὑμῶν ἐκείνῳ πολέμιος.

8.73 ΠΙΘΑΝΗ ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΟΥΚ ΕΜΠΙΠΤΕΙ. Οὔτε εἰς τὴν μοιχείαν, οὔτε εἰς τὸν φόνον· οὐδεὶς γὰρ λέγει· ἀλλ’ εἰ ἐμοίχευον, οὐκ ἂν ἔλυσα· οὐδ’ ἂν λυθεῖς, ἀνεῖλεν ὁ παῖς· τίς οὖν εὐθήτης φησὶν ὥς δοῦναι καθ’ ἑαυτῆς ὑποψίαν μοιχείας τῷ τὸν οἰκέτην λῦσαι· ΛΥΣΙΣ. Κακοήθης μὲν οὐκ εὐθήτης ἢ πρᾶξις ἐλήλεγκται· μᾶλλον δὲ τὸ κακόηθες εὐθές ὃν ἐπιδείκνυται. σὺ μὲν γὰρ ᾧ τῶν δεσμῶν τὴν ἄφεσιν λύσιν εἶναι τῶν ἁμαρτημάτων· λέληθε δὲ πίστις οὕσα μᾶλλον εἶναι ἢ ἄφεςις· δι’ ὧν γὰρ ἐκφεύξεσθαι τὴν ὑπόνοιαν ἤλπιζες, διὰ τούτων ἐάλωκας· ἐὰν μὲν γὰρ ἐχρῆν τὸν οἰκέτην κατὰ χώραν μένειν καὶ μὴ τὸν τῆς μοιχείας ἔλεγχον ἀφανῆ ποιεῖν· οὐδεὶς γὰρ οὕτως ἀπάνθρωπος, ὥς τὸν μηδὲν ἡδικηκότα δεσμώτην ποιεῖν· ἀλλ’ οἶμαι πρὸς ἔλεγχον ἐναργῇ δήσας ἐφύλαττεν· ἐξὸν γὰρ αὐτῷ καὶ ἀνελεῖν, εἴπερ ἡβούλετο, κυρίους ὑμᾶς ἐποίει τῆς ψήφου,

καὶ μάλλον εὐλαβεῖα πλείονι τοῦ προσήκοντος, ἢ ἐξουσίᾳ κατεχρήσατο· σὺ δὲ τὸν ἐκ τῶν βασάνων ἔλεγχον δείσασα λύεις μὲν τὸν οἰκέτην, φυγῆς δὲ δίδως σύνθημα, καὶ ὀργῇ φέρουσα τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα δυσχέρειαν.

8.74 αὐτόχειρ ἐκείνου δι' ἀνδραπόδου γέγονας πονηροῦ. ΕΠΙΛΟΓΟΙ. Ἄλλ' ὦ τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης ἐξόδου, δυστυχεστέρας δὲ ἐπανόδου· ἐριννύες ἄρα τῆς ὁδοῦ προεπόμπευον· χορὸς ἀλαστόρων τῆς πορνείας ἡγεῖτο· κάκεῖνος μὲν τὴν ἐνέδραν ἡγνόει· συνεσκευώρεις δὲ, ὦ γύναι, τὸν φόνον, δεύτερον ἀγωνιστήν τοῦ δράματος ἔχουσα δῆμιον δοῦλον, σφαγέα δεσπότη, μαστιγίαν ἀνδρὸς ἀλιτήριον, ὃς ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου δρόμῳ χωρήσας ἐπὶ τὴν καλὴν ἀριστείαν τῶν σῶν ἐντολῶν οὐκ ἡμέλησεν· οἷαν ἐκεῖνος ἀφῆκε φωνὴν ἀναιρούμενος· οἷον ὕπατον ἐφθέγγετο λόγον· οὐ γὰρ ἡγνόησε τὸν σφαγέα· κτείνει μὲν ξίφος οἰκεῖον καὶ γυναικὸς ἀκολάστου θυμὸς· τοιοῦτοι γὰρ τῶν ἐξ ἐπιβουλῆς κτεινομένων οἱ λόγοι· ἀφ' ἐστίας τὸ πάθος· οἴκοθεν ἢ προδοσίᾳ· καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐξ ἀμφοτέρων ἀνῆρπαστο· ἡ γυνὴ δ' ἤκουεν εὐαγγέλια τοῦ φόνου· ἴσως μὲν ἀποδεξαμένη τὸν αὐτόχειρα, λαθραίως δὲ καὶ ἀγγέλου τινὸς ἤκοντος, ὥσπερ τι σκυθρωπὸν ἀγγέλλοντος τὸ πάθος· ἡ δ' ἦσθη μὲν πυθομένη, καὶ φαιδρὰ τοῖς ἔνδον ἐφαίνετο· ἐπῆναι δὲ τὸν ὑπηρετήσαντα τῷ βουλήματι, καὶ τίμιον ἦγε πολὺ μάλλον ἢ πρότερον. ὦ πλήρης ἐστία δραμάτων. ὦ μεστὴ παθῶν οἰκία· οὐκ ἦν, ὡς ἔοικε, γυναικὸς ἐπιβουλὴν μοιχευομένης διαφυγεῖν· πάντως ὕβρισθέντος, γάμου σῶφρονος καὶ γάμος ἔπεται· ἀρχὴ μὲν φόνου μοιχείᾳ· πέρας δὲ ταύτης ἀναίρεσις· ἐνθυμεῖσθε μαιφόνον ἐντρυφῶντα τοῖς τοῦ δεσπότη κτήμασι· μὴ περιίδητε τῶν μὴ προσηκόντων ἀπολαύοντα τὸν οἰκέτην· μισήσατε τῆς ἀκολασίας τὸν ἄνθρωπον· τῆς ἐπιβουλῆς τιμωρήσασθε· καθάρσιον ἔστω τοῦ ἄγους ὁ ταύτης θάνατος. διπλῶν ἀδικημάτων εἷς ἔστω κολάσεως τρόπος· ἐκκηρύττομεν δὲ κάκεῖνον τῆς πόλεως· ἢ συλλαβόντες ἐπὶ ταύτῃ κολάσωμεν· μὴ σωζέσθω μηδεὶς, μὴ καθαρὸς τὰς χεῖρας· μηδὲ περιεῖναι συγχωρεῖσθω φόνῳ τὰς χεῖρας μολυνόμενος· ταῦτα γὰρ δρῶντες, ὅσα καὶ συμφέροντα δράσομεν· εὐρήσεις δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐπιλόγου τοῦ δικαίου προσθεῖναι καὶ ἐκ τοῦ συμφέροντος ἐπιχειρήματα πολλά.

8.75 ΑΠΟ ΓΝΩΜΗΣ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ. Ἐν τυραννουμένῃ πόλει ἀνελθὼν τις ἀνείλε τὸν τύραννον, δωρεᾶς αὐτῷ προκειμένης· ῥήτωρ ἀντεῖπε, φήσας μεμνηνέαι τὸν ἀνελόντα τύραννον· ἐνίκησεν. μετὰ ταῦτα ὡς μεμνηνὼς ἀνείλε τὸν ῥήτορα, καὶ κρίνεται φόνου. Ὡς ἀπλοῦς διαιρεθήσεται ὁ ἀπὸ γνώμης στοχασμὸς ἐκλιμπάνοντος μόνου τοῦ κεφαλαίου τῆς τῶν ἐλέγχων ἀπαιτήσεως· γνώμης γὰρ καὶ προαιρέσεως οὔσης τῆς κατηγορίας, οὐ δυνατόν λέγειν, ὅτι δὸς τοὺς ἐλέγχους τῆς πράξεως· ἵνα δὲ σαφεστέρα γένηται ἡ διαίρεσις ἐπὶ παραδείγματος ἴδωμεν τὰ κεφάλαια· δώσεις δὲ τῷ δοκοῦντι μεμνηνέαι συνήγορον· τὰ προοίμια, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἤρκεσεν ἀποστερεῖν τὸν τυραννοκτόνον τῆς δωρεᾶς· ἀλλ' ὅτι καὶ παρὰ τὸν νόμον γραφόμενοι φόνου κατηγορεῖν σπουδάζουσιν· ἢ οὕτως· ὅτι πολλὰ τὸν τυραννοκτόνον παρὰ τοὺς νόμους ἠδίκησαν, καὶ ἀποστερήσαντες τῆς τιμῆς καὶ φόνου γραφόμενοι. ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ· θαυμάζωμεν οὖν καὶ τοὺς πεπεισμένους τότε τῶν δικαστῶν μὴ παρασχεῖν τὴν δωρεάν, ἀπολαύειν μὲν ἐὼντας τῆς ἐλευθερίας, μὴ διδόντας δὲ τὴν ἀμοιβήν· ἀλλὰ πεισθέντας τῷ κακοδαίμονι ῥήτορι, τὸν τυραννοκτόνον μεμνηνέαι διαγορεύοντι.

8.76 ΑΛΛΟ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ· Οἶμαι μὲν οὖν, ὅτι διὰ τὸ τῆς δωρεᾶς χρεῦναι, μάλλον δὲ διὰ τὴν ἐπίπλαστον σκῆψιν τοῦ ῥήτορος λυπούμενος ὁ ἄνθρωπος καὶ τότε πρῶτον ἐμάνη· λύπη γὰρ καθ' ὑπερβολὴν ἐπισκήψασα δαιμονᾶν τῷ νοσοῦντι ποιεῖ· ἢ οὕτως, ὅτι μεμνηνὼς ἀνείλε τὸν ῥήτορα καὶ δίκαιον νῦν γοῦν φυλάξαι τοὺς νόμους, καὶ ἀφεῖναι τὸν τοιαύτην μανίαν· δυστυχίσαντα· Ἡ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ἔχει τὴν πολιτείαν, εἴτα τὴν τοῦ τυράννου παρανομίαν, κατ' αὔξησιν εἰσαγομένην καὶ δεινῶσιν, εἴτα τὴν ἀναίρεσιν, καὶ τὴν ἐπὶ ἐλευθερίᾳ πομπήν, καὶ συναγωγὴν τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ δωρεᾷ, καὶ τὴν ἀντίρρῃσιν τοῦ ῥήτορος, καὶ τὴν πειθῶ τῶν

πολιτῶν, καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἄλλην γινομένην μανίαν, καὶ τὸν ὕστερον τοῦ ῥήτορος φόνον, καὶ τὴν νῦν ἐπὶ τούτῳ κρίσιν· μετὰ ταῦτα ἔρχη ἐπὶ τοὺς ἀγῶνας· ἰστέον δὲ καθόλου, ὅτι παραγραφικὸν ἐν τοῖς ἀπὸ γνώμης στοχασμοῖς οὐκ ἐμπίπτει· ζητουμένου γὰρ τοῦ εἰ ἀληθῶς μέμνηνεν, ἢ οὐ, οὐ δυνατόν λέγειν, ὅτι οὐκ ὀφείλω κρίνεσθαι, ὑπὲρ ὧν μαινόμενος ἔπραξα· τοῦτο γοῦν αὐτό ἐστι τὸ ζητούμενον, πότερον ἀληθῶς μέμνηνεν, ἢ οὐ· ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις ὁμοίως καθόλου ἐν τοῖς ἀπὸ γνώμης στοχασμοῖς οὐκ ἐμπίπτει· ἡ βούλησις τοίνυν πρῶτον ὑπάρχει κεφάλαιον· ὅτι οὐκ ἂν, εἰ ἐσωφρόνει, ἡβουλήθη τὸν ῥήτορα διαχρήσασθαι, ἵνα μὴ ἐναγῆς γένηται, καὶ ἑαυτὸν ἀποστερήσῃ σπονδῶν, κρατήρων ἱερῶν, πανηγύρεων συνόδου, καὶ τῶν τοιούτων· ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν νόμων τιμωρίαν καὶ κρίσιν ὑφορώμενος, καὶ τὰ παρ' ὑμῖν δικαστήρια, καὶ τὴν περὶ πάντων κατάγνωσιν εὐλαβούμενος, ἐφύλαξα ἂν τοιοῦτόν τι δρᾶσαι· ἀλλ' ἐχθρὸς ἦν, ἔστιν αἰτία, ἀλλ' ἐν ἄλλοις αὐτὸν ἀμύνασθαι ἐζήτησεν, οὐκ ἐν φόνῳ, ἐν ᾧ καὶ αὐτῆς τῆς πράξεως εἶχεν εὐθύνεσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα· θὲς αἰτίας καὶ λῦσον· καὶ πληροῖς οὕτω τὴν βούλησιν.

8.77 ΔΥΝΑΜΙΣ. Ἡ δύναμις οὐκ ἐμπίπτει καθόλου· οὐ γὰρ δυνατόν εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἡδυνήθην ἀνελεῖν καὶ δοκῶν μεμνηνέαι· λύσεις δὲ ὡς καὶ τὸ ἐν ἄλλοις εἶπον τῇ βουλήσει· ὅτι μὴ βουλούμενος οὐκ ἂν ἡδυνήθην, καὶ τὰ τοιαῦτα· τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους κατὰ τοῦ τυραννοκτόνου τυγχάνει, διὸ ἐξ ἀντιθέσεως τεθήσεται· ἀλλ' αὐτόν φησιν μόνον ἀνεῖλε τὸν ἀντειπόντα· τῇ δωρεᾷ· ἕτερον δὲ οὐδένα τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ τὸν ἀντειπόντα· λύσεις χρώματι ἀντεγκληματικῶς, ὅτι αὐτὸς αἴτιος ὁ ῥήτωρ ἦν, συνεχῶς προϊὼν, συντυγχάνων, συγκαλούμενος, ὀνειδίζων τὴν δωρεάν, φάσκων νενικημένα συνεχῶς, ἀναγινώσκων τὸν περὶ τῶν τυραννοκτόνων νόμον, καὶ τὰ τοιαῦτα. Η ΠΙΘΑΝΗ ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΟΥΚ ΕΜΠΙΠΤΕΙ. Οὐ γὰρ δυνατόν εἰπεῖν, οὐκ ἂν ἀπέκτεινα φανερώς, ἵνα μὴ φόνου κριθῶ· μωρὸν γάρ· ἐν μέντοι γε τῇ μητρυιᾷ τοιαύτη τις ἔπεται πιθανὴ ἀπολογία· ἀλλ' οὐκ ἂν τοῦτον τὸν τρόπον ἀνεῖλε τὸν τύραννον, καὶ τὸν υἱὸν ἔτρωσεν, εἰ μὴ ἀληθῶς ἐμαίνετο· δυνατόν γὰρ καὶ ἐτέρως ἦν αὐτὸν ἀνελεῖν, ἅτε μεμνηνίας τῆς μητρυιᾶς μετὰ ταῦτα θήσεις τοὺς ἐπιλόγους, ὄντας ἀπὸ τῆς ποιότητος ἐν μανίᾳ· ἀλλ' ἤδη τὴν ψῆφον ἐνέγκωμεν· δεινὸν γὰρ ὄρα, δεινὸν βλέπει· καὶ κατ' αὐτῶν, ὡς ἔοικε, τῶν δικαίων χωρεῖ· ἀγνοεῖ πάντως κρινόμενος· οὐκ οἶδεν, ὅπη τανῦν ἔστηκε· δησάτω τις αὐτόν· μᾶλλον δὲ μετὰ τῆς ψήφου φρουροὺς αὐτῷ χειροτονήσῃ τὸ δικαστήριον, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.78 ΠΑΡΑΔΟΞΟΣ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ· Φευκτέον τὸ τοιοῦτον εἶδος τῶν στοχασμῶν γὰρ ὑποπίπτει τῷ ὄρω· διὸ προσήκασθαι τὴν τοιαύτην πλάσιν οὐκ εὐλογον· υἱὲ, Καρπωνιανὲ τιμιώτατε· καὶ γὰρ εἰ τύχη σέ τις εὐδαίμων ὑπηρετεῖν βασιλεῖ στρατευόμενον παρεσκεύασεν, ἀλλ' ἐν ῥητορικῇ σοφιστικῶν ἔργον ποιεῖς, παρακολουθῶν τοῖς θεωρήμασιν ἅπασιν· πλὴν ἵνα μὴδὲ τούτων ἄπειρος ἦς, ἴσθι τὴν αὐτὴν αὐτοὺς ἔχειν διαίρεσιν· τοῖς ἀπλοῖς ἐκλιμπανόντων τῶν ἐλέγχων· οἷον εἰκὸς σε μὴ ἀνῆρηκέναι σκηπτῷ τὸν τύραννον, ἀλλὰ τὸ πῦρ αὐτομάτως πεσεῖν· ἢ εἰκὸς σε μάλιστα κατασπᾶσαι τὸν σκηπτὸν καὶ κεκληκέναι τοὺς θεοὺς, ἅτε δὴ δικαίου καὶ εὐσεβοῦς τοῦ πράγματος ὄντος, καὶ τὰ τοιαῦτα· καὶ οὕτω διόλου προβαίνουσιν οἱ ἀπαιδεύτως τοιοῦτον εἶδος τῶν στοχασμῶν προδεχόμενοι. ΟΡΙΚΑ ΚΑΤΑ ΚΡΙΣΙΝ. Ἐρῶν τις ἐταίρας τὸν υἱὸν ἀπεκήρυξεν· ὁ παῖς συνώκησε τῇ ἐταίρᾳ· τεθνηκότα ἔθαψεν ἐν τοῖς ἑαυτῆς μνήμασι· καὶ ἀπελθὼν ὁ πατὴρ νυκτὸς ἔλαβεν αὐτόν, καὶ κρίνεται παρὰ τῆς ἐταίρας τυμβωρυχίας. Μεστὸν πάθους τὸ ζήτημα· ἢ γὰρ ἀποκήρυξις τοῦ παιδός, ὁ θάνατός τε καὶ ἡ τῆς τυμβωρυχίας γραφὴ πολὺ χορηγεῖ τὸ πάθος τῷ ἐγκλήματι· δεῖ οὖν πάντα καιρὸν τὸν πατέρα παθαινόμενον φαίνεσθαι, καὶ τοῦ παιδὸς τὸν θάνατον ὑποπτεύοντα, καὶ σωφρονισμοῦ χάριν οὐ μίσους ποιησάμενον τὴν ἀποκήρυξιν· γνωστέον δὲ, ὅτι οὐδεὶς τῶν παθαινομένων εὐδαιμονίζει τοὺς μὴ τοιαῦτα παθόντας· ὥσπερ εἰώθασί τινες ἀπὸ τούτου τοῦ τόπου λαμβάνειν τὰ προοίμια· οὐ γὰρ εὐδαιμονίζειν ἴδιον τῶν παθαινομένων τοὺς δικαστὰς, οἷα πολλάκις ἐστὶν εὐρεῖν

προοιμαζομένους τινάς· οἷον ἄνδρες εὐδαίμονες καὶ κακῶν τῶν ἀπὸ τῆς ἐταίρας ἀπείραστοι· τὸ γὰρ εὐδαιμονίζειν τινὰ ὅλως, καὶ μὴ πρὸς τὴν οἰκείαν ἐπιγίνεσθαι συμφορὰν τῶν παθαινομένων ἀλλότριον· παρατηρεῖν δὲ κάκεῖνο καλὸν, ὅτι δεῖ τῇ τῆς ἐταίρας ποιότητι προσηκούσας ποιεῖσθαι τὰς καταδρομάς, ὡς πολλοὺς ἤδη διαφθειρούσης τῶν νέων· χρῆσι οὖν τοῖς προοιμίοις οὕτως.

8.79 Συνῆψεν, ὡς ἔοικεν, ὧς ἄνδρες πολῖται, τῇ κατειληφύᾳ με συμφορᾷ δυστύχημα χαλεπώτερον, καὶ διπλοῖς ἐξαίφνης περιπέπτωκα πτώμασιν· ἔναγχος μὲν ἀπολέσας ὃν ἐκαλούμην πατήρ· καὶ οὕτω λέγω τὴν πρόφασιν, οὕτω τῶν θρήνων ἀναπαυσάμενος ἐπὶ τῷ παιδί τελευτήσαντι, τυμβωρύχος ὀνομάζομαι· καὶ δακρύειν μὲν ἔτι παρὰ τὸν τάφον οὐ συγκεχώρημαι κείμενος· κρίνομαι δὲ παρ' ὑμῖν, ἐταίρας ἀγνοεῖν ὑποκρινομένης τὴν φύσιν· ἀλλ' ἴσως ἄγει τις δαίμων ἐπὶ τὴν δίκην τὴν πολλοὺς ἤδη πολλάκις πρὸς αὐτὴν νέους ἀπὸ τοῦ δήμου συλήσασαν· καὶ δικαίως ἀγνοῆσαι πεποίηκε τὴν γραφὴν, ἵνα πατὴρ ὡς παῖδός τάφον σκυλεύσαντος, ἐκ πορνείας ἀπαλλάξῃ τὸν δῆμον πολιορκήσαντα· δεύτερον δέδοικα μὲν, μὰ τοὺς θεοὺς, μὴ κεκρατημένος τῷ πάθει τανῦν οὐκ ἀρκέσω πρὸς τὴν ἐταίραν ἀπολογούμενος, καὶ δόξω τῶν δικαίων οὐκ εὐπορεῖν, ὑπὸ τῶν συμβεβηκότων παραχωρούμενος· ὅταν γὰρ τοῦ παιδὸς τὸν θάνατον ἐννοῶν ἀπιδῶ πρὸς τὸν ἀγῶνα κρινόμενος, πρὸς ἅμφω τὸν λογισμὸν μεριζόμενος, ὑπεῖκω τὴν συμφορὰν, πρὸς τὴν ἀπολογίαν ἐξίσταμαι. ὑμέτερον οὖν ἐξ ὀλίγων μὲν ῥημάτων ἐλέγχει τὴν κατ' ἐμοῦ γινομένην ἐπήρειαν, ἀφεῖναι δὲ με πρὸς τὸν τοῦ παιδὸς τάφον ὀδύρεσθαι τὸν μετὰ τὴν ἀποκήρυξιν εὐθύς ὀφθέντα τῷ γένει νεκρόν· οὐκ ἂν ἀνέξομαι τοῦ παιδὸς ἔρημον τὴν ἐστίαν ὄρεῖν, ὃ πρὸς ὀλίγον ἀντὶ σῶφρονος οὐ καρτερήσας τὴν ἀποκήρυξιν.

8.80 ΤΡΙΤΟΝ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ. Ἡ μὲν οὖν ἐταίρα πρὸς τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς, ὡς εἰκὸς, διὰ τὴν γραφὴν ταύτην σεμνύνεται, καὶ ταύτην σοφισαμένη κατὰ πατὴρ τὴν ἐγχείρισιν, οἶεται τοὺς συνόντας μᾶλλον σχήσειν σπουδάζοντας οὐ μὴν ἀπόχρη τοῦτο πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῇ τὸ κακούργημα· λήψεται γὰρ ἐπ' ὀλίγον ἀντ' ἐραστοῦ παρὰ τῶν νόμων τὸν δῆμον, αὐτὴν μὲν διὰ τὴν προαίρεσιν τιμωρούμενον, ἐπιστρέφοντα δὲ τὰ γένη πρὸς ἄλληλα, μηδενὸς ὄντος μηκέτι τοῦ τὴν φύσιν χωρίσοντος. δυνατόν καὶ τοιαύτην ἄλλην τοῦ προοιμίου δέξασθαι πρότασιν· ἢ μὲν ἐταίρα προσθεῖναι τῷ παιδί τὸν πατέρα βεβούλευται· δύνασαι καὶ ἄλλην προκαταρκτικὴν λαβέσθαι ἐννοίαν· ὅτι μετὰ τῶν ὄντων ἐραστῶν ἢ ἐταίρα ἄλλους ἐραστὰς ταύτῃ προσθεῖναι βεβούληται μᾶλλον, ἢ γράψασθαι· καὶ προθυμότερον ὡς εἰκὸς ἐπὶ τὴν κατηγορίαν ἐλήλυθεν, ἵν' ἀπὸ τοῦ βήματος μεθ' ἐτέρων ἐραστῶν δορυφορούμενη πορεύσῃται. ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ.

Καταστήσεις δὲ τοῦτον τὸν τρόπον προκαταστάσει χρησάμενος· ὅτι μεριζόμενος πρὸς τὸ πάθος καὶ τοὺς λόγους ἀπορῶ, ποῖ τράπωμαι· οὐδὲ γὰρ ἀδακρυτὶ διεξελθεῖν ἅπαντα δύναμαι, οὔτε τοὺς λόγους τοὺς περὶ παιδὸς ποιούμενος μὴ οὐχὶ πολὺν ἐγείρει θρήνον καὶ δάκρυα. εἴτα ἢ κατάστασις· ἐπειδὴ γὰρ ὡς εἶθε μὴ ποτε ἡγαγόμεν γύναιον ὃ δυστυχέστατος, ηὐχόμεν γενέσθαι μοι παῖδα· καὶ πολλὰ τοὺς γενεθλίους ἐλιπάρουν θεοὺς πληρῶσαί μοι διὰ τάχους τὸ σπουδαζόμενον· οὐκοῦν τὴν ἀπὸ τῶν παίδων ἐσκόπουν ὃ κακοδαίμων ἐγώ, οὐδὲ κωμάσειν ἐταίραν κατὰ τῆς ἐμῆς οἰκίας προσεδόκουν ὃ δεῖλαιος, καὶ τὰ τοιαῦτα. ὡς οὖν εἶδον τὸν παῖδα γενόμενον, τίς ἦν τότε, ἢ τίς ἐγενόμην, εἶπεῖν οὐκ εὐπορῶ· πολλάκις τότε διὰ τοῦ παιδὸς ἤλπισα γενέσθαι πρὸς τὴν πόλιν εὐδόκιμος· ἀριστεύοντος τοῦ παιδὸς, στρατηγούντος καὶ ῥητορεύοντος· ταῦτ' ἐννοῶν ἤγον, ἐπαίδευν ἀπατῶμενος, καὶ τρέφων ἀκολάστου γυναικὸς παῖγνιον ἡγνόουν γενόμενος· τί οὖν ἐπὶ τούτοις; εὐθύς ἐδίδασκον τοὺς νόμους, πρὸς τὰ τακτικὰ παρεσκεύαζον, τῆς δημοκρατίας αὐτὸν ἐποίουν ἐρεῖν· διδάσκων, συμβουλευῶν πολλάκις, καλῶν τέκνον πολλάκις· τὸ σωφρονεῖν δημοκρατούμενον ἄριστον, ἂν πρὸς τὸν δῆμον ὄρεῖς, εὐρήσεις ἐπόμενον τῇ πολιτείᾳ τὸν στέφανον, δωρεὰς ἐξίσου καὶ τιμὰς παρὰ τοῦ δήμου πολιτεύματα, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ὅτι ταῦτα λέγοντός μου καὶ συμβουλευόντος,

σκαιοτέρα τις τοῖς ἐλπιζομένοις τύχη ἐβάσκανεν· ὥς γὰρ ἦν λοιπὸν νεανίας ὁ παῖς, καὶ λοιπὸν ἤλπιζον ἔργῳ περαιοῦσθαι τὰ προσδοκώμενα, τὸν υἱὸν ὑπὸ τῆς ἐταίρας ὀρῶ διαφθειρόμενον, καὶ τῶν ἀρίστων μὲν συμβουλευμάτων ἀπεχόμενον, πρὸς ἀκολασίαν δὲ ῥέποντα· τὸ δὲ αἴτιον, πορνεία τὴν ἐμὴν ὑπώρυττεν οἰκίαν· συνεῖς οὖν εὐθὺς τὸ γινόμενον, καὶ συνὼν ὅτι οἱ νέοι πρὸς ἀπάτην εὐκόλοι ἠπεύλουν, ὠργιζόμεν, ἀπέρχεσθαι τῆς ἐταίρας ἐκέλευον· ὥς δὲ οὐκ ἔπειθον, πληγὰς ἐπεφόρουσαν τὸ πρῶτον τῷ σώματι· εἶτα ἐκ τούτου μὴδὲν καθορῶν, μὴδὲ κωλύων τῆς ἐπιθυμίας τὸν παῖδα, ὥς δεινόν τι χρῆμα πατὴρ ὀργιζόμενος, ὥς δύσκολον ἐπισχεῖν κατὰ παιδὸς τὸ γένος κινούμενον, τὸν τῶν ἀποκηρύκτων νόμον οὐκ ἄγνοεῖς· χρήσομαι κατὰ σοῦ τῷ κοινῷ τῆς πόλεως κηρύγματι, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἶτα ἐξῆς· ἀλλ' ὦ τῆς τύχης, ἀποκηρύξας πρὸς σωφρονισμόν ὀλίγον τὸν παῖδα, μετὰ τὸν χωρισμὸν εὐθὺς ἔθεασάμην τὸν παῖδα νεκρόν· καὶ τὸ τῶν ἀνηκέστων δεινότερον, ἔθαπτεν ἡ ἐταῖρα παρ' αὐτῇ τὸν ἐμὸν υἱόν· εἶτα μετὰ τὸν θάνατον τῷ γένει πλασάμενος, καὶ μεταγαγὼν ἐν τοῖς ἡμετέροις τάφοις τὸν κείμενον, τυμβωρύχος διὰ τὴν ὁσίαν τοῦ παιδὸς ὀνομάζομαι· καὶ συναψάσης τῆς ὕλης τὴν ἀποκήρυξιν, τὸν χωρισμὸν, τὴν τελευτήν, ὥς πολέμιος ἐγὼ τοῦ παιδὸς κρίνομαι· καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.82 ΠΡΟΒΟΛΗ ΟΡΟΥ. Γνωστέον, ὅτι τοῦ ἀνθορισμοῦ κατασκευαστικὰ καὶ τὰ ἐξῆς τυγχάνει κεφάλαια· καὶ τὸν αὐτὸν ἐπέχει λόγον ἐπιχειρήμασιν· ἢ τε γὰρ τοῦ νομοθέτου γνώμη καὶ ὁ συλλογισμὸς καὶ ἡ πηλικότης καὶ τὸ πρὸς τι τὸν ἀνθορισμὸν κατασκευάζοντα τὴν προβολὴν τοῦ ὅρου ἀναιρεῖ· διὸ καὶ εἰκότως μετὰ τὸν ἀνθορισμὸν ἅπαντα ταῦτα τέτακται· τῇ γὰρ τοῦ ἀνθορισμοῦ κατασκευῇ ἡ προβολῆς δύναμις συναιρεῖται· προβολὴ δὲ ἐστὶ τὸ τελευταῖον νόημα τῆς καταστάσεως, ἔνθεν τὸ ὄνομα προβάλλη τῆς κρίσεως· οἷον ἂν μέρος τοῦ μελετωμένου τυγχάνη· ἀλλὰ διωρύξατο τὸν τάφον. ΑΝΘΟΡΙΣΜΟΣ. Οὐκ ἔστιν ὁ θάψας τινὰ τυμβωρύχος· τυμβωρύχου μὲν γὰρ τὸ τοῖς κειμένοις λυμῆνασθαι τοῦ τὴν ὁσίαν πληροῦντος τοῖς τελευτήσασιν, τὸ κρύπτειν γῇ καὶ τάφῳ τὰ σώματα· εἰ μὲν οὖν ἔχεις εἰπεῖν, ὥς ἔθραυσνόμεν παρὰ τὴν φύσιν, ἢ τολμήσας τι παράνομον εἰς τοὺς κατοικομένους ἐξήμαρτον, γράφου· εἰ δὲ τούτων οὐδὲν εἰς ἐμὲ πεπλημμέληται, τίνος ἔνεκεν κατ' ἐμοῦ τὴν τοιαύτην εἰσαγγελίαν πεποίησαι; ἐδυσχέрайνον, ὁμολογῶ, τὸν υἱὸν ἀκούων παρ' ἐταίρα θάπτομενον, καὶ παρὰ τὴν ἀξίαν τοῦ γένους ὀρῶν ὑβρίζομενον· μέχρι παντὸς κατ' ἐμοῦ τὴν διαβολὴν ὑπάρχειν οὐκ εἶσα· τίς γὰρ τυμβωρύχος γῇ καὶ τάφῳ καλύπτει τὰ σώματα; τίς πρὸς κέρδος ὀρῶν τῶν προσηκόντων τοῖς θάπτομένοις ὀρέγεται; οὐδεὶς τυμβωρύχος θρήνοις κολάζει μετὰ τὸ δρᾶμα καὶ δάκρυσι· σὺ μὲν τοῦ μὲν ὀρύξαι τὸν τάφον μνημονεύεις ἅπανταχοῦ, τὸ δὲ ἀννηρηκεῖν τὴν ὁσίαν οὐκ αἰτιωμένη τοῦ σώματος τὴν ἐπὶ τοῖς τυμβωρυχοῦσι κόλασιν παρὰ τῶν νόμων ἐπιζητεῖς, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

8.83 εἶτα τοῦτο πίστωσαι παραδείγμασιν· ὅτι οὐκ ἔάν τις κινήσῃ τάφον, ἥδη καὶ τυμβωρύχος ἐστίν· οὐκ ἔάν τις γυμνώσῃ ξίφος, ἥδη καὶ πρὸς φόνον μεμόλυνται· οὐδ' ἂν ἀνατείνῃ τις τὴν χεῖρα, ἥδη καὶ τὴν πληγὴν κατήνεγκεν· οὐδὲ τεῖχος ἀνακτόρων ἔάν κατενέγκῃ ἐπὶ διωρθώσει τῶν ἱερῶν, ἡσέβησεν· ἀλλ' ἐκάστου δράματος τὸ τέλος σκοποῦντες ἄνθρωποι, οὕτω καὶ τὰς γραφὰς κατὰ τῶν δρασάντων ἐργάζονται· ὁ συλλογισμὸς ὁ παρὰ τοῦ κατηγοροῦ συνάγει εἰς ταῦτόν, τό τε λοιπὸν καὶ τὸ πεπραγμένον διαιρεῖ· καὶ δείκνυσιν, ὅτι ἕτερον τοῦτο καὶ ἕτερον ἐκεῖνο τὸ ἐργαζόμενον· εἰκότως δὲ μετὰ τὸν δεύτερον ὅρον τάττεται· ἵνα μὴ ὁ φεύγων εὐθὺς μετὰ τὸν ἑαυτοῦ ὅρον διαστήσῃ τῷ συλλογισμῷ, καὶ χωρίσῃ τὰ πράγματα· ὁ δὲ κατήγορος τὰ τε παρὰ τοῦ φεύγοντος καὶ τὰ παρ' αὐτῇ λεγόμενα· ὁ μὲν γὰρ φεύγων λέγει, ὅτι ἕτερον τὸ θάπτειν, καὶ ἕτερον τὸ τυμβωρυχεῖν· ὁ δὲ κατήγορος λέγει· ταυτόν ἐστι τὸ ἄψασθαι τοῦ τάφου τῷ τυμβωρυχῇ· ἀκολουθῶς γὰρ οὕτω λοιπὸν μετὰ τὸν συλλογισμόν καὶ συμφωνοῦντα τὸν νόμον τοῖς λεγομένοις δείξομεν· συνάψαντες γὰρ πρότερον ἢ διελόντες τὰ τε τοῦ φονεύοντος

καὶ τοῦ διώκοντος ἀκολουθῶς, ὅτι καὶ ὁ νόμος τοῦτο λέγει, διέξιμεν· ἀνακόλουθον γὰρ τὸ μετὰ τὸν ὅρον καὶ τὸν ἀνθορισμὸν τιθέντα τὴν νομοθέτου γνώμην οὕτω φυλάττειν ἢ διαιρεῖν τοὺς ὅρους· δεῖ οὖν ὀρισμένους συνάπτειν ἢ διαιρεῖν τῷ συλλογισμῷ οὕτως, καθάπερ εἰς μαρτυρίαν λαμβάνειν τὸν νόμον, καὶ δεικνύναι, τί ὁ νομοθέτης βούλεται, καὶ τίνα καλεῖ τυμβωρύχον· χρῆσι οὖν τῷ συλλογισμῷ οὕτως· εἰ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, καὶ νῦν οὐ πολὺ τι κεχώρισται τυμβωρύχος, καὶ θάπτων πατήρ, παράδοτέ με τῷ θηρίῳ· τί γὰρ τιμὴν τὴν ἐν υἱοῖς τελευτήσασιν· ἀγνοῶν ἐτυμβωρύχουν ἀντὶ τοῦ θάπτειν τὸν δυστυχέστατον· εἰ δὲ τούτων τῶν πράξεων πολὺ τὸ μέσον καὶ μέγιστον, τί μὴ ψηφίζετε προχειρότερον, εἰδότες ὡς θάτερον θατέρου κεχώρισται· κατασκευάζε καὶ τοῖς ἄλλοις πράγμασι· στενὸς γὰρ ὁ ὅρος ἀπανταχοῦ· καλὸν ἔχει τὸ διὰ παραδειγμάτων πλατύνεσθαι· ἄλλο τὸ νεὸς τρόπιν ἐπὶ τῷ διορθῶσαι λαβεῖν, ἄλλο τὸ ἐπὶ τῷ διαφθεῖραι· ἡ γὰρ διάνοια ἢ χωρίζει ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων, ἢ συνάπτει· οἷον ὁ ναυπηγὸς καὶ ὁ κλέπτης ἀφαιροῦσι τοῦ πλοίου ἑκάτεροι· ὁ μὲν γὰρ ἄλλην βελτίονα τρόπιν ἐντίθησι τὴν πρώτην λαβὼν, καὶ πᾶσαν διασώζει τὴν ναῦν, ὁ δὲ διαφθείρει λαβὼν, καὶ τὴν ναῦν καταλύει σύμπασαν· καὶ πάλιν στρατηγὸς, δηλονότι τοῖς πολεμίοις, ἢ ἀπατῶν ἢ προδιδούς· καὶ τὸ τέλος καὶ ἡ τῶν πραγμάτων ἑκβάσις δείκνυσι τὴν προαίρεσιν.

8.84 ΓΝΩΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΟΥ. Ἦρκει μὲν οὖν, οἶμαι, καὶ ταῦτα τοῖς ἐπιζητοῦσι μαθεῖν, εἰ τυμβωρύχος ἦν ἀκριβῶς δυστυχῶς, ἢ τηνάλλως πρὸς ταύτην τὴν κατηγορίαν εὐθύνομαι· ἐπειδὴ δὲ καὶ νόμος, ὡς οὐκ εἰμὶ τυμβωρύχος, δείξει σαφέστερον, ἐντεῦθεν ἄκουε· τιμωρεῖσθω, φησὶν, ὁ τοῖς σώμασι λυμαινόμενος· καλῶς ἄρ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, δοκεῖ βλάβη γεγενῆσθαι περὶ τὸ σῶμα τοῦ μεταλλάξαντος· ὁ μὲν γὰρ νόμος διὰ τοῦτο καὶ τὸν τρόπον αὐτὸν τοῦ ἐγκλήματος προσέγραψε τῷ νόμῳ, ἵνα μὴ τις ἀπλῶς ἀρπάσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τὴν ἀπὸ τοῦ γράμματος ἀσάφειαν· οὐδὲ γὰρ ἡβούλετο νομοθετῶν μὴ διηγορεῖσθαι διαρρήδη κατὰ τινων ταύτην ὀρίζειν τὴν τιμωρίαν τὰ γράμματα· εἰ μὲν οὖν ἔχει εἰπεῖν ὡς ὑπεύθυνός εἰμι τῷ νόμῳ, καὶ δὴ λέγε· εἰ δὲ πέπρακταί μοι κατὰ τὸν νόμον οὐδὲν, τί φῆς εἶναι τὴν ταφὴν ταύτην ὑπεύθυνον, ἢν οὐδὲ ὁ νόμος ἐμέμψατο τῆς πολιτείας κηδόμενος πηλικότητι· τακτέον πρὸ τοῦ πρὸς τι τὴν πηλικότητα· ἐπειδὴ γὰρ ἀναγκαῖόν ἐστι τῶν διπλῶν τὰ ἀπλᾶ προλαμβάνεσθαι· καὶ πρῶτον μὲν αὐτό τι καθ' ἑαυτὸν αὖξιν, ὅπερ ἴδιον τῆς πηλικότητος· δεῦτερον αὖξηθὲν παρ' ἡμῶν συγκρίνειν πρὸς ἕτερον, ὅπερ ἴδιον τοῦ πρὸς τι· τοῦτο γὰρ ἐν ἐγκωμίοις καὶ πανταχοῦ ποιήσομεν, ἔνθα συγκρίσεως τυγχάνει καιρὸς, πρὸ τῆς συγκρίσεως αὖζοντες· κἀνταῦθα τὴν πηλικότητα προετάξαμεν, ἵνα αὖξήσαντες ὁ βουλόμεθα, δεῦτερον ἐπὶ τὸ συγκρίνειν ἔλθωμεν.

8.85 Δημοσθένης δὲ ταύτην τὴν τάξιν διὰ τὸ οἰκεῖον συμφέρον ἐνήλλαξεν· ἐπειδὴ γὰρ ἐβούλετο καὶ τὰ προϋπάρχοντα αὐτῷ παρὰ Μειδίου ἀδικήματα εἰπεῖν, ἔταξε τὴν πηλικότητα τελευταίαν, ἵν' ὡς δεινὰ καὶ μεγάλα πεπονθότος αὐτοῦ ἀντιπέσῃ, ὅτι ἀνθ' ὅτου οὖν τηλικαῦτά σε βλάβῃαι Μειδίας προεῖλετο· ἥτοι προϋπῆρχεν ἡμῖν, ἵνα τηλικαῦτα Μειδίας εἰς σὲ πλημμελήσαι προέλῃται, καὶ ἐκ τῆς συναυξήσεως εὐθὺς ἔλθῃ κατ' ἀκολουθίαν ἐπὶ τὴν παρέκβασιν· τί γὰρ Δημοσθένης φησὶν; „οἶμαι τοίνυν τινὰς ὑμῶν, ὦ δικασταί, ποθεῖν ἀκοῦσαι τὴν ἔχθραν, ἢ τις ἦν ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους· νομίζειν γὰρ οὐδένα ἀνθρώπων οὕτως ἀσελγῶς καὶ βιαίως οὐδενὶ τῶν πολιτῶν χρήσασθαι, μὴ μεγάλου τινὸς ὄντος, ὃ αὐτῷ προὔφειλετο· βούλομαι δὲ καὶ περὶ ταύτης ἐξ ἀρχῆς εἰπεῖν ὑμῖν.“ ὁ μὲν οὖν Δημοσθένης δι' ἣν εἶπον αἰτίαν τὴν τάξιν τῶν κεφαλαίων ἐνήλλαξεν· ἐν δὲ τοῖς πλάσμασι πρότερον αὖξήσομεν τὸν ἑαυτῶν ὅρον διὰ τῆς πηλικότητος, εἴθ' οὕτως ἐν τῷ πρὸς τι πρὸς τὸ παρὰ τοῦ ἐναντίου λεγόμενον τὴν σύγκρισιν ποιησόμεθα· κατασκευάσομεν οὖν τὴν πηλικότητα θετικῶς, οἷον ἐπὶ τοῦ παρόντος πλάσματος· ὅτι τὸ θάπτειν καλόν, καὶ ὅτι τοιοῦτον ἢ φύσις ἐξεῦρε τοῖς σώμασιν, ἵνα μὴ διαλυόμενα μετὰ θάνατον γυμνὰ καθάπερ αἰσχύνηται· τοῦτο φύσει καλόν, τοῦτο φιλόανθρωπον, τοῦτο τοῖς ὅλοις δοκεῖ, εἴτε θεοὶ, εἴτε τινὲς ἥρωες ταύτην μετὰ θάνατον τοῖς ἀνθρώποις τὴν τιμὴν

κατεστήσαντο· ἐπειδὴ γὰρ οὐκ εὐλογον τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα μετὰ τὴν τελευτὴν ἅπασι δείκνυσθαι, γῆ κρύπτειν τὸν ἄνθρωπον νενομίκαμεν ἄνωθεν, ἵνα τῷ καλύπτεσθαι μνήματι ἐλάνθανε τὸ σῶμα διαλυόμενον, καὶ ἄξιον τοῦ κρύπτεσθαι· τίς πόλεμος ταύτης τῆς τιμῆς τῶ ἀνθρώπων γένος ἐστέρησε; τίς ἔχθρα μνησικακήσασα πρὸς τὰ πλημμελήματα παραβῆναι τὸν θεσμόν τοῦτον ἠνέσχετο; διὰ τοῦτο πολλάκις σπένδονται καὶ πολέμιοι καὶ φίλοι συνέρχονται, ἵνα τοῖς τελευτήσασι τὸ πρέπον ἀποδοθῇ· διὰ ταῦτα καὶ ὅσιν καλοῦμεν τὸ δρώμενον, ἵν' ὡς ἄλλο τι δίκαιον τελευταῖον ἀποδῶμεν τοῖς τελευτήσασι λαμβάνεις δὲ παραδείγματα τοὺς πολεμίους τοὺς κακούργους πληροῦντας ταφὴν, καὶ τοῖς λεγομένοις οὐκ ἀντιλέγοντας· ὅτι καὶ οἱ πόρρω που τελευτήσαντες ἀξιοῦνται παρὰ ξένων καὶ τῶν οὐ προσηκόντων ταφῆς καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα τὸ πρὸς τι· πρὸς τὸ παρὰ τοῦ ἐναντίου προτεινόμενον αἰεὶ τὴν ἐργασίαν ποιούμενος· οἷον ὁ κατήγορος λέγει, ὅτι τοῦτο τυμβωρυχία ἐστίν· ἡμεῖς τὸ ἐναντίον μεταλαμβάνοντες ποιήσομεν τὴν σύγκρισιν λέγοντες, ὅτι τοῦτο μάλιστα κηδεμονία τοῦ παιδός ἐστίν· ὥσπερ ἐκεῖνος πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔγκλημα ἀφορῶν πρὸς τὸν ἴδιον σκοπὸν ποιεῖται τὴν ἐργασίαν, οὕτως καὶ ὁ φεύγων πρὸς τὸν ἴδιον ἀφορῶν· τί δέ ἐστι τοῦτο, ὅτι οὐκ ἔστι τυμβωρυχία· καὶ πρὸς τὸ λυσιτελοῦν τὸ ἑαυτοῦ ἐκ τῶν ἐναντίων μεταλαμβάνων τὸν τοῦ κατηγοροῦ λόγον ποιείσθω· τί γὰρ φησιν ὁ κατήγορος; τοῦτο τυμβωρυχία ἐστίν· ὁ φεύγων ἔρει, ὅτι μάλιστα τοῦτό ἐστι κηδεμονία τοῦ παιδός· τὸν γὰρ ἑαυτοῦ ἕκαστος σκοπὸν συγκρίνων ἀποπληροῖ τὴν ἐργασίαν τοῦ πρὸς τι· ὁ μὲν γὰρ κατήγορος, ὅτι τυμβωρυχία τοῦτο· ὁ δὲ φεύγων, κηδεμονία τοῦτο τοῦ παιδός· ἀρνούμενος γὰρ ὁ φεύγων διόλου οὐδὲν ἔτερον ἐνθυμεῖσθαι δίδωσι τοῖς δικασταῖς, ἢ ὅτι φροντίζων καὶ κηδόμενος τοῦ παιδός τοιαύτην πεποιήται τὴν ταφὴν· τοῦτο οὖν ἔχων ὁ φεύγων τόπον αὐτὸν καὶ συγκρίνειν ἐν τῷ πρὸς τι· ἔρει οὖν, ὅτι, εἰ μὲν οὖν ἄλλο τι, καὶ τοῦτο τῇ πατρὸς κηδεμονίᾳ ἐνδείκνυται, καὶ σπουδὴ περὶ τὸν παῖδα ἡ ἔννοια.

8.87 Παρίτω καὶ λεγέτω ἡ ἐταῖρα τανῦν ἢ τῶν ἀνηκέστων πάντων ὑπεύθυνος· εἰ δὲ τὰ γενόμενα τὴν διάθεσιν μαρτυρεῖ, τί συκοφαντεῖ λοιπὸν καὶ παράγει τὸ δικαστήριον; εἴτα ἐξ ἀρχῆς ἔρεις, τί κηδεμόνος ἴδιον τὸ φθειρεσθαι, τὸ μηδὲν αἰσχρὸν πάσχειν, ἐὰν τὸ ἐπιμελεῖσθαι τὸ ὑπὲρ τῶν καλλίστων αἰρεῖσθαι ποιῇ; εἴτα ἐπάγεις, ὅτι πάντα ταῦτα εἵργασθέ μοι· καὶ γὰρ τῆς τοῦ παιδός εὐδοξίας ἐπιμεμέλημα καὶ σπουδὴν ὑπὲρ τῆς ὁσίας εἰσηνεγκάμην, καὶ τοῖς ἀρίστοις ἐνταφίους κεκόσμηκα· εἴτα τούτων ὑπαρξάντων μοι εἰς αὐτὸν ἄλλο τι πάρεστιν, ἢ τὴν κηδεμονίαν ἐννοεῖν τοῦ παιδός; ἐκτείνων δὲ τὸ πρὸς τι ἔρεις, ὅτι σεμνὸς ὁ τάφος καὶ μέγιστος οὐκοῦν ἐλέγχει τὴν φιλίαν τὸ δημιούργημα· πατὴρ περὶ τὴν ὁσίαν φιλότιμος· οὐκοῦν τῆς φύσεως, ὡς οἷός τε ἦν, ἐπεμελεῖτο· ταῦτα πράττειν πατρὶ τυγχάνοντι πρέπον· τοῦτο τιμὴν καλὴν χρὴ κηδεμονίαν τὸ εὖ σώματος καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ἔπαγε τὰ συγκριτικά πρὸς τὴν ἔννοιαν αἰεὶ τοῦ παιδός ἀφορῶν καὶ πρὸς τὰ ταῦτα πεπονηκέναι τὸν πατέρα περὶ τοῦ παιδός· οἷον ὅτι ἐὰν τοῖς θεοῖς θύωμεν ὑπὲρ ἄλλου τινός, ἢ τιμῆς τῆς εἰς τὸ κρεῖττον ἱερουργεῖν προαιρούμεθα· οὐκοῦν ἐκεῖνο τιμὴ τῶν θεῶν· τὸ δὲ εἰς τὸν παῖδα γιγνόμενον τιμὴ καὶ γέρας τοῦ σώματος, καὶ πρὸς τοὺς ἀριστεὰς δωρεαὶ, πρὸς τοὺς νικήσαντας στρατηγοὺς γέρας καὶ κόσμος τῶν ἔτι ζώντων, καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων εἰσὶ στέφανοι, σιτήσεις, εἰκόνες, προεδρίαι· ταῦτα γὰρ εἰς τιμὴν ἡμῶν ἐξεύρηνται· οὐκοῦν τιμὴ κατοικομένων, ὁσία, καὶ τάφος καὶ μεγαλουργία καὶ φιλοτιμία τοῦ σώματος· ὁμοίως καὶ ἀπὸ τῶν τόπων συγκριτικὸν ζητήσομεν εὐρεῖν ἐπιχείρημα, ἀπὸ τοῦ ἥττονος, ἀπὸ τοῦ ἴσου, ἀπὸ τοῦ ἐναντίου, ἀπὸ τοῦ μείζονος, ἀκολουθῶς τοῦ ἀπὸ τῶν θεῶν, ὡς εἵπομεν, παραδείγματος· εἴτα ἀντίθεσιν θήσεις· τὰς δὲ ἀντιθέσεις εὐρήσομεν ἀπὸ τῆς τοῦ προσώπου ποιότητος· πρώτη οὖν ἐκείνη· ἀλλ' ἀποκήρυκτος ἦν, φησὶ, καὶ οὐκ ἔτι σοι τοῦ παιδός μετῆν· λύσεις τῇ φύσει· ὅτι οὐκ εἴ τις τῆς ἐστίας ἐκβέβληται, οὗτος καὶ τὸ νομίζεσθαι ἀπεστέρηται· καὶ ὅτι τὴν προαίρεσιν ἀπανταχοῦ τῶν πραττόντων τι σκοπεῖν δέον· εἰ μὲν γὰρ

σωφρονισμοῦ χάριν τοῦτον τὸν νόμον ἐκύρωσαν, καλῶς ἐγκαλεῖς καὶ προφέρῃ τὴν ἀποκήρυξιν· εἰ δὲ πρὸς ἀρετὴν ἐχρησάμην τῷ νόμῳ καὶ ἀγωγῇ μᾶλλον ἢ κόλασις ἦν τὸ γενόμενον, πῶς οὐχὶ τὸν παῖδα τοῖς πατρώοις ἀποδοῦναι μνήμασιν ὤφελον· πατὴρ μὲν γὰρ φαύλου καὶ οὐ σώφρονος τὸ τοῦ παιδὸς ἀμελεῖν· φιλικοῦ δὲ καὶ γενναίου τὸ τοῦ παιδὸς ἐπιμελεῖσθαι· καὶ σπουδαίου τὴν γνώμην τὸ τῆς φύσεως κολάζειν τὰ πλημμελήματα· τοιαῦτα ὁρῶν καὶ ἐννοῶν, ὅτι προσήκόν ἐστι τοῦ παιδὸς μηδαμῶς ἀμελεῖν, ἔπειθόν τε κατ' ἀρχὰς λόγοις καὶ παραιnéσεσιν· ὥς δὲ οὐκ ἦνυον, μετὰ πληγῶν ἐπεχείρουν ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ τοῦ σώματος ὑβριζομένου, τὰ δούλων ὁ παῖς ὑπομένειν κατηναγκάζετο· ὥς δὲ ἐκ τούτων οὐδὲν κατῴρθουν λυσιτελοῦν, οὐδὲ πόρον πρὸ τοῦ νόμου τῶν συμφερόντων ἐξεύρισκον ἐφ' ὑμᾶς, καὶ τὸ δικαστήριον ἔσπευσα, καὶ κυροῦν τὸ γράμμα βιαζόμενος ἀδακρυτὶ τὸν παῖδα οὐκ ἀπεκήρυττον, ἀλλὰ θρηνήσας πρότερον πάνυ πολλὰ, κατ' ἐμαυτὸν ὀδυρόμενος· οὕτως ὁψέ ποτε καὶ μόλις ἀνέγνων τὸν νόμον· εἶπά ποτε πρὸς σωφρονισμὸν τῷ νόμῳ χρῆσάμενος· νῦν οὐκ ἀναλαμβάνω τὸν παῖδα μετὰ τὴν τελευτήν· μέμνημαι καὶ τότε παρ' αὐτὴν τοῦ παιδὸς τὴν ἀποκήρυξιν ἀνατιθεὶς τῷ παιδί τὰ γινόμενα καὶ ὥς ἄκων, παρ' ὧν τὴν ἀποκήρυξιν ἐνδεικνύμενος· ὥς ἂν παρ' αὐτὸν ὥς εἰπεῖν ὁ παῖς τὸν φόβον γενόμενος ἀποστραφῇ τοῦ τῆς ἐταίρας ἐρᾶν δύνασαι καὶ ἄλλως λῦσαι· ἀποκήρυκτος ἦν λέγεις· σὺ κατὰ τοῦ παιδὸς ταύτην εἰργάσω τὴν ἀποκήρυξιν· καὶ πατέρα γενέσθαι κατὰ γένους ἀπάνθρωπον κατηνάγκασας· εἰ γὰρ μὴ σὺ τὴν ἀρχὴν ἐκεῖνον διέφθειας, οὐκ ἂν ἠκολούθει παρὰ τὸν νόμον τὰ δεύτερα· εἴτα σύναξον τὸ Δημοσθενικόν· ὁ γὰρ τὸ σπέρμα παρασχὼν οὗτος· ὧ γὰρ πάρεστιν ἀναθεῖναι τῶν ὑπαρχόντων τὰ σπέρματα, καὶ τὸ τέλος εὐλογον ἂν συμφορὰν ἔχη λογίζεσθαι πάλιν, ἀποκήρυκτον οὐ συγχωρεῖ τοῖς τοῦ πατὴρ θάπτεσθαι μνήμασι, βουλομένου τοῦ γενετοῦ ἀπάντων τοῖς παισὶ μέτεστιν, ὥσπερ ἄκοντος οὐδενός· ὅπου γὰρ ἐξῆν μοι καὶ ζῶντα τὸν παῖδα ἀναλαβεῖν, καὶ συνεῖναι τῷ παιδί, καθάπερ καὶ πρότερον, καὶ τοῦτο ποιοῦντι οὐδεὶς ἀντιλέγειν ἐτόλμησε, πῶς οὐχὶ καὶ μετὰ θάνατον ἐπ' ἐμοὶ τε θάπτειν ὅπου βούλομαι παρὰ πάντων τηρηθήσεται; ΑΛΛΗ ΑΝΤΙΘΕΣΙΣ ΜΕΤΑΛΗΠΤΙΚΗ.

8.90 Ἐχρῆν ἐς τοῦτο ποιεῖν πρὸ τοῦ θάπτειν ἐμέ· λύσεις, ὅτι οὐ συνεχώρησάς μοι γινῶναι, οὐδ' ὅλως καλούμενον ἡμῖν ἐμήνυσας τὸν υἱόν, ἀλλὰ πάντα τρόπον λαθεῖν ἐσπούδακας τὰ γινόμενα· εἴθ' οἱ μὲν ἄλλοι οὐκ ἀποκρύπτονται δυσχερὲς οὐδὲν, οὐ φίλος, οὐ συγγενής· σὺ δὲ παῖδα ἀπολλύμενον λαθεῖν πατέρα βεβούλευσαι· εἰ μὲν γὰρ πέλαγός γ' ἦν τῆς ἐπαγγελίας τὸ κώλυμα, ἢ πολλή τις ἡπειρος ἢ μέση, ἢ τι τοιοῦτον ὅρος δύσβατον, ἀφίημι τὴν αἰτίαν· εἰ δὲ πόλις ἡμᾶς εἶχεν ἀμφοτέρους μία, καὶ τεῖχος ἐν ἀμφοτέρους ἐκύκλωτο, ἀνθ' ὅτου ψυχορράγοῦντά μου τὸν υἱὸν οὐκ ἀπήγγειλας; δύνασαι δὲ καὶ ἠθοποιῆαν τοῦ παιδὸς πλάσαι, ὥς βουλομένου τὸν πατέρα θεάσασθαι, ὥς διαθεῖναι τινα, ὥς ἀπολογήσασθαι, καὶ διαλλάξαι περὶ τινων· εἴτα ἐπαγαγεῖν ἄλλην· τούτων οὐδὲν σε τῶν ῥημάτων ὑπέκαμψεν, ἀλλὰ τίνι μᾶλλον ἀκρίτῳ βουλῇ πᾶσαν σαυτῆς τὴν παρανομίαν ἐκπέπληκας; Δείξεις δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ποιότητος τοῦ πατὴρ τὸν τῆς ἀντιθέσεως σκοπὸν συντείνοντα, καὶ ἀπὸ τοῦ παιδὸς καὶ ἀπὸ τοῦ τάφου τῶν ὁμοίων· ἐπὶ τούτοις ἐρεῖς τὸν ἐπίλογον, ὅς ἐστιν κοινὸς λαμβανόμενος ἀπὸ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ συμφέροντος, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν τῶν τελικῶν κεφαλαίων· οἶον, ὥς ἂν εἰ λέγοιο, συμφέρει ἀνελεῖν τὴν ἐταίραν, ἵνα μηκέτι μηδεὶς τοιαύτην ὑπομείνῃ παρὰ πόρνης ἐπήρειαν, δίκαιόν ἐστιν ἀνελεῖν συκοφαντίας ἀλοῦσαν· χρῆσις δὲ καὶ ἀνακεφαλαιώσεσι καὶ διατυπώσεσι, καὶ ἀποστρέψεις τὸν λόγον, πῇ μὲν πρὸς τὴν ἐταίραν, πῇ δὲ πρὸς τὸν παῖδα· καὶ οὕτω καταλύσεις τὸν λόγον.

8.91 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. ΕΙΣ ΤΟ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΕΤΑΙΡΑ. Ἡράσθη τῆς ἐταίρας ὁ παῖς, εἴτε διὰ τύχην, εἴτε διὰ ὥραν, εἴτε καὶ ἄλλως ἦσθεις· ἔρημοι γὰρ χρημάτων αἱ τοιαῦται γυναῖκες τυγχάνουσαι ἐπὶ τὴν τοιαύτην ἔρχονται ἐργασίαν. τοῦτον οὖν ἐλομένης τῆς ἐταίρας τὸν βίον, οὗτος ὁ νέος ἡράσθη

μετὰ τοῦ κάλλους καὶ τῆς προαιρέσεως, βέλτιον εὐρῶν καὶ τῶν πατέρων τὸ γύναιον, παρέμεινεν, ἐτελεύτησε· κρείττων ἐγένετο ἢ ἑταῖρα τῆς φύσεως, ἔθαψεν, ἐπέδωκε τὴν ταφήν· ὁ δὲ τὸν τάφον διώρυξε, καὶ τοῦ σώματος ἤφατο, μετήνεγκεν, ἡλίω τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα ἔδειξεν· καὶ δίκαιον αὐτῷ παρασχεῖν δίκην, ἣν οἱ τυμβωρυχοῦντες παρέχουσι, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΟΡΑ ΑΠΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΣ. Ἄλλ' οὐκ εἰμί· τυμβωρύχος οὗτός ἐστιν, ὁ διανοίξας θήκην, ὁ τὸ σῶμα λαβὼν, ὁ τῆς ὁσίας τῆς κειμένης ἀφελόμενος, ὁ τὸ λανθάνον σῶμα εἰς φῶς ἀγαγών, καὶ τὸ ὀφείλον κρύπτεσθαι, φανερόν εἰς μέσον ποιήσας ἅπασιν· εἴτα τοῦτον τὸν ὅρον κατασκεύασον τοῖς ἐξῆς κεφαλαίοις· ἰστέον δὲ ὡς τοῦ ὅρου κατασκευαστικά ἐστι τὰ ἐξῆς κεφάλαια· οἶον, συλλογισμός, γνώμη νομοθέτου, πηλικότης, πρὸς τι· ἐξῆς οὖν μετὰ τὸν ὅρον τὸν δεύτερον, ᾧ ἐστὶν ἀνθορίσασθαι, τῷ συλλογισμῷ χρυσόμεθα· ἔστι δὲ ὁ μὲν συλλογισμὸς παρὰ μὲν τῷ κατηγορῷ τοῦ λείποντος, καὶ τοῦ πεπραγμένου συναπτικός· οἶον, ταυτόν ἐστι τὸ ἐπανατείνασθαι τῷ τυπτῆσαι· καὶ ταυτόν ἐστι τῷ τυμβωρυχῆσαι τὸ διανοῖξαι τάφον· καὶ ἐρεῖ οὖν ἡ ἑταῖρα, ὅτι οὐδὲν διαφέρει τὸ μὴ ἄψασθαι τοῦ σώματος· ταυτόν γάρ ἐστι τὸ διανοῖξαι τὸν τάφον, καὶ κινῆσαι τὸ σῶμα κείμενον· καὶ τῇ μεταφορᾷ, σκύλλα τὸ τυμβωρυχῆσαι· ταύτη γὰρ ταῦτό καὶ ὁ τυμβωρύχος ποιεῖ· συστήσεις δὲ αὐτὸ παραδείγμασιν· ἴσον ἐστὶ τὸ φονεῦσαι τῷ συγχωρῆσαι τινα καὶ ἀφεῖναι κατὰ κρημνῶν φερόμενον· καὶ ἴσον ἐστὶ κατασκευάσαι φάρμακον δηλητήριον τῷ παρασχεῖν· ὁ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ ληφθῇην, ταῦτα πράττων, Δημοσθένους· ἰστέον δὲ ὡς ὅρος στενὸς ὢν κατὰ φύσιν τοῦ ὀνόματος εἶναι τὴν ζήτησιν πλατύνεται παραδείγμασι· καὶ ἴσον ἐστὶ τὸ καταδῦσαι τὴν ναῦν τῷ τὸν κυβερνήτην ἐλεῖν οὐ σοφόν, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.92 ΓΝΩΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΟΥ. Τοιγαροῦν καὶ ὁ νομοθέτης τυμβωρύχον καλεῖ τὸν ἀνορύξαντα τάφον, τὸν διελόντα σῶμα νεκροῦ, καὶ τὰ τοιαῦτα, πρὸς τὸ συμφέρον λαμβάνων τὴν τοῦ νομοθέτου διάνοιαν. ΠΗΛΙΚΟΤΗΤΙ. Ὅτι δεινὰν καὶ ἀνῆκεστον, τὸ θήκας νεκρῶν περιεργάζεσθαι, τὸ διερευνᾶσθαι ταφήν, τὸ μὴ συγχωρεῖν ἐπ' ἀδείας διαλύεσθαι σῶμα· ἀλλ' ἐκκαλύπτειν τὰ τῆς φύσεως ἀπόρρητα, καὶ τὰ ἀπρεπῆ, ἐὰν δημοσιεύῃ τοῦ γένους, καὶ τὰ τοιαῦτα· πρὸς τι συγκριτικῶς· ὅτι χαλεπώτερος οὗτός ἐστιν· οἱ μὲν γὰρ εἰς ξένους διαμαρτάνουσι· καὶ οὗτος δὲ εἰς τοὺς ἰδίους· καὶ οἱ μὲν εἰς ἀγνώστους ἀσεβοῦσιν, οὗτος δὲ εἰς αὐτὸ τὸ γένος, καὶ τὰ τοιαῦτα· μετὰ τὸ πρὸς τι ἀντίθεσις ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἀντιστατική· ὑπὲρ αὐτοῦ πεποίηκα εἰς τὰ οἰκεῖα αὐτὸν μετάγων μνήματα· λίσσει ἡ ἑταῖρα, ὅτι ἀλλότριος σοῦ ἦν, ἀποκήρυκτος ἦν. καὶ ἐκτενεῖ τὴν ἀποκήρυξιν τῇ ἐκβολῇ τῆς οἰκίας, τῷ μηκέτι μηδενὸς ἔχειν αὐτὸν μετουσίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα χρῆσις τῷ μεταληπτικῷ, ὅτι οὐ νῦν ἔδει· ἀλλὰ παρ' αὐτὰ τῆς τελευτῆς πρὶν πληρῶσαι τὴν ἑταῖραν τὰ νομιζόμενα.

8.93 ΕΠΙΛΟΓΩ. Τί χαλεπὸν ἀφεῖναι τοῦτον ἀθῶνον· εἰκὸς καὶ νενεμεσῆσθαί τινα τὸν τῆς πόλεως δαίμονα· εἰκὸς γὰρ ἀγανακτῆσαι τὸν κείμενον, ὅτι καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἐνυβρίζει τῷ σώματι· ζῶντα γὰρ ἀπεκήρυξε· τελευτήσαντα δὲ ἐτυμβωρύχησε· διὸ τὴν δικαίαν ψῆφον ἐνέγκατε, τὴν τῷ κειμένῳ προσφιλεστάτην, τὴν σώζουσαν ἀκέραια τοῖς φθιμένοις τὰ μνήματα· ἵνα μηδεὶς ἔτι διὰ τὴν ὑμετέραν φιλανθρωπίαν διερευνήσῃ τὸ κείμενον. ΚΑΤΑΞΙΩΣΙΣ ΟΡΟΥ. Νόμος τὸν νοσοῦντα μὴ στρατεύεσθαι· ἐρῶν τις ἀξιοῖ, μὴ στρατεύεσθαι· ἀντιλέγει τις. Ἡ κατάστασις φανερά· γενόμενος παρ' ὑμῖν ἤχθην, ἐτράφην, ἐν συνήθεσιν ἐγενόμην παιδευτηρίοις· ὡς δὲ λοιπὸν καὶ ἐν ἀνδράσιν ἦν, ἐφантаζόμην γάμον, ἵνα καὶ παισὶν ἔχω κατὰ τὴν πόλιν λαμπρύνεσθαι. εἴτα πολέμου καταλαβόντος τὴν πόλιν, ἔτοιμος ἦν στρατεύεσθαι, ἀριστεύειν, ἐγείρειν κατὰ τῶν πολέμιων τρόπαιον· καὶ ὡς τοιαύτην εἶχον ὑπὲρ τοῦ δήμου φροντίδα, ἰδὼν τὸ γύναιον ἡράσθην· ἀξιῶ συγχωρηθῆναί μοι ὡς νοσοῦντι τὸ μὴ στρατεύεσθαι. ὄρω· ἀλλ' οὐδὲν, φησὶ, κατεμέμφου τοῦ σώματος. ἀνθορισμῷ· ὅτι ἡ λύσις ἐστὶ τὸ ἐναντίον ὅρου· οὐ μόνον τοῦτον· ὅσος ἐστίν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς πάθη· ἐκείνον μὲν γὰρ καὶ ἰατροὶ καὶ σιτία καὶ μέθοδος καταπαύειν δύνανται· τὴν δὲ τῆς ψυχῆς νόσον οὐδὲν ἰάσασθαι δυνατόν· γνωστέον δὲ,

ὥς τινες μὲν ὅρον λέγουσι τὰ παρὰ τοῦ ἐτέρου μέρους πρὸς τὸ μελετώμενον παραβαλλόμενα· ἀνθορισμῷ δὲ τὴν λύσιν τὴν παρὰ τοῦ μελετωμένου, ὃν καλοῦμεν ἀνθορισμόν· ἄλλοτε οὖν ὅρος τοῦ κατηγοροῦ, ἄλλοτε δὲ τοῦ φεύγοντός ἐστιν· ἀλλ' ἐὰν ὀρίσης αὐτὸν τοῦ ἐναντίου σοι πρὸς τὸ μελετώμενον εἶναι τὸν ὅρον οὐ ταραχθήσῃ.

8.94 Ἰστέον δὲ κάκεινο, ὅτι ὁ ὅρος ἢ ἀπὸ τοῦ λείποντος ἢ ἀπὸ τοῦ πεπραγμένου γίγνεται πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ λέγοντος· συλλογισμῷ· ὅτι ἴσον ἐστὶ τῷ πάσχειν τι μέρος τοῦ σώματος· ὁ δὲ ἐναντίος πολὺ διέστηκε, καὶ διαφέρει πάσχειν τι τοῦ σώματος, καὶ τὴν ψυχὴν τοιῶςδε διακεῖσθαι γνώμη νομοθέτου· καὶ ὁ νομοθέτης ἀπλῶς εἶπεν ἀσφατεῖαν εἶναι τοῖς νοσοῦσιν, οὐδὲν προσδιορισάμενος. Πηλικότητι ἢ μέγα τοῦτο καὶ δεινὸν, καὶ ὄντως ἀφόρητον, τὸ τὴν ψυχὴν νοσεῖν· καὶ οὐδεμία παραμυθία τῷ πάσχοντι τὴν ψυχὴν· ἀλλὰ πάντα πρὸς τοῦτο τὰ πάθη ἡλάττωται· καὶ κατασκευάζεται μάλιστα ἡ πηλικότης τοῖς ἀπὸ τοῦ τέλους, ὅταν ἢ πολλὰ ἢ μεγάλα δεικνύειν ἔχῃς τὰ ἀποβαίνοντα. ΠΡΟΣ ΤΙ. Ὅτι τοῦτο τῆς ἄλλης νόσου χαλεπώτερον καὶ μεῖζον· οἱ μὲν γὰρ νοσοῦντες, κἂν ἰάσεως μὴ τύχωσιν, ἀλλ' οὖν ἀκρωτηριασθέντες σώζονται· οἱ δὲ τὴν ψυχὴν μὴ ἰαθέντες παντελῶς ἀπόλλυνται. ΕΠΙΛΟΓΩ. Καλέσῃ μοί τις τὴν κόρην, μάθῃ ὅτι δι' αὐτὴν οὐ στρατεύομαι· μάθῃ ὅτι τῆς παρατάξεως τὸν παρ' αὐτῆς ἡγοῦμαι πόλεμον χαλεπώτερον· ἀκουσάτω τοῦ νόμου· μαθέτω με διὰ τῶν αὐτῆς βεβλημένων βελῶν, συγχωρήσει τοῦτον ἢ πόλις καταγωνίσασθαι με τὸν πόλεμον· αὐτὸν οἴκοι νικήσομεν· καὶ τῆς τοιαύτης παύσομαι νόσου. νικήσας τὴν κόρην, γενήσεται ἀπαργον ἐραστοῦ, τὴν ἀσπίδα πρὸ τοῦ τείχους καθ' ἡμῶν προβαλλόμενος· ἂν δὲ φθάσῃ τοῦτον ἢ πόλις νικήσασα, θαρρῶν αἰτήσω κατὰ τῆς κόρης τὴν συμμαχίαν ἐπὶ τοῦ βήματος· θαρρῶν αἰτήσω τὴν κόρην ταύτην ἰάσασθαι προαιρούμενος· καὶ τὰ τοιαῦτα· πλάτυνον τὸν ἐπίλογον ἡθοποιΐαις, ἀποστροφαῖς, καὶ τοῖς τοιοῦτοις· ὁ δὲ κυριώτατος ἐπίλογος, συγχωρήσατέ μοι πρὸς τὴν ἐρωμένην ἀπελθεῖν· συγχωρήσατέ μοι σχολῆσαι τῷ πάθει· μὴ με καταναγκάσῃτε παρατάξασθαι· μὴ παρὰ τὴν μάχην ἐννοήσας τὴν ἐρωμένην ἂντ' ἀριστεύς γένωμαι ῥίψασπις· Ἔρω ἐστὶ τανῦν, οὐκ Ἄρης θεός· τοῦτον ἐγὼ νῦν τὸν θεὸν προσκυνῶ, καὶ ὥς δυνατόν καὶ μέγαν ἱκετεύω καὶ κρείττονα· ἂν δέ με στρατεύεσθαι καταναγκάσῃς, μετὰ κόρης παρατάξασθαι βούλομαι· αὐτὴ μοι δότω τὸν ἀσπίδα, αὐτὴ τὸ ξίφος· ἐπὶ μάρτυρι ταύτῃ τὴν ἀριστείαν ποιήσομαι· ἂν μόνον ἴδω ταύτην, παρὰ τὴν μάχην τολμηρότερος κατὰ τῶν πολεμίων γενήσομαι· ἂν δὲ καὶ λόγον εἴπῃ πρὸς ἐμὲ προτρεπτικόν, καὶ ῥήμασι τὸν ἐραστὴν παρὰ τὴν μάχην παραμυθήσεται, ἀντηχήσας μέλος πρὸς αὐτὴν ἐνυάλιον συνάψω τοῖς λόγοις τὸ τρόπαιον.

8.95 ΚΑΤΑ ΑΙΤΗΣΙΝ ΔΩΡΕΑΣ. Ῥήτωρ ἐν τυραννουμένη πόλει ἔπεισε καταθέσθαι τὴν τυραννίδα τὸν τύραννον· καὶ αἰτεῖ δωρεάν, ὥς ἀνελὼν τὸν τύραννον. Ἡ κατάστασις ἔχει πολιτείαν καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ· εἴτα τὴν ἐξαίφνης ἐπιβουλήν καὶ τὰ ἐκ τῆς τυραννίδος κακὰ μετ' αὐξήσεως· εἴτα τὴν πρὸς τὸν τύραννον ὁμιλίαν· καὶ τὸ πείσαι αὐτὸν, καταθέσθαι τὴν τυραννίδα· ἔχει δὲ ἡ κατάστασις καὶ ἡθοποιΐας πρὸς αὐτὸν τοῦ ῥήτορος προτρεπτικὰς ἐπὶ τὸν λόγον καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ὅρω τοῦ ἀντιλέγοντος, ἀλλ' οὐκ ἀνεῖλες τὸν τύραννον· εἴτα ἀνθορισμῷ παρὰ τοῦ μελετωμένου, ὅτι οὐκ ἔστιν μόνον τυραννοκτεῖναι τῷ ξίφει τὸν τύραννον διαχρήσασθαι, ἀλλὰ τὸ ἀπαλλάξαι τῆς τυραννίδος τὴν πόλιν, τοῖς πολίταις τὴν ἐλευθερίαν παρασχεῖν, ἀκέραιον τὴν δημοκρατίαν καταστήσαι τῇ πόλει· τί γὰρ περιεργάζῃ τὸν τρόπον, καὶ μὴ τὴν ἑκβάσιν τοῦ πράγματος θεωρεῖς; καὶ τοῦτο σύστησον παραδείγματι· ὥσπερ ἂν εἴ τις εὐθύνοι τὸν ἱατρὸν, ὅτι μὴ σιδήρῳ τὸ πάθος ἐξέτεμεν, ἢ πυρὶ, ἀλλὰ διαίτη καὶ λόγῳ· ἢ στρατιώτῃ τοὺς πολεμίους νικήσαντι, ὅτι μὴ συμβαλὼν, μηδὲ τραυματίας γενόμενος ἀπήλλαξε πολιορκίας τὴν πόλιν.

8.96 ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ. Εἴτα ἐξῆς συλλογισμῷ, ὅτι ἴσον ἐστὶ τὸ πείσαι καταθέσθαι τὴν τυραννίδα τὸν τύραννον τῷ διαχρήσασθαι· ὁμοίως γὰρ ἀμφοτέρω τῆς ἐπηρείας ἀπήλλαξαν· ὥσπερ ἂν εἴ τις

ὑπὸ λησταῖς γενόμενος ἢ ὑπ' ἄλλον τινὰ κίνδυνον, οὐ περιεργάζεται τὸν σώσαντα, οὕτως ἴσον ἐστὶ τῷ ξίφει καθελεῖν καὶ λόγῳ τὸν τύραννον· ἐπίσης γὰρ τὴν πόλιν τῆς τυραννίδος ἀπήλλαξαν. ΓΝΩΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΟΥ. Καὶ ὁ τῆς δημοκρατίας νομοθέτης μὴ τρόπον εἰπὼν μὴδὲ ἰδέαν τῆς πράξεως ἀπλῶς εἶπε λαμβάνειν τὴν δωρεάν, τὴν πόλιν ἀπαλλάξαντα τυραννίδος, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΠΗΛΙΚΟΤΗΤΙ. Ὅτι μέγα καὶ παράδοξον τὸ οὕτω καταλῦσαι τὴν τυραννίδα, καὶ θαύματος ἄξιον· ἐάν τε πρὸς τὸν λόγον ἢ τὸν ῥήτορα ἀπίδῃς, ἐάν τε πρὸς τὸν πεισθέντα· καὶ λογισώμεθα τὴν τύχην τὴν μὴ παροξυνθῆναι παρασκευάσασαν παρὰ τοῦ ῥήτορος, τὴν ποιήσασαν οὕτω πρᾶον τὸν τύραννον, ὡς πεισθῆναι τῷ λόγῳ, καὶ ἀφείναι δυναστείαν, δορυφόρους, πλοῦτον, ἐξουσίαν, τὸ ποιεῖν ὅτι καὶ βούλεται.

8.97 ΠΡΟΣ ΤΙ. Συγκριτικῶς πρὸς τὴν ἄλλην τυραννοκτονίαν, ὅτι τοῦτο κρεῖττον τοῦ ἀνελεῖν τὸν τύραννον· οὔτε γὰρ εἰς κίνδυνον κατέστην, οὔτε φόνον ἐνείργασμαι· καὶ τῆς τυραννίδος ἀπήλλαγμαί. ΑΝΤΙΘΕΣΙΣ ΣΤΟΧΑΣΤΙΚΗ. Ἄλλ' εἰκὸς αὐτὸν τυραννῆσαι καὶ δεύτερον· αὕτη δὲ αἰεὶ ἐμπίπτει ἐν τοῖς κατὰ αἵτησιν δωρεᾶς ὅροις· ἐάν ᾗ τύραννος, ἢ πολέμιοι ὧσι, φέρε εἰπεῖν ὅτι εἰκὸς αὐτὸν πάλιν ἐπιθέσθαι τῇ τυραννίδι· ὁ γὰρ ἅπαξ ἀναιρεθεὶς πῶς τυραννῆσαι δύναται; αἰεὶ οὖν ἐμπίπτει στοχαστικὴ ἀντίθεσις ἐν τοῖς κατὰ αἵτησιν δωρεᾶς ὅροις· ἐάν τοιαύτη στάσει ἢ πολέμιοι ἢ τύραννος περιῇ· καὶ λύσεις στοχαστικῶς· τὰ δὲ τοῦ στοχασμοῦ κεφάλαια ἐν ταῖς τοιαύταις ὑποθέσεσι βούλησις τυγχάνει μόνη καὶ δύναμις· ἔμαθες γὰρ ἐν τοῖς ἀτελέσι στοχασμοῖς, ὅτι τοῦ προσώπου κεφάλαια τυγχάνει δύο μόνα, βούλησις καὶ δύναμις· ἐνταῦθα δὲ περὶ προσώπου ἐστὶν ὁ λόγος· λύσεις οὖν στοχαστικῶς· ὅτι οὐκ εἰκὸς αὐτὸν πάλιν τυραννῆσαι ἅπαξ ἐκόντα παυσάμενον καὶ οὐ βίᾳ· καὶ γνόντα τῷ λόγῳ, ὅτι πολὺ τοιοῦτος βελτίων, ἢ ὁ τῶν τυράννων· ἀδύνατον δὲ ἅπαξ, ἢ δυσχερὲς τὸν ἐκόντα καὶ βουλήσει οἰκεία καταθέμενον τὴν τυραννίδα τοῖς αὐτοῖς δεύτερον βουληθῆναι περιπεσεῖν δυστυχίμασι, τὰς αἰτίας ἅπαξ ἐγνωκότα διὰ τὸ τυραννεῖν ἀτοπώτατον· καὶ οὐ δεδυνήσεται κατασχεῖν τὴν ἀκρόπολιν, οὕτως ἀπατηθέντων ἀποβληθέντων τῶν δορυφόρων, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΕΠΙΛΟΓΩ. Λοιπὸν ὅτι καλὸν τιμῆσαι τὸν τυραννοκτόνον, ἵνα πάντες εἰς ζῆλον καταστῶσι τοῦ τὴν πόλιν εὐεργετεῖν· ἔχεις δὲ λαβεῖν τὰ ἐπιλογικὰ νοήματα ἀπὸ τοῦ πρὸς Λεπτίνην· ἐάν γὰρ μὴ τιμήσητε, οὐδεὶς ἔτι βουλήσεται κινδυνεύουσαν σώσαι τὴν πόλιν· οὐδεὶς ἔτι ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον ὑπὲρ τῆς πολιτείας ἐμβάλλει, εἰδὼς ὅτι ἢ κινδυνεύσας ἢ κατορθώσας παρ' ὑμῶν οὐ λήψεται δωρεάν· μετὰ ταῦτα ἐρεῖς· ἐγὼ τηρήσω τὸν νόμον, ἐγὼ φρουρήσω τὴν ἀκρόπολιν, ἐγὼ πάλιν ἐγγυῶμαι τὰ δεύτερα, ἀνθ' οὗπερ μὴδεὶς θεῶν συγχωρήσειεν· πάλιν τις κατὰ τῆς πολιτείας μανῇ, τοὺς αὐτοὺς ἐρῶ λόγους καὶ δεύτερον· καὶ ποιήσω μισῆσαι τὴν τυραννίδα, φιλεῖν δὲ τὴν ἰσοτιμίαν· καὶ πάλιν· ἐρῶ δὲ καὶ πρὸς ἅπαντας πρὶν εἰς λόγους ἐλθεῖν· ὑπὲρ ὑμῶν, ὧ ἄνδρες, τοῖς λόγοις ὀπλίζομαι· ὑπὲρ τῆς πολιτείας τῇ παιδεύσει παρασκευάζομαι· διὰ τοὺς νόμους ἀριστεύσων ἄνειμι· ἐάν δὲ μὴδὲ οὕτως πεισθῇ, τότε ἔχω τὸ ξίφος· ἔχω τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως ὀπλιζομένην δεξιάν· χρῆσομαι κατὰ τοῦ μὴ πειθομένου τοῖς ξίφεσιν.

8.98 ΟΡΟΣ ΔΙΠΛΟΥΣ ΚΑΤΑ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΙΝ. Ἀνῆλθέ τις εἰς ἀκρόπολιν, ὡς ἀναιρήσων τὸν τύραννον· ἔφυγεν· ἄλλος συντυχὼν ἀπέκτεινεν· ἀμφισβητοῦσι τῆς δωρεᾶς. Ὁ κατὰ ἀμφισβήτησιν ἔχει ὅρισμόν μὲν τοῦ αὐτοῦ πράγματος· ἀναίρεσιν δὲ τοῦ ἐναντίου καθ' ἕκαστον κεφάλαιον· ἢ κατάστασις ἔχει τὴν πολιτείαν καὶ τὴν τυραννίδα μετ' αὐξήσεως, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τυραννίδος κακὰ· εἶτα τὴν ἄνοδον μετὰ τῆς διανοίας, ὅτι οὐκ ἦνεγκα τὴν σκηνὴν, τὰς τραγωδίας, τὰ δράματα, καὶ μὴ φέρων ἑμαυτὸν εἰς κίνδυνον ἐπιδέδωκα, καὶ τὴν ἀναίρεσιν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς τυραννίδος, καὶ τὴν ἐπὶ τούτοις δωρεάν. ΤΩ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΝΑΝΤΙΟΥ ΟΡΩ. Ἄλλ' οὐκ ἀνείλες τὸν τύραννον· ἢ λύσις διπλῇ· ὅτι καὶ τοῦτο ἐστὶ τυραννοκτονία· οἶον, οὕτωςι τῷ ἀνθορισμῷ λύσις· ὅτι τοῦτο μάλιστά ἐστι τυραννοκτονία, τὸ ἀνελθεῖν, τὸ προθυμίαν ἔχειν ἀναιρέσεως, τὸ διῶξαι, τὸ καθαρὰν δεῖξαι τυράννου τὴν ἀκρόπολιν, τὸ καταστῆσαι δορυφόρων

ἔρημον· σὺ δὲ φυγάδα μὲν ἀνήρηκας, τύραννον δὲ οὐδαμοῦ· καὶ φεύγοντα ἐξ ἀκροπόλεως, οὐχὶ μετὰ δορυφόρων προκαθεζόμενον· εἴτα παραδείγματα· ὥσπερ ἂν εἰ τῶν πολεμίων εὐρύης στρατηγὸν φεύγοντα χωρὶς στρατιωτῶν, χωρὶς ἄλλης τινὸς φάλαγγος, ἢ πολεμίων ἄρχοντα· καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.99 ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩ. Οὐκ ἴσον ἐστὶ τὸ διῶξαι καὶ ἐκβαλεῖν τῷ ἀνελεῖν τὸν φεύγοντα· τὸ δὲ φεύγοντα ἀνελεῖν καὶ διωκόμενον παρατάξαι ἴσον ἐστὶ τῷ ἰδιώτην ἀνελεῖν. ΓΝΩΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΟΥ. Τοιγαροῦν καὶ ὁ νομοθέτης τῷ καθαρὰν παρανομίας δείξαντι τὴν ἀκρόπολιν ἔδωκε τὴν δωρεάν, οὐ τῷ ἀπλῶς ἰδιώτην ἀνελόντι. ΠΗΛΙΚΟΤΗΣ. Ὅτι μέγιστον τὸ ἐγχείρημα, τὸ ἀνελεῖν, τὸ διῶξαι τὴν προαίρεσιν, τὸ μεταξὺ τῶν δορυφόρων φανῆναι μετὰ ξίφους· τὸ δὲ φεύγοντα ἀνελεῖν οὐδενὸς ἄξιον θαύματος, μᾶλλον δὲ οὐδεμιᾶς ἄξιον δωρεᾶς· κείμενον γὰρ καὶ ὥσπερ νεκρὸν ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου τολμήματος τὸν τύραννον ἔτρωσε καὶ πρὸς τὴν σφαγὴν ἔτοιμον γενόμενον· διὸ οὐ δωρεᾶς ὁ ἄνθρωπος ἄξιος, ἀπλῶς κατὰ τοῦ τυχόντος χρησάμενος τῇ δεξιᾷ, οὐχὶ κατὰ τοῦ τυράννου· καὶ ὅτι σχεδὸν αὐτὸς ὁ τύραννος ἑαυτὸν ἐπιδέδωκεν, ἔτοιμος πρὸς τὴν σφαγὴν γενόμενος, καὶ τὰ τοιαῦτα· ΠΡΟΣ ΤΙ ΟΥΚ ΕΜΠΙΠΤΕΙ. Οὐ δυνατὸν γάρ ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι μεῖζόν ἐστι τὸ ὑπ’ ἐμοῦ πεπραγμένον τοῦ ὑπὸ σοῦ· ὁ μὲν γὰρ ἐδίωξεν, ὁ δὲ ἀνήρηκεν· οὕτως οὐδὲ ἐν τοῖς κατὰ ἀμφισβήτησιν ὅροις δυσκόλως ἐμπίπτει τὸ πρὸς τι· πλὴν εἰ μὴ κατὰ τινα περίστασιν· σπανίως δὲ πάνυ καὶ σχεδὸν οὐδέποτε· τοῦ γὰρ πρὸς τι τὴν σύγκρισιν ἔχοντος πρὸς τὸν ὅρον τοῦ ἀντιδίκου, οὗτος οὐ δύναται εἰπεῖν, ὅτι καὶ μᾶλλον τοῦτο τυραννοκτονία ἐστίν, ἢ τὸ σόν· μωρὸν γὰρ, ἄλλως τε καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἐργασίᾳ ἡμῶν ἐπιδειξάντων, ὅτι τὸ τοῦ ἀμφισβητοῦντος οὐκ ἔστιν ἔργον τυραννοκτόνου· διὸ οὐκ ἐμπίπτει.

8.100 ΕΠΙΛΟΓΩ. προτρεπτικοῖς ἐπιχειρήμασι χρῆσι πρὸς τὸ παρασχεῖν τὴν δωρεάν, καὶ μὴ ἀποστερῆσαι τὸν καμόντα καὶ ἐπιδειξάμενον τὴν εὐνοίαν, ἵνα καὶ πάντες τὴν τοιαύτην προθυμίαν ζηλώσωσι· τὸ δὲ παρασχεῖν ἐτέρῳ τὴν δωρεάν καὶ μὴ ἀποστερῆσαι τὸν καμόντα καὶ ἐπιδειξάμενον τὴν εὐνοίαν, ἵνα καὶ πάντες τὴν τοιαύτην προθυμίαν ζηλώσωσι· τὸ δὲ παρασχεῖν ἐτέρῳ τὴν δωρεάν, ὅτι οὐ δίκαιον οὐδὲ πρέπον, καὶ ὅτι πολλοὶ ἐντεῦθεν ἀποτραπήσονται, εἰδότες ὅτι τοῦ πόνου αὐτοῖς πλεον οὐδὲν, ἐὰν μὴ καὶ χεῖρα τῷ φόνῳ μιάνωσιν· ἂν δὲ παράσχωσι τὴν ἀμοιβήν, ὅτι καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἔσται πάντων ἀκουόντων, ὅτι δικαίως τῷ ἀνελόντι ἀποδεδώκασιν τὴν δωρεάν, καὶ ὅτι πάντες ἀποδέχονται, καὶ ὅτι μὴ γένοιτο μὲν καιρὸν τοῦτον γενέσθαι καὶ δεύτερον· ἂν δ’ ἄρα συμβῇ, μόνος φιλονεικήσει προσθεῖναι καὶ τὴν σφαγὴν τοῖς ἐπιχειρήμασι. ΑΛΛΟΣ ΟΡΟΣ ΤΟΥ ΚΑ Τ’ ἈΜΦΙΣΒΗΤΗΣΙ Ν. Δημοσθένους πολιορκούντος τοὺς ἐν Πύλῳ τριακοσίους, Κλέων ἐπηγγείλατο ἄξιν αὐτοῦς ἡγαγε· καὶ προκειμένης αὐτοῖς δωρεᾶς, ἀμφισβητοῦσι Κλέων καὶ Δημοσθένης. Ὁ μὲν Δημοσθένης κατάστασιν ἔχει τὴν χειροτονίαν, καὶ τὴν ἐπὶ Πύλῳ ἔξοδον, καὶ τὴν πολιορκίαν, καὶ ἐν καθαιρέσει τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Κλέωνος, καὶ τὴν τῶν τριακοσίων καθαιρέσιν· ἐν οἷς οἰκονομήσεις, ὅτι εἰ καὶ μὴ Κλέων παρῇν, αὐτὸς εἰλήφειν τοὺς Σπαρτιάτας, ἀποκαμόντας τῇ πολιορκίᾳ καὶ τῷ πόνῳ· ἢ δὲ τοῦ Κλέωνος, ὅτι καὶ τοῦ πολέμου γενομένου τούτου τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους, καὶ πολεμούντων ἡμῶν, ὁ δῆμος χειροτονήσας τινὰς στρατηγούς οἷα εἰκὸς ἀπλῶς χειροτονεῖσθαι ἐν δήμῳ, θορύβου γενομένου, καὶ στάσεως οὔσης, ἐχειροτόνησε καὶ Δημοσθένην· καὶ ἐξέπεμψε κατὰ Λακεδαιμονίων· εἴτα ἐρεῖς τὰ κατὰ Πύλον, Δημοσθένους μὲν καὶ τὸν τόπον καὶ τὴν θέσιν τῆς χώρας ἐξαίροντος πρὸς δυσχέριαν, Κλέωνος δὲ τὰ τοιαῦτα παρατρέχοντος· εἴτα ὅτι οὐκ ἡδυνήθη λαβεῖν τοὺς τριακοσίους, ἐν χερσὶν αὐτοῦς ἔχων· εἴτα ὅτι ἀπηγγειλάμην, ἀπῆλθον, ἡγαγον· προκειμένης δωρεᾶς δίκαιός εἰμι ταύτην λαβεῖν.

8.101 ΟΡΩ ΑΠΟ ΤΟΥ ΚΛΕΩΝΟΣ. Ἄλλ’ οὐκ ἡγαγες τοὺς τριακοσίους· διὸ ταύτης τυχεῖν οὐκ εἶ ἄξιος τῆς δωρεᾶς. ΑΝΘΟΡΙΣΜΩ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ. Οὐκ ἔστιν κατορθῶσαι τὸ ἀγαγεῖν μόνον, ἀλλὰ τὸ περιστῆσαι τὸ στρατόπεδον, τὸ πολιορκῆσαι, τὸ τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν, τὸ συρῥῆξαι

Σπαρτιάταις μαχόμενον· σὺ δὲ τούτων οὐδὲν πεποίηκας, ἀλλ' ἀπλῶς καμόντας καὶ κειμένους, καὶ σχεδὸν τοῖς ἑμοῖς εἰλημμένους στρατηγήμασιν, ἤγαγες. ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩ, Ὅτι ἴσον ἐστὶν τὸ συγκλεῖσαι [τῷ πολιορκῆσαι] τῷ παντελῶς ἐλεῖν· τὸ δὲ ὥσπερ ἐν ἐτοίμῳ κειμένους λαβεῖν οὐκ ἔστιν ἴσον τῷ προευντρεπίσαι καμόντα καὶ μαχεσάμενον. ΓΝΩΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΟΥ ΟΥΚ ΕΜΠΙΠΤΕΙ. Νόμος γὰρ οὐδεὶς πρόκειται τῷ πλάσματι· ἀλλὰ παρὰ τοῦ δήμου προκειμένη δωρεά· ἐρεῖς οὖν ἀντὶ τῆς γνώμης τοῦ νομοθέτου τὴν γνώμην τοῦ δήμου· οἷον· διὸ καὶ ὁ δῆμος εἰδὼς προϋθῆκε δωρεὰν τῷ κατορθώσαντι, οὐχὶ τῷ ἀπλῶς ἀγαγόντι· καὶ τὰ τοιαῦτα. ΠΗΛΙΚΟΤΗΤΙ. Ὅτι θαυμαστὸν καὶ μέγιστον τὸ ἡμέτερον κατόρθωμα· τὸ δὲ σὸν εὐτελές, ΠΡΟΣ ΤΙ ΟΥΚ ΕΜΠΙΠΤΕΙ. Οὐκ ἔχει γὰρ οὔτε Δημοσθένης οὔτε Κλέων πρὸς τι ποιήσονται τὴν σύγκρισιν· ὡς ἐν τῇ προλαβούσῃ διαίρεσει εἴπομεν. ΕΠΙΛΟΓΩ. Ὁ ἐπίλογος πομπείαν ἔχει πολλήν· ἐπαγγελίαν ἐτέρων κατορθωμάτων κατ' εἶδος· δώσω καὶ τούσδε, καὶ τούσδε δώσω, καὶ Λακεδαιμόνα καὶ τὰ τοιαῦτα· ἡθοποιίας παρὰ τῶν πόλεων· τί ἐροῦσι Πλαταιεῖς ἀκούσαντες, ὅτι τετίμηται ἐπὶ τοῖς τριακοσίοις· εὐγνώμονες Ἀθηναῖοι καὶ τὰ τοιαῦτα· ἂν δὲ μάθωσιν, ὅτι Δημοσθένης οὐδεμίαν δεξάμενος δωρεὰν ἀπῆλθε τοῦ βήματος, ἐροῦσιν ὅτι μῦθος τὰ περὶ Ἀθηναίων λεγόμενα· ποῦ τὸ πρὸς ἀξίαν νέμειν τὰς δωρεάς; Σπαρτιάταις πολεμοῦντες τὸν χειρωσάμενον Λακεδαιμονίου οὐ τετιμήκασιν, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.102

Ο ΑΝΤΟΝΟΜΑΖΩΝ. Ἐξ ἱεροῦ τις ἰδιωτικὰ ὑφείλετο χρήματα· καὶ κρίνεται ἱεροσυλίας. Ἡ κατάστασις ἔχει, πῶς χρήσιμος τοῖς ἀνθρώποις ὁ πλοῦτος· καὶ ὅτι πολλῆς φυλακῆς δεόμενος· ἀποροῦντες οὖν οἱ ἄνθρωποι τί καὶ δράσειαν, μίαν εὖρον ταύτην καταφυγὴν, τὸ τοῖς θεοῖς παραθέσθαι τὰ χρήματα, τῷ τοῖς ἱεροῖς πρὸς φυλακὴν χρῆσασθαι τῶν χρημάτων· ὅθεν λαθῶν οὗτος καὶ τοὺς θεοὺς αὐτοὺς ἐν παρέργῳ θέμενος, οὐκ αἰδεσθεὶς τὸν τόπον, οὐ τοὺς ἐφόρους δαίμονας, ὑφείλετο τὰ χρήματα· οἱ δὲ ἀντονομάζοντες ὅροι διπλοῖς καὶ τοῖς κεφαλαίοις κέχρηται· τοῦ μὲν κατηγοροῦ ὀριζομένου κλοπὴν εἶναι· ἱεροσυλίαν δὲ, μὴ ὡς εἶναι τοὺς πάντας ὅρους τέσσαρας· δύο τοῦ κατηγοροῦ καὶ δύο τοῦ φεύγοντος· δεῖξει δὲ αὕτη σαφέστερον ἢ διαίρεσις· ἔστι γὰρ εὐθὺς μετὰ τὴν κατάστασιν ὁ παρὰ τοῦ φεύγοντος ὅρος τοιοῦτος. ΟΡΟΣ. Ἄλλ' ἱερόσυλός ἐστιν, φησὶν, ὁ τὰ ἀναθήματα ὑφελόμενος· εἴτα ὁ ἄλλος ὅρος· κλέπτῃς δὲ ὁ τὰ ἰδιωτικὰ λαβὼν· λύσεις τῷ ἀνθορισμῷ, τὸ μὲν ἀναιρῶν, τὸ δὲ κατασκευάζων· καὶ τί μὲν ἐστὶ κλοπὴ, τί δὲ ἱεροσυλία· οἷον ἱερόσυλός ἐστιν ὁ τὰ ἱερὰ δεξάμενος καὶ εἴσω τῶν ἀνακτόρων γενόμενος, καὶ ἐπὶ προφάσει χρημάτων ἐντὸς τῶν ἀναβάτων γενόμενος· εἴτα τοῦτο ὡς ἐνὶ μάλιστα διὰ πλειόνων κατασκευάσας· ὅτι καὶ ὁ τόπος δίδωσι τὰς προσηγορίας· καὶ τὸ παρ' ἡμῖν σκεῦος κείμενον, ἂν ἐν τῷ ἱερῷ τεθῇ, ἱερωτικὸν γίγνεται· καὶ ὅτι σὺ ἐλάμβανες οὐκ ἀγνοῶν, ὅτι ἱερὸς ὁ τόπος· καὶ τὰ τοιαῦτα· καὶ ὅτι οὐχὶ τὰ χρήματα τοῦ τόπου κυριώτερα· ἀλλ' ὁ τόπος καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀξίας τοῖς χρήμασι μεταδίδωσι· εἴτα ἐκ παραδειγμάτων· ὅτι τὰ χρήματα, ἂν ἐν δημοσίῳ κείμενα ᾗ, γίγνεται δημόσια· ἂν παρὰ στρατηγῷ, γίγνεται στρατιωτικά· ἂν ἱερῷ, γίγνεται ἱερατικά· καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ἔπαγε καὶ τὸν ἕτερον ὅρον τὸν ἐπιδεικνύντα μετὰ τὸν πρῶτον ὀρισμὸν, τὸν ὅτι ἱερὰ ἐστὶ τὰ χρήματα, τὸν ἐπιδεικνύντα, ὅτι δημοτικά οὐκ ἔστι τὰ χρήματα· οἷον εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἰδιωτικῆς οἰκίας εἴληφας τὰ χρήματα, καλῶς κλοπὴν ὀνομάζεις τὸ ἔγκλημα· εἰ δὲ ἐξ ἱεροῦ, τί σοι κλοπῆς ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ πρόσρημα· κλέπτῃν ἴσμεν ἅπαντες, τὸν εἰς οἰκίαν εἰσελάσαντα, τὸν ἐρευνησάμενόν τινος τῶν παρ' ἡμῖν τὴν ἐστίαν, καὶ τὰ ὅμοια· εἴτα συλλογισμῷ ὁμοίως διπλῶ· ἐνὶ μὲν τῷ ἐπιδεικνύντι, ὅτι τὸ ἀφ' ἱεροῦ λαβεῖν ἰδιωτικὰ ἢ ἱερατικά τὰ χρήματα ταῦτόν ἐστι· ἐτέρῳ δὲ τῷ ἐπιδεικνύντι, ὅτι πολὺ διενήνοχεν εἰς οἰκίαν ἰδιωτικὴν εἰσελθεῖν, καὶ εἰς ἱερόν· οἷον, τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν καθεζομένων ὑμῶν, ὅτι οὐδὲ διαφέρει τῷ ἱεροσυλοῦντι ἐντὸς ἅπαξ τῶν ἀνακτόρων καὶ τῶν σηκῶν γενόμενον, εἴτε ἰδιωτικά, εἴτε ἱερατικά τυγχάνει τὰ χρήματα· μόνου γὰρ γίνεται τοῦ ὑφελέσθαι τὰ εὐρισκόμενα· οὐδεμίαν τοιαύτην ποιούμενος τῶν δρωμένων διάκρισιν· ὥσπερ ἂν εἴ τις εἰς ναῦν ἐπὶ τῷ τι

τῶν κειμένων φορτίων λαβεῖν εἰσελθὼν, οὐ διακρίνει πότερον ἐμπορικὸν ἐστίν, ἢ ναυτικὸν τὸ εὐρισκόμενον, ἀλλ' ἀπλῶς τοῦ παραπίπτοντος ἔχεται, καὶ τοῦτο παρ' ἑαυτῷ ἐμπορικὸν ὀνομάζει τὸ φόριον, οὕτω καὶ ὁ εἰς τὸ ἱερὸν εἰσελθὼν μόνον γίνεταί τοῦτο λαβεῖν, ἢ οὐχὶ τοῦ διακρίνειν, πότερον ἰδιωτικὸν ἐστίν ἢ ἱερατικὸν τὸ εὐρισκόμενον· εἴτα ἐπισυνάπτεις δεύτερον συλλογισμόν, ᾧ μάλιστα κέχρηται ὁ ἀντίδικος, διαιρετικὸν ὄντα· ὅτι καὶ πολὺ διενήνοχεν εἰς οἰκίαν ἰδιώτου εἰσελθεῖν, ἢ εἰς ἱερὸν· ἢ μὲν γὰρ τῶν ἱερατικῶν κόσμων ἐστὶν ἔρημος, οὔτε ναοὺς οὔτε βωμοὺς ἔχουσα· τὸ δὲ τοῦτον κατεσκευασμένον τὸν τρόπον καὶ ἐφόρους ἔχει τοὺς καθιερούμενους δαίμονας· τοῦτο δὲ πομπιεῖται πρὸς τὰς τῶν ἰδιωτῶν οἰκίας τὸ διάφορον.

8.104

ΓΝΩΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΟΥ. Ἐντεῦθεν λοιπὸν μέχρι τοῦ πρὸς τι ἀπλᾶ ἐστὶ τὰ κεφάλαια· οἷον ὅτι καὶ ὁ νομοθέτης τὸν ἱερόσυλον ἀπλῶς τιμωρεῖσθαι προσέταξεν, οὐκ ἐπιζητῶν πότερον ἰδιωτικὰ, ἢ ἱερωτικὰ ἐστὶ τὰ χρήματα, οὐδεμίαν διαφορὰν διδούς, ἀλλ' ἀπλῶς κολάζων τὸν ἀμαρτήσαντα· πλατύνεις δὲ τὸ κεφάλαιον, ἀναγνώσει τοῦ νόμου, ἐκθέσει τῶν ῥημάτων, ἐξετάσει τῇ κατὰ μέρος, χρήμασι, τῷ ἀποστρέφειν ἐρωτᾶν, τῷ λέγειν, ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον οἷον ὁ φεύγων λέγει ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται. ΠΗΛΙΚΟΤΗΤΙ. Δεινὸν καὶ χαλεπὸν καὶ οἷον οὐδὲν ἕτερον τὸ ὑφελέσθαι τὰ χρήματα, καὶ ἔρημον καταστήσαι τὸ ἱερὸν, καὶ τὴν λειπομένην ἀφορμὴν, πρὸς φυλακὴν τῶν χρημάτων ἀφελέσθαι τοὺς ἔχοντας· καὶ τὰ τοιαῦτα ΠΡΟΣ ΤΙ. Ὅτι οὗτος τῶν ἄλλων κλεπτῶν καὶ ἱεροσύλων χαλεπώτερος· οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἰδιώτας μόνους ἀδίκησαντες, τὴν τῶν ἱερῶν οὐκ ἐλυμήναντο φυλακὴν, οἱ δὲ τὰ ἀναθήματα λαβόντες τοῖς τῶν ἰδιωτῶν οὐκ ἐλυμήναντο κτήμασιν· οὗτος δὲ καὶ τοὺς ἰδιώτας καὶ τοὺς θεοὺς ἀδικεῖ· τοὺς μὲν ἀφαιρούμενος τῆς οὐσίας· τοὺς δὲ εἰς ἀπιστίαν καταφρονεῖσθαι ποιῶν· καὶ τὰ τοιαῦτα ὑποδιαίρων, συγκριτικῶς ἐκτενεῖς.

8.105

ΕΠΙΛΟΓΩ ΚΟΙΝΩ προτροπὴν ἔχοντι πρὸς τιμωρίαν καὶ αὐξήσιν τοῦ ὑποκειμένου, καὶ διατύπωσιν τῆς κλοπῆς πῶς ἔλαβε, πῶς ὑφίκετο, ποίας ἀφῆκε πρὸς αὐτὸν φωνὰς, ὅτι καὶ τῶν ἱερῶν περιγεγένηται· ὅτι καὶ ταύτην τῶν ἀνθρώπων τὴν ἀσφάλειαν διώρυξα· ὅτι δεῖ τοῦτον κολάσαι, ἵνα καὶ τοὺς ἄλλους ἀποτρέψωμεν πονηροῦς· ὅτι σωθήσεται τοῖς ἀνθρώποις ἢ περὶ τὴν τοιαύτην παρακαταθήκην πίστις, ἐὰν οὗτος τὴν προσήκουσαν δῶ τιμωρίαν· ἴσασι γὰρ ὅτι οὐδεὶς ἔτι τολμήσει, ὅτι οὐδεὶς ἀγανακτήσει θεοὺς, ἐὰν μὴ τιμωρησώμεθα· ὁμοίως ἐρεῖς, πῶς προσκυνήσω τοὺς κρείττους, τοῦτον παρὰ τοὺς νόμους ἀφεῖς; πῶς αἰτήσω τινὰ δωρεὰν τὸ δαιμόνιον, οὕτως ἀφεῖς τὰ ἱερὰ διορύττεσθαι; ἂν δὲ λάβω τὴν τιμωρίαν, μίαν ταύτην ἡγήσομαι τῶν χρημάτων τὴν φυλακὴν, τὸ τοὺς πονηροὺς ἀλίσκομένους παρ' ὑμῶν ἀθώους μὴ παραπέμπεσθαι. Ο ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΗΨΙΝ ΟΡΟΣ. Νόμος τὸν βιασάμενον κόρην διδόναι χιλίας· τοῦ συστρατήγου τις ἐβιάσατο θύγατρα, καὶ διδούς τὰς χιλίας κατὰ τὸν νόμον κρίνεται δημοσίῳ ἀδικημάτων. Ὁ κατὰ σύλληψιν ὅρος ἔοικε τῇ τῶν συσκευαζομένων στοχασμῶν ἐργασίᾳ· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι καθ' ἕκαστον κεφάλαιον κοινὴν ποιοῦνται τὴν ἔκθεσιν· κἀναυῖθα καθ' ἕκαστον κεφάλαιον διπλᾶ τὰ κεφάλαια· τοῦ μὲν φεύγοντος, δίδωμι κατὰ τὸν νόμον τὰς χιλίας· καὶ ὀρίζομένου, ὅτι δημοσίᾳ τὴν πόλιν ἡδίκησε· γίνεται δὲ αὐτῷ τὸ μὲν τῆς βίας ἐν αὐξήσει· ὁμολογούμενον γὰρ ἐστὶ· τὸ δὲ τοῦ δημοσίου ἀδικήματος ἐν κατασκευῇ ῥητορικῇ· καὶ τὸ μὲν δημόσιον πρῶτον μὲν ὀρίζεται καθ' ἕκαστον κεφάλαιον· εἰσάγει δὲ ἐξῆς τὴν βίαν· οἷον δημοσίᾳ οὐκ ἡδίκησα τὴν πόλιν, διὰ τὰδε καὶ τὰδε, ἀλλ' ἐβιάσαμην, καὶ δίδωμι κατὰ τὸν νόμον τὰς χιλίας· διαφέρει δὲ τοῦ ἀντονομάζοντος, ὅτι τὸ κατὰ φύσιν κοινὸν ὁ ἀντονομάζων διαιρεῖ· κλοπῆς γὰρ ἴδιον καὶ ἱεροσυλῆσαι καὶ κλέψαι· ὁ δὲ διαιρεῖ καὶ λέγει· ἄλλο κλοπῇ, καὶ ἄλλο ἱεροσυλίᾳ· ὁ δὲ κατὰ σύλληψιν τὰ φύσει κεχωρισμένα συνάγει κατ' αὐτόν· ἄλλο γὰρ διαπαρθευῖσαι, καὶ ἄλλο δημόσιον ἀδίκημα τῇ φύσει· ὁ δὲ συλλαμβάνει τὰ δύο φάσκων, καὶ τὴν κόρην ἐβιάσω, καὶ δημοσίᾳ τὴν πόλιν ἡδίκησας· πάλιν ἐν τῷ κατὰ σύλληψιν πρώτῳ κέχρηται τῷ ἀντονομάζοντι ὁ φεύγων· εἴθ' οὕτως ὁ διώκων συλλαμβάνει ἀμφοτέρω· καὶ πάλιν ἐν τῷ ἀντονομάζοντι ἑκάτερα ἀτελεῖ, καὶ ἱεροσυλία καὶ ἡ κλοπῇ· λείπει γὰρ τὸ τὰ χρήματα εἶναι

ἱερατικά· ἐν δὲ τῷ κατὰ σύλληψιν ἢ μὲν βία ὁμολογουμένη τυγχάνει· ἀμφίβολον δὲ τὸ δημόσιον ἀδίκημα.

8.106 ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἔστιν οὖν ἡ κατάστασις ἀπὸ τῆς προβολῆς τῆς γενομένης ἐπὶ στρατηγίαν· καὶ ὅτι ὁ στρατηγὸς ὑπερηγάπα τὸν συστράτηγον, οἰόμενος πιστὸν ἔξειν ἐν τοῖς πράγμασι κοινωνόν, καὶ ὅτι μεγίστας ἐλπίδας εἶχε δι' αὐτοῦ κατορθῶσειν ἅπαντα, τοῦ μὲν ὑποτιθέντος γνώμας, τοῦ δὲ ἐνεργοῦντος, καὶ τοῦ πολέμου θᾶττον δεχομένου πέρας διὰ τὴν τῶν στρατηγῶν ὁμόνοιαν, ταῦτα ἐλπίσας, ταῦτα προσδοκήσας ἔξειν, ἑμαυτὸν αὐτῷ πρὸς πάντα ἐπέδωκα, τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν, τὰ φίλτατα· εὐθύς οὖν μετὰ τῶν ἐμῶν ἦν ὡς εὖνους συστράτηγος· εἴτα ἐπιτηρήσας ἐβιάσατο· ἔξεις δὲ καὶ ἡθοποιίας ἐν αὐτῇ· ὅτι ἔλεγες πρὸς αὐτὸν διαλογιζόμενος, ὅτι καιρὸς νῦν ἐπιθέσθαι τῇ κόρῃ, καὶ ὅτι ἐκαιροφυλάκει· ἔξεις δὲ καὶ ἀνακλητικά τινα, ὅτι ἐλάνθανε πονηρὸς ὢν, καὶ πόρρωθεν τὴν ἐπιβουλήν ταύτην σκευαζόμενος· οἶμαι γοῦν ὅτι καὶ ταύτην τὴν στρατηγίαν αὐτὸς συνεσκεύαζεν, ἵνα τὸ γένος ἐνυβρίσῃ, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.107 ΟΡΩ ΤΟΥ ΣΥΣΤΡΑΤΗΓΟΥ. Ἄλλ' οὐδὲν ἡδίκησα δημοσίᾳ τὴν πόλιν· ποῖον γὰρ τεῖχος ἢ ναύσταθμος, ἢ τι τῶν κοινῶν διέφθαρται· ἐβιάσαμην δὲ τὴν κόρην· καὶ δίδωμι κατὰ τὸν νόμον τὰ χρήματα. ΑΝΘΟΡΙΣΜΟΣ. Λύσεις ἀνθορισμῶ τὸν ὅρον τοῦ συστράτηγου· τὰ μέγιστα τὴν πόλιν ἡδίκησας· τὰ γὰρ εἰς τὸν στρατηγὸν ἀδικήματα κοινὰ τῆς πόλεως ἐστὶν ἀδικήματα, ὥσπερ γὰρ ἂν τι στρατηγὸς κατόρθωμα κατορθώσῃ, τοῦτο τῆς πόλεως ἐστὶ τὸ κατόρθωμα, οὕτως ἂν τις στρατηγὸς ἀδικηθῇ, τοῦτο τῆς πόλεως γίνεται· ἔτι καὶ οὐχ εἷς τρόπος ἐστὶ τῶν τῆς πόλεως ἀδικημάτων· οὐ γὰρ ἐπειδὴ ναῦς ἢ τεῖχος οὐ καθήρηκας, διὰ τοῦτο δημοσίᾳ τὴν πόλιν οὐκ ἀδικεῖς· ἀλλὰ καὶ στρατηγὸν ἀδίκησας τὴν πόλιν ἡδίκησας· εἴτα ὅτι τίνος τὸ ὄνομα ἐστὶ τοῦ στρατηγοῦ ἢ τῆς πόλεως· οὐδενὶ γὰρ στρατηγὸς ἐστὶν ὄνομα, ἀλλὰ τοῦτο τίθησιν ἡ πόλις· καὶ ὅτι τὸ ἀξίωμα τῆς πόλεως ἐστὶ· καὶ ἂν τις εἰς τοῦτο πλημμελήσῃ τι, εἰς τὴν πόλιν ἀνάγει τὸ τόλμημα· εἴτα ἔπαγε τὴν βίαν· ἐν οἷς μὲν γὰρ τὴν πόλιν ἐβιάσας, ἰδίᾳ με ἡδίκησας· ἐν οἷς δὲ εἰς τὸν στρατηγὸν ἐτόλμησας, ἐν τούτοις τὴν πόλιν ἡδίκησας· εἴτα ἔχεις καὶ παθητικὰ πολλά· τίς γὰρ ἔτι διεφθαρμένην τὴν κόρην δέξεται, οὕτως ἐξυβρισμένην; τίς δὲ οὐκ ἐρεῖ, ὅτι τοῦ πατρὸς στρατηγοῦντος καὶ περικειμένου τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἀξίωμα, ἢ κόρη διέφθαρται; καὶ τὰ τοιαῦτα· ἔχεις δὲ τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τὰ παραδείγματα ἐκ τοῦ κατὰ Μειδίου λαβεῖν· καὶ τῶν ἐν τῷ λόγῳ τόπων πολλῶν.

8.108 ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ. Μετὰ ταῦτα θήσεις τὸν συλλογισμόν, ὅτι οὐδὲν διαφέρει βλάψαι τι τῆς πόλεως, καὶ στρατηγοῦ ἀδικῆσαι θυγατέρα· ὥσπερ γὰρ ἂν τις τὴν ναῦν καταδύσῃ, οὐ μόνον τὸν κυβερνήτην, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐμπλέοντας ἀδικεῖ, καὶ ἔν τι κατὰ πάντων γίνεται τόλμημα· οὕτω καὶ ὁ στρατηγοῦ θυγατέρα βιάσάμενος οὐ μόνον εἰς αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν στρατηγὸν ἐξήμαρτεν, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν. ΓΝΩΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΟΥ. Ἀκολούθως τοιγαροῦν καὶ ὁ νομοθέτης οὐκ εἶπεν, εἰ τόδε ἢ τόδε τις καταπράζεται, δημοσίᾳ τὴν πόλιν ἀδικεῖ· ἀλλὰ καθόλου τὸ ἀδίκημα θεῖς ἐπὶ τοῖς πάσχουσιν ὥρισε τὴν διάκρισιν· τί οὖν ὁ νόμος λέγει· ἂν τις ἀδικήσῃ τὴν πόλιν, ἔνοχος ἔσται τῷ δήμῳ· σὺ δὲ τὸ μέγιστον καὶ κυριώτατον μέρος τῆς πόλεως τὸν στρατηγὸν ἡδίκησας, τὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀναδεχόμενον τοὺς κινδύνους, δι' οὗ νικηφόρος ἢ πόλις· ἢ τούναντίον, ὅπερ μὴ γένοιτο, ὑπήκοος, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΠΗΛΙΚΟΤΗΣ. Ὅτι δεινὸν ἀδικῆσαι τὸν στρατηγόν· δεινὸν τὸ γένος βίαν τοιαύτην ὑπομεῖναι· ἡμῶν διὰ τοῦτο στρατευομένων, ἵνα μηδεὶς ὑβρισθῇ τοῦ γένους, ἔνδον ὑφ' ἐστίας ὑπομεῖναι τὸ τόλμημα· καὶ καθάπερ ἐπὶ σκηνῆς διὰ τοῦτο τοῖς πολεμίοις μαχόμενον, ἔνδον ὑπομεῖναι τὰ χαλεπώτερα· εἴτα ὅτι καὶ σωφροσύνη μέγιστον ἢ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, ἐξαιρέτως δὲ παρὰ ταῖς γυναῖξιν· ἐὰν οὖν αὐτῶν ταύτην τις ἀφέληται, τὸ πᾶν συνανήρηκε καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.109 ΠΡΟΣ ΤΙ. Σύγκρισιν ἔχει πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ φεύγοντος μαχόμενον· λέγει δὲ ἐκεῖνος, ὅτι δημοσίᾳ τὴν πόλιν οὐκ ἡδίκησα· οὐκοῦν ὁ στρατηγὸς ἐρεῖ, ὅτι τοῦ καθελεῖν τεῖχος, τοῦ ἐμπρῆσαι τὰς

ναῦς, τοῦτο τυγχάνει χαλεπώτερον· ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ οἰκείου καταστῆσαι πάλιν τις δύναται σχήματος· τοῦτο δὲ ἀφανισθὲν ἅπαξ οὐδαμῶς ἔτι σωθῆναι δυνήσεται· τίς γὰρ ἔτι προσελεύσεται; τίς ταύτην κοινωνὸν ἔχειν τοῦ βίου βουλήσεται, οὕτως ἐνυβρισμένην τὴν κόρην μαθὼν, οὕτως ὑπομείναςαν χαλεπώτατα; καὶ τὰ τοιαῦτα· τινὲς μετὰ τὸ πρὸς τι ἀντίθεσιν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τιθέασι συγγνωμικὴν· ὅτι ἐρῶν ἐβιάσασθην· ἀποδοκιμάζουσι δὲ τοῦτο ἔνιοι· διὸ ἐν τῇ περιστάσει οὐκ ἔστιν ὡς ἦρα ὁ συστράτηγος, πλὴν οἶμαι καλῶς τεθεῖσθαι αὐτήν· δῆλον γὰρ ἔστιν ὅτι στρατηγοῦ θυγατέρα οὐδεὶς βιάζεται, ἐὰν μὴ ἔρως ἢ τῆς πράξεως προηγούμενος λύσεις οὕτως μεταληπτικῶς· ὅτι ἔδει τῷ πατρὶ ἀναγαγεῖν, ἔδει αἰδεσθῆναι, ἔδει πείσαι, ἔδει τοῖς κατὰ τὸν πόλεμον ἀριστεύσασί με προτρέψασθαι, μὴ τολμήσαι κατὰ τῆς κόρης τι προπετέστερον, μὴ λάθρα τὴν τοιαύτην ἀδικίαν ἐργάσασθαι. ΕΠΙΛΟΓΩ. Ὑποσχέσεις ἔχοντι κατορθωμάτων καὶ τροπαίων· ὅτι ἀρκέσει καὶ μόνος, ὅτι ἡ τοῦ ἀδικήσαντος αὐτὸν τιμωρία πρὸς τὰ κοινὰ τῆς πόλεως προτρέπεται κατορθώματα, ὅτι δεινὸν τὸ μὴ δοῦναι τιμωρίαν· εἴτα διατυπώσει τοῦ ἀδικήματος· εἴτα ὅτι πάντες πρὸς τὴν ὑμετέραν κρίσιν ἐσπουδάκασι, τὴν ψῆφον τὴν ὑμετέραν νόσον ἡγούμενοι· ἂν μὲν οὖν καταψηφίσθητε, κέχυται τὸ πᾶν, νόμοι, σωφροσύνη, κατάστασις, οὐκ ἔντιμόν τις ἡγήσαιο εἰ ἀληθῶς ἔστιν πατήρ ἐτέρου πρὸ τοῦ γάμου διακορεύσαντος· γνωσθήσεται δὲ ὅτι οὐδὲν ὁ στρατηγὸς διαφέρει τῶν ἰδιωτῶν· καὶ πρὸς τοῦτοις ἐροῦσιν ἅπαντες· οὐκ ἠδέσθη τὸ σχῆμα τὸ οἰκεῖον· οὐ τετίμηκε τὴν ἑαυτοῦ χειροτονίαν τὸ δικαστήριον, οὐκ εἶδεν, οὐκ ἐλογίσατο, ὅτι τὸν στρατηγὸν εὐνούστερον τῇ κατὰ τοῦ ἀδικήσαντος τιμωρίᾳ κατασκευάσει· ἂν δὲ μιᾶς τιμωρίας τυχὼν ἐξέλθω κατὰ τὸν πόλεμον, πῶς ὑπὲρ ὑμῶν ἀγωνίσωμαι, πῶς κινδυνεύσω ὑπὲρ παίδων, ὑπὲρ γυναικῶν, ὑπὲρ σωφροσύνης παραταττόμενος· οὐδὲ τοὺς νόμους αὐτοὺς πρὸς συμμαχίαν εὐράμενος θρηνήσω, καὶ παρ' αὐτὸν τὸν πόλεμον οὐ δυνήσομαι παρατάξασθαι τὴν κόρην ὑβρισμένην ἐννοῶν· ἂν δὲ πρὸ τοῦ πολέμου λάβω τὴν δίκην, ἐρῶ· τοῦτό μοι τοῦ τροπαίου προοίμιον· τοῦτο τῆς μάχης πρῶτον κατόρθωμα· τοὺς οἴκοι πολεμίους νικήσαντες συνάψομεν καὶ τὴν τῶν πολεμίων νίκην τοῖς οἴκοθεν.

8.110 ΕΜΠΙΠΤΩΝ ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ. Νόμος τὸν ἐξειπόντα τὰ μυστήρια τεθνάναι· ὄναρ τις θεασάμενος τὴν τελετὴν ἤρετό τινα τῶν μεμνημένων, εἰ ταῦτα εἶη, ἅπερ ἐώρακεν· ἐπένευσεν καὶ κρίνεται ἀσεβείας. ΠΟΙΟΤΗΣ. Δεῖ πρῶτον παντὸς ζητήματος ἐπισκοπεῖν τὴν ποιότητα· ποιότης δὲ ἔστιν ἡ ἀπὸ φανερῶν ἀξιωματῶν ὁμολογουμένη περὶ τοῦ προσώπου ὑπόληψις· ὁρᾶν οὖν δεῖ τὴν τοῦ κατηγοροῦ ὑπόληψιν καὶ ποιότητα· καὶ ταύτη συμφώνους ποιεῖσθαι τοὺς λόγους· ἔξεστιν οὖν σκοπεῖν περὶ τοῦ παρόντος ζητήματος, ὡς εὐσεβὴς ὁ κατήγορος· ἄδηλον γὰρ εἰ μεμύηται ἢ οὐ· τὴν γοῦν εὐσεβείαν δεῖ διὰ τῆς κατηγορίας ὁρᾶν· ὅπου γὰρ νεύσαντος μόνου τοῦ φεύγοντος τὴν κατηγορίαν πεποιήται, δηλονότι τὸ φυλάττειν τὸν περὶ τῶν μυστηρίων νόμον, καὶ τὴν τελετὴν περισπούδαστον ἐποιήσατο· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ φεύγων ἔστιν εὐσεβὴς· μεμύηται γὰρ καὶ πρὸς τὴν ἐρώτησιν οὐδένα λόγον προήκατο· δεῖ οὖν ποιεῖσθαι τοὺς λόγους ἀφορῶντα πρὸς τὴν ἀμφοτέρων ποιότητα· ὡς εὐσεβέστατοί τινες εἰσι καὶ πρὸς τὴν τελετὴν δεισιδαίμονες· ἐπιφορᾶς δὲ μεστὸς ὁ λόγος ἔστιν οὐδαμοῦ κεχρημένων ἡμῶν καταφορᾶ· διενήνοχε δὲ ταύτη, ὅτι ἐπιφορὰ μετὰ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀσεβείας τὴν καταδρομὴν ποιεῖται· ἡ δὲ καταφορὰ καὶ προαποδείξεως κατατρέχει· τὸ γὰρ ὁμολογούμενον ἀδίκημα ἢ ἀσέβημα τὴν καταφορὰν εὐθύς ἀπαιτεῖ· ὡς καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου, ὁμολογουμένης οὐσης τῆς ὕβρεως, εὐθύς κατατρέχει· τὴν μὲν ἀσέλγειαν, ᾧ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τὴν ὕβριν· ἐπὶ δὲ τοῦ δημοσίου ἀδικήματος μετὰ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἀπόδειξιν ἐπάγει τὴν ἐπιφορὰν· οὕτως οὖν καὶ ἐνταῦθα ποιήσομεν· πρότερον ἀγωνισάμενοι καὶ ἀποδείξαντες, ὅτι ἀσεβείας ἔστι τὸ εἰπεῖν καὶ ἐπινεῦσαι, καὶ οὕτω χρησόμεθα τῇ ἐπιφορᾷ· γνωστέον δὲ ὡς οἱ ἐμπίπτοντες ὅροι φύσει τὴν ἴσην ἐργασίαν ἔχουσι τῷ ἐμπίπτοντι στοχασμῷ· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος προῖων μέχρι τῶν ἀπ' ἀρχῆς

ἄχρι τέλους ἐν ἀπλῇ ἐργασίᾳ ἀπὸ τοῦ χρώματος ἐπὶ τὸν δεύτερον ἔρχεται στοχασμὸν, οὕτω κὰν τοῖς ἐμπίπτουσιν ὅροις προελθόντες, μέχρι τοῦ πρὸς τι ἐν ἀπλῇ τῶν ὀρικῶν κεφαλαίων ἐργασία, ἐντεῦθεν ἐπὶ τὸν ἐμπίπτοντα ἀνατρέχομεν ὅρον, ὅτι οὐδὲ ἀμύητος οὗτος ὁ ὑπὸ τῶν θεῶν ὄναρ τελεσθεῖς· παρὰ δὲ τοῦ κατηγοροῦ τὸ ἐμπίπτον, ὅτι καὶ ἀμύητος οὗτος· ἐρεῖς οὖν τὰ προοίμια ἀκολουθῶς τῇ ποιότητι τὸ εὐσεβὲς ἀεὶ καὶ τὸ περὶ τοὺς θεοὺς σκοπεῖν.

8.112 ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ. Πρώτῳ τοίνυν χρήσῃ τῷ ἀπὸ βαρύτητος οἶον ἔμελλέ τις, ὡς ἔοικε, φθόνος καὶ περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβοῦντί μοι γενήσεσθαι· καὶ τοῦτο τῆς ἄγαν θρησκείας ἦν πέρας· ὅπου μηδὲν τηλικούτον μανεῖς ὡς ἐξειπεῖν τῆς τελετῆς ταύτῃν πάσχω τοῖς τῶν μυστηρίων νόμον παραβῆναι τολμήσασιν· οὐκοῦν ἀφήσω τὴν κατ' ἐμοῦ βλασφημίαν ἀκέραιον· δυοῖν γὰρ σπουδάσω θάτερον ὑποκρίναι κρινόμενος, ἢ πεῖσαι μηδὲν ἡσεβῆσθαι μοι μηδέποτε μεθ' ὑμῶν τὸν γραψάμενον, ἢ μετὰ τὸν ἔλεγχον αὐτὸν γενέσθαι δῆμιον κατ' ἐμοῦ τὸν κατήγορον· οὐ γὰρ ἀνέξομαι ζῆν ἔτι, περὶ τὰς θεὰς ἐξαμαρτήσας καὶ τὰ μυστήρια. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ νῦν ἀπὸ τῶν ἱερῶν πρὸς τὴν ἀπολογίαν ἀπήντηκα· καὶ πέπεισμαι τὴν γραφὴν ἐλεῖν προχειρότερον τῆς κατ' ἐμοῦ συκοφαντείας, τοὺς κρείττονας μαρτυράμενος· ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν πρὸς θεοὺς εὐχὴν προσυπολείπεται δέησις, δέομαι, μὴ πρὸς τὸ τῆς γραφῆς μέγεθος ἀφορᾶν· μηδ' ὅτι δεινὸν τὸ πρὸς θεοὺς πλημμελεῖν προκαταγνῶνά μοι μηδὲν, ἀλλ' ὅρᾳ εἰ τῶν πεπραγμένων τι κατηγορεῖ τὴν ἀσέβειαν. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ. Ὅτι ὑμεῖς μὲν τῆς φιλίας τοὺς θεοὺς θαυμάζετε, καὶ προσεύχεσθε τὴν πόλιν αὐτοῦς, οὕτως ἐποπτεύειν φιλικῶς, ὡς καὶ τὸν τελεσθέντα παρ' αὐτῶν ἀρτίως ἐπωπτεύκασιν· ὁ δὲ σεμνὸς κατήγορος τὴν τῶν θεῶν εὐεργεσίαν εἰς ἔγκλημα μετενήνοχεν· οὐ μὴν αὐτὸς ἐάσω φρονεῖν αὐτὸν οὕτω τὰ ἐναντία τῇ πόλει· ἀλλ' ἐπεξέλθω σωφρονεῖν διὰ τῆς τιμωρίας ἀναγκάσας τὸν κατήγορον. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. Ὁ μὲν οὖν τετελεσμένος παρὰ τῶν θεῶν ἀμφιβάλλων ἔτι περὶ τῶν μυστηρίων καθέστηκε, καὶ τὴν τελετὴν εἰ παραπλησία τίς ἐστὶν τοῖς ὀνειράσιν ἀγνοεῖν.

8.113 ἐγὼ δὲ παρ' ὑμῖν ὡς ἐξειπὼν τὰ μυστήρια κρίνομαι, ὁ λόγον μηδένα πρὸς αὐτὸν ὅλως φθεγξάμενος. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ. Διπλῆν μὲν οὖν ὁ κατήγορος ἐνστησάμενος τὴν γραφὴν ἐμὲ μὲν εἰσηγγεῖλε παρ' ὑμῖν· τὸν δὲ πρὸ τῶν ἱερῶν ἐκμαθόντα τὴν τελετὴν ἐᾷ· οὐ μὴν ἀλλ' αὐτὸς ἀρκέσω καὶ ὑπὲρ ἐκείνου καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ τὴν τιμωρίαν εἰσπράξασθαι. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΕΚΤΟΝ. Μικροῦ μὲν οὖν καὶ νῦν σιωπῶν ἐπὶ τὸ δικαστήριον καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀπήντηκα τοῖς μυστηρίοις περὶ τῆς σιωπῆς καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος πειθόμενος· ἐπειδὴ δὲ τοῖς νόμοις καὶ ὑμῖν ὑπακούειν ἀκόλουθον, ἦλθον ἀπολογούμενος ἵνα μὴ δόξω αὐθάδης τις εἶναι καὶ θρασὺς, κρείττων φανῆναι τῶν νόμων βουλόμενος. ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἡ κατάστασις ἔπαινον ἔχεται τῆς πόλεως ὡς περὶ τὰ μυστήρια διακειμένης, καὶ οἰκονομίαν τῆς περιωπῆς· ὅτι οὐδὲ πώποτε ἐξηγόρευσά τι τῶν κατὰ τὴν πόλιν, οὐκ ἴδιον, οὐδὲ κοινόν, οὐχ ὕβρισα κατὰ τὴν ἀγορὰν οὐδένα, οὐ τὰ τῶν φίλων ἀπόρρητα εἶπον· διὰ γὰρ τῶν ἐλαχίστων τούτων προαναιρεῖς ὅτι οὐκ ἂν ἐξεῖπον τὰ μυστήρια, οἶον οὕτως· πάνυ δὲ τὰ μυστήρια θαυμάζων ἀεὶ καὶ τὴν πόλιν εὐδαιμονίζων διὰ τὰ δρώμενα ἐπεθύμουν ἀεὶ καὶ συνεῖναι ταῖς θεαῖς διὰ τῶν μυστηρίων ἐσπούδαζον· καὶ πρῶτον μὲν οἱ τῶν φίλων σπουδαῖοι ταύτην μου τὴν ἐπιθυμίαν σκοπήσαντες σιωπᾶν συνεβούλευον, οὐκ εἰδότες ὅτι καὶ πρὸ τῶν ἐκείνων λόγων αὐτὸς καθάπερ βίον ἐποίησάμην τὴν σιωπὴν· τοιγαροῦν τίς ἤκουσέ μου κατὰ τὴν πόλιν διαβάλλοντος; τίς λοιδοροῦντος ἤσθετο; τίς ὡς ἄπιστον ἐμὲ κατεμέμψατο; καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ἐντεῦθεν λέγεις ὅτι τοῦτον διάγων τὸν τρόπον ἐγὼ καὶ καθάπερ ἄλλῳ μυστηρίῳ προτελεσθεῖς τῇ σιωπῇ τῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων λοιπὸν τὸν ἐμαυτοῦ βίον ἐκάθειρον, καὶ πρὸς τὴν θείαν τῶν θεῶν τελετὴν ἐπειγόμενος ἐκκλίνειν τῶν ἀμαρτημάτων ἐσπούδαζον· καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.114 πάντα δὲ σπούδαζε παρακεκαλυμμένως λέγειν, μὴ λάθῃς ἐν τῷ καθίστασθαι ἐξαγορεύων τι τῶν μυστηρίων, καὶ τούναντίον ποιήσης ἢ προήρησαι, δοκῶν μὲν ἀπολογεῖσθαι, ὑπάγων δὲ

σαυτὸν τῇ γραφῇ φανερώτερον· τί οὖν ἐξῆς ἐρεῖς; ὅτι ἐντεῦθεν τὸ ἱερὸν καὶ πρὸ τῆς τελετῆς χρῆμα περισπούδαστον ἦν· ἐντεῦθεν ὠνειροπόλουν, ἐφантаζόμεν τὰ μέλλοντα· ἐὰν δὲ θέλῃς καὶ πλατύτερον ἐκτεῖναι τὸν λόγον, ἐρεῖς ἡθοποιῖαν τινά· ὅτι βραδύνοντος τοῦ καιροῦ τὴν ἔμαυτοῦ τύχην κατεμεμφομένη· ἐδυσχέραινον. μέλλων δὲ τοῖς καθαροῖς τοῖς πρὸ τῆς τελετῆς ἐντυγχάνειν, ἐκάλουν εὐδαίμονα ἑμαυτὸν, πιστεύων τὰ πάντα παρὰ τῶν θεῶν ἔχειν. διὸ καὶ τὰς τοιαύτας πρὸς ἑμαυτὸν ἀφῆκα φωνάς. ἂν μνηθῶ τὰ μυστήρια, ἂν μετάσχω τῆς τελετῆς, τῶν ἑμαυτοῦ λοιπὸν προστήσομαι πράξεων· οὐ μέμψεται μοί τις κατὰ τὴν πόλιν ὡς πλημμελήσαντι. οὐ λοιδορήσεται τις ὡς λάλον· οὐ διορθώσεται τις πταίοντα· ἀλλ' ἔσομαι διὰ τὴν τελετὴν πρὸς πᾶσαν ἀρετὴν ἐτοιμότητος· ἐπεὶ οὖν εἴσω τῶν ἀνακτόρων γεγέννημαι, καὶ μύστης ὢν ἱεροφάντην ἅμα καὶ δαδούχον τεθέαμαι, καὶ τὴν τελετὴν ἐκείνην εἶδον, ἦν οἱ μεμνημένοι πάντες ἐπίστασθε, ἐξήειν ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων ἐπ' ἑμαυτῷ ξενιζόμενος, μᾶλλον δὲ ἡσθόμην, καὶ τὰ παραγγέλματα φυλάττων ὡς ἀληθῶς ἀκριβέστερον· συλλογιζόμενος γοῦν πρῶην κατ' ἑμαυτὸν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ θεῖον συγγενὲς καὶ διὰ τὴν τελετὴν αἰρόμενος προσδραμόντα μοι τὸν εὐτυχῇ τοῦτον νεανίσκον ὁρῶ, καὶ συστήσας ὀλίγα τοῦ νεανίσκου τὸ πρόσωπον, ὡς εὐτυχὲς, ὡς εὐπρόσωπον, ὡς εὐσεβὲς, τοιοῦτον ἔργον θεασάμενον.

8.115 εἴτα λέγε τὸ ὄναρ ἀσφαλιζόμενος μή τι τῶν ἀπορρήτων ἐξείπῃς διὰ τοῦ ὀνείρου· εἴτα καὶ διηγῆσαι, εἴτα ἐπὶ τούτοις ἐγὼ μόνον ἐπινεύσας κρίνομαι, μὴ φθεγξάμενος, μὴ λόγον εἰπών, μὴ σχήματι δηλώσας τὴν τελετὴν, καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐκτείνειν γὰρ ἐφ' ὅσον βούλει δυνήσῃ, καὶ πρὸς τὴν κατηγορίαν ὁρῶν καὶ πρὸς τὴν ποιότητα καὶ πρὸς τὰς θέας καὶ ὅλως ἂν θέλῃς τοιαῦτα ἐγκαταμίξαι τῇ καταστάσει, εἰς ταῦτα ἀφορῶν, σχήσεις πολλὴν εὐπορίαν· μετὰ τὴν κατάστασιν θῆσεις τὸν νόμον οὕτως· ἀλλὰ παρέβης τὸν νόμον ἐπινεύσας, φησὶ, πρὸς τὴν ἐρώτησιν· λύσεις ἀπὸ τοῦ ἄλλου ὅρου τοῦ ἀνθορισμοῦ τοῖς λείπουσι χρώμενος· αὐτὰ δὲ μόνα καλῶς τεθέντα δεῖ λέγειν τὰ ἐλλείποντα, καὶ μὴδὲν ἔξωθεν περιεργάζεσθαι· ξηρὸς γὰρ ὢν παντάπασι ὁ ὅρος, καὶ ἐνθυμημάτων καὶ λογισμῶν ἔστιν ἐνδεής· πλήν εἰ μή τις ἀπὸ παραδειγμάτων ἕκαστον τῶν κεφαλαίων ἐκτεῖναι θελήσει· τὴν γὰρ εὐπορίαν τῶν λόγων ἐν ταύτῃ τῇ στάσει ἀπὸ μόνων ἂν τις παραδειγμάτων θηράσειεν· λύσεις οὖν οὕτως τὸν ὅρον, ὅτι τὸ νεῦσαι οὐκ ἐξειπεῖν ἔστι· τί γὰρ τούτου πρὸς τὴν κατηγορίαν ἀλλότριον; ἢ τί τούτου πρὸς τὴν ἀπόδειξιν ἀσαφέστερον; αὐτοῦ μαρτυροῦντος μὲν καὶ γραψαμένου τὴν σιωπὴν. εἴτα ὅτι πολλὰ ἔστι πρὸς τὴν τοιαύτην τῶν μυστηρίων συντελοῦντα ἀσέβειαν, οἷον σχῆμα, λόγος, πρόοδος, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἰ μὲν οὖν τι τούτων πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐξεῖπον, ὑπεύθυνός εἰμι τῇ γραφῇ· εἰ δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐνδέδειγμαι, οὐδὲ ἔχει τηλικούτον ψεύσασθαι πρὸς ὑμᾶς ὁ κατήγορος, αὐτόθεν τῆς συκοφαντίας ἐλήλεγκται.

8.116 εἰ μὲν γὰρ ἡ σιωπὴ τοῖς κατηγοροῦσιν ὑπεύθυνος, πολλοὶ μου πολλοὶ πρότερον ἕτεροι τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐξήμαρτον· καὶ πρόσθε κατ' εἶδος συντόμως, ὅτι καὶ οἱ περὶ χρημάτων πόρου βουλευομένης τῆς πόλεως ἡδίκησαν· καὶ οἱ περὶ πολέμων σκοπούντων ὑμῶν ὁμοίως καὶ τὰ τοιαῦτα· εἰ δὲ τὴν ἀκοὴν κρίνει, πολλοὶ πολλάκις καὶ τῶν ἐχθρῶν τῶν μυστηρίων ἡκροῶντο· ἐγὼ μὲν οὖν ἐπὶ νεύμασι δικαστήριον ἔγων οὐδὲ πώποτε ξυναγόμενον· μόνος δὲ τανῦν, ὡς ἔοικεν, ἐπὶ τοῖς παραδόξοις ὑπὸ τοῦ χρόνου τετήρημαι· καὶ ψῆφον, ὡς εἰργασμένος τι κατὰ τῶν σαυτοῦ, προσδοκῶ· μὴδὲ πώποτε παρ' ὑμῖν ὡς ὑβριστὴς ὑπομείνας τύχην καὶ δικαστήριον· φυλάττου δὲ τὸ συνεχῶς λέγειν, ὅτι ἐπὶ σιωπῇ κρίνομαι· ἀσύστατον γὰρ οὕτω τὸν ὅρον ποιεῖς· οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ κρίνεται· οὐκ ἐπὶ τῷ νεύματι· εἴτα τῷ συλλογισμῷ· ὅτι οὐκ ἔστιν ἴσον τὸ νεῦσαι τῷ ἐξειπεῖν· οἷον, εἰ μὲν οὖν ταυτόν ἐστιν, ὧς ἄνδρες δικασταί, τὸ νεῦσαι καὶ ῥῆξαι φωνὴν, τοιαῦτα γὰρ ἀρτίως κομψευομένου τοῦ κατηγόρου διήκουσα, θάττον ὀφείλομεν ἐπὶ τούτοις τὸν κατήγορον τιμωρήσασθαι· αὐτὴν γὰρ τῆς φωνῆς τὴν φύσιν διαφθείρων ἐλέγχεται· καὶ ταῦτόν ὀνομάζων νεῦμα καὶ λόγον, εἰδὼς ἕτερα ταῦτα καὶ ὡς πολὺ ἀπ' ἀλλήλων

διεστήκασιν ἄγνοεῖ, μάτην εἰσελθὼν καὶ τὴν γραφὴν ταύτην δῆλός ἐστι, καὶ οὐδὲ ἐρῶμενος τὸν λογισμὸν· εἰ δ' ὑμεῖς ἴστε τί νεῦμα καὶ λόγος, καὶ οὐδὲν εἰς τοὺς νόμους καὶ θεοὺς ἐξήμαρτον· τί τούτου ληροῦντος ἀνέχεσθε; καὶ μιγνύντος ἃ φύσις ἄνωθεν ἀπ' ἀλλήλων διώρισεν; ἀπάτη γὰρ ἀγωνίσαι τὸν ἀγῶνα τοῦτον δυνήσεται· ἂν δὲ ὑμεῖς οὕτως πρὸς ἕκαστον ἐξετάζητε, καὶ τὴν ἐκάστου φύσιν ἀκριβῶς δοκιμάζητε, εὐθὺς ὡς συκοφαντοῦντα αὐτὸν ἐλέγξετε· εἴτα ἔπαγε παραδείγματα, ὅτι οὐ ταυτόν ἐστι τὸ ναυπηγήσασθαι ναῦν καὶ κυβερνήσασθαι, οὐδὲ τὸ δᾶδας παρασκευάσαι τῇ τελετῇ καὶ δαδουχήσαι ταῖς θεαῖς· μετὰ ταῦτα ΓΝΩΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΟΥ.

8.117 Τὴν δὲ γνώμην ἀεὶ τοῦ νομοθέτου ἐκ τοῦ ἀπροσδιορίστου κατασκεύαζε ὅτι οὐκ εἶπεν ὁ νόμος, κἂν σχηματίζεται, κἂν νεύσῃ, κἂν ἄλλο τι ποιήσῃ, τιμωρείσθω. ἀλλ' ἀπλῶς ὠρισμένως εἶπεν· ὅτι ἐάν τις τὰ μυστήρια εἴπῃ, τιμωρείσθω· ἀπτόμενος δὲ τῆς γνώμης τοῦ νομοθέτου, ἄρχου οὕτως· ὑμῖν μὲν, ὧ ἄνδρες δικασταί, αὐτάρκως ἀπέδειξα τὸ προκείμενον, ὅτι οὐδαμῶς εἰμι πρὸς τὴν γραφὴν ταύτην ὑπεύθυνος· ἐπειδὴ δὲ ἀναισχυντῶν ἔτι πρὸς τὴν γραφὴν ταύτην ὁ συκοφάντης φιλονεικεῖ, καὶ τῶν νόμων τούτου διελέγξαι πειράσομαι τὴν ἐπήρειαν· τί γὰρ ὄνομά φησιν, ἐξειπόντα τὰ μυστήρια θανάτῳ κολάζεσθαι· μὴ προσέθηκε, κἂν νεύσῃ, κἂν βλέψῃ, κἂν σχηματίζεται, κἂν ἄλλο τι δράσῃ κολάζεσθαι, ἀλλ' ἀπλῶς αἰτιᾶται τὸν λόγον, καὶ τὸν ἐξειπόντα προσέθηκεν· ἵνα κατὰ τούτων μόνων ἐσαγγέλλωσι τὰς τοιαύτας γραφὰς οἱ κατήγοροι· εἰ μὲν γὰρ ἀπλῶς τοὺς ἡσεβηκότας ὁ νόμος ἐπιζητεῖ, τί τὸ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀσεβεῖν ἐστὶ λογίζου, καὶ σκόπει λογιζόμενος· εἰ δὲ ὠρισμένως ὁ νόμος τοὺς προεμένους φωνὴν ἐπὶ τιμωρίαν καλεῖ, οὐκ οὖν αὐτὸς οὐδεμίαν τινὰ ῥῆσιν φθεγξάμενος ἀφείθη ἔναγχος μὲν ὑπὸ τοῦ λόγου τοσαύτην ἀπόδειξιν ποιησάμενος, τοῦ μὴ περὶ τὰς θεὰς ἀσεβεῖν, νῦν δὲ ὑπὸ τοῦ νόμου φανερώς τὸν ἐκλαλήσαντά τι κατὰ τῶν μυστηρίων κολάζοντος.

8.118 ΠΗΛΙΚΟΤΗΣ. Ἐντεῦθεν τῷ πηλίκῳ κατασκευάσεις δὲ, ὡς ἤδη προείπομεν, τοῦτο τὸ κεφάλαιον θετικῶς οἶον, ὅτι καλὸν ἢ σιωπῇ. εἰσάξεις δὲ τοῦτον τὸν τρόπον. αὐτὰ μὲν οὖν τὰ τῆς σιωπῆς ἀγαθὰ κηρύττει πρὸ πάντων τὰ τῆς Ἐλευσίνος μυστήρια, φωνῆς ἅμα καὶ λόγου προσημαίνοντα φεῖδεσθαι, τῆς σιωπῆς ἀρετῇ συστρέφεσθαι ποιεῖ τὸν τελούμενον· ἐγὼ δὲ καὶ πρὸ τῶν ἱερῶν καὶ πρὸ τῆς φωνῆς ἐκείνης τοῦ κήρυκος, ἡλίκον τὸ χρῆμα παρ' ἑμαυτῷ λογιζόμενος, ἡπιστάμην, ἐγίνωσκον· τί γὰρ τῆς σιωπῆς αἰρετώτερον· καὶ καταλέγεις τὰ τῆς σιωπῆς ἐγκώμια· οἶον ὅτι σιωπῇ κρύπτει τοῖς βεβήλοις τὴν μύησιν, καὶ τὴν τελετὴν μέχρι τῶν ἀνακτόρων ἐφίστησιν· ἐκτεῖναι δὲ τὸν λόγον δυνήσῃ διατυπώσει τῇ τοῦ ἱεροκήρυκος φωνῇ· ὅτι πρὸ πάντων ἐπιτάττει δημοσίᾳ τὴν σιωπῇ, καὶ καθάπερ τι μέρος τῆς τελετῆς τὴν ἔχεμυθίαν τοῖς μύσταις παραινεῖ, καὶ διὰ ταύτης πρυτανεύεται λανθάνειν τοὺς πολλοὺς τὰ μυστήρια· καὶ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν μυστηρίων οὕτως ἔχει τὰ τῆς σιωπῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ τοῖς κοινοῖς πράγμασιν ὁμοίως ἐπιδείκνυται τὴν ἴσῃ δύναμιν· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι τὸ σιωπᾶν καὶ φέρειν τὰ παρὰ τῶν νόμων προσταττόμενα κυροῖ μὲν τοὺς νόμους, ἀμετακίνητος δὲ μένει ὁ τῆς πολιτείας θεσμός· καὶ οὐ μόνον ἐν τούτοις ἡμῖν τὸ σιωπᾶν χρήσιμον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀλλήλους ταύτην φυλάττοντες τὴν μὲν φιλίαν τὴν πρὸς ἀλλήλους διαφυλάττομεν, διαφεύγομεν δὲ μάχην καὶ πόλεμον· εἰ γὰρ λόγος ἀηδὴς κινεῖν οἶδεν ἔριν καὶ πόλεμον, δηλονότι σιωπῇ εἰρήνην ἡμῖν ἅμα καὶ φιλίαν χαρίζεται· τί γὰρ ταύτης κατὰ τὸν βίον θαυμασιώτερον; ἢ τί μάλιστα ἐν τοῖς κοινοῖς χρησιμώτερον· ἐντεῦθεν ὁ τῆς φιλίας νόμος παρὰ τοῖς χρωμένοις ἅπασι βέβαιος.

8.119 οὕτως ἀκίνδυνον γέρας παλαιὸς λόγος κηρύττει τὴν σιωπῇ· εἴτα μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰ θετικὰ πρόσαγε τὸ κεφάλαιον πρὸς τὸ ζητούμενον, λέγων, ὅτι ταῦτα εἰδὼς καὶ πεπαιδευμένος ἄνωθεν ἀμφίβολον πεποίημαι τὴν ἀπόκρισιν· καὶ νεύσας μόνον πρὸς τὴν ἐρώτησιν τοῦ θαρρῆν οὐ παρεσχόμην τῷ τοῦτόν μοι πρῶην ἐξηγησαμένῳ τὸν ὄνειρον· εἴτα τὸ πρὸς τι φανερόν· διότι πρὸς τὸ ἐναντίον τοῦ ἐγκλήματος ποιεῖται τὴν σύγκρισιν. ἔστι δὲ τὸ ἐναντίον τῆς ἀσεβείας ἡ

εὐσέβεια· ἐρεῖς οὖν ὅτι τοῦτο μάλιστα ἐστὶν ἡ εὐσέβεια· τὸ γὰρ τοιαύτην ἀπόκρισιν πεποιῆσθαι καὶ τρόπον τοιοῦτον εὑρεῖν, δι' οὗ τοῖς μεμνημένοις ὀρθῶς καὶ προσηκόντως παρῆχον σκοπεῖν ὅπως καὶ νένευκα· τοῖς δὲ ἀμυήτοις οὐδὲν πλέον ἀπὸ τοῦ νεύματος· ἄλλο τι ἄρα πρὸς θεῶν δείκνυσι τὸ γενόμενον, ἢ πολλὴν πρὸς θεοὺς δεισιδαιμονίαν καὶ φόβον. τοῦτο μνηθέντων ἔργον, τοῦτο φυλαττόντων τῶν νόμων, τὸ ποιουμένους τινὰ περὶ τῶν μυστηρίων διάσκεψιν μηδεμίαν ἐκ τούτου διδόναι τοῖς ἀμυήτοις ἐπίγνωσιν· εἴτα χρήσαι παραδείγμασιν, ἵνα πλατύνῃς τὸν λόγον· οἷον ὅτι οἱ ἄγοντες τοῖς θεοῖς τὰς ἀπαρχὰς ἢ πρὸς τὰς θυσίας ταῖς ἐκατόμβαις φιλοτιμούμενοι εὐσεβεῖς μὲν εἰσι· τὸν δὲ τρόπον ὅπως περὶ τῶν μυστηρίων διάκεινται, σαφῆ πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας οὕτω παρασκευάζουσιν.

8.120 ὁ δὲ τοῖς μυστικοῖς ἐγκαρτερῆσαι παραγγέλλασιν ὑπομείνας καὶ πρὸς τὰς τελετὰς αὐτὰς εὐσεβῆς, καθὼς δεισιδαίμων γενόμενος, περὶ οὐδενὸς ἔτι τὴν περὶ τοὺς θεοὺς ἔχει θρησκείαν ἀμφίβολον, καὶ ἄλλα δὲ παρατιθεῖς παραδείγματα ἀποδεικνύειν σπούδαζε, ὅτι ὁ περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβῆς καὶ πάντων ἐστὶ τῶν ἄλλων εὐσεβέστερος· καὶ ὅτι τὸ περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβεῖν βέλτιον τοῦ εὐνοεῖν τῇ πατρίδι· ὁ μὲν γὰρ τῇ πατρίδι εὐνοῶν ἄδηλον ὅπως διάκειται περὶ τοὺς θεοὺς, ὁ δὲ εὐσεβῆς καὶ περὶ τὴν πατρίδα καὶ περὶ τοὺς πολίτας εὖνους ἐστὶ καὶ φιλόανθρωπος· φόβῳ γὰρ τῶν θεῶν οὐδὲν εἰς οὐδένα πταίει. ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΕΜΠΙΠΤΟΝΤΟΣ ΟΡΟΥ· ἐντεῦθεν ἔρχη ἐπὶ τὸν ἐμπίπτοντα ὅρον, ὅτι οὐδὲ ἀμύητος ἐκεῖνος· δεῖ οὖν πληρώσαντα τὸν πρῶτον ὅρον ἐπιλογικὸν εἰπεῖν πρῶτον νόημα· εἴθ' οὕτως εἰσβαλεῖν εἰς τὸν ὅρον· οἷον, ὡς μὲν οὖν ὁ συκοφάντης ἐλήλεγκεται ταύτην ἐμοῦ καταψευσάμενος τὴν γραφὴν, καὶ δεῖ μηδαμῶς τοῦτον ἀφεῖναι ἀθῶον τοῦ βήματος, μεμαθήκατε· ἐπεὶ δὲ πολλὴν πεποίηται κατὰ τοῦ πέρα τῶν θεῶν μεμνημένου καταδρομὴν, καὶ πανταχοῦ διεκωμῶδει τοῦ λόγου ἀμύητον ὀνομάζων τὸν ἄνθρωπον, ἀνάσχεσθέ μου μικρὰ περὶ τούτου τανῦν εἰπεῖν.

8.121 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΜΥΗΣΕΩΣ. Εἴτα εὐθὺς κατασκεύασον, ὅτι οὔτε ἀμύητος μὴ ἐξ ἀντιθέσεως τὸν ὅρον τιθεῖς, ἀλλὰ προηγουμένως κατασκευάζων αὐτόν· οἷον, πολλῶν γὰρ πολλάκις γενομένων παρὰ τῶν θεῶν εὐεργετημάτων τῇ πόλει, ταύτην μόνην ἐγὼ μαθὼν γενομένην τὴν μύσιν ὑπὲρ ἅπαντα τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπάρχοντα τεθαύμακα· τί γὰρ τούτου ἀνδρὸς ἐντελέστερον ἐξαίφνης ἅπασαν τὴν τῆς Ἑλευσίνος ἐποπτεύσαντος τελετὴν· αὐτὸς μὲν γὰρ ἄγνοεῖ, καὶ βούλεται κατιδεῖν τοῖς ὀραθεῖσι τὰ δρώμενα· δαδοῦχος δὲ τοῦτον ὡς ἐπόπτην μᾶλλον ἢ μύστην ὀρῶ· τὴν δὲ παρὰ τῶν θεῶν τελετὴν πρὸς ὅμοιον οὗτος εἶναι πιστεύων αἰνίγματι, καλῶς ποθεῖ τὰς νύκτας τὰς μυστικὰς· καὶ πλέον ἔχειν ἀμυήτου δοκῶν, ἐφ' ὧν ἡμῶν ἐστὶν ἐνδεέστερος, ἐπιθυμεῖ τῆς ἱεροφάντου κατακοῦσαι φωνῆς· ἡμῖν δὲ πρόδηλα τὰ τούτου λεγόμενα σύμβολα, καθάπερ μύσταις γενομένοις, καὶ τὴν γνῶσιν πεπαιδευμένοις σαφέστερον. ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ. Εἴτα συλλογισμῷ· ὅτι ἴσος ἐστὶν οὗτος τῷ μεμνημένῳ, κἂν ἀμφιβάλλῃ περὶ τῶν μυστηρίων τὴν τελετὴν· ὥσπερ γὰρ ἡμεῖς μεμυήμεθα, καὶ οὗτος μεμύηται, καὶ τῆς αὐτῆς ἡμῖν ἀπολέλαυκε προσηγορίας, ὑπ' αὐταῖς τελεσθεῖς ταῖς θεαῖς· ἡμᾶς μὲν γὰρ ἱεροφάντης ἅμα καὶ δαδοῦχος εἶσω τῶν ἀνακτόρων εἰσήγαγε· τουτονὶ δὲ τῆς σεμνῆς ἀπολαῦσαι ταυτησὶ τελετῇ Δημήτηρ καὶ Κόρη παρασκευάζουσι· καὶ πέρας ἀμφοῖν τὸ αὐτὸ γινῶναι τι τῶν ἀπορρήτων γεγένηται· εἴτα χρήσαι παραδείγμασιν· ὅτι ὥσπερ ἰατροῖς οὐδὲν διαφέρει ἂν τῷδε ἢ τῷδε τὴν νόσον ἐκκαθαροῖεν, τέλος ἐν τὴν ὑγίειαν πεποιημένοι τῆς πράξεως, οὕτως οἶμαι καὶ νῦν εὐλογον ἐπισκοπεῖν, οὐκ εἰ τὸ σεμνὸν τοῦτο συμφωνεῖ τοῖς κατ' Ἑλευσῖνα γενομένοις ἐνύπνιον, ἀφήμι γὰρ τοῦτό γε, ἀλλ' εἰ ταῦτόν ἀμφοῖν τὸ μνηθῆναι τέλος ἀπῆντηκεν.

8.122 Ἡ ΓΝΩΜΗ τοῦ νομοθέτου ἐκλέλοιπεν ἐνταῦθα· δεῖ οὖν τὴν γνώμην ἐξετάσαι τῶν θεῶν· τί βουλόμεναι μεμυήκασιν· καὶ καθόλου ἔνθ' ἂν ἐκλείπῃ τοῦτο τὸ κεφάλαιον, τὴν γνώμην τῶν πραξάντων ἐξετάζετε· τί βουλόμενοι τότε τι ἔπραξαν· οἷον, ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην μὰ τοὺς θεοὺς

τὸν κατήγορον, τί ταῖς θεαῖς σπουδαζόμενον ἦν, ἢ τί διὰ τούτων τῶν ἐνυπνίων ἠνύετο· εἰ μὲν γὰρ ἀπλῶς, καθάπερ εἴωθε, τὰ τῶν ὀνειράτων ἐγίγνετο, τί τί ποτε μυστικῇ πρὸς αὐτὸν συνουσίᾳ διὰ τῶν ἐνυπνίων παρεσκευάζετο· εἰ δὲ τούναντίον πρόδηλος ὁ σκοπὸς, καὶ σαφῶς ἴσμεν ὅτι βεβούληνται διὰ τούτων οἱ κρείττονες τὴν γνώμην ἀποφαίνειν τὴν ἐναντίαν τοῖς σύμβολα τούτων κινήσασιν μυστικά, σαφῶς ὅτι ταύτην ἡμῖν τὴν τελετὴν αὐταὶ κατεστήσαντο, δεῖξαι βεβούληνται μύστην ποιήσασαι τοῦτον τὸν εὐτυχέστατον, καὶ τὴν αὐτὴν αὐτῶν τῆς Ἑλευσίνος ἐκκαλύπτουσαι μύησιν. ΠΗΛΙΚΟΤΗΣ. εἴτα τῷ πηλίκῳ κατασκευάσεις δὲ θετικῶς αὐτῷ, ὅτι καλὸν ἢ μύησις, ὅτι μέγα καὶ θαυμαστὸν τοῦτον τελεσθῆναι τὸν τρόπον· καίτοι τί τούτου γένοιτ' ἂν κατὰ τὸν βίον παραδοξότερον, ἢ μυῆναι παρὰ τῶν θεῶν ἐντελέστερον, ἢ ὁ ἱεροφάντης τελέσειε· θεῖα μὲν γὰρ αὐτὰ καὶ καθ' ἑαυτὰ τὰ μυστήρια, καὶ προφέρειν τὸν ἔπαινον κατὰ τὴν ἀξίαν ἀδύνατον· τὸ δὲ τελετὰς εὑρεῖν τοὺς θεοὺς, καὶ δαδουχοῦντας ἅμα, καὶ τὴν τοῦ ἱεροφάντου φωνὴν μιμουμένους τοὺς κρείττονας τίνα καὶ πᾶσιν ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολιμπάνεις σαφῶς; ἄνθρωπος μὲν γὰρ πᾶσαν ἐθεάσατο τὴν τελετὴν, ἱεουργῶν δὲ τούτῳ παρῆσθηκε θεός.

8.123 Εἴτα τὸ πρὸς τι ἐκλείπει πάλιν· πλὴν εἰ μὴ θέλης συγκρίνειν τὴν διὰ τοῦ ὀνειράτος τελετὴν τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροφάντου τελουμένοις, οἷον εἰ λέγοις, νῦν θαρρῶ καὶ τῆς κατ' Ἑλευσίνα μείζονα ταύτην προσειπεῖν τελετῆς· νῦν ὄντως οὗτος ἡμῶν αὐτῶν ἐντελέστερος, αὐτοῖς τοῖς ἀρχηγέταις τῆς τελετῆς μυσταγωγοῖς σεμνυνόμενος· εἴτα ὅτι βελτίων ἢ παρὰ τῶν θεῶν τελετὴ κατασκευάσον οὕτω· εἰ γὰρ τὸ σφάλλεσθαι μᾶλλον ἢ κατορθοῦσθαι τῆς ἀνθρωπίνης οὐκ ἀλλότριον φύσεως· οἱ δὲ κρείττους ἀεὶ πρὸς τὸ πταίειν οὐκ εὐκολοὶ· βελτίους ἄρα οἱ παρὰ τούτων μεμνημένοι τῶν οὐκ ἀκριβῶς ἐπισταμένων τὰ τῆς Ἑλευσίνος ἀπόρρητα. ΕΠΙΛΟΓΩΙ. Οἱ δ' ἐπίλογοι ἀνέχουσι ποιότητα· αὐτὰ τὰ μυστήρια διατυπώσεις γὰρ καὶ ἐρεῖς, οὐδὲν ἀποκαλύπτων ὁμοίως τῶν μυστικῶν· οἷον, καιρὸς λοιπὸν, ἄνδρες δικασταί, τὸν ἄνθρωπον ἄγειν ἐπὶ τῆς Ἑλευσίνος ἀπόρρητον τελετὴν, καὶ διδάσκειν ἃ παρὰ τῶν θεῶν δι' αἰνιγμάτων μεμάθηκεν· εἴτα ἀποστρέψας τὸν λόγον ἐρεῖς· ἂν εἰσέλθῃς εἴσω τῶν ἀνακτόρων, ἐπ' αὐτῆς τῆς τελετῆς σοὶ τῶν ἐνυπνίων γενήσομαι ἐξηγητής, διδάξω λόγῳ λοιπὸν οὐκ ἔτι νεύματι τὰ μυστήρια, ἂν δαδουχίαν θεάσωμαι καὶ σχῆμά τι περὶ τοῦ ἀδελφοῦ γιγνόμενον εὐθὺς ἀναμνήσω τὴν διὰ τῶν ἐνυπνίων θέαν ὑπάρξασαν, ἂν τῶν ἱεροφάντου ῥήσεων αἴσθωμαι, τὸ ὄναρ σοὶ σαφέστερον ἐξηγηθήσομαι· εὐθὺς ἐρῶ πρὸς σε, τοῦτ' ἐστὶν ὃ τεθέασαι, ταῦτ' ἦν ἐκεῖνα τὰ σχήματα, ταύτας αἱ θεαὶ σοὶ τὰς ῥήσεις διὰ τῶν συμβόλων ἐκείνων ἠνίττοντο· μή τοι πλέον ἄρα παρὰ ταῦτα τεθέασαι, μή τι καινότερον ἔχεις παρ' αὐτῶν τῶν θεῶν, ἢ εἰς τὴν τελετὴν ταύτην δεξάμενος εἰπὲ πρὸς θεῶν, εἴ τι πλέον μεμάθηκας· εἰπὲ πρὸς αὐτῶν τῶν Ἑλευσινίων Κόρης καὶ Δήμητρος· δίδαξον ἂν τι σφαλώμεθα· πρόσθε τοῖς παρ' ἡμῶν γιγνομένοις τὰ λείποντα· εἰκὸς σέ τι πλέον παρ' αὐτῶν μεμαθηκέναι τῶν θεῶν ἅτε τελούμενον ὑπ' αὐτῇ Κόρῃ καὶ Δήμητρὶ πάντα πρόδηλα τὰ μυστικά τοῖς θεοῖς θάττον ἡμεῖς τῶν προσηκόντων ἀποσφαλλόμεθα· πρόσθε αὐτοὺς τῇ τελετῇ μηδὲν ἀποκρύψει τὸν παρ' αὐτάς σε τὰς θεὰς ἰκετεύοντα· μὴ φοβῆς τὸν νόμον· εἰπὲ, μεμνημένος ἐρεῖς, ἴν' ἔχωμεν ἐπὶ σοὶ τι λέγειν παράδοξον, ἔτι μούμενος ἄνθρωπος αὐτὸν τελούμενον τὸν ἱεροφάντην διόρθωται, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.124 ΔΥΟ ΟΡΟΙ. Νόμος τὸν ἀλλοτρίῳ τάφῳ χοὰς ἐπιφέροντα τιμωρεῖσθαι· ἀποκήρυκτος τελευτήσαντος αὐτῷ τοῦ πατρὸς εὖρηται δακρύων ἐπὶ τοῦ μνήματος, καὶ ὑπάγεται τῷ νόμῳ. Οἱ δύο καλούμενοι ὅροι, διὰ τοῦτο ταύτην ἔσχον τὴν προσηγορίαν, ὅτι ἀπλοῖ δύο συνεξευγμένοι εἰσὶ, καὶ δυνατὸν ἐφ' ἐνὶ ἐκάστῳ κατ' ἰδίαν κρίνεσθαι· οἷον, ἐπὶ τοῖς δακρύοις, εἰ χοαὶ τοῦτο· καὶ ἐπὶ τῷ ἀλλοτρίῳ τάφῳ, εἰ ἀποκήρυκτος ἀλλότριός ἐστι· καὶ δυνατὸν τὸ πλάσμα διελόντα δύο ποιῆσαι προβλήματα· ἔστι δὲ ἡ ἐργασία ἢ αὐτὴ σχεδὸν τῷ κατὰ σύλληψιν· διπλῇ γάρ ἐστι καθ' ἕκαστον κεφάλαιον ἢ ἐκθεσις· διαφέρει δὲ, ὅτι ἐκεῖ μὲν τὸ ἕτερον ὠμολόγηται, τὸ δὲ ἕτερον

ζητεῖται· οἷον ἢ βία ὠμολόγηται, τὸ δὲ δημόσιον ἔγκλημα ζητεῖται· ἐνταῦθα δὲ ἀμφοτέρᾳ ἐστὶ ζητούμενα· καὶ εἰ ἀλλότριος οὗτος, καὶ εἰ χοαὶ τοῦτο· παθητικὸς δὲ διόλου ὁ λόγος· ἢ τε γὰρ ἀποκήρυξις καὶ τὸ δοκεῖν ὡς ἐπ' ἀλλοτρίῳ δακρύνει τάφῳ, καὶ τὸ δακρύνειν κωλύεσθαι, καὶ τὸ ἐπὶ τούτοις κρίνεσθαι ταῦτα πάντα χορηγεῖ τὸ πάθος τῷ πλάσματι.

8.125 ἔστιν οὖν ἡ κατάστασις τοιαύτη τις. περὶ μὲν τοῦ κατηγοροῦ ὅτι ἡγάγετο ὁ τούτου πατὴρ ἐπὶ γνησίᾳ παίδων σπορᾷ ἐλπίζων γηροκομεῖσθαι· εἶτα ὅτι πεποίηκε παῖδα· ἀνήγαγε συμβουλευόν τὰ ἄριστα, καὶ ἐν ἡθοποιίᾳ ἔπαγε τὰ κατὰ μέρος τῆς συμβουλῆς· ὅτι τὰ καὶ τὰ συνεβούλευεν· εἴθ' ὅτι ἐξήμαρτεν εἰς αὐτὸν οὗτος, καὶ παρὰ τὴν ἀγωγὴν τὴν ἐκείνου βιώσας ἀπεκηρύχθη, καὶ τελευτήσαντος τοῦ πατρὸς εὐρέθη δακρύων ἐπὶ τοῦ μνήματος. ΟΡΩΙ ΤΩΙ ΠΡΩΤΩΙ. Εἶτα ἀλλ' οὐκ εἰμί ξένος, φησὶν, υἱὸς ὦν. ΛΥσεις· ὅτι γενόμενος ἀποκήρυκτος ἡλλοτριώθη τοῦ γένους, καὶ οὐδενὸς αὐτῷ μέτεστιν, οὔτε ζώντος τοῦ πατρὸς, οὔτε νῦν μετὰ τελευτῇ· εἰ γὰρ μετὴν τίνος αὐτῷ, τίνος ἔνεκα ἐγίγνετο ἀποκήρυκτος, ἢ τί τέλος ἔχει τὸ ἀποκηρυχθῆναι, οὐχὶ τὸ μηδενὸς μηκέτι κοινωνεῖν, μὴ γένους, μὴ χρημάτων τῶν τοῦ πατρὸς· εἶτα θεὸς πάλιν ἐξ ἀντιθέσεως τὸν δευτέρον ὅρον. ΟΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ. Ἀλλ' οὐδὲ χοαὶ, φησὶ, τυγχάνει τὰ δάκρυα. ΛΥΣΕΙ πάλιν τῷ ἀνθορισμῷ· ὅτι πᾶν τὸ ἐπὶ τοῦ μνήματος ἐπιβαλλόμενον ὑγρὸν χοαί· σὺ δὲ ἐπέσπεισας τῷ τάφῳ τὰ δάκρυα· σὺ ἄρα χοὰς τῷ τάφῳ ἐπέβαλες· καὶ ὅτι πᾶν τὸ ἐπὶ τῇ ὁσίᾳ καὶ τῷ τάφῳ ἐπιβαλλόμενον χοαί· σὺ δὲ ἐπ' αὐτοῦ δακρύων πεφώρασαι.

8.126 ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩΙ. Ὅτι ἴσον ἐστὶ τὸ μηδεμίαν ὅλως ἔχειν πρὸς γένος συνάφειαν, καὶ τὸ γενόμενον ἀποκηρυχθῆναι· καὶ ἴσον ἐστὶ τι χοὰς ἐπιβαλεῖν, καὶ δακρῦσαι ἐπὶ τοῦ μνήματος. ΓΝΩΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΟΥ· ὅτι καὶ ὁ νομοθέτης τὸν ξένον εἶπεν ἀπλῶς, οὐδὲν περιεργαζόμενος ἔξωθεν, ἀλλὰ μόνον τὸν ἀλλότριον τοῦ κειμένου λέγων· καὶ ὅτι χοὰς εἶπεν οὐχ ὀρισάμενος οὐδὲν, πότερον τὸ ἢ τὸ ἐπιβάλλεται, ἀλλ' ἀπλῶς εἶπε χοὰς· σὺ δὲ παρὰ τὸν τάφον χοὰς ὥφθης ποιῶν, ὑπεύθυνος ἄρα τυγχάνεις τῷ νόμῳ. ΠΗΛΙΚΟΤΗΣ· ἢ δεινὸν τοῦτο καὶ χαλεπὸν τὸ ἀλλοτρίοις τάφοις ἐπέρχεσθαι, καὶ περιεργάζεσθαι τὴν ὁσίαν καὶ ἐπιδακρύνει ξένους μνήμασι. ΠΡΟΣ ΤΙ· εἰ χαλεπώτερόν ἐστιν ἀποκήρυκτον ὄντα, πλησίον τοῦ τάφου ἢ ἀληθῶς ξένον. ὁ μὲν γὰρ ἢ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν προσῆλθεν ἄν, ἢ εἰ προσῆλθεν οὐκ ἄν ἔβαλε χοὰς κατὰ μηδὲν διαφέρων τῷ κειμένῳ. οὗτος δὲ καὶ προσῆλθε καὶ χοὰς ἐπέβαλε τῷ κειμένῳ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΚΟΙΝΟΣ. Τιμωρήσασθε αὐτὸν ὡς φίλου ὄντος καὶ ἡδέος τῷ κειμένῳ· εἰ γὰρ ἔστι τις μετὰ τὸν θάνατον αἴσθησις, ἀγανακτήσειεν ἄν ὁ τεθνεὺς, ἐὰν ἀτιμώρητον ἀφῆτε τοῦ βήματος, καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ὅτι δίκαιον αὐτὸν καὶ συμφέρον τιμωρήσασθαι. ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚΑ ΑΠΛΑ. Μετὰ Μαραθῶνα Μίκων ὁ ζωγράφος τοὺς βαρβάρους γράψας μείζους τῶν Ἑλλήνων κρίνεται. Μεστόν ἐστι πομπείας τὸ ζήτημα, ἢ τε γὰρ τῶν κατορθωμάτων ὑπερβολὴ καὶ ὁ τῆς ἐλευθερίας ἀγὼν καὶ τὸ δοκεῖν δι' αὐτοὺς ἡλευθερῶσθαι τοὺς Ἑλληνας πομπεύειν τὸν Ἀθηναῖον ποιεῖ· οὐδὲ γὰρ ταύτην ἀνεστήσατο τὴν γραφὴν, λυπῆσαι τὸν ζωγράφον προηγουμένως βουλόμενος, οὐδὲ μετὰ τὸ τρόπαιον μικρόψυχος ἄλλος ἔστι περὶ μικρῶν οὕτω, μᾶλλον δὲ σκιῶν δικαστήριον συγκροτῶν, ἀλλὰ φιλοτιμήσασθαι διὰ τῆς γραφῆς ἐστὶν αὐτῷ τὸ προκείμενον, καὶ κηρύξαι μᾶλλον τὰς ἀριστείας ἢ τὸν ἄνθρωπον τιμωρήσασθαι· ἰστέον δὲ ὅτι τῶν ἀντιλήψεων αἱ μὲν εἰσὶν ἀπλαῖ, αἱ δὲ διπλαῖ· καὶ διπλαῖ μὲν εἰσὶν αἱ ἐξ ἀπλῶν δύο συγκεείμεναι· οἷον ταῖς πάντων γνώμαις ἀντιλέγει τις· καὶ αὐτὸς οὐκ ἀποφαίνεται γνώμην· τό τε γὰρ ἀντιλέγειν καθ' ἑαυτὸν τέλειον ὃν δύναται ποιεῖν τὴν ἀντίληψιν, τό τε μὴ ἀποφαίνεσθαι γνώμην ὁμοίως καὶ καθ' ἑαυτὸ δύναται κρίνεσθαι· ἀπλαῖ δὲ αἱ ἐν τῷ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἔχουσιν· διαφέρουσι δὲ τούτων αἱ ἐκ τοῦ ἀποβεβηκότος ἀντιλήψεις· ὅτι πᾶσαν τὴν τῆς ἀπλῆς ἔχουσαι τῷ ἀποβεβηκότι μόνον ὁμολογουμένῳ ὄντι ἀτόπῳ πλεονάζουσιν· ἔτι κάκεῖνο γνωστέον, ὅτι οὐδὲν ἕτερόν ἐστι λεληθότως ἐν τῇ ἀντιλήψει κρινόμενον ἢ τοῦ φεύγοντος ἢ προαίρεσις· τὸ γὰρ γελᾶν τὸν Ἀλκιβιάδην ἢ δακρύνειν τὸν πένητα ἐπόμενον τῷ πλουσίῳ, καὶ τὰ τοιαῦτα, ποίαν ἐπιδέχεται

κρίσιν· οὐκοῦν ἕκ τινος περιστάσεως ὑπεύθυνον ὁ κατηγορῶν τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ποιῶν τοῖς δικάζουσι φαύλην τὴν προαίρεσιν ἐπιδείκνυται· εἰ δέ τις φήσκει κἀν τοῖς στοχαστικοῖς προαίρεσιν κατασκευάζεσθαι κεφαλαίους, ἴστω ὅτι εἰ μὲν προηγουμένως ἡ προαίρεσις ἐκρίνετο, ὥσπερ ἐν στοχασμῷ, ἀναγκαίως τοῖς τοῦ στοχασμοῦ κεφαλαίοις κατεσκευάζετο.

8.128 ἐπειδὴ δὲ λεληθότως τοῦτο γίγνεται ἐν ταῖς ἀντιλήψεσιν τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἐπιδεχομένων τὴν κρίσιν ἐκ τῆς τῶν ἀντιληπτικῶν κεφαλαίων κατασκευῆς, καὶ τὰ τῆς προαιρέσεως ἐπιδείκνυται· ἔτι εἰ δὴ τινὲς φασιν εἶναι τὴν ἀπλήν καὶ τὴν διπλήν καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἀποβεβηκότος τῶν ἀντιλήψεων ἀνοήτως πάνυ λέγοντες· τὰ γὰρ εἶδη τὰ ἀντιδιαιρούμενα ἀλλήλοις ἴσμεν, ὅτι ἰδίαν καθ' ἕκαστον ἐπιδέχεται διαίρεσιν· ἐνταῦθα δὲ πᾶσαι αἱ ἀντιλήψεις τοῖς ὁμοίοις διαιροῦνται κεφαλαίοις· καὶ πῶς ἐστὶν εἰπεῖν ταύτας εἶδη τυγχάνειν· ὁ δὲ αὐτὸς λόγος μοι καὶ περὶ τῶν στοχασμῶν κεφαλαίων ἐστὶ, καὶ περὶ τῶν ὁρισμῶν. ἄρ' οὖν ἡ διπλὴ τῶν κεφαλαίων ἔκθεσις, ἐν τοῖς ἀντεγκληματικοῖς στοχασμοῖς, καὶ ἡ ἐξ ἀρχῆς πάλιν διαίρεσις ὥσπερ ἐν τοῖς ἐμπίπτουσιν οὐκ ἔστιν ἰδίᾳ παρὰ τὰς ἄλλας αὕτη διαίρεσις οὐδαμῶς οἰκονομίας γὰρ τρόπος ἐστί· τῷ γὰρ εἶναι διπλᾶ τὰ ζητούμενα καὶ δύο βούλεσθαι παρασχεῖν ἐγκλημάτων ἀποδείξεις διπλοῖς καὶ τοῖς κεφαλαίοις κεκρήμεθα· πῇ μὲν ἕκαστον κεφάλαιον διπλοῦν ἐκτιθέμενοι, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀντεγκληματικοῖς στοχασμοῖς καὶ διπλοῖς ὅροις καὶ διπλαῖς ἀντιλήψεσι· πῇ μὲν ἐπαναλαμβάνοντες τὴν διαίρεσιν, καθάπερ ἐν τοῖς ἐμπίπτουσιν ἔθος ποιεῖν. ἐν μὲν τῷ στοχασμῷ ἀπὸ τοῦ χρώματος ὑποστρέφοντες· ἐν δὲ τοῖς ὅροις ἀπὸ τοῦ πρὸς τι. ὥστε ἡ αὕτη διαίρεσις ἐστὶν ἐν πᾶσι τοῖς προβλήμασι· κεκρήμεθα δὲ ἡμεῖς πῇ μὲν ἀπλοῖς, πῇ δὲ διπλοῖς τοῖς κεφαλαίοις, πῇ δὲ τῇ διαιρέσει δεύτερον· οἰκονομίας χάριν ἂν εἴημεν τοῦτο ποιοῦντες, οὐχ ὥς ἐν εἵδεσιν ἐτέρᾳ τῇ τῶν κεφαλαίων κεκρημένοι τομῇ. παρατηρητέον δὲ, ὅτι ἐν ταῖς ἀπὸ τοῦ βεβηκότος ἀντιλήψεσιν, ἐὰν πράγματα μεταστατικά δύο τυγχάνη, τῷ μὲν ἐνὶ ὥς παραγραφικῷ χρῆσόμεθα· τῷ δὲ ἐνὶ ὥς χρώματι· καὶ παραγραφικῷ μὲν τῷ προσώπῳ τὸ ἄτοπον πράξαντι· χρώματι δὲ τῷ πεισθέντι τῇ συμβουλῇ· οἷον ἔπεμπε Φίλιππος ἑξαίτων τὸν Δημοσθένην· συνεβούλευσεν Ὑπερίδης μὴ ἐκδοῦναι· ἔπεισεν Αἰσχίνης ἐκδοῦναι· λαβὼν Φίλιππος ἀπέτεμε τῆς γλώττης αὐτόν· καὶ κρίνεται Αἰσχίνης δημοσίᾳ· ἐνταῦθα δύο ἐστὶ μεταστατικά.

8.129 ἐν μὲν ἐπὶ τὸν Φίλιππον ἐκτεμόντα τὴν γλώτταν, ἕτερον δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον τὸν πεισθέντα· οὐκοῦν Αἰσχίνης χρήσεται μὲν παραγραφικῷ τῷ ἐνὶ, ὅτι οὐκ ὀφείλω κρίνεσθαι ὑπὲρ ὧν ὁ Φίλιππος ἔδρασεν· τῷ δὲ ἐτέρῳ τῷ τῶν Ἀθηναίων, ὅτι ὑμεῖς αἵτιοι πεισθέντες μοι συμβουλεύσαντι, χρήσεται εἰς κατασκευὴν τοῦ χρώματος· λέγων γὰρ, ὅτι τὰ ἄριστα συνεβούλευσα, κατασκευάσει τοῦτο τῷ μεταστατικῷ, ἐρεῖ γὰρ ὅτι οὕτω τὰ ἄριστα συνεβούλευσα, ἐκύρωσε δῆμος τὴν εἰσήγησιν· καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν, ὧς υἱὲ Καρπωνιανῆ, τεχνολογείσθω. χρήσεται δὲ τις ἐν τῷ προκειμένῳ ζητήματι προοιμίους τοῖςδε. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ. Ἔως ἔτι μετὰ τῶν ὅπλων ἐστήκαμεν, καὶ βασιλικῶν εἰσι πραγμάτων δι' ὑμᾶς πάντες ἐλεύθεροι, προσθῶμεν τῷ Μαραθῶνος τροπαίῳ τὴν ἀλαζονείαν τοῦ Μίκωνος, καὶ διπλοῦν τήμερον κατὰ τὴν Ἀττικὴν γενέσθω τὸ τρόπαιον. Ξέρξου μὲν κρατεῖν τῶν οὐκ εἰθισμένων δουλεύειν ἐπιθυμήσαντος, Μίκωνος δὲ χαρισαμένου βαρβάροις παρὰ τὴν ἀξίαν τὰ μὴ προσήκοντα· καὶ τοῖς κατὰ Μήδων προσθῶμεν θαύμασι τὸ λειπόμενον θανάτου μετὰ τὴν τοιαύτην γραφὴν τῷ δημοτικῷ τούτῳ καὶ χρηστῷ τιμησάμενοι, ἵνα μάθῃ μετὰ τὰ Μαραθῶνι σεμνὰ τῆς πόλεως κατορθώματα μὴ τοιαῦτα Μήδοις τοῖς ἡττημένοις χαρίζεσθαι. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. Δευτέρῳ δὲ χρῆσις ἐκείνῳ ἔχοντι δριμύν καὶ χάριεν ἐννόημα· εἰ μὲν οὖν παρὰ Μήδοις ἢ παρὰ Πέρσας ἦν ἡ γραφή, τίς ἂν ἐγένετο παρὰ ζωγράφου μείζων παραμυθία τοῖς δυστυχήμασιν, ἢ γράφεσθαι παρ' αὐτοῖς τῶν Μαραθῶνι μεμαχημένων καταδεεστέρους τοὺς Ἑλλήνας· νῦν δὲ οὐδ' ἐξὸν τῇ πόλει ταύτην περιθεῖναι τὴν ὕβριν διὰ τῆς τέχνης τετόλμηκεν,

καὶ Μηδικὰ φρονεῖν Ἀθηναῖος τυγχάνων βεβούληται· φθόνον ἐξαίφνης τῇ πόλει τῶν κατορθωμάτων ἐάλωκε· καὶ τῆς Ξέρξου παρὰ τὴν ἀρχὴν ἡμῖν ἐλπίδος βαρύτερα τὰ Μίκωνος γέγονε χρώματα· ἀλλὰ μιμήσασθε τὴν αὐτῶν ἀρετὴν πάλιν καὶ δεύτερον, καὶ τοῖς πεπτωκόσι βαρβάρων πρόσθετε τὸν καινὸν ἑαυτῶν τοῦτον πολέμιον· καὶ γὰρ ἄτοπον τιμωρεῖσθαι μὲν Πέρσας Ἑλληνικοῖς ἀντιτεταγμένους φρονήμασι, σῶζειν δὲ τοῦτον βαρβαρικοῖς παραπλήσια δράσαντα πλημμελήμασι.

8.130 ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ. Τρίτον δὲ οὕτως ἂν λάβῃς χάριεν ἐννόημα· Μίκωνα μὲν οὖν ἔγωγε καὶ προσθεῖναι τῇ γραφῇ προσεδόκησα χαριέστερον. καὶ Ξέρξην μετὰ τὴν φυγὴν Ἀθηναίων ὑπήκουον· ἔξουσίας γὰρ ἦν γραφικῆς, πολεμῆσαι Πέρσαις μετὰ τὴν κοινὴν ἀριστείαν διὰ τῆς εἰκόνοιο καὶ δεύτερον· νυνὶ δὲ πεφιλοτίμηται μὲν ὑπὲρ ἡμῶν οὐδὲ ἓν. κεχάρισται δὲ τοῖς βαρβάροις ὅσον ἡ τέχνη προσέταττε· καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς μάχης αὐτῶν δυστυχήμασι τὰ παρὰ τῶν συμμάχων ἀντέθηκε θαύματα· ὑμέτερον οὖν ἔργον περιτρέψαι μὲν εἰς τιμωρίαν αὐτῶ τὴν γραφὴν, δεῖξαι δὲ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν, ὅσον πρὸς ἐλευθερίαν ὠρμήκατε, μὴδὲ σκιᾶς ἀπλῶς ἐν γραφῇ βαρβάροις παραχωρεῖν ἀνεχόμενοι· ἔστι κἀκεῖθεν δέξασθαι τὸ προοίμιον. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. Εἰ μὲν οὖν ἡγνόουν ἔγωγε Μίκωνα, ἐζήτησα ἂν παραχρῆμα μαθεῖν, πότερον Ἑλλην ἢ Πέρσης ἦν ὁ δημιουργήσας τὸν πίνακα.

8.131 ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ. Τὸ πρῶτον ἐπιγνούς, ὦ δικασταῖ, τὸ τρόπαιον, πρὸς ὑμᾶς ἀπήντηκα, μαθεῖν ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου βουλόμενος Μίκωνος, πότερον τὴν Μαραθῶνι μάχην ἢ ξένην μεμίμηται. ΑΛΛΩΣ. Ἐχρῆν μὲν οὖν παρ' αὐτὴν τὴν ποικίλην κρίνεσθαι Μίκωνα, ἵνα πλησίον ὦν δέδρακε καὶ τὸ παθεῖν ὑπομένη δεινότερον. ΑΛΛΩΣ. ὦμην μὲν οὖν ἔγωγε Μιλτιάδην ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν γραφὴν προθυμότερον· καθάπερ ἀρτίως ἐπὶ Μαραθῶνα παραταττόμενον. Εἰπέ καὶ ἄλλην προοιμιακὴν ἔννοιαν. Ἔδει μὲν οὖν ἐν Πλαταιαῖς ἐπὶ τὴν κατηγορίαν σπουδάσαι, ἵν' ὦν κακῶς μετὰ τῶν Ἀθηναίων πεπόνθασι, κοινῇ καὶ τὴν τιμωρίαν ταύτην ζητήσουσι· νῦν δὲ ὑφ' ἡδονῆς τῆς γραφῆς παραχωρήσαντες ἡσυχάζουσι, καθάπερ ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς κατορθώμασι. ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Μετὰ τὰ προοίμια θήσεις τὴν κατάστασιν· διηγήσῃ τὰ κατὰ Μαραθῶνα, τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων, τὸν δρόμον τὸν Ἀττικόν, τὴν τῶν θεῶν συμμαχίαν, τὰς ἀριστείας, τὰ πάντα δὲ μετὰ πομπείας καὶ φιλοτιμίας πολλῆς, καὶ μετὰ τὸ προσθεῖναι, ὅτι νικήσαντες ἀπέδωκαν τὴν ἐλευθερίαν τοῖς Ἑλλήσιν, τὰς τιμὰς τοῖς θεοῖς, κατ' εἶδος ἐκείνων ἕκαστον· ἀποστρέψεις δὲ καὶ πρὸς Πλαταιάς τὸν λόγον, καὶ ἀξιώσεις αὐτοὺς Μίκωνι διηγεῖσθαι τὰ κατορθώματα· φιλοτίμως οὕτω καὶ ἀποικίλως ἀπανταχοῦ πληρώσεις τὴν κατάστασιν. ΠΑΡΑΓΡΑΦΙΚΟΝ. Μετὰ ταῦτα θήσεις τὸ παραγραφικόν· παρατηρητέον δὲ, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς ἀντιλήψεσιν, ὅταν ἰδιωτικὸν τὸ πρόσωπον ᾗ, κρίνεται δὲ δημοσίων ἀδικημάτων, ἐξ ἀνάγκης χρῆσεται τῷ παραγραφικῷ, ὥς μὴ ὀφείλων κρίνεσθαι δημοσίᾳ· ἐρεῖς οὖν οὕτω· ἀλλ' ὑπὲρ ἰδιώτην ἐστὶν ἡ γραφὴ· ποῦ γὰρ ἰδιώτης ἀδικεῖ δημοσίᾳ τὴν πόλιν· ἢ οὕτως ἀλλ' οὐ προσήκουσά μοι, φησὶν, ἡ γραφὴ, ἐκτὸς ὄντι μοι τῶν δημοσίων πραγμάτων· ἢ οὕτως, ἀλλ' ἐμοὶ δημοσίᾳ βλάψαι τὴν πόλιν πῶς ἐστὶ δυνατόν; λύσεις κατὰ περιτροπὴν· ὅτι τοῦτο γάρ ἐστὶ τὸ δεινότερον· ὅτι τολμήσας οὕτως ἀνῆκεστα καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἀδικῶν οὕτω τὴν πόλιν τολμᾶς λέγειν, ὅτι πολλῶ τυγχάνεις ἐλάττων τοῦ τὴν πόλιν ἀδικεῖν δύνασθαι· καὶ πληρώσας δὲ βεβούλευσαι σαυτὸν ἀντὶ τῆς ἀπολογίας προβέβλησαι· καὶ δυσχεραίνεις μὲν εὐθυνόμενος, ἀγνοεῖν δὲ τῆς αὐτοῦ τέχνης ὑποκρίνῃ τὰ δράματα· καὶ στρατηγός, ἢ ῥήτωρ, ἢ τις ἄλλος μεγάλα δυνάμενος, οὗτος αἰεὶ μεγάλα τὰ ἀδικήματα ἔχει· καὶ οὐδέποτε ἂν μικρόν τι δράσειεν ἀδίκημα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἰδιώτης τυγχάνει, τοῦτ' ἂν εἶπεν ἀπλούστερον, ὥς οὐδέποτε ἂν ἡδυνήθη μεγάλα κατὰ τὴν πόλιν ἐργάσασθαι· καὶ εἰ τοῦτον οὕτως ἐφθέγγου τὸν λόγον καλῶς ἐποίεις λέγων, ὥς ὑπὲρ ἰδιώτην ἐστὶν ἡ γραφὴ· μεῖζον γὰρ ὄντως, ἢ κατὰ Μίκωνα, τὸ νικήσαι τὴν τέχνην τοῖς ἀδικήμασιν· εἰ δὲ λαμπρὸς ἢ ταπεινὸς ἄλλως βίος οὐκ ἐμποδίζει τοῖς

πονηρεύμασιν, οὐδὲ ἔχει τις εἰπεῖν, ὅτι διὰ τύχην τις ἀδικεῖν τὴν πόλιν ἐφείσατο· τί ληροῦντος ἀνεχόμεθα Μίκωνος; οὐ γὰρ οἶδε προαίρεσις τὴν αὐτῆς πρὸ πάντων ἀξίαν λογιζέσθαι· ὥσπερ γὰρ οἱ εὐεργετῆν τινα προελόμενοι ὅρον ἢ καιρὸν οὐδένα ποιοῦνται τῆς πράξεως, ὡσαύτως ὁ πονηρὸς τὸν τρόπον οὐδὲν ἔχει πρὸς τὴν ἐγχείρησιν κώλυμα, ἀλλὰ τῶν φθανόντων τὸ δρᾶσαι δύνασθαι χεῖρονα κατὰ τῶν ἀδικουμένων, ἃ καὶ προεῖρηνται· εἶεν· ἀλλὰ σκέψασθε τί κατὰ τὸν βίον ἐστὶν ὁ παθεῖν ἅπαντες φυλαττόμεθα· φθόνος μικρὸν τοῦτο, ἀλλὰ τυραννίς· καὶ τίς ἐπὶ ταύτῃ κρινόμενος εὐθύνεσθαι παρὰ τὴν ἀξίαν προὔβάλλετο.

8.133 ὥσπερ οὖν εἴ τις τῶν δεινότατα δρασάντων οὐκ ἐξέφυγε τὴν τιμωρίαν μὴ κρίνεσθαι παραιτούμενος, οὕτω καὶ νῦν ἢ σωζέσθω Μίκων ἀποδεικνὺς ὡς οὐκ ἠδίκησεν, ἢ τέως, δι' ὧν ἀποφεύγειν οἶεται, νῦν ὑμεῖς κατηγορεῖν αὐτὸν ἑαυτοῦ, δι' ὧν οὐκ ἀπολογεῖται, γινώσκετε. λογίσασθε γὰρ πρὸς θεῶν, μᾶλλον δὲ πρὸς Πανὸς αὐτοῦ, οὗ τὴν ἀριστείαν οὗτος ἐπὶ τῆς εἰκόνης κατήσχυνεν· εἰ πρὶν ἐγχειρῆσαι τὴν εἰκόνα τῷ Μίκωνι προσελθὼν τις ὑμῖν τὴν ἀνδρὸς ῥαδιουργίαν ἀπήγγειλεν, γράψαι πότ' αὐτὸν ὕστερον τὸν πίνακα τοῦτον ἠνέσχεσθε οὐδαμῶς, μὴ τοίνυν ἂν πρὸ τοῦ γενέσθαι μαθόντες ἡγανακτήσατε, ταῦτα παθόντες συγχωρήσητε· λοιπὸν δὲ τούτοις τοῖς ἐπιχειρήμασι καὶ λαμπρὰ νοήματα καὶ θεατρικὰ καταμιγνύναι δύνασαι· οἶον, οὐ σὸν, ὦ Μίκων, λέγεις τὰ δίκημα· καὶ περὶ τούτου διορίζεσθαι μετὰ Μαραθῶνα πρὸς Ἀθηναίους τολμᾶς, πόθεν εἶπέ μοι τοῦτο μαθῶν; ἀπὸ τῶν νόμων τοῦ Δράκοντος, ἀπὸ τῶν δογμάτων Σόλωνος, ἀπὸ τῆς συνηθείας τῆς συνήθους ἡμῖν ἐξαίφνης ἀπέφηνας· ἀκούεις, ὦ Μιλτιάδη, τῶν λόγων; ὄρα, ὦ Πλαταιεῦ, καθάπερ τινὰ στρατηγὸν ἕτερον περὶ τῶν σῶν ἀριστείων διοριζόμενον, κλεπτομένην τὴν πόλιν μετὰ τὸ τρόπαιον τῶν κατορθωμάτων, ἀφείς καὶ σοφιζομένους μετ' Ἀθηναίων θεοὺς, καὶ τὴν κρίσιν ζωγράφον καινότερον νεανιεύμασιν ἀπωθούμενον; καὶ τὰ τοιαῦτα· καίτοι τί τις οὐχ ὁμολογήσειεν ἂν ὡς ἀπὸ τῶν ἔργων ἅπαντες ἄνθρωποι τίθενται τὰς προσηγορίας τοῖς ἀδικήμασι; λόγοις τις ἀγορεύει κακῶς, οὐκοῦν ὕβρεως ἢ γραφῆ· σώματος ἅπτεται πλημμελῶν, καὶ τίς οὐκ οἶδεν εὐθύς, ὡς αἰκίας ἢ κρίσις; καθαιρεῖ τις ἀνακείμενον τρόπαιον, πᾶσαν ὁμοῦ τὴν πόλιν οὗτος ἠδίκησεν, ὡς σύ· τίς ἐπιψεύσεται κατορθώμασι, δι' ὧν τὸ μὴ δουλεύειν τοῖς βαρβάροις ηὐτύχησεν, εἴτα πῶς οὐκ ἀδικῶν οὗτος δημοσίᾳ πάντας ἐλήλεγκται; μὴ τοίνυν πρὸς μὲν τὴν κρίσιν ἐνίστασο· τοὺς δὲ λογισμοὺς ἀφαιροῦ τοὺς δικάζοντας.

8.134 δι' ὧν καὶ εἰ μὴδὲν ἕτερον, τὸ γοῦν ἀνευθύνῳ γενέσθαι σοι τῶν ἀδικημάτων ὑπάρξει· κατὰ τίνα γὰρ εἶπέ μοι βούλει καὶ γράφεσθαι ὕβρεως. ἀλλ' οὐχ ἓνα τῶν Ἀθηναίων ἠδίκησας αἰκίας, καὶ τίς ὁ παθὼν παρὰ σοῦ κακῶς οὗτος τῷ σώματι; οὐκοῦν εἰ μὴδὲν ἕτερον ἐκ τῶν εἰρημένων ἀκόλουθον, ὡς εὐδελον τὸ πᾶσαν ἠδικῆσθαι πόλιν· τοῦτο γὰρ ἐκ πάντων σοι τῶν ἀδικημάτων ἐστὶ τὸ λειπόμενον· εἴτα κατὰ περίοδον ἐν στροφῇ κώλου ὅλον τοῦτο εἶπε τὸ ἐννόημα· εἰ γὰρ τὸ τρόπαιον οὐχ ἐνὸς, ἀλλὰ πάντων τῶν Ἀθηναίων ἅμα κατόρθωμα, τοῦτο δὲ σὺ διὰ τῆς τέχνης ἐν τῇ ποικίλῃ καθέστησας, τὴν κοινὴν τῆς πόλεως ἐκ τούτου δόξαν εἴης ἂν καθηρηκῶς, αὐτὴν Περσῶν ἰδέαν ταυτηνὶ τοῦ σώματος μιμησάμενος· εἴτ' ἀπείρατον τῆς αὐτοῦ ταύτης ἀσελγείας μὴδένα τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἀφείς, ἀλλ' ἔν τινι δράματι πάντων τῶν παρ' ἡμῖν ἐφαψάμενος δόξης, ἀνδρίας, μεγαλοφροσύνης, σεμνότητος, διορίζη τὰς δίκας, καὶ τῶν τολμημάτων τῆς προσηγορίας ὑπεξαίρει, ὥσπερ τις Μίνως ἢ Ῥαδάμανθυς· ἀλλ' οὐ πονηρὸς ζωγράφος τοῖς χρώμασιν ἐπ' ἀδικήμασι χρώμενος· διὸ καὶ τὴν γραφὴν ἀρνεῖσθαι σε θαυμαστὸν οὐδὲ ἐν.

8.135 οὐ γὰρ ὁ φεύγων ὥσπερ τὸν ἔλεγχον εὐλαβούμενος συνομολογεῖ τῷ κατηγορῶ τὰ δίκηματα, ἀλλὰ τῷ κατειπόντι μαχόμενος τὸ φωραθῆναι περιμένει τοῖς πράγμασι. ΕἴΤΑ ΟΡΙΚΩΙ ΠΑΡΑΓΡΑΦΙΚΩΙ. Διαφέρει δὲ τὸ παραγραφικὸν τοῦ ὀρικοῦ παραγραφικοῦ, ὅτι τὸ παραγραφικὸν τῷ προσώπῳ μόνῳ διῖσχυρίζεται, τὸ δὲ ὀρικὸν παραγραφικὸν μόνοις τοῖς πράγμασιν· οἶον, ὀρισάμενος γὰρ ὁ φεύγων τί τὸ δημόσιον ἀδίκημα, τούτοις ὡς μὴπραχθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ

παραγράφεται τὴν κρίσιν. διὸ καὶ τὴν λύσιν ὥσπερ ἐν ὄρω ἐργάσῃ τοῖς ὀρικοῖς κεφαλαίοις πᾶσι χρῆσάμενος, ἀνθορισμῶ, συλλογισμῶ, γνώμῃ νομοθέτου, πηλικότητι, πρὸς τι· ὀρικοῦ γὰρ ὄντος τοῦ προβαλλομένου, ἀναγκαιῶς ἐν τοῖς ὀρικοῖς πᾶσι λύσεις τὸν ὄρον· θήσεις δὲ τὸν ὄρον ἢ κατὰ ἀντίθεσιν, ἢ προηγουμένως· οἷον, εἴτα τοσούτων καὶ τηλικούτων ὑπάρξας ἀδικημάτων αἴτιος ναῦς μὴ προδεδωκέναι φησὶ, μὴδὲ φρούριον· λύσεις τῷ ἀνθορισμῶ. ὅτι οὐ ταῦτα μόνον ἐστὶν δημόσια ἀδικήματα, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ, καὶ ὅτι οὐκ εἴ τις τὰ μὴ πραχθέντα λέγει, ταύτη τὴν δίκην ἐκφεύγει κρινόμενος· οὐ γὰρ τὰ μὴ γενόμενα τῆς τιμωρίας ἀπολύει τὸν φεύγοντα, ἀλλὰ τὰ πραχθέντα ποιεῖ πρὸς τὴν κατηγορίαν ὑπεύθυνον.

8.136 εἰ μὲν γὰρ μία πρᾶξις ἦν ἢ δύο, δι' ὧν δημοσίᾳ τὴν πόλιν μόνον ἦν ἀδικεῖν, εἰκότως ἔλεγε ναῦς μὴ προδεδωκέναι μὴδὲ φρούριον· ἐπειδὴ δὲ πλείους εἰσὶν ἀφορμαὶ, δι' ὧν εἰς ἅπαντας Ἀθηναίους ἀμαρτεῖν ἔνεστιν, καὶ τρόποι τινὲς κατὰ τῆς πόλεως ὅσοι καὶ καιροὶ πολλάκις καθ' ἡμῶν παραπίπτουσιν, ἀνθ' ὅτου Μίκων τὸ πεπραγμένον ἀφείς τὸ μὴ πεπραγμένον προσφέρει κρινόμενος· καὶ ταῦτα ἴσως ἂ μὴδὲ δρᾶσαι δεδύνηται, συνάπτει τοῖς ἀδικήμασιν· εἰ μὲν γὰρ τὸ προσδοῦναι τὰς ναῦς μόνον δημόσιον ἀδικήμα τυγχάνον διέγνωσται, ἕτερον δὲ τι πλημμέλημα τὸ πολλὴν ἀδοξίαν τοῖς κοινοῖς τροπαίοις ἐργάσασθαι, ἐμάνην, ὁμολογῶ προχείρως, συκοφαντήσας τὸν ἄνθρωπον. ἀλλ' οὐ Μίκων τὰς Ἀθηναίων ἀριστείας ψευδάμενος· μὴ γὰρ ἂ λέγεις μόνον τυγχάνει κοινὰ κατὰ τῆς πόλεως ἀδικήματα, ἵνα ταῦτα φυλαζάμενος καὶ τῆς τοιαύτης γραφῆς ἀλλότριος γένηται, ἢ τῷ πονηρῷ τὸν τρόπον καὶ φεύγοντι τὰ κοινὰ πᾶσι καὶ φανερά τολμήματα τρόπος ἕτερος πρὸς ἀδικίαν κατὰ τῆς πόλεως διηπόρηται· εἴτα τοῦτο πίστωσαι παραδείγματι· ὥσπερ γὰρ τῷ φόνον ὠδίνοντι προφάσεις ὑπάρχουσι κατὰ τοῦ φάσκοντος ἄπειροι, καὶ τῷ μὴ χρησαμένῳ ξίφεσιν ἕτερά τινα πρὸς τὴν χρεῖαν ἐξήρκεσεν, εἴτα κρινομένῳ τὴν τιμωρίαν ἐκφεύγειν οὐ προσῆκε, διότι καθαρὰν αἵματος ἔχει τὴν δεξιάν· εἴτα προσάγαγε τῇ ὑποθέσει· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νυνὶ μὴ ναῦς προδοῦς μὴ τεῖχος Μίκων ἀφίεσθαι τῆς γραφῆς· ἀλλ' εἰ τοῖς τυχοῦσιν εἰς ἀφορμὴν προσχρησάμενος ταῦτα δέδρακεν, ἅπερ ἂν ἡμεῖς τῶν νεωρίων ἀπολλυμένων πεπόνθαμεν. εἴτ' ἔπαγε πάλιν παράδειγμα· τίς τῶν ἱεροσύλων ἀνεύθυνος, ὅτι μὴ πάντα τοὺς κρείττονας τῶν ἀναθημάτων ἐστέρησεν· ὥσπερ γὰρ ἅπασι κατὰ ταῦτόν ὑπεξελθεῖν τοῖς τῆς ἀσεβείας τρόποις ἀδύνατον, οὕτως εἰ μὴ πάντα δρᾶσαι δεδύνηται τῷ παρασχεῖν τὴν τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν ἡδίκησεν ἀποστερεῖτω τὴν πόλιν· οὐ γὰρ ἀπολύει σε Μίκων τὰ μὴ γινόμενα τῆς γραφῆς, ἀλλὰ τὰ πραχθέντα ποιεῖ σε πρὸς τιμωρίαν ὑπεύθυνον· εἴτα συλλογίσαι ἀπὸ τοῦ τέλους ὅτι ταῦτόν ἐστι καὶ τὸ ὥς σὺ λέγεις προδεδωκέναι τεῖχος ἢ ναῦς, καὶ τοῦτον ἀδικῆσαι τὸν τρόπον τὴν πόλιν· καὶ γράψαι ξένα τινὰ κατὰ τροπαίων ἀλλότρια· τί γὰρ διαφέρει διαφθεῖραι τὰς ναῦς, καὶ τοῦτον ἀδικῆσαι τὸν τρόπον τὴν πόλιν· οὐ γὰρ ταῦτα πράγματα τυγχάνειν διάφορα, καὶ τὰ ἀδικήματα γίνεσθαι· ἐπειδὴ δὲ συμφωνεῖ κατὰ τὸ τέλος ἀμφοτέρω καὶ τὸ πάθος ἐν καὶ ταῦτόν τῇ πόλει τῶν ἀδικημάτων εὐρίσκεται· καὶ πάλιν ἔπαγε παραδείγματα· ἔστω δὲ ὅμοια τοῖς κρινομένοις τὰ παραδείγματα.

8.137 οἷον ὁ διαρρήξας τὸ σκάφος ἢ βαπτίσας τοῖς κύμασιν, εἴτα λέγει κρινόμενος, μήτε κυβερνήσαι τὴν ναῦν, μήτ' ἄλλων ἢ τούτων εἶναι τὰδικήματα· τίς οὕτως ἡλίθιος, ὥς τούτοις ἀπατηθῆναι τοῖς ῥήμασι· καὶ μὴ θᾶττον εἰπεῖν πρὸς αὐτόν· ὅτι ταῦτόν πονηρῷ κυβερνήτῃ πεποίηκας, καὶ στρατιώτῃ τῶν πολεμίων φεισαμένων τοῖς βέλεσι· ταῦτόν γὰρ τοῖς προδεδωκόσι στρατηγοῖς εἰργάσω, τοῖς μὴ πολεμοῦσι μὲν, παρορῶσι δὲ, λαμβανόντων τῶν πολεμίων ἂ βούλονται. Εἴτα γνώμῃ νομοθέτου· σκόπει γὰρ καὶ τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος· οὐδαμοῦ γὰρ οὗτος τὴν πρᾶξιν ἀλλὰ τὸ πάθος ἐπιτηρεῖ· καὶ γενέσθαι τὴν τιμωρίαν φησὶ κατὰ τῶν ὅπως οὖν ἀδικησάντων τὴν πόλιν· καὶ τὴν τιμωρίαν ὀρίσας τοῖς πολιτεύμασιν οὐδαμοῦ τὰς πράξεις διώρισεν· ἀλλ' ἀφῆκε τοὺς παθόντας διακρίνειν τὸ τόλμημα, ἵνα τὸ πάθος οἱ δικάζοντες λογιζόμενοι μηδαμῶς κλαπῶσι τὴν τιμωρίαν ταῖς πράξεσιν· οὐ γὰρ ὁ πληγείς ὁ βέβληται πρῶτον σκοπεῖ, οὐδ' ἂν αὐτὸ

τὸ τραῦμα λίθος ἢ ξύλον ἐργάσεται, ἔλαττον ἢ πλέον κατὰ τοῦ τρώσαντος παροξύνεται, ἀλλ' ὁμοίως ἀμύνεται καὶ πολέμιον ἡγεῖται τὸν τρώσαντα· εἰ γὰρ ἐλαττοῖ πάθος ἀδίκημα, καὶ τότε μὲν μείζον, τότε δὲ μικρὸν πάθος ἐργάζεται, τί δὴ ποτε κατὰ τὸν νόμον οὐ πρόσκειται, ἂν ναῦς τις τοῖς πολεμίοις προδῶ, βλάπτειν τὴν πόλιν, ἂν στρατηγῶ φάλαγγα πρόηται, δημοσίᾳ πάντας ἡδίκησεν, ἂν ζημιώσῃ τὴν πόλιν, ἂν ἀπολέσῃ τεῖχος ἢ φρούριον, κοινὸν κατὰ πάντων πλημμέλημα· εἰ γὰρ, ὡς σὺ φῆς, οὕτω διώριστο, πότ' ἂν παραλείψαι τοῦτο κατὰ τὴν πολιτείαν ἠνέσχετο ὁ νομοθέτης; νῦν δὲ τὴν ἐπήρειαν αὐτὴν πρώτην καθ' ἑαυτὴν λογιζόμενος ἐξ ὧν ἐστὶν πλημμελεῖν ἐσιώπησεν, ἵνα καθαρὰ μείνῃ τῶν ἐπιβουλευόντων ἢ πόλις, πανταχοῦ τῶν πονηρῶν φυλαττομένων τὰ γράμματα· εἴτα τῇ πηλικότητι· αὕξησον οὖν ἐν τῷ κεφαλαίῳ, ὡς ἂν οἷός τε ᾦ, αὐτὸ τὸ ἀδίκημα· οἷον, νῦν δὲ τὸ πάντων δεινότατον, ὅτι τῶν κατὰ τὴν πόλιν αὐτὸ τὸ κυριώτατον μέρος διέφθαρται· τί γὰρ ἐν δημοκρατίᾳ τρόπαιον μείζον ἢ βέλτιον; τί δὲ τοῦ νικῆσαι τοὺς πολεμίους σεμνότερον; ὁ Μίκων μετὰ τοὺς πόρους ἡμῶν διὰ τῆς εἰκόνης ἀφῆρηται· καὶ θετικῶς ὅλον κατασκευάσας ἐπὶ τὸ λείπον μεταβαίνει· τὸ πρὸς τι συγκριτικῶς· εἴτα φησιν μὴ προδεδωκέναι τὰς ναῦς, ὧν καθάπερ προδεδώκε μείζονα Μίκων· καὶ τὰ μικρὰ ταῦτα μὴ δεδρακέναι προβάλλεται, τὰ μείζονα καθ' ἡμῶν λυμηνάμενος· τίς γὰρ τῶν παραταττομένων τοσοῦτον ἤλγησε, ναῦς μὲν καταδυομένης ὀρῶν, μετὰ δὲ τὴν μάχην τὸ τρόπαιον ἐγειρόμενον; τίς οὕτω πεσόντος τοῦ τεύχους στρατηγὸν ἐδυσχέρανε, νικηφόρος ἐπανερχόμενος, ἢ πόλις πεσοῦσης ἐπένθησε φάλαγγος πρὸ τῶν τειχῶν ἅπαντας ἔχουσα τοὺς πολεμίους κειμένους; μὴ τοίνυν Μίκων σοφίζου τὰδίκημα, μηδὲ τοὺς νόμους ἀκύρους ποιεῖ τέχνη τῶν λόγων· οὐ γὰρ σωθήσῃ φαινόμενος μετὰ τοὺς βαρβάρους πολέμιος, καὶ μετὰ Μαραθῶνα μείζων τοῖς ἐγχειρήμασι, καὶ Δάτιδι τὴν συμφορὰν κουφοτέραν ποιῶν, καὶ Περσῶν ἀφαιρούμενος διὰ τῆς τέχνης τὰ δυστυχήματα.

8.139 META ταῦτα θήσεις τὸ ἀντιληπτικὸν κεφάλαιον. ἀλλὰ γράφειν ἔξεστί μοι, φησί. Λύσεις τῷ μεταληπτικῷ· καὶ τίς δρῶν ἂν λυπεῖ καθ' ὑπερβολὴν οὕτω τοὺς πάσχοντας εἰς ἐξουσίαν ἄγει τὰδίκημα· ἢ οὕτως λῦσον· ἀλλὰ τὸ γράφειν ἀνεύθυνον· πρόσθετος ὅτι καὶ τὸ λυπεῖν τὴν πόλιν ἀνεύθυνον. εἴτ' αὐτὸ τοῦτο κατὰ περίοδον εἰπέ· εἴτα ἢ μὲν τέχνη τοῖς πᾶσι συγκεχώρηται· σὺ δὲ ταύτην ἐφ' οἷς οὐ προσῆκον ἐπιδέδειξαι τοῖς δοθεῖσι παρὰ τῶν νόμων συνάψας, ἢ μὴ νενόμισται· καὶ τὴν ὡς σὺ φῆς ἐξουσίαν ἀνήρηκας· εἴτα δυσχεραίνοντων ἡμῶν ἐφ' οἷς εἰς τοὺς νόμους τετόλμηκας τυραννικὰς οὕτως ἀπολογίας, μᾶλλον δὲ Μηδικὰς πρὸς Ἀθηναίους ποιῇ· καὶ τηλικαῦτα παρ' ἡμῶν ἐγκαλούμενος οὐκ ἀποφαίνει μὲν ὡς οὐχ ἡμαρτες· τοῖς δ' ἐγχειρήμασι προσεῖναι λέγεις τὴν ἄδειαν, καὶ πρὸς τὸ παρὸν ἐπ' ἄλλοις κρινόμενος τοῦ δήμου παρασπᾶσθαι τὴν πολιτείαν ἐπιχειρεῖς, καὶ τοὺς λόγους ἐπάγεις ἐπὶ σαυτὸν ὥσπερ τις ἐξ ἀκροπόλεως, ἢ Δαρεῖος ἄλλος τὸ γράφειν ἂν βούλει συγκεχωρηθῆαι σοι πιστούμενος· τούτων, ὦ Μίκων, τῶν πολεμούντων τῇ πολιτείᾳ, ταῦτα προβάλλεσθαι κατ' Ἀθηναίων τὰ ῥήματα, τούτων τὴν ἄδειαν δι' ὧν τὸν θεσμὸν παρακινουῖσιν αἰνίττεσθαι. εἴτα κατ' αὐτὸν τοῖς ἀντιπάλαις φερόμενος διαδρᾶναι τὴν κόλασιν προσδοκᾷς· καὶ δεινὰ πάλιν τολμήματα συνάπτων τοῖς φθάσασιν ἀπολογεῖσθαι τανῦν ὑπὲρ ὧν ἡμαρτες προσποιῇ· τί τῶν πραττομένων κακῶν παρ' Ἀθηναίοις ἀνεύθυνον· ἵνα σοι μετ' ἐκείνων καὶ τὸ γράφειν ἀφῶ· εἴτα λοιπὸν ἔπαγε τὸ κατ' εἶδος· ἔξεστι λέγειν, ἀλλ' ἂν δημηγορήσῃ τις παρὰ τοὺς νόμους, φθάνει τὸ τέλος τῶν λόγων τοῦτον κολάζων ὁ δῆμιος· ἔξεστιν πλεῖν, ἀλλὰ παρὰ τοὺς πολεμίους κεκώλυται· τὸ κεκρῆσθαι ὕδαςιν ἀνεπίφθονον, ἀλλ' οὐ τοῖς μυστικοῖς ὅπλα κεκρῆσθαι καλὸν, ἀλλ' οὐκ αὐτομολεῖν πρὸς πολέμιον.

8.140 ἀδεὲς τὸ γράφειν ἂν βούλεται, ἀλλ' οὐχ οἷα σὺ τετόλμηκας συγκεχώρηται· ἔξεστιν ἀναιρεῖν, ἀλλὰ τοὺς πολεμίους τοῦτο ποιεῖν, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ἀπάντων ὄντων τῶν καλῶν αἰρετῶν καὶ τῶν νόμων ἐπιτρεπόντων τὰ κάλλιστα, σὺ προστίθης τούτοις τὰ χείρονα· καὶ δράσας οὕτω

πάντα ἀνήκεστα τὴν ἐξουσίαν προστίθης τοῖς ἀμαρτήμασι· κατάβαλε λοιπὸν, ὦ Μίκων, παίζειν ταυτηνὴ τὴν κρίσιν ὑποκρινόμενος· ἔξεστι, λέγεις, μετὰ Μαραθῶνα καὶ τρόπαιον ἔξεστιν ἀδικεῖν· καὶ σὺ τοῦτο πρὸς Ἀθηναίους ἐρεῖς, ὁρῶν οὐδὲ βασιλέα τὸν μέγαν τοῦτο πολέμου τρόπῳ διαπραξάμενον· ἐντεῦθεν ἔκτεινον τὰ κατὰ Μαραθῶνα, λέγων, ἔξεῖναι πάντα ποιεῖν ἐνόμιζεν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' αὐτὸς ὅψε τῆς ἀπάτης διὰ τῆς πείρας ἐπήσθετο· ἔξεῖναι τῆς ἐλευθερίας ἀποστερεῖν Ἀθηναίους ἐνόμιζεν· ἀλλὰ παρ' ἐλπίδας εὐρὼν κρείττους ἢ κατὰ δουλείαν ἡμᾶς τὴν τύχην ὠδύρετο, καὶ τὰ τοιαῦτα. εἰ μὲν οὖν τὴν ποικίλην γέγραφας, οὐδὲν δὲ ἐκ τούτου τὴν πόλιν ἠδίκησας, καλῶς ἐπὶ σαυτῷ καὶ τὸ γράφειν ποιῇ· εἰ δὲ ἤμαρτες, ἐξ ὧν τῷ τροπαίῳ τὴν ἀδοξίαν προσέθηκας τῇ πονηρίᾳ τοῦ τρόπου, σαυτὸν τῆς ἐξουσίας ἀφήρησαι. ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΛΗΨΙΝ ΘΗΣΕΙΣ ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΑΝΤΙΣΤΑΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΕΧΟΝ.

8.141 Διὰ τοῦτο πεποίηκα, τὸ δὲ χρῶμα ὥσπερ ἐπισφραγίζεται τὴν ἀντίληψιν, ὅτι ὑπὲρ ὑμῶν πεποίηκα· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἐν ταῖς ἀντιλήψεσι τὸ χρῶμα κατὰ τὰς ἀντιθετικὰς εὐρίσκεται, ἀντίστασιν, μετάστασιν, ἀντέγκλημα, συγγνώμην· ἀντιστατικὸν οὖν ἐνταῦθα θήσεις τὸ χρῶμα· οἶον, ἀλλ' ὑπὲρ Ἀθηναίων, φησὶ, τοῦτον ἔγραψα τὸν τρόπον, ἵν' ἐνδοξότερον τυγχάνῃ τὸ τρόπαιον. ΛΥΣΕΙΣ Τῆς Εἰρωνείας. Ὅτι τὰ οὕτω φανερά καθ' ἡμῶν σὺ τολμᾷς ὑπὲρ ἡμῶν λέγειν εἶτα ὥσπερ ἐν παραβύστῳ κρινόμενος, καὶ μανδραγόραν πεπωκότων ἡμῶν ἢ οὐκ εἰδότων, τί μὲν ὑπὲρ ἡμῶν, τί δὲ καθ' ἡμῶν τυγχάνει γιγνόμενον, ὑπὲρ ἡμῶν πεποιηκέναι φησὶν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί. καὶ τῆς εἰκόνης δημοσίᾳ προκειμένης τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ὑπὲρ ἡμῶν εἶναι λέγεις τὰ γράμματα, τὸ τρόπαιον ἀπιστεῖσθαι ποιῶν. καὶ τὰ κατὰ Μαραθῶνα κατορθώματα μηδεμίαν ἔχειν ἀλήθειαν ὑπὲρ ἡμῶν ἐστὶν ἀπιστεῖσθαι τὸ τρόπαιον. ὑπὲρ Ἀθηναίων, ὦ βέλτιστε, τοσαύτην ἀπιστίαν ἔχειν τὰ θαύματα, καὶ τὴν συμφορὰν ποιεῖς Πέρσαις ἀμφίβολον· καὶ ζητεῖς μαθεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀκριβέστερον εἰ Πέρσαι παρ' ἡμῶν ὅλως νενίκηκται· εἴθ' οὕτως ἐκπαροινήσας τοῖς ἀριστεύμασι, καὶ τῶν τῆς πόλεως διαφθείρας τὰ κάλλιστα, εἰς τοῦναντίον περιτρέπεις τοὺς λόγους, καὶ ζητεῖς πείθειν, ὥσπερ ἐν σκότῳ καλῶς γεγενημένον τὰδίκημα· καὶ τοσαύτην, ἄνθρωπε, μετὰ τοὺς πόνους Ἀθηναίων ἀμαθίαν κατέγνωκας, ἵνα τολμήσας οὕτως ἀνήκεστα πείσης εἰς εὐεργεσίαν μεταβληθῇ τὰδίκημα· εἴθ' ἔνα μὲν ἀδικήσας ἄνθρωπος οὐδαμοῦ τολμᾷ πείθειν, ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ πάθος ἐξείργασται· σὺ δὲ κατ' Ἀθηναίων προθεῖς τὸν πίνακα, καὶ ποιήσας ὥσπερ αἴνιγμα τὸ πτώμα τὸ Περσικόν, τολμᾷς μεταποιεῖν οὕτω τὰ δράματα.

8.142 ΜΕΤΑ ΤΑΥΤΑ ΘΗΣΕΙΣ ΑΝΤΙΘΕΣΙΝ ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚΗΝ. Ἀλλὰ δυνατόν ἀπαλεῖψαι τὴν ποικίλην. γνωστέον δὲ ὅτι ταύτην οὐκ ἔθηκε τὴν ἀντίθεσιν ὁ πολεμῶν, ἐν τῷ Ἀλκιβιάδῃ τῷ κρινομένῳ ἐπὶ τοῖς ἐκπώμασιν ἐντέχνως ποιῶν. ἐπειδὴ γὰρ κρίνεται Ἀλκιβιάδης ὡς ὑπομνήσας συμφορῶν διὰ τῶν ἐκπωμάτων τὴν πόλιν, οὐ δύναται δὲ λέγειν, ὅτι ἐὰν χωνεύσω τὰς φιάλας οὐκ ἔτι ὑπομνησθήσεσθε τῶν κατὰ Σικελίαν κακῶν· ὑπεμνήσθησαν γὰρ ἅμα τῇ θῆα καὶ τὰδίκηματα παρελήλυθεν. ἐν δὲ τῷ προκειμένῳ ζητήματι τοιοῦτον οὐδέν ἐστιν. οὐδὲ γὰρ ἠπίστησαν τοῖς κατορθώμασιν, οὔτε πρὸς τὸ παρὸν ἀπιστηθῆναι δυνατόν τῶν ἔργων οὕτω μαρτυρούντων ταῖς πράξεσι· διὸ καὶ τιθέναι τὴν ἀντίθεσιν ἐν τοῖς τοιοῦτοις τῶν ζητημάτων ἀκόλουθον· ἡ δὲ λύσις γιγνέσθω τοι ἐντέχνως ἐν τῷ λέγειν, ὅτι ἤδη γενομένην ἀπιστίαν πῶς οἶόν τέ ἐστιν ἀνακτῆσασθαι, προσθεῖναι δὲ κάκεῖνο· οὐκοῦν ἠδίκηκεναι τὴν πόλιν ὁμολογεῖς· εἰ γὰρ λέγεις δεῖν μεταποιῆσαι τὰ γράμματα, ὁμολογεῖς δὲ διὰ τούτου τὸ τόλμημα, ἐπὶ τοῖς ἤδη τετολμημένοις τιμωρήθητι, καὶ τοῦτο πίστωσαι παραδείγμασιν· ὅτι δεῖ τὸν ὁμολογοῦντα ἀδικεῖν, τιμωρεῖσθαι, πρότερον οὐκ ἐγχειρίζεσθαι δευτέραν ὑπόθεσιν· οἶον ὁ κλέπτης ἂν ὑφελόμενός τι κατατίθεσθαι φάσκη τὰ φώρια, οὐκ ἄπεισι διὰ τοῦτο ἀτιμώρητος· ἐὰν ἀσεβήσας τις περὶ τοὺς κρείττονας ἐπαγγέλληται θύειν πολλάκις, οὐ διὰ τοῦτο γενήσεται τῶν προτέρων

ἀσεβημάτων ὑπεύθυνος. ὁ δὲ κυβερνήτης ἀπολέσας τὸ σκάφος ἂν τῷ κεκτημένῳ τὴν ναῦν ἐξεργάσεται, σώζεται ποθέν· εἴτα σὺ μετὰ τὸ πάθος τολμᾷ διαδρᾶναι τὴν κόλασιν.

8.143

μηδὲ Δαρείου προσδοκῶν τὸ λοιπὸν τὰς Ἀττικὰς χεῖρας ἐκφεύξεσθαι μετὰ ταῦτα εἰσβάλλεις εἰς τὸν ἐπίλογον. Ὁ ΔΕ ΕΠΙΛΟΓΟΣ ἔχει προτροπὴν μειζόνων κατορθωμάτων, διατύπωσιν τοῦ πλοῦ, τῆς ἀγωγῆς τῆς ἐπὶ βασιλέα, τῶν ἀριστείων, τῆς ἐλευθερίας, τῆς δόξης, καὶ τῶν τοιούτων· διατυπώσεις δὲ λέγων, ὅτι ἐχρῆν σε τοιάνδε ποιῆσαι τὴν γραφὴν· γνωστέον δὲ ὅτι εἵπομεν φιλοτιμίας ἔνεκεν γεγενῆσθαι τῷ Ἀθηναίῳ τὴν γραφὴν· διὸ καὶ ἀνακαλύπτειν αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἐπὶ τῶν ἐπιλόγων οὐκ ἄτοπον, καὶ προτρέπεσθαι ἐπὶ τὸν Περσικὸν πόλεμον τὴν πόλιν, καὶ ζητεῖν ἑαυτῷ προσγενέσθαι μειζόνων κατορθωμάτων κατάλογον. ἀλλὰ τί μοι δεῖ τῆς τιμωρίας τοῦ Μίκωνος; πρόσθε, ὦ Μιλτιάδη, τοῖς σεμνοῖς τούτοις κατορθώμασι τὸ λειπόμενον· πλήρωσον, ὦ στρατηγέ, τῇ πόλει τὰ προσδοκώμενα· ἄναγε λοιπὸν ἐπὶ Πέρσας τὸν στόλον· δεῖξον βασιλέα τὸν μέγαν Μίκωνι πίπτοντα, οὐχ ὑπὸ χρημάτων, ἀλλ' ὑπὸ τῆς αὐτοῦ δόξης. Ἐρετρίαν, ὦ στρατηγέ, τανῦν ἀποδοῦναι τῇ θαλάττῃ σε λείπεται, καὶ Μήδων σαγηνεῦσαί σε τὰς φάλαγγας, καθάπερ ἐκεῖνοι τὴν Νάξον, ἐν μέσοις τοῖς κύμασι· στήσον ἐν Βαβυλῶνι, καθάπερ ἐν Μαραθῶνι τὸ τρόπαιον· καὶ τῇ γῇ προσπλεύσας τῇ Μηδικῇ, δρόμον ἕτερον πλήρωσον Ἀττικόν· καὶ μετὰ τὴν ἀριστείαν ἀπόδος Ἐρετρίαν τῷ γένει, ἵνα κὰν ταῖς εἰκόσιν γῆν τὴν οἰκείαν ὄφλωσιν ἀπολαμβάνοντες καὶ βαρβαρικὸν ἅπαντες ἴδωσι γένος εἰς δουλείαν μετανιστάμενον πολλῇ κατ' Ἀθηναίων ἀλαζονείᾳ χρησάμενον· πλήρωσον τῶν τριηρῶν, ὦ Μιλτιάδη, τὸν Πειραιᾶ· συνεπισχύσει τῷ στόλῳ τὰ κύματα, τὴν τύχην τὴν μέλλουσαν μαντευόμενα· τῶν Ἀττικῶν τὸ ροθίον στενοχώρησον, ἵν' Ἀττικῆς ἀριστείας πληρώσας τὰ σύμπαντα τὴν ἐπὶ ταῖς νίκαις ἔχῃς εὐτυχίαν ἀήττητον· γενήσεται καὶ τότε Καλλιμάχῳ τις ἀριστεὺς παραπλήσιος· μιμήσεται τις καὶ μετὰ ταῦτα Κυναίγειρου τὴν δεξιάν· συστρατεύσεται σοι πάλιν ὁ Πάν ταῖς προθυμίαις, καὶ δεύτερον καὶ Πέρσας ὑποτάξας τοῖς Ἕλλησι κοινὸν ἀναστήσεις Ἀθηναίων καὶ θεῶν αὐθις τὸ τρόπαιον· δεῦρό μοι, Πλαταιεῦ, κἀπὶ τῆς πολεμίας συνέργησον· συνάψαι με δεῖ τὴν Ἀσίαν τοῖς Ἕλλησι, καὶ μίαν ἀρχὴν Ἑλληνικὴν ἀποφῆναι τὰ σύμπαντα· ταῦτα, Μίκων, ἡμᾶς ἐργάσασθαι δεῖ· ταῦτα πληρῶσαι παραταττομένους τοῖς Ἕλλησι· συγχωρήσεις τι καὶ τότε Περσικοῖς δυστυχήμασι; οὐκ ἄρα δώσεις καὶ Πέρσαις πάλιν μετὰ τὸ τρόπαιον, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀδικήσεις καὶ δεύτερον· ἀλλ' οὐκ ἐπιτρέψω σοι τότε διαγράψαι τοὺς πίνακας.

8.144

οὐδ' αἰρήσομαί σε ζωγράφον φιλοτιμίαις τὰ τῆς πατρίδος βασκαίνοντα· δός μοι μόνον, ὦ στρατηγέ, δευτέρων εἰκόνων ὑπόθεσιν. εὐρήσω γὰρ ἕτερον ἐγὼ συμφιλοτιμούμενόν μοι τοῖς εὐτυχήμασι· τότε γράψωμεν, ὦ Μίκων, πάντας παραχωροῦντας τοῖς Ἕλλησι, καὶ μεταπίπτουσιν μὲν ἀρχὴν Μηδικὴν, κρατοῦντας δὲ, καθάπερ ἐν οὐρανῷ Ζεὺς, τῶν ἄλλων ἀπάντων τοὺς Ἕλληνας· καὶ Δαρεῖον μὲν γράψαι δουλεύοντα, γῆν δὲ πορθουμένην πᾶσαν τὴν βάρβαρον, καὶ νικηφόρους μὲν ἐπανερχομένους τοὺς Ἕλληνας, προηγουμένους δὲ τοῦ στόλου τοὺς κρεῖττοντας· ταῦτα, Μίκων, γράψαι με δεῖ· τούτοις ἄξιον κοσμήσαι τὴν ποικίλην τοῖς γράμμασι, οὐχὶ δὲ τοῖς ὑπὸ σοῦ τούτοις πίναξι τιμᾶσθαι τὴν πόλιν, ὦ Κυναίγειρε καὶ Καλλίμαχε· οἷα Μίκων μετὰ τὴν ὑμετέραν ἀριστείαν βεβούλευται· ὦ Μιλτιάδη καὶ τρόπαιον, οἷαν γραφὴν ἐν τῇ ποικίλῃ μετὰ τὴν νίκην ὀρῶ· ἀφανεῖς μὲν μικροῦ τοὺς νικήσαντας, λαμπροὺς δὲ τοὺς βαρβάρους τοὺς Ἀττικὴν πληγὴν οὐκ ἐνεγκόντας.

8.145

οὐκ εἶδες, Μίκων, ἐπὶ τῆς παρατάξεως Τισαφέρνην τὴν τύχην τῶν Περσῶν ὀδυρόμενον; οὐκ εἶδες ἰσχυρότερον νεὼς Περσικῆς ἀριστεῖα γενόμενον; καὶ οὕτω πᾶσιν ἐπέξελθε τοῖς Μηδικοῖς, οἷς δυνατὸν ὥς ἐπιλόγῳ χρῆσασθαι. Πένης καὶ πλούσιος ἐχθροὶ τὰ πολιτικά· καὶ ἡρίστευσε τοῦ πένητος ἀποδημοῦντος ὁ πλούσιος· δωρεᾶς αὐτῷ μετὰ τὴν ἀριστείαν προκειμένης, ἤτησεν ἕκδοτον ἀποδημοῦντα τὸν πένητα· ὁ πένης μαθὼν τὴν δωρεὰν ἀνείλεν αὐτόν· καὶ κρίνεται ὁ

πλούσιος αἰτίας φόνου. Μεστόν ἐστι τὸ ἀντιληπτικὸν ὅλον τοῦτο ζήτημα. ὅτε γὰρ τοῦ πένητος θανόντος διὰ τὴν ἀπὸ τῆς δωρεᾶς γενομένην ἔκδοσιν, ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς ὅλον χορηγεῖ τὸ πάθος τῷ δράματι· οὐ μὴν ἀλλ' ὑφειμένος ὁ λόγος τυγχάνει τῷ συνηγοροῦντι τῷ πένητι· ὅτε γὰρ πλούσιος ἀριστεύς, ἢ τε δωρεὰ κατὰ τὸν νόμον, ὃ τε δῆμος τὴν ἔκδοσιν κυρώσας κατὰ ψήφισμα· καὶ πρὸς τούτοις ἄτεχνον τὸ καταδρομῇ κατὰ τοῦ πλουσίου χρῆσασθαι τὸν κατήγορον· ἐκεῖνόν γε μὴν ὁ κατήγορος ἐπιχειρήσει ποιεῖν, τὸ διαβάλλειν τὸ τρόπαιον ἐν τῇ καταστάσει· καὶ τοῖς ἄλλοις μέρεσι τοῦ λόγου κατασκευαῖς ταῖς ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ πλουσίου χρησάμενος, τρυφῇ λέγω καὶ μέθαις καὶ κώμοις καὶ τοῖς τοιούτοις, ἀφ' ὧν δύσκολον ἀριστεὰ γενέσθαι τινά· ἰστέον δὲ, ὡς σκοπὸς τῷ ζητήματι ἀποδείξαι εἰληφότα τὸν πλούσιον τὴν δωρεάν, κἂν ὁ πένης ἑαυτὸν τυγχάνῃ διαχρησάμενος οἰκονομία καὶ μέθοδος τὸ πολλὴν κατὰ τοῦ δήμου ποιήσασθαι τὴν ἐπιτίμησιν.

8.146 διὸ καὶ ταύτῃ διαφέρει σκοπὸς οἰκονομίας, ὅτι πρὸς μὲν τὸν σκοπὸν πάντα συντείνειν ὀφείλει τὰ λεγόμενα, ἢ δὲ οἰκονομία μερῶν τινῶν ἐστι τῶν ἐν τῇ περιστάσει κατασκευαστικῇ· χρυσόμεθα δὲ προκαταρκτικοῖς παθητικώτερον οὕτως πῶς εἰπόντες, ΠΡΩΤΟΝ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ. Οἷας μὲν ἐκτίνω χάριτας, ὧ δίκασται, τῆς πολιτείας τῷ πένητι, τὸν πλούσιον ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς γραψάμενος, ἐωράκατε· οὐ μὴν οὐδὲ ὑμᾶς διὰ τὴν δωρεάν ἐπίπροσθεν τὴν χάριν ποιήσασθαι τὴν πρὸς τὸν πλούσιον εὐλογον· τὸ γὰρ κατὰ τοὺς νόμους πάντα ποιεῖν καὶ συνέχει τὴν πολιτείαν καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ δικαίου συνείληφε λογισμόν· ἢ οὕτως πολλὰ βουλευσάμενος, ὧ δίκασται, τήμερον περὶ ταυτησὶ τῆς γραφῆς, εἰ δεῖ πρὸς ἄνδρα πολεμοῦντα τοῖς πένησιν ἀγωνίσασθαι, προσθήσω δὲ τοῦτο καὶ πλούσιον, καὶ δεδοικὼς μὴ πλέον παροξύνας ἐπὶ τῇ κρίσει παρασκευάσω φανερώς αἰτεῖσθαι πολίτου σφαγὴν· εἰς ὑμᾶς τοῦτο καταστήσω ἀπῆντησα, ἵνα παρ' ὑμῶν διδάξω ψήφῳ ταῖς τοιαύταις αὐτοῦ δωρεαῖς ἀκολουθοῦσαν πάντως τιμωρίαν καὶ δικαστήριον· εἰ μὲν γὰρ ἐχθρὸς ὑπάρχων τῷ πένητι τὸν δῆμον ἐπίπροσθεν τῆς οἰκείας ὀργῆς ἐπεποίητο, μέτριος ἂν ἦν ἀποστερῆσαι τὴν πόλιν, εὐνοίας δημοτικῆς οὐχ αἰρούμενος· ἐπειδὴ δὲ καὶ πάντας συνηδίκησεν, ἵν' ἀμύνηται τὸν προσκρούσαντα, καὶ τέλος τοιούτου τὴν πολιτείαν ἀφήρηται ῥήτορος, συμφορῶν ἀπολαυσάτω μειζόνων, ἵνα πλουσίου μετὰ τὴν ψήφον κειμένου μηκέτι παρ' ὑμῖν πολίτου γίγνηται θάνατος ἐκ δωρεᾶς ὁμοῦ καὶ ψηφίσματος. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. Ὁ μὲν οὖν πλούσιος, ὡς ἔοικεν, ἤδεται τὴν ἐκκλησίαν ἔρημον καταστήσας τοῦ πένητος καὶ πλέον ἐπὶ τούτῳ φιλοτιμούμενος ἐπὶ τὴν κρίσιν ἀπῆντηκεν, ἵνα καθαρὸν ἐχθροῦ τὸ βῆμα θεάσεται, καὶ κατατείνῃ λόγον πολὺν οὐκ ἀνθισταμένου τοῦ πένητος· οὐ μὴν διὰ τοῦτο τὴν τιμωρίαν ὑποστείλασθαι δίκαιον, οὐδὲ σιωπῆσαι τὸν φόνον· οὔτε γὰρ ὑμῖν ὑποπεπτωκέναι τοῦτο δοκεῖν ἀνέξεσθε σήμερον· οὔτ' αὐτὸς τῶν δικαίων ἀφέξομαι, ἵνα μὴ φόβῳ δόξας ὁ πλούσιος αὐτῷ μηδένα κατασκευάζειν κατήγορον, δεσπότης ἀντὶ πολιτευομένου τῆς δημοκρατίας, ἀντὶ πολίτου γένηται τύραννος.

8.147 ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ. Θαυμαστὸν μὲν οὖν τάχα καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς πολεμίοις ἐφαίνετο πλουσίου παρὰ τὴν μάχην ἀριστεύοντος μηδαμοῦ θεωρεῖν τὸν πένητα μετὰ τῶν ὅπλων παραταττόμενον· ἔστι δὲ οὕτως εἰπεῖν· ὁ μὲν οὖν θαυμαστὸς ἐκεῖνος πολίτης μαθὼν τὴν παρὰ τοῦ δήμου δωρεάν συνεπιδέδωκεν ἑαυτὸν τῷ πλουσίῳ τῇ τελευτῇ· ἔστι δὲ καὶ ἡ ἄλλη ἔννοια· ὁ μὲν οὖν πλούσιος ἔχει καὶ τὴν δωρεάν ὁμοῦ καὶ τὸν πένητα· ἔστι δὲ οὕτως εἰπεῖν· ὁ μὲν οὖν πλούσιος ἀριστεύσας ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα μὴ πολίτης πάθῃ τι κακὸν, αὐτὸς τοὺς πολεμίους μεμímηται, πολίτην ἐχθρὸν παρ' ἡμῶν αἰτησάμενος. ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Μετὰ ταῦτα θήσεις τὴν κατάστασιν· ἔστι δὲ ἡ πολιτεία τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ πένητος· φυλάττου δὲ τοῦ λόγου τὸ ὕπτιον· τίθει δὲ τὰ νοήματα ἐξ ἀντιθέσεως· οἷον ἔγραφε νόμους οὗτος· εἰστήκει κατήγορος· εἰσηγεῖτο γνώμην ἐν σκέψεσιν, οὗτος ἀντέλεγεν· πολίτην ὕβρισεν, οὗτος ἐγράφετο· ποιήσεις τὴν εἰσαγωγὴν τῆς καταστάσεως παθητικὴν, ὡς ἔθος ποιεῖν Πολέμωνι· ἐν οἷς, ἐὰν ὑπὲρ

πένητος λέγης, καὶ καθόλου σοι ἔστω θεώρημα, μὴ ψιλῶς ἄρχεσθαι τῶν καταστάσεων, ἔνθα κατὰ ἀριστεύς λέγεις ἐπὶ φόνου κρινομένου· οἷον ἡβουλόμεν μὲν τὰ τῆς ἀριστείας λέγειν κατορθώματα· νῦν δέ με περιέλκει τὸ πάθος εἰς ἕτερα καὶ θρηνεῖν ἀναγκάζει πένης δημοτικὸς ἐλεούμενος, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐπειδὴ δὲ δεσπότης ἐπιθυμεῖ γενέσθαι τῶν νόμων κατὰ τὴν πόλιν ὁ πλούσιος, καὶ πρὸς τοῦτο σύμφωνον εἶχε τὴν σκέψιν τοῖς ἐγχειρήμασιν· εἴτα τοῖς κατὰ μέρος κατασκευάσων πρὸς τοὺς νόμους αὐθαδιζόμενος, τῶν τοῦ δήμου ψηφισμάτων ὑπερορῶν, δέων, ἀπάγων, ἄγχων τοὺς ἡτυχηκότας τῶν πολιτῶν· καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ἔπαγε ταῦτα· ὁ πένης ὁρῶν ἐδυσχέραινε· τὴν τύχην ὠδύρετο· τοὺς δυστυχοῦντας ἠλέει, πρὸς τὸν πλούσιον ἤχθετο, ἐζήτει τρόπον ἀμύνασθαι προαιρούμενον τὸν τῆς δημοκρατίας πολέμιον· εἴτα ἔπαγε ΗΘΟΠΟΙΑΝ.

8.148

Λέγων, ἄνθρωπε, χρημάτων ἠπόρησας, καὶ πένης τις ὢν ἐν νόμοις στρέφη καὶ πολιτεύμασι, δημοτικὸς γενοῦ, τῶν νόμων προστάτης· μὴ ὑπερίδης τὸν πλούσιον κατὰ τῆς δημοκρατίας ἐπιφυόμενον, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ἔπαγε ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν πολλάκις διαψευσάμενος· ἐπολιτεύσατο, τῶν νόμων προστάτης ἐπὶ τὰς πολιτείας ἐγίγνετο γνήσιος ὁ πλούσιος· ἔγραφε παρὰ τὸν θεσμόν νόμους, ἀντέλεγεν, εἰσηγεῖτο ψηφίσματα, καὶ παρὰ νόμον εὐθὺς παρὰ τοῦ πένητος ἦν ἡ γραφή· εἴτα καλῶς τὴν πολιτείαν διασκεύασας τοῦ πένητος ἔπαγε· ὅτι ἐντεῦθεν οὐδεὶς ἡδикеῖτο τὴν πόλιν, οὐ νέος, οὐ γέρων, οὐ πολίτης, οὐ ξένος· ἀλλ' ἀκινήτων μὲν ὄντων τῶν νόμων, ἅπαντες εὐδαίμονες παρὰ τῶν πλησίων ἐμακαρίζομεθα· εἰρήνη γοῦν εἶδε τὴν πόλιν, καὶ πόλεμος οὐδαμόθεν ἠλπίζετο, οὐ στασιαζόντων τῶν πολιτῶν, οὐ τῶν ὁμόρων ἀπειλούντων τὴν μάχην, οὐχ ἐτέρων προσδοκωμένων ἐπάγειν τῇ πόλει μετὰ τῶν ὄπλων τὰ μηχανήματα· ὥς δὲ τὴν πόλιν ὁ πένης εὐνομουμένην εἶδε, μικρὸν τῆς πόλεως ἐχαρίζετο· ὥς δ' ἐθήρασε τοῦ σεμνοῦ φύλακος ἔρημον τὴν ἐκκλησίαν ὁ πλούσιος, ἀτόπων καὶ παρανόμων πραγμάτων πληρώσας τὴν πόλιν, ὕβρεως, αἰκίας, ἀδικημάτων μυρίων, καὶ πόλεμον οὐκ οἶδα πόθεν εἶναι καθ' ἡμῶν διηγόρευεν· ὥς δ' ἐπὶ τούτοις ὁ δῆμος διὰ τὸ συμβὰν ἐταράττετο, καὶ πᾶς ἐπεζῆτει πρὸς τὴν ἀριστείαν τὸν πένητα, μαθὼν τὴν ἀπουσίαν ἐγὼ, πόλεμος, ἔφην κατ' ἐμαυτὸν, εἰς τὴν πόλιν εἰσάγεται, πόλεμος ἀπόντος τοῦ μόνου πρὸς τοὺς πολεμίους ἀρκέσοντος· ὃν ἀπεῖναι πάντως μαθόντες οἱ πολέμιοι καὶ προσβαλεῖν καθ' ἡμῶν μετὰ τῶν ὄπλων ἐτόλμησαν· ὥς δ' ἐπετείνετο τὸ δεινόν, καὶ πρὸς τὴν μάχην ἕκαστος εὐτρεπίζετο, καὶ πεζοὶ μὲν ἔτοιμοι μετὰ τῶν ἀσπίδων εἰστήκεσαν, ἵππεῖς δὲ κατὰ συντάξεις συνήγοντο, καὶ πληθος μὲν ἀκοντιστῶν παρὰ τοῖς τείχεσιν ἦν· πᾶσα δὲ κατὰ τῶν δυσμενῶν νεότης κεκίνητο, φθάσας ὁ πλούσιος οὐκ οἶδα πῶς ἀριστεὺς ἐπανήρχετο· εἴτα δούς ὑποψίαν τῇ νίκῃ, σαφῶς μὲν μηδὲν λέγων, κατασκευάζων δὲ, ὥς ἐπιβουλῆς πάντα γεγένηται· οἷον καὶ τοῦ πολέμου τὸ τρόπαιον παραδοξότερον ἦν· ὅτι ζήσας ὁ πλούσιος ὥς ἴστε πάντες καὶ μέμνησθε, ἐρῶ γὰρ ἐγὼ βλάσφημον οὐδὲ ἓν, κατῶρθου ταῦτα ἃ πένησι μᾶλλον ὠφείλετο τοῖς ἀεὶ περὶ τὰς ἀριστείας σπουδάζουσι, τοῖς τῆς ἐλευθερίας ὥς δημοτικοῖς ἀντεχομένοις ἀεὶ· εἴτα μετὰ τὴν νίκην νικηφόρος ἐπανερχόμενος, συνάγων ἐπὶ τῆς δωρεᾶς βουλευτήριον πᾶσι παρείχετο περὶ τῆς καθ' αὐτὸν διαλογίζεσθαι χάριτος· καὶ οἱ μὲν ἔφασκον αὐτὸν εἰκόνα χαλκῇν παρὰ τοῦ δήμου σπουδάσαι λαβεῖν, οἱ δὲ σίτησιν, οἱ δὲ στέφανον εὐρασθαι παρὰ τοῦ δήμου μετὰ τὸ τρόπαιον· ἐγὼ δὲ μὰ τοὺς θεοὺς, ἐρῶ γὰρ πρὸς ὑμᾶς, καὶ πείσασθαι τῷ πένητι τὸν πλούσιον μετὰ τὸ τρόπαιον καὶ τὰ κατορθώματα προσεδόκησα· ἐξ ἀντιπολιτείας ἤλπισα διαλλαγῆναι τοῦτον μετὰ τὸν πόλεμον, καὶ τὴν ἀριστείαν ὀνειδίσαι τῷ πένητι, καὶ τῷ τροπαίῳ μετὰ τὴν χάριν φιλοτιμήσασθαι, καὶ τῇ τρυφῇ τοὺς πόνους ἀντεξετάσαι τοῦ πένητος, ταῦτ' ἐνόουν, ταῦτα προσεδόκων, ταῦτ' ἤλπιζον δρᾶν μετὰ τὴν ἀριστείαν τὸν πλούσιον· ὥς δ' ἐπὶ τὴν ἀριστείαν ἐλήλυθα, καὶ τὸν πένητα λαβεῖν ἔκδοτον αἰτοῦντος ἀκήκοα, εὐθὺς καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ὑποπτος ἐγενόμην, καὶ πάντων ὑπόθεσιν ἐπίστευον γεγενῆσθαι τὸν πένητα· μαθὼν οὖν ὁ πένης τὴν δωρεὰν ἠμφέβαλλεν, ἐθαύμαζεν, οὐχ οὕτω κοῦφον εἶναι τὸν δῆμον ἐπίστευεν, οὐχ

οὕτω τῶν εὐνῶν τοῖς πλουσίοις ἐξίστασθαι· καὶ ἐνταῦθα τῷ τοῦ πένητος προσώπῳ περίθετος ἩΘΟποιίαν ἐπιτιμητικὴν πρὸς τὸν δῆμον· ὅτι κατεφρόνησεν οὗτος εὐνοίας ἐμῆς· κατεφρόνησε τοῦ προστάτου τῆς πόλεως, τῆς ἐλευθερίας τοῦ τηροῦντος ἀκινήτους τοὺς νόμους, καὶ κατ' ἀρετὴν τὴν δημοκρατίαν φυλάττοντος καὶ τὴν ἰσηγορίαν τηροῦντος ἀκίνητον· εἶτα ἔπαγε· ἀλλ' ὅμως μαθὼν τὴν δωρεὰν ἀκριβέστερον ἑαυτὸν συνεπιδέδωκεν μετὰ τὴν χάριν τῷ σώματι· καὶ τὴν παρὰ τοῦ πλουσίου πληγὴν ἔφθανε κείμενος· καὶ τὴν τοῦ δήμου προαίρεσιν ἐπλήρου τοῖς ἐγχειρήμασιν ὥς τῆς περὶ τὴν πόλιν σπουδῆς ὡς δημοτικῆς εὐνοίας καὶ πολιτεύματος ὠδύρετο κατὰ τοῦτο μόνον τὴν τύχην, ὅτι μὴ τελευτᾷ μετὰ τοῦ πλουσίου παραταττόμενος· εἶτα τοιοῦτον ἀπάντων ὑμῶν ἀπολωλεκότων δημαγωγὸν ἐῷμεν τὸν τῶν καλλίστων τῇ πόλει φθονήσαντα· καὶ τῶν νόμων ἀποστερηθέντος τοῦ φύλακος, αὐτὸς σιωπῶ τὴν ἐπήρειαν· μὴ γὰρ αὐτῷ βασκαίνω τῆς δωρεᾶς, πολέμιον μετὰ τὴν πολιορκίαν ἀμύνομαι· ὡς ἐχθρὸν τῆς δημοκρατίας εἰσήγγειλα.

8.151 ΜΕτὰ τὴν κατάστασιν θήσεις τὰ παραγραφικὰ, ὅτι οὐκ εἰμὶ αἴτιος φόνου· οὔτε γὰρ ξίφος, οὐ δεσμὸν ἐπιδέδωκα, οὔτ' ἐπὶ βάθρον ἤγαγον. ΚΑΙ Λύσεις τοῖς ὀρικοῖς, ὅτι οὐ ταῦτα μόνον ποιήσας τις αἰτιὸς ἐστὶ θανάτου, ἀλλὰ καὶ ὑποχείριον λαβὼν, καὶ ἐμποιήσας προσδοκίαν τῶν δεινοτάτων· ἐργάσῃ δὲ οὕτως· εἶτα ἀποστερήσας τὴν πόλιν ἀριστέως, δημαγωγοῦ πρὸς λῆμμα ἢ χρυσίον μὴ ῥέποντος ῥήτορος, καὶ συλήσας συμβούλου μὲν τὴν ἐκκλησίαν, στρατηγοῦ δὲ τὸν πόλεμον, ἀγανακτεῖς ὅτι μὴ γέγονας πρὸς τὸν θάνατον αὐτόχειρ τοῦ πένητος, καὶ διαβάλλεις τὴν κρίσιν, ὅτι μὴ ξίφος ἢ δεσμὸν παρέσχες ἐκείνου ταῦθ' ὑπομείναντος· ὥσπερ ἂν αὐτὸς μὴ παρητήσω διαθεῖναι δεξάμενος· εἰ μὲν γὰρ οὐκ ἐχθρὸς, οὐδὲ ἐπὶ τῷ λυμήνασθαι πρὸς τὴν αἵτησιν ταύτην ἀπήντησας, μάτην αἰτιῶμαι τὸν φόνον· εὐποιῆσαι γὰρ αὐτὸς οὐκ ἀνελεῖν τοῦτον ἐσπούδαζες· εἰ δὲ ἔκδοτον ἤτησας, καὶ δέδωκεν ὁ δῆμος χρήσασθαι πρὸς ὃ, τι περ ἂν βουληθείης τῷ πένητι, τί τὴν ἀλλῶς ἀναστρέφεις τοὺς λόγους; οὐ γὰρ ἡ κομπεῖα τανῦν, ἀλλ' ἡ δωρεὰ τὸν φόνον κατηγορεῖ· ξίφος οὐκ ἐπέδωκα, φησὶν, οὐδ' ἐπὶ βάθρον ἤγαγον, ὥσπερ ἡμῶν οὐκ εἰδότων, ὅτι, εἰ ταῦτα προσῆν, δραμεῖν ἐπὶ τὸν δῆμιον ἦν εὐθύς τὸ λειπόμενον, οὐ συγκροτεῖν δικαστήριον· καὶ τὸν αὐτὸν πρὸς τὴν σφαγὴν ἀμφοτέροις ποιήσασθαι τρόπον γενέσθαι, ἵνα καιρὸν ἔχοντες ἕνα τῆς τελευτῆς ταῦτόν καὶ τὸν τάφον κληρώσωνται· εἶτα ἔπαγε, ὅτι οὐκ αὐτόχειρ ἐγένετο τοῦ πένητος, ἀλλὰ τῆς σκηνῆς αὐθέντης τοῦ πάθους ἐπὶ τῆς ἀλλοτρίας ἐγένετο, καὶ ὅτι οὐκ ἀπόχρη τοῖς ἀμαρτάνουσι, συνειδέναι μὲν αὐτοῖς τὴν γραφὴν, ἀφ' ἐτέρων δὲ τὴν ἀπολογίαν προβάλλεσθαι· εἶτα ὅτι οὐχ εἷς τρόπος θανάτου αἰτίας ἐστί· καὶ οὐ προσῆκόν ἐστιν εἰς ὠρισμένα τινὰ περικλείειν τὴν κατηγορίαν· εἰ γὰρ τῶν ἐγχειρημάτων τὸ πλῆθος ἄπειρον, τῷ δὲ τέλει κρίνεται τὸ καθ' ἕκαστον, ἀνθ' ὧν δεσμὸν ὁ πλούσιος ἢ ξίφος προτείνεται, καὶ βαδίζει τὴν κύκλῳ· πῶς δὲ τῷ πένητι τῆς τελευτῆς ἐστὶν οὐχ ὑπεύθυνος; οὐκ ἀποδεικνύει κρινόμενος· εἶτα πρόσθετος ἐνθύμημα· ἢ γὰρ οὐκ εἴληφε κατ' ἐκείνου τὴν δωρεάν, ἢ ἐπειδὴ τοῦτο τυχὸν αὐτὸς οὐκ ἀρνήσαιο, καὶ τῶν δευτέρων δημιουργὸς ἐξελέλεγκται· εἶτα πόμπευσον τῇ φράσει μελετηρότερον· καλὸν ἡμῖν, ὦ πλούσιε, δέδωκας τοῦ πένητος λέγειν ἐπιτάφιον· διορίζεται τὴν γραφὴν, ὥσπερ ἐν τῷ δράματι φιλοτιμούμενος· νῦν περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἀμφισβητεῖς τῇ πόλει τοσαύτην διὰ τῆς δωρεᾶς παρασκευάσας τὴν συμφοράν· εἴτ' ἐπεκτείνας τὰ τοιαῦτα νοήματα κατασκευάσον τοῖς ὀρικοῖς παραδείγμασι τὸ κεφάλαιον· τίς σῶζει τυμβωρύχον, καθελόντα μὲν τοῦ πεπτωκότος τὸν τάφον, οὐχ ἀψάμενον δὲ τοῦ σώματος; ἱεροσύλου τίς ἀπαλλάττεται, κινήσαντος μὲν τῶν ἀνακτόρων τὰ ἀναθήματα, οὐ δυνηθέντος δὲ τῶν ἱερῶν ὑπεκκλέψαι τὸ σπουδαζόμενον; ἢ λωποδύτην ἀφίησι θοιμάτιον ὑφελόμενον, ἀλόντα δὲ πρὶν λαθεῖν ὃν ἡδίκησεν; ὥσπερ γὰρ τούτων ἀφελέσθαι τὴν προσηγορίαν αὐτὸς κύριος οὐδεὶς, οὐδὲ τὴν πρᾶξιν ἐλόμενος τοῦνομα νικῆσαι δεδύνηται· ἀλλ' ὡς τῶν ἀγαλμάτων κλέπτης πλησίον καὶ ἱερόσυλος, καὶ ὡς τῶν τάφων ἐγγὺς ὁ λυμήνασθαι μέλλων τῷ σώματι·

καὶ τυμβωρύχος οὕτως ὥς φονεὺς ὁ πλούσιος οὐκ ἀμφίβολος· εἴτα ἐὰν θέλῃς ἐκτεῖναι τὸ κεφάλαιον, δύνασαι καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ νόμου ἀναγνώσεως καὶ ἀπὸ τοῦ συλλογισμοῦ καὶ πηλικότητος καὶ τοῦ πρὸς τι λαμβάνων τὰ νοήματα ἐκτεῖναι τὸ κεφάλαιον· δεῖ μέντοιγε συστέλλειν αὐτὰ καὶ κεκρυμμένως εἰσάγειν, ἵνα μὴ δόξης ὄρον τὴν στάσιν μελετᾶν; ἀλλὰ μὴ κεφάλαιον ὀριστικοῖς κατασκευάζειν νοήμασι· καὶ γίνεται σοι μεῖζον τοῦ ἔργου τὸ πάρεργον.

8.153 META TAYTA θήσεις ἀντίθεσιν ἀντιληπτικὴν παραγραφὴν οὕσαν καὶ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ πένητος, δύναμιν ἔχουσαν τοιαύτην, ὅτι οὐκ ὀφείλω ἐγὼ κρίνεσθαι, ὑπὲρ ὧν ἄλλος πεποίηκεν. Ἡ ΛΥΣΙΣ μεταληπτικὴ, ἀπὸ τοῦ χρόνου καὶ ἀπὸ τοῦ ψηφίσματος, ἀλλὰ μετὰ τὴν δωρεάν· ἀπαντήσεις δὲ οὕτως· καὶ τίς ὁ παρασχὼν τὴν ὑπόθεσιν; ἀλλ' οὐκ ἐγὼ, φησὶν, διεχρησάμην τὸν πένητα, ἀλλ' αὐτὸς παρέσχου τῶν γενομένων τὴν πρόφασιν· εἴτα ἐκτενεῖς τοῦτο τὸ νόημα λέγων, πρὸςθες τῷ λόγῳ τὴν δωρεάν· καταβήσομαι γὰρ μετὰ τὴν ἀπολογίαν τοῦ βήματος· εἰπὲ πόθεν ὁ πένης νεκρὸς· σαυτοῦ γὰρ ἔση παραυτίκα κατήγορος μὴ πρὸ τῆς ἀριστείας ταύτην εἴχομεν κατὰ σοῦ τὴν γραφὴν; μὴ πρὸ τῆς δωρεᾶς ἑαυτὸν ὁ πένης ἀνήρηκεν; πόθεν. οὐδὲ γὰρ οἶσθα τὴν ἀρχὴν εὐράμενος παρὰ τοῦ δήμου τὴν δωρεάν; οὐδὲ τιμὴν εἶχες τὴν προξενούσαν ἐκείνῳ τὴν τελευτήν· αὐτὸς τυγχάνεις τῶν συμβεβηκότων πατήρ· εἴτα τὸ Δημοσθενικὸν νόημα εἰπέ.

8.154 εἰ γὰρ ὁ τὸ σπέρμα παρασχὼν καὶ τέλους ἔχει τὴν πρόφασιν, καὶ τὴν ἀρχὴν ὁ δεδωκὼς τῶν ἐτέρων οὐκ ἀποστερεῖται, σὺ τὴν αἰτίαν τῷ πένητι παρασχὼν ὑπεύθυνος καὶ τοῦ θανάτου γεγένησαι· εἴτα κῶλον ἄλλο εἰπὲ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου· εἰ γὰρ ὁ χρηστὴν τῷ δήμῳ πράξιν εἰσηγησάμενος πληρωθείσης ἔχει τὸν ἔπαινον, διότι τὴν ἀφορμὴν αὐτὸς τῶν εὐτυχημάτων παρέσχετο, τῶν ἀτόπων τὴν αἰτίαν ὁ παρασχὼν τὸ μὴ σώζεσθαι δίκαιος· εἴτα ἀπὸ βουλήσεως τοῦ πένητος· ὅτι πάντες ἄνθρωποι σώζεσθαι βούλονται, κἂν σφόδρα δυστυχῶσιν· εἶδε δὲ ὁ πένης, ὅτι ἅπαξ ὑπὸ σοὶ γεγόμενος οὐδὲ μιᾶς ἐλπίδος τεύζεται· καὶ τὰ τοιαῦτα. META ταῦτα θήσεις τὴν ἀντίληψιν. Ἄλλ' ἔξεστίν μοι, φησὶν, αἰτεῖν δωρεάν. ΛΥΣΕΙΣ τῇ μεταλήψει, ὅτι οὐ τοιαύτην ἔξεστιν αἰτεῖν· μὴ εὐθὺς δὲ ἀπαντῶν ταῖς λύσεσιν ἐπὶ τὰς διαιρέσεις ἔρχου· ἀλλ' ἐκ περιβολῆς ἀπάντα· οὕτω γὰρ γοργότερος καὶ μελετητικώτερος ὅλος γενήσεται· οἷον καὶ πόθεν οὕτως τυραννικὰς ποιεῖσθαι τὰς ἀποκρίσεις μεμάθηκας; νῦν σε τὴν ἐξουσίαν ὁ πένης ἀννηρημένος ἐδίδαξε; νῦν οὕτω θρασύνεσθαι κατὰ τοῦ δήμου μεμάθηκας; νῦν ἡμῖν ὥσπερ ἐξ ἀκροπόλεως διαλέγῃ κρινόμενος; καὶ τὸν νόμον ὑπερορᾶς, ἐξεῖναί σοι λέγων ἃ μὴ νενόμισται; εἴτα ἐπὶ τὴν διαίρεσιν τοῦ κεφαλαίου ἐλθὲ, οὕσαν τοιαύτην μεταληπτικὴν· ἀλλ' οὐ ταύτην ἔξεστίν σοι λαμβάνειν τὴν δωρεάν· οἷον ἔξεστι λέγειν. ἀλλ' οὐχ ἀρπάζειν δημαγωγοὺς ἐκ τῆς πολιτείας συγκεχώρηται· πόθεν τῶν πολιτῶν τις τυγχάνει κατὰ τὴν δημοκρατίαν ἀνεύθυνος; τίς στρατηγὸς ἢ ῥήτωρ ἢ σύμβουλος τοιαύτην ἐπὶ τοῦ βήματος ἀφῆκε φωνήν; τίς τὰς εὐθύνas παρητήσατο πώποτε; κύριον ἑαυτὸν τῶν ἐγκαλουμένων ἀποφαινόμενος; τοῦτο τῆς μοναρχίας μόνον ἐξαίρετον· τοῦτο τοῖς τυραννουμένοις παρασχεῖν ἀκόλουθον· ἀκούειν δὲ τοιαῦτα λεγόντων τῶν δημοκρατουμένων ἀλλότριον· εἴτα ἐλθὲ ἐπὶ τὰ παραδείγματα· οὐδεὶς ἐν δημοκρατίᾳ ἀνεύθυνος· στρατηγὸς ἂν νικήσῃ τοῖς ὅλοις μέχρι τῶν τροπαίων μετὰ τὴν νίκην οὐχ ἴσταται· ἀλλ' ἐπὶ τὰς εὐθύνas ἔρχεται κἂν προλαμβάνῃ τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ψῆφον τὰ πράγματα· καὶ δίδωσι λόγον τὴν κρίσιν οὐ παραιτούμενος· εἴτα στρατηγὸς μετὰ τῶν ἐν πολέμῳ πραχθέντων οὐ παραιτεῖται τὴν κρίσιν· σὺ δὲ κρινόμενος τὴν ἐξουσίαν βοᾷς; ἐκτείνειν δὲ τὸ κεφάλαιον ἔχεις ἐκ τῶν ἐγκωμιαστικῶν τόπων· οἷον ὦ πόσους νόμους μέλλοντας ὑπὸ τοῦ πένητος τίθεσθαι κεκώλυκας· ὦ πόσα ψηφίσματα, πόσας κατηγορίας, πόσας ἀριστείας, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἂν δὲ καὶ μελετητικώτερον θελήσῃς εἰπεῖν, ἐκ τῆς ὑποκειμένης ὕλης λαβὼν εἰπέ· ὦ πολιορκίαν παρασκευάσας ἡμῖν καὶ τοῦ πολέμου χαλεπωτέραν· οὐδεὶς ἐκ τῆς μάχης, ὦ δημοτικὴ φιλόπολι, πένης ἀνήρηται, οὐδὲ τοιαῦτα πέπονθεν ἐκ πολιορκίας ἢ πόλις· ὦ καὶ τῆς

συμφορᾶς τανῦν ἀπανθρωπότερε πλούσιε· ἔξεστι, λέγεις, κατὰ τοῦ δήμου λαμβάνειν τὰς δωρεὰς καὶ συνάπτειν τοῖς ἀνευθύνους ἐπήρειαν ἔξεστι καὶ δημηγορεῖν· ἀλλὰ κατὰ τοῦ δήμου κεκώλυται· ἔξεστιν ἀποδημεῖν· ἀλλὰ πρὸς τοὺς πολεμίους τοῦτο δράσας εὐθὺς ἔχει μετὰ τὴν πρᾶξιν τὴν κόλασιν· πότε ταύτην τὴν φωνὴν ὁ πένης ἀφῆκε, δημηγορῶν; πότε τινὸς ἐκεῖνος ἑαυτὸν ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας ἀπέφηνε κύριον; ἐπολέμει καὶ τοῖς ταῦτα λέγουσιν ὁ δυστυχέστατος, καὶ τυράννους τοὺς τοιούτους ἀποκαλῶν ἦγεν εἰς δικαστήριον τιμωρούμενος· τηρήσατε ταύτην, ὦ ἄνδρες, τὴν πολιτείαν τοῦ πένητος, καὶ τούτοις τοῖς ἀλαζόσιν οὐκ ὄντας ὑμᾶς ἀσθενεῖς ἐπιδείξατε· οὕτως ἀποκρινομένους, ὦ πλούσιε, τοὺς πρὸς σοῦ πολιτευομένους, μεμάθηκας· εἶπε, τί παρὰ τοῖς δημοκρατουμένοις ἀνεύθυνον, τίς βίος ἢ πρᾶξις ἢ λογισμὸς ἢ προαίρεσις; ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχης εἰπεῖν· εἰ μὲν γὰρ ἕτεροι τῶν πλουσίων οἱ νόμοι, ἕτερα δὲ τῶν πενήτων τὰ δόγματα, ἀφίημί σε τῆς γραφῆς, οὐδὲν τὴν πόλιν ἡδίκησας· εἰ δὲ πᾶσιν ἡμῖν ἡ αὐτὴ πολιτεία καὶ γράμματα, τοῖς δικασταῖς ὁμολογεῖ τὴν χάριν ἔτι σωζόμενος· αἰτεῖ τις, ἀνόητε, χάριν τὴν λυποῦσαν τὴν πόλιν, καὶ δωρεὰν εὐρίσκεται λαμβανομένην τοῖς πράγμασι· τίνας τὸν αἰτοῦντα γραψόμεθα; πότερον τῶν ἀποβεβηκότων κακῶν, ἢ τῆς δωρεᾶς, ἢ τις τὸ δεινὸν τοῖς παθοῦσι προὔξενησε· κατάθου λοιπὸν μετὰ τὴν συμφορὰν τὴν πόλιν εἰρωνευόμενος.

8.156 META THN 'ANTILHΨIN ΘΗΣΕΙΣ ΤΟ ΧΡΩΜΑ Ἀντεγκληματικὸν τυγχάνον διὰ τὴν ἔχθραν· εἶπον δὲ ἤδη ὅτι κατὰ τὰς ἀντιθετικὰς ἐν ἀντιλήψει τυγχάνει τὰ χρώματα. ἄξιος γὰρ, φησὶν, ἦν τοῦ ταύτην αἰτῆσαί με παρὰ τοῦ δήμου τὴν δωρεάν· ἀλλ' ἄξιος, φησὶν, ἦν. Λύσεις τῇ πολιτείᾳ τοῦ πένητος· τῆς τοιαύτης ὁ πένης ἄξιος ἦν συμφορᾶς, ὅτι σε κακοῦργον πολλάκις καὶ παράνομον ἤλεγξεν. ἄξιος ἦν, ὅτι τῶν νόμων οὐχ ὥσπερ σὺ καὶ τῆς πατρίδος ἐφείδετο, ἀλλὰ δημηγοροῦντα μὲν ἤλεγξεν, ἀδικοῦντα δὲ πολλάκις ἐγράφετο· πόθεν ταύτην, εἶπέ μοι, τὴν ἀξίαν ἐπέγνωκας; ἀπὸ τῆς πολιτείας τοῦ πένητος, ἀφ' ὧν ἔγραφεν ἢ συνεβούλευεν, ἢ καὶ ἐξ ὧν ἡμῖν τὰ πράγματα τοῖς δημοτικοῖς οὐ προσήκατο; ἀπὸ τούτων ἐστοχάσω τῆς ἀξίας, ὦ πλούσιε; ἀπὸ τούτου τοῦ θανάτου ἐκεῖνον τετίμησαι; ἀλλ' οὐ παρ' ἡμῖν ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος ταύτην ἔσχε τὴν δόξαν πολιτευόμενος· ἀλλ' ἂν μοι στεφάνων ἄξιον λέγῃ καὶ κηρυγμάτων καὶ τιμῶν ἄλλων μυρίων, ὁμολογῶ καὶ τὸν ἄνδρα σαφῶς ἐγνώσκοναι σὲ πείθομαι.

8.157 ἂν δὲ τιμωρήσης με τῇ συμφορᾷ, οὐ συγχωρῶ βλασφημεῖσθαι τὸν κείμενον· οὐ γὰρ ὑπὲρ ἄλλου τινὸς ἢ τῆς πόλεως τὸν πρὸς σὲ πόλεμον ἐπανήρατο· παρῶξυνέ σε πολλάκις εὖνους τυγχάνων τῇ πόλει· αὕτη τῆς ἔχθρας ἢ πρόφασις, τὸ λέγειν κατὰ τοὺς νόμους, τὸ δημηγορεῖν τὰ συμφέροντα, τὸ ζητεῖν τιμωρεῖσθαι τοὺς ἀμαρτάνοντας, τὸ μὴ συγχωρεῖν σοι πρὸ πάντων τοὺς ἀσθενεστεροὺς βιάζεσθαι· νόμον εἰσέφερες καὶ γραφὴ διεδέχετο τὴν ἀνάγνωσιν· ἔγραψες ψήφισμα, καὶ τὴν πόλιν ἠνέσχου παρακρουόμενος· ἐπρέσβευες καὶ τί τῶν ἀνηκέστων ἐν τοῖς λογισμοῖς οὐκ ἐδείκνυτο; ψευδεῖς ἀπαγγελίαι καὶ λόγοι, χρόνων πλῆθος μάτην ἀπολωλὸς, πράξεις παρὰ τὰ πεπραγμένα γινόμεναι, πρεσβεῖται καὶ φιλίαι πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ σύνοδοι· ταῦτα τὸν φόνον, ταῦτα τὴν ἔχθραν ἐξέκαυσεν· ὑπὲρ τούτων ἀπάντων ὁ πένης πολέμιος, ὅτι ποτὲ τοῦτον ὡς προδότην εἰσῆγγειλε καὶ λειποταξίου γραψάμενος περὶ σωτηρίας κινδυνεύειν ἠνάγκασεν· εἶτα πρόσθε ἀπολογίαν τοῦ πένητος, οὐ μισῶν τὸν πλούσιον· οὐ γὰρ ἀνελεῖν τοῦτον ἐσπούδασεν, ἀλλὰ ζητῶν τὴν πολιτείαν μηδαμοῦ βλάπτεσθαι, καὶ πάντας δημοτικούς καὶ τῆς πολιτείας ἐραστὰς εἶναι βουλόμενος μὴ τῆς παρὰ σοὶ νομιζομένης ἔχθρας ἦν ἢ πόλις ὑπόθεσις· ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὴν καὶ φιλίαν ἀποκαλῶ καὶ διόρθωσιν πρὸς τὸ βέλτιστον· εἶπε τί τῶν ἰδίᾳ σοὶ προσηκόντων ὁ πένης λελύμανται; ποίας ἐμπορίας ἢ συναλλαγῆς ἀπεστέρησε; ποῖον ἄγρὸν ἢ τίνα λελύμανται τὴν οἰκίαν; ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχης δεικνύναι· εἰ δὲ τούτων ἡπόρησας, τὴν πολιτείαν καὶ σιωπῶν ὁμολογεῖς ἢ γὰρ τῶν ἐτέρων ἀναίρεσις τυγχάνει τῶν λειπομένων κατάθεσις· νῦν δὲ ἀμαρτάνων καὶ σαυτὸν ἔτοιμον τῷ πένητι παρέχων πρὸς ἐπανόρθωσιν ἔχθραν τὴν ὠφέλειαν ἀποκαλεῖς· εἶτα πρόσθε, ὅτι καὶ σὺ αἴτιος εἶ τῆς ἔχθρας· τί

γὰρ δημοτικὸν πένητα παρὰ νόμον ἡρέθιζες· καὶ ἔκτεινον τὸ τοιοῦτον νόημα, εὐπορίαν ἔχον πολλὴν ἀπ' αὐτοῦ πρωτοτύπως ἀπὸ τῶν ἐναντίων· οἷον ὅπου γὰρ κατὰ τοὺς νόμους πράττοντι οὐκ ἀντέλεγε, παρὰ τὴν συνήθη τάξιν τῆς πολιτείας δημαγωγοῦντί σοι οὐκ ἀντίστατο· εἴτα λοιπὸν κοινὰ ἀπὸ τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ποιότητος τὰ κομματικά προστιθῆς, πληρώσεις τὸ κεφάλαιον· οἷον ταῦτα τῷ κακοδαίμονι τὸν φόνον προὔξენησε· τί γὰρ ἐζήτει τῶν κοινῶν οὕτω φροντίζειν καὶ μὴ κήδεσθαι; τί δὲ φυλάττων τὴν δημοκρατίαν ἀκέραιον, πλούσιον πρὸς τὸν καθ' ἑαυτοῦ παρώρμησε πόλεμον; νῦν δὴ τοῦ περὶ τὴν πολιτείαν ὁ πένης ἡττημένος ἔρωτος ἀπάντων ὑπερεῖδε, τῶν κοινῶν ὑπερμαχῶν, καὶ τὴν δημοκρατίαν φιλῶν, λυπεῖν τοὺς πολεμίους ἡνείχετο· ἔρωτος ἦν, ὃ βέλτιστε, κατὰ σοῦ παροξύνων τὸν πένητα, καὶ πατρίδος σπουδῇ, θανάτων μυρίων ὑπερφρονεῖν ἀναγκάζουσα· σὺ δὲ τούτων συγγνοὺς οὐδενὶ πολέμιον τὸν τῶν νόμων ἀπεκάλεις ἔραστήν, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.158 ΜΕΤΑ ΤΟΥΤΟ ΘΗΣΕΙΣ ΤΟ ΜΕΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΤΟ ΕΠΙ ΔΗΜΟΝ. Ἄλλ' ὁ δῆμος πεπεῖσθαί φησι. ΛΥσεις οὕτως τοῦτο γάρ ἐστι τὸ χαλεπώτατον· ὅτι μὴ μόνον ἦτηκας, ἀλλὰ καὶ πέπεικας· εἰ γὰρ ὁ λέγων ἂ μὴ δεῖ πλημμελεῖ, ὁ πείθων ταῦτα τὸν δῆμον διπλασιάζει τὰ ἀμαρτήματα· ὥσπερ γὰρ αὐτὸ τοῖς βουλευομένοις γνώμην βλαβερὰν εἰσενέγκασθαι, οὕτω τοῖς πείθουσιν ἄν τι συμβῇ δυσχερὲς, ἢ πόλις προσεπιγράφει τὰ πταίσματα· πονηρὸν, ὃ δικασταὶ, ῥήτωρ κακόνους καὶ σύμβουλος· ἐλεγχθεὶς μὲν γὰρ παραχρῆμα τὴν συμβουλήν ἀναχωρεῖ τῆς ἐκκλησίας ἀζήμιος· συνεργὸν δὲ τὸν δῆμον τῶν ἐσκεμμένων δεξάμενος ἅπεισι μετὰ τῶν νόμων ἂν ἀρπάσῃ τὰ πράγματα· οὕτω πολιорκεῖται τὸ γένος· οὕτως ἄνθρωποι τυραννοῦνται δημοκρατούμενοι· πιθανῶν μὲν δοκούντων εἶναι τῶν εἰσηγουμένων τὸ κατ' ἀρχὰς, ἀνατροπὴν δὲ μετὰ ταῦτα τῶν ὑπαρχόντων παρασκευαζόντων πόλεμον· καὶ μετὰ τὸ παθεῖν τότε τούτων παρεχομένων τὴν αἴσθησιν, πέπεικα, λέγεις καὶ τὴν ἀνάγκην ὀνομάζεις πιθανωτέραν πρὸς ῥήματι· καὶ μετὰ τὴν συμφορὰν τοῦ δήμου κατηγορεῖς· ὁ δῆμος αἴτιος θανάτου τοῦ πένητος· καλὴν ἀποδίδως ἡμῖν ὑπὲρ πενήτων τὴν πρόνοιαν· καλῶς τῷ δήμῳ τηρεῖς ὑπὲρ τῶν πολιτευομένων τὰς ἀμοιβάς· καὶ τὸ πάθος, ὃ σὺ, παρασκευάσας ἐπὶ τὸν δῆμον ἀνάγεις ὡς αἴτιον· καὶ τραγωδίας πληρώσας τὴν πόλιν ταύτην τῶν συμβεβηκότων ποιεῖς αἰτίαν· τίς οὕτω πονηρὸς ἢ θρασὺς τῶν οἰκείων ἐγκλημάτων τὸν δῆμον ἐμέμψατο; τίς ἐπὶ τοὺς ψηφισαμένους ἤγαγε τὴν γραφὴν, πεπεῖσθαι λέγων ἂ μὲν προείρηται; εἰ μὲν γὰρ διεχρήσατο τὸν πένητα, ὁ δῆμος βεβούληται, καλῶς τὸν κυρώσαντα τὴν δωρεὰν αἰτιᾷ· εἰ δὲ πέπεικας αὐτὸς προσελθὼν, ἂ μὴδὲ γενέσθαι προσηύχετο τῶν συμβεβηκότων αὐτὸς, οὐχ ὁ πεπεισμένος ἀνεύθυνος· πολλοὶ περιπεπτῶκασιν συμφοραῖς συμβούλοις οὐκ ἀγαθοῖς πιστεύσαντες· εἴτα ἔπαγε τὰ παραδείγματα· ἐάν τις πείσῃ τὴν πόλιν πόλεμον πρὸς τοὺς ὁμόρους ποιήσασθαι, ἄρα ἢ πόλις τῶν δεινῶν αἰτία; ἂν δὲ στέφανον σχῇ μετὰ τὸν πόλεμον ἢ τρόπαιον, οὐχ ὁ ποιήσας φιλοτιμεῖται τὰ κατορθώματα; μὴ τοῖνυν λέγε ὡς ἢ πόλις πέπειστα· σὸν γὰρ ἅπαν, οὐ τῶν πεπεισμένων τὸ κατηγορήμα· καὶ ὅσα τοιαῦτα.

8.160 ΜΕΤΑ ΤΑΥΤΑ ΘΗΣΕΙΣ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀποβάντος ἀντίθεσιν, πάντη καὶ πάντως ἐν τοῖς ἀπὸ τοῦ ἀποβάντος λυομένην συγγνωμονικῶς· ὥσπερ γὰρ εἰ τὸν πλούσιον ἐμελέτας, ἔθηκας ἂν τὴν ἀπὸ τοῦ κατηγοροῦ ἀντίθεσιν τοιαύτην· ἀλλ' ὁ πένης ἀνήρηται· καὶ ἔλυσεν ὁ πλούσιος συγγνωμονικῶς, ὅτι ἡγνόουν ὡς ἑαυτὸν διαχρήσεται, οὕτω τὴν ἀπὸ τοῦ πλουσίου τιθεὶς ἀντίθεσιν, τὴν ὅτι ἡγνόουν, εἰ ἑαυτὸν ἀναιρήσει. ΛΥσεις ἐνστατικῶς, ὅτι οὐκ ἦν ἄδηλον· οἷον ἀλλ' ἡγνόουν, φησὶν, ὡς ἐξ ἀνθρώπων ὁ πένης γενήσεται, καὶ τίς μετὰ τὴν τοιαύτην σου δωρεὰν πιστεύσει τὴν ἄγνοιαν; τίς δὲ τὸν λόγον προσδέξεται σωφρονῶν; ὑπ' ἐχθρῶν γενέσθαι τίς αἰρεῖται ποτε; καὶ τραφεὶς ἐν νόμῳ καὶ πολιτεύμασιν ἀγαπᾷ δεσπότην ἑαυτοῦ καταστῆσαι πολέμιον; ἄνθ' ὅτου γὰρ εἶπέ μοι καὶ τοῖς βαρβάροις μαχόμεθα; ἄνθ' ὅτου δὲ τοῖς πολεμίοις συμβάλωμεν; οὐχ ἵνα μὴδὲν πάθωμεν ὑβριστικὸν ὑφ' ὧν ἥκιστα ἐχρῆν, μὴδὲ δουλεύσαντες μὲν ἑαυτοὺς θεασώμεθα· πάσχοντες δὲ τι περὶ τὴν ἀταξίαν τῷ σώματι· πῶς τοῖνυν προφέρεις

τὴν ἄγνοιαν, οὐδενὸς τῶν τοιούτων τὸν πένητα εἰδὼς ἀντεχόμενον, οὐδὲ ζῆν χωρὶς ἐλευθερίας βουλόμενον; ἤλπισας ἂν, ὦ πλούσιε, τὸν δημαγωγὸν ἐπὶ σοὶ γενέσθαι στρεβλούμενον ἰδεῖν, ἢ παρεστάναι δουλεύοντα; πόθεν; οὐχ οὕτω ταπεινὸς ὁ μεγαλόφρων ἐκεῖνος ἐτύγχανεν· οὐχ οὕτως ἀσθενὴς ὁ πολλάκις ὑπὲρ τοῦ γένους παραταξάμενος, ὁ συμβουλευὼν τῷ δήμῳ μὴ προέσθαι τὴν ἐλευθερίαν ποτέ, μηδὲ χαίρειν ἀδόξοις ἐπιτηδεύμασιν, ἀλλὰ φιλοτιμεῖσθαι τοῖς κατορθώμασιν· οὐ ταύτην ἔχων τὴν πολιτείαν ἔκδοτος ὢν πρυτανεύειν αὐτῷ τὴν σωτηρίαν ἠβούλετο, ἵνα τινῶν μετὰ τὴν πολιτείαν ἀπήλασε δουλείας ἂντ' ἐλευθερίας, ὦ πλούσιε, καὶ κολακίας ἀντὶ δημηγορίας, καὶ λόγων ἢ τρυφῆς τῆς παρὰ σοὶ συντιθέναι τοὺς λόγους, ἀντὶ τοῦ γράφειν λόγους ἢ ψήφισμα.

8.161 μυρίους ἂν ἐκεῖνος ἐνεγκεῖν θανάτους ὑπέμεινεν, ἢ τοιαύτην ἡμέραν αὐτῷ δεῖξαι τὸν ἥλιον· εἰ δ' ὑπὸ σοὶ ζήσεσθαι προεδόκησε, καὶ αὐτὸς ἔν τι τούτων ἀτυχήσας ὑπέμεινας· εἰ δὲ τοιαύτην αὐτὸς καρτερεῖς ὑπομεῖναι τύχην, πότε εὐέλπιδες ἡμεῖς οἱ παρὰ σοὶ πολῖται δημαγωγούμενοι; οὕτως ἂν ἐξηγήσω τῇ πόλει τοὺς νόμους, οὕτω τῆς ἐλευθερίας ἀντέχεσθαι· ἀλλ' οὐτ' ἂν αὐτὸς τοιοῦτόν τι συμβουλευῶσαι τετόλμηκας, οὐθ' ὁ πένης τὴν ἔκδοσιν ὑπομεῖναι δεδύνηται· εἰ δὲ ταῦτα πρότερον ὠμολόγηται, κάκεῖνον ἀνελεῖν ἑαυτὸν μετὰ τὴν δωρεὰν ἀμφίβολον οὐκ ἐγίγνετο. ΜΕΤΑ ΤΑΥΤΑ τοὺς ἐπιλόγους θήσεις, συνάψας εὐθὺς κομματικῶς οἱ δὲ ἐπίλογοι ἔχουσιν ὅσα ζῶν ὁ πένης τὴν πόλιν ὠφέλησε, διασκευὴν τοῦ πάθους, ἡθοποιῶν, καταδρομὴν τοῦ πλουσίου, παροξυσμὸν ἐπὶ τὴν τιμωρίαν τῶν δικαστῶν, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΑΝΤΙΛΗΨΙΣ ΑΠΛΗ. Συνεχῶς κρινόμενος πλούσιος τυραννίδος ἐπιθέσεως κατεπόντωσε τὴν οὐσίαν καὶ κρίνεται δημοσίᾳ. Ὁ λόγος ἐστὶ τῷ μὲν πλουσίῳ βαρὺς καὶ μετὰ πολλῆς γενόμενος τῆς βαρύτητος, τῷ δὲ κατηγορῷ ἐπιφορικός· ὅτι μὴ μόνον ἐπιβουλεύων πολλάκις ἐάλωκεν, ἀλλὰ καὶ τῆς οὐσίας τὸν δῆμον ἐστέρησεν· ὅθεν ἡ κατάστασις αὐτῷ τὴν ἀπὸ τοῦ πλούτου γενομένην ἔχει κατὰ τῶν δημοτικῶν ἐπάχθειαν· γραφομένου πολλάκις τινὰς τοῦ πλουσίου, βιαζομένου τοὺς προστυχάνοντας, ἔχοντος περὶ αὐτὸν ἀκολάστων πλῆθος, προϊόντος μετ' οἰκετῶν πλειόνων· ὥς ταῦτόν εἶναι δορυφορίᾳ τὸ γινόμενον, καὶ πάντας λοιπὸν πεφρικέναι τοὺς ἐντυχάνοντας· ὅθεν ἐπὶ τούτοις τυραννίδος κριθεὶς οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκπέφευγε.

8.162 τί οὖν, ἄρα μετὰ τὴν κρίσιν ἐσωφρόνησεν; ἐφυλάξατο τὴν ὑποψίαν; εἶδεν ὅθεν αὐτῷ τὰ τῆς κατηγορίας γεγένηται; οὐδαμῶς· ἀλλ' ὅτι χεῖρον τὸ γινόμενον ἦν, καὶ φόβος ἐκ τῶν πραττομένων· ὅθεν καὶ δευτέρα κρίσις ἐπὶ τούτῳ συνίστατο· καὶ κατήγοροι τυραννίδος ἐπὶ τοῦ βήματος ἐβόων τὸν τῆς πολιτείας ἐχθρὸν, τὸν περινοοῦντα κατὰ τοῦ δήμου τὴν ἀκρόπολιν· ἀλλὰ καὶ τὸ δεύτερον ἀθῶος διὰ τὴν ὑμετέραν φιланθρωπίαν φανεῖς, καὶ τρίτον καὶ πολλάκις τοῦ παρ' ὑμῶν ἐλέους τυχὼν οὐκ ἐσωφρόνησεν· οὐκ εἶδεν ὅτι τῆς φιλανθρωπίας ἀμοιβὰς ὀφείλει τῇ πόλει· ἐξαίφνης δὲ καθ' ἑαυτὸν βουλευσάμενος ἐπιβουλὴν ἔτι κατὰ τοῦ δήμου χαλεπωτέραν ἐπινοεῖ· ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἡθοποιῶν θές, ὅτι πρὸς ἑαυτὸν ἔλεγεν· ὅτι πῶς ἂν καὶ ἑμαυτὸν ἀπαλλάξαιμι κατηγορούμενον, καὶ τῇ πόλει χαλεπωτέραν τὴν ἐπιβουλὴν ποιήσαιμι· εἴθ' εὐρὼν τὸ πρακτέον ἐπὶ τὴν θάλατταν ἤγαγε τὴν οὐσίαν, ἐπ' αὐτὸ τὸ πέλαγος τὸν πλοῦτον ἐπέστησεν, καὶ τοῦ κλύδωνος μέσος γενόμενος κατέβαλε τὴν οὐσίαν καὶ κατεπόντωσε τὸν πλοῦτον, καὶ μᾶλλον τὰ χρήματα τοῖς κύμασιν ἢ τῷ δήμῳ κεχάρισται· ἐπὶ τούτοις οὖν παθόντες τῆς τυραννίδος χαλεπώτερα καὶ δεινότερα νῦν, ἢ ὅταν τῆς τυραννίδος ἐκρίνετο, ἐπὶ τὸ δικαστήριον αὐτὸν εἰσαγγέλλοντες ἐληλύθαμεν· καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.163 ΜΕΤΑ Ταῦτα θήσεις τὰ ὀρικὰ παραγραφικά· ἔστι δὲ αὐτοῦ τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ προσώπου, τὸ δὲ ἀπὸ πράγματος· ἀπὸ προσώπου μὲν, οὐκ εἰμὶ στρατηγός, οὐ ῥήτωρ, ἵνα δημοσίᾳ τι δεινὸν τὴν πόλιν ἐργάσωμαι· ἀπὸ πράγματος δὲ, οἷον τί κατέσκαψα, ἢ ποῖον τεῖχος κατέβαλον, ἢ ναὺς ἐνέπρησα, ἢ τί τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων διέφθαιρα; Θήσεις τὴν ἀντίθεσιν οὕτως· ἀλλ' οὐδὲν, φησὶ, τὴν πόλιν ἡδίκησα· οὔτε γὰρ τριήρεις οὔτε στρατιώτην προδεδόκα. Λύσεις ὀρικῶς, ἐπιδεικνὺς ὅτι

τοῦτο ἐκείνων ἐστὶ χαλεπώτερον· καὶ οὐχ εἷς τρόπος ἐστὶ δημοσίου ἀδικήματος, ἀλλὰ πολλοί· καὶ οὐκ ἔάν τις τὸ μὴ ποιήσῃ, ἤδη καὶ ἀνεύθυνος· τοιγαροῦν ἴσον ἐστὶ τὸ τῆς οὐσίας στερῆσαι τὴν πόλιν τοῦ ναῦς ἢ τεῖχος προδοῦναι· εἰ γὰρ εἰσφορῶν ἐκτὸς ἀδύνατον στρατεῦσθαι, καὶ χρημάτων χωρὶς τριήρεις κατασκευάσαι ἀδύνατον, σὺ δὲ ταῦτα ὁμοῦ διέφθειας πάντων τῶν ἄλλων ἀδικημάτων διὰ ταύτης τῆς πράξεως χαλεπωτέρας· τοιγαροῦν καὶ ὁ νομοθέτης τὸν ἀδικήσαντα τὴν πόλιν εἶπε δεῖν τιμωρεῖσθαι· καὶ ὅτι δεινὸν τοῦτο καὶ μέγα, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων δεινότερον· καὶ ὅλοις ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν κεφαλαίοις λύσεις τὰ ὀρικὰ παραγραφικὰ κατασκευάζων ὃ βούλει, ὥσπερ ὁ φεύγων τοῖς αὐτοῖς τούτοις παραγραφόμενος ἐν τοῖς ὀρικοῖς ἀπεδείκνυνεν, ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο δημόσιον ἀδίκημα. ΜΕΤΑ Ταῦτα θήσεις τὴν ἀντίληψιν. Ἄλλ' ἔξεστίν μοι, φησὶν. Ἀπαντήσεις δὲ, ὅτι ποιῇ τὴν ἀπολογίαν ὡς τύραννος· ἔξεστιν, φῆς; ἐξ ἀκροπόλεως ὡς ἀληθῶς τοῦτο τὸ πρόσρημα. ΕἴΤΑ λύσεις τῇ μεταλήψει, ἢ ἐνστατικῶς, ἢ ἀντιπαραστατικῶς ἐνστατικῶς μὲν ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι τῶν λειτουργιῶν τὴν πόλιν ἀποστερεῖν· ἀντιπαραστατικῶς δὲ, ὅτι οὐ τοῦτον ἔξεστί σοι τὸν τρόπον ποιεῖν, καταποντοῦν, ἄχρηστον καὶ ἀφανῆ τὸν πλοῦτον ποιεῖν· ἐν οἷς κατ' εἶδος ἑρεῖς ἔξεστιν ἀποστερεῖν τὴν πόλιν λειτουργιῶν; χορηγιῶν; τριηραρχίας; εἰσφορῶν; καὶ ὅτι ἐν τῇ δημοκρατίᾳ οὐδὲ συγκεχώρηται κατασκευάσεις τοῦτο λέγων, ὅτι πάντες εὐθύνας τῶν πράξεων διδῶσι· καὶ ὅτι ἔξεστι ποιεῖν, λέγειν, δημηγορεῖν, πλεῖν· ἀλλ' ἔάν τις λέγῃ τι τῶν τῆς πόλεως ἀπορρήτων, ὑπεύθυνος καὶ ἔάν τις συμβουλευῇ τὰ μὴ συμφέροντα, καταδίκης ἄξιος· ἀλλὰ μὴν ἂν τις πλὴν πρὸς τοὺς πολεμίους, καὶ αὐτομολῇ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, τοῖς νόμοις ὑπεύθυνος γίγνεται.

8.164 πῶς οὖν σοι λέγειν ἐξῆν τὸ ἔξεστιν τὴν οὐσίαν διαφθεῖρειν· οὐκοῦν εἰ σοὶ, καὶ πᾶσιν, εἰ δὲ πᾶσι τοῦτο συγχωρηθήσεται, τί πέρας; τὸ πένεσθαι τὴν πόλιν, τὸ τοῖς πολεμίοις γενέσθαι εὐάλωτον, τὸ μὴδὲ πόλιν εἶναι, μὴδὲ ἔχουσιν μὴ περιουσίαν, μὴ πλοῦτον, ἀφ' ὧν τοῖς πολεμίοις μαχόμεθα· καὶ πάλιν ἔξεστιν, ὡς βούλεται τις, κεχρῆσθαι τοῖς χρήμασιν· οὐκοῦν καὶ τοῖς πολεμίοις χαρίζεσθαι, καὶ τοῖς τυράννοις ἐπιδιδόναι, καὶ τοῖς τῆς πόλεως ἐχθροῖς· εἰ δὲ ταῦτα ποιεῖς, οὐκ ἔξεστιν οὐδὲ χαρίζεσθαι οἷς οὐ χρή, πόσῳ μᾶλλον κατὰ θαλάττης πέμπειν τὰ χρήματα. Μετὰ τὴν ἀντίληψιν θήσεις τὸ χρῶμα, τίνος ἕνεκεν κατεπόντωσε τὸν πλοῦτον; δίδοται δὲ τὸ χρῶμα, ὡς ἀπὸ τῆς ἐξουσίας· ἐπειδὴ αὐστηρὸν δοκῇ τῆς ἐξουσίας τὸ χρῶμα, προστίθῃσι τὴν αἰτίαν διδοῦς ἐκ περιουσίας δι' ἣν τοῦτο πεποίηκεν αἰτίαν· ἑρεῖς οὖν οὕτω· τὸ χρῶμα αἰεὶ ἐμπίπτον ἀντιθετικόν. Ἄλλ' ἐφοβήθην, φησὶν, μὴ καὶ πάλιν τυραννίδος κριθῶ. Λύσεις στοχαστικῶς· ἢ οὐκ εἰκὸς ἦν κριθῆναι πολλάκις κριθέντα καὶ ἀφεθέντα, καὶ συνεχῶς δόντα τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως σύμβολα· εἰ μὲν γὰρ ἅπαξ ἐκρίθης, ἴσως εἶχε τινὰ λόγον τὸ καὶ δεύτερον φοβεῖσθαι τὴν κρίσιν· ἐπειδὴ δὲ πολλάκις κριθεὶς ἀφείθης, ἀνθ' ὅτου τοῦτον ἐδεδείξῃς τὸν φόβον; ἔπειτα εἰ ἐφοβοῦ, ἄλλως ἔδει διαλυῖσαι τὸν φόβον, ἐπιδεδωκότα τῷ δήμῳ τὰ χρήματα, ὡς ἔγωγε τούτους ἐζήτουν ἀκοῦσαι τούτους λόγους· ἄνδρες, ὁ πλοῦτός μοι τῆς κατηγορίας παραίτιος· ὁ πλοῦτός μοι τῶν κινδύνων ὑπόθεσις· τοῦτον ἀφήμι τῇ πόλει· ἐλευθερῶ διὰ τοῦτον ἑμαυτὸν τῆς γραφῆς.

8.165 ἐπιδείκνυμι μετὰ τῶν κρίσεων τῷ δήμῳ τὴν εὐνοίαν· ἀπάντων αὐτῷ τῶν ἑμαυτοῦ χρημάτων ἐξίσταμαι· νῦν δὲ τοιούτου μὲν οὐδενὸς ἀκήκοα ῥήματος· ἀντὶ δὲ τοῦ δήμου ἐπ' αὐτὴν ἡκεις τὴν θάλατταν· ἀντὶ τῆς πόλεως τὸ πέλαγος προτετίμηκας. ἘΠΙΛΟΓΩΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΚΩΙ. Νῦν ὡς ἀληθῶς οὗτος τύραννος· νῦν τοῦ δήμου πολέμιος· ἐν μιᾷ ῥοπῇ πάσας τὰς λειτουργίας ἀνήρηκας. ποῦ μοι τριηραρχία; λοιπὸν, ποῦ χορηγία, ποῦ φιλοτιμίαις γαννύμενος, ποῦ μοι πομπαί, ποῦ θυσίας εἰσφορά; εἴθ' ὅτι νῦν τοῦτον ἂν ἀνέλωμαι, μαθήσονται πάντες, ὅτι τὰ ἐκάστου χρήματα κοινὰ τυγχάνει τῆς πόλεως, ἵνα μὴδεὶς ἔτι τοιαύτην καθ' ἡμῶν μηχανὴν μηχανήσεται· τοῦτον τιμωρησώμεθα, ἵνα μάθωσιν ἅπαντες, μὴδὲν τοιοῦτον καθ' ἡμῶν πλημμελεῖν· μετὰ τοῦ πλούτου καὶ τὸν τύραννον συνέλωμεν. τύραννον γὰρ τοῦτον καλεῖν

μετὰ τόλμην τὴν τοιαύτην ἐστὶ δικαιότερον· τούτου τὴν γνώμην ἂν ἐπισκέψαισθε, ἐπιβουλὴν εὐρήσετε μόνην τυγχάνουσιν· εὐρήσετε γὰρ μεθ' οἷας γνώμης τοῦτο τετόλμηκεν· εἴτα διατυπώσεις, πῶς ἦγε τὸν πλοῦτον· πῶς πέμπων διέκειτο, τί ῥίπτων ἔλεγεν· ἵνα δῆμος μὴ χρήσεται, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ λάβῃ, ἵν' ἐν σιτοδείᾳ μὴ σχῇ πόρον, δι' οὗ λύσῃ τὴν συμφορὰν, καὶ τὰ τοιαῦτα· διὰ τοῦτο τοῦτον ἀνέλωμεν, ἵνα παρὰ τῶν ἄλλων ὁ πλοῦτος μείνῃ τοῖς ἅπασιν ἡμῖν ἀκέραιος.

8.166 Ὁρκωσεν Σωκράτης Ἀλκιβιάδην, μὴ πολιτεύεσθαι, καὶ κρίνεται Σωκράτης. Ὅποῖος λόγος, φανερόν ἔκ τε Σωκράτους καὶ Ἀλκιβιάδου, εἰ τὸν Σωκράτην μελετῶν· ὁ γὰρ κατήγορος σφοδρὸν ἔχει τὸν λόγον καὶ δεινῶς κατὰ Σωκράτους ἐπιφορικόν. Ἡ ΚΑτάστασις ἔχει περὶ τοὺς πολίτας τοῦ γένους τοῦ Ἀλκιβιάδου σπουδὴν· ἀρχομένου σου τοῦτον τὸν τρόπον· ἐπειδὴ γὰρ ἔδει τὴν πόλιν ἡμῶν, ὧ Ἀθηναῖοι, διὰ πάντων εὐτυχεῖν, καὶ περὶ τὴν πόλιν ἔσχεν ἄνδρας σπουδάζοντας, τὸν Περικλέα, καὶ τοὺς ἄλλους Ἀλκιβιάδου προγόνους· ἀλλ' ὅμως οὐ μέχρι τούτων ἔστη τὰ τῆς τύχης τῇ πόλει· ἀλλὰ καὶ Ἀλκιβιάδης ἐπὶ τούτοις ἐγένετο, καθάπερ διάδοχον ἡμῖν τῆς τούτων πολιτείας βουλομένου δοῦναι τοῦ δαίμονος ἐπὶ τούτοις ἐρεῖς, ὅτι μεγαλόφρων ἦν ἐν τοῖς διδασκαλίοις φοιτῶν, καὶ ὅτι πάντες ἤλπιζον ἐντεῦθεν στοχαζόμενοι, οἷος ἔσται κατὰ τὴν πολιτείαν τῇ πόλει στρατηγός, ῥήτωρ, δημηγόρος καὶ σύμβουλος, καὶ ὅτι τινὲς ὑπερβαλέσθαι τοῦτον τοὺς προγόνους ἐκόμπαζον· ἀλλ' ὅμως τοῦτον πάντων ἡμῶν διακειμένων τὸν τρόπον οὐκ οἶδ' ὅπως ἢ πόθεν, Σωκράτης ἐπὶ λύμῃ τῶν νέων συνήφθη τὰλκιβιάδῃ, καὶ πάντων ἡμῶν ἔτι μείζους ἐχόντων ἐκ τῆς τούτου συνουσίας τὰς ἐλπίδας, ὡς ἤδη τῆς πολιτείας ἀναγκάσει τὸν Ἀλκμαιωνίδην ἀνθέξεσθαι, ὥστ' ἤδη τοῦ βήματος ἐπιλαβέσθαι καταναγκάσει τὸν νέον, αὐτὸς ἐκ τῶν ἐναντίων ἐφάνη τῷ δήμῳ πολέμιος, αὐτὸς ἀπάντων ἡμῶν τὰς ἐλπίδας παρέτρεψε, καὶ τὸν Ἀλκμαιωνίδην κατὰ μικρὸν χειρωσάμενος τὸ μὲν πρῶτον συνεβούλευσεν ἀποσχέσθαι τῆς πολιτείας· καὶ πρόσθε τούτῳ ἠθοποιῶν· ὅτι ἔλεγε, δεινὸν ἢ πολιτεία, ταραχῆς πεπληρωμένη ὥσπερ ἐν κλύδωνι, ἐπιβουλὰς, φθόνους, βασκανίας ἔχουσα, καὶ τὰ τοιαῦτα· καὶ τοιαύτας ἠφίει πρὸς Ἀλκιβιάδην Σωκράτης φωνὰς, οὐκ ἐννοῶν Περικλέα τὸν Ἀλκμαιωνίδην, οὐ λογιζόμενος τοὺς προγόνους τοὺς ἄνωθεν, τὰ τῆς πόλεως ἐξαίρετα· ἀλλ' ἐπὶ τούτοις οὐ πείθων τὸν νέον τοῖς ῥήμασι πάσης ἀνάγκης εὖρε τρόπον πρὸς αὐτὸν χαλεπώτερον, καὶ τὸν νέον ὀρκῶν ἀποσχέσθαι τῆς πολιτείας ἔπειθε· καὶ τῆς τοιαύτης αὐτῷ συνουσίας μάρτυρας ἐποιεῖτο τοὺς κρείττονας· οὕτω Σωκράτης παρασκευάζει τῇ πόλει τοὺς νέους· οὕτω ποιεῖ τῆς πολιτείας ἐρᾶν· καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.167 ΟΡΙΚΩι ἐξῆς παραγραφικῶ, ὁμοίως τῇ πρώτῃ διαιρέσει· ἀλλ' οὐδὲν, φησὶν, ἐκ τούτου τὴν πόλιν ἠδίκησα. ΛΥσεις ὁμοίως μετὰ τοῦ κεχρησθαι τοῖς περιστατικοῖς οὐδὲν τὴν πόλιν ἠδίκησας, Ἀλκιβιάδην ἀποστήσας τοῦ βήματος, στρατηγῶν τὸν δῆμον ἐκτὸς ποιησάμενος, ἅπαντα τὰ δεινότατα δι' ἐνὸς ἐργασάμενος σώματος· προσποιεῖται οὖν τὴν ἀδικίαν Σωκράτης ἄγνοεῖν, καὶ τὴν ἀπάντων τάξιν εἰδέναι βουλόμενος πρὸς τὸ παρὸν ἄγνοιαν ὑποκρίνεται μίαν· τίς; ὁ σοφός, ὁ φιλοσοφίαν εἰδὼς, ὁ τὴν τῶν ὅλων διακόσμησιν ἐπιστάμενος· νῦν σοι, Σώκρατες, τὸ δαιμόνιον τὴν κρίσιν οὐ προεῖπε, νῦν σοι τὴν τῆς πόλεως οὐ προεῖρηκεν ἀγανάκτησιν; ἀλλ' ἀφελόμενος Ἀλκιβιάδην τῆς πολιτείας οἷη μὴδὲν ἠδικηκέναι τὴν Ἀττικὴν; πόλεις ἢ τεῖχος οὐ προὔδωκας; ὅρα πόσας ἂν εἰλήφαμεν χώρας, στρατηγοῦντος Ἀλκιβιάδου τῇ πόλει, πόσας ναῦς συμβουλευόντος, πόσα τρόπαια δημηγοροῦντος ἐν τοῖς πολεμίοις τὰ κάλλιστα.

8.168 ταῦτα πάντα Σωκράτης δι' ἐνὸς ὅρκου τῶν Ἀθηναίων ἀνήρηκε, ταῦτα προὔδωκεν, ταῦτα διέφθειρεν· εἴτα λέγει, τί τὰς Ἀθήνας ἠδίκησα; ἐν τοῦτο, Σώκρατες, μόνον ἐρῶ· στρατηγοῦ τὸν δῆμον ἀφήρησαι πολιτευομένου καὶ συμβούλου καὶ δημαγωγοῦ καὶ προστάτου γνησίου. ἈΝΤΙληπτικῶ· ἀλλ' ἔξεστί μοι, φησὶν. ΛΥσεις μεταλήψει· ὀρκοῦν Ἀλκιβιάδην, ὧ Σώκρατες, ὀρκοῦν τῆς πολιτείας ἀναχωρεῖν; ταύτην ἐκ φιλοσοφίας ἐμοὶ τὴν ἀπόκρισιν εἴληφας; ταύτην,

εἰπέ μοι, τὴν συνουσίαν ποιῇ; οὕτω παιδεύεις τοὺς νέους; οὕτως ἀναπείθεις τὴν θρεψαμένην ἀμείβεσθαι; πόσων δι' ἑνὸς ῥήματος ἀμοιβῶν τὴν πόλιν ἀφήρησαι, ὑπὲρ τροφῶν, ὑπὲρ μυστηρίων, ὑπὲρ τῆς ἄλλης παιδεύσεως· εἴτα τοσούτων τὴν πόλιν ἀποστερῶν ἔξεστι, φῆς; οὐδὲν παρ' Ἀθηναίων ἀνέυθυνον, οὐ λόγος, οὐ συμβουλή, οὐ δημηγορία καὶ ῥήματα· εἴτα πρόσθε· ἐξ ἱστορίας τὰ παραδείγματα· ὅσοι διὰ συμβουλήν ἢ λόγον ἐκρίθησαν· εἴθ' ὅτι σὺ δὲ τούτων εἰργάσω δεινότερα, προσθεῖς καὶ τὸν ὄρκον τῇ συμβουλῇ· καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἴτα τῷ χρώματι ἀντιστατικῶ· ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν ἅμα καὶ αὐτοῦ τοῦτο πεποίηκα, ἵνα μαθὼν πρῶτον πῶς δεῖ προσιέναι τῷ βήματι, οὕτω προσέλθῃ τῇ πόλει. Λύσεις πρῶτον ἐν διασυρμῷ, ὅτι καλῶς κέχρηται τοῖς λόγοις Σωκράτης ἀμαρτάνων· εἴτα πιθανὰς εὐρίσκων τὰς ἀπολογίας κρινόμενος· εἴτα τοὺς μεταληπτικούς· οὐκ ἔδει οὖν ὀρκοῦν, ἀλλ' ἔδει πείθειν μὲν τῆς πολιτείας ἀντέχεσθαι, ὑπερτίθεσθαι δὲ τὴν ἐγχείρησιν· καὶ ὅτι οὐδὲν ἔτι τῆς παιδεύσεως ὄφελος· ὀρκωσας γὰρ παντελῶς τῆς πολιτείας ἀποσχέσθαι· πῶς οὖν ἡ χρῆσις ὑπῆρξεν ἂν τοῖς μαθήμασί σου τὴν πρόσδοτον ταύτην ἀπαγορεύσαντος· εἴθ' ὅτι δυνατόν, μὴ καὶ πολιτευομένου παρ' αὐτὴν τὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων ὑποτίθεσθαι τὸ πρακτέον· εἴθ' ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ ἡ πείρα ἐδίδαξεν ἂν σαφέστερον· εἴθ' ὅτι Περικλῆς αὐτῷ πρὸς μίμησιν ἤρκει, Ἀριστείδης, Θεμιστοκλῆς, οἱ ἄνθρωποι πάντες πολιτευόμενοι· εἴθ' ὅτι εἰ τὸ δίκαιον ἐζήτηι, Ἀριστείδην ἂν ἔσχε παράδειγμα· εἰ φρόνησιν, Θεμιστοκλέα· εἰ ἀνδρείαν, Μιλτιάδην· εἰ ἀρετὴν ἄλλην, παρ' ἄλλω τινὶ εὗρεν ἂν· ὥστε οὐδὲ τῶν σῶν ἂν χρεῖαν ἔσχε συνουσιῶν, ἔχων τοὺς νόμους, ἔχων τῶν πραγμάτων τὴν πεῖραν· καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.169 Ἐπίλογος καταφορικώτερος· ἀπελαυνέσθωσαν ὡς ἀληθῶς οἱ νέοι, διαφθείρει τούτους Σωκράτης, οὐ ποιεῖ τῆς πολιτείας ἐρᾶν, ἀποδιατίθησιν ἅπαντας, μετέχειν τῶν πολιτικῶν οὐ ποιεῖ· ποῦ μοι γράμματα, ποῦ δικαστήρια; μηδὲ ἐπ' Ἀλκιβιάδῃ μόνῳ γραφέσθω Σωκράτης· ἐπὶ πᾶσι κατηγορεῖσθω τοῖς νέοις, ἅπαντας ἀπελάνει τοῦ βήματος, καὶ τὴν αὐτοῦ συνουσίαν κυριωτέραν τοῦ δήμου ποιεῖ, Ἀκαδημίαν ἔχων τῆς διαφθορᾶς ἐργαστήριον, καὶ Λύκειον τῆς κατ' Ἀθηναίων συνουσίας τὸν τόπον· ποῦ μοι γραφὴ χαλεπωτέρα, ποῦ δικαστήριον τῆς τούτου συνουσίας ἐπάξιον; ὡς φιλανθρώπων Ἀθηναίων Σωκράτης ὑπερφρονεῖ, ὡς ἀξίαν οὐ φερόντων τῶν ἀμαρτημάτων τὴν δίκην, ἂν τοῦτον λάβῃ μετὰ τὴν κατηγορίαν ὁ δῆμος, πρὸς τὸν δῆμον Ἀλκιβιάδης στραφήσεται· ὡς ἐραστὴν λυπῆσαι Σωκράτην οὐ βούλεται· καὶ ὅτι παθὼν, μηδὲν προΐστασθαι τοῦ δήμου πᾶσιν ἡμῖν τοῖς πολεμίοις κεχαρισμένα ποιεῖ, Λακεδαιμονίοις, Κορινθίοις, Πελοποννησίοις, Μεγαρεῦσι τοῖς γείτοσι· καὶ ὅτι διαπρεσβεύονται πρὸς αὐτὸν ἅπαντες· ὥστε μὴ μόνον ὀρκοῦν τῆς πολιτείας ἀναχωρεῖν, ἀλλὰ καὶ τῆς λειτουργίας ἀπαλλάττεσθαι καὶ τῆς πρὸς τὴν πόλιν εὐνοίας, καὶ ὅσα τοιαῦτα· διὸ ἐντεῦθεν πάντας σωφρονίζειν τοὺς νέους ἀρξόμεθα· ἐντεῦθεν αὐτοὺς πείσωμεν προσέχειν μόνῳ τῷ βήματι, τῇ τιμωρίᾳ τοὺς πάντας παιδεύσωμεν.

8.170 Μηκνομένου τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, κρίνονται Κορίνθιοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν εἰς τοὺς Ἑλληνας ἀδικημάτων ἐπὶ τῇ εἰσηγήσει. Ἡ μὲν πᾶσα οἰκονομία καὶ διαίσεις τοῦ ζητήματος πρόκειται ἐν τῇ Ἀρχιδάμου δημηγορίᾳ καὶ τῇ τῶν Κορινθίων· ἡ αὐτὴ γάρ ἐστι κάκεῖ τῶν ἀντιθέσεων ἡ τομὴ καὶ ἡ τῶν κεφαλαίων εὗρεσις· ὅμως δὲ σαφηνείας ἕνεκα τὴν πᾶσαν τοῦ ζητήματος ἀναπτύξω διαίρεσιν. Ἡ ΚΑτάστασις ἔχει τὴν πρὸ τούτου εἰρήνην, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καλά· εἴτα τὰ γενόμενα ἐν τῇ πεντηκονταετίᾳ· εἴθ' ὅτι διαβάλλοντες πολλοὶ, καὶ πρῶτοι Κορίνθιοι κατηγοροῦν Ἀθηναίων, φάσκοντες καταδουλοῦσθαι τοὺς Ἑλληνας· Μεγαρέας ἀπελάνεσθαι τῆς Ἀττικῆς, τυραννικὰ τυγχάνειν τῶν Ἀθηναίων προστάγματα· τοιαῦτα λέγοντες συνεβούλευσαν ἄρασθαι τὸν πόλεμον πρὸς Ἀθηναίους, ταραξάει τοὺς Ἑλληνας πολεμῆσαι τῷ γένει· ἡμεῖς ἐπείσθημεν πιθανολογουμένοις Κορινθίοις· πειθόμενοι θᾶπτον

πέρας λαβεῖν τὸν πόλεμον· νῦν δὲ ὁρᾶτε, ὧ ἄνδρες Ἕλληνες· συνεκτείνεται τῷ χρόνῳ τὸ δεινόν· πέρας οὐ λαμβάνει τὰ δεινὰ δυστυχήματα, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.171 ΟΡΙΚῶ παραγραφικῶ παρὰ Κορινθίων· ἄλλ' οὐδὲν ἡδίκησαμεν τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων· οὔτε γὰρ χώραν προδεδώκαμεν, οὔτε ναῦς καὶ τὰ τοιαῦτα. ΛΥσεις· ὅτι οὐ μόνον ταῦτά ἐστιν ἀδικήματα, ἀλλὰ καὶ τὸ πείσαι πολεμῆσαι τῷ γένει, καὶ συνταράξαι τοὺς Ἕλληνας, καὶ καταναγκάσαι Ἀθηναίους πολεμῆσαι Σπαρτιάτας· ταῦτα ἐγκαλοῦμεν· ταῦτα δεδράκατε, συνάγοντες ἐκκλησίαν, συμβουλευόντες, πείθοντες, ὀνειδίζοντες Λακεδαιμονίους· ἔχεις δὲ καὶ τὰ ἐπιχειρήματα ὅσα ἔλεγον Λακεδαιμονίους ἐκ τῆς προσηγορίας Κορινθίων· εὐρήσεις γὰρ πάντα σαφῶς κείμενα, ὅσα ἀρμόττει σοι εἰπεῖν εἰς τὰ ὀρικά παραγραφικά. τοιαῦτα λέγοντες παρώξυναν Λακεδαιμονίους πρὸ τοῦ καιροῦ ἔξαναστῆναι παρασκευάσατε Ἀθηναίων ἐπὶ δίκην ἐλθεῖν βουλομένων τὰ ἐγκλήματα· εἶτα τοιαῦτα διαπραξάμενοι οὐδὲν φατέ ἡδικηκέναι τοὺς Ἕλληνας· καὶ τίς ὑμῶν τούτους ὑπομενεῖ τοὺς λόγους; ΝΑΐ φησιν· ἄλλ' ἔξεστιν τὸ συμβουλεύειν τὸ παριστάμενον. ΛΥσεις μεταλήψει· ἔξεστι, λέγεις, ἀναιρεῖν τοὺς Ἕλληνας, καταδαπανῶν πολέμῳ τὸ γένος· ἔξεστι συμβουλεύειν πόλεμον, καὶ ἀσύμφορα πράττειν ἀναπεῖθαι τοὺς Ἕλληνας· συμβούλευσον ὑπακούειν καὶ βασιλεῖ, εἰ τὸ συμβουλεύειν ἔξεστιν· εἶτα κατασκευάσον τοῦτο ἐκ παραδειγμάτων Ἑλληνικῶν γλαφυρῶν· ταύτην γὰρ ἔχεις ἀντίθεσιν, συνεβούλευε καὶ παρ' Ἀθηναίους Κύρσιλος, ἄλλ' οὐ μέχρι τῆς συμβουλῆς αὐτῷ ἐστὶν τὰ πονηρεύματα· οὐ γὰρ ἥρκει λέγειν, συμβουλεύειν ἔξεστιν καὶ παρὰ Λακεδαιμονίοις· εἶτα μηδενὸς ὄντος τοῖς Ἕλλησιν ἀνευθύνου, μὴ λόγου, μὴ συμβουλῆς, μὴ δημηγορίας, μὴ πράγματος, ὑμεῖς ἀνεύθυνοι συμβουλεύσαντες εἶναι φατέ. ποῖος οὗτος παρ' ὑμῖν, ὧ Κορίνθιοι, νόμος· οὐδὲ ὑμεῖς τοὺς ῥήτορας ἀνευθύνους εἶναι συγκεχωρήκατε· ἀλλὰ κάκείνους κρίνετε, ὡς πάντων ὑπευθύνων ὄντων ἐν ταῖς πόλεσιν, εἶτα οἴκοι μὴ συγχωροῦντες τινὶ τοιαύτην ποιήσασθαι τὴν ἀπόκρισιν, ὑμεῖς ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων συμβουλεύειν ἐξεῖναι φατέ· καὶ πόλεμον συγκεχωρηθῆαι ποιεῖν ἀποκρίνεσθε Πλαταιῶν κειμένων, τοιούτων εἰλημμένων ἐν Πύλῳ, τοιούτων ἀνηρημένων, τοσαύτης γενομένης παρὰ τοῖς Ἕλλησιν συμφορᾶς.

8.172 Εἶτα τῷ χρώματι· ἄλλ' ἡγνοοῦμεν, φησὶν, ἐπὶ πολὺ κατασχέσειν τὸν πόλεμον. ΛΥσεις, ὅτι οὐκ ἦν ἀγνοεῖν Ἕλληνας ὄντας, καὶ ταῦτα Κορινθίους, εἰδότας οἱοὶ Ἀθηναῖοι εἰσὶν ἄρχειν αἰεὶ βουλόμενοι καὶ μὴ ὑπακούειν ἐτέρῳ τινὶ, καὶ πρὸς τούτοις φιλοτιμιῶν καὶ δόξης ὑπειλημμένοι· ἐν ᾧ ἐρεῖς, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς φιλοτιμίαν καὶ δόξαν ὁρῶσιν αἰεὶ· ταῦτα δὲ πάντα παρὰ Δημοσθένει τὰ νοήματα, καὶ πρὸς τούτοις τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην νενικηκότας ταχέως ἔμελλον πρὸς ὑμᾶς διαλύεσθαι· ἄνδρες ἐπ' ἀρετῇ μεγαλοφρονοῦντες, ἄνδρες ἐν τοῖς τῶν βαρβάρων σώμασι προγεγυμνασμένοι τὰ πολεμικά, οὗτοι ἔμελλον θᾶπτον διαλύσαι τὸν πόλεμον. ἐρεῖς δὲ πολλὰ καὶ γνωμικῶς, ὅτι πεφύκασιν ἄνθρωποι φιλονεικότεροι εἶναι, καὶ μὴ ταχέως παραχωρεῖν· ἔτι δὲ ἐνόμιζον ἂν καὶ ἐβούλοντο διαλύσασθαι τὰ πολεμικά, καθαίρεσιν τῶν ἐπὶ τῶν Μήδων αὐτοῖς εἰργασμένων ποιεῖν καὶ τῆς παρὰ Μαραθῶνα δόξης ἥττονες φαίνεσθαι. διὸ καὶ ἐπιτείνειν αὐτοὺς ἔδει τὸν πόλεμον μᾶλλον στοχάζεσθαι· ἀπ' ἐκείνης γὰρ ὄντες τῆς νίκης οὐκ ἂν ταχέως ὑπήκουον· καὶ ὅτι αὐτοὶ πρῶτοι ἐλόμενοι δίκῃ διαλύσασθαι τὰ ἐγκλήματα ἡμῶν μὴ ἐλομένων, ἀλλὰ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν διὰ Κορινθίους ἡπειγμένων, οὐκ ἂν ἐκεῖνοι πέρας τῷ πολέμῳ δεδώκασιν· ἀλλὰ ἐζήτησαν ἂν, ὅπως ἐκ τοῦ μήκους τοῦ χρόνου τοὺς Πελοποννησίους συντρίψωσι· καὶ ὅτι ἐπέφυκε φύσει τὰ τῶν πολεμίων τοιαύτας φιλονεικίας ἐμποιεῖν, ὥστε μὴ ταχὺ διαλύσασθαι· ἂν δὲ προσθῶ καὶ Ἀθηναίους τοὺς ὑπὲρ φιλοτιμίας αἰρομένους ἅπαντα κίνδυνον, πῶς ἔτι λέγειν ἐστὶ δυνατόν, ἡγνοοῦμεν μηκύνεσθαι τὸν πόλεμον; Μετὰ τὸ χρῶμα ἐμπεσοῦνται ἀντιθέσεις αἶδε ἐκ τῆς περιστάσεως πίπτουσαι· ἀλλὰ πολλὰ αὐτοὺς κακὰ εἰργασάμεθα.

8.173

Ἦ λύσις ὅτι οὐ μόνον πεποιήκαμεν, ἀλλὰ καὶ ἐπεπόνθειμεν· οὐκ ἔστι δὲ ἴσον τοῦτο τῷ περιορᾶν τὸ γένος ἀπολλύμενον· εἴτα ἐρεῖς τὰ κατ' εἶδος· βούλει σοι τοὺς τάφους καταριθμήσομεν; βούλει τὰς συμφορὰς εἶπω; εἴτα ἐρεῖς, ἀλλ' ἔστω μηδὲν ἡμᾶς μὲν πεπονθέναι, ἀληθὲς δὲ εἶναι ὅτι μόνον πολλὰ αὐτοὺς κακὰ εἰργασάμεθα· ποῦ τοῦτο πρέπον ἢ εὐλογον οὕτω κοπουμένους τοὺς συμμαχοὺς ὀρᾶν, οὕτω τὸ γένος ἀναιρούμενον; οὐ γὰρ δόσις ἐστὶν εἰπεῖν, ὥς Ἀθηναῖοι μὲν Ἑλλήνες, Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐδαμῶς ἢ Σπαρτιαῖται μὲν τῷ γένει προσήκουσιν, Ἀθηναῖοι δὲ νόθοι τοῖς Ἑλλήσιν. ὥστε καὶ εἰ μόνον πεπόνθασιν ἐν τῷ πολέμῳ δεινὸν, ἀγανακτεῖν εὐλογον ὅτι πεπείσμεθα ὥς ἀληθῶς ἐτερόφθαλμον καταστήσαι τὴν Ἑλλάδα· ἔπειτα ἐρεῖς· ὥς τινες εἰργάσαντο κακὰ τοσαῦτα τοῖς Ἑλλήσιν, ὥς τινες Μηδοὶ ἢ τινες ἕτεροι βάρβαροι τοῦτον τὸν τρόπον κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐχώρησαν, ὥς ἡμεῖς κατ' ἀλλήλων· καὶ ὅσα τοιαῦτα. δυνατόν γάρ πῃ μὲν τῷ κατ' εἶδος, πῃ δὲ ὑποστροφαῖς, πῃ δὲ κομματικοῖς ἐπιμηκῦναι τὴν ἀντίθεσιν. Μετὰ ταύτην τοίνυν θήσεις ἀντίθεσιν στοχαστικὴν, ἣν λύσεις ὁμοίως στοχαστικῶς. Ἀλλ' εἰκὸς πέρας ἐπιθεῖναι τῇ μάχῃ. Λύσεις, ὅτι οὐκ εἰκὸς ταχέως διαλυθῆναι τὸν πόλεμον. πῃ μὲν κατ' εἰρωνείαν, ὅτι νῦν μὲν καὶ μάντις ἐπὶ τοῦ πολέμου Κορίνθιοι, νῦν δὲ προφηταὶ τοῦ μέλλοντος μετὰ τοσοῦτον τὸν Ἑλληνικὸν κίνδυνον εἰκὸς τέλος ἐπιτελεσθῆναί ποτε, πόθεν εἰδότες· εἰ μὲν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων στοχαζόμενοι, οὐδέποτε τέλος ἔξουσιν αἱ συμφοραί· εἰ δ' ἀφ' ἑαυτῶν βουλευόμενοι, πιστεύειν οὐ δεῖ, ἀφ' ὧν ἤδη πεπεισμένοι πεπόνθαμεν.

8.174 οὐκ ἄρκει τὸ πρῶτον ἡμᾶς ἡπατῆσθαι δοκεῖν, ἀλλ' ἔτι καὶ δευτέραν ἀπάτην προσεξευρίσκουσιν, καὶ δέλεαρ ὥσπερ εἰπεῖν πρὸς τὸ πολεμεῖν τὴν ἐλπίδα προτείνονται· εἴθ' ὅτι δυστυχῆσαι ἐν τοσοῦτῳ πόσους τῶν Ἑλλήνων εἰκὸς εἶθ' ὅσους ἀπολέσθαι, πόσους πολιορκηθῆναι· εἴθ' ὅτι ἀναμένουσι, μέχρις ἂν ἔρημον τὴν ἐλπίδα θεάσωνται· εἴθ' ὅτι πιθανοῖς λόγοις καὶ τῷ ἐλπίζειν τέλος ἐπιτεθῆναι τῇ μάχῃ, ὥσπερ ἐν σκότῳ καταναλωμένους ἡμᾶς ἐπιθυμοῦσιν ἰδεῖν· εἴθ' ὅτι ἰσότιμοι ἀμφοτέρω Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ οὐδετέρῳ μέρει παραχωροῦσιν, ἵνα μὴ ἑαυτοὺς καθέλωσι. Μετὰ ταῦτα θήσεις τὸν ἐπίλογον· σχεδὸν δὲ ὁ ἐπίλογος ἐγκώμιον εἰρήνης καὶ προτροπὴ πρὸς τὸ λῦσαι τὴν ἔχθραν, καὶ πρεσβεία πρὸς ἕκαστον τῶν Ἑλλήνων προσαγγέλλουσα τὴν ἀπάτην, καὶ διατύπωσις τῶν πανηγύρεων, Ὀλυμπίων, Ἰσθμίων, Παναθηναίων· ὅτι μετ' ἀλλήλων ἐσόμεθα καὶ συγγενεῖς, καὶ οὐκ ἔτι δυσμένειαν ὑφορώμενοι· ὅτι Κορινθίους ὥς ἀξίους τιμωρησόμεθα, καὶ ὅτι πρεσβευτὰς χειροτονήσομεν τοὺς διδάζοντας τοὺς Ἑλληνας ἀνακτῆσθαι τὴν φιλίαν· καὶ τοὺς ἡγεμόνας φιλεῖν, καὶ ὅτι τιμωρίας ἄξιοι Κορίνθιοι, εἰς τοσαύτην ἔχθραν τὸ γένος ἐξάψαντες· ὅτι προσῆκον ὑπομνησθῆναι τῶν παλαιῶν διηγημάτων, ὅτι τὴν νῦν οὖσαν κατάστασιν ἐξ ἀλλήλων ἐσχέκατε· Ἀθηναίων μὲν καρποὺς δεξαμένων καὶ τελετὰς, καὶ τοὺς Ἡρακλείδας ὑποδεξαμένων καὶ σωσάντων τὸ τοιοῦτο τῇ Σπάρτῃ πρόσχημα, καὶ ὅτι Λακεδαιμόνιοι ταῖς ἀποικίαις τὸ γένος ἐκόσμησαν, καὶ ὅτι Πλαταιεῖς ἢ Θηβαῖοι ἢ Πελοποννήσιοι αἰεὶ ἀλλήλοις δυστυχουσί συνήραντο, καὶ ὅτι ἀνοικίσωμεν Πλάταιαν, Μεγαρέας προσκυνῆσαι τὴν Πολιάδα ποιήσομεν, ἐλεύθεροι Ποτιδαῖται τυχανέντωσαν· ἔστωσαν πάντες αὐτόνομοι· μηκέτι πόλεμος ταραττέτω τοὺς Ἑλληνας.

8.175 Ἀποκηρυχθέντι τῷ παιδί ἡ μήτηρ συνεξήλθε τῆς τοῦ ἀνδρὸς οἰκίας· καὶ μετὰ ταῦτα ἀριστεύσαντι τῷ παιδί προσήνεγκε λόγους ἡ μήτηρ πρὸς τὴν δωρεὰν αἰτῆσαι ἀναληφθῆναι ὑπὸ τοῦ πατρὸς· οὐ πείθεται, καὶ κρίνεται ἀχαριστίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς. Φιλόπαις ἡ μήτηρ καὶ πρὸς τὸν παῖδα φιλόστοργος· ὅθεν αὐτῷ καὶ συνεξήλθεν ἀποκηρυχθέντι τῆς οἰκίας. καὶ κρίνει νῦν, οὐχ ἵνα τὸν παῖδα τιμωρήσεται· πῶς γάρ; ἀλλ' ἵνα ἀπολογήσεται τῷ πατρί. τῷ δὲ παιδί σκοπὸς ἀναληφθῆναι καὶ μετὰ τὴν δωρεὰν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἵνα καὶ τὴν δωρεὰν ἔχειν δόξῃ, καὶ τῆς ἀντιλήψεως τύχῃ· ἔστι γὰρ ὅλος ὁ σκοπὸς τῷ προβλήματι· τὸ δὲ εἶδος τοῦ λόγου μικτὸν βαρύτητος καὶ φιλοτιμίας· βαρύτητι μὲν χρωμένης ἐπὶ τῷ ἐγκλήματι τῆς μητρὸς, καὶ ἐφ' οἷς εὖ

παθὼν οὐχ ὑπήκουσε· φιλοτιμουμένης δὲ λάθρα ἐπὶ τοῖς κατορθώμασιν, ἵνα τὸ μὲν ἔχη δεινοποιεῖν τὸ ἔγκλημα, τὸ δὲ τὸν σκοπὸν κατεργάσῃ· διὸ καὶ ἡ κατάστασίς ἐστιν αὐτῇ ὁ γάμος, ἡ παιδοποιΐα, ἡ περὶ τοὺς παῖδας διάθεσις, ἡ ἀνατροφή, μετὰ ταῦτα ἡ αἰδέυσις, εἴτα ἐξῆς τὰ παρά τινων κατὰ τοῦ παιδὸς ἐγκλήματα, αἱ πρὸς τὸν πατέρα διαβολαί, καὶ αἱ τῆς μητρὸς ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἀπολογίαι· καὶ ὅμως κατεπράυνε τὸν πατέρα· εἴτα ἡ ἐξαίφνης πρὸς τούτοις ὀργή, καὶ πρὸς τούτοις ἡ ἀποκήρυξις· εἴτα πρόσθετος ἡθοποιῶν τινὰ ἔχουσιν πάθος ἐν τῇ ἀποκηρύξει, καὶ διαλογισμὸν ἐπὶ τῷ πρακτέῳ.

8.176 ἐρεῖς ὅτι μίαν ταύτην εὐρον τῆς παραμυθίας ὁδὸν, τὸ συνεξελεῖν τῆς οἰκίας τῷ παιδί, τὸ κοινωνῆσαι τῆς συμφορᾶς, καὶ μετασχεῖν τοῦ δυστυχήματος, καὶ γενέσθαι τὴν αὐτὴν μίαν αὐτῷ διάκονον, μητέρα, ὑπηρέτιν· τί οὖν ἐπὶ τούτοις; ἐζήτουν αἰεὶ καιρὸν ἀπολογίας τῷ πατρὶ, ἐζήτουν ἔλεγχον τοῦ παιδὸς, ἐπόθουν ἰδεῖν καιρὸν τῆς διαβολῆς κρείττονα· τοιγαροῦν ἐξαίφνης ἐπιστάντος πολέμου τῇ πόλει, καὶ αὐξήσας τὰς ἀπὸ τοῦ πολέμου συμφορὰς, ἵνα μείζων ἡ ἀριστεία φανῇ, πρόσθετος ὅτι πρῶτος ὑπὲρ ἀπάντων ὁ παῖς ἐδέξατο τὴν ἀσπίδα, ὑπὲρ πατρὸς, ὑπὲρ γένους, ὑπὲρ ἀπάντων ἡμῶν, καὶ συμβαλὼν καὶ νικήσας ἐπανήει νικηφόρος, τροπαιοῦχος, ἀλεξίκακος παρὰ πάντων ὀνομαζόμενος· ἀλλὰ μέχρι τούτων ἐπαινεῖ καὶ τὴν τοῦ παιδὸς ἀποδέχεται μακροθυμίαν ἢ μήτηρ, καὶ φιλοτιμεῖται τοῖς εὐτυχήμασι, καὶ μόνον ἡγεῖται τοῦτον ὑπὲρ ἀπάντων αὐτῇ ταύτας ἀποδεδωκέναι τὰς ἀμοιβὰς, ὑπὲρ τροφῶν, ὑπὲρ ἀγωγῆς, ὑπὲρ ὧν αὐτῷ συνεπέμεινε συμφορῶν. τίς οὖν τὰ ἐξῆς. ἄρ' ὁ παῖς παραπλήσιος αὐτῇ ἄρα μένων ἐπὶ τοῦ σχήματος τὴν ἴσην παρ' αὐτῷ ἐφύλαττεν ἀρετὴν; οὐδαμῶς προκειμένης γὰρ τοῖς ἀριστεύουσι δωρεᾶς, καὶ γέρωσ ὑπάρχοντος τοῖς εὖ ποιήσασιν, ἐδέετο διὰ τοῦ νόμου διαλῦσαι τὴν τοῦ πατρὸς ἀποκήρυξιν, τὴν ἀρχαίαν ἀναλαβεῖν τύχην· παρεκάλει διὰ τοῦ νόμου τὴν τοῦ πατρὸς ἐστίαν ἰδεῖν, καὶ κοινωνῆσαι πάλιν τοῦ γένους καὶ παρὰ τοῦ δήμου πάντως ταύτην αἰτῆσαι τὴν ἀμοιβήν, ἀναληφθῆναι παρὰ τοῦ πατρὸς συνεβούλευεν, ὀνομάσαι πάλιν πατέρα τὸν φύσαντα, καὶ προπεμπόμενον ὑπὸ τοῦ δήμου παντὸς τὴν ἐστίαν καταλαβεῖν· ὁ δὲ ὥσπερ ἐπιλαθόμενος αὐτοῦ παντελῶς καὶ τὴν αἰτοῦσαν ἥτις ἐστὶν ἀγνοῶν ἀπηγόρευεν αἰτεῖν, τοιαύτην οὐκ ἔφασκε δωρεάν· καὶ μετὰ τοσούτους τῆς μητρὸς κινδύνους μὴ πειθόμενος οὐκ ἠσχύνετο.

8.177 ὍΡΙκὸν παραγραφικὸν οὐκ ἐμπίπτει· οὐ γὰρ ἔχει ὀρίσασθαι, ἀλλ' ὅτι μὲν εἶναι ἀχαριστίαν· τοῦτο δὲ μὴ ἀντίληψιν ἔχεις ἐξῆς. Ἄλλ' ἔξεστίν μοι, φησὶν, αἰτεῖν, εἰ βούλομαι, δωρεάν. Λύσεις τῇ μεταλήψει. οὐκ ἀντειπεῖν τῇ μητρὶ δίκαιον ἦν· οὔτε μετὰ τοσαύτην δυστυχημάτων ἀπόλαυσιν ἐνστήναι τῷ συνυπομείναι σοὶ προελομένη τὴν ἀποκήρυξιν· ὅλως μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἀντιλέγειν οὐ προσῆκον· πολλῷ δὲ πλέον, ἂν πατέρες ὦσιν οἱ συμβουλευόντες πρὸς δὲ τούτοις ὁποίας εὐεργεσίας ὥφειλεν ἢ μήτηρ παρὰ σοῦ ἀπαιτῆσαι ταύτην τὴν χάριν, ἀνθ' ὧν ἀνέθρεψεν, ἀνθ' ὧν τέτοκεν, ἀνθ' ὧν εὐνους καὶ φιλόπαις γεγένηται· βούλει τανῦν, ἀριστεῦ, τὰς τῆς μητρὸς εὐεργεσίας καταριθμήσομαι; βούλει πάσας εἶπω τὰς τῆς μητρὸς πράξεις ἐπὶ τοῦ βήματος; ἀπεκήρυξεν ὁ πατήρ, συνεξῆλθέ σοι τῆς οἰκίας, καὶ διὰ σὲ τὴν κοινὴν οὐκ ἔτι προσκυνῆσαι τοῦ γένους ἐστίαν ἠνέσχето· πάλιν ἀλάσθαι σὺν σοὶ μᾶλλον ἢ τῷ πατρὶ προείλετο. καὶ συνοῦσά σοι διὰ μιᾶς ὑπηρεσίας ἐπλήρου τάξιν μητρὸς, θεραπαίνης, διακόνου φιλάτου· ἀντὶ τούτων ἀπάντων, ἀριστεῦ, ταύτην ἠτήσατο παρὰ σοῦ τὴν ἀμοιβήν, ἀνθ' ὧν αὐτὴ κέκμηκεν· ἀναληφθῆναι σε προείλετο· εἴτα σὺ πάντας ἐκείνους τοὺς πόρους ἀφείς ἐξεῖναι λέγεις μητράσι μὴ πείθεσθαι, καὶ μητρὸς ἱκετευούσης ἐξεῖναι λέγεις τοῦ γένους καταφρονεῖν· μὴ καταφρονήσεις τοῦ δήμου παντὸς κινδυνεύοντος, μηδεμίαν ἀναμείνας τοῦ γένους παράκλησιν, δεομένην τὴν μητέρα παρεώρακας· ὦ τοῦ δεινοτάτου τολμήματος, ὦ πράξεως ἀχαρίστου καὶ ὥς ἀληθῶς ἀνημέρου· καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.178

ΜΕΤὰ τὴν ἀντίληψιν θήσεις τὸ χρῶμα συγγνωμονικόν, ὅτι ἡγνόουν εἰ τοῦτο καθ' ὃ δοκεῖ ἐτύγχανε τῷ πατρί. Λύσεις πομπικῶς πάλιν, καὶ μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας γλαφυρωτάτη γὰρ ἡ ἀντίθεσις· οὐκ ἦν κατὰ γνώμην ἀναλαβεῖν τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν ἐπὶ τῆς πόλεως ἀριστεύσαντα καὶ διὰ τῶν ἔργων τοῦ προτέρου βίου τὰς βλασφημίας ἐλέγξαντα· εἴθ' ἅπαντες μὲν εὖχονται τοιοῦτοις παισὶν ἐναμβρύνεσθαι, καὶ ζητοῦσιν ἰδεῖν μετὰ τὸν πόλεμον ἐμπομπεύοντας· σὺ δὲ φῆς ὡς ἄδηλον εἰ δέξεται σε μετὰ τὴν ἀριστείαν ὁ πατήρ· εἴθ' ὅτι τοῦ δήμου κελεύοντος οὐκ εἶχεν ἀντειπεῖν τοῦ νόμου κειμένου· εἴθ' ὅτι κοινωνὸς ἂν ἐγένετο τῆς σῆς φιλοτιμίας σὲ δεξάμενος· ὅτι ἤκουεν ἀριστεῶς πατὴρ, ἀλλ' οὐκ ἀποκηρύκτου· εἴθ' ὅτι ἐδέξατο ἂν ἐπὶ τοσοῦτοις τοῦ σοῦ τρόπου μάρτυσιν, ἵνα μὴ δόξη πονηρίᾳ καὶ φαυλότητι ἀποκηρυχθῆναι σε· ὑπώπτευσαν γὰρ ἅπαντες αὐτὸν καὶ τό γε μὴ δικαίως ἀποβεβληκέναι τῆς οἰκίας, ὅπου νῦν ἀριστεύσαντά σε οὐκ ἐδέξατο, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΜΕΤὰ τὸ χρῶμα πίπτει ἐκ τοῦ χρώματος ἀντίθεσις καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀλλ' αἰσχρὸν ἡγησάμην ἀναληφθῆναι κατ' ἀνάγκην δοκεῖν.

8.179 ΛΥσεις τῷ ὄντι οὐδὲν τῶν προσηκόντων γινόμενον, αἰσχρὸν δέ· οὐδὲ τῶν καλῶν τι φέρει τοῖς πράττουσι διαβολῆς· εἴτα κατὰ μέρος ἐρεῖς· ποῖον αἰσχρὸν ἦν εἰ στεφάνου τὴν τοῦ πατρὸς συνοικίαν προῦκρινας; ποῖον αἰσχρὸν εἰ πάσης δωρεᾶς τὴν ἐστίαν μᾶλλον ἡγάπησας; οὐδὲ γὰρ ἔφερέ σοι τοῦτο μᾶλλον φιλοτιμίαν. οὐ γὰρ ἦν τοῦτό σοι μᾶλλον τῆς ἀριστείας ἐνδοξότερον· ὅτι τοῖς ἔργοις ἀπολογησάμενος καὶ κρείττων κατὰ πολὺ γενόμενος, ἢ ὡς διαβάλλοντες ἔφασκον, τὴν συνοικίαν εἴλω τὴν τοῦ πατρὸς καὶ τὸ γένος ἡσπάσω· εἴθ' ὅτι πάντες ἂν εἶπον καὶ τοῦ πατρὸς σε κρείττονα· ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἀπατηθεὶς ἀπεκήρυξε· σὺ δὲ μετὰ τὴν δωρεὰν εἴληφας τὴν τοῦ πατρὸς οἰκίαν. ΜΕΤὰ ταῦτα ἄλλη πεσεῖται ἀντίθεσις· δυνατόν καὶ νῦν ἀναλαβεῖν τῷ πατρί. Λύσεις, καὶ ποία αὕτη τῆς ἀχαριστίας ἀπολογία· ποία λύσις τοῦ ἐγκλήματος; παρακληθεὶς ταύτην αἴτησαι τὴν δωρεάν. οὐκ ἐπέσθης γεγράμμεθα· τί νῦν ζητεῖς εἰ καὶ νῦν δυνατόν ἐστιν ἐπαναλαβεῖν τῷ πατρί· ἀλλὰ τὸ παρὰ σοῦ γινόμενον λέγε, πότερον ὀρθῶς ἢ κακῶς βεβούλευται. ὅτι μὲν γὰρ ἀπειθεὶς τῇ μητρὶ συμβουλευούσῃ τὰ κάλλιστα, οὐκ ἔστιν εὐλογον· δῆλον κἂν σὺ μὴ λέγῃς ὅτι κακῶς τετόλμηκας, ἔξεστιν ὁρᾶν ἐξ ὧν γεγράμμεθα. ΕΠΙλογος· ἔχει δὲ προτροπὴν λεληθυῖαν τοῦ ἀναλαβεῖν τὸν παῖδα λεγούσης τῆς μητρός· ποῦ πότ' ἐστιν ὁ πατήρ· ὅρα τίνα ἀπεκήρυξας· ἀχάριστον μὲν, οὐ γὰρ παύσομαι τοῦτο αὐτὸ κατηγοροῦσα τὸ ἔγκλημα, ἀλλ' ἀριστεὰ καὶ δεινὸν ὑπὲρ τοῦ δήμου φιλόπολιν· καὶ ἐπαγγελίαν ἄλλων, ἀριστεῖ, καὶ τροπαίων καὶ ἄλλων εὐεργετημάτων πρὸς τὴν πόλιν, καὶ ὅτι τούτων ἔσται κοινωνὸς ὁ πατήρ ἐπὶ τῆς ἐστίας τὸν υἱὸν δεξάμενος καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐχων τις δύο παῖδας τὸν ἕτερον τυραννήσαντα ἀπέκτεινε, μὴ αἰτῶν γέρας, ὑπὲρ τοῦ λειπομένου παιδὸς παρανοίας κρίνεται.

8.180. (1a) ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ. Ἡ κατάστασις τοῦ παιδὸς ἔχει τὴν ἀνατροφὴν, καὶ τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως πρὸς αὐτοὺς ἡθοιοποιῖας, καὶ τὴν τυραννίδα ἐν παραδρομῇ, καὶ τὴν τυραννοκτονίαν ἐν αὐξήσει, καὶ ἐν καταδρομῇ τὸ μὴ αἰτεῖν δωρεάν. ΟΡΙΚΟΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΙΚΟΝ. ἐπ' ἄλλοις ἢ παράνοιά ἐστιν, τὸ μὴ ἐπιγινώσκειν τὸν πλησίον, τὸ τοὺς συγγενεῖς ἀγνοεῖν, τὸ ἑαυτῷ ἀνακόλουθα ποιεῖν, τὸ μὴ συνιέναι τὰ πραττόμενα, τὸ λόγοις σφάλλεσθαι. ΕΓὼ δὲ τούτων οὐδὲν πεποίηκα· οὐκ ἄρα παρανοῶ. Λύσεις· ἢ οὐ μόνον ταῦτά ἐστιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς νόμους μὴ αἰτεῖν δωρεάν, μηδὲ τὰς παρὰ τοῦ δήμου τιμᾶν ἀμοιβάς· ἀλλὰ δέχεσθαι μὲν τοὺς πόνους, τῶν δὲ τιμῶν ὑπερφρονεῖν· εἴτα τοῦτο κατασκευάσεις ὅλοις τοῖς ὀρικοῖς. ΜΕΤὰ ταῦτα θήσεις τὴν ἀντίληψιν· ἀλλ' ἔξεστίν μοι μὴ αἰτεῖν δωρεάν. Ἡ λύσις μεταληπτική· ἔξεστι μὴ αἰτεῖν, ἀλλὰ μὴ τὸ παραβαίνειν τοὺς νόμους, οὐδὲ λύειν τὰ κοινὰ τῆς πόλεως δόγματα· ἢ τίνας ἔνεκα ἐνομοθέτουν αἰτεῖν; εἰ ἐφ' ἡμῖν ἦν καὶ τὸ δέχεσθαι καὶ μὴ καὶ ὅτι ἄτοπον ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας τυραννοκτονεῖν, ἵνα κύριοι μὲν ὦσιν οἱ νόμοι· τούτους δὲ μετὰ τὴν τῆς τυραννίδος καθαίρεσιν ἀναιρεῖν· καὶ ὅτι τὸ δημοτικὸν δεῖ διόλου τὸ ἴσον φαίνεσθαι, μὴ πῇ μὲν υἱὸν ἀναιρεῖν ὡς κατὰ

τῆς δημοκρατείας βουλευσάμενον, αὐτὸν δὲ τῇ δημοκρατείᾳ καὶ τοῖς ταύτης νόμοις μὴ πείθεσθαι.

8.181 ΜΕτὰ ταῦτα θήσεις τὸ χρῶμα· οὐκ ἠθέλησα, φησὶν, ἔχειν τῶν δυστυχημάτων ὑπόμνημα· ἢ οὐχὶ τῶν δυστυχημάτων ἂν ἦν σοι τοῦτο μνημεῖον, ἀλλὰ τῶν εὐτυχημάτων ἐγένετο, καὶ ὧν ὑπὲρ τῆς πόλεως βεβούλευσαι· καὶ ζῆλος ἂν ἅπασιν οὗτος ἐγένετο γενναιοτάτος, τὸ μῆτε γένους, μῆτε παίδων ὑπὲρ τῆς πολιτείας φείδεσθαι· καὶ ὅσα τοιαῦτα· καὶ ὅτι δύνασαι ἄλλην αἰτῆσαι δωρεάν, ἣτις ἀφανίζει τὴν μνήμην τῆς συμφορᾶς· δυνατόν ἀμνηστίαν αἰτῆσαι, δυνατόν κωλύσαι τύραννον ὀνομάζεσθαι· καὶ ὅτι πολλὰ δωρεαὶ εἰσιν, αἱ οὐ μόνως ἀλλάττουσι τὴν μνήμην τῶν κακῶν, ἀλλὰ καὶ ἡδεσθαι ποιοῦσι· καὶ ὅτι εἰ ἀμνηστίαν ἤτησας, οὐδεὶς ἂν οὐ γραφὴν ἔσχε δηλοῦσαν τὸν τύραννον, οὐ λόγῳ τὴν συμφορὰν ὑπέμνησε· καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἴτα ἐξῆς θὲς ἄλλην ἀντίθεσιν ἀπὸ τῆς διανοίας τοῦ νόμου· ὅτι ξένος τῶν τυράννων νόμος δίδωσι δωρεάν, οὐ τοῖς ἐξ αὐτοῦ τοῦ γένους, οἷον πατράσιν οὖσιν· ἐρεῖς οὖν, ἀλλ' ἐφοβήθη, φησὶ, μή τις κωλύσῃ τὴν αἴτησιν· αὕτη ἀναγκαία ἀντίθεσις· ὥσπερ ἐν ἐκείνῳ πρώτῳ ἔστι τῷ πρεσβυτέρῳ νόμος τὸν τυραννοκτόνον λαμβάνειν δωρεάν· πατὴρ τυραννοῦντα τὸν υἱὸν ἀνελὼν αἰτεῖ δωρεάν· ἀντιλέγει τις. Πρώτῃ ἀντίθεσις· οὐ σοι δίδωσιν ὁ νόμος πατρὶ ὄντι, ἀλλὰ τοῖς ξένοις τοῦ γένους ἀνελοῦσι. Λύσεις οὖν τὴν ἀντίθεσιν τοῦ προκειμένου στοχαστικῶς, ὅτι πάντες καὶ συνηγωνίσαντο καὶ ἐσπούδασαν ἄνδρες λαβεῖν, εἰδότες οἷων αὐτοὺς ἀπῆλλαξε συμφορῶν· καὶ ὅλην ἀπλῶς στοχαστικῶς ἂν κατασκευάσης, τιθεὶς τὰ ἀπὸ τῆς τυραννίδος κατ' εἶδος κοινὰ, λέγων ὑπὲρ τούτων σοι πάντες ἂν προθύμως ἔδοσαν· προσθήσεις δὲ τούτοις κακεῖνα· τὸ ὅτι εἰ μὲν γὰρ τύραννος ἦν ὁ παῖς, κατὰ τὸν νόμον καλῶς αἰτεῖς δωρεάν· εἰ δὲ οὐκ ἦν τύραννος, ἀνθ' ὅτου καὶ παιδοκτόνος γεγένησai.

8.182 ΕΠίλογος προτροπὴν ἔχων τῆς δωρεᾶς, καὶ ὅτι μηδεὶς ἔτι τὴν τυραννικὴν καλέσῃ οἰκίαν· μηδεὶς εἴπῃ τὸν τοῦ τυράννου πατέρα· λελύσθω τὸ τόλμημα· ἀμνηστία γενέσθω τῆς συμφορᾶς· εἴθ' ὅτι δεῖξον, ὦ πάτερ, ὅτι οὐ παρανομεῖς αἴτησον τὸν δῆμον τὴν δωρεάν, ἀνελθε ἐπὶ τοῦ βήματος, μὴ ὡς τυραννοκτόνος ἀλλ' ὡς εὐεργέτης ἀπλῶς δίδοαι καὶ τοῖς ἄλλοις εὖ ποιήσασιν οἱ πολῖται δωρεάς· ἀπαίτησον τὸ γένος τεθαρβήκτως· πρόκεινται πᾶσαί σοι δωρεαὶ· αἴτησον σίτησιν, ἀτέλειαν, εἰκόνα χαλκῇν· αἴτησον μὴ τυραννοκτόνος παρὰ πολιτῶν ὀνομάζεσθαι. ΑΝΤΙΛΗΨΙΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΤΟ Σ. Ἐρῶντά τις ἐταίρας τὸν υἱὸν ἔδησεν· ἐπεκώμασεν αὐτῷ ἡ ἐταῖρα· ῥήξας ἐκεῖνος τὰ δεσμὰ ἀπήγαγε· καὶ κρίνει ὁ πατὴρ τὴν ἐταῖραν αἰτίας θανάτου. Ὁ ΚΑτήγορος. Τοῦ κατηγοροῦ ἡ κατάστασις ἔχει τὴν σπουδὴν τὴν περὶ τεκνοποιΐας, καὶ τὴν ἀγωγὴν τοῦ παιδός, καὶ τὰς πρὸς τοῦτον ἡθοποιΐας, καὶ τὸν ἐξαίφνης ἔρωτα τῆς ἐταῖρας, καὶ πάλιν ἐτέραν πρὸς τοῦτο σύντομον ἡθοποιΐαν. ἀπέτρεπον αὐτῷ λέγων οἶαι καὶ αἱ ἐταῖραί εἰσι, καὶ ὅτι μόνον τῷ κέρδει κηλούμεναι εἰς αἰσχρὰς ἡδονὰς δελεάζουσι τοὺς νέους, ἵνα χρηματίζωνται, κολακεύουσιν, ἀπατῶσι, πλεονεξίας, κέρδους χάριν· ὡς δὲ ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθον, ἀλλ' οἷα παῖς τοῦ ἔρωτος ἦν, ἐζήτουν κατ' ἑμαυτὸν ὥσπερ τινὸς νοσήματος ἴασιν.

8.183 εἴθ' εὐρὼν ὅτι δεσμὸς μόνον κωλύσει τῆς ἀκολάστου ταύτης συντυχίας τὸν νέον, τόθ' εὐρὼν μόνον αὐτῷ τῆς σωφροσύνης φυλακτήριον ἰδίᾳ τὸν νέον ἐφύλαξα ἐπὶ τῆς οἰκίας, κατ' ἑμαυτὸν ἀνάγκην ἐπέθηκα τοῦ σωφρονεῖν· ἡ δὲ καινὸν ἐζήτησε κατὰ τοῦ μειρακίου τρόπον, καὶ καθάπερ τινὰ μηχανὴν ἀκολασίαν ἐξευρεῖν ἐπεχείρησεν. Εἴτα ἐπ' αὐξήσει ἔπαγε τὸν κῶμον, διατιθεὶς αὐτὸν, καὶ ὅτι ὠνείδιζεν ἀνέραστον ἀποκαλοῦσα, ἀδιάθετον, ὑποχείριον, ὡς ἀληθῶς τῷ πατρὶ δοῦλον, ὑπήκοον τοῦ πατρός· εἴθ' ὅτι παροξυνθεὶς ὁ παῖς καὶ ῥήξας τὰ δεσμὰ βρόχῳ τὸν βίον διέλυσεν· εἴτα παθητικὰ καὶ ἀνακλητικὰ λέξας ἐν ἀπλοῖς τισιν οὕτω καταπαύσει τὴν κατάστασιν. ΠΑραγραφικῶ. ΟΥΚ ὀφείλω κρίνεσθαι ὑπὲρ ὧν ἄλλοι πεποιήκασιν. ΛΥσεις. Ὅτι οὐχὶ ὑπὲρ ὧν ἄλλοι πεποιήκασιν κρίνῃ, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν σὺ ποιῆσαι παρεσκεύασας, καὶ ὅτι τὰς ἀρχὰς δεῖ ζητεῖν ἐξ ὧν ἕκαστα πράττεται, οὐχὶ τὰ τέλη· ὁ γὰρ τὴν ἀρχὴν παρασχὼν οὗτος καὶ

τοῦ συμβεβηκότος ὑπεύθυνος· ὥσπερ γὰρ εἰ μὴ ἦν αὐτὴ τὴν ἀρχὴν παρασχοῦσα, οὐκ ἂν οὐδὲ ἐκεῖνος ἀπήγξατο· οὔτε σύγκρισιν ὑπέμεινας οὕτως· ἐπειδὴ τὴν ἀρχὴν αὐτῇ δέδωκας, οὐκ ὀφείλεις ἀγανακτεῖν, εἰ κρίνη, καὶ συνάγομεν δικαστήριον. ΟΡΙΚῶ παραγραφικῶ. Ἀλλ' οὔτε ξίφος οὔτε βρόχον αὐτῷ πρὸς τὸν θάνατον παρεσχόμεν. ΛΥσεις ὀρικῶς τὰ πεπραγμένα κατασκευάζων. ἢ οὐκ ἐπὶ τούτοις μόνοις αἰτίας θανάτου κρίνεται, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐκκαλέσῃται πρὸς τὸν θάνατον· οὐ γὰρ εἰ μὴ πρὸς βόθρον τις ἀγάγῃ τινὰ κρίνεται· ἀλλὰ καὶ εἰ λόγοις πρὸς τὴν τοιαύτην ἐπιβουλὴν παρῶξυνε.

8.184

καὶ ὅτι ἴσον ἐστὶ τούτοις τὸ ἐπικωμάσαι, καὶ ὅτι ὁ νομοθέτης τὸν ἀπλῶς αἴτιον θανάτου λέγει, οὐ τὸν οἶτον πεποιηκότα, καὶ ὅτι μέγα τοῦτο καὶ μεῖζον τοῦ ξίφος ὀρέξαι ἢ εἰς βόθρον ἀγαγεῖν. ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚῶ. Ἀλλ' ἔξεστιν μοι κωμάζειν, φησὶν. ΛΥσεις μεταληπτικῶ. Ὅτι οὐ κατὰ δεδεμένων, οὐδὲ κατὰ μειρακίων μήτε ἔρωτι μήτε συμφορᾷ μέτρον διδόντων, καὶ ὅτι οὐκ ἀρκεῖ μόνον εἰπεῖν τὸ ἔξεστιν· εἰ μὲν γὰρ θάνατον ἐργάζεσθαι ἔξεστιν, περιττὸς ὁ νόμος ὁ δεδωκὼς τὰς τοιαύτας γραφάς· εἰ δὲ οὕτω κωμάζειν οὐκ ἔστιν, ἀνθ' ὅτου λέγεις τὸ ἔξεστιν, καὶ ὅσα πρὸς τὴν λύσιν ἀρμόζει· ἱκανὰ γὰρ ἤδη προειρήκαμεν. Ὁ μὲν διδάσκαλος ἡμῶν, παῦσαι αὐτὸν τοῦ ἔρωτος βουλομένη ἐπεκώμασα· ἐγὼ δὲ Σώπατρος φημι, μὴ οἰκεῖον εἶναι ἐταίρα τὸ τοιοῦτον χρῶμα· οὐδεμία γὰρ ἐταίρα λέγει, ὅτι βουλομένη παῦσαι τὸν ἐραστὴν τοῦ ἔρωτος ἐπεκώμασα. ΛΥσεις οὖν μεταληπτικῶ. Ὅτι οὐχ οὕτως ἐχρῆν, ἀλλὰ ἄλλως παραμυθήσασθαι τῷ καρτερεῖν, τῷ μὴ ἐκτείνεσθαι τοῦ πατρὸς τὴν ὀργὴν, τῷ συνεῖναι πάλιν ἀφεθέντι τῷ νέῳ, τῷ ἐπαγγείλασθαι παρασκευάζειν τινὰς, συμβουλεύειν τῷ πατρὶ ἀφεῖναι τὸν υἱὸν, τῷ πάντα τρόπον πρὸς τὴν ἄφεςιν μηχανήσασθαι· τὸ δὲ τοῦ διδασκάλου χρῶμα λύσεις οὕτως καὶ πῶς οὐκ ἦν πρόδηλον, ὅτε ὑβριζόμενος καὶ ὀνειδιζόμενος οὐκ ἐπαύετο τοῦ ἔρωτος, ἀλλὰ μᾶλλον παρωξύνετο, καὶ ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο ποιῆσαι τὸν ἔρωτα, ἀλλ' εἰς λύπην μετατρέψαι τὸν ἔρωτα, καὶ ποιῆσαι εἰς ἀμηχανίαν ἐμπεσεῖν τὸ μειράκιον, καὶ παρασκευάσαι ζητεῖν ὅ τι καὶ δράσειεν· ἐρεῖς θετικῶς μειράκιον ὑβριζόμενον καὶ ἐπικωμάζουσαν ἐταίραν οὐ φέρει· καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτῷ αἴτιος ἀπαγξάμενος.

8.185

ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ἀντεγκληματική. ΛΥσεις οὐκοῦν ἀντεγκληματικῶς σὺ αἰτία, προσκαλεσαμένη, ἐλθοῦσα ἐπὶ τὴν οἰκίαν· καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰτα συγγνωμονικὴ ἀντίθεσις, ἣτις ἀεὶ ἐμπίπτει ἐν ταῖς ἀπὸ τοῦ ἀποβεβηκότος ἀντιλήψεσιν· ἀλλ' ἡγνόησε, φησὶν, ὅτι τοῦτον ἑαυτῷ χρήσεται τὸν τρόπον· ὅτι οὐκ ἦν ἄδηλον ὡς ἐραστὴς συνεχόμενος οὐ φέρει τὸν ἔρωτα· ἂν δὲ καὶ ἡ ἐρωμένη ὑβρίζῃ, ἐπιπλέον πάθος αὖξεται· ἐπικωμάζουσα γὰρ παροξύνει τὸν ἐραστὴν· καὶ εἰςδύνουσα εἰς τὸ πάθος ἡ λύπη ἐνεργεῖ τι δεινόν· καὶ μηδενὸς ὀρωμένου τὸ πάθος κρύπτεται. ἐρεθίσαντος δὲ καὶ κινήσαντος, εὐθὺς εἰς ἄτοπὸν τι προβαίνει τὸ κακόν· καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀπὸ τῆς ἐταίρας καὶ τοῦ κώμου καὶ τοῦ μειρακίου καὶ τῆς ἀπὸ τούτων ποιότητος. Ἐπίλογος καταφορικώτατός ἐστι διόλου ὡς καθ' ἐταίρας· εὐπορίαν δὲ εἰς καταδρομὴν ἔχει τὸ πρῶτον. Ἐν πολέμῳ τὸν υἱόν τις ἀπαγαγὼν ἔδειξε τοὺς ἐν πολέμῳ νεκρούς· τέθνηκεν ὁ παῖς, καὶ κρίνει τὸν πατέρα ἢ μήτηρ αἰτίας θανάτου. Ὁ λόγος ἔχει τὸ εἶδος παθητικόν· τῶν γὰρ νεκρῶν ἡ θέα καὶ τὸ πλῆθος τῶν κειμένων καὶ τὸ τεθνάναι τὸν παῖδα χορηγεῖ τὸ πάθος τῷ πλάσματι· σκοπὸς δὲ τῇ μητρὶ φοβῆσαι τὸν πατέρα τῇ γραφῇ, ἵνα μὴ ἄλλον ἀπαγαγὼν εἰς τὸν πόλεμον παῖδα πράξῃ τὸ παραπλήσιον, καὶ πάλιν αὐτῇ θάνατος παιδὸς παρακολουθήσῃ. Ἡ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ἔχει τὸν γάμον, τὴν παιδοποιίαν, τὴν ἀνατροφὴν, καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις ἐλπίδας καὶ ἡθοποιίας, καὶ ἐν παραδρομῇ τὸν πόλεμον καὶ τὴν νίκην, καὶ ὅτι τὸν παῖδα ἀπήγαγεν ὁ πατήρ, καὶ τοὺς νεκρούς τῶν πολεμίων ἐπέδειξε, καὶ ὅτι θεασάμενος ὁ παῖς ἐτελεύτησεν· ἐνταῦθα οὐκ ἐρεῖς, ὅτι οὐκ ὀφείλω κρίνεσθαι, ὑπὲρ ὧν ἄλλοι πεποιήκασι· οὐδὲ γὰρ πεποίηκεν ὁ παῖς οὐδέν, οὐδέ τι ἐνεχείρησεν, ἀλλ' ἀπλῶς αὐτομάτως ἀπέθανε· διὸ εὐθὺς ἐλεύσῃ ἐπὶ τὸ ὀρικὸν παραγραφικόν· ἀλλ' ἐπ' ἄλλοις, φησὶν, αἰτεῖς αἰτίας τοῦ θανάτου· γραφαί· λύσις· ἢ τὸ ξίφος παρασχεῖν, ἢ λίθον,

ἢ ξύλον, ἢ βρόχον, αἰτίας φέρει θανάτου· ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπαγαγεῖν εἰς πλῆθος νεκρῶν τοιούτων παῖδα ἄπειρον· εἴτα τοῦτο κατασκευάζεις ἐξῆς ὅλοις τοῖς τοῦ ὄρου κεφαλαίοις, ὡς πολλάκις προείπομεν, καὶ μετὰ ταῦτα θήσεις τὴν ἀντίληψιν.

8.186 Ἀλλ' ἔξεστιν, φησὶν, ἀπαγαγεῖν καὶ δεικνύειν τοῖς παισὶν τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ νεκρούς. Λύσεις μεταλήψει, τοῖς ἐν ἀκμῇ οὖσιν, οὐ τοῖς νέοις ἔτι καὶ μὴ δυναμένοις τὰς τοιαύτας ὑπομένειν θέας· καὶ τοῖς εἰθισμένοις, οὐ τοῖς ἀπείροις· σὺ δὲ τούτων οὐδὲν εὐλαβηθεὶς ἀπήγαγες τὸν παῖδα εἰς πόλεμον· ἔνθα καὶ τὰ ξίφη μόνον φαινόμενα καταπλήττει τοὺς παῖδας· καὶ κράνος καὶ δόρυ τοῖς μειρακίοις φέρει τελευτήν. οὐ γὰρ δήπου ἔρεῖς, ὅτι οὐ φοβεραὶ αἱ τάξεις. φοβερὸν δὲ αἰ σκευαί· δεινὰ δὲ τὰ ὀρώμενα· ἂν δὲ προσθῶ καὶ πλῆθος νεκρῶν καὶ ἄρθρων ἐπὶ τῆς γῆς κείμενον καὶ ποταμοῦ δίκην αἷμα φερόμενον, τίς οὐ πρὸ πάντων ἔρεῖ, ὅτι ἱκανὸν παῖδας ἐκπλήξαι τὸ τοιοῦτον ἐς τελευτήν· καὶ ὅλως τῇ μεταλήψει χρώμενος πρὸς τὴν λύσιν ὅρα τὴν ὑποκειμένην ὕλην καὶ τὴν περίστασιν, δι' ἣν τὸ ἄτοπον ἀποβέβηκεν. ἐντεῦθεν γὰρ σπάσεις πλῆθος ἐπιχειρημάτων πολὺ· ἔρεῖς οὖν· εἴτα τοιούτων κακῶν ἐν πολέμοις ὄντων, σὺ λέγεις, ἔξεστιν ἀπαγαγεῖν τὸν παῖδα; εἰπέ, ὅτι ἔξεστιν κατὰ βόθρον ἄγειν, καὶ σκηπτοῦ φαινομένου ποιεῖν ὄρα· καὶ ἄλλα δεινότερα φάσματα.

8.187 εἶγε ἔξεστιν ἄγειν ἐπὶ τοὺς πολέμους τοὺς παῖδας, καὶ δεικνύειν αὐτοῖς πολεμίους νεκρούς. ΧΡΩΜΑΤΙ ἀντιστατικῶ· εἰς ἐπιθυμίαν αὐτὸν τῶν ἐν τοῖς πολέμοις ἀρετῶν ἄγειν ἠθέλησα. Λύσεις μεταλήψει πάλιν· οὐχ οὕτως ἔδει, οὐδὲ εὐθὺς ἄγειν ἐπὶ τὸν πόλεμον· ἀλλὰ λόγοις πρῶτον κατασκευάζουσι, καὶ θεάμασι, καὶ γραφαῖς πολεμικαῖς, καὶ ταῖς τῶν ἀριστέων εἰκόσιν· οὕτω γὰρ προεθισθεὶς οὐκ ἂν ἐξενίσθη τὸν πολὺν ἐκείνων τῶν κειμένων κατάλογον, οὐδ' εἰς ἐπιθυμίαν ὡς ἀληθῶς ἦλθε θανάτου· καὶ ὅτι οὐδεὶς ἐπὶ τὰ ἄκρα εὐθὺς ἄγει· ἄλλ' ἐκ τῶν μικροτέρων προγυμνάζει τὸν νέον· καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτῷ αἴτιος μὴ ἐνεγκῶν. Λύσεις ἀντεγκληματικῶς· σὺ αἴτιος μὴ προεθίσας πρότερον μηδὲ διδάξας τὰ τακτικά· ἔδει αὐτὸν συνένεσθαι σοι γυμναζομένῳ τὰ τακτικά· ἔδει κατ' ἀκολουθίαν ἄγειν ἐπὶ τὰς θέας, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἴτα ἡ συγγνωμονικὴ, ἡ συνήθως ἐμπίπτουσα ἐν ταῖς ἀπὸ τοῦ ἀποβεβηκότος ἀντιλήψεσιν· ἄλλ' ἡγνόουν, φησὶν, ὅτι τεθνήσκει. Ἦν λύσεις ὁμοίως, ὡς καὶ ἐν τῷ πρὸ τούτου ζητήματι διελύσαμεν, ὅτι πρόδηλον ἦν, ὅτι τεθνήσκει μετὰ παῖς δεινῶν θεαμάτων γενόμενος, μετὰ πανοπλίας καὶ βελῶν, ἵππων χρεμετιζόντων, κτυπουσῶν ἀσπίδων, ὀλολυγῇ χρωμένων τῶν δυσμενῶν· ἐκ τούτων ὁ θάνατος πρόδηλος ἦν· ἐκ τούτων τὸ μέλλον ἔδει προῖδεῖν, καὶ ὡς οὐ φέρει νέος, καὶ ὡς οὐ θλίβεται, καὶ ὡς ὑποπτέυει τιτρώσκεσθαι, καὶ ὅτι θαρρῆν οὐκ εἶχε, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ ΕΠΙΛΟΓΟΣ συμβουλευτικός.

8.188 ὥστε τοῦ λοιποῦ μηδένα μηκέτι φεῖδεσθαι παῖδα ἄγειν ἐπὶ τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἔαν κατὰ μικρὸν τοῖς προγονικοῖς ἐντρέφεσθαι διηγῆμασιν. εἴτα τάφον ἐγείρωμεν· θρηνήσωμεν τὸν κείμενον παῖδα· καὶ ὅτι ὄρα·ν ἀκμάζοντας ἔαν μᾶλλον, ἢ νηπίους ἔτι τὰς μάχας· καὶ ὅτι πείρα μεμάθηκας, οἷον ἐπὶ τοῖς μειρακίοις ἐπιδεικνύναι τὰ φοβερά θεάματα· καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσια. Ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ εἰςβαλλόντων Λακεδαιμονίων, ἐδήωσεν ὁ Περικλῆς τοὺς ἀγρούς· ἀνέξευξαν Λακεδαιμόνιοι. καὶ κρίνεται Περικλῆς δημοσίων. Φανερόν ἐκ τῆς ἱστορίας τὸ εἶδος τοῦ λόγου· ὅτι γὰρ μεγαλόφρων ὁ Περικλῆς καὶ δεινὸς καὶ ὑψαύχην, ἀρκεῖ Ἀριστείδης ὑποδεικνὺς τὸ ἦθος τοῦ στρατηγοῦ ἐν τῷ ὑπὲρ τεσσάρων· ἐν οἷς λέγει διδασκάλου τάξιν πρὸς παῖδας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους αὐτὸν ἔχειν· προκαταρκτικῶς οὖν χρῆσι τοῦτον τὸν τρόπον· ἄνδρες οἱ διὰ τὰς ἐμὰς βουλὰς τῆς Λακεδαιμονίας μόνον ἀπαλλαγέντες ἐπιβουλῆς. μᾶλλον δὲ δηουμένην ὑπ' ἐκείνων τὴν Ἀττικὴν ἰδεῖν· τοῦτο γὰρ ἀκριβέστατον εἰπεῖν· ἃ μὲν ἐχρῆν τέως ὑπάρξαι τῇ πόλει, μετὰ σπουδῆς κατωρθώκαμεν· πεφεύγασι γὰρ ἐξ Ἑλευσίνος Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοὺς καρποὺς ἐκ τῶν ἀγρῶν κεκομίσμεθα, οὕτω νικῶμεν καὶ τοὺς πολεμίους καλῶς βουλευόμενοι· καὶ μεγαλοψυχία τῆς χώρας Σπαρτιάτας διώκομεν· ἐπεὶ δὲ μετὰ τὰ τῆς ἐμῆς

πολιτείας κατορθώματα πάρεισιν οἱ συκόφανται, μέχρι καὶ τῶν δικαστηρίων βασκαίνοντες, καὶ τὸν ἔπαινον τῆς ἐμῆς συμβουλῆς κατηγορίαν πεποιήνται, πάρειμι διδάξων ὑμᾶς, ὡς οὐδὲν ὑπὸ Περικλέους ἡδίκησθε· οὐδὲ ἐβλάβησαν Ἀθηναῖοι τοῖς ἐμοῖς ὑπακούσαντες σκέμμασι· καὶ τὴν δῆωσιν τῶν ἀγρῶν οἱ συκοφάνται πολλάκις ὀδύρονται· δευτέρᾳ ἐννοίᾳ χρῆσις τοιαύτη.

8.189 ἔν μὲν οὖν ἔγωγε, μὰ τοὺς θεοὺς, μετὰ τὴν δῆωσιν παραλέλοιπα· οὐκ ἔπλευσα κατὰ Πελοποννησίων εὐθὺς μετὰ τὴν ἐξ Ἐλευσίνος τοῦ Ἀρχιδάμου φυγὴν· τὰ δὲ τῶν ἀντιθετικῶν κεφάλαια ἔστι τάδε· ὀρικὸν παραγραφικὸν ἐὰν πίπτῃ· εἴτα τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ὥσπερ ἐστὶν τὸ ἔγκλημα. εἴτα αὐτῇ τῇ ἀντιθέσει. οἶον, ἐὰν ἢ ἀντιστατική· εἴτα μεταλήψει μιᾷ ἢ καὶ δευτέρᾳ· εἴτ' ἐπιλόγῳ τρίτην ἐννοίαν λάβοις ἂν τοιαύτην· εἰ μὲν οὖν ἡγνόουν ἔγωγε τὸν γραψάμενον, ἐκ τούτων ἂν εἶπον προθύμως τῶν λόγων, ὡς Σπαρτιάτης οὐκ Ἀθηναῖος ἦν ὁ κατήγορος. Ἡ ΚΑτάστασίς σοι γενήσεται ἐκ τῆς πενταετίας τῆς παρὰ Θουκυδίδῃ. εἰσάξεις δὲ αὐτὴν σφόδρα μεγαλοφρόνως καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος, ὅτι βάσκανοι Λακεδαιμόνιοι καὶ φθονοῦντες τῇ πόλει καὶ μὴ βουλόμενοι καθάπαξ αὐτὴν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς φαίνεσθαι πράγμασι καὶ πανταχοῦ ταύτην αὐτῶν ἐπιδεικνύμενοι τὴν προαίρεσιν· καὶ αἰνίζαι ἐξ ὧν ἐπὶ Μαραθῶνα οὐ συνεμάχησαν κινδυνεύουσῃ τῇ πόλει· εἴτα εἰσβάλλεις εἰς τὴν κατάστασιν λέγων, ὅτι φθόνου τοίνυν ὄντος, ὡς ἔφην, τοὺς Σπαρτιάτας καθ' ἡμῶν παροξύνοντος, διότι τὴν τῆς πόλεως δόξαν ἴσῃ ἐν ἅπασι τετηρήκαμεν, Πελοποννήσιοι παρωξύνοντο, καὶ κρύπτοντες εἶχον ἐν ὑποψίᾳ τὴν πόλιν· ὅτι πολλῶν ἐξ ἀρχῆς πραγμάτων κατελιηφόντων τοὺς Ἑλληνας, ἐν ἅπασιν ἐφάνημεν ἡμεῖς δωρεῶν σεμνότεροι· τῶν γὰρ συμμάχων ἐν τοῖς Μηδικοῖς τὴν ἡγεμονίαν λαβεῖν εὐτυχήσαντες οἱ δεύτεροι Σπαρτιάται πρὸς τοὺς κινδύνους ἐρχόμενοι, κρατήσαντες οἱ παντάπασιν ἡμῶν ἐλαττούμενοι, ταύτην ἔχειν ἐν τοῖς κοινοῖς τὴν προστασίαν οἱ καρτερήσαντες καὶ δόξας αὐτῆς καὶ τιμῆς τοσαύτης ἀποστερήσαντες, ἐρήμους γενομένους τῆς ἡγεμονίας ἰδεῖν ἅπαντες τετολμήκασιν· εἴτα τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἐνεγκόντων τὴν Λακεδαιμονίων φυγὴν τῶν κοινῶν ἀξίους ἡμᾶς προστάτας σκεψάμενοι ἐπέδωκαν ὑμῖν ἑαυτοὺς, Λακεδαιμονίοις δὲ τὸ φθονεῖν παρεσκεύασαν· εἴτα ἔπαγε, ὅτι ἡμεῖς μὲν οὖν ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων γενόμενοι καὶ δείξαντες τῆς ἡγεμονίας οὐκ ἀξίαν τὴν πόλιν, καὶ πολέμων τὸ τηνικαῦτα τῶν ἐν χερσὶν κεκρατήκατε· καὶ βαρβάρους τροπαίοις μαχόμενοι κατεπλήξατε· φράξαντες δὲ τὸν δῆμον τῶν Ἀττικῶν καὶ πληρώσαντες τοὺς λιμένας τριήρεσι, τῷ νεωρίῳ καὶ ταῖς ἄλλαις παρασκευαῖς τοὺς πολεμοῦντας ὑμῖν πεφοβήκατε, ἔχοντες μὲν αὐτάρκως τετειχισμένην τὴν πόλιν, χρημάτων δὲ μεστὴν τὴν ἀκρόπολιν, συμμάχων δὲ καταλόγους τόσους καὶ τόσους.

8.190 ταῦτα τὸν φθόνον τῶν Λακεδαιμονίων κατ' Ἀθηναίων ἐξέκαυσε· ταῦτα τὸν πόλεμον καθ' ἡμῶν ὠδίνειν παρώξυνεν· ἀλλ' οἱ σεμνοὶ Σπαρτιάται καὶ χάριν ἀποδιδόναι τοῖς εὐεργέταις καταγινώσκοντες, οἱ τὴν Σπάρτην εἰδότες ὅθεν εἰλήφασιν, καὶ τὸ τῶν Ἑρακλειδῶν γένος οὐκ ἀγνοοῦντες τοὺς σώσαντας μετὰ Μήδους ἐπιτάττειν ἡμῖν τετολμήκασιν· καὶ μετὰ Ξέρην Σπαρτιάτης τυραννικὸν βουλευόμενος οὐδαμοῦ τὴν χώραν τῶν Ἀθηναίων αἰσχύνεται, ἀλλ' ἐπέβη τῆς Ἀττικῆς, Αἴγιναν αὐτόνομον σκυτάλην φέρων κελεύουσας, καὶ Ποτιδαίαν ὑπεξαιρούμενος, καὶ τοῖς καταράτοις Μεγαρεῦσι τὰς Ἀθήνας ταυτασὶ χαριζόμενος· ὡς δ' ἀήθη πρὸς ἐπίταγμα τὴν πόλιν κατέειλε, γίνεσθαι τοῖς κελεύουσιν οὐκ εἰθισμένην ὑπήκοον, ὑπεχώρει τῆς Ἀττικῆς· παρορμῶντας αὐτὸν πρὸς τὴν μάχην καὶ Κορινθίους δεξάμενος· ἡμεῖς μὲν οὖν εὐθὺς αἰτιωμένων τὴν κρίσιν προὔτεινάμεν· Πελοποννήσιοι δὲ τὸν πόλεμον προκεκρίκασιν· ἐπεὶ δ' ἐξεπολεμήθησαν λοιπὸν ἡμῖν φανερώτερον, καὶ μαντείας ἡμῶν ἐξεμάνθανον, καὶ λόγια κατ' Ἀθηναίων ἐκήρυττον, ἐσκεψάμεν ἐπιδεῖξαι τὸν δῆμον τοῖς πολεμοῦσιν οὐκ εὐτελεῖ, οὐδενὶ τινι κτήματι κατὰ τῶν πολεμίων φιλοτιμούμενον· ἀλλ' ἔχοντα μὲν κτῆμα τὴν θάλατταν μέγιστον· ἀρκούμενον δὲ πρὸς τὰς χρεῖας φόροις τοῖς ἔξωθεν, καὶ τοῖς

συμμάχοις μὲν πρὸς τὰ κατεπείγοντα χρώμενον, καταφρονοῦντα δὲ τῶν γεωργουμένων ἀγρῶν, ὡς μηδὲν ἐχόντων ἐξαίρετον ἐπίδειξιν· τούτῳ τῷ τρόπῳ φοβῆσαι Λακεδαιμονίους βουλόμενος βλάψαι τι τῆς γῆς εἰςβαλοῦσιν συγκεχώρηκα· οὐδ' εἶσα Πελοποννησίους λείαν Ἀττικὴν γενέσθαι γεωργίαν· ἀλλὰ φθάσας τὴν ἐπιβουλὴν ἀπράκτους Λακεδαιμονίους ἐκστρατευομένους ἀπέπεμψα· ποίαν τοίνυν ὁ συκοφάντης κατ' ἐμοῦ φέρει γραφήν; ἢ διατί ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν τετόλμηκεν; ἄρ' ὅτι παρὼν οὐ τεθέαται κατὰ τὴν χώραν πολέμιον; ἢ δηουμένην τὴν Ἀττικὴν ἰδεῖν ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐ συγκεχώρηται; ἄρα μὴ πυρπολοῦντας τὴν γῆν ἐπεθύμει πρὸ τοῦ τείχους Πελοποννησίους ἰδεῖν; εἰ γὰρ ὅτε δυσχερὲς οὐδὲν ἐμοῦ στρατηγοῦντος παρὰ τῶν ἀντιπάλων γεγένηται, κρίσις συγκροτεῖται καὶ δικαστήρια· σχολῇ γὰρ ἂν Λακεδαιμονίων δηωσάντων τὴν Ἀττικὴν Περικλῆς ἔμεινε παρ' ὑμῖν ἀνεξέταστος.

8.191 ΜΕτὰ ταῦτα θήσεις τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἥτις ἐστὶν ἡ προβολή· ἀλλ' ἐδήσας, φησὶ, τοὺς ἀγροῦς. ΛΥσεις τῇ ἀντιστάσει· πρῶτον δὲ θήσεις ἐπιχείρημα ἀπὸ τῆς διανοίας τοῦ Περικλέους· οἶον καὶ τίς τὴν πρᾶξιν κατηγορῶν οὐ προστίθῃσιν τὴν αἰτίαν τῷ γράμματι· οὐδὲ λέγει τὴν πρόφασιν, ἵνα σαφῶς ἴδωσιν οἱ δικασταὶ τὴν τοῦ κρινομένου προαίρεσιν· τέτμηκα τὴν χώραν ἐγὼ, ἀλλὰ Λακεδαιμονίων οὐ Περικλέους τὸ κατηγορήμα· καὶ πολλῶν ἔρημος ἡ χώρα φυτῶν, ἀλλὰ τὸν χρόνον εἶπε, καὶ τὸν καιρὸν πρόσθες ἀντὶ λοιδορίας τῷ πλημμελήματι, εἰςβαλόντων Λακεδαιμονίων εἶπε τὴν τῶν πολεμίων ὕβριν, ἀφελέσθαι τετόλμηκα τῆς χώρας καὶ τέτμηκα τοὺς ἀγροῦς, ἵνα μὴ φιλοτιμήσῃται Σπαρτιάτης ἀνὴρ πόνοις τοῖς ἐμοῖς ἐντρυφῶν· πολλὰ τῶν καμάτων, ὧς συκοφάντα, κἂν ἄτοπα τυγχάνῃ γιγνόμενα, σκοπῶ τῷ τοῦ δράματος δοκιμάζεται, κἂν φαύλην ἔχῃ τὴν πρόφασιν ὡς ἡδίκηκώς τὴν πόλιν ὁ πράξας εὐθύνεται· ἂν δ' ἔχῃ τινὰ αἰτίαν αὐτῷ συναιρομένην εἰς εὖνοιαν ἀναχωρεῖ τοῦ βήματος, ὡς μάτην κρινόμενος εἰκότως· τοῦ γὰρ τρόπου τοῦ δράματος κατηγοροῦντος τοῦ συμβεβηκότος ὡς ἀδικήματος· οὐδὲ τῆς πολιτείας εἰς βλάβην ῥεπούσης ἢ πταίσματα.

8.192 κἂν συμβαίῃ τι δυσχερὲς πρὸς τὸν ὅλον σκοπὸν καὶ τὸ πραχθὲν ἐξετάζεται· εἴτα πρόσθες παράδειγμα, ὅτι ἱατρὸς καὶ τέμνων καὶ καίων διὰ τὸ τὴν προαίρεσιν ἀγαθὴν ἔχειν καὶ πρὸς καλὸν χρῆσθαι ταῖς καύσεσιν οὐχ ὑπομένει κρίσιν ἢ δικαστήρια· εἴτα ἔπαγε τὴν ἀντίστασιν· εἰ μὲν γὰρ μετὰ τὸ δηῶσαι τὴν χώραν Λακεδαιμόνιοι καθ' ἡμῶν ἐγένοντο χαλεπώτεροι πολιορκοῦντες τὴν πόλιν, καὶ μετὰ τὴν τομὴν ἕτερον ἂν εὖρον μηχανήματα πρὸς πολιορκίαν δεινότερον, ὡς ἀδικήσας τανῦν καταβαίνω τοῦ βήματος· πρὸς γὰρ τῷ μηδὲν ὠφελεῖσθαι τὴν πόλιν καὶ Λακεδαιμονίους παρώξυνα. εἰ δὲ μετὰ τὴν πρᾶξιν, ὧς ἄνδρες δικασταί, τὴν ἐμὴν ἀπὸ τῆς χώρας πεφεύγασι, καὶ φθάσαντος ἐμοῦ τὴν ἐκείνων ἐπιβουλὴν.

8.193 πρὸς μάχην ἡμᾶς οὐκ ἔμειναν ἐκκαλούμενοι, ἀλλ' οἷχονται τρόπον τινὰ, καὶ μὴ πολεμούντων ἡμῶν ἐλαυνόμενοι· τί τὸ θαυμάζειν τὰ κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἑάσαντες στρατηγήματα διαβαλλόντων τὴν πρᾶξιν τῶν βασκαίνοντων ἀντέχεσθε, καὶ τὸ μὲν τοὺς παθόντας δοκεῖν ἀνιᾶν συγχωρεῖτε κηρύττεσθαι, τὸ δὲ καθαρὰν πολεμίων τὴν Ἀττικὴν οὐ ζητεῖτε τοῖς γεγενημένοις συνάπτεσθαι· μηδεὶς, ὧς ἄνδρες δικασταί, μεριζέτω πρᾶξιν συναπτομένην τῷ στρατηγήματι, μηδὲ τῶν ἀγρῶν προφερέτω τὴν δῆωσιν τῆς γραφῆς. Σπαρτιατικὴν φυγὴν ἀφαιρούμενος ἐγὼ Λακεδαιμονίους εἶσω τειχῶν μείνας νενίκηκα· καὶ πολεμικὴν οὐ παρασκευασάμενος φάλαγγα κρατοῦντας Ἀθηναίους ἀπέδειξα· σὺ δὲ τὸν Δωρικὸν δασμὸν οὐ σκεψάμενος, ὅτι δεδήωκα τοὺς ἀγροῦς, τοῦτό μου κατηγορεῖς· ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν, ὧς τῶν στρατηγῶν ἀπάντων τῶν καθ' ἡμᾶς ἐμπειρότατε; Πελοποννησίους τὴν Ἀττικὴν κατατρέχειν ἔῃ; Λακεδαιμονίους προδιδόναι τὴν γῆν; ἔῃ ὥσπερ ἀστρατήγους τοὺς τῶν Ἑλλήνων προστάτας; καὶ τίς ἂν ἐμοῦ τότε τὴν γνώμην τῶν πολιτῶν οὐκ ἐδέξατο; εἶδον, ὧς συκοφάντα, Σπαρτιάται τὴν γῆν, καὶ μετὰ τὴν θέαν πεφεύγασι· ἀπῆλθον ἐξεστρατευμένοι Λακεδαιμόνιοι· καὶ μάτην ἀπὸ τῆς αὐτῶν προσδραμόντες ὑπέστρεψαν· σὺ δὲ προσκαθεσθῆναι πάντως αὐτοῦς

ἐπεθύμεις τοῖς τείχεσιν, καὶ πυρσὸν ἰδεῖν Λακωνικὸν τὴν Ἀττικὴν χώραν νεμόμενον, καὶ Κορινθίους μὲν ἀπὸ τῶν ἀγρῶν τοὺς καρποὺς ἀφαρπάζοντας, Ἀρχίδαμον δὲ μετὰ τῶν ἄλλων τὰ κτήματα· ταῦτα συμβῆναι πρὸς τῶν θεῶν ἔδει συγχωρῆσαι τῇ πόλει· ταῦτα γενέσθαι παρὰ τῶν ἀχαρίστων Δωριέων ὠφέιλετο· καὶ λυμαιομένους τὴν χώραν ἔξν τοὺς δι' ἡμᾶς ἀπὸ τῆς Σπάρτης συντελοῦντας τοῖς Ἑλλήσιν· εἰ δὲ ταῦτα παθεῖν ἀτοπώτατον, τὸ μὴ τοιαύτην ὑπάρξαι τοῖς Ἀθηναίοις συμφορὰν χαριέστερον· εἰ γὰρ αἴτιος τοῦ κακῶς διατεθῆναι τὰς πόλεις ὁ πόλεμος καὶ φύσει πονηρὸς ἐπὶ τὴν χώραν ἀντίπαλος, τὸ Λακεδαιμονίους δηῶσαι τὴν Ἀττικὴν ἀπάντων ἦν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἀφορητότερον· ἐντεῦθεν σὺναψον τῇ ἀντιστάσει τὸν βίαιον ὅρον καλούμενον, ὥσπερ παρασκευαστικὸν ὄντα τῆς ἀντιστάσεως· ὅτι τοῦτο αὐτὸ μάλιστα οὐκ ἔστι δῆλως· καίτοι σκέψασθαι δεῖ τὴν Περικλέους καὶ Λακεδαιμονίων προαίρεσιν· καὶ παραθεῖναι, τί μὲν ἡκολούθει Λακεδαιμονίοις δηοῦσι τὴν Ἀττικὴν, τί δὲ τῷ παρ' ἡμῖν στρατηγῷ τοῦτο τολμήσαντι.

8.194 εἴτ' ἐπειδὴν ἐκ τῶν πραγμάτων εὗρητε τὴν διαφορὰν, προχειρότερον τῆς ὠφελείας μηκέτι ζητεῖν ἔλεγχον ἀκριβέστερον· εἰ γὰρ οἱ μὲν δηοῦσι τὴν γῆν διαφθεῖραι καὶ τὴν χώραν καὶ τοῖς Ἀττικοῖς λυμῆνασθαι πράγμασιν ἐπειγόμενοι· ἐγὼ δὲ τέτμηκα τοὺς ἀγροὺς κωλύσαι τῆς ἐπιβουλῆς Λακεδαιμονίους βουλευόμενος, τῆς ἀτόπου προσηγορίας δικαίως ἂν τις ἀφέλοιτο τὸ πραχθέν· οὐ γὰρ τῆς χώρας δεδύνηται τοὺς πολεμίους ἀπελαύνειν ἢ δῆλως· εἰ δὲ τανῦν οὐκ ἐνοχλεῖ τῇ πόλει στρατιώτης μαχόμενος, οὐδὲ πολεμικῇ στενοχωροῦμαι τῇ φάλαγγι, ἐκπλήττων τὴν ἐπιχείρησιν, δι' ἣν πολεμοῦντες ἡμῖν οἱ Λακεδαιμόνιοι μένουν οὐ τετολμήκασιν. Μετὰ ταῦτα θήσεις τὴν μετάληψιν, ἐν ᾗ ἐστὶ τὸ οὐχ οὕτως ἔδει ποιῆσαι Λακεδαιμονίους φυγεῖν· οἷον ἄλλ' οὐχ οὕτως ἔδει, φατέ, ἐλευθερῶσαι Πελοποννησίων τὴν πόλιν. Ἡ Λύσις ἀντιληπτική· ὅτι ἔξεστι τοῖς στρατηγοῖς νικᾶν τοὺς πολεμίους, ᾧ βούλονται τρόπῳ· ἄλλ' ἐλευθεροῦν πολεμίων τὴν πόλιν, ὅπως καὶ βούλονται, τοῖς στρατηγοῖς συγκεχώρηται· εἰ μὲν γὰρ τῶν στρατηγῶν ἡ πόλις ἀφήρηται τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ τοῦνομα μὲν ἔχειν μετὰ τοῦ σχήματος τῶν πολεμίων ἡγούμενος, τοῦ πράττειν δὲ τὸ παριστάμενον ἐν πολέμοις οὐ κατέστηκε κύριος, καλῶς τὸ μὲν γεγόμενον αἰτιά, τὸ δὲ μὴ πεπραγμένον ἐπιζητεῖς· εἰ δὲ μετὰ τοῦ σχήματος δῆμος τὴν ἐξουσίαν χαρίζεται, καὶ τοῦ ποιεῖν τὸ νομιζόμενον δίδωσιν ἄδειαν, τί τηνάλλως ταύτην εἰσῆγγειλας τὴν γραφὴν, τοῦ πολέμου τοῖς στρατηγοῖς παραχωροῦντος τὰ πράγματα; σκόπει γὰρ τίνος χάριν ὁ δῆμος ἐκπέμπει μετὰ τῆς φάλαγγος ἐπὶ τὴν μάχην ἡγούμενον· οὐχ ἵνα καθ' ἑαυτὸν καὶ μόνος σκεπτόμενος καὶ συμβαλεῖν ἔχη, καὶ κωλύῃ τὸ στράτευμα, καὶ καταναγκάζειν φρούρια, καὶ ζητεῖν τὴν ἐπήρειαν λόχῳ κατὰ τῶν πολεμίων παρασκευάσασθαι· ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς τὴν ἐξουσίαν, ταῦτα παρὰ τῶν νόμων τὴν ἄδειαν προξενεῖ· οὕτω κατὰ Λακεδαιμονίων οὐ κατ' Ἀθηναίων τὸ τόλμημα· καὶ καθαρὰν δείξας τοῖς πολεμίοις τὴν Ἀττικὴν ἀγαπήσαι τὴν φυγὴν τοῖς καθ' ἡμῶν εἰςβαλοῦσι παρεσχόμεν· εἴτα κατασκευάσεις τὸ ἀντιληπτικὸν παραδείγμασι παλαιοῖς, ἀπὸ τῶν προσώπων τῶν παλαιῶν στρατηγῶν λαμβάνων τὰς ἀφορμὰς, ἀπὸ τῶν συμβόλων, ἀπὸ τῶν πραγμάτων, ἀπὸ τῆς νίκης τῆς κατὰ βαρβάρων· οἷον οὕτως Θεμιστοκλῆς ἐστρατήγει καὶ μετῆγε τὴν πόλιν ἐπὶ τὴν θάλατταν, καὶ παρεδίδου Πέρσαις τὴν Ἀττικὴν ποιεῖν ὅ τι καὶ βούλονται· οὕτως Μιλτιάδης δρόμῳ τὸν Μαραθῶνα κατελάμβανε· καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.195 Μετὰ ταῦτα θήσεις στοχαστικὴν ἀντίθεσιν· ἄλλ' εἰκὸς ὀργισθῆναι τοὺς θεοὺς ἡμῖν τετμηκόσι τὴν Ἀττικὴν. Λύσεις πάλιν στοχαστικῶς ἀπὸ τῆς ποιότητος τῶν Ἀθηναίων· ὅτι εὐσεβεῖς ἀπὸ τῶν δωρεῶν τῶν θεῶν, ἀπὸ τῆς τοῖς θεοῖς γενομένης φιλονεικίας περὶ τῆς χώρας, ἀφ' ᾧ οἱ θεοὶ τῆς χώρας ἡράσθησαν, καὶ τῶν τοιούτων· ἐρεῖς δὲ οὕτως ὅτι οἶμαι καὶ τοὺς θεοὺς ἡδεσθαι, ὅτι ὑπὸ Περικλέους, ἀλλὰ μὴ Λακεδαιμονίων ἡ χώρα τέτμηται.

8.196

καὶ ὅτι πιστεύω ταῖς ἐν Ἐλευσίνι θεαῖς, τοῦτον ἐκβεβηκέναι μοι τὸν νοῦν, καὶ τὸ στρατήγημα τοῦτο ἐξ ἀνακτόρων δοῦναι τῶν μυστικῶν· ἵνα μὴ δῶρον, ὃ πεφιλοτίμηται ἡ Δημήτηρ τῇ πόλει, τοῦτο τῷ πολέμῳ λοιπὸν ἀφαρπάσῃ τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιος, καὶ καρπὸν ὃν παρ' ἡμῶν Σπαρτιάτης ἐδέξατο, τοῦτον παρ' αὐτὴν τὴν Ἐλευσίνα λυμῆνται· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ἀπόλλων ὁ πατρῷος τῇ πόλει, ὁ διαφόρους τιμὰς καὶ προσηγορίας παρ' Ἀθηναίων δεξάμενος, οὐχ οὕτω χαρίζεσθαι Δωριεῦσιν, ὥς Ἀθηναίοις ἐσπούδακεν· οὗτος ὁ πατρῷος ἡμῖν οὐ λυπήσει τὸ γένος ποτὲ, οὐδ' ἀγανακτήσει κατὰ τῆς χώρας ὁ Πύθιος, πομπαῖς ἀεὶ ταῖς παρ' ἡμῶν καὶ θυσίαις ἡδόμενος· ἐκ πολλῶν ἔχω τοὺς θεοὺς ἐπιδειῖναι τὴν πόλιν φυλάττοντας· ἐξ ὧν ἀεὶ πολεμοῦσιν ἡμῖν συλλαμβάνονται, ἐξ ὧν πολλὰς Ἀθηναίοις πεφιλοτίμηνται χάριτας, ἐξ ὧν τὴν πόλιν μᾶλλον τῶν ἀπανταχοῦ χωρίων προτετιμήκασιν· ταῦτα ποιεῖ μηδεμίαν γενέσθαι παρὰ τῶν θεῶν ἀγανάκτησιν· ταῦτα δείκνυσι τοὺς θεοὺς καθ' ἡμῶν οὐδαμῶς δυσχεραίνοντας· τίς γὰρ ἂν ἔλοιτο τῶν θεῶν δεῖξαί τινα κατὰ τῆς Ἀττικῆς ἀγανάκτησιν; εἴτα ἔπαγε τὰ κατὰ μέρος ἐκτείνων ἕκαστον, εἴτα ἔπαγε τὰ κατὰ Κόρην καὶ Δήμητραν, ὅτι Ἀθηναίους μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων προτιμήσασαι τὸν σῖτον δεδῶκασιν καὶ παρ' Ἀθηναίοις τὴν πλάνην ἡ Δημήτηρ ἔστησεν· καὶ οὐκ ἂν ἔλαιντο, οὐς αὐταὶ αἱ θεαὶ εὖ πεποιήκασιν καὶ τετιμήκασιν, τούτους κακῶς διαθεῖναι· ὁμοίως τὰ κατὰ τὴν Ἀθηνᾶν, τὰ κατὰ τὸν Διόνυσον, καὶ οὕτως ἐπέξελθε πομπεύων εἰς ἕκαστον· καὶ μελετῶν καὶ δεικνὺς, ὅτι οὐκ ἂν ὀργισθῇσονται οἱ θεοί.

8.197 Μετὰ τὴν στοχαστικὴν ἀντίθεσιν θήσεις ἄλλην μετάληψιν· ὅτι ἔδει τῷ δήμῳ ἀνακοινώσασθαι. Λύσεις τῷ ἀδυνάτῳ· ὅτι οὐχ οἷόν τε ἦν κατεπειγόντων τῶν πραγμάτων. ἀλλὰ κοινώσασθαι, φησὶν, ἔδει τῇ πόλει, καὶ τοῦτο πρᾶξι συνεχώρουν Λακεδαιμόνιοι· βουλευομένην δὲ Σπαρτιάται τὴν ἐκκλησίαν ἀνέμενον; ἢ μικρὸν ἐπεῖγον τὴν εἰσβολὴν, ἵνα τινὰ καὶ ψήφον περὶ τῆς μάχης ἐνέγκωμεν; οὐχ οὕτως ἔμελλον καθ' ἡμῶν βραδύνειν Λακεδαιμόνιοι, ἵνα καὶ συνόδου καὶ ψήφων καὶ ῥήτορος ἡνεσχόμεθα. πρὸς θεῶν οἱ πολέμιοι ἐστήκεσαν, οὐ πολὺ τῆς Ἐλευσίνος ἀπεῖχον Πελοποννήσιοι· εἴτα τοῦ θορύβου λοιπὸν ἀπτομένου τῆς Ἀττικῆς, ἔδει τὸν δῆμον ἐκδέχεσθαι ἢ μένειν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τὸ ψήφισμα, ἵνα Λακεδαιμόνιοι πρὸ τοῦ δοκιμασθῆναι γνώμην τινὰ φθάσωσι τὴν γῆν πυρπολήσαντες· ἢ δόξω παρὰ τῷ δήμῳ βαρὺς τῷ καιρῷ μὴ συμμετρήσας τὰ πράγματα, ἢ συγχωρεῖν Λακεδαιμονίοις τὴν πόλιν τὸν καιρὸν μάτην ἐκεῖνον μεταπεμψάμενος· εἰ γὰρ ὁ τὸν καιρὸν στοχασάμενος καὶ τὸ κατορθοῦν ἔχει τοῖς λογισμοῖς συνεπόμενον, ὁ τοὺς καιροὺς καλῶς μὴ στοχασάμενος ἀμαρτάνων πολλάκις οὐδαμοῦ κατορθοῖ τῆς πολιτείας τὸ σπουδαζόμενον. πάλιν δὲ αὐτὸ τοῦτο κατασκευάσεις παραδείγμασι· ἄρα εἰ ἔμενε Μιλτιάδης, ἄχρις ἂν ἀνακοινώσεται τῇ πόλει, ἔδει τρέχειν ἐπὶ Μαραθῶνα; ἢ τὸ μέγιστον ἂν ἐκείνῳ κατέρθουν τὸ τρόπαιον; οὐδαμῶς· ἢ Θεμιστοκλῆς ἐν ταῖς κατὰ Μήδων συμβουλαῖς εἰ συνέμενε, μέχρις ἂν λάβῃ παρὰ τοῦ δήμου τὸ σύνθημα τὸ κατὰ Σαλαμίνα, περιεποίησεν ἂν τῇ πόλει κατόρθωμα; καὶ τὰ ὅμοια· ἐντεῦθεν θήσεις τοὺς ἐπιλόγους. Οἱ δὲ ἐπίλογοι εἰσὶν ἀπὸ τῆς ποιότητος τοῦ Περικλέους, ἐπαγγελίαν ἔχοντες μεγάλων καὶ πολλῶν κατορθωμάτων, περίπλουν τῆς Πελοποννήσου, καὶ μὴ μόνον Σπαρτιατῶν δῆσιν, ἀλλὰ καὶ πολιορκίαν καὶ τῆς παρασκευῆς ἔκθεσιν καὶ παράθεσιν τῶν Μηδικῶν, ἐν τῷ λέγειν, ὅτι ὑπερβαλέσθαι με δεῖ τὰ κατὰ Μαραθῶνα, νικήσω τὰ κατὰ Σαλαμίνα, καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ἡθοποιίας, ἃ πολιορκῶ, ἐρεῖ πρὸς Λακεδαιμονίους ἢ πρὸς τοὺς Ἀθηναίων συμμάχους καὶ ἔκφρασιν τοῦ ἀπόπλου τοῦ στόλου, καὶ ὅσα παραπλέων πολιορκήσει, καὶ ὅτι Κορινθίους πρῶτους ποιήσει ἀναστάτους, καὶ ἔκφρασιν τοῦ πλοῦ, καὶ ὅτι πάλιν συλλήφονται μοι αἱ θεαὶ, συμμαχήσουσιν οἱ κρεῖττονες, καὶ ὅτι ἐπίφοροι πάλιν ἡμῖν κατὰ Λακεδαιμονίων πνεύσουσιν ἄνεμοι, καὶ ὅτι νῦν καλέσω τὸν Ἰακχον εὐκαιρότερον, νῦν τὸ νέφος τὸ μυστικὸν κατὰ Λακεδαιμονίων πεσεῖται καιριώτερον, καὶ ὅτι οὐ λήψομαι μόνον

τοὺς Λακεδαιμονίων ἀγροὺς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς αἰχμαλώτους, ἵνα διδάξω Λακεδαιμονίους μετὰ τὴν μάχην, ὅτι διὰ Περικλέα καὶ Σπαρτιάται τοῖς Ἀθηναίους δουλεύουσιν.

8.198 ANTISTATIKON ALLO. Πολεμίων ἐπιόντων ἐτείχισεν ὁ στρατηγὸς τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν μνημάτων· νίκη γέγονε, καὶ κρίνεται ὁ στρατηγὸς τῆς εἰς τοὺς κατοικομένους ἀσεβείας. Ἡ κατάστασις ἔχει τὴν τῶν πολεμίων ἔφοδον ἐν αὐξήσει, καὶ τὴν χειροτονίαν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τὴν παράταξιν, καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ τειχισμοῦ, καὶ ὅτι οὐδεμιᾶς οὔσης σωτηρίας, ἐκ τῶν μνημάτων τὴν πόλιν ἐτείχισεν ἀντ' ἄλλου τινὸς στρατηγήματος, ἀντὶ παρατάξεως, καὶ τῶν τοιούτων· εἴθ' ὅτι νίκη γέγονεν· οἱ δὲ τὴν εὐεργεσίαν μεταποιοῦσιν εἰς ἔγκλημα· καὶ τὴν χάριν εἰς κατηγορίαν μετάγουσι· καὶ τὰ τοιαῦτα μετὰ τὴν κατάστασιν ἐμπεσεῖται ΟΡΙΚΟΝ παραγραφικόν, τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ ἐν τοῖς ἀντιληπτικοῖς ἐπεδείξαμεν· ἃ ῥαδίως οὐχ εὐρεθήσεται· οὐκοῦν οὐδὲ ἐνταῦθα ἐμπεσεῖται διὰ τὸ μὴ δυνάσθαι λέγειν, ὅτι τοῦτο ἀσέβεια οὐκ ἔστι· τὸ δὲ παραγραφικὸν ἐμπίπτει, ἐὰν ᾗ γενικὸν τὸ ἔγκλημα· οἷον, ἀσέβεια ἢ δημόσιον ἀδίκημα.

8.199 ἐὰν δὲ ἄτομον, οὐκ ἐμπίπτει· οἷον φόνος ἢ κλοπὴ ἢ πατροτυψία· μὴ ἐμπίπτοντος δὲ τοῦ ὀρικοῦ παραγραφικοῦ, ἔπαγε εὐθὺς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἃ περιέχει τὸ ἔγκλημα. Ἀλλ' ἐτείχισας ἐκ τῶν μνημάτων τὴν πόλιν. Ἡ Λύσις γίνεται τῇ ἀντιθέσει· ὅτι ὑπὲρ ὑμῶν πεποίηκα, ἵνα μὴ τι γένηται· τοιγαροῦν καὶ νενικήκαμεν τοὺς πολεμίους, τοὺς δεινούς καὶ φοβερούς τυγχάνοντας, ἢ τοιούτους καὶ τοιούτους ὄντας. εἴτα τῇ διανοίᾳ χρήσῃ· μεθ' οἷας διανοίας ἐτείχισα τὴν πόλιν· οἷον, εἰ μὲν γὰρ κακόνους ὦν καὶ μηδενὸς ὑποκειμένου πράγματος τοὺς τάφους διώρυττον, καλῶς ἔχει τοῦτο ἔγκλημα· εἰ δὲ βουλόμενός τι πράξει ὑπὲρ ὑμῶν καὶ κατορθῶσαι τῇ πόλει τὴν ἐλευθερίαν τοῦτο ἔπραξα· εἴθ' ὅτι καὶ στρατηγὸς ὦν ἐγκεχειρισμένος τὰ τῆς πόλεως πράγματα, ἐπ' ἐμοὶ ἦν τὸ τειχίζειν ὅπως δήποτε, καὶ τὴν χρεῖαν γίνεσθαι· εἴτα ὅτι ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας ἐλευθερίας τοῦτο διαπραξάμενος, ἀνθ' ὅτου τοῦτο ἔχω τὸ ἔγκλημα· εἴτα πρὸς λύσιν πάλιν χρήσῃ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τῷ βίαιῳ ὄρω· ὁ δὲ βίαιος ὅρος ἐστὶ τὸ δεῖξαι, ὅτι μάλιστα οὐκ ἔστιν ἀσέβεια τοῦτο τὸ εἰς δέον χρήσασθαι τοῖς μνήμασι καὶ ὥσπερ συναγωνιστὰς τοὺς κατοικομένους λαβεῖν, καὶ συνεργοὺς τῆς νίκης ποιήσασθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. Μετὰ ταῦτα θήσεις καὶ τὴν ἀντίληψιν, ἥτις αἰεὶ ἐν ταῖς ἀντιθετικαῖς ἐμπίπτει· ἄλλως ἔδει τειχίσαι τὴν πόλιν· μὴ μέντοι ἐκ τῶν μνημάτων.

8.200 ΛΥσεις τῇ ἀνάγκῃ, τῶν πολεμίων βία, τῷ κατεπεῖγεσθαι. καὶ ὅτι διὰ τὸν καιρὸν τοῖς παρακειμένοις ὡς τάχος ἐχρησάμην· εἴτα ὅτι οὐδὲ ἀλλαχόθεν τειχίσαι τὴν πόλιν οἷόν τε ἦν παρακειμένων τῶν τάφων, καὶ ἐκ τοῦ προχείρου τὴν ὕλην ἐχόντων, καὶ τῶν μὲν εὐθὺς σχῆμα σωζόντων τοῖς τείχεσι, τῶν ἐν τῇ πόλει κεχωρισμένων. εἴθ' ὅτι οὐδὲ κελευόμενοι στρατιῶται φείδεσθαι ἡδυνήθησαν ἂν, τοῦ πολέμου πάντα κινεῖν ἐκβιαζομένου, τῆς ταραχῆς ἐχούσης μὴ μόνον ἀνακινήσαι τοὺς τάφους, ἀλλὰ καὶ δημόσια ἔργα εἰ πλησίον ἦν, καὶ ἀπὸ τούτων λαμβάνειν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Μετὰ τὴν μετάληψιν τοὺς ἐπιλόγους· ἐπιλόγους πομπικοὺς ποιήσει πάνυ τυγχάνοντας, καὶ χαριστάτους καθ' ὑπερβολήν· ἐρεῖς γὰρ, νῦν τοὺς τάφους ἐπισκευάσωμεν, νῦν ἐγείρωμεν μείζονα τοῖς κατοικομένοις τὰ μνήματα, ὡς νενικηκότες, ὡς κατορθώσαντες· κατασκευάσω τοῖς κειμένοις τοὺς τάφους· εἴτα ὅτι ἐπιγράψω τοῖς μνήμασιν· „οὔτοι τῇ πόλει τὸ τρόπαιον, οὔτοι τὴν νίκην προὔξენησαν“· ἐρῶ ὅτι κοινωνοὶ τῶν κατορθωμάτων ἡμῖν γεγέννηται. ἂν δὲ καὶ τοῦτο ἐργάσωμαι, οὐ μέχρι τούτου στήναι δεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐναγίσαι. εἴτα διασκευῇ χρήσῃ καὶ σχήμασι. ποῦ τὰ λάφυρα προσενέγκοι τις; ἐκ τῶν λαφύρων τοῖς μνήμασιν, ἐκ τῶν αἰχμαλώτων ἐπισφάξαι με δεῖ. ἂν δὲ δοκῇ τῇ πόλει, αὐτὸς καὶ σπονδὰς ὑπὲρ τῶν γεγεννημένων ποιήσομαι, καὶ φιλοτιμότερον σπείσω τοῖς τελευτήσασιν, ὡς ὑπὲρ τροπαίων, ὡς ὑπὲρ τῆς νίκης, ὡς τὴν πόλιν ἐλευθερώσας· ποῦ ποτὲ εἰσιν οἱ ῥήτορες· συμβουλεύσει τις πομπήν, συμβουλεύσει τις γενέσθαι πανήγυριν. μὴ γὰρ ἐγὼ τοῦτ' εἰργασάμην

τὸ τρόπαιον· αὐτοὶ συνεξήλθον ἡμῖν οἱ πρόγονοι, αὐτοὶ τὴν μάχην ὑπὲρ ἡμῶν κατωρθώκασιν, αὐτοὶ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας προέστησαν.

8.201 ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ ΑΛΛΗ. Λαβὼν τις ἐπὶ προδοσίᾳ χρήματα ἔδωκε τοῖς στρατιώταις· νίκη γέγονεν· κρίνεται ὁ στρατηγὸς δημοσίων. Ἡ κατάστασις ἔχει τὸν πόλεμον, τοὺς κινδύνους, τὴν παρασκευὴν, τὴν παράταξιν, τὸ παρατεῖναι τὴν μάχην, καὶ χρόνον ἀναλωθῆναι πολὺν, καὶ τὴν πενίαν ἐν αὐξήσει εἰσαγομένην, καὶ ἡθοποιίας καὶ πλάσεις τεινούσας πρὸς φόβον καὶ ἀνάγκην τοῦ πορίσαι τὰ χρήματα, καὶ ὅτι οἱ μὲν ἐζήτουν φαγεῖν, οἱ δὲ μένοντες ἄλλων ἄψασθαι· εἴτα ὅτι ἐγὼ δεξάμενος χρήματα διέδωκα, φήσας πρὸς ἑμαυτὸν προσῆκον, μὴ μόνον καταστρατηγῆσαι τῶν πολεμίων, ἀλλὰ καὶ τῆς τύχης εἰς ἀπορίαν στρατιώτης ἦλθεν ἀπὸ τοῦ δαίμονος· αὐτὸς εὗρήσω πόρον, αὐτὸς πορίσω τροφάς, ταῦτ' ἐννοήσας, ταῦτα ἰδὼν ἐδεξάμην τὰ χρήματα, διέδωκα πενομένοις στρατιώταις φήσας, οἱ πολέμιοι καθ' ἑαυτῶν ὑμᾶς μισθοδοτοῦσιν· οἱ δυσμενεῖς ὑμᾶς καθ' ἑαυτῶν προτρέπονται χρήμασι· ταῦτ' ἐννοήσας, ταῦτ' εἰπὼν παρέσχον τὰ χρήματα· ἐστρατεύσαντο λαβόντες καὶ νενικήκασιν· καὶ μετὰ τὴν νίκην καὶ τὸ κατόρθωμα ἀντὶ τοῦ στεφάνου, ἀντὶ τοῦ ζητεῖν ἀμοιβήν, ὡς προδότην εὐθύνουσι καὶ τὴν εὐεργεσίαν εἰς ἔγκλημα ἄγουσιν. ΟΡΙΚῶ παραγραφικῶ· καίτοι προσῆκον ἦν ἐγκαλοῦντας αὐτοὺς, γραφομένους προδοσίας, μὴ μέχρι λόγων ἰστάναι τὸ ἔγκλημα, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ δεικνύειν εἰ τί μοι πέπρακται· ποῖον χωρίον προὔδεδώκαμεν, ποῖαν φάλαγγα, ποῖον εἰπέ ναυτικὸν, ἀλλὰ τί τῶν ἀπορρήτων ἐξήγγειλα; τί τῶν πρὸς τὴν νίκην οὐ πέπρακται; εἴτα πάντων ὀφειλόντων εἰς ἐλευθερίαν ὑπάρξει τῇ πόλει, κατορθωσαμένων ἡμῶν προδότης μετὰ τὴν νίκην προσαγορεύομαι· καὶ δύσνους ὁ τὴν ἐλευθερίαν προξενήσας ὀνομάζομαι· καίτοι προσῆκον ἦν χρωμένους αὐτῷ παρὰ τοὺς νόμους σχήματι δεικνύειν οὕτως καὶ παρὰ τοὺς νόμους τὰ πράγματα· οὐ γὰρ δήπου λόγῳ μὲν προδότης εἰμὶ, πράγματι δὲ οὐ· ΜΕτὰ τὸ ὀρικὸν παραγραφικὸν θήσεις τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους.

8.202 ἀλλ' ἐδέξω, φησὶ, παρὰ τῶν πολεμίων τὰ χρήματα. Εἴτα λύσεις τῇ καταστάσει· ὑπὲρ ὑμῶν ἐδεξάμην, ἵνα νίκη γένηται, καὶ ὅτι εἰ μὴ ἐτράφησαν οἱ στρατιῶται καὶ χρήματα ἔλαβον, οὐκ ἂν ἐγένετο νίκη· εἴθ' ὅτι χρημάτων ἐστὶ πάντοτε χρεία, καὶ μάλιστα ἐν πολέμοις· ὅταν οὖν ὑπὲρ ὑμῶν δεξάμενος φανῶ, οὐ δεῖ ἐπὶ τούτοις ἀγανακτεῖν, Εἴτα λύσεις τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τῇ διανοίᾳ. ὅτι δεῖ καὶ τὴν προαίρεσιν τοῦ δεξαμένου ὀρᾶν, καὶ πῶς ἐδεξάμην, καὶ πῶς ὑπὲρ τοῦ τι κακὸν τὴν πόλιν ἐργάσασθαι, οὐ δὲ ὑπὲρ τοῦ ἀληθῶς καταπροδοῦναι τι τῶν κοινῶν, ἀλλ' ἵνα τοῖς πραττομένοις χαρίσωμαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν φυλάξω τοῖς πολίταις ἀκέραιον, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἴτα ἐξῆς λύσεις τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τῷ βιαίῳ ὄρω. καὶ τοῦτο αὐτὸ μάλιστα λαβεῖν χρήματα ὑπὲρ ὑμῶν ἐστὶ καὶ τῆς πόλεως. οὔτε γὰρ ἐζημιώθητε, καὶ ἡ φάλαγξ ἐγένετο, καὶ νίκη γέγονεν. ὥστε ἀνθ' ὧν χάριν ὀφείλουσιν ἐγκαλεῖν καὶ κατηγορεῖν ἡμῶν τετολμήκασιν. Μετὰ ταῦτα θήσεις τὴν μετάληψιν· ἀλλ' ἔδει, φησὶν, τὴν ἀπορίαν ἐνέγκαι τῇ πόλει, καὶ παρὰ τοῦ δήμου δέξασθαι χρήματα. ΛΥσεις ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων· ὅτι οὐκ ἦν δυνατόν, ἐπικειμένου τοῦ πολέμου, τῶν πολεμίων στενοχωρούντων, συγκλειόντων ἡμᾶς, περιστοιχιζομένων τοῦτο ποιεῖν· εἴθ' ὅτι ἡττήθημεν ἂν, εἰ τοῦτο ἐποίησα. ἔδει γὰρ πρῶτον ἀποστεῖλαι, εἴτα γενέσθαι πρόσοδον τῷ πεμφθέντι, εἴθ' ὑμᾶς οὕτω βουλεύσασθαι, εἴτα ψηφίσασθαι, εἴτα ἀπαιτῆσαι καὶ συναγαγεῖν οὕτω τὰ χρήματα, καὶ μετὰ ταῦτα ζητῆσαι τοὺς κομίσοντας· ἐν δὲ τούτοις πόσος ἀνῆλίσκετο χρόνος, ἢ τίς οὐκ ἐτρίβετο καιρὸς; εἴτα χρημάτων ἐν ἐνδείᾳ καθεστηκότων ἡμῶν, καὶ χρόνου παριόντος πολλοῦ, τί ἔδει προσδοκᾶν; οὐχὶ δουλείαν; οὐχὶ ἥτταν; οὐχὶ τῶν πολεμίων νίκην κατὰ κράτος; ταῦτ' ἐγὼ ὑφορώμενος τῆς χρείας γεγένημαι, καὶ πρὸς τὸ παρὸν ἐχρησάμην τοῖς τῶν πολεμίων χρήμασι· τοιγαροῦν εὐθὺς ἅμα τῇ δόσει καὶ τὸ τρόπαιον ἐπηκολούθησε κατόπιν τῶν χρημάτων, καὶ ἡ νίκη γεγένηται.

8.203

Επίλογος μετὰ ταῦτα. ἔστι δὲ λίαν πομπικὸς, οἷον ἀπὸ τῶν χρημάτων, ὅτι τοσαῦτα προεμαντευσάμην τῇ πόλει τὰ τρόπαια, ἐντεῦθεν νικᾶν τοὺς πολεμίους ἡρξάμην. καὶ τοῦτο παρὰ τὸν πόλεμον γεγένηται μοι πρῶτον στρατήγημα. ταῦτά μοι πρὸ τοῦ τροπαίου τὰ λάφυρα. ἐντεῦθεν νικᾶν τοὺς πολεμίους ἡρξάμην. Εἴτα μετὰ τὰ τοιαῦτα ἐρεῖς τί δὴ ἐπαγγέλλομαι τῇ πόλει αἰχμαλώτους· πληρώσω τὸ δεσμωτήριον σωμάτων, τὸ δὲ πεδίον νεκρῶν· τότε μοι φανείτω ὁ κατήγορος, ὅταν ἄγω παῖδας, γυναῖκας, ὅταν αὐτοὺς τῶν πολεμίων τοὺς στρατηγούς, ἀλλ' ἴσως φθόνος ἦν, βασκανία τοῦ κατορθώματος· τοῦτ' αὐτοῖς τὴν γραφὴν ἀνεκίνησε. τοῦτο συνήγαγε τὸ δικαστήριον, ἀλλ' αὐτὸς οὐ μνησικακήσω τῇ πόλει. τί με ἐπὶ πολὺ κατέχετε; ἀπολύσατε τοῦ βήματος· ἐντεῦθεν κατὰ τῶν πολεμίων ἐπείγομαι· ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου λαβεῖν σπουδάζω τὴν παράταξιν· δεῖξαι τὸν προδότην τοῖς κατηγόροις καὶ δευτέραν νίκην προήρημαι. Στασιάζουσιν ἐπέστησαν οἱ ἀστυγείτονες ὠπλισμένοι· καὶ πέπαυται μὲν ἡ στάσις· κρίνουσι δὲ οἱ παυσάμενοι τοὺς ἐπιστάντας ἐπιβουλῆς.

8.204. (1a) Ἡ κατάστασις ἔχει τὴν πρὸ τούτου τῆς πόλεως ἡσυχίαν, εἴτα τὴν στάσιν, ἐπεκτείνοντός σου τὰ ἐν τῇ στάσει κακά· καὶ ὅτι φόνοι, καὶ τῶν νόμων ἀναιρέσεις· τῶν μὲν τάδε, τῶν δὲ τάδε βουλευομένων· καὶ ὅτι οὐδεμία ὁμόνοια ἦν, καὶ ὅσα τοιαῦτα· εἴθ' ὅτι ἐπέστησαν οἱ ἀστυγείτονες ὠπλισμένοι, καὶ ἐπαύσατο ἡ στάσις. ΟΡΙΚῶ παραγραφικῶ· καὶ τίς τῆς ἐπιβουλῆς ἡ ἀπόδειξις; οὔτε γὰρ ἀνείλομέν τινα, οὔτε χώραν κατελάβομεν, οὔτε καρποὺς ἐδηλώσαμεν· καὶ πόθεν ἐπιβουλῆς κρινόμεθα; Ἡ Λύσις ὀρική· ὅτι οὐ μόνον ταῦτά ἐστιν ἐπιβουλῆς ἔργα, ἀλλὰ καὶ τὸ ξιφῆρεις ἐπέρχεσθαι· καὶ ἐρεῖς αὐτὰ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. Εἴτα θήσεις ἐξ ἀντιθέσεως τὴν ἀντίστασιν. ἀλλ' ἐπαύσαμεν, φησὶν, ὑμᾶς στασιάζοντας. ΚΑΙ λύσεις μεταλήψει· ἐπαύσαμεν, λέγεις, τὴν στάσιν, διότι οὐκ ἡδυνήθησαν εἰς πέρας ἀγαγεῖν τὴν ἐγχείρησιν τοῦτο λέγεις· καὶ διότι θάττον ἡμεῖς ἐπαυσάμεθα τοῦτο ἐρεῖς· καίτοι γε λόγοις ἔδει καὶ συμβουλαῖς παῦσαι τὴν στάσιν, οὐχὶ τῷ φανῆναι μετὰ τῶν ὅπλων, πρέσβεις πέμποντας, τοὺς αἰτίους ἀναζητοῦντας τῆς ταραχῆς, πείθοντας, συνάγοντας ἐκκλησίαν, καὶ συμβουλευόντας ὡς δεινὸν ἡ στάσις, ὡς ἀπόλλυσι πόλιν διχόνοια, ὁμόνοια διαφυλάττει δῆμον· καὶ παράδειγμα ὅτι καὶ τὰς δημοτικὰς οἰκίας στάσις ἀναιρεῖ, καὶ πανταχοῦ στάσις φθείρει τὰ σύμπαντα. ΕΠΙΛόγῳ συμβουλὴν ἔχοντι ὁμονοίας· καὶ ὅτι ἐκ τῆς πείρας οἷόν ἐστι τὸ στασιάζειν ἐγνώκαμεν. καὶ ὅτι μηδεὶς μηκέτι διαφερέσθω πρὸς τινα, σπεισώμεθα, δείξωμεν τοῖς ἀστυγείτοσι τὴν ὁμόνοιαν, πέμψωμεν, ἐξέλθωμεν, τῆς ὁμονοίας ἀρξώμεθα, δείξωμεν ὅπως ἀλλήλων φειδόμεθα, μὴ καταπροδῶμεν τὴν πόλιν, οἱ ἀστυγείτονες ἔδειξαν ὅπως διάκεινται πρὸς ἡμᾶς, τοὺς καθ' ἡμῶν καιροὺς ἐπιτηροῦσι· καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.205 ΜΕΤΑΣΤΑΣΙ Σ. Δημοσθένης ἐπέμφθη στεφανώσων Ἀλέξανδρον. εὐρὼν Θήβας κατεσκαμμένας οὐκ ἐστεφάνωσε. καὶ ἐπανελθὼν κρίνεται δημοσίῳ. Δεινὸς ὁ Δημοσθένης καὶ φιλέλλην· ἀεὶ τοιαύτην γὰρ καὶ ἐν τοῖς λόγοις τὴν πολιτείαν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ὠρίσατο· μετέχει δὲ καὶ πάθους ὁ λόγος· πόλις γὰρ ἡ Διονύσου καὶ Ἡρακλέους κειμένη χωρεῖ τὸ πάθος τῷ πλάσματι· διαβάλλει δὲ καὶ λεληθότως Ἀλέξανδρον· οὐ γὰρ ποιεῖται μετὰ παρρρησίας τὸν λόγον, καὶ τὴν τύχην Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν δύναμιν εὐλαβούμενος· καθόλου δὲ γνωστέον, ὅτι πᾶσαι αἱ ἀντιθετικαὶ τοῖς αὐτοῖς διαιροῦνται κεφαλαίοις, μεταλλαττομένης τῆς ἀντιθέσεως τῆς χαρακτηριζούσης τὴν στάσιν· ἡ γὰρ ὑπὲρ τοῦ παθόντος λέγει πεποιηκέναι, ἡ δείκνυσιν ἕτερον, ἡ ἄξιον εἶναι τὸν παθόντα, ἡ συγγνωμονηκέναι καὶ ἐλεῆσαι. ψυχῆς γὰρ πάθος ἐπὶ συγγνώμῃ προτείνεται. παθητικὴν οὖν ποιήσῃ τοῦ πρώτου προοιμίου τὴν ἔννοιαν· ἀπάντων, ὡς ἔοικεν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πειρασθῆναί με τῶν παραδόξων ἀπέκειτο, πόλιν ἰδεῖν ἐν μέσῃ Βοιωτίᾳ κειμένην. καὶ μετὰ Θήβας οὐκ ἔτ' οὔσας, ὅτι μὴ στεφανοῦντας Ἀθηναίους ἀπέδειξα παρὰ τὴν Καδμεῖαν Ἀλέξανδρον τοιαύτην ὑπομεῖναι γραφὴν· εἰ μὲν γὰρ ἄλλης τινὸς χώρας ἀνηρημένης πολεμίας ἡμῖν οὐκ ἐπλήρουν τῇ πόλει τὸ σπουδαζόμενον, ἢ βάρβαρον τὸν Μακεδόνα μετὰ τὴν

πρᾶξιν ἡτίμαζον, καλῶς ἔδει κατ' ἐμοῦ τιμωρίας καὶ κρίσεως· καὶ Δημοσθένης ἡγεῖτο παραπρεσβείας μετὰ τὴν ἐπάνοδον εὐθυνόμενος· ἐπειδὴ δὲ τὸ πάθος τὸ κατὰ Θηβαίων ἐκπέπληγμαι, καὶ τηλικαύτην κατὰ τὴν Ἑλλάδα γενομένην οὐκ ἦνεγκα συμφορὰν, ἐν οἷδα τοῦτο κεχωρισμένως τῇ πόλει, τὸ συναλγῆσαι δόξαι τοῖς δυστυχήμασιν· ἵνα μὴ πάθους ἀπανθρώπου κατὰ τὴν Ἑλλάδα γεγεννημένου μετὰ τῶν πεπτωκότων ἅπαντες καὶ τὰς Ἀθήνας ὡς ἀπανθρώπους ὀδύρωνται· δεύτερον εἴποισ ἂν τοιοῦτον πληκτικὸν καὶ δριμύ καὶ Δημοσθενικῆς μετέχον βαρύτητος· εἰ οὖν ξένος τις ἦν, καὶ τὴν πόλιν ἡγνόουν, πρὸ πάντων ἔμαθον ἂν παρ' ὑμῶν, πότερον παρ' Ἀλεξάνδρῳ ἢ παρ' Ἀθηναίοις τυγχάνει τὸ δικαστήριον· οὕτω παράδοξος ἡ γραφὴ τανῦν.

8.206 οὐ πρὸς Ἀθηναίων δὲ τὸ γινόμενον· ἐπειδὴ δὲ γεγένημαι παρ' ἡμῖν, οὐκ ἔστιν προτεῖναι τοῖς δικάζουσι τὴν ἐρώτησιν· ἐν γοῦν περὶ τοῦ κατηγοροῦ μαθεῖν συγχωρήσατε· πότερον ἐθίζει τὴν πόλιν κολακεύειν Ἀλέξανδρον καὶ τοῖς Ἑλληνικοῖς ἐντροφᾶν δυστυχήμασιν, ἢ φρόνημα φυλάττειν τὸ σύνηθες, ὡς Ἀθηναίοις ἀκόλουθον· εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἅπαντος δεῖν Μακεδόσι χαρίζεσθαι, μάτην ἡμᾶς ἐαλωκότων ὑμῶν ἐπὶ τὴν κρίσιν συνήγαγεν· εἰ δὲ τὸ προγονικὸν φυλάττειν ἀξίωμα, τί τηνάλλως ἡμῖν τὴν ἀπὸ τοῦ στεφάνου μετὰ τὰς Θήβας ταύτην ἀδοξίαν οὐκ ἐντεθύμηται· χρηστὸς γὰρ οὗτος ἂν ἦν, καὶ τοὺς προγόνους μιμούμενος καὶ τοῖς πρεσβεύουσι μετὰ τὴν ἐπάνοδον παρὰ τὴν ἀξίαν οὐ λοιδορούμενος· τρίτον εἰ περιπαθέστατον, θαυμάζω μὲν πῶς οὐδέπω Θηβαίων οἱ λειπόμενοι μετὰ τὴν συμφορὰν ἐστίαν τὴν Ἀττικὴν ἐσπουδάκασιν· καὶ τὴν τύχην φέρουσι μετριώτερον, Ἀθήνας ἔχοντες τὴν κοινὴν πάντων τῶν ἐκπεπτωκότων παραμυθουμένην τὰ δυστυχήματα· οὐ μὴν, ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸς τὴν λειπομένην αὐτοῖς τέως βραδύνουσι τὰς οἰκείας ὀδυρόμενοι συμφορὰς, καὶ τὴν ὀφειλομένην αὐτοῖς μετὰ τὴν πολιορκίαν οὐχ ὀρῶσιν ὁδὸν, ὑμεῖς γοῦν τῇ περὶ ἐμοῦ ψήφῳ, προτρέψασθε τοὺς ἀπόλιδας καὶ τὴν ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης λοιδορίαν φυλάξασθε.

8.207 οὐδὲ γὰρ εὐλογον ἀγανακτούντων ἡμῶν παροξύναι μὲν Θηβαίοις τὰ παραπτώματα, ἀποκλεῖσαι δὲ τοῖς δυστυχουσι τὴν πόλιν, ὡς Ἀλεξάνδρου μετὰ Θηβαίων καὶ τὴν ὑμετέραν [μὴ] λυμνημένου προαίρεσιν. Εἴποισ δ' ἂν προοίμιον καὶ οὕτως· οὐκ ἦρκεσεν, ὡς ἔοικε, περὶ τὴν Βοιωτίαν δακρῦσαι Θηβαίους, ἀλλ' ἔτι καὶ περὶ γραφῆς μετὰ ἐπάνοδον ἀγωνίζομαι. Εἰπέ καὶ οὕτως· θαυμάζω μὲν οὖν πῶς οὐχὶ μετὰ τὴν κατασκαφὴν Ἀλέξανδρος καὶ Δημοσθένην ἐζήτησεν. Εἰπέ καὶ οὕτως· χάρις μὲν οὖν τοῖς θεοῖς, ὅτι μὴ τῶν φιλιππιζόντων τις ῥητόρων ἡρέθη πρεσβευτὴς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἵνα μὴ πεσόντων Θηβαίων τὸν στέφανον Ἀλέξανδρος δέξηται, τῇ Βοιωτίᾳ καὶ τοῖς Ἑλλήσιν ἅμα σύμπασιν λυμνηάμενος. ΤΗΝ κατάστασιν λήψῃ ἀπὸ τῆς γνώμης τῶν Ἀθηναίων· ὅτι βουλόμενοι Ἀλέξανδρον πρᾶτότατον καὶ φιланθρωπότατον καταστήσαι τὸν στέφανον ἐπέμψαντο· ὁ δὲ κατηγορῶν Δημοσθένους ἐρεῖ, ὅτι φοβούμενοι διὰ τὴν πολλὴν δύναμιν καὶ τὴν ἔξωθεν διαβολὴν Ἀλέξανδρον τοῦτον τὸν στέφανον ἐπέμψατε, καὶ ὅτι φοβερώτερον νῦν αὐτὸν καὶ χαλεπώτερον κατέστησε μὴ στεφανώσας Δημοσθένης· τὴν οὖν κατάστασιν τοῦ Δημοσθένους ἐργάσῃ τοῦτον τὸν τρόπον· τῆς γὰρ πόλεως τῆς ὑμετέρας, ὧ ἄνδρες δικασταί, ῥεπούσης ἀνθρώπων πρὸς τὸ βέλτιστον, καὶ ζητούσης μὲν ἔχειν μετὰ τῶν νόμων ὃ τι περ κάλλιστον, ἀχθομένης δὲ πρὸς ἐπιβουλὰς τὰς ἀπὸ τῶν πολεμίων καὶ φόνους, εἶδε μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο ὁ δῆμος καλῶς τὸ φίλον τὸν Μακεδόνα γεγόμενον τῇ πόλει ἐπαχθὲς μὲν ἔχειν κατὰ τῶν συμμάχων μὴδὲν, ὁμοῦ δὲ πάντας τοὺς Ἑλλήνας σῶζειν αὐτὸν ὡς Ἡρακλείδην καὶ κήδεσθαι· οὕτω Μακεδονικὰς μὲν ἐβουλεύετο χάριτας, ἐζήτει δὲ τιμὴν τὸν Ἀλέξανδρον ἐπὶ φιλοτιμίας μετάγουσαν· ἵνα φιλοτιμίαν τὴν παρ' Ἀθηναίων αἰδούμενος πρᾶος κατὰ τῶν συμμάχων ὑπάρχη καὶ σωφρονέστερος· καὶ στέφανος μὲν Ἀλεξάνδρῳ παρὰ τῆς πόλεως ἡὐτρεπίζετο, πρεσβευτὴς δὲ παρ' ἡμῶν ὁ τῷ δήμῳ μᾶλλον δὲ τοῖς συμμάχοις τὴν τῆς πόλεως κατορθώσων προαίρεσιν.

8.208 Εἴτα ἔπαγε, ὅτι ἐζητεῖτε πρεσβευτὴν εὖνουν καὶ φιλόπολιν· καὶ πλεόνασον ἐν τούτῳ, ἵνα δημοτικὸς δόξη Δημοσθένους διὰ τὸ μὴ τὴν πόλιν ἐστεφανωκέναι Ἀλέξανδρον· ἢ ὡς κακόνους· οἷον ἐπειδὴ γὰρ ἔδει τοῦτο παρ' ἡμῶν ὑπάρξαι τοῖς Ἑλλήσι, τὸ πρόνοιαν ὑπὲρ αὐτῶν ἔχειν τινὰ καὶ κηδεμονίαν Ἀλέξανδρον, ὁ πρὸς τοῦτον τὸν Μακεδόνα μεταποιῶν ἐζητεῖτο ῥήτωρ φιλαθῆναιος, ἀλλ' οὐ προδότης ἢ κατὰ τῆς δημοκρατίας πολιτευόμενος· εἰκότως ᾧ γὰρ τὸ πλέον σκοπὸς ζητεῖν, δωρεὰν λαμβάνειν, κἂν ἡ πόλις βλαπτομένη μὴ παύηται, τούτῳ πῶς οἷόν τε ἦν κατορθοῦν τῇ πόλει τὸ σπουδαζόμενον, ἐγχειρισθέντι παρ' ἡμῶν, ὃ κοινῇ πάντες ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων βεβούλευσθε. ἐντεῦθεν οὐ Φρύνων, οὐ Δημάδης, οὐκ Αἰσχίνης ἐπὶ τῇ πρεσβείᾳ παρ' ὑμῶν ἀπεστέλλετο· θεᾶσαι γὰρ γνώμην τὴν Ἀττικὴν θεασαμένῳ Μακεδονίαν οὐδενὶ τούτων ἐνῆν, ἀλλὰ λόγους μὲν ὑπὲρ ὑμῶν καταναλώσας πολλάκις, τηρήσας δὲ τὴν τῶν προγόνων γνώμην ἐν τοῖς πολιτεύμασι, καὶ πολεμήσας μὲν Φιλίππῳ τοῖς λόγοις, οὐκ εἷξας δὲ πάλιν οὐδ' ὑποχωρήσας δώροις κατὰ πατρίδος καὶ χάρισιν· ᾧ γὰρ ἐφαίνετο τὸ τῆς πόλεως πανταχοῦ προὔργιαίτερον, τούτῳ πῶς οἷόν τε ἦν τοῦ κοινῇ πᾶσι λυσιτελοῦντος ἀφίστασθαι· οὕτως Δημοσθένους μὲν ἐπὶ τὴν πρεσβείαν, Ἀλέξανδρον δὲ στέφανος παρ' ὑμῶν ἀπεστέλλετο, καὶ τὸ πασῶν ἅμα τῶν τιμῶν παραδοξότερον τῷ Μακεδόνι γέρας παρὰ τῶν Ἀθηναίων ἐγίνετο· τίς οὖν μετὰ τὴν ἐκκλησίαν ἐγινόμην ἐγώ; ἢ τίς τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα μετὰ τὴν χειροτονίαν δεξάμενος ἐπὶ τὸ προστεταγμένον ἐσπούδαζον; ἡπειρόμην, ὁμολογῶ, μετὰ τὸ βουλευτήριον πρὸς Ἀλέξανδρον· ἐφантаζόμην τὴν πρόσδοτον, ὠνειροπόλουν τοὺς λόγους, ἥλπιζον πράξειν ἀπὸ τῆς πορείας ὃ τι περ κάλλιστον· ὀνειράτος εὐφροσύνη μετὰ τὴν ἐκκλησίαν ἐώκει μοι φανερώς τὸ γιγνόμενον· ὡς γὰρ ἐχωριζόμην τοῦ ἄστεος, κατ' ἐμαυτὸν ἐγινόμην τῶν προστεταγμένων ἐχόμενος· ἐσκόπουν τοὺς λόγους δημηγορίας ἐφρόντιζον· συμβουλήν ἐζήτουν τὴν πείθουσαν, ὡς Ἡρακλείδης ἐστὶν ἐννοῶν, ὡς ἀναγκαίως ζηλώσει τῆς φιланθρωπίας τὸν πρόγονον, ὡς σπεύσει πάντως τὴν ἀρετὴν ἐκείνου μιμήσασθαι· δόξης ἔρως καὶ φιλοτιμίας ὑπερβολὴ τῶν ὁμοίων ἔργων ἐπιβῆναι σπουδάζουσα· εἴτ' ἐπειδὴ περὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτὸν τυγχάνειν ἀκήκοα, ἐμελέτων τοὺς λόγους.

8.209 Ἀλέξανδρε, λέγων, ἦκω σοι φέρων παρὰ τοῦ δήμου τὸν στέφανον, ὃν οὐδὲ Φίλιππος λαβεῖν παρ' Ἀθηναίων πεφιλοτίμηται, ὃν οὐδὲ Ἀμύντας, οὐδὲ ἄλλος τις Μακεδονίας βασιλεὺς, ἀλλ' οὐδὲ Ξέρξης ἢ Δαρεῖος. καὶ ὅτι ἡ μὲν πόλις εἴθισται στεφανοῦσθαι παρὰ τῶν ἄλλων, αὕτη δὲ οὐδένα ἐστεφάνωσεν οὐδὲ πώποτε· αὐτήν, ᾧ βασιλεῦ, φιλανθρωπίας παρὰ τῆς πόλεως δέχου τὴν ἀμοιβήν, τοῦτο πρὸς τοὺς Ἑλληνας ὑπὲρ ἀρετῆς ἔχε τὸ φιλοτίμημα. ἂν σώσης τὰς πόλεις, ἂν μὴ λυμήνῃ τοῖς Ἑλλήσι, τάχα που καὶ χαλκῇ εἰκόνα σύμπαντες ἀναστήσουσι. κήδου τοῦ γένους· φίλει τὰς πόλεις ὁρᾷς ὡς Ἀθηναῖοι μετὰ τῆς Πολιάδος προσκυνοῦσι τὸν ἔλεον.

8.210 ὁρᾷς ὡς οὗτοι βωμὸν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς φιλανθρωπίας ἀναπλάττουσιν. ἡμῶν ἂν μιμήσει τανῦν, Ἀλέξανδρε, τὸ φιλάνθρωπον, τιμηθῆσθαι παρ' ἡμῶν ὡς Ἡρακλῆς, ὡς Διόσκοροι. τούτους ἐσκόπουν τοὺς λόγους· τούτους εἰπεῖν πρὸς Ἀλέξανδρον ἔσπευδον. ὡς δὲ τοῦ Κιθαιρῶνος ἔδει λοιπὸν ἐπιβαίνειν μετὰ τὰς Πλαταιάς, καὶ Δημοσθένην μετὰ τὴν ὁδὸν τὸ Θηβαίων ὄρος ἐδέχετο, καπνὸν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐταραττόμην θεώμενος. εἴτα αὕξησον ὡς δυνατόν τὸ πάθος τῶν Θηβαίων· καὶ πῦρ ὁρῶν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναπτόμενον σκηπτὸν ἔφην ἀπολωλεκέναι τοὺς Θηβαίους, καὶ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κατὰ τῆς πόλεως ἐνεχθὲν τῇ Βοιωτίᾳ λυμήνασθαι· θρήνου μετ' ὀλίγον τοῖς ὄρεσιν ἀντηχήσαντος, καὶ πολλῶν ὀδυρμῶν παρεχομένων ἐξαίσιον τεκμαίρεσθαι συμφορὰν, μετεβαλόμην αὖ πάλιν· καὶ σεισμὸν ἐξαίφνης ἐδόκουν κατεννηοχέειν τὴν πόλιν· καὶ ἐπὶ τούτοις ὀδυρομένῳ τὴν τύχην ἐπὶ τοῦ Κιθαιρῶνος αὐτοῦ Θηβαίων οἱ λειπόμενοι φεύγοντες συνετύγχανον· καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου αὐτὴν ὠμότητα κατεμάνθανον· εἴτα ἔκφρασον μετρίως τὸ κακόν. ἀλλ' οἷμοι τῶν κακῶν· οἷα Θηβῶν τεθέσθαι δράματα, καὶ τὴν Κιθαιρῶνος αὐτοῦ τραγωδίαν νικήσαντα· ἐπένθει τις ἐπὶ Κιθαιρῶνος τὴν σύνοικον. ἄλλος τὸ γένος

ἐδάκρυν· ἕτερος τὸν φίλον ὠδύρετο· ἔφευγεν ἀπὸ τοῦ πολέμου γυνή, καὶ λαβεῖν προθυμουμένη τὰ φίλτατα ἐπὶ τοὺς πολέμους ὑπέστρεφεν, κατὰ τὴν πρᾶξιν ἀδυνατοῦσα πρὸς τὴν συμφορὰν ἐμερίζετο. ἀλλὰ τίς ἂν ἀρκέσει μοι λόγος κατὰ Θηβαίων ἐκφράσαι τὰ δυστυχήματα; μικρὰ τὰ Κιθαιρῶνος πάθη πρὸς τὰς ἐκεῖ νῦν παραβαλλόμενα συμφοράς· οὐκ ἂν ἐνέγκοι τις τὴν ὑπερβολὴν τῶν νῦν ὄντων κακῶν· ὥς δὲ καὶ Θηβαίων γενέσθαι πλησίον ἐσπούδαζον, φεῦγε, συντυχῶν μοί τις ἐρεῖ, ἀνήρπασεν, ἄνθρωπε, τὰς Θήβας Ἀλέξανδρος· οὐκ ἔτι ταύτην ἔχει Βοιωτία τὴν πόλιν· κατεστρέψατο πόλιν ὁ Μακεδὼν τὴν θρεψαμένην Διόνυσον· τούτους ἀκούσας τοὺς λόγους τοὺς τῆς πόλεως ἐσκεψάμην ἐπὶ πολὺ λογισμούς, καὶ τὴν γνώμην τὴν Ἀλέξανδρον στεφανῶσαι παρασκευάσασαν· ὥς δὲ λοιπὸν ἔγνω ὑμᾶς οὐκ ἐπὶ ταῖς Ἑλληνικαῖς συμφοραῖς στεφανοῦντας τὸν βάρβαρον, οὐδὲ προξενοῦντας τὰ δυστυχήματα διὰ τοῦ στεφάνου τοῖς Ἑλλησι, πενθῶν Θηβαίους ὑπέστρεφον· αὕτη τῆς κατηγορίας ὑπόθεσις· τοῦτο τῆς εἰσαγγελίας τὸ γνῶρισμα· ἀπολωλότων Θηβαίων, ὃ συκοφάντα, κατηγορεῖς· καὶ γραφὴν ἐπάγεις Θήβας οὐκ ἔτι εἶναι μαθῶν· αὐτόθεν τὴν λοιδορίαν κατέβαλες· οὐκ ἴσασιν Ἀθηναῖοι τιμᾶν Ἑλληνικὴν καταστρεψάμενον πόλιν Ἀλέξανδρον· οὐδὲ παντελῶς ἀπολωλότων Θηβαίων τιμᾶν τὸν αὐτόχειρα τῶν συμμάχων γενόμενον· μετὰ τὴν κατάστασιν θήσεις τὴν προβολήν, ἥτις ἐστὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ἔστι δὲ αὐτὸ τὸ ἀδίκημα.

8.211 ΑΛΛὰ τί, φησὶν, οὐκ ἐστεφάνους Ἀλέξανδρον; Λύσεις πρῶτον τῇ διανοίᾳ, ὥς ἐν τῇ ἀντιστάσει, εἴτα τῷ μεταστατικῷ, εἴτα τῷ ὄρω βιαίῳ ἀπαντήσεις πρὸς τὴν ὑπόθεσιν· ὥς περιβολῆς, ἵνα καὶ ὁ λόγος γοργότερος γένηται, καὶ χάριν τινὰ λύσις λάβῃ· οἶον ὅτι μὴδὲ πρεσβέων οὗτος Ἑλληνικῆς πεπεῖραμαι συμφορᾶς μὴδὲ τὰς Θήβας ποτὲ πυρπολουμένας παρέδραμον· καιρὸς ἴσος, συκοφάντα, Θηβαίοις τὴν πόλιν καὶ τὴν ἐμὴν σπουδὴν συναπώλεσε, καὶ τῶν ὀρμησάντων ἐπὶ τὴν κοινὴν ἡγεμονίαν ἀνηρημένων θρηνῶν οὐκ ἔτι πρόσω βαδίζειν δεδύνηται· εἴτ' ἐπιχειρήσον ἐκ τοῦ ἐναντίου τῆς διανοίας· εἰ μὲν γὰρ οὐκ ἡβουλόμην πρὸς τὴν χρεῖαν ὑπηρετῆσαι τῇ πόλει, καὶ τιμῆσαι μὲν τῇ χάριτι τὸ μειράκιον, ἀπαγγεῖλαι τῷ δήμῳ δὲ μετὰ τὴν πρεσβείαν τὸ σπουδαζόμενον, τὰς εὐθύνας αἶτει πονηρίας γραφόμενος· εἰ δὲ προθύμως ψηφισαμένοις ὑπήκουσα, καὶ μετὰ τὴν πρεσβείαν οὐχ ὑπερεθέμην τὸ σπούδασμα, τί Δημοσθένης ἀδικεῖ, γενέσθαι κρείττων οὐ δεδυνημένος τοῦ πάθους; ἡδίκηκα, λέγεις, ὑποστρέψας παρὰ τὸ ψήφισμα, ἀλλὰ τὴν ἄλλην μου πολιτείαν ὀρῶν σαυτὸν τιμωρῆσαι θρασυνομένος, ἐπρέσβευσα πολλάκις παρὰ τὸν Φίλιππον· ἀλλὰ σωζομένου τοῦ γένους ὑπέστρεφον· πρὸς Θετταλοὺς ὑπρέτουν τῇ πόλει· ἀλλ' Ἀθηναίων οἵμοι τῶν δυστυχῶν συντελούντων τοῖς Ἑλλησιν, ἂν δὲ τούτων τῶν ἀνηρημένων ὑπομνησθῶ καὶ τῆς παρὰ τὴν Καδμείαν δέξωμαι λογισμὸν, οὐ φέρω τὴν τύχην· πρὸς τὸ πάθος μερίζομαι· ποῦ τοίνυν ἐγὼ κακόνους πρὸς τὴν δημοκρατίαν ἐλήλεγμαι; ποῦ δὲ τῶν τοῦ δήμου προσταγμάτων ἡμέλησα; τὸ μὲν γὰρ πονηρὸν ὄντα τῶν τοῦ δήμου προσταγμάτων καταμελεῖν ἔχει τινὰ πρὸς τὴν κατηγορίαν ὑπόθεσιν· τὸ δὲ τυγχάνοντα δημοτικὸν ἐξαμαρτεῖν, οὐκ ἔτι τοῦ πταίσματος ἀλλὰ τῶν πραγμάτων τὰ ψηφίσματα· στῶμεν γὰρ τὸ πρᾶξαί τι δεξιὸν ἐσπουδάζετο, τῷ δὲ τὰδίκημα τυγχάνει τῶν καλῶν προυργιαίτερον· ὁποῖαν γὰρ ἂν ὁ πράττων γενέσθαι τὴν ἐγχείρησιν βούλοιο, τοιοῦτον ἀνάγκη παρὰ τοῖς ἄλλοις τὸ γεγεννημένον δοκεῖν.

8.212 ΜΕτὰ ταῦτα θήσεις τὸ μεταστατικόν· κρίνει τις πρεσβευτὴν ἀφικέσθαι πρὸς ὃν ἐσπούδασεν ὑπὸ τοῦ πολέμου κεκωλυμένον, καὶ δημοτικὸν εἰσαγγέλλει πολιτευόμενον τυραννικὴν ἐκπεπληγμένον ὠμότητα· οὐ πεπρέσβευκα φῆς· τί γὰρ αἱ Θῆβαι πεπτώκασιν; καὶ δρᾶμα παρ' Ἀλεξάνδρου γεγένηται τῶν ἐπὶ σκηνῆς χαλεπώτερον; καὶ ῥήτορος πρεσβεύοντος Ἀττικοῦ μεγίστη πόλις τῶν παρ' Ἑλλησιν ἀνηρπάζετο· εἰ δὲ ὑπὸ τῶν συμφορῶν κεκωλυμένος ἡδίκησα· εἴτα ἔπαγε ἐκ παραδειγμάτων κρίνων καὶ στρατηγὸν ὑπὸ τῶν πολεμίων κοπτόμενον, ὅτι τῶν πυλῶν κεκλεισμένων παρὰ τὴν μάχην εἶσω γενέσθαι τοῦ τείχους οὐκ ἴσχυσε· καὶ κυβερνήτην

ἐν μέσοις τοῖς κύμασιν ὑπὲρ τοῦ σκάφους ἀγωνιζόμενον, ὅτι ζάλη καὶ κύμασιν ἄκων ἀπὸ τῶν λιμένων ἐκβέβληται· εἰ δὲ τούτοις οὐκ εἰσαγγέλλεις τῇ τύχῃ μεμφόμενος, ἄφες καὶ πρεσβευτὴν ἀνάγκῃ προστεταγμένον οὐ πράξαντα· εἴτα ἐπιχείρησον ἀπὸ τοῦ ἐναντίου· ὅρα γὰρ εἰ τὴν Θηβαίων ἀναμείνας κατασκαφὴν παρελθὼν ἐστεφάνωσα τὸν Ἀλέξανδρον· καὶ καταλαβὼν ἐρήμην τὴν πόλιν τετίμηκα τὸν πολέμιον· οὐκ ἐκρινόμην ἂν τότε παρ' ὑμῖν δικαιότερον.

8.213 οὐκ εἰσηγγελόμην ταῖς Ἑλληνικαῖς ἡδόμενος συμφοραῖς, καὶ δίκην ἂν ἔδωκα προχειρότερον πάθους Ἑλληνικοῦ τοσούτου καταφρονήσας καὶ δυστυχήματος· τί δὲ, ὁ νῦν Ἀλεξάνδρου κηδόμενος οὐκ ἂν πρῶτον ἐδημηγόρησεν ἀναστὰς, πόλιν, Δημόσθενες, πόλιν Διονύσου παρείδες κειμένην· καὶ Θηβῶν ἀνηρημένων τῶν ἐνεγκαμένων Διόνυσον οὐκ ἐδάκρυσας, ἀλλ' ἐστεφάνωσας τὸν κοινῇ πᾶσι λυμηνάμενον· οὐκ Ἀθηναῖοι πρῶτον νενομίκασι θεὸν Ἡρακλέα, τὸν παρ' ἐκείνοις γενόμενον; οὐκ ἡδέσθης ὁρῶν ὄντα δι' Ἀλέξανδρον ἄπολιν τὸν Ἀλκμήνης ὄντα ὁμοῦ καὶ Διός· οὐκ ἀκρωτηριαζομένην τὴν Βοιωτίαν ἐστέναξας, ἀλλ' ἀπήλθες μετὰ τοῦ στεφάνου πρὸς τὸν ἀπάνθρωπον· εἴτα πρόσθες τὰ παραδείγματα· ὅτι καὶ Φωκέων ἀνηρημένων ἡ πόλις ἐπένθησεν, καὶ Ὀλυνθίων ἀνηρημένων ἔκλεισεν ἡ πόλις τὰ ἱερά· καὶ τὰ τοιαῦτα πλεῖστα ὄντα· εἴτα ἔπαγε κατὰ ἀκολουθίαν. εἴτ' ἐπὶ τῷ τῶν Θηβαίων πάθει στενάξαι τοὺς Ἀθηναίους οὐκ ἤλπισας; ἄρα πενθήσειν τὴν πόλιν οὐκ ἐνεθυμήθης τοὺς Ἑλληνας; εἴτα τοσαύτης καταλαβούσης τοὺς ἅπαντας συμφορᾶς, σὺ τὸν τοῦ γένους πολέμιον στεφανῶσαι τετόλμηκας· οὐ ταῦτα ἦν κατ' ἐμοῦ μετὰ τὴν πρεσβειάν τὰ ῥήματα· εἴτα πρόσθες τὸν βίαιον ὄρον ἔχοντα, ὅτι οὐδὲ παραπρεσβεῦσαι ἐστί τοῦτο.

8.214 οἷον, εἰ μὲν γὰρ τῷ Φιλίππου παιδὶ συντυχὼν ἕτερόν τι παρὰ τὴν Ἀθηναίων ἐξεργασάμην προαίρεσιν, καὶ παρὰ τὸ δοκοῦν τι τῇ πόλει κατώρθωσα, καλῶς ταύτην ἂν τὴν προσηγορίαν ἐπετίθης τῷ πλημμελήματι. εἰ δὲ τὴν ἀρχὴν οὐ τεθέαμαι τὸ μειράκιον, πῶς παρεπρέσβευσα; μηδὲν ὅλως ἀπὸ τῶν προστεταγμένων διαπραξάμενος· εἴτα καὶ κωλοειδῶς ἐνθύμημα ἔπαγε. ὧ γὰρ τῶν ἔργων οὐδὲ τὴν ἀρχὴν γενέσθαι συμβέβηκε, τούτῳ καὶ τοῦνομα τῶν ἀδικημάτων ἀλλότριον· ὥσπερ γὰρ τοῖς εὐεργέταις ἀπὸ τῶν πραγμάτων τὸ πρόσρημα, οὕτω τοῖς μηδὲν ἐνεργήσασιν ἐπιψεύδεσθαι τὴν κατηγορίαν οὐ δίκαιον. Μετὰ ταῦτα θήσεις ἀντεγκληματικὴν ἀντίθεσιν, τὴν ὅτι ἀξίως ταῦτα οἱ Θηβαῖοι πεπόνθασι. ἔχεις γὰρ ἀπὸ τῆς ἱστορίας, ὅτι τὴν μόραν κατέκοψαν. Ἡ Λύσις ἀπὸ τῆς διανοίας Θηβαίων. ὅτι ἐπιθυμήσαντες τῆς ἐλευθερίας τοῦτο πεποιήκασιν· ἡ δὲ διάνοια ἡ Θηβαίων, λέγω δὴ ἡ παρούσα τῆς ἀντιθέσεως λύσις, ἐπιδέχεται νοήματα καὶ ἀντιστατικά καὶ ἀντεγκληματικά καὶ συγγνωμονικά. ἀπαντήσεις δὲ τῆς ἀντιθέσεως οὕτως· καὶ τίς τούτου τοῦ λόγου μετὰ τὴν συμφορὰν χαλεπώτερος; ἄξιοι, φῆς, ἀναρπασθῆναι Θηβαῖοι, διότι προεθυμήθησαν τὴν ἐλευθερίαν ἀσπάσασθαι, καὶ λαβεῖν ὠνειροπόλουν οἱ δυστυχεῖς σχῆμα τὸ πάτριον· ὁρᾷς πῶς τὸ ἀντιστατικὸν ἔχει τὸ νόημα τὸ φάσκειν ὑπὲρ ἑαυτῶν πεποιήκασιν; καὶ τὸ τὴν ἐλευθερίαν ἀπολαβεῖν βούλεσθαι; ἐκτείνας οὖν τὸ νόημα ἔπαγε κομματικῶς· οἵμοι δημοκρατία καὶ νόμοι· παρ' Ἀθηναίοις ἄνθρωπος ὀνειδίζει Θηβαίοις τὴν συμφορὰν· καὶ χαλεπώτερον τὸ συμβὰν ἀπεργάζεται μετὰ τὴν τύχην· οὐκ ἐλεῶν, ἀλλὰ τοὺς παθόντας γραφόμενος ἂν τυραννεῖσθαι τις μὴ θέλῃ, κολάζεται, ἂν δουλεύειν μὴ βούληται μετὰ τοῦ γένους, ἀπόλλυται· πότε Μακεδόσιν ἐδούλευσαν οἱ Ἕλληνες; πότε Θηβαῖοι τὸν Φίλιππον ὡς δεσπότην ἐκήρυξαν; εἴτα τοῦτο αὐτὸ ἐκ τοῦ ἐναντίου εἶπε κωλοειδῶς ἐν στροφῇ· εἰ μὲν γὰρ οὐχ ἅπασιν Ἕλλησι τὸ τυραννεῖσθαι πολέμιον, ἀλλὰ τινες αὐτῶν τὸ δεσπότην ἔχειν ἡγάπησαν, κατηγορεῖ Θηβαίων, ὡς οὐ μιμησαμένων τοὺς συγγενεῖς.

8.215 εἰ δ' ἅπαντες Ἕλληνες αὐτονομεῖσθαι σπουδάζουσι, τί Θηβαῖοι τὸν Ἀλέξανδρον οἱ δυστυχεῖς ὡς ἀδικοῦντες παρώξυναν, τὴν συνήθη πολιτείαν ζητήσαντες; εἴτα παραδειγματικῶς τοῦτο εἶπέ· διὰ τοῦτο πρὸς Δαρεῖον ἡμεῖς παρεταξάμεθα. διὰ τοῦτο πρὸς Ξέρξην πεπολεμήκαμεν ἅπαντες Ἕλληνες· καὶ πῦρ τὴν Ἀττικὴν νεμόμενον ἡμᾶς ἐφόβησεν. ἱερά δὲ θεῶν ἐμπιπράμενα

πρὸς τὴν τῶν βαρβάρων τιμωρίαν παρώξυνε, τοῦτο τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας ἐξαίρετον τὸ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ὀρᾶν· καὶ τὴν αὐτονομίαν ἐξ ἅπαντος ζητεῖν ἔχειν ἀκίνητον· εἴτα καὶ Θηβαίων τοῦτον ἐχόντων τὸν τρόπον, πῶς ἦσαν ἄνθρωποι τῶν τοιούτων ἄξιοι συμφορῶν; κατέκοψαν, φῆς, τὴν μόραν. ἀλλὰ Φίλιππος αἴτιος τοῦ ταῦτα τολμῆσαι Θηβαίους· τί γὰρ οὐκ ἐν εἰθισμένῃ πόλει φρουρὰν ἐγκατέστησε; τί δὲ παρὰ τὴν ἀξίαν ἠνώχλει τοῖς δημοκρατεῖσθαι σπουδάζουσιν; ἔσχον Ἀθηναῖοι δουλευούσας αὐτοῖς πόλεις πολλάκις· ἀλλ' οὐ στρατιώτας μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῖς τείχεσιν ἐναπέκλεισαν.

8.216 ἦρξαν πολὺν χρόνον καὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ πότε τὸν τρόπον τοῖς ὑπηκόοις ἐχρήσαντο, ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν· οἷς γὰρ τὸ ζῆν ἐν ἐλευθερίᾳ συνήδεσαν, τούτοις οὐδὲ παθεῖν τι παρὰ τὴν ἀξίαν οὐ συγκεχωρήκασιν· πῶς τοίνυν γεγένηται ταῦτα προσηκόντως κατὰ Θηβαίων τὰ δράματα; εἴτα ἔπαγε ἄλλο νόημα μεταληπτικόν· ἀλλ' εἰ καὶ δίκην ὑποσχεῖν πάντας ἔδει τοὺς πταίσαντας, οὐ ταύτην Ἑλλήνας ὄντας ὑπομεῖναι τὴν κόλασιν· ποῦ γὰρ ἀκόλουθον τὸ κατασκαφῆναι πόλιν τοῖς ἁμαρτήμασι; ποῦ δὲ τὸ μηκέτ' εἶναι πρὸς μέτρον κατὰ Θηβαίων τετόλμηται; ἤρκεσεν ἀπειλὴ πολλάκις διορθῶσαι τὰ σφάλματα, καὶ κρείττων φόβος παρὰ πολλοῖς πολλάκις τῆς τιμωρίας γεγένηται. εἴτα συγγνωμονικὸν νόημα. ἀλλ' ὁ δοκῶν παρὰ Μακεδόσιν μόνος σωφρονεῖν Ἀλέξανδρος ἀνθρώπινα καθ' Ἑλληνικῆς οὐ βεβούλευται πόλεως· οὐκ οἶδεν ὡς ἅπας ἄνθρωπος πρὸς τὸ σφάλλεσθαι μᾶλλον ἢ κατορθοῦν ἐτοιμότερος; ἀλλ' ἐξαίφνης ἐπιδραμών τὴν πόλιν ἀνήρηκεν ὁ λεγόμενος παῖς εἶναι Διὸς, ὁ παιδεύσεως Ἑλληνικῆς μετασχὼν, ὁ διδάσκαλον τὸν Σταγειρίτην φιλοτιμούμενος. καὶ ὅσα ἐγκωμαστικά ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου ποιότητος μετὰ ταῦτα θήσεις στοχαστικὴν ἀντίθεσιν, ἀπὸ τῆς ὕλης καὶ τῆς ποιότητος Ἀλεξάνδρου ἐμπίπτουσιν. Ἀλλὰ δέος, φησὶν, μὴ παροξυνθῇ κατὰ Θηβαίων Ἀλέξανδρος. Ἡ λύσις στοχαστικὴ ὁμοίως ἀπὸ τοῦ τρόπου τοῦ Μακεδόνο· ἐρεῖς οὖν· οὐκοῦν λύσει τὰς πρὸς τὴν πόλιν συνθήκας, καὶ καταφρονήσει τῶν θεῶν ἐπιорκήσας· εἴτα, ὅτι σώφρων ἐν τοῖς πράγμασιν ἐστὶ, καὶ θαυμάζεσθαι παρὰ τοῖς Ἑλλήσι βούλεται. καὶ ὅτι τοὺς φίλους ἀντὶ φυλακῆς ἡγεῖται· οὐκ ἂν οὐ καταφρονήσει τῶν Ἀθηναίων. εἴτα ἐρεῖς, ὅτι ἴδε καὶ Φίλιππον δυσχερῶς φέροντα τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς Ἀθηναίους.

8.217 οὐκ ἂν τῶν αὐτοῦ λυσιτελούντων ἀφέξεται. εἴτα ὅτι εἰ καὶ πρὸς τοὺς ἀφανεστέρους τῶν Ἑλλήνων ἔμελλε πολεμεῖν, πολλῷ πρότερον ἂν περὶ τῆς τοιαύτης ἐβουλεύσατο μάχης, ἵνα μὴ δόξη πρὸς τοὺς πολεμουμένους εἶναι μικρόψυχος· οὐχ οὕτως ὁ Μακεδὼν εὐήθης ἢ τὸ φρόνημα ταπεινότερος, ἵνα παρ' Ἀθηναίων μὴ στεφανούμενος μάχην ἀπειλήσῃ καὶ πόλεμον. οὐ γὰρ τοσοῦτον αἱ πράξεις τὴν εὐκλειαν, ὅσον ὁ λογισμὸς κερδαίνει ἢ εὐρίσκει τὸν ἔπαινον· ὧ γὰρ ἄδοξος ἢ προαίρεσις, τούτῳ πρὸς λοιδορίαν τὰ πράγματα χρησιμώτερα· ὧ τὴν ἀρχὴν καλῶς περὶ τῶν ἔργων βεβούλευται, τούτῳ καὶ τὸ κατορθοῦν τιμιώτερον· εἴθ' ὅτι πολλοὺς ἔχει τοὺς συμβουλευόντας, οἳ τινες, κἂν αὐτὸς ἀπορῇ τῶν συμφερόντων, ὑποβάλλουσι τὸ χρήσιμον, καθ' ἡμῶν ἐπαιρόμενον ἐπισχίσουσι τὸ μειράκιον καὶ τῆς προπετείας μεμψάμενοι τὸν βάρβαρον καθ' ἡμῶν ἐπιδείξουσιν ἡσυχάζοντα· εἴτα, ὅτι ἐν ἀτιμίᾳ οὐκ ἔχει τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρωτεύοντας τῶν Ἑλλήνων ἐπίσταται. εἰ δὲ τὴν δόξαν τὴν Ἀττικὴν, τὴν ἡμετέραν πολλάκις πρὸς τοὺς ἄλλους φιλίαν πεφιλοτίμηται, καὶ πισταῖς παρ' ἡμῶν ταύταις συνθήκαις ἡδόμενος οὐχ αἰρήσεται μετακινήσαι τὰ δόξαντα· εἴτα ὅτι οὐδὲ συνεμαχήσαμεν Θηβαίοις ἔθος ἔχοντες, ἀμύνειν τοῖς Ἑλλήσι· καὶ τοῦτο ἐκ παραδειγμάτων σύστησον. Λακεδαιμονίοις ἐβοηθήσαμεν κατὰ Θηβαίων, πάλιν Θηβαίοις κατὰ Λακεδαιμονίων, Ὀλυνθίοις ὑπὸ Φιλίππου ἀδικουμένοις, Εὐβοεῦσι πρότερον, καὶ τὰ τοιαῦτα. ταύτην κατὰ τῶν συμμαχουσάντων Θηβαίοις τὴν ὀργὴν ἐπιδείξεται· οὐχ ὥπλισαν μετὰ Θηβαίων τὴν δεξιάν, οὐκοῦν οὐδὲ κατὰ Θηβαίων· Ἀλέξανδρος κατὰ τῆς μόρας οὐκ ἐφάνη παρατασσόμενος, οὐκοῦν οὐδὲ πόλεμον Μακεδονικὸν ὑποπτεῦσαί με δεῖ· εἰ γὰρ τοὺς ἄρξαντας χειρῶν ἀδίκων ἀμύνασθαι νόμιμον, τοὺς μηδὲν ἄτοπον πράξαντας

πολεμήσαι παράνομον· εἶτα ὅτι ἔξεστι καὶ νῦν αὐτὸν τιμῆσαι, οὐ γὰρ ἡ χάρις ἀπώλετο· καὶ αὕξησον αὐτό· ὅτι μᾶλλον δέξεται τὴν τιμὴν ὥς μείζονα ἢ τὴν προτέραν· ὅτι οὔτε Θηβαίων ἀνηρημένων μεταβέβλησεσθε, ἀλλὰ καὶ δεύτερον ψηφισάμενοι τὴν τιμὴν τὸν στέφανον τῷ Ἀλεξάνδρῳ πεπόμφατε.

8.218 εἶτα ἔπαγε κωλοειδῶς· εἰ γὰρ ἀπανταχοῦ βεβαιότερα τῶν φθασάντων τὰ δεύτερα, καὶ κρεῖττον τὸ πολλάκις τιμᾶν τοῦ δοκεῖν ἅπαξ χαρίζεσθαι, τὸ καὶ πάλιν ἀποστεῖλαι τῷ Μακεδόνι τὸν στέφανον ἐντιμότερον, ἢ τὸ πρότερον· ὅτι δυστυχῶς οὕτως ἀνηρημένων Θηβαίων πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρου τιμὴν ἡ πόλις οὐ μεταβέβληται. ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν συμφορὰν ἐμμένει τοῖς δόγμασι καὶ θρηνοῦσα τοὺς συγγενεῖς πρὸς τὸ πάθος οὐ μεταβάλλεται· πολλὰ κατ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ στεφάνου γενήσεται παρὰ τοῖς Μακεδόσι τὰ θαύματα· ὅτι τῶν συμμάχων ἀνηρπασμένων οὐ πολεμοῦμεν, ἀλλὰ στεφανοῦμεν τὸν ταύτην ἡμῖν τὴν λύπην παρασκευάσαντα· καὶ μισεῖν δέον μετὰ τὰ δράματα τιμῶμεν τὸν τῶν ἀνακτόρων Ἑλληνικῶν οὐ φεισάμενον· καὶ πρὸς Φίλιππον πολλάκις ὑπὲρ τῶν ὁμοίων ἀγανακτήσαντες πρὸς Ἀλέξανδρον τάξιν ὁμοίαν οὐ τετηρήκαμεν· καὶ τὰ τοιαῦτα. Μετὰ ταῦτα θήσεις τοὺς ἐπιλόγους· ἔχουσι δὲ βαθύτητά τε τὴν Δημοσθένους, καὶ λαθραῖον παροξυσμὸν οὐκ ἐκ τοῦ φανεροῦ· ὁ γὰρ καιρὸς οὐ συγχωρεῖ, καὶ ἡθοποιῖας καὶ παραίτησιν τὴν Δημοσθένους τοῦ πρεσβεῦσαι καὶ δεύτερον· καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀλλὰ τί μέλλετε; χειροτονήσατε πρεσβευτὴν πρὸς Ἀλέξανδρον· ζητήσατε τὸν δυνάμενον περιθεῖναι μετὰ Θηβαίους Ἀλεξάνδρῳ τὸν στέφανον, τὸ μειράκιον μετὰ Θηβαίους ἐργάσθαι· καὶ χρι Καδμείας ἑλληνικὰς ὁδυρόμεθα συμφορὰς· τούτους Ἀλεξάνδρῳ μετὰ τὸν στέφανον συμβουλευσάτω τοὺς λόγους· φεῖσαι λοιπὸν τῶν Ἑλλήνων, Ἀλέξανδρε· μετάστησον λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἀσπίδα τὰς φάλαγγας· καὶ πρὸς τοῦτο παρασκευάσας ὁμοῦ μετὰ τῶν ὅπλων ἄρπασον· ὁ μέγας μαθέτω βασιλεύς· πολεμοῦμένος τις παρ' Ἀθηναίων τῆς Ἑλληνικῆς ἡγεμονείας ἡξίωται· εἶτα βαθέως παροξύνων ἐρεῖς· θάρρει ὅτι στρατεύσας ἐπὶ τὴν Ἀσίαν σχήσεις μεμνημένην σου τὴν πόλιν· αὐτὴ σοι φυλάξει τοὺς Ἕλληνας ὑπακούοντας.

8.219 ἔχει τριῆρεις· ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας στρατεῦσαι δυνήσεται· μεμνημένη τῆς παρ' Ἀλεξάνδρου εὐεργεσίας ἡ πόλις ἅπαντα Μακεδόσι τὰ κεχαρισμένα διαπράζεται· εἶτα ὅτι ἂν δὲ περὶ τῶν νῦν γεγενημένων ὑπομνησθῇ Δημοσθένους, εἶπατε γεγενῆσθαι τὰ σφάλματα· ἡγανακτηκέναι με δι' Ἀθηναίους πρὸς αὐτὸν ἀπαγγείλατε· καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅσα διὰ τὸ πάθος μάλιστα διασκευάσας δύνασαι παροξύναι τοὺς ἀκούοντας· τοῦτο δὲ φυλάξεται μόνον ὁ βάρβαρος, ἀπὸ τῆς κατασκαφῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας παραιτησάσθω δραμεῖν. ἀπὸ τῶν συμφορῶν ἐπὶ Περσικὸν ὄνειροπολῆσαι κατόρθωμα· πρὸ τοῦ πολέμου τὰς Θήβας ἀναστησάτω· πρὸ τῶν τροπαίων ἀπόδος ὁλόκληρον τὴν Βοιωτίαν τοῖς Ἕλλησιν, ἵνα σωζομένου τοῦ γένους Ἡρακλῆς ἀγωνιζομένῳ συμπαράταξται.

8.220 θύσωμεν ἐξιόντες πρότερον ἐν Θήβαις θεοῖς τοῖς ἐγχωρίοις καὶ daίμοσι, ἵνα σπονδῶν ἅμα καὶ κρατήρων ἀψάμενοι μετὰ Θηβαίων ἐπὶ τοὺς Πέρσας ὀρμήσωμεν. ταῦτα πρὸς αὐτὸν ὁ πρεσβεύων ἐρεῖ· ταῦτα διδάξει μετὰ τὴν πρεσβείαν Ἀλέξανδρον. μὴ μέλλετε τοίνυν, μὴ μέλλετε πρὸς τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ ψῆφον, ἀλλὰ ψῆφον δικαίαν κυρώσαντες ἐπὶ τὴν πρεσβείαν ὀρμήσατε, ἵνα στεφανωθῆις παρ' Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος πλείονας μετὰ τῶν Μηδικῶν τροπαίων ἀποδῶ στεφάνους τοῖς Ἕλλησι. ΜΕΤΑΣΤΑΣΙς ἄλλη ἀντιθετική· κατὰ πατρὸς μὴ εἶναι δίκην, ἢ τὴν τῆς παρανοίας. Ἐγράψατό τις τὸν πατέρα τυραννίδος ἐπιθέσεως οὐ προσήκατο τὴν δίκην ὁ ἄρχων, καὶ ὁ μὲν παῖς ὑπεξήλθεν, ὁ δὲ πατὴρ ἐτυράννησε. καθαιρεθέντος αὐτοῦ, κρίνεται ὁ ἄρχων δημοσίῳ. Καθόλου τὰ κεφάλαια τῶν ἀντιθετικῶν ὥς καὶ πρὸ τούτου εἶπομεν, τάδε ὀρικὸν παραγραφικόν· ἐμπίπτει δὲ τοῦτο, ἐὰν γενικὸν ᾖ τὸ ἔγκλημα· οἷον δημόσιον ἀδίκημα, ἢ ἀσέβεια, ἢ τι τοιοῦτον· εἶτα τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἅπερ ἐστὶν αὐτὸ τὸ ἔγκλημα. εἶτα τῇ μεταστάσει· εἶτα μεταλήψει μιᾶ, ἢ καὶ δευτέρᾳ· ἔστι δὲ ἡ μετάληψις οὕτως ἀναγκαία· ἐν ταῖς

ἀντιθετικάς, ὥς ἐν τοῖς στοχασμοῖς πραγμάτων ὄντων τὸ χρῶμα· ἡ δὲ τοῦ ἄρχοντος ποιότης δημοτική καὶ περὶ τοὺς νόμους· καὶ τοῦτο δείκνυσιν ἢ τε αἵρεσις καὶ τὸ πραχθέν· ἔστιν οὖν ἡ κατάστασις τούτου τοῦ προβλήματος ἥδε· ἡ μὲν τοῦ ἄρχοντος ἡ τῆς ἀρχῆς αἵρεσις δι’ εὐνοίαν, διὰ φυλακὴν γεγενημένη τῶν νόμων, ἡ κρίσις τὸ μηδὲνα μηδὲ πώποτε μέμψασθαι, ὥς παρὰ τοὺς νόμους αὐτοῦ τι δικάσαντος· εἴτα ἡ τοῦ παιδὸς κατὰ τοῦ πατρὸς γραφή· καὶ τὸ μὴ δέξασθαι διὰ τὸν νόμον.

8.221 ἐρεῖς δὲ ταῦτα πλατύτερον· οἷον ἥρκει μὲν ὁ νόμος κωλύων τὴν πρόσοδον· ἔπειτα δὲ καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ, παῖς κατὰ τοῦ πατρὸς τυραννίδος φέρων γραφὴν, καὶ ὥς ἐδόκει ἄπιστον· εἴτα ἐν παραδρομῇ ἡ τυραννίς, καὶ ἡ τοῦ παιδὸς ἔξοδος, καὶ ἡ καθαίρεσις πλατύτερον καὶ πομπικὴ· ὅτι ἐτηρήθησαν οἱ νόμοι, καὶ τὰ τοιαῦτα· ὀρικά παραγραφικά· εἴτα ἐν τῇ ἀρχῇ τηρήσαντός μου τοῦτον τὸν τρόπον τοὺς νόμους, ἡδίκησας, φησὶν, δημοσίᾳ τὴν πόλιν· προηγούμενον γὰρ τοῦτο τῷ ἄρχοντι τὸ κεφάλαιον ἐρεῖς· οὐδέν μου τοῦ τῆς πόλεως διαφθείραντος, οὐ νόμον, οὐ δωρεάν, οὐ χωρίον, οὐ πόλιν. εἴτα πῶς δημοσίᾳ τὴν πόλιν ἡδίκησα, μηδὲν αὐτὸς ἐνεργήσας, καὶ ὅτι ἄτοπον, οὐδέν με διαπραξάμενον κρίνεσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. Μετὰ τὰ ὀρικά παραγραφικά θήσεις ἀκολούθως τὰ ἀπ’ ἀρχῆς ἄχρι τέλους· οἷον, οὐκ ἐδέξω, φησὶ, τὸν παῖδα κομίζοντα τὴν τῆς τυραννίδος γραφὴν. Ἡ Λύσις ἐπὶ τὸν νόμον. ὅτι ὁ νόμος αἷτιος, σαφῶς διακελεύων ἄλλην μὴ δέχεσθαι ἢ τὴν παρανοίας γραφὴν· εἴτα τῇ διανοίᾳ, εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἦν, τίνος ἔνεκα οὐκ ἐδεχόμην, ἄνθρωπος μηδέποτε παρ’ ὑμῶν καταγνωσθεῖς, καὶ ὅσα ἐκ διανοίας, ἔχεις δὲ ἐκ τῶν πρώτων τὴν μέθοδον. εἴτα δέξαι καὶ τὸ καθ’ ὑπόθεσιν· εἰ δὲ ἐδεξάμην, καὶ μὴ ἦλω ὁ πατήρ οἷα εἰκὸς, οὐκ ἂν παρ’ ὑμῖν ὑπεύθυνος ἐγενόμην τῷ νόμῳ· εἴτα χρῆσαι καὶ τῷ βιαίῳ ὄρω· ὅτι τοῦτο μάλιστά ἐστι τὸ μὴ ἀδικῆσαι δημοσίᾳ, τὸ φυλάξαι τοὺς νόμους, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.222 μετὰ ταῦτα θήσεις ἀντίθεσιν πίπτουσιν ἐκ διανοίας τοῦ νόμου. ἀλλ’ ὁ νόμος, φησὶ, περὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐστι γραφῶν, οὐ περὶ τῶν δημοσίων κεκυρωμένος, καὶ ἐν μὲν ταῖς ἰδίαις ἄλλην οὐ δίδωσι τοῖς παισὶν ἢ τὴν παρανοίας γραφὴν. τὰς μέντοι γε δημοσίας δέχεσθαι τοὺς ἄρχοντας οὐ τετόλμηκεν· ἢ γὰρ ἄτοπος ἦν ὁ νομοθέτης παντάπασιν ἀπείργων τῶν παίδων τὴν πρόσοδον τὴν περὶ προδοσίας, τὴν περὶ τυραννίδος, καὶ περὶ τῆς τοῦ δήμου καταλύσεως [ἔχη μηνύουσα] μὴ συγχωρῶν παρίεναι τοῖς παισὶ τὸ δικαστήριον. Ἡ Λύσις τούτου· ὅτι σαφῶς διηγόρευεν ὁ νόμος μηδεμίαν ἄλλην δέχεσθαι γραφὴν, ἢ τὴν τῆς παρανοίας· καὶ ὅτι εἰ τὴν περὶ τῶν δημοσίων δέχεσθαι συνεχώρει γραφὴν, προσέγραψεν ἂν τῷ νόμῳ τούτῳ· νῦν δὲ μὴ προσγράψας ἐνὶ λόγῳ πᾶσαν ἀπηγόρευσε κατηγορίαν εἰσάγεσθαι. καὶ ὅτι εἰκότως· εἰδὼς γὰρ ὅτι πολλαὶ τοῖς παισὶ μικροψυχίαι γίνονται, καὶ ἐκ τούτου γραφαὶ ψευδεῖς καὶ κατηγορίαι καὶ κίνδυνοι, πᾶσαν μὲν ἐκώλυσε κατηγορίαν εἰσάγεσθαι. τὴν δὲ τῆς παρανοίας συνεχώρησεν, ἢ τις πᾶσιν ἦν φανερὰ τοῖς ὀρώσι, τοῖς δικάζουσι, τοῖς παρεστῶσιν ἅπασιν. Μετὰ ταῦτα θήσεις τὴν μετάληψιν. ἀλλ’ ἔδει, φησὶ, τῷ δήμῳ ἀνενεγκεῖν, καὶ λίθον, ὅτι περιττὸν ἦν ὁμολογουμένου τοῦ μὴ δεῖν δέχεσθαι, ἀνενεγκεῖν τῷ δήμῳ· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἀμφιβόλων δεῖ τῷ δήμῳ ἀνακοινοῦσθαι, ἐπὶ δὲ τῶν ὁμολογουμένων περιττόν· εἴθ’ ὅτι καὶ ἐνόμισα μὴ εἶναι τὴν γραφὴν ἀληθῆ, ἐκ τοῦ ἐμοὶ προσελθεῖν τῷ κωλυομένῳ ἀπὸ τῶν νόμων· εἰ γὰρ ἀληθῶς κατεπιεῖν ἠβούλετο, προσῆλθεν ἂν τοῖς δικασταῖς, προσῆλθε τῷ δήμῳ· τί γὰρ αὐτὸν ἐκώλυεν; νῦν δὲ ἐκ τοῦ ἐμοὶ προσελθεῖν ἔνδειξιν εἶναι μόνην ὑπενόησα τὴν γραφὴν.

8.223 Μετὰ ταῦτα οἱ ἐπίλογοι· οἱ μὲν κατὰ τοῦ ἄρχοντος καταφρονητικώτεροι, καὶ κινεῶντες ὑπόνοιαν συνειδότος· οἱ δὲ τοῦ ἄρχοντος ἐπιλογίσαι τὸ ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς τύχης τῆς πόλεως, ὅτι καὶ τοὺς νόμους τηρεῖ, καὶ τοὺς πονηροὺς ἀναιρεῖ. ΑΛΛΗ ΜΕΤΑΣΤΑΣΙ Σ. Στρατηγὸς συλλαβῶν τοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους εἶχεν ἐν τῇ νηϊ· χειμῶνος γενομένου, ἀπέβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν τοὺς νεκροὺς καὶ κρίνεται δημοσίᾳ. Ἡ τοῦ στρατηγοῦ κατάστασις ἔχει τὸν τῶν

πολεμίων φόβον, τὴν ταραχὴν τῶν ἀντιπάλων, τὴν ἀπειλὴν μετὰ αὐξήσεως, εἴτα τὴν ἐκκλησίαν, τὴν παρασκευὴν, τὴν χειροτονίαν τοῦ ἄρχοντος· ἐν ᾗ καὶ ἡθοποιίαι· ὅτινες πρὸ τῆς ἐκκλησίας βουλόμενοι περὶ τούτων, οὐδένα ἕτερον, ἢ ἐμὲ προῦκριναν, διὰ τὴν εὐνοίαν, διὰ τὸ πολιτικόν, διὰ τὸ φιλόπολιν εἶναι πανταχοῦ· τοιγαροῦν αἰρεθεὶς στρατηγὸς εὐθύς ἐπλήρωσα τριηρῶν τὴν θάλατταν· ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τὰς ναῦς ἦλθον, εἰπὼν πρὸς ἑμαυτὸν πάλιν τὸν ἐπινίκιον, οὕτως ἔλυσα τῶν νεῶν τὰ πρυμνήσια· εἴθ' ὅτι πλεύσας συνέβαλον, ἐνίκησα, μετὰ τῶν τροπαίων αἰχμαλώτους εἶχον· λοιπὸν ἡπειγόμεν πρὸς ὑμᾶς συμβαλὼν τοὺς νεκροὺς εἰς τὰ σκάφη. ἔπλεον παιᾶνας ἄδων, ἡδόμενος ὅτι καὶ τοὺς νεκροὺς ἔχω καὶ τοὺς αἰχμαλώτους δουλεύοντας· εἴτα βαρέως εἷσαγε τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους, μετὰ αὐξήσεως.

8.224 καὶ ὅτι ἐφ' ὅσον οἶός τε ἦν ἀντεῖχον. ἐπειδὴ δὲ κρείττων ἦν ὁ χειμῶν καὶ τὸ δεινὸν ὑπερεῖχε καὶ τὸ κλυδώνιον λοιπὸν τὰς τριήρεις ἐκάλυπτεν· ἐν οἷς καὶ ἡθοποιίας παρὰ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ναυτῶν, καὶ προτροπὴ πρὸς τὸ ῥῖψαι τοὺς νεκρούς· ὅτι δεινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ καταδύνουσι τὰ σκάφη νεκροὶ, καὶ ἂν μὴ τούτους ἐκρίψωμεν, ἅπαντες ἀπολλύμεθα· εἴθ' ὅτι ἐξέρριψα· καὶ ἅμα τῷ τοὺς νεκροὺς ἀποβαλεῖν λέλυτο μὲν τὸ δεινόν, ἡ σωτηρία δὲ πρόδηλος ἦν. εἴθ' ὅτι κατεπλεύσαμεν ἄγοντες μετὰ τῶν τροπαίων τοὺς πολεμίους δουλεύοντας καὶ τὰ τοιαῦτα. εἴτα ὀρικὸν παραγραφικὸν οὐκ ἐμπίπτει. δῆλον γὰρ ὅτι τὸ ῥῖψαι τοὺς νεκροὺς ἀδίκημα κοινόν ἐστιν. ἥξεις οὖν ἐπὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἅπερ ἐστὶ τὸ ἔγκλημα. Ἀλλ' ἐκβέβληκας, φησὶ, τῶν νεκρῶν τὰ σώματα. Λύσεις τῇ μεταστάσει· ὅτι ἐκβέβληκα· ἀλλ' εἰπέ, πῶς πρόσθες τὴν ἀνάγκην· εἰπέ τὸ δεινόν· ἀποβέβληκα τοὺς νεκροὺς τοῦ κύματος τὴν ὁλκάδα καλύπτοντος· ἐκβέβληκα μὴ δυνάμενος ἀντισχεῖν ἔτι πρὸς τὸ κλυδώνιον. εἴτα ἔκφρασον τὸν χειμῶνα, μὴ ὑπτίως, ἀλλ' ἀγωνικῶς. πῇ μὲν τοῦ κύματος ὑπερέχοντος· πῇ δὲ τῆς ἄλλης θαλάσσης ἀντιφιλοτιμουμένης τοῖς ὄρεσι καὶ δεινόν μοι ἀντηχούσης ὡς ἀληθῶς, καὶ τοῖς ἐξ οὐρανοῦ παραπλησίως, στρεφομένης δὲ τῆς θαλάσσης αὐτοῖς ὅλοις πελάγεσι, ταῦτα ὀρών, ταῦτα θεώμενος, τῷ κρατοῦντι ὑπήκουσα, καὶ πρὸς τὸν καιρὸν ἡρμοσάμην τοῖς ὅλοις. εἴτα πρόσχες τὰ ἐκ τῆς διανοίας· τοῦτο δὲ στοχαστικόν ἐστὶ τὸ ἐπιχείρημα· οἶον εἰ γὰρ μὴ βεβιασμένος ὡς ἀληθῶς ἐπὶ ταύτην ἐληλύθειν ἐγὼ τὴν ἐπιχείρησιν, τίνος ἔνεκεν ταύτην ἐγὼ τὴν πρᾶξιν ὑπέμενον, τίνος ἔνεκα τοὺς νεκροὺς ἡφίειν ἐν μέσῳ τῷ κλύδωνι; εἰ μὲν μνησικακῶν, ὡς ἡδίκημένος, εἰπάτω τις παρελθὼν, γραψάσθω, τί δεινὸν παρὰ τῶν κειμένων ὑπέμεινα· εἰ δ' ἄλλως πονηρὸς ὢν, τοῦτο μὲν οὐκ ἔτι λόγων χρῆζει μακρῶν· τὴν γὰρ ἡμετέραν προαίρεσιν αἱ πρὸ τούτου πράξεις ἐλέγχουσιν.

8.225 εὐρήσεις δὲ πλεῖστα νοήματα στοχαστικὰ ἀπὸ τῆς διανοίας· πῇ μὲν τὸ κατ' εἶδος λαμβάνων ἐν τῷ λέγειν ἥδη, τί ἡδίκησά ποτε; τί κατὰ τῆς πόλεως ἐβουλευσάμην; ἢ τίνα πρᾶξιν ὡς πονηρὸς ὑπέμεινα; πῇ δὲ ἐκ τοῦ χρόνου, ἢ πρὸ τῆς στρατηγίας, ἢ ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ, ἢ μετὰ τὴν νίκη·ν· εἰ δὲ πανταχόθεν δῆλός εἰμι φρονῶν τὰ ὑμέτερα, τὰ τῆς πόλεως μᾶλλον αἰρούμενος, πῶς ἢ πόθεν ἐγὼ δημοσίᾳ τὴν πόλιν ἡδίκησα; εἴτα ἔπαγε πρὸς τὴν λύσιν τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους καὶ τὸν καλούμενον βίαιον ὄρον· ὅτι τὸ ῥῖψαι τοὺς νεκροὺς, καὶ τοῦτο αὐτὸ μάλιστα οὐκ ἐστὶ δημόσιον ἀδίκημα· ἢ δὲ τούτου κατασκευὴ παρὰ τῷ Μητροφάνει. Μετὰ ταῦτα θήσεις τὸ μεταληπτικόν, ἀλλ' ἔδει, φησὶν, ἐπιμεῖναι μέχρι παντὸς καὶ συναπολέσθαι εἰ δέοι τοῖς σώμασιν. Ἡ Λύσις τῇ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῇ, ὅτι ἄτοπον καὶ οὐδὲν ἐκ τούτου ὄφελος ἡμῖν εὐρίσκετο, εἰ μήτε τὸν στρατιώτην ἔχομεν τὸν σωζόμενον, μήτε τοὺς αἰχμαλώτους· εἴθ' ὅτι καὶ βλαβῆναι μᾶλλον ἦν· πόθεν γὰρ ἔτι δεῖξαι τὴν νίκην εἶχομεν, ἢ πόθεν τὸ τρόπαιον; εἴθ' ὅτι εἰ τοῦτο ἐποίησα, ὑπὲρ αὐτῶν ἂν ἐποίησα τῶν νεκρῶν· εἰ γὰρ ἔδει αὐτοὺς εὖξασθαί τι παθεῖν ἡμᾶς, τί ἕτερον ἂν ἢ τοῦτο παθεῖν ἐζήτησαν ἀπολέσθαι πάντας ἡμᾶς, καὶ τοὺς ἑαυτῶν αἰχμαλώτους, ἵνα ἡμεῖς μετὰ τῆς συμφορᾶς μηδὲ πῶς νενικήκαμεν τοὺς πολεμίους δεῖξαι ἔχωμεν, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

8.226 ὄπλα πολλὰ ἔρεῖς, εἰ θεατρικῶς πομπεύειν θελήσειας, εὐτύχημα τοῦτο τῆς πόλεως, τὸ μηδὲ χειροτονῆσαι στρατηγόν· ἵνα μὴ τοιοῦτόν τι βουλευσάμενος ἀφανίσῃς τὴν φιλοτιμίαν τοῦ κατορθώματος. Πάλιν ἔδει συναπολέσθαι, λέγει τις, καὶ δυνάμενον σώζεσθαι κινδυνεύειν ἔδει. μετὰ τὴν μετάληψιν ἄλλην θήσεις μετάληψιν. ἀλλ' ἔδει, φησί, ῥίψαι τοὺς αἰχμαλώτους· προτιμότεροι γὰρ οἱ νεκροὶ, πολῖται τυγχάνοντες, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἀπολλύμενοι. Ἡ Λύσις συγκριτική· ὅτι χρησιμώτεροι μᾶλλον ἦσαν οἱ αἰχμάλωτοι καὶ ζῶντες τῶν νεκρῶν, πρῶτον μὲν τοῖς σώμασι τὰς ὀλκάδας βαρύνοντες, εἴθ' ὅτι στενοχωροῦντες δὲ μετὰ τοῦ χειμῶνος τοὺς ζῶντας· καὶ ὅτι βαρύτερα τυγχάνοντα τοῖς νεκροῖς τὰ σώματα καταδύνει τὰς ναῦς. καὶ ὅτι εἰώθασι τοῖς νεκροῦς σώζουσιν ἐπακολουθεῖν δαίμονες· καὶ μάλιστα πάντων λόγος ἐστὶ τὸ μηδαμῶς ἀπευθύνεσθαι πλοῦν σώματος διακομιζομένου νεκροῦ· εἴτα τοσοῦτων τῶν ἐλαττωμάτων ὄντων, λέγει τις προτιμότερους τοὺς νεκροὺς, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰπίλογος· ὁ μὲν τοῦ στρατηγοῦ τοιοῦτος· ἀλλὰ μέχρι τίνος ἐνταῦθα βραδύνομεν; ἐπὶ τὴν θάλατταν πάλιν ὁρμήσωμεν· δότω μοί τις τὰς ναῦς· ἐπιπλεῦσαί μοι δεῖ, τὰς ἀκτὰς, τοὺς λιμένας, τὰ παρὰ τὴν θάλατταν ἅπαντα, ἥδη ζητήσω τὰ σώματα, ἐκβέβληκε ταῦτα πάντως ἢ θάλαττα. ἐντεῦθεν ἀναλήψομαι, πάντα κομιῶ καὶ τοὺς νεκροὺς ὥσπερ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τῇ πόλει. τηρήσω τοῖς τάφοις τὰ σώματα· ἂν δὲ ταῦτα κομίσω, αὐτὸς ἐγὼ τὸν τάφον, αὐτὸς ἐπὶ τῶν χοῶν καταστήσομαι, αὐτὸς τὰ νομιζόμενα πληρώσω. ποῦ μοι πάντες οἱ γέροντες; ποῦ παῖδες; ποῦ γυναῖκες; ἄνδρες πάντες οἱ συγγενεῖς τῶν τελευτώντων, ἐστήκατε, τοὺς αἰγιαλοὺς ἐξορμήσομεν· τὴν θάλατταν καθάπερ τοὺς πολεμίους νικήσωμεν.

8.227 ἐβιάσατο τῶν νέων λαβεῖν διὰ τοῦ χειμῶνος τὰ σώματα. ἀλλὰ μεῖναι παρ' αὐτῇ ταῦτα μὴ συγχωρήσωμεν. καὶ ὅσα τοιαῦτα· εἴτα καὶ ἐπαγγελίαν, ὅτι ἐὰν στρατευσώμεθα πού, τηρήσω μέχρι παντὸς τοὺς νεκροὺς, ἄξω, φυλάξω τῇ πόλει, κινδυνεύσω κἂν ἀπολέσθαι δέοι. καὶ ὅσα τοιαῦτα. ὁ δὲ τοῦ κατηγοροῦ προτρεπτικὸς μὲν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὸ ζητῆσαι τὰ πράγματα ὁμοίως. ἐρεῖς δὲ κάκεῖνα. ἂν δὲ μὴ εὐρήσω, στρατηγέ, τὰ σώματα, ἕνα τούτων, ὦ στρατηγέ, τάφον κατασκευάσωμεν, πολυάνδριον γενέσθαι τοῖς τελευτήσασιν· μέγας ὁ τάφος, καὶ φιλοτιμίας πεπληρωμένος· ἀντὶ δὲ τῆς ὁσίας αὐτὸς ἐπὶ τοῦ τάφου παράταξιν ἡμῖν τὴν τούτου διήγησαι. εἰπὲ πῶς πεπτώκασιν, εἴτα τούτοις ἐπεξελθὼν τοῖς νοήμασι κατὰ μέρος πρόσθε· ὅτι παραμύθησαι τοὺς παρόντας, παῖδας, γυναῖκας, καὶ ὅσα τοιαῦτα νοήματα ἀρμόττοντα εἶπεν ὁ Θουκυδίδης. Εἴτα κατακλείσεις τὸν ἐπίλογον εἰς συμβουλήν στρατηγοῦ· ὅτι καὶ ἐὰν ἄλλοτέ ποτε, ὅπερ μή τις θεὸς συγχωρήσειε, πόλεμος, ἢ καὶ νεκροὺς ἔλῃς ἐπὶ τῆς μάχης πεπτωκότας, τήρησον τούτους μέχρι τῶν τάφων. ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ. Ἀποκήρυκτον εὐρών τις ἐν συμποσίῳ κωμάζοντα ἔπληξεν· καὶ κρίνεται ὕβρεως. Τινὲς ἀσύστατον τοῦτο τὸ πλάσμα νομίζουσι, διότι ἀποκήρυκτός ἐστιν· οὐ συνίσταται γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀτίμοις ἢ κρίσις. ἀλλ' ὁ ἀποκήρυκτος ἀτιμὸς ἐστὶ παρὰ τῷ πατρὶ, οὐ παρὰ τῇ πόλει. ἢ αὐτὴ δὲ καὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐστὶ διαίρεσις ἢ περὶ τῆς ἀντιστάσεως καὶ μεταστάσεως· ἔχει οὖν ἢ κατάστασις τὴν ἀποκήρυξιν μετὰ τῆς αἰτίας· ὅτι δεινὰ ποιοῦντος αὐτοῦ καὶ παράνομα τὸ μὲν πρῶτον συμβουλευὼν ὁ πατὴρ οὐκ ἔπειθεν· εἴτα ἠπείλησε καὶ οὐδὲν ὤνησεν.

8.228 εἴθ' ὅτι νομίσας αὐτὸν σωφρονίζειν ἀπεκήρυξεν· μετὰ ταῦτα ἐρεῖς, ὅτι συνέβη εὐρεθῆναι ἐν συμποσίῳ οἷα εἰκός· εἴτα ὅτι οὐδ' ἐκεῖ παρόντων πάντων ἐκαρτέρησεν, ἀλλὰ δημοσιεύειν τὴν ἑαυτοῦ κακίαν ἐτόλμησεν· εἴτα τοῦ κώμου αὔξησις καὶ διατύψεις, καὶ ἐν καθαιρέσει ἐπιτίμησις ἢ τῶν πληγῶν. μὴ ἀπλῶς δὲ ἔλθῃς ἐπὶ τὰς πληγὰς, ἀλλ' ὅτι κατὰ ἀκολουθίαν ὧν ἔπραξεν ὁ πατὴρ καγὼ συνεβούλευσα, ἠπείλησα, μὴ δειδόμενον ἔπληξα. ἐπὶ τούτοις ἢ κρίσις. ἐπὶ τούτοις τὸ δικαστήριον. ΜΕΤὰ τὴν κατάστασιν ὀρικά παραγραφικά οὐκ ἐκπίπτει· ἥξειεν οὖν εὐθὺς ἐπὶ τὸ ἐγκλημα· ἐτύπτησας γὰρ, φησὶν, ἐπὶ τῆς ἐστίας κωμάζοντα. ΛΥσεις τῷ ἀντεγκλήματι· οἷον ἄξιός ἦν μὴ σωφρονῶν, μηδὲ τὴν πρώτην αὐτοῦ προαίρεσιν διορθούμενος,

ἀλλ' ἐπιμένων τοῖς αὐτοῖς τολμήμασι, καὶ μὴ σωφρονισθεὶς τῇ ἀποκηρύξει, καὶ μὴ ζητῶν πῶς ἂν τὸν πατέρα χρηστῶ καὶ σεμνοτέρῳ βίῳ ἐλεῖν δυνηθῇ, ἀλλὰ δεινότερα τοῖς ἐπὶ τῆς ἐστίας καὶ χαλεπότερα. εἴτα διανοία. δῆλον δὲ ὡς ἄξιον ὄντα τῆς τοιαύτης ἐπιτιμήσεως ἐπληξά τῳ μήτε ἐχθρὸς εἶναι, μήτε ἔχειν πρὸς αὐτόν τινας διαφορὰς ὑπόθεσιν. καὶ ὅτι δεῖ ὁρᾶν τῆς πράξεως τὴν διάνοιαν, καὶ μὴ ἀπροσδιορίστως ὀρμᾶν ἐπὶ τὰς πράξεις, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα τῳ βιαίῳ ὄρω. ὅτι αὐτὸ τοῦτο μάλιστα οὐκ ἔστιν ὕβρις τὸ ἀπὸ τῆς τοιαύτης διανοίας γιγνόμενον τὸ ἐπὶ τοῖς κρείττοσιν ἐπιτηδεύμασιπραχθῆναι καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.229 ΜΕΤαλήψει· ἐπιπλήξαι ἔδει. Ἡ Λύσις. ὅτι ἐπιπλήξας οὐδὲν ὤνησα, οὐδὲ ἔπαυσα. καὶ δῆλόν ἐστιν ὅτι οὐδὲ δυνατόν ἦν τι ὠφελῆσαι. ὅπου οὐδὲ ὁ πατήρ τι ὠφέλησεν ἐπιπλήττων. καὶ δῆλον τοῦτο ἐκ τῆς ἀποκηρύξεως. οὐ γάρ ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι ἐπὶ πρώτην ὥρμησεν ὁ πατήρ τὴν ἀποκήρυξιν. ἀλλὰ δῆλον ἐπὶ λόγους, ἐπὶ συμβουλήν ἦλθεν, ἐπὶ ἐπίπληξιν, καὶ τὰ τοιαῦτα. ταῦτα ἐννοῶν, ταῦτα σκοπῶν, ὅτι οὐδὲν ἕτερον αὐτόν ἢ τοῦτο σωφρονίζει, ἦλθον ἐπὶ τὰς πληγὰς. ΕΠίλογος, ὁ μὲν τοῦ κατηγοροῦ καταφορικὸς μετὰ τοῦ καὶ πάθος ἔχειν καὶ κινεῖν ὑπὲρ τοῦ ἀποκηρύκτου, καὶ διατύπωσιν ἔχων τῶν ἐν τῷ συμποσίῳ γενομένων κακῶν καὶ τῶν λόγων κατέμφασιν καὶ προτροπὴν ἐπὶ τιμωρίαν καὶ παροξυσμόν. ὅτι οὐδὲ ἀποκήρυκτος ὢν ἡσυχάζει, ἀλλὰ πολυπραγμονεῖ τὴν πόλιν, τὰ δικαστήρια, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΑΛΛΟ ΚΑΤΕΓΚΛΗΜ Α. Νόμος τῆς μοιχευθείσης τὴν προῖκα εἶναι τοῦ ἀνδρός προσέπεμψέ τις τῇ ἑαυτοῦ γυναικὶ ὡς ἀλλότριος· ἐλθοῦσαν ἐγράψατο μοιχείας ὁ ἀνὴρ, εἴλε, κατέσχε τὴν προῖκα. ὁ πατήρ ἐτέραν ἐπιδέδωκε καὶ τῳ αὐτῷ συνώκισε. πάλιν ὡς ἀλλότριος μετεπέμψατο τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα. ὑπήκουσεν ἐκείνη. καταλαβὼν οὖν ὁ πατήρ τῆς γυναικὸς ἀμφοτέρους ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται φόνου. Τὸ ἔγκλημα, ὅτι ἦσαν οὕτω βιοῦντες· ὅτι γὰρ παθητικώτερον τὸ πλάσμα τυγχάνει, παντὶ τῳ πρόδηλον. Ἡ Κατάστασις τοῦ πατρὸς ἔχει τὸν γάμον, τὴν παιδοποιίαν, τὴν ἀνατροφὴν, τὴν φιλοπαιδίαν, τοῦ γάμου ὥρας γενομένης τῆς παιδὸς ἐπιζητῆσαι ἄνδρα ὡς οἶόν τε βέλτιστον, τὸ δοῦναι προῖκα μείζονα, ἢ καθ' ἑαυτόν. εἴτα μετὰ πάθους τὸ βουλευσασθαι τοιαῦτα τὸν ἄνδρα, καὶ αὐτὸν ἑαυτοῦ διαφθεῖραι τὴν σύννοικον, καὶ ὅτι ἡ παῖς εἴτε φύσει διαφθαρεῖσα, εἴτε ἰδίᾳ, ὅτι πρὸς τὸν ἄνδρα ἄπεισιν, ἄδηλον γὰρ, ἀπελθοῦσα κατὰ τὸν νόμον ἀπώλεσε τὴν προῖκα, ἐγὼ ἐπέδωκα δευτέραν, τῳ αὐτῷ συνώκισα, νομίσας ὅτι ἐπισχήσει καὶ αὐτὸς τοῦ τοιοῦτόν τι ποιεῖν, καὶ αὕτη τοῦ ἀπατᾶσθαι· ἐχέτω γάρ τι ἡ κατάστασις ἐγκατάσκευον· εἴτα ὅτι πάλιν τῳ αὐτῷ τρόπῳ ἐζήτησεν ὁ ἀνὴρ τὴν προῖκα τῆς γυναικὸς λαβεῖν, αἰσchrῶς καὶ ἀναξίως αὐτοῦ, καὶ πάλιν μετεπέμψατο τὴν γυναῖκα ὡς μοιχὸς, καὶ ὅτι εὐρὼν ἐγὼ ἀμφοτέρα τὰ σώματα ἀπέκτεινα, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.230 ΜΕτὰ τὴν κατάστασιν ὀρικὰ παραγραφικὰ οὐκ ἐμπεσεῖται, ἀλλὰ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἅπερ ἔχει τὸ ἔγκλημα. Ἀλλ' ἀπέκτεινας, φησὶ, συνοικοῦσαν μετ' αὐτοῦ. Ἡ ΛΥσις τῳ ἀντεγκλήματι, ὅτι ἄξιοι ἦσαν οὕτω βιοῦντες αἰσchrῶς καὶ παρὰ τοὺς νόμους. ἡ μὲν ὡς ἐταῖρα, ὁ δὲ ὡς μοιχός. καὶ ὅτι ἀμφοτέροι ἀλλήλοις οὕτω προσήεσαν, καὶ ὅτι οὐκ ἤρκεσεν ἅπαξ τοῦτο ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ δεύτερον καὶ πολλάκις. καὶ ὅτι πολλὰ ἦσαν κατ' αὐτῶν περὶ τὴν πόλιν διαβολαί· καὶ ὅτι δακτυλοδεικτούμενος διῆγον, ὀνειδιζόμενος, παρὰ τῶν ἐχθρῶν γελώμενος. οὕτω μὴ φέρων τὴν ὕβριν, μὴ φέρων τὸν ἐκείνων βίον, ἄξια θανάτου νομίζων εἶναι τὰ δρώμενα, ἦλθον ἐπὶ τὴν σφαγὴν, ἄκων μὲν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀξίας βιαζόμενος, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἴτα τῇ διανοίᾳ, καὶ δῆλον ἐξ ὧν πρὸ τούτου φιλόπαις ἦν καὶ φιλόστοργος, καὶ πρὸς τὴν παῖδα χρηστὸς, ἐπιδούς ἐν ὥρᾳ τοῦ γάμου, προῖκα χαριζόμενος τὴν συνήκουσαν, καὶ οὐχ ἅπαξ τοῦτο ποιῶν, ἀλλὰ καὶ δεύτερον. καὶ ὅτι ποῖα διανοία ἀνήρηκε, βουλούμενος τὴν περὶ αὐτῶν διαλῦσαι διαβολὴν, καὶ ὅσα τοιαῦτα· εἴτα τῳ βιαίῳ ὄρω, ὃν τινες ἐπὶ τοῖς τοιούτοις οὐ τιθέασιν.

8.231 οὐ γάρ ἐστι, φησὶν, εἰπεῖν, ὅτι τούτῳ οὐκ ἔστι φθόνος. ἐρεῖς οὖν ὅτι τὸ γεγεννημένον ὡς ἀληθῶς ἐστι τῶν δυστυχημάτων ἀπαλλαγὴ, καὶ τῆς ἐπὶ τῇ μοιχείᾳ διαβολῆς, καὶ τῶν τοιούτων. ΜΕτὰ

ταῦτα ἐμπεσεῖται στοχαστική ἀντίθεσις, ἥν τινα ὁ τοῦ πατρὸς κατηγορῶν διασπείρει πανταχοῦ, καὶ ἐν τῇ καταστάσει, καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσιν, καὶ διόλου τοῦ λόγου. οἶον, ἀλλὰ βουλόμενοι, φησὶ, χρήματα παρὰ σοῦ λαμβάνειν τοῦτο ποιεῖν ἐπεχείρησαν. ἔχεις γὰρ ἐκ τῆς περιστάσεως ὅτι καὶ ἅπαξ καὶ δεύτερον προῖκα ἐπέδωκεν ὁ πατήρ. ΛΥσεις οὖν μεταληπτικῶς, ὅτι ἔδει μὴ κατηγορῆσαι τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ προσελθόντα αἰτεῖν. μὴδὲ συνάπτειν τῷ πλουτῷ τὴν συμφορὰν, μὴδὲ δικαστήριον συγκροτεῖν καὶ καλεῖν μοιχάδα τὴν σύνοικον, καὶ διαβολὴν τοιαύτην κατασπεῖραι περὶ τὴν πόλιν· εἴτα ὅτι ἔδει μὴδὲ καταγνῶναι τοὺς δικαστὰς, μὴδὲ ψῆφον ἐνέγκαι τοιαύτην· καὶ καθόλου πᾶσα ἡ λύσις ἐκ τούτων σχήσει τὰ ἐπιχειρήματα. ΜΕτὰ ταῦτα ἐμπεσεῖται ἡ μετάληψις. ἔδει τῷ δήμῳ περὶ αὐτῶν ἀνακοινώσασθαι. Ἡ ΛΥσις ἐκ τῶν ἤδη πραχθέντων ἐστὶ τῆς κατηγορίας, λέγω τῆς τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τῆς ψήφου τῶν δικαστῶν. οἶον ἅπαξ ἐνεγκόντων περὶ αὐτῶν ψῆφον τῶν δικαστῶν, ἔδει πάλιν κατηγορεῖν. οὐ γὰρ ἥρκει τὸ πρότερον δικαστήριον. καὶ γὰρ οἱ δικασταὶ τὰ κατ' αὐτοὺς διεγνώκεσαν. εἴτα ὅτι τίνος ἔνεκα ἀνεκοινούμην τῷ δήμῳ. εἰ μὲν ἵνα καταγνῶ καὶ αὐτὸς, ἤδη κατέγνωκεν. εἰ δ' ἵνα ἀνέλῃ, τοῦτο πεποίηκεν. εἴτε καὶ αἰσχρὸν ἦν αἰεὶ κατηγορεῖσθαι αὐτοὺς, καὶ διαβάλλεσθαι καὶ συνοικεῖν, καὶ ὥσπερ πορνείᾳ χρῆσθαι τῷ βίῳ, συνοικοῦντας ἀλλήλοις, καὶ ὑπονοοῦντας τὴν συνοίκησιν· καὶ τοῦ μὲν, ὡς μοιχοῦ συντυγχάνοντος· τῆς δὲ, ὡς ἐταίρας ἀναπαυομένης, ταῦτα πάλιν ἔδει τῷ δήμῳ λέγειν, ταῦτα ἀναφέρειν τοῖς δικασταῖς· καὶ τίς ἂν ἔτι ὑμῶν τῶν δικαζόντων ἠνέσχετο; τίς δὲ οὐχὶ λῆρον ἂν ἐνόμιζε τὴν γραφὴν τὴν περὶ τῶν αὐτῶν πολλάκις κατηγοροῦντός τινος, περὶ δὲ τῶν αὐτῶν πάλιν ψηφοφορούντων τῶν δικαστῶν; καὶ ὅσα τοιαῦτα.

8.232 Ὁ ΕΠÍλογος ὁ παρὰ τοῦ πατρὸς παθητικώτατος, ἔχων καὶ τὰ τοιαῦτα. ὅτι οὐδὲ αὐτῷ ἐπὶ τούτοις ζῆν ἐστὶν ἀνεκτόν· οὐ γὰρ ἀκούειν βούλεται παρὰ μὲν τῶν παιδοκτόνος, παρὰ δὲ τῶν ἐναγῆς· καὶ ὅτι τραγωδίας μεστὰ αὐτῷ ἐστὶ τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν· καὶ ὅτι μετ' ὀλίγον ἐπὶ σκηνῆς αὐτὸν οἱ τραγωδοῦντες εἰσάξουσιν· καὶ ὅτι δράματος πολλῷ χαλεπώτερα τὰ γενόμενα, καὶ τὰ τοιαῦτα· ὁ δὲ παρὰ τοῦ κατηγοροῦ παθητικὸς μὲν καὶ αὐτός· ἔχων δὲ καὶ καταφορὰν κατὰ τοῦ ἀνελόντος καὶ διατύπωσιν τῶν ἀναιρεθέντων, καὶ ἡθοποιίας αὐτῶν διαφόρους· παρὰ μὲν τῆς γυναικὸς ὡς θυγατρὸς· παρὰ δὲ τοῦ ἀνδρὸς ὡς καταπιστευθέντος ἐπὶ παῖδων σπορᾷ τὸ γύναιον παρ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις λόγοις αὐτὸς ἐνέγκαι τὴν πληγὴν ἐνεκαρτέρησε· καὶ ὅτι τοῦ λύθρου πάντα πεπλήρωκε, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΣΥΓΓΝΩΜ Η . Πόλις νοσοῦσα ἔπεμψεν εἰς θεοὺς τὸν στρατηγὸν, πυνθανομένη πῶς ἀπαλλαγείη τῆς νόσου· ἔχρησεν ὁ θεὸς, εἰ αὐτοῦ ἐκείνου ὁ παῖς ἀναιρεθείη· ἐπανελθὼν τοῦτο μόνον εἶπεν· ὅτι ὁ θεὸς θύειν κελεύει. ὁ παῖς μαθὼν τὸ χρησθὲν ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν, καὶ ἐπαύσατο ὁ λοιμὸς, καὶ κρίνεται ὁ στρατηγὸς ἀδικίας. ΑΠΟΛΟΓΙΑ. Σκοπὸς ἐστὶ τῷ κατηγορῷ, μὴ μόνον ἐλεῖν τὸν στρατηγὸν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρχῆς ἀποστερηθῆναι· ὅθεν ὁ στρατηγὸς, ὡς ἔνι μάλιστα τοῦτο φοβούμενος, διοικῆσεται μὴ ἐκβληθῆναι τῆς ἀρχῆς· τοῦτο δὲ ποιήσει τὰς ἀριστείας ἑαυτοῦ πανταχοῦ καταλέγων καὶ διηγούμενος, καὶ τὸ μὴδέποτε κατεγνώσθαι, καὶ τὸ μὴδέποτε νενικῆσθαι τὴν πόλιν, ἀλλὰ φυλάξαι παῖδας, γυναῖκας, τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, τοὺς γέροντας, καὶ τὸ μὴδένα ἐξ ὑμῶν αὐτοῦ μαχομένου λαβεῖν ἢ τρόπαιον ἢ τριήρεις, ἢ αἰχμαλώτους, ἢ τι τοιοῦτον· διὰ γὰρ τούτων καὶ τῶν τοιούτων σαφῶς ἑαυτῷ τὸ μὴ ἐκβληθῆναι τῆς ἀρχῆς διοικῆσεται.

8.233 ὅθεν ὁ κατήγορος τοῖς ἀπ' ἐναντίας ὡς δυνατόν ἐστὶ χρήσεται· ὁ δὲ λόγος παθητικὸς τέ ἐστὶν καὶ ἐπιεικεῖας μεστός, διὰ τὸ ἔγκλημα καὶ τὴν πράξιν. Ἡ Γοῦν κατάστασις τοῦ στρατηγοῦ τὴν μετὰ δοκιμασίας αὐτοῦ αἴρεσιν ἔχει· καὶ τὰ θαυμασθέντα ἐπ' εὐνοίᾳ χειροτονηθῆναι στρατηγόν· εἴτα τὰς μάχας, τὰς νίκας, τὰ τρόπαια μετὰ αὐξήσεως· ἐπὶ τούτοις μετὰ βαρύτητος καὶ ἀνακλήσεως τὸν λοιμὸν, οὐδαμοῦ διηγουμένου σου τὰ ἐκ τοῦ λοιμοῦ κακὰ, οὐδὲ ἐκφράζοντος τὰς συμφοράς. κατ' αὐτοῦ γάρ ἐστιν, εἰ τοσούτων ὄντων κακῶν τὸν χρησμὸν ὀλόκληρον οὐκ ἀπήγγειλεν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ κατήγορος ποιήσει· ὁ δὲ στρατηγὸς κατὰ παραδρομὴν αὐτοῖς

χρήσεται· εἴτα τὴν αἵρεσιν τὴν εἰς θεοὺς καὶ τὸν χρησμὸν, ἐν ᾧ καὶ ἡθοποιῖα μεστὴ συμφορᾶς καὶ πάθους, ὅτι ἐξεπλάγην, ὡς ἤκουσα τὸν χρησμὸν, καὶ πλήρης ἐγενόμην τῆς συμφορᾶς, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ὅτι δυσφορῶν, θρηνῶν, δακρύων, τὸν παῖδα θρηνῶν κατ' ἐμαυτὸν ἤλθον, ἀπήγγειλα τὸ μέρος, ἡγούμενος ἐκ τοῦ θῦσαι μόνον ἐξιλεώσασθαι τὸν θεόν· ἐγκατάσκευον γὰρ ἔστω σοι, τίνος ἔνεκεν θῦσαι μόνον ἀπήγγειλεν· εἴθ' ὅτι μαθὼν οὐκ οἶδα πόθεν ὁ παῖς τὸ μάντευμα ἀξίως τῆς τοῦ πατρὸς φιλοτιμίας βεβούλευται· ἐμὲ μὲν γὰρ ἡ φύσις τοιοῦτόν τι περὶ αὐτοῦ βουλευσάσθαι κατεκώλυσεν· ἐκεῖνος δὲ τὸ καὶ οὐκ ἡσχύνετο, ἀλλ' ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν ὑπὲρ παίδων, ὑπὲρ γυναικῶν, ὑπὲρ ἀπάσης ὁμοῦ τῆς πόλεως· καὶ κεῖται καθάπερ ἐν παρατάξει πεσὼν, πρὸς τὸν λοιμὸν μόνον μαχόμενος, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.234

ἐπὶ τούτοις ἡ γραφή, ἐπὶ τούτοις τὸ ἔγκλημα, μᾶλλον δὲ καὶ κατὰ τῆς φύσεως ἡ γραφή, καὶ τὰ τῆς διαθέσεως· ὅτι στέργειν τὸ γένος διὰ τὴν φύσιν ἡνάγκασμαι, καὶ τὰ τοιαῦτα· μετὰ ταῦτα ὀρικά παραγραφικά οὐκ ἔστιν· ἀλλ' εὐθύς ἤξεις μετὰ τὴν κατάστασιν ἐπὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· οὐ γὰρ ὁλόκληρον ἡμῖν, φησὶ, τὸν χρησμὸν κατεμήνυσας· ἡ λύσις συγγνωμονική· ἡλέησα τὸν παῖδα τῆς συμφορᾶς. πλησίον γενόμενος οὐ συνεχωρούμην εἰπεῖν τὰ λειπόμενα· καὶ ὅτι πεφύκασιν οἱ ἄνθρωποι ἐν ταῖς συμφοραῖς καὶ ἑαυτῶν ἐξανίστασθαι, καὶ μόνοις σχολάζειν τοῖς πάθεσιν· καὶ ὅτι μόνος ὢν ὁ παῖς γηροκόμος καὶ ἔσεσθαι διάδοχος ἐλπιζόμενος μεῖζόν μοι τὸ δεινὸν παρεσκεύασε· καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐρεῖς, τὰ μὲν συγγνωμονικῶς, τὰ δὲ τυπῶν τὰς τοῦ πατρὸς ἐλπίδας· τὸ μόνον εἶναι τὸν παῖδα, τὰ ἀπὸ τῆς φύσεως, ὅτι πεφύκαμεν ἅπαντες ὑπὲρ τῶν οἰκείων μάλιστα δυσφορεῖν· καὶ ὅτι στρατηγὸς ὢν καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων παίδων μαχόμενος καὶ διὰ τῆς νίκης προξενῶν αὐτοῖς σώζεσθαι, μάλιστα τὸν ἑαυτοῦ ἡβουλόμην ὀρᾶν· εἴθ' ὅτι καὶ νῦν ὑπομιμνησκόμενος οὐ φέρω· μεστὸς γὰρ ἔστω σοι πάθους ὁ λόγος· εἴτα μετὰ ταῦτα πρόσθε· τὰ ἀπὸ τῆς διανοίας τοῦ στρατηγοῦ· δηλον γὰρ ὅτι ἐλεῶν καὶ θρηνῶν τὸν παῖδα καὶ τῆς σωτηρίας τούτου γλιχόμενος ἐσιώπησα· εἰ δὲ μὴ τοῦτό ἐστιν ἀληθές, τίνος ἔνεκα εἶχον σιωπῆσαι· ἐν ᾧ ἐρεῖς ἅπαντα τὰ προσόντα τῷ στρατηγῷ φιλοτίμως, εὖνους ὢν, δημοτικός, φιλόπολις, στρατηγῶν, νικήσας, τὰ καὶ τὰ, καὶ ὅσα ἀπὸ τῶν ἐγκωμιαστικῶν τόπων ἐστὶ δυνατόν εἰς κατασκευὴν τῆς διανοίας· ὅτι ταῦτα τῇ διανοίᾳ τῇ πρὸς τὸν παῖδα, καὶ οὐδεμιᾷ πονηρίᾳ τῇ πρὸς ὑμᾶς ἀπεσιώπησα· εἴτα ἐπιχείρησον καὶ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου τῆς διανοίας· εἰ γὰρ μὴ τοῦτό ἐστιν ἀληθές, πότε πονηρὸς ἐλήλεγμαι; πότε δυσχερές τι τῶν ἀτόπων ἐξείργασμαι; εἴτα ἔπαγε καὶ νόημα ἀγωνιστικόν· εἰ δὲ οὐδέποτε πονηρὸς, δηλον ὅτι οὐδὲ νῦν, καὶ ὅσα τοιαῦτα· εἴτα μετὰ τὴν διάνοιαν ἔπαγε τὸν βίαιον ὄρον· ὅτι τοῦτο αὐτὸ μάλιστα ἐστὶ τὸ μὴ ἀδικῆσαι τὴν πόλιν, παιδὸς ὄντος καὶ ἐπὶ ἐλέῳ· καὶ ἔπαγε καὶ βιαιότερον νόημα· καὶ τοῦ παιδὸς δηλονότι μέρους ὄντος τῆς πόλεως· ὥστε καὶ εἰ ἡδίκησα, οὐ καθόλου τὴν πόλιν ἡδίκησα· πῶς γὰρ ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου παιδὸς μέρους καὶ αὐτοῦ ὄντος τῆς πόλεως ἐποιούμην τὴν πρόνοιαν; καὶ τὰ τοιαῦτα· μετὰ ταῦτα ἐμπεσεῖται ἄλλα ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἐκ τῆς περιστάσεως καὶ τῆς ὕλης ἐμπίπτοντα· ἐπειδὴ γὰρ μαθὼν τὸν χρησμὸν ὁ παῖς ἀνεῖλεν ἑαυτὸν, τοῦτο αὐτὸ πάλιν φήσεις εἰς λύσιν τῆς συγγνώμης· οἷον, ἀλλὰ κατὰ γνώμην ἦν τῷ παιδί· λύσεις πάλιν συγγνωμονικῶς· ὅτι τοῦτο μάλιστα μὲν ἡγνόουν, εἰ κατὰ γνώμην ἐστὶ τῷ παιδί ὁ θάνατος ἢ οὐ· πόθεν γὰρ εἶχον ἰδεῖν, ἀπάντων ἀνθρώπων φευγόντων τὸν θάνατον· εἴτα εἰ καὶ ἡπιστάμην, ταύτῃ μάλιστα ἐφοβούμην ἀφαιρεθῆναι τοῦ παιδὸς, μόνου ὄντος, μόνου διέποντος τὴν οἰκείαν, συγκάμνοντος, παραμυθουμένου ἐν ταῖς δυστυχίαις, ἀρκοῦντος πρὸς λύσιν τῶν συμφορῶν, ἐν ταῖς εὐτυχίαις συνηδομένου· εἴτα ὅτι καὶ πεφύκασιν ἅπαντες δυσάποσπαστως ἔχειν πρὸς τὸ γένος, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς παῖδας· ὥστε τοῦτον διακείμενος τὸν τρόπον πῶς ἡδυνάμην εἰπεῖν; πῶς δ' ἂν ἐκαρτέρησα τὸν χρησμὸν ἐννοῶν, ἀνατροφὴν τοῦ παιδὸς, παιδευσιν, ἀναγωγὴν, χωρισμὸν, θάνατον; ταῦτα παρεσκεύασέ μοι τὴν σιωπὴν, ταῦτα τὸν χρησμὸν μὴ καταμηνῦσαι πεποίηκε, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

8.236 ΜΕΤὰ ταῦτα θήσεις τὴν μετάληψιν· ἄλλ' ἔδει, φησὶ, προτιμῆσαι τὴν πόλιν. Ἡ Λύσις ἐκ τῶν ὑποκειμένων κατὰ συνδρομὴν· ὅτι φημὶ καὶ αὐτός· καὶ γὰρ οὕτως ἤχθην καὶ τῷ παιδί ταῦτα παρήγγελλον· ἄλλ' ἡ φύσις ἀναγκαιοτέρα· καὶ ὅτι αὐτὴ ἄγει καὶ ἄγχει τὰ σύμπαντα· καὶ ὅτι με κατηνάγκασεν· εἴτα καὶ ἐκ παραδειγμάτων τοῦτο πίστῶσαι· ὅτι καὶ τὰ θηρία ὀρώμεν καὶ πᾶν ἄλογον ζῶον ἀγόμενον ὑπὸ τῆς φύσεως, καὶ μάλιστα πάντων τοῦ γένους προνοούμενον διὰ τὴν φύσιν, καὶ ἀπομαχόμενον ὑπὲρ τῆς φύσεως, καὶ κινδυνεῦον πολλάκις, καὶ ὅσα τοιαῦτα· εἴτα ἐρεῖς, οὕτως καὶ αὐτὸς ἤχθην ὑπὸ τῆς φύσεως, κατηναγκάσθην ἐπὶ ταύτην ἐλθεῖν τὴν ἐγχείρησιν· καὶ ὅτι πολλοὶ ὑμῶν πολλὰ παρορῶσι κατὰ τὴν φύσιν· καὶ ὁ μὲν ζημίας ὑπερεῖδε πολλάκις, ἵνα τί χαρίσεται τῷ παιδί· ὁ δὲ προσέσται, πάντα διὰ τὴν τούτου σωτηρίαν ἐπίσταται· καὶ ὅτι ἀκόλουθόν ἐστιν, οὕτω διακεῖσθαι μέρους τινὸς τῶν παίδων ὄντων ἡμῶν, καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ μὲν φυσικῶς ἐξετάζων ἐρεῖς, τὰ δὲ γνωμικῶς, τὰ δὲ ἐκ παραδειγμάτων, τὰ δὲ ἐκ παραβολῶν· εὐρήσεις δὲ πολλὰ πρὸς τοῦτο νοήματα.

8.237 ΜΕΤὰ ταῦτα θήσεις ἄλλην μετάληψιν· οἷον, ἄλλ' ἔδει ἀπαγγείλαντα δεηθῆναι τῆς πόλεως ὥς ἐπανερεσθαι τὸν θεόν. Ἡ Λύσις κατὰ ἀναίρεσιν· ὅτι οὐδεὶς ἂν μοι συνεχώρησε τοῦτο ποιῆσαι· οὐδ' ὑμεῖς ἂν μοι ἠνέχεσθε δεομένου καὶ λιπαροῦντος ἔρεσθαι τὸν θεόν· καὶ ὁ ἔχων λοιμὸς αὐτοὺς καὶ ἡ νόσος οὐδὲ ἓνα ἔδωκεν ἂν μοι καιρὸν παρακλήσεως, τοῦ μὲν κειμένου, τοῦ δὲ μέλλοντος· εἴτα ὅτι πάντες οἱ νοσοῦντες περιέστησαν ἀντιλέγοντες. οὐδ' ἂν ἠνέσχοντο ἔτι πλείονα χρόνον τῇ νόσῳ συμπλέκεσθαι· ἕως πάλιν ἀπελθὼν δεηθῶ τοῦ θεοῦ· εἴτα ὅτι καὶ εἷς ὢν ὁ παῖς ἀντὶ τοσούτων ἀπελθεῖν οὐδὲν δεινὸν ὑμῖν ἐνομίσθη ἀντὶ παίδων, ἀντὶ γυναικῶν, ἀντὶ πρεσβυτέρων, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ΜΕΤὰ ταῦτα οἱ ἐπίλογοι· ὁ ἐπίλογος τοῦ μὲν στρατηγοῦ· ὅτι πολλὰ κέκμηκα ὑπὲρ ὑμῶν, ὑπὲρ παίδων, ὑπὲρ γυναικῶν· καὶ μάλιστα πολλοὺς ἐτήρησα· καὶ ὅτι οὐδέποτε τοῦ οἰκείου ἐγενόμην, καὶ ὅτι οὐδεμίαν μάχην ἤττημαι, καὶ ὅτι οὐδὲ παῖς ὑμῶν δι' ἐμὲ ἐδούλευσεν· τὸ διὰ τούτων καὶ τῶν τοιούτων τὸ μὴ ἀποχειροτονηθῆναι αὐτὸν οἰκονομήσεις· εἴτα ἐρεῖς· ὅτι, ἄλλ' ἐπειδὴ ἅπαξ ὁ παῖς ἀπέθανεν, συγχωρήσατέ μοι γενέσθαι περὶ τὸν τάφον· συγχωρήσατέ μοι σχολάσαι τοῖς πάθεσιν, ἐναπολαῦσαι τῆς συμφορᾶς, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ἐρεῖς· δεῦτε πάντες περὶ τὸν τάφον, χοὰς ἐνέγκωμεν, ὁ μὲν ὑπὲρ παίδων, ὁ δὲ ὑπὲρ γυναικός· εἷς οὗτος, ἄνδρες, ὑπὲρ ἡμῶν ἐκινδύνευσεν· εἷς οὗτος τὸν λοιμὸν τὸν καθ' ἡμῶν ἀπεκώλυσεν· οὗτος καὶ τοῦ πατρὸς εὐτυχέστερος· οὗτος ὡς ἀληθῶς εὐδαίμων· εἴθ' ὅτι τοιόνδε καὶ τοιόνδε τὸν τάφον κατασκευάσωμεν· ἐπιγράψωμεν τοῦτον εὐεργέτην, σωτήριον, ἀλεξίκακον· ἐπιγράψωμεν τῷ τάφῳ, οἷον ὁ λοιμὸς ἦν, ἵνα τοῖς μετὰ ταῦτα μένῃ τῆς εὐεργεσίας τὸ γνῶρισμα· ἵνα ζηλῶσιν ἅπαντες, ἵνα γινώσκωσιν, οἷος ὁ παῖς μετὰ τὴν ἀναίρεσιν ἔτυχεν· εἴτα ἐρεῖς, ὅτι σπουδάσωμεν ἵλεων τοῦτον ἔχειν καὶ εὐμενῇ διὰ τῶν τιμῶν, διὰ τῶν ἐναγισμῶν· διὰ γὰρ τῶν τοιούτων καὶ τοσούτων νοημάτων τὸ ὅτι ἐάν με ἀποχειροτονήσητε τῆς [σιωπῆς, λυ—]πηθήσεται ὁ παῖς ἐμφανής· ἐρεῖς οὖν, ἔστι τοῖς τελευτήσασιν καὶ μετὰ θάνατον αἴσθησις· γινώσκουσιν ἅπαντα· ἐπισκοποῦσι τὰ γινόμενα· πάντως που καὶ παρὰ τὸ δικαστήριον ἔστηκε· πάντας ὑμᾶς ψηφοφοροῦντας ὁρᾷ· εἴτα ἀποστρέψας τὸν λόγον πρὸς τὸν παῖδα, κατὰκλινον εἰς εὐχὴν τὸν λόγον· ἄλλ' ὦ παῖ πρὸς τὸ δεινὸν εὐτολμότετε· ὦ μεγαλοψυχία νικήσας τὰ σύμπαντα· εἴτε παρὰ τὸ δικαστήριον ἔστηκας, εἴτε ἄνωθεν ἡμᾶς ἐπισκοπεῖς, καὶ δήμου τὸν λοιμὸν ἀπελάνυνεις ἀεὶ, πόρρω τῆς πόλεως τὴν συμφορὰν, καὶ προξενοίης τὰ μέγιστα, ἵνα ταῖς περὶ τὸν δῆμον χάρισι τοὺς φθάσαντας ἅπαντας εὐεργέτας νικήσεις.

8.239 ΑΛΛΗ ΣΥΓΓΝΩΜΗ. Ἀλεξάνδρου ἐπίοντος, ἔπεμψαν Θηβαῖοι πρὸς Μεσσηνίους, συμμαχίας δεόμενοι· οὐκ ἐπηγγείλαντο τὴν βοήθειαν· κατεσκάφησαν Θηβαῖοι· καὶ κρίνονται μετὰ τὸν ἀνοικισμὸν ὑπ' αὐτῶν ἀχαριστείας Μεσσήνιοι. Ὁ λόγος πομπείας μεστὸς καὶ τῆς Θηβαίων μεγαλοψυχίας ἐπάξιος· σκοπὸς δὲ αὐτοῖς οὗτος· οὐ τοὺς Μεσσηνίους ἐλεῖν, ἀλλὰ φοβῆσαι πάλιν Λακεδαιμονίους ὥς τὴν ἀρχὴν πάντες καὶ τὴν δυναστείαν ἀνειληφότες· ὅθεν αὐτοῖς ἡ

κατάστασις ἔχει πῶς διακειμένων Μεσσηνίων πρὸ τοῦ, καὶ τίνα σχόντων ὑπὸ Λακεδαιμονίων, αὐτοὶ προὔστησαν, ἡλευθερώθησαν· εἴτα μετὰ τὴν τῆς τοιαύτης εὐεργεσίας αὐξήσιν τὰ κατ' Ἀλεξάνδρου ἐρεῖς, καὶ τὴν ἔφοδον καὶ τὴν πρεσβείαν τὴν πρὸς Μεσσηνίους· εἴθ' ὅτι οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀμνήμονες τῶν παρ' ἡμῶν αὐτοῖς ὑπαρξάντων γεγέννηται. εἴτα ἐρεῖς τὴν κατασκαφὴν, καὶ τὸ μετὰ ταῦτα ἀνακτῆσασθαι τὴν πόλιν, καὶ τὴν νῦν οὖσαν γραφὴν. ΟΡΙΚὰ παραγραφικὰ ἐξ ἀντιθέσεως· ἀλλ' οὐκ ἡμνημονήσαμεν, φησὶ, τῆς χάριτος, οὐδὲ τῆς παρ' ὑμῶν ἐπιμελείας ἐπιλελήσμεθα· τῷ γὰρ λέγειν, τί ἐστὶν ἀχαριστῆσαι, τὸ μὴδὲ ἐμβαλεῖν εἰς τὴν ὑμετέραν, τὸ μὴ δηῶσαι, τὸ μὴδὲν τοιοῦτον ἐργάσασθαι, οὐκ ἔστι τὸ τῆς ἀχαριστείας ἐγκλημα ἀκόλουθον, ἀλλ' εἰ ἄρα ἀδικίας ἐκρίνοντο. ΛΥσεις, ὅτι οὐ μόνον ταῦτά ἐστιν, ἀλλὰ τὸ πολемуμένοις ὑμῖν μὴ βοηθῆσαι, καὶ Ἀλεξάνδρου ἐπιόντος μὴ προαπαντῆσαι διατύπωσις ἦν τῆς πολιορκίας, καὶ τῆς ἐφόδου Ἀλεξάνδρου, καὶ τῆς αὐτῶν καρτερίας· καὶ ποικίλοις σχήμασιν αὖξων ἀποδείξεις τοῖς ὀρικοῖς τόποις τοῦτο εἶναι ἀχαριστείαν.

8.240 ΜΕΤΑ ταῦτα παραγραφικὰ θήσεις, τὸ ἐγκλημα προηγούμενως αὐτὰ κατασκευάζων· ὅτι καλούμενοι οὐχ ὑπηκούσατε, οὐδὲ ἀπηντήσατε πρὸς τὴν μάχην, οὐδὲ συνεβάλεσθε ἡμῖν κάμνουσιν. Εἴτα κατασκευάσεις αὐτὰ τῇ διανοίᾳ· εἰδότες ὅτι πόλεις καὶ ἀγροὺς δηλεῖται, καὶ τεῖχη πυρπολεῖ, καὶ δημοὶ χώραν, καὶ παντάπασιν ἀναιρεῖ τὴν πόλιν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἴτα ὁ βίαιος ὅρος· ὅτι καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτό ἐστὶ τὸ ἀχαρίστους εἶναι. ΜΕΤὰ ταῦτα θήσεις ἀντίθεσιν συγγνωμονικὴν· ἀλλ' ἐφοβήθημεν, φησὶ, τὸν Ἀλέξανδρον. Ἡ Λύσις κατὰ ἀναίρεσιν· πρῶτον ἐφοβήθητε, μὴ δηῶσῃ τὴν πόλιν ὑμῶν· μὴ γὰρ εἰς τὴν ὑμετέραν ἐνέβαλεν· μὴ γὰρ ὑμῖν ἐπὶ τῆς χώρας ὁ κίνδυνος ἦν· εἴτα ὅτι ἔδει καὶ συμπαθεῖν ἡμῖν, ὅπερ ἐστὶ τῆς μεταλήψεως· εἴτα ἐπάξεις μετὰ τῆς μεταλήψεως τὴν κατασκευὴν· εἰ δὲ μὴ βοηθεῖν ἠβούλεσθε φοβούμενοι Ἀλέξανδρον, τί πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ ἡμῶν οὐκ ἐπρεσβεύετε; τί μεθ' ἱκετηρίας αὐτοῦ οὐκ ἐδέεσθε; τί τῆς ὀργῆς αὐτὸν οὐκ ἐκωλύετε; ΜΕΤΑ ταῦτα θήσεις ἀντίθεσιν στοχαστικὴν παρὰ Μεσσηνίων· ἀλλ' εἰκὸς ἦν φιλονεικότερον γενέσθαι καθ' ἡμῶν τὸν Ἀλέξανδρον· ἢ οὕτως, ἀλλ' εἰκὸς ἦν μὴδὲν ἡμᾶς ὠφελῆσαι πρεσβευσαμένους πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον.

8.241 Ἡ Λύσις κατὰ ἀνατροπὴν, ὅτι παρακαλούμενοι οἱ ἄνθρωποι καὶ ἱκετευόμενοι πεφύκασι μεταβάλλεσθαι· καὶ ὅτι ἅπαν ἔργον λύει ὀργὴν ἱκέτης φαινόμενος· καὶ ὅτι εἰ ἐν τῷ πολέμῳ τοὺς ἱκέτας σώζουσι, πολλῷ πλεον πρὸ τοῦ πολέμου παρακαλούμενοι· εἴθ' ὅτι καὶ νόμος ἐστὶ τοὺς ἱκέτας σώζειν ἐν πολέμοις, καὶ ὅτι πάντες ἄνθρωποι τοὺς ἱκέτας αἰσχύνονται, καὶ ὅτι καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ τοὺς ἱκέτας αἰδούμεθα, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ΜΕΤΑ ταῦτα ὁ ἐπίλογος Θηβαίων· ἔχει δὲ φιλοτιμίαν πολλὴν καὶ ἐπίδειξιν· μὴδεὶς ἔτι ὑμῶν ταραττέσθω· γινώσκετε, ὅτι Θῆβαι ἔρρωνται, ἂν ἀδικῶσι Λακεδαιμόνιοι· πρεσβεύσατε καὶ ὑπακουσόμενοι, βοηθήσομεν οἱ ἡγεμόνες, τοῦ γένους ἡμεῖς οὐ περιοψόμεθα· καὶ ἐκ τούτων ἅπαντα εὐρήσεις τὰ ἐπιλογικά. Εἰς ΤΟ ΕΝΑΝΤΙΟΝ Οἱ ΜΕΣΣΗΝΙΟΙ. Ἡ κατάστασις Μεσσηνίων ἔχει τὴν βαρύτητα Λακεδαιμονίων καὶ τὴν ἐλευθερίαν Θηβαίων· φαιnéσθω γὰρ διόλου Μεσσηνίος εὐγνώμων, ἵνα ἀπ' ἐναντίας ὁ λόγος ἢ τῷ ἐγκλήματι· εἴτα λεγέτω μετὰ βαρύτητος σφόδρα τὴν τῆς φρουρᾶς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου κατάστασιν· καὶ ἀποστρεφέτω τὸν λόγον πρὸς τοὺς Θηβαίους· ὅτι ὑμεῖς τούτων αἵτιοι· τί γὰρ ἐδέχεσθε τὴν φρουράν; τί ἀνάξια τῆς Βοιωτίας ἐπράττετε; καὶ εἴσω τῶν πυλῶν ἐδέχεσθε τὸν Φίλιππον; εἴτα μετὰ ταῦτα τὴν ἐξ ἀκολουθίας Ἀλεξάνδρου ἐπήρειαν· ἐν ᾧ μέρει αὐξήσεις τὴν δύναμιν τὴν Ἀλεξάνδρου· καὶ ὅτι πᾶσι φοβερός ἦν τοῖς Ἑλλησι, καὶ λάθρα τὴν συγγνώμην τῇ καταστάσει τοῦτον ἐγκατάσπειρον τὸν τρόπον.

8.242 Εἴτα ἔπαγε τὴν ἔφοδον καὶ τὴν πρεσβείαν μετὰ τοῦ λέγειν· ὅτι ὥσπερ σκηπτοῦ ἢ ζάλης ἢ τινος δαιμονίου ἐπιόντος πρὸς βοήθειαν ὑμεῖς ἐπρεσβεύσατε. Εἴτα τὴν κατασκευὴν καὶ μετὰ πολλῆς ἡδονῆς τὴν ἀνοίκησιν καὶ περιχαρείας λέγων· ἀλλὰ καὶ χάρις τοῖς κρείττοσι τοῖς ταχέως τὴν Βοιωτίαν ἀναστήσασι, καὶ τὰ τοιαῦτα, Εἴτα ὅτι μετὰ τὸν ἀνοικισμὸν ἡμᾶς ὡς ἀχαρίστους

γράφονται. Μετὰ ταῦτα ἐρεῖς τὸ ὀρικὸν παραγραφικὸν προηγουμένως κατασκευάζων· καὶ τοι τί ἀχαριστείας ἡμεῖς ἐνεδειξάμεθα ἔγκλημα; τί τῆς τοιαύτης κατηγορίας καθ' ἑαυτῶν ἐξηγέκαμεν; οὐχ ὁμολογοῦμεν τοὺς εὐεργέτας; τοὺς ἐλευθερωτὰς οὐ γνωρίζομεν; οὐκ ἴσμεν ὅτι Λακεδαιμονίων ἡμᾶς ἐξέλεσθε; ταῦτα ὁμολογοῦμεν, ταῦτ' ἴσμεν, ταῦτα κηρύττομεν ἅπασι, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἰτα ἐξ ἀντιθέσεως τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ἀλλ' οὐχ ὑπηκούσατε, φησὶν, ἡμῖν καλούμενοι. Ἡ Λύσις τῇ συγγνώμῃ· ὅτι ἐφοβήθημεν Ἀλέξανδρον· οὐκ ἠνέγκαμεν αὐτοῦ τὴν κατὰ πάντων Ἑλλήνων ἀλαζονείαν. διὰ τοῦτο οὐχ ὑπηκούσαμεν, τῶν μὲν ἀναιρουμένων, τῶν δὲ δουλευόντων, τῶν δὲ μεθισταμένων, ἐκείνου δὲ καθάπερ ἐξ οὐρανοῦ τοῖς ἅπασιν ἐπιτάττοντος, ἐφοβήθημεν ἄνθρωπον ὑπερβαίνοντα τὴν τύχην, καὶ τὴν οἰκείαν φύσιν οὐκ ἐπιγινώσκοντα, ἀλλὰ θεοὺς ἑαυτοῦ πατέρας ἐπιφημίζοντα· ταῦθ' ὀρώντες, ταῦτα μανθάνοντες, ἐφοβήθημεν ἀντιστῆναι, καθάπερ σκηπτῷ ἐπιόντι τῷ μεираκίῳ. καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἰτα τῇ διανοίᾳ. εἰ γὰρ μὴ δι' Ἀλέξανδρον ὑμῖν οὐχ ὑπηκούσαμεν, τίνος ἔνεκα οὐκ ἐβοηθοῦμεν τοῖς εὖ ποιήσασιν. οὐκ ἄνωθεν ὑμῖν ὑπηκούσαμεν; οὐ διὰ παντὸς ἐμείναμεν εἰς ἅπαντα Θηβαίοις πειθόμενοι; Εἰτα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον οὕτω πρὸς ὑμᾶς διατεθέντες, τίνος ἔνεκα νῦν οὐκ ἐβοηθοῦμεν ὑμῖν; ἀλλ' ἔστι πρόδηλον τὸ δεινόν· καταφανές ἐστι τὸ κώλυμα.

8.243 Ἀλέξανδρος οὖν ὁ κωλύων φανῆναι Μεσσηνίων τὴν πρὸς ὑμᾶς διάθεσιν. Εἰτα τῷ βιαίῳ ὄρω, ὅτι οὐδὲ τοῦτο ἀχαριστία ἐστὶ, τὸ κινδύνου τοσούτου ἐπηρτημένου φυλάξασθαι, ὥσανεὶ πυρὸς ἢ σκηπτῷ ἐπιόντος τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐκάστου ποιουμένου τι τῶν δεινῶν, καὶ αὐτὸ τὸ μέρος οὐ μετελάμβανε, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Μετὰ ταῦτα θήσεις τὴν ἀντιληπτικὴν ἀντίθεσιν. ἀλλ' ἔδει, φησὶ, συμπαθεῖν. Ἡ Λύσις, καὶ τί τὸ κέρδος ἡμῖν; τί δὲ ὄφελος εἰ κείμενοι Μεσσηνιοὶ μετὰ Θηβαίων ἐφάνησαν; τί γὰρ παθόντες ἡμεῖς ὑμᾶς ἀπεῖρξαι τῆς συμφορᾶς ἐμέλλομεν; καλῶς εἶχεν οὗτος ὁ λόγος· εἰ δὲ καὶ παθόντων ἡμῶν ὑμεῖς κινδυνεύειν ἠμέλλητε, τίνος ἔνεκα καὶ συμπαθεῖν ἡμᾶς ἐβούλεσθε; ὥσπερ ἂν εἴ τις ναύκληρος χειμαζομένης αὐτῷ τῆς νεῶς καλοίῃ ναύκληρον ἕτερον τῶν κινδύνων αὐτῷ κοινωνεῖν. καὶ ἄλλα παραδείγματα, νοσοῦντα, κινδυνεύοντα, ζημιούμενον, καὶ οὐδεμία ῥοπή ἦν ἐκ τῆς προσθήκης ἡμῶν Ἀλεξάνδρου καθ' ἡμῶν τόσου καὶ τόσου ἐπαγομένου. Ἀλλὰ μεταληπτικὴ ἀντίθεσις· ἀλλ' ἔδει δεηθῆναι Ἀλεξάνδρου. Λύσις συγγνωμονική· ὅτι ἐφοβήθημεν μὴ ἀποτύχωμεν καὶ προσελθόντες ματαιοπονήσωμεν, καὶ πρὸς τῇ ζημίᾳ καὶ αἰσχύνῃ ὀφλήσωμεν, κερδάναντες μὲν μηδὲν, χλευασθέντες δὲ, ἐξ ὧν οὐκ ἐπίσαμεν. εἶτα ὅτι καὶ φιλονεικότεροι πάντες εἰώθασιν γίγνεσθαι, ὅσοι συνίσασιν αὐτοῖς μᾶλλον δυναμένοις. εἶτα ὅτι καὶ εἰκὸς ἦν ἀγανακτῆσαι πλέον καὶ χαλεπώτερον γενέσθαι καθ' ὑμῶν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰλόγοι· οἱ ἐπίλογοι τῶν Μεσσηνίων φιλοτιμίας μεστοὶ, χάριν ὁμολογούντων τοῖς κρείττοσιν, ὅτι πάλιν αἱ Θῆβαι ἀνέστησαν, ὅτι πάλιν Μεσσηνιοὶ τοὺς αὐτῶν ἐλευθερωτὰς ἀπειλήφασιν· ὅτι Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἡγεμόνας μετὰ πάντων Ἑλλήνων ἔχουσι.

8.244 καὶ χάρις ὅτι Θῆβαι οὐκ ἔμειναν ἔρημοι· ἡ Βοιωτία δὲ γεωργομένη μεμένηκε γῇ, ἡ Ἡρακλέα καὶ Διόνυσον ἐνέγκασα, ἡ τὸ μέγα τρόπαιον κατὰ Λακεδαιμονίων ἐγείρασα, ἡ τῶν Ἑλλήνων καὶ παντὸς ἅμα τοῦ γένους ἡγεμονεύσασα, καὶ τὰ τοιαῦτα. Πατὴρ τῷ ἐτέρῳ παίδων ἐνεχείρησε τὸν υἱὸν ἀνελεῖν· ὁ δὲ ἐκπέμψας αὐτὸν εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν ἀποκηρύττεται. Ἡ κατάστασις τοῦ πατρὸς ἔχει τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ γάμου διὰ παῖδας, καὶ τὴν τῶν παίδων γένεσιν, καὶ τὴν ἀνατροφὴν αὐτῶν, καὶ τὰς αὐτοῦ συμβουλάς, καὶ τὰ ἁμαρτήματα τοῦ ἐνὸς κατὰ ἔμφασιν, καὶ τὴν παραίνεσιν τὴν ἐπὶ τούτοις, καὶ ἀπειλῶν ἐνδεικνύμενος οὐκ ἐπαυόμην, ἐλπίζων αὐτὸν ἐπιστρέφειν. ὥς δὲ πάσης ἐπιτιμήσεως τὰ γιγνόμενα μείζονα ἦν, καλέσας τὸν λειπόμενον εἶπον. ἄτοπος μὲν ὁ λόγος, ἀλλ' ὅμως ὑπάκουσον· ὑπερῆρεν ὁ ἀδελφὸς ἅπασαν ἐπιτίμησιν τοῖς ἑαυτοῦ πλημμελήμασι, νενίκηκεν ὀργὴν, πατρὸς ἀγανάκτησιν· τί οὖν εὗρον αὐτῷ τῆς ἀπαλλαγῆς ταύτην ὁδόν, μίαν τῶν ἁμαρτημάτων διόρθωσιν, ἀναίρεσιν καὶ σφαγὴν· σοὶ οὖν

ἐγχειρίζω τὸν ἀδελφὸν, σοὶ τὴν τούτου πιστεύω σφαγὴν· ὁ δὲ δεξάμενος οὐκ ἀνεῖλε μὲν, πεποίηκε δὲ ἐκποδῶν, καὶ τὴν τοῦ πατρὸς ἠκύρωσε πρόσταξιν, καὶ κατημέλησε τῶν ἐμῶν ἐντολῶν. ὅθεν εἰκότως ἦλθεν ἐπὶ τὸν νόμον· ἦλθον ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἀποκηρύξαι τοῦτον, ὡς οὐκ ἐμὸν ὄντα προήγηται· καὶ τὴν συγγνώμην ἐξ ἀντιθέσεως. ΑΛΛ' ἠλέησα, φησὶ, τὸν ἀδελφόν. ΛΥσεις· τὸν δὲ πατέρα τοιαῦτα πεπονθότα οὐκ ἠλέησας· καίτοιγε πρὸ πάντων ἔδει ἐλεῆσαι ἐμέ· εἴθ' ὅτι προτιμότερος ἦν ἐγὼ· κάμοι μᾶλλον ἔδει συναγανακτῆσαι, καὶ οὐ τῷ ἀδελφῷ.

8.245 εἶτα ὅτι εἰ καὶ ἠλέησας, οὐκ ἔδει παρακοῦσαι τοῦ πατρὸς, καὶ δεξάμενον μὴ ποιῆσαι τὸ κελευσθέν· εἶτα τῇ μεταλήψει λυούσῃ τὴν συγγνώμην, ὅτι ἔδει τὴν ἀρχὴν μὴ λαβεῖν τὸν παῖδα, μηδὲ ἐγχειρισθῆναι τὴν ἀναίρεσιν· μηδὲ ὑπουργῆσαι τῷ πατρὶ, μηδὲ ἐκ τοῦ δέξασθαι συγκαταθέσθαι τῷ τολμήματι· νυνὶ δὲ σκεψάμενος παραλαβὼν τὸν ἀδελφὸν ὁμολογήσας ἀνελεῖν οὐχ ὑπήκουσεν· οὐκ ἤνυσεν τὸ προσταχθέν, ἀλλὰ κατεφρόνησε τοῦ πατρὸς. παρεῖδε τὰς ἐμὰς ἐντολάς, μίαν μοι ταύτην ὑπὲρ τροφῶν, ὑπὲρ ἀγωγῆς ἐδίδου τὴν χάριν· νῦν δὲ οὐδὲν ἀνύσας τῶν ἐμοὶ καθ' ἡδονὴν καὶ ἡπάτησε· καὶ ἐκπέμψας, ὡς ἀνελὼν τὸν παῖδα οὕτω σοφίζεται· με· ἀλλὰ ταῦτόν εἶναι φησιν παρὰ σοὶ ἀποδημίαν καὶ θάνατον. Ἡ οὕτως ἀλλ' ἀφανῆ, φησὶ, κατέστησα τὸν παῖδα τῷ πατρὶ, ἐναγῆς γενέσθαι μὴ προαιρούμενος. ΛΥσεις μεταληπτικῶς· ἔδει παρακαλεῖν, οὐκ ἀπατᾶν οὐδὲ ψεύδεσθαι· οὐ γὰρ ταῦτόν ἐστι τεθνάναι καὶ ζῆν· οὐδὲ περιεῖναι καὶ διεφθάρθαι. ΕΠίλογος κοινὸς τῇ ποιότητι τοῦ πατρὸς πρὸς τὴν ὀργὴν παροξυντικός, γνώμη ὅτι καλὸν, ὑπήκοον ἔχειν υἱόν, ὅτι δίκαιον αὐτὸν τιμωρῆσθαι, ὅτι συμφέρει, ἵνα ὥσιν οἱ παῖδες πειθήνιοι. ΜΕτάληψις· διαιρεῖται ἢ μετάληψις παραγραφικῶ ἀναγκαίῳ ὄντι, καὶ αἰ ἐμπίπτοντι αὐτοῖς τοῖς κεφαλαίοις, ὀρικοῖς κεφαλαίοις, κατασκευάζουσι τὴν μετάληψιν ἢ ἀναγκάζουσι· μιᾶ τῶν λογικῶν, μεταλήψει δευτέρᾳ ἐὰν ἐμπίπτῃ. ἘΠιλόγῳ· οἷον τὸ παραγραφικόν ἐστιν· οὐκ ὀφείλω κρίνεσθαι, μοιχὸν ἢ ἄδικον ἢ προδότην ἢ τινα τοιοῦτον ἀνελών. ΕΙΤΑ οὐ μετάληψις· ἀλλ' οὐ σοὶ δέδοται, ἢ ἀλλ' οὐ νῦν σοὶ δέδοται ἀναιρεῖν, ἢ ἀλλ' οὐκ ἐνθάδε σοὶ δέδοται ἀναιρεῖν, ἢ τι τοιοῦτον· οἷος ἐὰν ὑπάρχῃ ὁ τρόπος τῆς μεταλήψεως ἢ κατὰ χρόνον ἢ πρόσωπον ἢ τόπον ἢ ἀφορμὴν· οἷον οὐ διὰ χρήματα ἀναιρεῖν.

8.246 εἶτα τὴν μετάληψιν κατασκευάσεις τοῖς ὀρικοῖς κεφαλαίοις· ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ ὄρω τὴν πρότασιν τοῦ ὄρου τὰ ἐξῆς κεφάλαια κατασκευάζει καὶ ἀνασκευάζει, ἐὰν ἔχῃ ἢ ὕλη τοῦ μελετωμένου πλάσματος, εἴτε χρεια τοῦ κατασκευάζειν εἴη, εἴτε τοῦ ἀνατρέπειν τὰς προτάσεις ὀρικὰς, οὕτω καὶ ἐν τῇ, μεταλήψει κατασκευάσεις ὀρικοῖς κεφαλαίοις, ὄρω, συλλογισμῷ, πηλικότητι· οἷον τῆς μεταλήψεως οὔσης, οὐ σοὶ δέδοται ἀναιρεῖν, κατασκευάσεις αὐτὴν οὕτω τοῖς ὀρικοῖς ὄρω· ἕτερόν ἐστι τὸ τὸν δῆμιον ἀνελεῖν, ἢ σέ· καὶ συλλογισμῷ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἴσον τὸ τὸν δῆμιον ἀνελεῖν, καὶ σέ ἀνελεῖν· καὶ πηλικότητι· ὅτι δεινόν ἐστιν ὑπὸ σοῦ ἀναιρεθῆναι, ἐχθροῦ ὄντος. οὐδὲν δὲ τὸ ὑπὸ τοῦ δημίου· ὁ δὲ ἀντιλέγων ἦτοι ὁ φεύγων ἀνασκευάζων τὴν μετάληψιν, ὁμοίως τοῖς ὀρικοῖς τόποις, οὕτω χρήσεται ὄρω· οὐδὲν διαφέρει τὸ ὑπ' ἐμοῦ ἢ τοῦ δημίου ἀναιρεθῆναι· εἶτα τῷ πηλίκῳ, ὅτι οὐδὲν ἐστι τοῦτον τὸν τρόπον ἢ ἐκεῖνον ἀναιρεθῆναι· μετὰ τὴν κατασκευὴν τῆς μεταλήψεως ἔστι μία τῶν λογικῶν· πάντως γὰρ κατὰ μίαν τούτων ἐστὶν ἢ μετάληψις ἢ ἐὰν εὗρης, ῥᾶστα τὴν ἀντίθεσιν εὐρήσης τὴν ἐμπίπτουσαν· οἷον, ἢ ἀντεγκληματική ἐστιν, ὡς ἐπὶ τῶν ἀνελόντων μοιχόν· καὶ ἐρεῖς ὅτι ἄξιός ἦν τοῦ ἀναιρεθῆναι, ἢ κατὰ ὅρον ἐστὶν, ὡς ἐπὶ τῆς ἱερείας τῆς μυσούμενον ἀνελούσης τύραννον· ἐρεῖ γὰρ ὅτι οὐδὲ τύραννος ἦν οὗτος ὁ μυσούμενος, καὶ ἐκτὸς ὧν δορυφόρων, καὶ αὐτῆς ἀκροπόλεως, καὶ σχήματος τυραννικοῦ, ἢ κατὰ στοχασμόν, ἢ τινα ἄλλην στάσιν· εἶτα μετὰ τὴν τοιαύτην ἀντίθεσιν πίπτει πάλιν μεταληπτική· οὐκ ἀναγκάίως δὲ, οἷον ἔδει σε ἀνακοινώσασθαι τῷ δήμῳ, ἔδει κατηγορεῖν, ἔδει ἀναμεῖναι, ἢ τι τοιοῦτον, πρὸς τὴν ἐμπίπτουσαν ὕλην.

ὑποδείγματος γὰρ εἵνεκα καὶ χαρακτηῖρος ταῦτα προεῖρηται· μετὰ ταῦτα ἐπίλογος· ἴδωμεν οὖν ἐπὶ προβλήματος τὴν διαίρεσιν.

8.247 Νόμου ὄντος τοῦ κατὰ μοιχῶν, καταλαβοῦσα ἡ γυνὴ τὸν ἄνδρα ἀπέκτεινε· καὶ κρίνεται φόνου. Ἡ κατάστασις γυναικὸς, δῆλον δὲ ὅτι συνήγορος λέγει, ἔχει τὴν τῶν πατέρων ἀναγωγὴν, καὶ πλεονάζοντας τοὺς περὶ σωφροσύνην λόγους ὅτι ἔλεγεν, ἐντεῦθεν ἡ δημοκρατία συνέστηκεν, ἂν ταύτην ἔχῃς, ὦ τέκνον, ἔξεις ἅπαντα κατ' ἀκολουθίαν ἐπόμενα· αὕτη σώζει τοὺς νόμους, αὕτη τὴν πολιτείαν συνίστησιν· εἴτα ἐρεῖς· ὅτι τούτοις ἡ γυνὴ ἐντραφεῖσα τοῖς λόγοις, ἐν τούτοις τὰ κατὰ τὸν βίον ἀναλώσασα, ἐπειδὴ πρὸς τέκνων σπορὰν ἠτύχησεν σύνοικον, ἔρως ἦν καὶ ἐπιθυμία τοῦ φυλάττειν τὰ παραγγέλματα, τοῦ ζητεῖν μετὰ σωφροσύνης τὴν συνοικίαν ἀσπάζεσθαι· ἀλλ' οὐκ οἶδα πόθεν ἰδοῦσα τὸν ἄνδρα τοὺς νόμους παραβαίνοντα, καὶ τὸν τῆς πολιτείας ἀναιροῦντα θεσμόν, καὶ διαλύοντα τὰ παρ' ἡμῖν νόμιμα, καὶ διαφθείροντα τὸ γένος, τὴν διαδοχὴν, τὴν διάθεσιν, τοῖς νόμοις ἐπήμυνε, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ἔπαγε τὸ παραγραφικόν· προηγούμενον γὰρ αὐτὸ ἔξει ἡ γυνή· εἴτα μοιχὸν ἀνελοῦσα κρίσιν ὑπομένει καὶ δικαστήριον· καὶ τῶν νόμων αὐτῶν προκατεγνωκότων τοῦ δράματος, αὕτη κρίσιν ὑπομένει. καὶ τανῦν ὡς ἀδικοῦσα παρ' ὑμῖν εὐθύνεται, δεδωκότων σαφῶς ἀναιρεῖν· καὶ ὅσα τοιαῦτα παραγραφικά.

8.248 ΜΕτὰ τὸ παραγραφικὸν θήσεις τὴν μετάληψιν, ἥτις αἰ καὶ ἀναγκαίως ἐμπίπτει, ἔστι γὰρ αὕτη ἡ χαρακτηρίζουσα τὴν τάσιν· ἔστι δὲ τῇ γυναικὶ ἐξ ἀντιθέσεως· ἀλλ' οὐ σοὶ, φησὶν, ὁ νόμος δίδωσιν ἀναιρεῖν. ΛΥσεις πρῶτον τῇ διανοίᾳ· πᾶν γὰρ ῥητὸν ἀντιτιθέμενον ἐξ ἀνάγκης καὶ πάντως τῇ διανοίᾳ πρώτη λύεται· εἴθ' οὕτως ταῖς ἐμπιπτούσαις λύσεσιν· οἷον ἀλλ' οὐ διήρηκεν ὁ νόμος, πότερον ἄνδρας ἢ γυναῖκας δεῖ ἀναιρεῖν· εἴτα τοῦτο κατασκευάσον τοῖς ὀρικοῖς οἷον, οὐδὲν διαφέρει ὑπὸ γυναικὸς, ἢ ὑπὸ ἀνδρὸς τὸν μοιχὸν ἀναιρεῖσθαι· ὅπου τὸ τέλος ἔνεστι καὶ ταῦτόν, ἢ ἄλλη διαφορὰ παντελῶς ἐστὶ μάταιος· εἴτα ὅτι καὶ πάντες πρὸς τὸ τέλος ὀρώσιν, οἱ πλέοντες, ὅπως ἂν καταχθῶσιν· οὐ ζητοῦσιν οἱ νοσοῦντες τὸν τρόπον, ὅπως ἂν θεραπευθῶσιν, οὐ ζητοῦσιν πότερον τοιῶςδε ἢ τοιῶςδε τοῦ πάθους ἀπηλλάγησαν· εἴτα συλλογισμῶ· τοιγαροῦν καὶ ταῦτόν ἐστιν ὑπ' ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς δέξασθαι τὴν ποινὴν καὶ τὴν σφαγὴν· εἴτα τῷ πηλίκῳ· ὅτι οὐδὲν ἐστὶν τοῦτον τοιῶςδε ἢ τοιῶςδε δρᾶν εἴρηται, ἀλλ' εἰ προσηκόντως ἀνήρηται, τοῦτο λογίσασθε· εἴτα ἐπειδὴ μοιχὸς ἐστὶ κατὰ μίαν τῶν ἀντιθετικῶν ἐμπίπτει ἀντίθεσιν, λέγω δὴ τῷ ἀντεγκλήματι· ὅτι ἄξιος ἦν ἀναιρεθῆναι λυμαινόμενος τῷ γένει, διαφθείρων τὴν τῶν γυναικῶν πρὸς ἄνδρας ὁμόνοιαν, τὴν τῶν παίδων παρὰ τῶν πατέρων διάθεσιν, μὴ συγχωρῶν ὅτου οἱ παῖδες τυγχάνουσι διαγινώσκεσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. διὰ ταῦτα ἀπέκτεινα, διὰ ταῦτα κατ' αὐτοῦ τὴν ἑαυτοῦ ὥπλισα δεξιάν, διὰ ταῦτα τὴν καιρίαν ἐπήνεγκα, ἄξιον εἶναι τοῦ θανάτου νομίζουσα, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ΜΕτὰ τὸ ἀντέγκλημα θήσεις τὴν δευτέραν μετάληψιν· ἥτις οὐκ ἀναγκαίως ἐμπίπτει, ἀλλ' ἐκ τῆς περιστάσεως εὐρίσκεται ὡς ἐνθάδε· οἷον, ἀλλ' ἔδει, φησὶν, ἀνακοινώσασθαι περὶ τούτου τῇ πόλει.

8.249 ΛΥσεις τῷ νόμῳ, ὅτι οὐδὲν πλέον ἦν· εἰ μὲν γὰρ ἀμφίβολος ἦν ὁ νόμος, καλῶς εἶχεν ἀνακοινώσασθαι τῷ δήμῳ· εἰ δὲ διαρρήδην διηγόρευεν τὸ πρακτέον τὰ γράμματα, τί ἔδει τῷ δήμῳ δι' ὅχλου γίνεσθαι; εἴτα ὅτι εἰ καὶ ἦγαγον τῷ δήμῳ πάντως ἂν κατὰ τοὺς νόμους περὶ τοῦτον ἔκρινε, καὶ τοῖς νόμοις ἀκολουθῶν οὕτω τὸ πρακτέον ὑπέβαλεν· ὥστε οὐδὲν ἄτοπον εἰ τοῦ δήμου τοῖς νόμοις μέλλοντος πείθεσθαι, αὕτη προβαλοῦσα τοῖς νόμοις κατηκολούθησεν· λοιπὸν ὅτι ἀπόδοτε τοῖς νόμοις τὴν ἰσχὺν, ἀπόδοτε τῇ δημοκρατίᾳ τὸ προσήκον· δείξατε, ὅτι διὰ σωφροσύνην ἡ δημοκρατία συνέστηκεν· καὶ ὅτι ἀποδημούντων τῶν ἀνδρῶν τὰς γυναῖκας πάντες τηρήσουσιν, ἀδελφοὶ, γυναῖκες, συγγενεῖς ἅμα καὶ γνώριμοι. γινωσκέτωσαν ἅπαντες, ὅτι διὰ σωφροσύνην ὁ νόμος καὶ τὰς γυναῖκας ὀπλίζειν προήρηται καὶ τηρεῖν, καὶ αὐταῖς τὸν τῆς σωφροσύνης κίνδυνον ἐφήσιν. Εἴτα τῷ κοινῷ ἐπιλόγῳ, ὡς ἐν κοινῷ τόπῳ, μοιχὸς γὰρ, καὶ ἔχεις ἐκ τοῦ προγυμνάσματος ἅπαντας ἐναρμόσαι τοὺς τόπους. ΕΚ ΤΟΥ ΕΝΑΝΤΙΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟ

Σ . Ἡ κατάστασις τοῦ κατηγοροῦ μικτὴν ἔχει τὴν διήγησιν, πῇ μὲν κατὰ τῆς γυναικὸς, πῇ δὲ ὑπὲρ τοῦ μοιχοῦ κατατρέχειν μὲν καὶ τῆς γυναικὸς εὐλογον ὡς ἀνελοῦσης παρὰ τὸν νόμον, ἀπολογεῖσθαι δὲ ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς ἐς δυνατόν πιθανώτατα· ἐρεῖς οὖν ὅτι συνώκουν ἀλλήλοις· καὶ ὅτι ἀνὴρ οὐδέποτε παρὰ τοῦ δήμου καταγνωσθεὶς καὶ ὅτι κατ' ἀρχὰς αὐτὸν καὶ ἡ γυνὴ ἐπὶ σωφροσύνῃ ἐθαύμαζεν· εἴθ' ὅτι συντυχόντα γυναικὶ οὐκ οἶδ' ὅπως οἶα εἰκὸς, ἄνδρα εὐθύς, ὥσπερ τινὸς λαβομένη δεινοῦ, οὐ συνεῖδε τὴν φύσιν, οὐ συνέγνω τῷ σφάλματι, ἀλλ' εὐθύς ἦλθεν ἐπὶ τὸν φόνον, ἦλθεν ἐπὶ τὴν σφαγὴν, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.250 ΜΕτὰ τὴν κατάστασιν τὸ παραγραφικόν, θήσεις δὲ ἐξ ἀντιθέσεως τῆς γυναικὸς εἰτά φησιν, οὐκ ὀφείλω κρίνεσθαι μοιχὸν ἀποκτείνασα. Ἡ ΛΥσις τῇ μεταλήψει· ἔστι γὰρ αὕτη τοῦ κατηγοροῦ· ὥσπερ ἡμῶν λεγόντων ὅτι μοιχὸς ὢν ἀναιρεθῆναι οὐκ ὠφείλεν· οὐ γὰρ τοῦτό φησιν, ἀλλ' ὅτι οὐκ αὐτῇ προσῆκεν ἐπιθεῖναι τὸ ξίφος· εἴτα μετὰ τὴν μετάληψιν λῦσον εὐθύς τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου διάνοιαν· οἶον, νῦν δὲ μετὰ τὸ παραβῆναι τὸν νόμον, ὑπεξηγεῖσθαι τολμᾷ πᾶσιν ἡμῖν τὰ γράμματα· καὶ φησι καθόλου πᾶσι δεδωκέναι τὸν νόμον τὴν κατὰ τῶν μοιχευόντων σφαγὴν. Εἴτα ἔπαγε τούτου τὴν λύσιν οὕτω γνωμικῶς· πᾶσα γὰρ διάνοια γνώμη λύεται· ἐγὼ δέ φημι, ὅτι μάλιστα μὲν διήρηκεν ὁ νόμος σαφῶς, τίνι τιμωρεῖσθαι προσῆκεν μοιχόν· εἰδὼς γάρ, τίνες εἰσὶ τὴν ὕβριν μάλιστα πάσχοντες, καὶ ὅτι τὸ πάθος τῶν ἀνδρῶν ἐστίν, ἐκείνοις καὶ τὸ ἀμύνεσθαι συγκεχώρηκεν. εἰδὼς γάρ, τίνας μάλιστα ἢ τῆς μοιχείας λυπεῖ συμφορὰ, καὶ ὅτι πᾶσι τυγχάνουσιν οἱ πεπονθότες κατάδηλοι, τούτοις καὶ τὸ τιμωρεῖσθαι κεκύρωκεν· ἂν δὲ καὶ δῶ τις τὴν τοιαύτην ἀδιόριστον εἶναι παρὰ τῷ νόμῳ τῶν προσώπων διαίρεσιν, τὸ τιμωρεῖσθαι τοῖς συγγενέσιν ὀφείλεται, τὸ τιμωρεῖν διαφθειρομένῳ τῷ γένει, τὸ μὴ συγχωρεῖν λυμαίνεσθαί τινα τῇ διαδοχῇ τοῦ γένους· εἴτα ἔπαγε τὰ ὀρικά· σὺ δὲ κατὰ μὴδὲ ἓν τούτῳ προσήκουσα, ἀλλὰ παντάπασιν οὕσα ξένη τοῦ γένους τῇ τιμωρίᾳ σαυτὴν ὑπεύθυνον τῷ νόμῳ καταστήσαι βεβούλευσαι· εἴτα τίς ἀγνοεῖ, ὅτι πολὺ διενήνοχεν ἄνδρα καταλαβεῖν ἐπὶ τῇ συνοίκῳ μοιχόν, καὶ σὲ διαφθεῖραι τὸν μοιχεύοντα.

8.251 εἴτα τῷ συλλογισμῷ· δῆλον γὰρ ὡς ἕτερον ἀνδρὸς τυγχάνει καὶ γυναικὸς τὸ πρόσχημα· καὶ ταῦτόν οὐκ ἔστι παρὰ τοῖς νόμοις τὸ πρόσχημα. ταῦτα δὲ πάντα πλατῦναι δεήσῃ παραδείγμασι, γνώμαις, παραβολαῖς, τοῖς τοιούτοις· εἴτα μετὰ τὸν συλλογισμόν θήσεις τὴν πηλικότητα, ὅτι μέγιστόν ἐστι τοῦτο καὶ δεινὸν καὶ ὑπερβάλλον τῇ συμφορᾷ, τὸ τὴν γυναῖκα διαχρήσασθαι τὸν μοιχόν· εἴτα ἐκ τοῦ ἐναντίου· εἰ μὲν γὰρ ἀνὴρ ἦν, ᾧ παρὰ τῶν νόμων τὰ τῆς τιμωρίας ὀφείλονται, οὐδὲν ἀντίπομεν κειμένου τοῦ σώματος· ἐπειδὴ δὲ γυνή, ταύτην κατὰ τοῦ συνοίκου τὴν τραγωδίαν ἐπλήρωσε, καὶ πλήρη τὴν ἐστίαν πεποίηκε συμφορῶν, δεινόν, ἀφόρητον εἶναι νομίζω τὸ τόλμημα, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἴτα μετὰ τὰ ὀρικά θήσεις τὴν ἀντεγκληματικὴν ἀντίθεσιν ἀπὸ τῆς γυναικὸς· ἀλλ' ἄξιός ἦν τῆς σφαγῆς. ΛΥσεις τῇ μεταλήψει τῇ ὅτι ἔδει σε ἀνακοινώσασθαι τῷ δήμῳ· οἶον ἄξιός ἦν, φημί, καὶ αὐτὸς, ἀλλὰ παρὰ τοῦ δήμου παθεῖν, ὑπ' αὐτῶν ἀναιρεθῆναι τῶν νόμων· σὺ δὲ τὸν δῆμον ἄκυρον μετὰ τὸν νόμον ποιήσασα, ἀφεῖσα ἐρεῖς τὴν ἀξίαν, τὸν τρόπον· ἄξιός ὁ μοιχὸς κολάσεως· ἀλλὰ παρὰ τοῦ δημίου παιόμενος, ὑπὸ τοῦ δημίου κρινόμενος, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἴτα ἐρεῖς τὸν ἐπίλογον ὄντα κοινόν. οἶον τιμωρήσασθε αὐτὴν ὡς ἀνελοῦσαν παρὰ τὸ δίκαιον, ὡς καταφρονήσασαν τῶν νόμων, καὶ ὡς ἐν κοινῷ τόπῳ πληρώσεις τὸν ἐπίλογον.

8.252 Κρινόμενός τις ὡς τὴν γυναῖκα ἀποκτείνας μόνην, τὸν δὲ μοιχὸν οὐκ ἀνελών, ἔφη καὶ τὸν μοιχὸν ἀνηρηκέναι· καὶ εἰ ζῇ προαγαγεῖν αὐτὸν ἠξίωσε τὸν κατήγορον· τῶν δικαστῶν ἀναβαλλομένων, προαχθέντα ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται φόνου. Ἡ μετάληψις αὕτη κατὰ στοχασμόν ἐστιν, ἐκ τοῦ ἀνηρηκέναι τὸν μοιχόν, καὶ παραχθέντα νῦν ἀνελεῖν. Ἡ κατάστασις ἔχει τὸν τῆς σωφροσύνης ἔπαινον, καὶ τὸ περὶ αὐτὴν θαῦμα, καὶ τοὺς νόμους τοὺς ἐπὶ τούτῳ ἄγοντας, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἴτα ὅτι τούτοις ἐντραφεῖς καὶ ἀγαγέσθαι ἠθέλησα, καὶ ὡς ἔνι

μάλιστα σωφροσύνη έντραφείς, ζητήσας γύναιον, καί οτι συνών αὐτῇ μάλιστα πάντων τοὺς νόμους τοὺς περὶ σωφροσύνης ἐδίδασκον, ἔλεγον, οἷον ἢ μοιχεία κακόν, καὶ ὅσα ἐξ αὐτῆς τοῖς ἀνθρώποις συμβαίνει κακά. καὶ πρόσθε τὸ κατ' εἶδος, διαφθορᾶ, ἀνατροπῇ τοῦ γένους, ἀμφιβολία τῶν παίδων, ὁμονοίας ἐναλλαγῇ, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἶτα οτι οὐκ οἶδα πῶς ἐξαίφνης ἐθεασάμην τὸ γύναιον ἀποστρεφόμενον, καὶ μηκέτι ὁμοίως μοι συνόν, μήτε τὴν αὐτὴν ἀποσῶζον διάθεσιν, μήτε πρὸς ἐμὲ, μήτε πρὸς τοὺς παῖδας. καὶ ἔλεγον πολλάκις, μή τι τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν λυπεῖ, μὴ δυσχερές τι περὶ τοὺς παῖδας ἀπήντηκεν· εἶτα ταύτην ἡθοποιῶν ἐκτείνας πρόσθε μετὰ βαρύτητος ἅμα καὶ πάθους ἐξαίφνης εἰσελθὼν, ἀπορῶν ὅθεν ἀηδῶς μοι σύνεστιν ἢ σύνοικος, τῶν πολιτῶν αὐτῇ συνόντα κατέλαβόν τινα, κατέλαβον οἷμοι ἄντ' ἐμοῦ ἀγαγόμενον ἕτερον. εἶτα ὑπὸ τοῦ θεάματος ὠδίνας τὸν φόνον καὶ τὴν ψυχὴν πρὸς τὴν σφαγὴν παρορμηθεὶς ἐχρησάμην τῷ δεξιῷ, καὶ τῆς συμφορᾶς ἐγίγνετο τὸ συμβὰν χαλεπώτερον, διέδρασκεν ὁ ἐκ τῆς ἐμῆς ἐστίας μοιχὸς, καὶ φυγὴν μετὰ τὸ δρᾶμα τὴν σωτηρίαν ἡσπάζετο, καὶ τοῦτ' ἦν ἀπάντων τῶν γεγενημένων τὸ χαλεπώτερον.

8.253 μοιχὸς ἀπὸ τῆς ἐμῆς ἐστίας σωζόμενος· κείμενον μὲν ἐπὶ τῷ δράματι γύναιον. ὁ δὲ πρὸ πάντων ὀφείλων δοῦναι δίκην καὶ πρὸ τῆς γυναικὸς ὀπλίσαι τῷ ξίφει τὴν δεξιάν, οὗτος ἀθῶος ἀπὸ τῆς ἐστίας ἐγίγνετο. τί οὖν ἐπὶ τούτοις ἐγώ; ἐθρήνουν, ἐδάκρυον, ἐζήτουν τὸν μοιχὸν πανταχοῦ· καὶ τὸ γιγνόμενον ἄπορον ἦν, ἄχρις οὗ ὁ δαίμων τὸν πονηρὸν εἰς μέσον παρήγαγε, καὶ τῆς ἐμῆς πεποίηκε τὸ λειπόμενον παρανάλωμα δεξιᾶς. γραψάμενος γὰρ οὗτός με ὁ κατήγορος ἐπὶ τῷ μόνον ἀνηρηκέναι τὸ γύναιον ὡς δίκαιον, ὡς ἀληθῶς εὐεργέτην ἐπὶ κατηγορίαν καλεῖν ἀναγκάσει στενοχωρεῖν τῷ λόγῳ, ὅτι διεχρησάμην τὸν μοιχὸν ἀποκρίνεσθαι. καὶ πεποίηκεν εἰς τὴν τοῦ μοιχοῦ παραγωγὴν ἀναβάλλεσθαι τὸ δικαστήριον. ὡς οὖν ἦλθεν ἡ κυρία ἡμέρα, κάκεινος, ὁ λυμεὼν τῆς ἐμῆς οἰκίας εἰς μέσον προήγετο, εὐθὺς ἦλθον ἐπὶ τὸ ξίφος, ὥπλισα τὴν δεξιάν, προσέθηκα τοῖς ἐμαυτοῦ κακοῖς τὸ πάλαι ζητούμενον. καὶ νῦν τοῦ μοιχοῦ κειμένου γραφὴ καὶ δικαστήριον ἐπὶ τῷ φόνῳ, καὶ ὁ πάλαι κατηγορῶν καὶ μεμφόμενος, ὅτι τὸν μοιχὸν οὐκ ἀνήρηκα, νῦν ὅτι τὸν μοιχὸν διεχρησάμην, ἐγράψατο· εἶτα ἔπαγε εὐθὺς τῇ καταστάσει τὰ παραγραφικά, ἀεὶ καὶ διὰ παντὸς καὶ ἀναγκαίως ἐμπίπτοντα. σχεδὸν γὰρ αὕτη ἐστὶ μετάληψις οὐχ ὀλόκληρος. ἂν γὰρ τούτοις ὁ τρόπος προστεθῇ, κυρίως ἢ μετάληψις γίγνεται· ἐρεῖς οὖν ὅτι οὐκ ὀφείλω κρίνεσθαι, μοιχὸν ἀνελὼν κατεγνωσμένον ὑπὸ τῶν νόμων· ὃν καὶ αὐτὸς ὁ κατήγορος οὐκ ἀρνεῖται μοιχόν· εἶτα φανεροῦ τοῦ ἀδικήματος ὄντος ἐφ' ᾧ ἀνήρηκα, καὶ τοῦτο καθομολογησαμένου τοῖς ἅπασιν ὅτι μοιχὸς ἐκεῖνος καὶ πονηρὸς, πῶς ὀφείλω κρίνεσθαι; Μετὰ τὸ παραγραφικὸν θήσεις τὴν μετάληψιν ἐξ ἀντιθέσεως οὕσαν ἀεὶ τοῦ κατηγοροῦ.

8.254 ἀλλ' ἔδει, φησὶ, παραχρῆμα, μὴ νῦν ἀνελεῖν. Ἡ Λύσις πρώτη ἐκ διανοίας τοῦ ῥήτο· εἵπομεν γὰρ πολλάκις ὅτι ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ ῥητὸν ἀεὶ πρώτη διανοία λύεσθαι, εἶτα ταῖς ἐκ τῆς ἀκολουθίας, λέγω δὲ τῶν ἐπιχειρηματικῶν καὶ μετρικῶν λύσεων· οἷον εἰς ἀεὶ δίδωσιν ὁ νόμος, καὶ οὐδαμοῦ διώρισεν, πότε δεῖ ἀναιρεῖν καὶ πότε μὴ, καὶ ὅτι εἰ εἶχέ τινα τοῦτο παρὰ τῷ νομοθέτῃ παρατήρησιν, προσέγραψεν ἄν. νῦν δὲ τὸ ἀεὶ καὶ διὰ παντὸς δεῖν ἀναιρεῖν τὸν μοιχὸν ἐπιστάμενος, οὐδὲ προσέγραψεν, οὐδὲ ἐπεσημάνετο τοιοῦτον οὐδέν. ἀλλὰ ἀπλῶς εἶπεν ἀναιρεῖσθαι τὸν μοιχόν, καὶ δικαίως· οὐδὲ γὰρ ὁ ἅπαξ ἐγχειρίσας τοιούτῳ τινὶ, οὗτος χρόνου παρελθόντος τινὸς οὐκ ἔτ' ἐστὶν πονηρὸς· καὶ ὅτι φονεὺς καὶ τυμβωρύχος, ἂν μὴ νῦν κολασθῇ, οὐκ ἔτι ὑπεύθυνός ἐστι τῇ τιμωρίᾳ, ἢ οὐκ ἔτι τοιοῦτός ἐστιν οἷος καὶ νομίζεται. ἀλλ' ἀεὶ καὶ διὰ παντὸς ὁ φονεὺς ἡλλάξατο τοῦτο τῆς ἐπωνυμίας τὸ πρόσρημα καὶ τυμβωρύχος ἀπὸ τοῦ τολμήματος τούτου ἔχει τὴν κλήσιν ἀκόλουθον. ὥστε εἰ τὸ ὄνομα ἐκ τῆς πράξεως κατ' αὐτῶν κύριον, καὶ ἡ τιμωρία μετὰ τῶν νόμων κατ' αὐτῶν κυρία εἶναι ὀφείλει ἀεὶ· εἶτα λύσεις τοῖς ὀρικοῖς, ὅτι οὐδὲν διαφέρει τότε καὶ νῦν ἀνελεῖν, καὶ ἐπὶ τῆς οἰκίας, καὶ νῦν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς. εἶτα τῷ συλλογισμῷ, ὅτι ἴσον ἐστὶ τὸ χθὲς καὶ πρῶην ἀνελεῖν τῷ νῦν διαχρήσασθαι· εἶτα τῷ

πηλίκῳ, ὅτι οὐδέν ἐστι τὸ χρόνον ὀλίγον καὶ μίαν ἡμέραν καὶ δευτέραν γενέσθαι ἐν μέσῳ· ἰστέον δὲ ὅτι ταῦτα τὰ ἀπὸ τοῦ ὅρου ἐπιχειρήματα νοήματά ἐστι, καὶ τόποι ἀφορμὴν ἡμῖν διδόντες πρὸς ἐπιχείρησιν. ἔξ ὧν τόπων ὀφείλιν ὀρικῶς προσεπινοεῖν ἐπιχειρήματα· μετὰ τὴν μετάληψιν οὖν τὴν τοῦ κατηγοροῦ καὶ τὴν λύσιν αὐτῆς τὴν ὀρικὴν ἐρεῖς λοιπὸν τὴν ἀντίθεσιν, τὴν ἀπὸ τῆς συμπλεκομένης στάσεως· ἔφαμεν δὲ πολλάκις ὅτι κατὰ μίαν γίνεται τῶν λογικῶν· ἐνταῦθα οὖν ἐστι κατὰ στοχασμὸν, πότερον ἀληθῶς ἀνήρηκεν, ἢ οὐ.

8.255 καὶ πότερον οὗτός ἐστιν ἢ οὐ. ΕΡΕῖς οὖν στοχαστικῶς τῇ ὕλῃ ἀκολουθῶν τὰς ἀντιθέσεις· οἷον, ἀλλ' ἔφης ἀνήρηκεναι, φησὶ, τὸν μοιχόν. καὶ πῶς οὐ τοῦτον ἀνήρηκας; αὕτη γὰρ κατὰ στοχασμὸν ἐστὶν ἡ ἀντίθεσις. ζητούντων ἡμῶν τὴν γνώμην τῆς πράξεως καὶ τοῦ λόγου, ὡς ἐπὶ τῶν ἀπὸ γνώμης στοχασμῶν. ΛΥσεις δὲ οὕτως· ψευδόμενος εἶπον, καὶ βουλούμενος αὐτὸν φανερόν γενέσθαι, καὶ θαρρῆσαι αὐτὸν θέλων, ὡς ἀπατωμένου μου καὶ νομίζοντος ἀνηρῆσθαι· καὶ τὸν μοιχὸν ἀνεπίφθονον δὲ λαμβάνειν τοὺς ἀδικήσαντας, καὶ ζητεῖν ὅπως δήποτε· ἡ γὰρ λύσις πᾶσα ἢ τῆς ἀντιθέσεως ἐκ τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἐστί. Μετὰ ταῦτα ἐρεῖς ἄλλην στοχαστικὴν, ἀλλ' εἰκὸς μὴ τοῦτον εἶναι. Καὶ λύσεις τοῖς στοχαστικοῖς κεφαλαίοις, ὅσοις ἐστὶ δυνατόν, ἐλέγχων ἀπαιτήσῃ, ἀντιληπτικῶ, χρώματι. οἷον αὐτὸς ἑαυτοῦ κατεμαρτύρησε, παρελθὼν, φανεῖς, καὶ ἐλθὼν ὡς μοιχός· ἔξδὸν δὲ τοὺς τοιούτους τοῖς ἡδίκημένοις ἀναιρεῖν· εἴτα τῷ χρώματι, ὅτι ὀργὴ καὶ πάθος τὸν φόνον αὐτοῦ καθάπερ κωμάζοντος καὶ παρόντος εἰς μέσον ἐπὶ τῇ καταφρονήσει τοῦ νόμου, καὶ τὰ τοιαῦτα. Μετὰ ταῦτα πάλιν ἄλλη στοχαστικὴ ἐμπίπτει ἀντίθεσις· ἀλλ' εἰκὸς μὴ εἰδότα ἐφ' ᾧ ἤγετο ἀπηντηκέναι. ἢ οὕτως, ἀλλ' εἰκὸς παρακεκλημένον ἀπηντηκέναι. ΛΥσεις οὖν ὅτι οὐχ οἷόν τε ἦν αὐτὸν ἀγνοεῖν περιφανῶς οὕτω γενομένης τῆς χρήσεως. ἀπάντων εἰδόντων τῶν πολιτῶν τὴν τε τῶν δικαστῶν κρίσιν, καὶ τὴν ἐμὴν ἀπόκρισιν, καὶ τὴν σὴν ὑπόσχεσιν, καὶ τὴν τῶν δικαζόντων ἀναβολὴν, καὶ ὅτι ἅπαντες μὲν μάλιστα τὰ ἐν δικαστηρίοις πραττόμενα ἴσασι.

8.256 πολλῶ δὲ πλέον ἐὰν παράδοξα ᾧσι. σοῦ οὖν ὑποσχομένου, καὶ ἐπαγγεिलाμένου τὸν μοιχὸν κομιεῖν, τίς οὐκ ἂν ἐγένετο μετέωρος; τίς τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς κρίσεως οὐ προσεδέχετο; τίνοι δὲ τὸ γεγονὸς οὐ διήγγειλεν; οἶμαι ὅτι καὶ εἰς τὴν ὑπερορίαν ἡ φήμη διέδραμεν, ὅτι ὁ μὲν ἔφη ἀνήρηκεναι, ὁ δὲ ἐπηγγείλατο τὸν μοιχὸν κομιεῖν. καὶ ὅτι καθάπερ τι τέρας ἅπαντες ἐνόμιζον εἶναι τὸν λόγον. καὶ ὅτι καθάπερ τι τῶν παραδόξων θεαμάτων ἰδεῖν ἅπαντες ἤλπισαν ἄνθρωποι· καὶ τὰ τοιαῦτα. Μετὰ ταῦτα πεσεῖται ἄλλη ἀντίθεσις ἐκ τῆς πιθανῆς ἀπολογίας τοιαύτης. ἀλλ' οὐκ ἀνῆλθε, φησὶν, εἰ ἑαυτῷ συνήδει μοιχεύσαντι. ΛΥσις, ὅτι οἱ θεοὶ ἤγαγον, καὶ οἱ θεοὶ πεποιήκασιν συμφέρον μοι συνιδεῖν. καὶ καθόλου λύσεις αὐτὴν ὡς πιθανὴν ἀπολογίαν. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἀντίθεσιν τὴν ἐκ τῆς πιθανῆς ἀπολογίας λεκτέον. ΕΚείνην δὲ θήσεις τὴν μεταληπτικὴν· ἀλλ' ἔδει γινῶναι, τί κρίνουσιν οἱ δικασταί, καὶ γὰρ ἀναγκαῖά ἐστι καὶ ἐμπίπτει. ΛΥσεις· ὀργή, ἀγανάκτησις, τὸ θεάσασθαι τὸν μοιχὸν παρῶσυνέ με καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐπίλογοί εἰσι παθητικώτατοι· καὶ ὅτι τηρήσατε τοὺς νόμους. δείξατε ὅτι διαφυγὼν μοιχὸς οὐκ ἔστιν ἀθῶος· ἀλλὰ καὶ φανεῖς δώσει τιμωρίαν· καὶ ὅτι συμβαίνει δόντος τοῦ κοινοῦ τὴν τιμωρίαν, σωφροσύνη κατὰ τὴν πόλιν, τῶν νόμων φυλακὴ, καὶ ὁ τῆς δημοκρατίας θεσμὸς μὴ καταλυόμενος καὶ ὅτι συμβήσεται τάναντία, ἐὰν καταψηφισάμενοί μου δείξητε, ὅτι οὐκ ἔξδὸν ἐστὶ τὸν μοιχὸν ἀναιρεῖν. εἴτα διατύπωσις τοῦ πάθους καὶ τῆς μοιχείας· καὶ ὅτι ἕκαστος ὑμῶν ἔχει σύνοικον, καὶ ὅτι ὡς ἑαυτοῖς δικάζοντες κάθησθε.

8.257 ἄδηλον μήτις, ὅπερ ἀπείη, καὶ καθ' ὑμῶν γενήσεται πονηρός. καὶ παροξύνει διόλου πρὸς τὴν τιμωρίαν τοὺς δικαστὰς, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΕΚ ΤΟΥ ΕΝΑΝΤΙΟΥ Ο ΚΑΤΗΓΟΡΟΣ. Ἡ κατάστασις ἢ τοῦ κατηγοροῦ πολλῆς ἐστὶν οἰκονομίας μεστή. ἐπειδὴ γὰρ ὁ μοιχὸς παρελήλυθεν εἰς μέσον, καὶ τοῦτό ἐστι πρόδηλον, χρήσεται ὡς σφόδρα ἰσχυροῖς τοῖς τοῦ φεύγοντος λόγοις, ὅτι αὐτὸς εἶπεν ἀνήρηκεναι τὸν μοιχὸν, καὶ τοῖς τοιούτοις, ἐρεῖς οὖν· ἐπειδὴ γὰρ τις ἐθρυλλεῖτο γεγενῆσθαι

μοιχεία κατὰ τὴν πόλιν, καὶ περιβόητον ἦν τὸ δεινὸν, τοῦ μὲν ἀνδρὸς εὐρηκότος, φασὶ, τὸν τὴν οἰκίαν διορύξαντα, τῆς δὲ γυναικὸς, ὑπὸ τούτῳ κειμένης, ἐπήνουν τὸν νόμον, ἐθαύμαζον τὴν πολιτείαν ὅτι κατ' ἀμφοτέρων μίαν τιμωρίαν ἐνομοθέτησε· καὶ δι' ἑνὸς καιροῦ πίπτουσιν ἅμφω, ὃ τ' ἐπέιξας διαφθαρῆναι τὸ γύναιον, καὶ ἡ ταύτην ἐλομένη τὴν ἐγχείρησιν. ἐπὶ τούτοις ἡρώτων, ἐζήτουν, εἰ μετὰ τῆς γυναικὸς ὁ μοιχὸς συνανήρηται. καὶ κατὰ τὸν νόμον ἀμφοτέροι τὴν σφαγὴν μετὰ τὴν μοιχείαν κατέλαβον. ὥς δὲ κείμενον μὲν εἶδον τὸ γύναιον, τὸν δὲ μοιχὸν ἀφανῆ, ἐβόων, ἐλοιδορούμην τῷ δράσαντι· ὅτι πῇ μὲν τὸν νόμον ἐκύρωσε, πῇ δὲ παρέβη τὰ γράμματα. καὶ πῇ μὲν οἶδεν ὀπίσσω τὴν δεξιάν, πῇ δὲ τὴν καιρίαν κατώκνησεν. ἔφασκον τοιγαροῦν ὅτι προσῆκον, ἢ μηδένα πεσεῖν, ἢ διαχρήσασθαι μετὰ τῆς ὑπηρετησαμένης τὸν δράσαντα. ὥς δὲ τούτων ἦν πλέον τῶν λόγων οὐδέν, ἀλλ' ἀνήρητο μὲν ἡ γυνή, ὁ δὲ μοιχὸς ἦν ἐκποδῶν, ἦλθον ἐπὶ τοὺς νόμους καὶ γραφὴν πεποίημαι τὸ γενόμενον. ὁ δὲ παρελθὼν καὶ διὰ τοῦτο κρινόμενος ἔφη σαφῶς οὐ συνανηρηκέναι τῇ γυναικὶ τὸν μοιχεύσαντα, καὶ κατ' ἀμφοῖν μίαν ἐννοχέναι πληγὴν.

8.258 ὥς δὲ τὸν λόγον ἐθαύμασα, καὶ δοκιμάσαι τὴν ἀλήθειαν ἔγνων· καὶ σῶζεσθαι τὸν μοιχὸν ἐβόων, ὥς δυνατόν εἰς μέσον ἐστί. καὶ τούτων ὑμεῖς ἀκούοντες τῶν λόγων, εἰδότες αὐτοὶ καὶ τοῦ γυνῶναι εἰ ἀληθῶς ἀνήρηται μετὰ τοῦτον τὸν λόγον τὴν κρίσιν ἀνεβάλεσθε. ὥς δὲ κατὰ τὴν κυρίαν συνὼν ὥφθη ἐτέρῳ τινὶ, οὐ γὰρ οἶδα σαφῶς εἰ τοῦτον εἶχεν ἡ γυνή τὸν μοιχὸν, ὥρμησεν ἐξαίφνης, ἤρπασε κατὰ τοῦ πολίτου τὸ ξίφος, ἐχρήσατο κατὰ τοῦ ἀνδρός· ὥσε, φησὶ, κατὰ τοῦ μοιχοῦ τῇ δεξιᾷ. ἐπὶ τούτοις ἡ κρίσις, ἐπὶ τούτοις τὸ δικαστήριον, ὅτι κατὰ μέσσην τὴν πόλιν εἷς ἐξ ὑμῶν ἀνήρηται, καὶ τὰ τοιαῦτα. Μετὰ τὴν κατάστασιν θήσεις τὸ παραγραφικὸν ἐξ ἀντιθέσεως, ὅπερ τοῦ φεύγοντος προηγούμενον ἦν. οἶον, ἀλλ' οὐκ ὀφείλω κρίνεσθαι μοιχὸν ἀνελών. Ἡ Λύσις γίνεται τῇ μεταλήψει, τοῖς ὀρικοῖς, τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ὅτι ἔφησεν ἀνηρηκέναι, καὶ παρελθὼν πρὸς τὸ δικαστήριον παρόντων τῶν πολιτῶν, διεβεβαίους καὶ ἔφασκες συνανηρηθῆναι τῷ γυναικί τὸν φθείραντα. ἔπειτα καὶ εἰ μοιχὸς ἦν, τότε σε ἔδει ἀναιρεῖν, καὶ μὴ νῦν, ὅτε μετὰ τῆς γυναικὸς ὥφθη συνανακείμενος, ὅτε παρὰ τοὺς νόμους ἐπεχείρει τοῖς πράγμασιν, ὅτε καὶ τὴν γυναικᾶ ἀνήρηκας· τοιγαροῦν οὐδεὶς αἰτιάται, ὅτι τὴν γυναικᾶ ἀνήρηκας, ἀλλ' ὅτι τότε τὸν μοιχὸν οὐκ ἀνελών, ἀλλὰ, φῆς, νῦν ἐχρήσω τῷ φόνῳ. ὥσπερ εἰ τότε ἀφείς τὸ γύναιον καὶ παρὰ τὴν πρᾶξιν καὶ τὴν ὀργὴν συνεχώρησας σῶζεσθαι, μετὰ ταῦτα καὶ ὕστερον αὐτὸ ἀνήρηκας, ἐκρίνομέν σε ὥς παρανόμως τολμήσαντα, οὕτως ἐπειδὴ τότε, ὅτε καὶ οἱ νόμοι διδόσιν, τὸν μοιχὸν οὐκ ἀνήρηκας, νῦν ἀνελών ὑπεύθυνος εἶ τῷ γράμματι· εἴτα λύσον εὐθὺς αὐτοῦ τὴν τοῦ νόμου διάνοιαν· οὐ γὰρ ἀπλῶς εἶπε δεῖν τὸν μοιχὸν ἀναιρεῖν, ἀλλ' ὅτε ἐκ τῆς πράξεως ταύτην ἔχει τὴν πρόσρησιν· εἰ μὲν οὖν ὥς σὺ φῆς τότε αὐτὸν ἀνήρηκας, τί νῦν κατ' αὐτοῦ τετόλμηκας; εἰ δὲ τότε ὅτε ἡ πρᾶξις ἦν ἐν χερσίν, ὅτε ἡ θεὰ πρὸς ὀργὴν ἐκίνει πρὸς τὴν σφαγὴν, οὐκ ἀνήρηκας, οὐδὲ νῦν αὐτὸν ὥφειλες ἀνελεῖν, ὅτε καιρὸς, μᾶλλον δὲ σὺ τούτῳ ἐδεδώκεις τὴν ἄδειαν· εἴτα τοῖς ὀρικοῖς δῆλον γὰρ ὥς ἕτερον ἦν τότε ἀνελεῖν τὸν μοιχὸν, ἕτερον δὲ τὸ νῦν· καὶ ὅτι ὁ καιρὸς πολλὴν ἐν μέσῳ πεποίηκε τὴν διαφοράν.

8.259 καὶ ὅτι ἀπλῶς αὐτὸν ὄντα ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἀνήρηκας τότε ὅτε ἀνήρεις οὐκ ὄντα μοιχόν· ἡ γὰρ πρᾶξις δίδωσι τὴν προσηγορίαν τῷ δράσαντι. τῆς δὲ πράξεως οὐκ οὔσης, συναφανίζεται καὶ ἡ φύσις τολμήματι, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἴτα συλλογισμῷ, ὅτι οὐδὲν ἴσον ἐστὶ τότε καὶ νῦν ἀνελεῖν· τότε μὲν δὴ ἡ ὀργή, τὸ πάθος, ἡ συμφορὰ, τὸ ἔνδον ληφθῆναι ἐπὶ τῆς οἰκίας ἐποίει τὴν ἀναίρεσιν· νῦν δὲ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς μεθ' ὁμολογίαν καὶ κρίσιν, μετὰ τὸ εἰπεῖν ἀνηρηθῆναι τὸν αὐτὸν μοιχόν, λελυμένης τῆς ὀργῆς, πεπαυμένου τοῦ πάθους, τὴν πληγὴν ἐπήνεγκας. Εἴτα τῷ πηλίκῳ. εἴτα τοῦτον τούτων πεπραγμένων τὸν τρόπον, πῶς οὐ δεινὸν τὸ ἐγχείρημα, πῶς οὐκ ἀνόσιον τὸ πραχθέν, καὶ μηδεμίαν ὑπερβαῖνον ὑπερβολήν; καὶ ἀπλῶς ὅλοις ἐξελεύσῃ τοῖς τοῦ πηλίκου τρόποις. Μετὰ τὴν λύσιν τοῦ παραγραφικοῦ ἐρεῖς, ἀλλὰ προτρεπόμενος εἶπον, ἵνα

φανῆ ἢ λύσις. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον καὶ πάσης μανίας γέμον καὶ παραχρῆμα τιμωρίας ἄξιον τὸ λέγειν ἐψεῦσθαι τοὺς δικαστὰς, καὶ συκοφαντίας ψήφῳ καθ' ἑαυτοῦ φέροντα ἐστάναι.

8.260

εἴτα ὅτι εἰ τότε ἐψεύσω, πόθεν δῆλον, εἰ νῦν ἀληθεύεις; εἰκὸς γὰρ καὶ νῦν ψευδεσθαί σε. οὐ γὰρ μοιχὸν ἀνήρηκας, ἀλλ' ἀπλῶς ἄνθρωπον. πόθεν δῆλον, εἰ οὗτος μοιχὸς ἔπειτα οὐ προσῆκεν ὡς αὐτὸς βούλεται διαπαίξειν τὸ δικαστήριον, καὶ ἀληθῶς καταλύειν τοὺς νόμους. καὶ ὥσπερ τινὶ τῶν θεῶν, οὕτω πιστεύειν λέγοντι· καὶ παραχωρεῖν μὲν ψευσαμένῳ, καὶ συντίθεσθαι τούτῳ, ὡς ἀληθῶς τοὺς δικάζοντας ἠπάτησε. νῦν δὲ ἀνελόντι πιστεύειν καὶ συγχωρεῖν τὴν αἴρεσιν· εἴτα ὅσα ἐκ τούτου ἐπιχειρήματα δυνατὸν ἀνευρεῖν. ΑΛΛ' αὐτὸς αὐτοῦ, φησὶ, τῇ παρουσίᾳ κατεμαρτύρησεν. Ἡ Λύσις ὁμοίως στοχαστικῇ τοῖς ἐμπίπτουσι πρῶτοις τόποις ἐκ τῆς τῶν ἐλέγχων ἀπαιτήσεως. οἶον, οὐκ εἴ τις πάρεστιν ἀπλῶς, οὗτος ὡς μοιχὸς πάρεστιν. οὐδὲ εἴ τις συνακολουθεῖ τινι εἰς δικαστήριον, οὗτος ὡς δράσας παρέρχεται. εἰκὸς γὰρ αὐτὸν καὶ ἀγνοοῦντα ἐληλυθέναι καὶ μὴ γινώσκοντα εἰς ὃ τι καὶ πάρεστιν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀπηντηκέναι. τοῦτο δὲ οὐδεμίαν τινὶ φέρει κατάγνωσιν· εἴτα κατασκευάσεις τοῦτο παραδείγμασιν, ὅτι πολλοὶ ἀγνοοῦντες καὶ φίλοις ἀγνοοῦσιν ἀδικοῦσι συνέρχονται. ἄρ' οὖν ἐπειδὴ ἠγνόησαν, εἰδότες εἰσὶν ὃ ἔπραττον, καὶ ὅτι ἀγνοοῦντες πολλοὶ καὶ εἰς οἰκίας ἀλλοτρίας εἰσίσαι, καὶ εἰς τόπους ἀλλοτρίους. καὶ πολλὰ ἐστὶν εἰπεῖν ἃ κατὰ ἄγνοιαν ἄνθρωποι σφάλλονται. εἴτα ἐρεῖς συγγνωμονικῶς τὸ πάλαί ρηθέν· ὅτι φύσει σύμπαντες ἄνθρωποι εἰώθασιν ἐλάσσονα μὲν κατορθοῦν, πλείονα δὲ σφάλλεσθαι. εἴτα προσθήσεις τούτοις ἐκ τῆς πιθανῆς ἀπολογίας τὴν λύσιν, ὅτι εἰ συνήδει ἑαυτῷ μοιχῷ ὄντι, οὐκ ἂν ἀπῆντησεν, οὐκ ἂν ἦλθεν εἰς δικαστήριον· τίς γὰρ οὕτως ἄφρων ἢ ἡλίθιος ἐστίν, ὃς ἅπαξ ἐκφυγὼν τὴν σφαγὴν ἑαυτὸν εἰς προὔπτον φέρει κακόν.

8.261

καὶ ὅτι πάντως εἰδὼς, πάντως πείσεσθαι τι κακὸν εἰ φανείη, οὐκ ἂν ἦλθεν· εἰ μὲν γὰρ ὅτι ἐλθὼν εἰς τὸ δικαστήριον τῷ ἀνδρὶ τῆς γυναικὸς οὐ συντεύχεται· καὶ οὕτως μὲν ἄτοπον. ὅμως δὲ ἔχει τινὰ τὸ ἐλέσθαι ἐλθεῖν. ἐπεὶ δὲ ἀναγκαιῶς ἦν τὸ σοὶ ὀφθῆναι, καὶ εἰς χειρας αὐτὸν τοῦ μέλλοντος ἀναιρεῖν αὐτὸν ἐμβαλεῖν, δῆλόν ἐστιν ὡς οὐκ ἂν ἠνέσχετο ἐλθεῖν, οὐδ' ἂν ὥφθη ποτέ· ὥστε πῶς ἀνήρηκας τοῦτον ὃν πανταχόθεν ὁ λόγος ἐλέγχει μὴ δικαίως ἀνηρημένον. ΜΕΤὰ ταῦτα θήσεις ἀντίθεσιν συγγνωμονικὴν· ἀλλ' ἐπιγνοὺς, φησὶ, τὸν μοιχὸν, πρὸς τὸν φόνον παρώξυμαι. Ἡ Λύσις μεταληπτικὴ· καίτοι γε μάλιστά σε ταύτῃ πρέπον ἦν ἀναμεῖναι τὴν κρίσιν, καὶ ἐκδέξασθαι τὴν παρὰ τῶν δικαστῶν κατάγνωσιν· καὶ ὅτι οὐχ οἶόν τε ἦν αὐτὸν διαφυγεῖν τὴν δίκην, εἰ ἀληθῶς ὁ μοιχὸς ἦν, ἔνδον ὄντα τοῦ δικαστηρίου καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου δικαζόμενον. καὶ ὅτι ἅπαξ αὐτοῦ διαφυγόντος, ἔδει γενέσθαι μετὰ κρίσεως τὴν σφαγὴν. ΜΕΤὰ ταῦτα θήσεις τοὺς ἐπιλόγους, ἔχοντας καταδρομὴν τοῦ ἀνελόντος μετὰ πολλῆς τῆς σφοδρότητος, καὶ ὅτι πάντα δεῖ τηρεῖν τοὺς δικαστὰς, κἂν ἡ τύχη ἡμῶν τὴν ἐξουσίαν ἀνέλῃται μὴ φιλονεικεῖν ἐναντία τῶν νόμων, ἀλλ' ἐφ' ὑμᾶς ἄγειν τὴν κρίσιν, καὶ παρ' ὑμῶν τὴν τιμωρίαν ἐκδέχεσθαι, καὶ ζητεῖν ὅπως ὁ μοιχεύσας ἀσφαλέστερον παράσχοι τὴν δίκην· νῦν δὲ καθάπερ ἐν τυραννίδι ὁρώντων δικαζόντων ὑμῶν τετόλμηκεν, αὐτὸν κύριον καταστήσας φόνου. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον τούτοις συγχωρεῖν τοῖς τολμήμασι, καὶ δημοκρατίας προσχήματος, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἄχειρ ἀριστεὺς προσέταξε τῷ παιδὶ μοιχὸν ἀνελεῖν. ἀνείλεν ὁ παῖς καὶ κρίνεται φόνου. Ἡ τοῦ παιδὸς κατάστασις ἔχει τὴν εὐνοίαν τὴν περὶ τὸν πατέρα, καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ παίδευσιν· καὶ ὅτι πολλῆς ἦν ἀμοιβῆς ἄξιος.

8.262

εἴτα τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἀλήθειαν φιλοτίμως καὶ ὅτι ἄχειρ ἦλθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑπὲρ τῶν νόμων τὰς αὐτοῦ χειρας ἀφείς, ἵνα παῖς μὴ ὑβρισθῇ, μηδὲ γυνὴ διαφθαρῇ, ἵνα μὴ δουλεύσῃ ἡ πόλις. εἴτα ὅτι συνῆν τῇ μητρὶ μετὰ πολλῆς εὐνοίας, μετὰ πολλῆς σωφροσύνης, ἄλλην τινὰ γυναῖκα οὐκ εἰδὼς, ἢ τὴν ἐμὴν μητέρα. εἴτα ὅτι ταῦτα ἢ μήτηρ οὐκ εἶδεν, οὐκ ἐμιμήσατο, οὐκ ἐζήλωσεν, ἀλλ' ἕτερόν τινα τοῦ πατρὸς προετίμησε. καὶ αἰ πρὸς τοῦτο ἡθοποιῶται. καὶ ὅτι

ἐλήφθη ὁ μοιχός· καὶ οὐκ ἔχων ὁ πατήρ χρῆσασθαι ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ προσέταξέ μοι ἀνελεῖν, καὶ ἀνεῖλον κατὰ τὸν νόμον. εἴτα ἐπισύναψον τῇ καταστάσει τὰ παραγραφικὰ, ὅτι ἄτοπον ὑπὲρ μοιχοῦ κρίνεσθαι οὕτω παρανόμως βιώσαντος, λυμνηαμένου οἰκίαν τοιαύτην, καὶ ὅτι προκατεγνωσμένου ὑπὸ τῶν νόμων καὶ διαφθειραντος τὴν μητέρα, καὶ τοὺς τῆς φύσεως ἀνελόντος θεσμούς, καὶ τὰ τοιαῦτα. εἴτα θήσεις ἐξ ἀντιθέσεως τὴν μετάληψιν. ἀλλ' οὐ σοί, φησὶν, ὁ νόμος δίδωσιν ἀναιρεῖν. ΛΥσεις πρῶτον τῇ διανοίᾳ. ἔφαμεν γὰρ πολλάκις ὅτι πᾶν ῥητὸν τῇ διανοίᾳ λύεται. ὁ νόμος ὁ τὸν μοιχὸν εἰπὼν ἀναιρεῖν οὐ διήρηκεν, πότερον ὑπὸ τοῦδε, ἢ ὑπὸ τοῦδε δεῖν ἀναιρεῖσθαι, ἀλλ' ἀπλῶς εἶπεν ἀναιρεῖν. εἰ γὰρ τις ἦν τοιαύτη διαφορά, ἐπεσημήνατο ἄν. νῦν δὲ μηδὲν διορισάμενος ἅπασι δέδωκεν ἀναιρεῖν. εἴτα τοῖς ὀρικοῖς. τί γὰρ διαφέρει τὸν πατέρα ἢ ἐμὲ ἀνελεῖν, ἅπαξ εἰπόντος τοῦ νόμου τὸν μοιχὸν ἀναιρεῖν· καὶ συστήσεις τοῦτο παραδείγμασιν. ὥσπερ ἂν εἰ ναύκληρόν τις δεξάμενος ἕτερος ἀκούων παρ' αὐτοῦ διευθύναι τὴν ναῦν, εἴτα ἐκεῖνος μὴ εὐθύνοντα τὴν ναῦν κρίνοι τὸν ἄνθρωπον. ἢ ἱατρὸς καιρὸν οὐκ ἄγων πρὸς τὴν θεραπείαν τῷδε ἢ τῷδε ἰάσασθαι τὸ πάθος προστάξειεν, εἴτ' ἐκεῖνος λέγοι, οὐ παρὰ σοῦ μοι προσῆκον ἦν, ἀλλὰ παρὰ τοῦ ἱατροῦ γενέσθαι τὴν ἐπιμέλειαν, ταῦτόν τοίνυν τοῦτο κἀνταῦθα.

8.263 τί διαφέρει πότερον ὁ πατήρ ἢ ἐγὼ τὸν πονηρὸν ἀνήρηκα; εἴτα τῷ συλλογισμῷ, ὅτι ταυτόν ἐστιν, καὶ ὑπ' ἐμοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀναιρεθῆναι· τὸ γὰρ τέλος ὁρᾶν δεῖ, καὶ μὴ ζητεῖν τὴν ἀρχήν. καὶ τοῦτο αὐτὸ σύστησον ἐκ τῶν παραδειγμάτων. ἄρα ἂν ἡ πόλις τὸ ἢ τὸ προστάξειέ τινα ποιῆσαι; εἴτα ἐκεῖνος προστάξειέ τινα τῶν ἐν χερσίν, ἄρ' ὑπεύθυνός ἐστι τῇ πόλει ὡς παρακούσας τοῦ προστάγματος; οὐδαμῶς· τὸ γὰρ τέλος ὁρῶσα οὐ ζητεῖ τὸν τρόπον τοῦ κατορθώματος· εἴτα ἡ πηλικότης· ὅτι οὐδὲν ἄτοπόν ἐστι τοῦτο τὸ ὑπ' ἐμοῦ ἀναιρεθῆναι τὸν μοιχόν· οὐδὲ, ὡς φησὶν ὁ κατήγορος, δεινὸν καὶ ὑπερβάλλον. εἴτα τῷ ἀντεγκλήματι, ὅτι καὶ ἄξιός ἦν· ἢ γὰρ μεταχείρισις οὕτω σοι γενήσεται· ἔδει γὰρ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτὸν δοῦναι καὶ δίκην, καὶ τὰ τοιαῦτα. εἴτα ἐρεῖς καὶ τὸ τοῦ παιδός· ὅτι ἔδει πεισθῆναι τῷ πατρί. καὶ κατασκευάσεις τοῦτο ἐκ τοῦ πάθους, ἐκ τῆς συμφορᾶς, ἐκ τοῦ πᾶσι τὴν σωφροσύνην φυλάξαντα ἐπὶ τῆς οἰκίας μόνος μὴ εὐρεῖν ταύτην φυλαττομένην. εἴθ' ὅτι ἐγκελευομένου τοῦ πατρὸς ὀργίζοντος, φλεγμαίνοντος, ὠδίνοντος καθάπερ ἐν πολέμῳ τὸν φόνον, τί ἔδει ποιῆσαι; οὐχὶ πεισθῆναι τῷ πατρί, οὐδὲ ποιῆσαι τὸ κελευόμενον; οὐχὶ πρὸς τὴν χρεῖαν ὑπηρετήσασθαι; ἀλλ' ἔδει ἀπιθῆσαι, ἀναχωρῆσαι, ἔᾶσαι τὸν φύσαντα, ἔᾶσαι τοιαύτην κατὰ τῆς ἐστίας παρανομίαν, ἀφεῖναι μοιχὸν ἐπ' αὐτοῖς τοῖς τοῦ πατρὸς ὀφθαλμοῖς, ἐστῶτος τοῦ πατρὸς ἔᾶσαι ἄθῳ, ἀπαθῇ τῆς οἰκίας τὸν πονηρευσάμενον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Μετὰ ταῦτα ἐμπεσεῖται ἀντίθεσις παρὰ τοῦ κατηγοροῦ. ἀλλ' ἔδει, φησὶ, προτιμῆσαι τὸν νόμον.

8.264 Ἡ Λύσις. ὅτι ἄχειρ ἦν ὁ πατήρ, καὶ πῶς οἶόν τε προτιμῆσαι τῶν νόμων· εἰ γὰρ σωζομένης αὐτῷ τῆς δεξιᾶς, αὐτὸς ἐκὼν ἐπὶ ταύτην ἀπῆντηκα τὴν ἐγχείρησιν, εἰκότως ὑπὸ σοῦ τοῦτ' ἔχω τὸ ἐγκλημα· εἰ δὲ ἀδυνατοῦντος τοῦ πατρὸς, αὐτὸς ὑπηρετησάμην τῷ φύσαντι, ἀνθ' ὅτου τοῦτ' ἔχω τὸ ἐγκλημα· εἴτα ἐρεῖς, ὅτι μηδεὶς μηδὲ μιᾶς οὔσης ἀνάγκης βούλεται ἐναγῆς εἶναι, οὐδὲ λύθρῳ πληροῦν τὴν δεξιάν, οὔτε ὡς ἔτυχεν ἐμβαλεῖν ἑαυτὸν εἰς τὸν φόνον, οὐδ' ἐναγῆς εἶναι δοκεῖν· ἀλλ' ἂν μὲν ἀνάγκη τις ἦν, οὐκ ἐγκλημα τὸ πραττόμενον· ἂν δὲ ἐκὼν τις ἑαυτὸν ἐπιφέρῃ τοῖς μὴ προσήκουσιν, ἀδίκημα τὸ γιγνόμενον· εἴθ' ὅτι ἄτοπον δι' ὑμᾶς αὐτοὺς ἀφαιρεθέντα τῶν χειρῶν, καὶ διὰ τὴν ὑμετέραν εὐνοίαν ὑπερασπίσαντα κοινῇ τοῦ δήμου παντὸς μὴ τυχεῖν αὐτὸν καὶ παρ' ἐμοῦ τῆς τοιαύτης ἐπικουρίας. ΕΞῆς θήσεις καὶ ἄλλην μεταληπτικὴν ἀντίθεσιν ἐκ τοῦ κατηγοροῦ· ἀλλ' ἔδει φρουρῆσαι, φησὶ, τὸν μοιχόν. ΛΥσεις· ὅτι ἄτοπον ἦν, τοῦ νόμου εἰπόντος ἀναιρεῖν, φρουρεῖν· ἢ δὲ κυριωτάτη λύσις ἐστὶ συγγνωμονικὴ· ὅτι ὠργίσθη, παρωξύνθη, ἅμα τὴν θέαν, τὴν σφαγὴν ὥδινε, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΕΠίλογος κοινός. ΕΚ ΤΟΥ ΕΝΑΝΤΙΟΥ Ο ΚΑΤΗΓΟΡΟΣ. Ἡ κατηγοροῦ κατάστασις καθαίρεσιν τῆς ἀριστείας, καὶ τῆς

νίκης ἀναφορὰν εἰς τὴν τύχην, καὶ μετρίαν ἀπολογίαν ὑπὲρ τοῦ μοιχοῦ ἐν διασυρμῶ· οἷον ἐπειδὴ γὰρ ἡ τῆς πόλεως τύχη πανταχοῦ τηρεῖ τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀπήμαντον, καὶ τῆς πολιτείας μετὰ τοῦ δήμου ποιεῖται τὴν πρόνοιαν, καὶ μανέντων τῶν ἐχθρῶν καθ' ἡμῶν καὶ πολιορκήσας ἅπας ὁ δῆμος ἐξαναστὰς, καὶ προαπαντήσας ταῖς φάλαγξι, τοῖς φόνοις, τῇ δίκῃ τῶν τροπαίων, πρὸς σωφρονισμόν ἀπέστρεφεν· ἐν ᾧ τροπαίῳ πάντων ἡμῶν κατὰ τὸ δυνατόν ἐπαμυνόντων τῇ πόλει, μόνος οὗτος τὴν ἀριστείαν θρυλλεῖ.

8.265 μόνος τὸ δι' ἡμᾶς τῶν χειρῶν ἀφηρηθῆναι προβάλλεται· καὶ οὐ τοῦτο φησὶν ὅτι τὴν ἀριστείαν ἐψεύσατο, ἀλλ' ὅτι βούλεται μόνου τυγχάνειν τὸ τρόπαιον, ἀπάντων ἡμῶν στρατευσαμένων, φανέντων μετὰ τῶν ὅπλων, δειξάντων μετὰ τῶν ὅπλων κατὰ τὴν μάχην κοινὴν τῆς πόλεως τύχην· ἀλλ' ἵνα μὴ δοκῶ φθόνῳ τινὶ διασύρειν τὸ τῆς ἀριστείας κατόρθωμα, σιωπῶ τὰ λοιπὰ, ἀφήμι τοῦτον μόνον ὡς ἀληθῶς τῆς ἐλευθερίας προστάτην· τί οὖν μετὰ τὴν μάχην, μετὰ τὴν ἀριστείαν, μετὰ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως τρόπαιον μοιχὸν εἰληφέναι φησὶν, ὥσπερ ἀπὸ τῆς μάχης ἐπανελθὼν, ἵνα τοῦτον ἐπὶ τῆς ἐστίας θηράσῃ λαβὼν οὖν, ὡς φησι, διαφθείραντα κατὰ τὴν οἰκίαν τὸ γύναιον τὸν νόμον εἰδὼς τὸ κοινὸν τῆς πόλεως πρόσταγμα, ὥσπερ ἐν ἐξουσίᾳ καὶ τυραννίδι τῷ παιδί προσέταξεν ἀναιρεῖν· καὶ τρόπον οὐδένα νομίσας πρὸς τὴν τιμωρίαν αὐτῷ νομικώτερον ἀντὶ δημίου τὸν παῖδα, ἀντὶ τῆς αὐτοῦ δεξιᾶς τῷ παιδί παρεστήσατο· καὶ τὸν νόμον ἐρρώσθαι πολλὰ φράσας τῷ γράμματι μόνου τοῦ φόνου γεγένηται· εἴτα δικαστηρίων τανῦν συγκροτουμένων καὶ νόμων, καὶ τῆς παρανομίας οὕτως ἐκδήλου οὔσης τοῖς ἅπασιν, οὐκ ὀφείλω, φησὶν, ὁ παῖς κρίνεσθαι, μοιχὸν ἀνελών· μετὰ γὰρ τὴν κατάστασιν ἐπάγεις τὸ παραγραφικόν· καὶ λῦσον τῇ μεταλήψει καὶ τοῖς ὀρικοῖς, ὥσπερ ἡμῶν τοῦτο ἐγκαλούντων, ὅτι καὶ μοιχὸς τυγχάνων ἀνήρηται· ἀλλ' οὐχὶ μὴ προσῆκον αὐτῷ ὀπλίσαι τῷ ξίφει τὴν δεξιὰν αὐτὸς τὸν φόνον τετόλμηκεν· μὴ γὰρ ζητῶ τὴν ἀναίρεσιν· μὴ γὰρ τὸν φόνον ὀδύρομαι· ἐγκαλῶ σοι τανῦν ὑπηρετησαμένῳ τῷ δράματι· διακονίαν ἦν ἐποιήσω μέμφομαι· κατὰ σοῦ γραφὴν τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν ἐμποιῶ· εἴτα ἔπαγε καὶ τὴν λύσιν τῆς διανοίας αὐτοῦ· ὁ γὰρ παῖς λέγει, πᾶσι δέδωκεν ἀναιρεῖν ὁ νόμος τῷ εἰπεῖν, τὸν μοιχὸν δεῖ ἀναιρεῖν· εἰ μὲν γὰρ αὐτὸς ἦν ὁ παθὼν, καλῶς ἐβόα τὸν νόμον, καλῶς ὑпанεγίνωσκεν ἡμῖν τὰ γράμματα, ὡς ἅπασιν ἀναιρεῖν συγχωρήσαντα· εἰ δὲ μὴδὲν αὐτὸς ἠδίκηται, τί τοῦ νόμου πρὸς αὐτὸν οὐκ ἀποτεينوμένου τὴν κέλευσιν ἰσχυρίζεται μόνος, οὐ προσηκόντως τῷ δόγματι· εἰ γὰρ ἅπασι δέδοται ἀναιρεῖν, κάμοι καὶ τῷ τυχόντι καὶ ξένῳ πόθεν τοῦτο ποιεῖν συγκεχώρηται; εἰ δὲ τοῦτο κελεύειν τὸν νόμον οὐκ ἂν συγχωρήσειας, τί σαφῶς εἰδὼς τὸ μὴ πᾶσιν ἐξὸν ὑπομεῖναι τετόλμηκας; εἴτα ἔπαγε τὰ ὀρικά· νῦν δὲ τοῦ νόμου τῷ πατρὶ κελεύοντος ἀναιρεῖν καὶ αὐτῷ τῷ παθόντι προστάττοντος, αὐτὸς, ὦ παῖ, μὴ προσῆκον τῷ φόνῳ διαχρήσασθαι τὸν μοιχὸν οὐ κατώκνησας· καίτοι τίς τοῦτ' ἀγνοεῖ ὡς ἕτερος σὺ τυγχάνεις· ἄλλος δέ τις ὁ παρασχών σοι τὴν γένεσιν· καὶ διάφορα μὲν τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐνεργηθέντα πολλάκις· ἕτερα δὲ τὰ ὑπὸ σοῦ τοῦ παιδὸς μετ' ἐκείνον πραττόμενα· εἴτα τῷ πηλίκῳ ὅτι καὶ δεινὸν καὶ πολλῆς ἄξιον ἀγανακτήσεως τὸ πραχθέν, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

8.266 Εἴτα θὲς τὴν ἀντεγκληματικὴν ἀντίθεσιν τὴν παρὰ τοῦ παιδός· ἀλλ' ἄξιός ἦν, φησὶν, ἀναιρεθῆναι παρ' ἡμῶν ὁ μοιχός. Ἡ Λύσις κατὰ συνδρομὴν· εἴτα τῷ ἔδει προτιμῆσαι τὸν νόμον, ἄξιός τῆς κολάσεως ὁ μοιχός φημὶ καὶ αὐτός· ἀλλ' οὐ τοῦτον ὑπομεῖναι τὸν τρόπον τὴν δίκην· οὐδ' ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς ἕτερον ἡδικῆσθαι, ἕτερον δὲ τὴν τιμωρίαν παρασχεῖν· καίτοι καὶ εἰ ἄξιός ἦν, προτιμῆσαι μᾶλλον τὸν νόμον ἐχρῆν, μὴ παρακοῦσαι τοῦ γράμματος· φύλαξαι τὴν ἐξουσίαν τῶν νόμων· νῦν δὲ τὸ πρακτέον ἀφείς ἐγκαλεῖς ὡς ἀξίῳ τῷ μοιχῷ τοῦτο παθεῖν καὶ κατηγορίαν ἀντ' ἀπολογίας ποιῇ· καὶ τούτῳ μὲν ἐγκαλούμενος ἀφείς ἀλλαχόθεν σαυτῷ πορίζῃ τοὺς λόγους, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀντίθεσις· ἀλλ' ἔδει, φησὶ, πεισθῆναι τῷ πατρὶ, εἰ μὲν κατὰ νόμους, καλῶς, εἰ δὲ παρὰ τὸ πρέπον, οὐκ εὐλόγον· καὶ ὅτι πεισθῆναι ἐχρῆν τοὺς λόγους φυλάσσοντα· καὶ ὅτι οὐχ ἅπαντα δεῖ πείθεσθαι τῷ πατρί· εἰ γὰρ ἅπαντα δεῖ πείθεσθαι, πάντα καὶ ὅσα

κελεύουσι ποιεῖν δεῖ· εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, κἂν τυραννεῖν ἡμῖν κελεύσωσι, πράξωμεν καὶ παραβῆναι τοὺς νόμους ἀκούσομεν· εἴτα, ὅτι οὐχ ἡ φύσις ἡμᾶς ἀναγκάζει ὑπακούειν τοῖς πατράσιν ἡμῶν καὶ πείθεσθαι, ἀλλὰ τὸ ὀρθόν, καὶ τὸ συμβουλεύειν αὐτοὺς τὰ προσήκοντα, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐρεῖς γὰρ συγγνωμονικῶς τὰ μὲν, τὰ δὲ παραδειγματικῶς, τὰ δὲ ἐνθυμηματικῶς.

8.267

Ἄλλ' ἄχειρ, φησὶν, ἦν ὁ πατήρ. Λύσεις μεταληπτικῶς· ὅτι ἐχρῆν φυλάττοντα, δεομοῦντα, φυλακὴν ποικίλην ἐπινοοῦντα, καὶ τοῖς τοιούτοις· τί γὰρ οὐκ ἐφρούρεις τὸν ἄνθρωπον; τί δὲ τοῖς ἄρχουσιν οὐ παρεῖχες πρὸς κόλασιν; εἴτα ὅτι ἔδει ἀνενέγκαι τῷ δήμῳ· ἔδει κατηγορῆσαι λέγοντα τὰ καὶ τὰ, ἡθοποιῖαν γὰρ πλάσεις ἐντεῦθεν· εἴτα ὅτι ἡ ἐπέτρεπέ σοι τὸ δικαστήριον ἢ οὐ· εἰ μὲν ἐπέτρεπεν, ἀνῆρεις· εἰ δὲ οὐ, ἀνεύθυνος ἦς μετὰ τοῦ τὸν μοιχὸν δοῦναι τὴν δίκην· εἴτα ὅτι κατὰ πολλοὺς τρόπους δυνατόν ἦν μὴ παραβῆναι τὸν νόμον, κατηγοροῦντα, γραφόμενον, συνόντα, δεσμοῦντα, φυλάττοντα, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰλόγος μετὰ ταῦτα κατὰ τοῦ παιδός, ὡς παραβάντος τοὺς νόμους καὶ σωφρονισθῆναι ὀφείλοντος· ἡ παραγραφικὴ ἔν μὲν ἔχει τὸ κύριον ὄνομα· συνέζευκται δὲ κατὰ εὐθυδικίαν πάντως ἄλλητινί, ἢ μιᾷ τῶν λογικῶν, ἢ μιᾷ τῶν νομικῶν· γνῶριμος δέ ἐστιν, οὐκ ἐκ τοῦ προσκεῖσθαι παραγράφεται· μὴ γὰρ τοῦτο μόνον ἴδιον αὐτῆς εἶναι νομίσῃ τις, ἀλλ' ἐκ τοῦ δις περὶ τῶν αὐτῶν μὴ εἶναι κρίσιν, εἴτα δις περὶ τοῦ αὐτοῦ κρίνεσθαι, ἢ δις διδόναι τιμωρίαν, ἢ δις περὶ τοῦ τι ποιεῖν ἀναγκάζεσθαι, ἢ τι τοιοῦτον· τοῦτο γὰρ μόνον παρατηρεῖν ἄξιός ἐστι ἐπὶ τῷ αὐτῷ πράγματι ποιῆσαι τί δεύτερον ὁ φεύγων ἢ δις παθεῖν ἀναγκάζεται· ὡς ἂν μὴ τοῦτο μὲν ἢ προηγουμένως· ὑπάρχη δὲ προσκείμενον μόνον τὸ παραγράφεται, οὐχ ἔξει τὸν οἰκεῖον χαρακτήρα ἢ γραφὴ· οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνου τοῦ πράγματος, τῷ ἀτίμῳ μὴ μετεῖναι δίκης καὶ εἰς τὰς τῶν ὀρφανῶν δίκας οἱ ἐπίτροποι εἰσέτιψαν· ἐπιτροπεύων τις ὀρφανοῦ ἡτιμώθη· ἐγράψατό τις ὡς ὑβριστὴν τὸν ὀρφανόν· ὁ ἐπίτροπος ἄξιοι λέγειν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν δίκην· ὁ δὲ παραγράφεται· τοῦτο γὰρ τὸ ζήτημα ἔστιν μὲν ἀντινομία· τὸ γὰρ παραγράφεται κεῖται ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ ἀντιλέγειν ἢ κωλύειν· αὐτὸς δὲ οὗτος ὁ δοκῶν παραγράφεσθαι, οὔτε ὡς γενομένης ἤδη κρίσεως περὶ τῆς ὕβρεως παραγράφεται, οὔτε τιμωρία τις ἐπὶ τούτῳ δευτέρα παρηκολούθησεν, οὔτε ἄτιμος ἂν ἦν γενόμενος, ὥστε δύνασθαι παραγράφεσθαι· οὔτε ὅλως ἐπὶ τῇ νῦν παρούσῃ γραφῇ φαίνεται τις γενομένη πρώτη ἢ τιμωρία ἢ κρίσις ἢ τι τοιοῦτον· ὥστε ἐκ τούτου δῆλον ὅτι τινὲς ἤμαρτον τῶν τεχνογράφων, εἰπόντες ὅτι γνωρίζεται ἡ παραγραφὴ ἐκ τοῦ προσκεῖσθαι ὅτι παραγράφεται· διὸ προσῆκε μὴ τούτῳ προσέχειν, ἀλλὰ τῷ τῆς παραγραφῆς ἰδίῳ· τῷ εἰ δις τι περὶ αὐτοῦ γίνεσθαι συμβέβηκεν· διαιρεῖται δὲ ἡ παραγραφὴ τῇ τοῦ ῥήτου θέσει· ὅτι ὁ νόμος κελεύει τὸν ἅπαξ κριθέντα δις περὶ τῶν αὐτῶν μὴ δικάζεσθαι· εἴτα λύσεις τοῦτο ἐκ διανοίας· γίγνεται δὲ ἡ διάνοια πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ λέγοντος· ἂν μὲν κρίσις ἢ γενομένη, οὕτως ἐρεῖ ὁ χρώμενος τῇ διανοίᾳ, ὅτι νόμος κεκώλυκε, δις περὶ τῶν αὐτῶν τιμωρίαν μὴ γίνεσθαι· κρίσιν δὲ εἶπε τὴν τιμωρίαν· ὁ τῇ διανοίᾳ χρώμενος λέγει, ὅτι νόμος δις μὴ γίνεσθαι εἶπε διαδικασίαν· ἔαν δὲ ἰδιωτικὸν ᾖ, λέγει, ὅτι ὁ νόμος οὐ πρὸς πρεσβύτας· καὶ καθόλου ὁ λύων τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ χρώμενος πρὸς τὸ ἑαυτῷ συμφέρον ἀρμόζει τὴν διάνοιαν, τὴν κρίσιν τιμωρίαν λέγων, καὶ τὴν τιμωρίαν κρίσιν· καὶ ὡς φθάνοντες εἴπομεν, καθ' ἕκαστον μετατιθεῖς εἰς ἕτερον τὸ ῥητόν· εἴτα μετὰ τὴν θέσιν τοῦ ῥήτου καὶ τὴν ἐργασίαν τῆς διανοίας καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ῥήτου ἀπάντησιν τῇ ἐμπιπτούσῃ στάσει ἀπὸ τῆς εὐθυδικίας χρῆται· καὶ οἷα ἂν ἐμπίπτει στάσει τῇ ταύτης, κεφαλαίοις διαιρήσεις τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ ζητήματος· καὶ ἂν μὲν ἢ στοχαστικὴ ἢ συνεξευγμένη στάσις, τοῖς τοῦ στοχασμοῦ κεφαλαίοις διαιρεθήσεται, ἂν δὲ ὁρος, τοῖς ὀρικοῖς, ἂν δὲ μετάληψις, τοῖς τῆς μετάληψεως, ἂν δὲ μία τῶν νομικῶν, τοῖς ἐκείνοις κεφαλαίοις· καὶ ἔστιν ἡ τῶν νομικῶν ἐργασία καθαρά· ὥσπερ γὰρ εἰς στοχασμὸν ἐμελετώμεν ἢ μίαν τῶν νομικῶν, ἢ λογικῶν· οὐδὲν γὰρ ὅλως ἡ παραγραφὴ διαφέρει τῶν ἄλλων στάσεων κατὰ τὴν ἐργασίαν, ὑφαιρεθέντων τῶν ἄλλων κεφαλαίων τῶν τῆς παραγραφῆς δηλωτικῶν,

ὅτι ὁ νόμος κελεύει δις περὶ τῶν αὐτῶν μὴ κρίνεσθαι· καὶ τῆς τούτου λύσεως· ὅτι κρίσιν εἶπε τὴν τιμωρίαν καὶ τὴν διαδικασίαν.

8.269 παρατηρεῖν δὲ ἄξιον μετὰ τὴν τοῦ ῥητοῦ θέσιν καὶ τὴν λύσιν τὴν ἀπὸ τῆς διανοίας, ὅπως ἀκολούθως εἰσβάλλης εἰς τὴν τῆς ἐμπιπτούσης στάσεως διαίρεσιν, καὶ μὴ ἀπηρητημένον ποιήσης τὸν λόγον· διέλωμεν οὖν τὸ πρόβλημα, ἵνα σαφὴς ἡ διαίρεσις γένηται.

8.270 Πληγὰς τις δούς τινι ἀπεκηρύχθη ὑπὸ τοῦ πατρός· καὶ εἰσάγοντος τοῦ ὕβρισθέντος τὴν τῆς ὕβρεως γραφὴν, παραγράφεται κατὰ τὸν νόμον τὸν δις περὶ τῶν αὐτῶν κρίνεσθαι κεκωλυκότα. Ἐνταῦθα ἡ συνεζευγμένη κρίσις ἐστὶ μετάληψις· οὐ γὰρ τῷ ὕβρισθέντι δέδωκεν, ὥσπερ εἶπεῖν, ἀλλὰ τῷ πατρί· καὶ ἔστιν ἡ τῆς παραγραφῆς εὐθυδικία μετάληψις· λέγοντος γὰρ τοῦ φεύγοντος, δέδωκα τὴν δίκην, ὁ κατήγορος λέγει, οὐκ ἐμοὶ δέδωκας, ἀλλὰ τῷ πατρί· ἔστι δὲ ἡ διαίρεσις αὕτη, μελετώντων ἡμῶν τὸν ὕβρισθέντα. Ἡ Κατάστασις ἔχει μετὰ αὐξήσεως καὶ ἐπαίνου, εἰ δεῖ τοὺς νόμους καὶ μέτριον τῆς πολιτείας ἐγκώμιον ἐν θέσει διεξιόντων ἡμῶν, ὅτι κακὸν καὶ χαλεπὸν ἡ ὕβρις· ἐρεῖς γὰρ ὅτι εἰδυῖα τοῦτο ἡ πόλις, ὅτι ἄλλως οὐχ οἷόν τε ἦν συγκροτεῖσθαι τὴν πόλιν, ἔθετο κατὰ τῶν ὕβριστῶν νόμους· ἵνα μὴ ὥσπερ ἐν ἐρημίᾳ τινὶ καὶ τυραννίδι ἔξη τοῖς μὲν ὑβρίζειν, τοῖς δὲ μὴ λαμβάνειν τὴν τιμωρίαν· ἀλλ' οἱ μὲν τῆς αὐτῶν προπετείας ἀνέχοντο· οἱ δὲ παθόντες κουφίζοντο τῇ τιμωρίᾳ τὴν συμφορὰν· ταῦτα εἰδὼς, ταῦτα ἐννοῶν, διῆγον κατὰ τὴν πόλιν, οὐδενὶ τῶν συντυγχανόντων μοι ἀπεχθής, οὐδενὶ τῶν πολιτῶν βαρὺς, ἀλλ' ἴσος ἐδόκουν εἶναι πρὸς πάντας καὶ πρῶτος, καὶ πρὸς οὐδένα τῶν πολιτῶν μηδεμίαν ἔχων δυσμενείας ὑπόθεσιν, ἀλλὰ φίλος καὶ προσηνὴς παρὰ πάντων ὀνομαζόμενος· ἔτι μᾶλλον ἐμοὶ πρὸς τὸν τοιοῦτον βίον παρεσκευάζε, λέγων δεινὸν ἡ ὕβρις· αὕτη τὰς ἔχθρας, αὕτη τοὺς πολέμους ἀνακινεῖ, διὰ ταύτην πολιορκία καὶ μάχαι, διὰ ταύτην ἔχθραι καὶ πόλεμοι· ἂν ταύτην φύγῃς, οὐκ ἔσται σοι κατὰ τὸν βίον συμφορῶν ὑπόθεσις· τούτοις ἐμαυτὸν ἀεὶ παιδεύων τοῖς λόγοις, τούτοις πρὸς τὴν καθ' ἡμέραν τῶν πολιτῶν συνουσίαν ἀσκῶν περιπέπτωκα τοῖς ἀπ' ἐναντίας ἐμαυτῷ κακοῖς καὶ πάσης πεῖραν ἐξαίφνης ἐλάβανον ὕβρεως· ἄνθρωπος οὐδὲ πώποτε παθὼν τοιοῦτον οὐδὲν ὑβριζόμεν, ἐλοιδορούμην· εἶτα κατ' ὄνομα τὴν ὕβριν αὐξήσας εἶπε, ὅτι ἐμαυτὸν παρεμυθούμην, ἐπέχειν συμβουλεύων, ἐμαυτῷ λέγων, ὅτι ἐὰν ἐπιπλέον καρτερήσω, τούτου μὲν ἅπαντες καταγνώσκονται· ἐμὲ δὲ τῆς ἀνεξικακίας θαυμάσουσι· καὶ ὅτι οὐχ ἅπαξ, οὐ δεύτερον ἐκεῖνος μὲν ὕβρισεν, ἐγὼ δὲ ἐκαρτέρησα· ὥς δὲ εἶδεν, ὅτι οὐδὲν πλέον ἐμαυτῷ τῆς ὕβρεως, ὥσπερ τῆς ἡσυχίας μοι βασκαίνων πληγὰς ἐνεφόρησεν· ἐν ᾧ καὶ αὐξήσεις πάλιν τὰς ὕβρεις, τὰς πληγὰς, ὥς ὁ Δημοσθένης τῷ σχήματι, τῷ βλέμματι, τῇ φωνῇ· εἶτα ὅτι οὐκ οἶδα, πῶς ὁ πατήρ αὐτὸν ἀπεκήρυξεν· οἰκονομήσεις δὲ τοῦτο τῷ κατ' ἔμφασιν σχήματι, ἐνδεικνύμενος, ὅτι οὐ διὰ σεαυτὸν ἀπεκήρυξεν· εἶτα ὅτι εἰσάγω τὴν γραφὴν κατὰ τοὺς νόμους, καὶ τὸ κελευσθὲν ὑπὸ τῶν νόμων ποιῶν οὐ συγχωροῦμαι.

8.271 Μετὰ τὴν κατάστασιν θήσεις τὴν παραγραφὴν· ἔστι δὲ τὸ μὲν ῥητὸν ἐξ ἀντιθέσεως, ἡ δὲ διάνοια λυτική τοῦ ῥητοῦ τυγχάνουσα τοῦ μελετωμένου· οἷον ἀλλ' ἅπαξ, φησὶ, δέδωκε τὴν δίκην· νόμος δὲ οὐδεὶς περὶ τῶν αὐτῶν τιμωρεῖσθαι κελεύει· καὶ δεύτερον ἡ λύσις τῇ διανοίᾳ· ἰστέον δὲ ὅτι οὐ μιᾷ μόνῃ, ἀλλὰ καὶ πλείοσιν ἂν εὐρίσκοι τις διανοίας· λύσει τὸ ῥητὸν μόνον, ἂν μὴ ὥσιν ἐναντία· ἰσχυρίζεται δὲ ἐκεῖνος τῇ τιμωρίᾳ· σὺ τῇ διανοίᾳ χρώμενος λέγε, ὅτι κρίνεσθαι εἶπεν ὁ νόμος ἅπαξ· λύσεις οὕτως· δέδωκα, φησὶ, δίκην ἄνθρωπος μὴ κριθεὶς, ἄνθρωπος μὴ καθίσας ἐφ' ἑαυτῷ δικαστήριον· καὶ τοι πῶς οἷόν τε τιμωρίαν λαβεῖν, μήτε τινὸς κατειπόντος, μήτε αὐτοῦ ἀπολογησαμένου, μήτε κληρωθέντων τῶν δικαστῶν· εἶτα ἄλλη διάνοια χρῆσαι· καὶ τοι ὁ νόμος εἶπε δις περὶ τῶν αὐτῶν τιμωρεῖσθαι μηδένα, δεικνὺς ὅτι δις περὶ τοῦ αὐτοῦ γίγνεσθαι κρίσιν οὐ προσῆκεν· ἀκόλουθον γὰρ ἐφ' ἐκάστῳ τῶν τοιούτων δίκην καὶ τιμωρίαν ἐπακολουθεῖν· εἰ μὲν οὖν ἐτιμωρήθη κατὰ τὸν νόμον, εἶπε τὸν καταψηφισάμενον δικαστήν· εἶπε τοῦ δικαστηρίου τὸν τόπον· εἶπε πόσοι συνήχθησαν δικασταὶ, πῶς δὲ τὰς ψήφους οἱ

κρίνοντες ἥνεγκαν· νῦν δὲ τούτων καὶ μέρος εἶπεῖν ἀπορῶν, καὶ χρήσασθαι τι μὴ δυνάμενος ἀπλῶς σοφίζῃ τὸν νόμον, καὶ καταλύεις τὴν πολιτείαν σοφίσμασι, δεδωκέναι μὲν τὴν τιμωρίαν βοῶν, οὐκ ἔχων δὲ τοὺς καταψηφισαμένους εἶπεῖν δικαστάς· εἴτα εὐφυῶς καὶ ἀκολούθως ἐκ τῆς διανοίας ἔμβαλε εἰς τὴν μετάληψιν· ἥτις ἐστὶν ἡ εὐθυδικία· ἵνα δὲ μὴ ἀπηρτημένος σοι ὁ νόμος γένηται, πρόσθε, ἀλλ' ἔστω δεδόσθω δεδωκέναι τὴν δίκην, καὶ τιμωρίαν ὑπεσχηκέναι τῆς ὕβρεως· λογίζομαι γὰρ ὡς ἀπὸ τινος δικαστηρίου τὴν ἀποκλήρυξιν· τίς ταύτην εἶπέ μοι τὴν τιμωρίαν παρέσχηκας; τίς δέδωκας τὴν δίκην; τῷ πατρὶ πάντως ἑρεῖς· οὗτος οὖν παρὰ σοῦ καὶ τὴν ὕβριν ὑπέμεινεν· οὗτος ἐπὶ τοῦ σώματος ἥνεγκε τὰς πληγὰς· καὶ τοῦτον αἰκισάμενος τὴν δίκην κατ' ἀκολουθίαν ὑπέμεινας· ἀλλ' οὐδαμῶς ἀπαναισχυντήσεις πρὸς ταύτην τὴν ἀπόκρισιν· οὐδὲ τὸν ἀληθέστατον τουτονὶ λόγον εἰς τὸ ἐναντίον μεταβαλεῖς· εἴτα κατασκευάσεις τοῦτο τοῖς ὀρικοῖς, ὡς διαιροῦντες καὶ τὴν μετάληψιν εἵπομεν, ὅτι πᾶσα μετάληψις τοῖς ὀρικοῖς καὶ κατασκευάζεται καὶ ἀνατρέπεται· ἑρεῖς οὖν ἀπὸ τοῦ ὅρου, ὅτι οὐκ ἔστι ταῦτόν τῷ πατρὶ δοῦναι τὴν τιμωρίαν· κάμοι, ἀλλ' ἕτερος μὲν ἐκεῖνος, ἕτερος δὲ ἐγώ, καὶ ὅτι ἐκεῖνος μὲν οὐχ ὑβρισμένος ἀνέλαβεν τὴν δίκην, καὶ τοῖς τοιούτοις· εἴτα τῷ συλλογισμῷ, ὅτι οὐκ ἴσον τὸ ἐκεῖνῳ δοῦναι τιμωρίαν· κάμοι· ἐγὼ μὲν γὰρ ἂν ὥσπερ εἶπεῖν ἐκουφισζόμενην τῆς λύπης· ἐκεῖνος δὲ ὁ αὐτός ἐστι νῦν τοῖς πρὸ τούτου· εἴτα τῷ πηλίκῳ, ὅτι οὐδὲν τοῦτο πραχθὲν, ἀλλὰ κατὰ πολὺ μέγα, τὸ μὴ ἐμοὶ δοθῆναι τὴν τιμωρίαν, καὶ τοῖς τοιούτοις, ἵνα μὴ ταυτολογῶμεν τοῖς ἐπιχειρήμασι· μετὰ ταῦτα θήσεις τὴν μεταληπτικὴν ἀντίθεσιν, ἀπὸ τοῦ κατηγοροῦ· ἀλλ' ἔδει πρὸ τῆς ἀποκηρύξεως κατηγορεῖν· ἡ λύσις γίνεται· πρῶτον μὲν τὸ ὅτι ἠπειχθῇ σε ἀποκηρύξαι ὁ πατήρ· ἔπειτα ὅτι καὶ ἐνόμισέ με ἐκ τούτου παῦσαι τῆς γραφῆς· εἴτα ὅτι ἔξεστιν ὅταν βούλωμαι κατηγορεῖν, καὶ οὐδεὶς νόμος τῆς κατηγορίας οὔτε καιρὸν, οὔτε χρόνον ὀρίζει· ἀλλ' ἐπὶ τοῖς παθοῦσιν ἐστὶ τὸ εἰσελθεῖν ὅτε καὶ βούλονται τὴν δίκην· καὶ εἰκότως· ἐπειδὴ γὰρ οἱ ἄνθρωποι πολλάκις ἄπειροι ὄντες τῶν πραγμάτων ἐπὶ πλέον βούλονται βουλεύεσθαι, ἢ χρόνου πρὸς παρασκευὴν χρήζουσιν, εἶπεν ὁ νόμος ἐξεῖναι κατηγορεῖν, ὅτε καὶ βούλονται, ἵνα ἐπὶ τοῖς ἡδίκημένοις γένηται τὸ δικάζεσθαι, καὶ μὴ, καὶ διόλου κατασκευάσεις ὡς ἀντιληπτικὸν κεφάλαιον· καὶ μετὰ ταῦτα προσθήσεις τῇ λύσει καὶ στοχαστικὰ ἐπιχειρήματα· ἑρεῖς γὰρ, ὅτι εἰκός σε καὶ δι' ἄλλας ἀποκεκηρύχθαι αἰτίας· πάλιν ἀμαρτήσαντός σου κατὰ τὴν οἰκίαν, ἢ λόγον εἰπόντος σου πρὸς αὐτὸν τὸν μὴ προσήκοντα, ἢ καὶ ἀψαμένου τῇ χειρὶ· εἴτα ἔπαγε βίαιον νόημα πρὸς κατασκευὴν τούτου· οὐδὲ γὰρ ἂν ὥφθης κατὰ τὴν ἀγορὰν τοιοῦτος, εἰ μὴ καὶ κατὰ τὴν οἰκίαν ἥς παραπλήσιος· πεφύκασι γὰρ ἅπαντες ἄνθρωποι, οἳ οἱ ἂν ὣσιν ἐπὶ τῶν οἰκιῶν τρόπον, τοιοῦτοι κάπῃ τῆς ἀγορᾶς φαίνεσθαι· ὅτι οἱ ἔνδον ἡσύχιοι καὶ πρᾶσι καὶ ἐπὶ τοῦ δημοσίου τοιοῦτοί τινές εἰσι, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἂν ὀφθεῖεν οὗτοι τὴν ἑαυτῶν ἀγωγὴν παραβαίνοντες, οἱ δὲ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ὑβρίζονται καὶ τὸν τρόπον ἀηδεῖς δηλονότι καὶ ἑαυτοῖς εἰσι, καὶ ἐπὶ τῆς ἐστίας παραπλήσιοι· καὶ ὅτι εἰ μὴ καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἀληθές, ἐπὶ προσχήματι σε ἀπεκήρυξεν ὁ πατήρ, ἵνα πάλιν ἀναλάβῃ· ποία οὖν αὕτη δίκη ἢ ποία τιμωρία, ἢ ἐπὶ προσχήματι γενομένη, ἢ ἀπατῶσα τοὺς ἡδίκημένους, καὶ τὰ τοιαῦτα· μετὰ ταῦτα οἱ ἐπίλογοι προτρεπτικοὶ τῶν δικαστῶν, καὶ συμβουλευτικοὶ μὴ δέξασθαι τὴν παραγραφὴν, ἵνα μὴ πρόφασις ἅπασι γένηται, τοῦτον ἐκφεύγειν τὸν τρόπον τὴν τιμωρίαν, καὶ ὅτι καὶ ἐτέρους ὑβρίσας τῇ αὐτῇ ἀγωγῇ διαφεύζεται· καὶ οὕτω συμβήσεται πάντας μὲν τοὺς κατὰ πόλιν ὑβρίζεσθαι, τιμωρίαν δὲ μὴ κατακολουθεῖν ἐκ τῶν νόμων, καὶ ὅσα τοιαῦτα προτρεπτικὰ πρὸς τὴν τιμωρίαν ὑβριστῆς καὶ ὁμολογούμενος· διὸ καὶ τὴν καταφορὰν οἰκείαν ἔξει.

ΕΙΣ ΤΟ ΕΝΑΝΤΙΟΝ Ο ΑΠΟΚΗΡΥΚΤΟΣ. Ὁ ἀποκήρυκτος ἐπιείκειαν ὑποκρίνεται τῷ λόγῳ, καὶ πρὸς τοὺς δικαστὰς τρόπον χρηστόν· ἀπὸ γὰρ προοιμίῳ τοῦτο παραθήσῃ αὐτῷ, ἵνα τὴν γενομένην διὰ τῶν ἔργων κατάγνωσιν διαλύσῃ τῷ λόγῳ, καὶ δόξῃ δι' ὀργὴν τοῦ πατρὸς καὶ τραχύτητα μᾶλλον, ἢ διὰ τὰς πληγὰς ὑπομεῖναι τὴν ἀποκήρυξιν· ὅθεν ἡ κατάστασις αὐτῷ

πολλήν ἔξει τὴν τοῦ πατρὸς ὀργὴν ἐπὶ τοῖς πραττομένοις, καὶ ἐπὶ τοῖς ἐλαχίστοις ἀμαρτήμασιν ἀπαραίτητον· καὶ φόβον ἐπὶ τούτοις αὐτοῦ κατὰ τὴν οἰκίαν πολλὴν, καὶ ἥθους τραχύτητα· πρὸς δὲ τούτοις ἔρεϊς, ὅτι οὐκ οἶδα πῶς τύχη τις ἐπεβούλευσε σκαιὰ, καὶ δαιμόνιον εἰς ταύτην με τὴν τύχην κατήγαγεν· εἴτ' ἐπὶ τούτοις μικρὸν παθηνάμενος εἰς ταυτὴν εἰσβαλεῖ τὴν τῶν πραγμάτων διήγησιν· ἔρεϊ γὰρ ὅτι συνουσία τις ἦν καὶ κοινωνία φιλική, καὶ οἷα εἰκὸς ἦν ἐν συνόδῳ πολλάκις τοὺς νέους ποιεῖν, λόφος ἦν καὶ παιδιὰ· τὴν γὰρ ὕβριν ὁ ἀποκήρυκτος καὶ τὰς πληγὰς παιδιὰν ἔρεϊ· εἴτα ὅτι τραχὺς οὗτος ὢν καὶ πρὸς παιδιὰν ἀνάρμοστος ἐξήχθη πρὸς ὀργὴν, καὶ τὴν συνουσίαν οὐκ ἤνεγκεν.

8.275 ἀλλ' εἰδὼς ὅτι ἀπαραίτητός ἐστιν ὁ πατήρ, καὶ πρὸς τὰ τοιαῦτα ἀσύγγνωστος, κατεῖπε, κατηγορήσεν, ἀνήγαγε τῷ πατρί· εἴτ' ἐκεῖνος καταγνοὺς ἀπεκήρυξε, καὶ μεῖζονα τὴν τιμωρίαν τῆς ἀμαρτίας ἐξήνεγκεν. διαθήσει γὰρ ὁ ἀποκήρυκτος περὶ τούτων λόγον, ὡς κατειπόντος, ὡς προσελθόντος τῷ πατρί, ὡς κατηγορήσαντος, ὡς ἐν τρόπῳ δικαστηρίου [τρόπῳ] καταγνόντος τοῦ πατρὸς, καὶ κακωθέντος, καὶ διακούσαντος ἀμφοτέρων, καὶ τὴν τῆς ἀποκηρύξεως οὕτω ψῆφον ἐξενέγκαντος· εἴτα ἐπὶ τούτοις ἔρεϊς, ὅτι τούτων τοῦτον πραχθέντων τὸν τρόπον, πάλιν εἰσάγει τὴν ὕβριν, πάλιν κατηγορεῖ, καὶ εἰσβάλλει εὐθύς πρὸς τὴν παραγραφὴν· καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ νόμου ῥητόν, ὅτι τῶν νόμων εἰρηκότων ἅπαξ ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασι κρίνεσθαι, καὶ δις ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς οὐ συνάγεσθαι τὸ δικαστήριον. καὶ ἀπὸ γνώμης εὐθύς κατασκευάσων τὸ ῥητόν λέγων. εἰκότως ἵνα μὴ περιπεσὼν πλημμελήματι πολλάκις τὴν τιμωρίαν διδῶ, μηδὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς καὶ ἅπαξ τις τιμωρεῖται καὶ δεύτερον, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα θήσεις τὴν ἀπὸ τῆς διανοίας ἐκείνου ἀντίθεσιν.

8.276 ἀλλ' οὐκ ἐκρίθης, φησί· καὶ λύσεις τοῖς ἀπὸ τοῦ πατρὸς γενομένοις ὀρικοῖς, ὅτι κρίσις ἦν τὸ μαθεῖν τὸν πατέρα, τὸ δέξασθαι τὴν ἀκοήν· ὥσπερ κατηγορίαν τὸν φύσαντα· εἰ γὰρ μὴ σὺ κατεῖπες τῷ πατρί, ἀλλ' ὡς εἰπὼν τῷ πατρί τὴν αὐτὴν ἂν σύνταξιν ἐπλήρου, τὸ καταψηφίσασθαι τὸν πατέρα, τὸ ἀποκηρύξαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἴτα ἐλεύσῃ ἐπὶ τὴν μετάληψιν, τιθεὶς αὐτὴν ἐξ ἀντιθέσεως, ἢ λύων μόνον· ἐπὶ σοὶ γὰρ ἔσται σχηματίσαι ὡς προήρηται· ἀλλ' οὐκ ἐμοί, φησὶν, ἔδωκας τὴν δίκην. Ἡ Λύσις· οὐκοῦν ἐχρῆν πρὸ τῆς ἀποκηρύξεως κατηγορεῖν, πρὶν ὁ πατήρ ταύτην ὑπὲρ σοῦ ζητήσῃ τὴν κόλασιν, πρὶν ἀλλότριος τοῦ γένους γένωμαι, πρὶν τῆς οὐσίας ἀποστερηθῶ, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴθ' ὀρική, ὅτι σὺ ἐδέξω· ἐπὶ γὰρ τῇ ὕβρει ἡ ἀποκηρύξις γέγονεν. καὶ ὅτι πῶς λέγεις τὸ μὴ σοὶ δεδόσθαι τὴν δίκην· εἰ μὴ ἄρα τὸ μὴ εἰς χεῖρας νομίζεις τὴν τιμωρίαν λαβεῖν καὶ σέ· ὅρα γὰρ ἐπὶ τίνι ἡ ἀποκηρύξις· καὶ ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς ἀποκηρύξεως δείκνυσιν, ὅτι σὺ τὴν τιμωρίαν εἴληφας. εἴτα τῇ πηλικότητι, ὅτι μεῖζον ἢ κατὰ ὕβριν ἡ δίκη, καὶ χρῆσις ὅσα αὐτῷ πρόσεστιν ἐκ τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ ὅτι οἱ δικασταὶ οὐκ ἂν ταύτην τὴν τιμωρίαν ἐζήτησαν, καὶ ὅτι πολλῶν ταύτης ἐλάττονα ἀνέλαβον τιμωρίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἴτα μετὰ ταῦτα θήσεις τὴν ἀντίληψιν· ἀλλ' ἔξεστίν μοι, φησὶ, κατηγορεῖν, ὅτε καὶ βούλομαι. Ἡ Λύσις μεταληπτική· δηλὸν γὰρ ὅτι πᾶσα ἀντίληψις τῇ μεταλήψει λυθήσεται· ἔξεστίν μοι καὶ αὐτός φημι, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τοῖς ἤδη κεκολασμένοις, οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἤδη τετιμωρημένων· καὶ πρὸς τὴν τοιαύτην δυνατόν ἐστι λύσιν εὑρεῖν ἐπιχειρήματα· ἀλλ' ἡπεύχθη σε, φησὶν, ἀποκηρύξαι ὁ πατήρ. λύσεις· τίνος γενομένου, τίνος ἀμαρτήματος, ποίας μέμψεως; ἅμα γὰρ λύσεις μετὰ ταύτης καὶ ἄλλην ἀντίθεσιν τὴν ὅτι εἰκὸς σε ἐπ' ἄλλοις ἀποκεκηρύχθαι ἐγκλήμασι.

8.277 Μετὰ ταῦτα θήσεις τὴν στοχαστικὴν· ἀλλ' εἰκὸς ἐπὶ προσχήματί σε τοῦ πάλιν ἀναλαβεῖν ἀποκηρύξαι τὸν φύσαντα. Λύσεις στοχαστικῶς· ἢ οὐκ εἰκὸς ἅπαξ ἐκβαλόντα τῆς οἰκίας, ἅπαξ ἄτιμόν με ποιήσαντα. καὶ καθόλου πᾶσιν ἐπεξελεύσῃ τοῖς ἀπὸ τῆς βουλήσεως ἐπιχειρήμασιν· εἴτα ὅτι εἰ ὅλως ἐπὶ τούτῳ με ἀπεκήρυττε, τίνος ἔνεκα καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνέβαλλε, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐπίλογος παθητικός, καὶ τοὺς δικαστὰς κινῶν εἰς ἔλεον, καὶ διατυπώσῃ τῶν καθ' ἑαυτῶν

χρώμενος, καὶ ὅσας ἔχει συμφορὰς, παρὰ πάντων ὀνειδιζόμενος, ὕβριζόμενος, ἐκβαλλόμενος, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΔΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΥΤΩΝ ΜΗ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΑΣ. Κρινόμενός τις ληστείας ἠφείθη· ἕτερός τις ἐπὶ τῇ αὐτοῦ ληστείᾳ βασανιζόμενος κατεῖπεν αὐτοῦ ὡς κεκοινωνηκός. πάλιν κρίνεται, ὁ δὲ παραγράφεται. Τοῦτο τὸ ζήτημα τὴν εὐθυδικίαν ἔχει στοχαστικήν. ἀπὸ γὰρ τοῦ εἰπεῖν τὸν κλέπτην βασανιζόμενον ἐκεῖνος κρίνεται. διὸ μετὰ τὸ ῥητὸν τοῦτο ἀπὸ τῆς παραγραφῆς, καὶ τὴν λύσιν αὐτῆς τὴν τῆς διανοίας ἀκολουθῶς ἔξεις ἐπὶ τὰ ἐμπίπτοντα τοῦ στοχασμοῦ τὰ κεφάλαια· ἔστιν οὖν ἡ κατάστασις τοῦ κατηγοροῦ φανερά· αὐξήσιν ἔχει καὶ καταδρομὴν τοῦ κακοῦ, καὶ δεινῶσιν τῆς τοιαύτης συμφορᾶς, καὶ ὅτι εἰδότες οἱ νόμοι ὅτι πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀλλοτρίων ἐφίενται, καὶ τιμωριῶν οὗτοι καὶ κολαστηρίων οἱ τοιοῦτοι χρῆζουσιν, πρὸς σωφρονισμόν ἔθεσαν τὸν νόμον. εἴτα ἐρεῖς ὅτι εἰς τὴν πολιτείαν οὗτοι σώζουσι καὶ τὴν δημοκρατίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. εἴτα ἐρεῖς, ὅτι πολλοὶ ληφθέντες ἐκολάσθησαν, τοιγαροῦν καὶ οὗτος αὐτὸς ληφθεὶς καὶ μέλλων κολάζεσθαι, οὐκ οἶδα πῶς ἀπάτη καὶ ψευδολογία διέφυγεν καὶ τὸ δικαστήριον διαδράς πιθανὴν ἀπολογίαν αὐτῷ πρὸς τὰς μετὰ ταῦτα ληστείας πεπόριστο.

8.278 τοιγαροῦν ληφθέντος τινὸς καὶ κρινομένου κατὰ τὸν νόμον, οὐ μόνον ὑμεῖς αὐτὸν ἐξηλέγξατε, ἀλλὰ καὶ τοὺς κεκοινωνηκότας ἐγνώκατε. βασανιζόμενος γὰρ ἐκεῖνος, καὶ πολλάκις παρ' ὑμῶν ἐρωτώμενος μίαν ἔφη ταύτην φωνήν· οὗτος ὁ παρ' ὑμῶν ἀφεθείς, ὃ ἄνδρες δικασταί, μοὶ συνέγνωκεν, οὗτος ἐμοὶ τῆς ληστείας μετέσχηκεν, οὗτος ὁ παρ' ὑμῶν δόξας τῶν τοιούτων ἐγκλημάτων ἀνεύθυνος, καὶ τὰ τοιαῦτα. τοιγαροῦν ἡμεῖς, ἐπειδὴ κατὰ τὸν νόμον ἀκόλουθον ἦν, τὰ γράμματα πάλιν τῆς ληστείας αὐτὸν παρελθεῖν, διὰ τῆς κατηγορίας εἰς ὑμᾶς πάλιν κατηνέγκαμεν· καὶ χάρις γε τοῖς θεοῖς ὅτι μὴ διέφυγεν ὑμᾶς ὁ πονηρός. ἀπὸ τούτου δὲ καὶ προοίμιον ἔξεις ἀρμόττον τῇ ὑποθέσει. Εἴτα μετὰ τὴν κατάστασιν θήσεις ἐξ ἀντιθέσεως τὴν παραγραφὴν, οἷον, ἀλλ' ἐκρίθην, φησί· νόμος δὲ δις περὶ τῶν αὐτῶν εἶναι τὰς δίκας ἐκώλυσεν. Ἡ ΛΥσις τῇ διανοίᾳ τοῦ νόμου, ὅτι δίκας εἶπε τὰς τιμωρίας ὁ νόμος· εἰ μὲν οὖν αὐτὸς τετιμώρησαι, καλῶς κέχρησαι τῷ νόμῳ. εἰ δὲ οὐδέ πω τιμωρίαν παρέσχηκας, ἀνθότου τοῦτον ἀντ' ἀπολογίας προβάλλῃ τὸν νόμον; εἰ μὲν γὰρ ἥρκει τοῦτον ἀναγνῶναι πρὸς τὴν κατηγορίαν τὸν νόμον, ἅπαντες ἂν τὴν ἀρχὴν εὐθυνόμενοι, εἴτα διαδρᾶναι τὴν κατηγορίαν τολμήσαντες, ἀνεύθυνοι τοῦ λοιποῦ τῶν ἐγκλημάτων ἐγίγνοντο. ἐπειδὴ δὲ τοῦτον ἀπόχρη τὸν λόγον εἰπεῖν, πάλιν κρίσεις καὶ τὰ δικαστήρια, καὶ μάλα γε εἰκότως. ἐπειδὴ γὰρ εἰδηλον ἦν, ὅτι πᾶσα καταλύεται πολιτεία τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ νόμοι καὶ δικαστήρια διαφθείρονται, ἂν τοῦτον ἰσχύσωσι τὸν τρόπον παραπέμψασθαι τὰς γραφὰς οἱ πονηροὶ, ἐδέξασθε παρ' ἐμοῦ ταύτην τὴν πρόσδοδον, καὶ πάλιν τοῦτον παραδοῦναι τοῖς νόμοις συγκεχωρήκατε, ἵνα πανταχόθεν σώζηται τῇ δημοκρατίᾳ τὸ προσήκον, καὶ μὴ τις τῶν πολιτῶν ἀδικούμενος τοῦ λαβεῖν παρ' αὐτοῦ δίκην ἐκκρούηται.

8.279 εἰ μὲν οὖν τετιμώρηται παρ' ὑμῶν, εἰπάτω τοὺς καταψηφισαμένους δικαστὰς τὴν τιμωρίαν, ἣν τοῖς δικάζουσιν ἡμῖν παρέσχον. ὅτε δὲ τούτων οὐδέτερον εἰπεῖν εὐτυχεῖ, ἀνθότου τὸν νόμον, ἀνθότου προβάλλεται τὰ γράμματα, καὶ τὰ τοιαῦτα. εἴτα ἐντεῦθεν ἀκολουθῶς εἰσβάλλεις εἰς τὴν τῆς εὐθυδικίας στόχασιν, καὶ ἐρεῖς εὐθύς τὴν τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησιν. καὶ τίς μου καταμαρτυρεῖ, φησὶν, ὅτι τῷ ληστῇ κεκοινώνηκα; Ἡ ΛΥσις φανερά ἐκ τῶν στοχαστικῶν ζητημάτων. πρῶτον μὲν, ἐκβολῇ τῶν μαρτύρων, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τούτοις ἰσχυρίζεσθαι. εἰδότες γὰρ ὑμεῖς τὰς κατηγορίας τούτους μάλιστα πρὸς ἔλεγχον λανθάνειν σπουδάζετε. καὶ ὅτι εἰ καὶ παρήσαν, εἶπεν ἂν καταψευδομαρτυρεῖσθαι, καὶ ὅτι τὰ πράγματα ἰσχυρά. καὶ ἔπαγε τὴν βούλησιν, εὐθύς συνάψας αὐτὴν τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, τουτέστι τῷ κατεῖπεν· οὐ γὰρ ἂν ἡβουλήθην σου κατεῖπεν ἄνθρωπος ἐν κρίσεσιν ὧν καὶ βασάνοις, καὶ εἰδὼς ὅτι ψευδόμενος μὲν ἐπὶ πλεόν ἑαυτὸν τιμωρήσεται. τάληθ' ὃ δὲ εἰπὼν οὐδὲν τοιοῦτον πείσεται καὶ πρὸς τούτοις

οὔτε ἐχθρὸς ὢν, οὔτε διαφορὰν ἔχων πρὸς σέ τινα, τούτους εἶπεῖν ἂν τοὺς λόγους προήχθη. ἀλλ' ὑπ' αὐτῆς ἂν τῆς ἀληθείας καὶ τῶν γεγεννημένων σοι σὺν αὐτῷ λησκειῶν. πεφύκασι γὰρ ἅπαντες ἄνθρωποι ἐν ταῖς βασάνοις μάλιστα ἀληθῆ εὐρίσκειν, ὅτι αὐτὸ τὸ δικαστήριον, ὁ φόβος, αἱ βάσανοι, οὐκ ἂν αὐτὸν συνεχώρησαν ψεύσασθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅσα ἂν εἰς τὸν στοχασμὸν μελετῶν ἔλεγες.

8.280 ΜΕτὰ τὴν βούλησιν καὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, δύναιμι γὰρ οὐκ ἐμπίπτει, ἐρεῖς ἐξ ἀντιθέσεως τὸ χρῶμα. ἀλλὰ παῦσαι, φησὶν, αὐτὸν τῶν βασάνων βουλόμενος ἐπὶ τοῦτον ἦλθε τὸν λόγον. ΛΥσεις ὡς χρῶμα λύων ἐν στοχασμῷ, ὅτι οὐκ ἂν ἑαυτὸν μᾶλλον ἂν ἔπαυσεν, ἀλλὰ πλεον ἐν ταῖς βασάνοις συνέκλειεν ἂν, εἰ τοῦτον τὸν τρόπον διακείμενος κατεῖπεν. εὐρόντες γὰρ οἱ δικασταὶ τὴν ἀλήθειαν, πλεον ἂν αὐτὸν ἐβασάνισαν, εἴτα ὅτι οὐχ ἅπαξ εἶπεν, ἀλλ' ἀπ' ἀρχῆς καὶ τούτου οὐ μεταπέπτωκε τοῦ λόγου. καὶ ὅσα τοιαῦτα πρὸς λύσιν ἐστὶν τοῦ χρώματος ἀρμόττοντα. ΜΕτὰ τὸ χρῶμα πιθανὴ ἀπολογία οὐκ ἐμπίπτει· ἀλλ' ἐξῆς ἔχει τοὺς ἐπιλόγους. εἰσὶ δὲ οἱ ἐπίλογοι προτρεπτικοὶ πρὸς τὸ μὴ προσέχειν τῇ παραγραφῇ· καὶ ὅτι ἐξ αὐτῆς εὕρηται τῆς ἀληθείας ὑπεύθυνος. καὶ ὅτι κοινωνὸς ἐστὶ τῆς κλοπῆς, καὶ ὅτι ἐργαστήριόν ἐστὶν αὐτῶν, καὶ πρὸς τὴν τοιαύτην ἐργασίαν ὁλόκληρος σύλλογος. καὶ ὅτι ἂν τιμωρήσῃσθε, ἐκκαθήρατε τῶν πονηρῶν τὴν πόλιν. εἴτα διατύπωσιν τῶν ἀπολλύντων καὶ συλουμένων, καὶ αὕξησιν τοῦ πάθους. ὁ μὲν ἔτι κεκτημένος ἀπώλεσεν, ὁ δὲ ἀλλότρια ἔχων ἀφήρηται, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅσα ἐστὶν ἐπιλογικά. Ἐγράψατό τις ἐπίτροπός τινα φόνου ἐπὶ τῷ πατρὶ τοῦ ἐπιτροπευομένου ὡς ἄκοντα ἀποκτείναντα. καὶ εἶλεν. ἐν ἡλικίᾳ γενόμενος ὁ παῖς ἐγράψατο τὸν ἐπίτροπον καθυφέσεως· καὶ εἶλε κατελθόντα ἐκεῖνον, μετὰ τὴν πενταετίαν κρίνει ὡς ἐκόντα ἀποκτείναντα. ὁ δὲ παραγράφεται. Ἡ συνεξευγμένη στάσις τῇ παραγραφῇ στοχαστικὴ τυγχάνει, καὶ οὐχ ἀπλῶς στοχαστικὴ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ γνώμης· ἡ γνώμη γὰρ ζητεῖται τοῦ ἐπιτρόπου· πότερον ἐκὼν καθυφῆκεν, ἢ ἄκων· ἡ οὖν κατάστασις τοῦ παιδὸς πάθος ἔξει, ὡς ἐπὶ πατρὶ ἀναιρουμένῳ ποιουμένου τὴν γραφὴν, καὶ βαρύτητα, ὅτι καθυφῆκεν ἐπίτροπος· ἔχεις γὰρ ὅτι εἶλε καθυφέσεως τὸν ἐπίτροπον.

8.281 καὶ ὅλος αὐτῷ διατεθήσεται ὁ λόγος, μικτὸς πάθους καὶ βαρύτητος αὐτῷ πληρούσης τὸν λόγον. ἔξει δὲ καὶ συμφορὰς ἐν τῇ καταστάσει τοιαύτας· ὅτι μικρὸς καὶ πάνυ, κατὰ δὲ τὴν ἡλικίαν παρὰ τῶν πατρῶων καταληφθεὶς ἕνα τοῦτον ἐνόμιζον εἶναι πατέρα καὶ συγγενῇ καὶ ἐπίτροπον, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ὅτι ἤκουον παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν συνοικούντων παίδων ἡμῖν, ὅτι ὁ τὸν πατέρα τὸν σὸν ἀποκτείνας οὗτός ἐστιν. καὶ ἐζήτουν ἀεὶ γενέσθαι μοι δικαστηρίου τὸν καιρὸν πρὸς τὸ ἀμύνασθαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα· εἴθ' ὅτι ἐμοῦ πάλιν θρηνοῦντος, δακρύοντος, ὀδυρομένου τὴν τοῦ πατρὸς ἀποβολὴν, ὁ ἐπίτροπος πρότερον τὸ μέλλον στοχαζόμενος, καὶ χαρίσασθαι τάνδρῃ βουλόμενος, ἀφίημι γὰρ τὸν τρόπον τῆς καθυφέσεως, ἀκουσίου φόνου τοῦ ἀνδροφόνου ἐγράψατο· εἴθ' ὅτι ὁρῶν τὸ γινόμενον ἔστενον, ἐσιώπων, καιρὸν γενέσθαι βουλόμενος τῆς δίκης, καὶ τὰ τοιαῦτα. εἴθ' ὅτι, διατυπώσαντες οὖν ὡς ἡβούλοντο τὴν γραφὴν, ὡς τῇ ὁσίᾳ πληρώσας· τὸ γὰρ προσῆκον οὕτω διέκειτο· εἴθ' ὅτι μὴ φέρων ἐγὼ ἐγραψάμην αὐτὸν καθυφέσεως, καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰσήγαγον. τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς καλῶς καὶ μετὰ τοῦ δικαίου δικάζοντες συνείδετε τῆς κατηγορίας τὴν ὑπόκρισιν, καὶ τὴν σκηνὴν ὅλην ἐσκέψασθε τῆς γραφῆς, καὶ τοῦ ἐπιτρόπου κατεχειροτονήσατε. ἐντεῦθεν ἐγὼ κατελθόντα τὸν τοῦ πατρὸς σφαγέα, τὸν ἀνδροφόνον, τὸν ἀλιτήριον εἰσαγαγεῖν πάλιν ἐσπούδασα, καὶ τὴν γραφὴν ἀληθεστάτην πεποίημαι, καὶ ἐκουσίου πρὸς αὐτὸν φόνου δικάζομαι· ὅθεν δέομαι ὑμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, μὴ περιῖδητε τὸν πατέρα οὕτως οἰκτρῶς ἀνηρημένον, μηδὲ συγχωρήσατε τούτῳ ἀνδροφόνῳ μὴ δοῦναι δίκην, ἀλλ' ἀνέλετε, καὶ καθάρατε τῶν ἀνδροφόνων τὴν πόλιν, καὶ ψῆφον ἐνέγκατε τὴν προσήκουσαν, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.282

ΜΕΤὰ τὴν κατάστασιν θήσεις τὴν παραγραφὴν. ἀλλ' ἐκρίθην, φησί· νόμος δὲ μὴ κρίνεσθαι περὶ τῶν αὐτῶν οὐδένα κελεύει καὶ δεύτερον. ΛΥσεις τῇ διανοίᾳ ἐκ τοῦ ἐναντίου, τρόπῳ λέγω καὶ προσώπῳ· ὅτι εἰ μὲν ἀκουσίου πάλιν ἔκρινον, καλῶς πρὸς τὴν κατηγορίαν ἀνθίστασο. ἐπειδὴ δὲ ἐκουσίου τοῦτον οὐκ ἀφείς, τανῦν προφέρει τὸν νόμον· καὶ εἰ μὲν πάλιν ὁ ἐπίτροπος ἔκρινε, καλῶς ἐμέμφου τὴν προαίρεσιν. ἐπειδὴ δ' ἐγὼ ὁ μήτε κρίνας πρὸ τούτου, μήτε πρὸς σὲ δικασάμενος, τίνος ἔνεκα τοῦτον προβάλλῃ τὸν νόμον; εἴτα καὶ ὁ νόμος εἶπε μηδένα κρίνεσθαι περὶ τῶν αὐτῶν, ἵνα μὴδ' εἰς ἀπέραντον τὰς κατηγορίας ἐκτείνωσιν, ὑπὸ δ' ἑτέρων κρίνεσθαι πάλιν ὡς κατηγόρησε· καὶ ὅτι εἰ ἰσχυρὸν ἦν τοῦτο τὸ ὑφ' ἑτέρου κριθέντα ὑπ' ἄλλου πάλιν μὴ κρίνεσθαι, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσεν ἅπαντας τοὺς φονεύοντας μὴ διδόναι δίκην καθιέντας καθ' ἑαυτοὺς κατηγόρους τινὰς, καὶ σχήματι μόνῳ τὴν γραφὴν προβαλλομένους, εἴτα ἀποφεύγοντας καὶ τῆς μετὰ ταῦτα τιμωρίας αὐτοὺς ἀπαλλάττοντας· εἴτα ἀκολούθως τούτῳ τῷ νοήματι εἰςβαλλε εἰς τὸν στοχασμὸν τὸν τῆς εὐθυδικίας τὴν τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησιν παρείς· ἔφαμεν γὰρ πολλάκις, καὶ ὅτε τὰ στοχαστικὰ διηροῦμεν, ὅτι ἐν τοῖς ἀπὸ γνώμης στοχασμοῖς οὐδέποτε ἐμπίπτει ἐλέγχων ἀπαίτησις· καὶ τὴν αἰτίαν ἐκεῖ προείπομεν· ἐρεῖς οὖν, ὅτι δηλον γάρ ἐστι καὶ νῦν, ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου κριθεὶς ἀπέφυγε τὴν τιμωρίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.283 Εἴτα ἐξ ἀντιθέσεως τὴν βούλησιν. ἀλλ' οὐκ ἂν ἡβουλήθη, φησὶν, ἐκόντα με ἀποκτείναντα ἀκουσίου γράφεσθαι φόνου. ΛΥσεις, ὅτι εἰκὸς βεβουλησθαι, καὶ διὰ φιланθρωπίαν κατὰ μηδὲν αὐτῷ τοῦ τελευτήσαντος διαφέροντος· πληρώσας καὶ τῇ ὁσίᾳ τὸ νομιζόμενον, καὶ σὲ μὴ ἀνελεῖν. εἴτα ὅτι πεφύκασιν ἅπαντες ἐν οἷς αὐτοῖς κέρδος οὐδὲν ὑπολείπεται μᾶλλον εἰς φιλανθρωπίαν ῥέπειν· καὶ κατασκευάσας τὴν βούλησιν ἔπαγε εὐθὺς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· δύναμις γὰρ οὐκ ἐμπίπτει. ὅτι τοιγαροῦν ἐγραψάμην καθυφέσεως αὐτὸν καὶ εἶλον, καὶ δηλον ὅτι κάκεῖνος ἐκὼν καθυφῆκε τὴν κρίσιν, ἵνα μὴ δῶς κατηγορίαν, καὶ ὅτι οἱ δικασταὶ ἐπιγνόντες τὴν ὑπόθεσιν ἅπασαν εὐθὺς καὶ παραχρῆμα κατεψηφίσαντο. ὅθεν ἐκ τούτου προσῆκόν σε νῦν δοῦναι κατηγορίαν, ὡς ἐκόντα τὸν πατέρα διαχρησάμενον. ΜΕΤὰ ταῦτα λύσει ἐξ ἀντιθέσεως ὁ παραγραφόμενος τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, τῷ χρώματι. οἶον, ἀλλὰ τοιαύτη, φησὶ, τῶν δικαστηρίων ἡ τύχη, τῶν μὲν νικῶντων, τῶν δὲ ἡττωμένων. ΛΥσεις, ὅτι οὐκ ἐκ τύχης τινὸς ἐνίκησα τὸν ἐπίτροπον, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀληθείας αὐτῆς, καὶ τοῦ δικαίου τὴν δίκην προξενούντος. καὶ ὅτι οἱ τοιοῦτοὶ εἰσιν ὡς δικάσαντες, ὡς τύχη διδόναι τὰς κρίσεις. ἀλλ' ἀκριβῶς ἐπεξέρχονται, καὶ καθ' ἕκαστον ἐρευνῶσι τὰ λεγόμενα. καὶ οὐχ οἷόν τε παρακρούσασθαι, ἂν μετ' ἀληθείας τις χρήσεται τοῖς λόγοις, καὶ τοῖς τοιούτοις πιθανῇ ἀπολογία οὐκ ἐμπίπτει. ἀλλ' ἥξεις εὐθὺς ἐπὶ τοὺς ἐπιλόγους παθητικούς ὄντας, καὶ καταδρομὴν πολλὴν ἔχοντας τοῦ φονεύσαντος ἐπιτρόπου. καὶ ἡθοποιῖας πρὸς τὸν ἐπίτροπον· ὅτι δεῦρο ὅρα καταψηφισαμένους τοὺς δικαστὰς, τιμωρουμένους τὸν ἀνελόντα· καὶ ὅτι τάχα που πάντως καὶ ὁ πατήρ ἐπισκοπεῖ τὰ γινόμενα.

8.284 καὶ ἡθοποιῖα πρὸς αὐτὸν ἀρμόττουσα· ὅτι τοῦ φῦσαι ταῦτα καὶ εἰς φῶς ἀγαγεῖν ἀποδίδωμί σοι τὰς χάριτας. τῶν γὰρ τροφείων διὰ τῶν ἀνδροφόνων τούτων οὐ συγκεχώρηται. καὶ ὅσα τὰ τοιαῦτα. Νόμον τις εἰσέφερεν, ἄλλος αὐτὸν ἐγράψατο· ὁ τὸν νόμον εἰzeneγκὼν ἀριστεύσας ἦτησεν ἀναιρεθῆναι τὴν γραφὴν· ἔλαβεν αὖθις, τὸν αὐτὸν εἰσφέρει νόμον. γράφεται αὐτὸν πάλιν ἐκεῖνος. ὁ δὲ παραγράφεται κατὰ τὸν νόμον, τὸν δις περὶ τῶν αὐτῶν μὴ εἶναι κρίσεις κελεύοντα. Ἡ εὐθυδικία κατὰ ἀντίληψιν, τὸ χρῶμα ἔχουσα ἀντιστατικόν· ὅτι ὑπὲρ τῆς πόλεως εἰσφέρει τὸν νόμον. διὸ καὶ ἡ κατάστασις ἔχει ἐν ἀρχῇ τὴν σύστασιν τῆς πολιτείας ἐκ τῶν νόμων. καὶ ὅτι ἄλλως οὐχ οἷόν τε δημοκρατεῖσθαι, εἰ μὴ πάντως οἱ νόμοι συγκροτῶνται. εἴτα ὅτι τοῦτο εἰδὼς εἰσῆγον τὸν νόμον ὑπὲρ τῆς πόλεως, ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας, ἵνα πάντες ὠφελῶνται διὰ τοῦ γράμματος. διὰ γὰρ τοῦ λέγειν, ὅτι σφόδρα ὠφέλιμος ἦν ὁ νόμος, δεικνύεις

ὅτι ἡ ἀντίρρῃσις κατὰ δύννοιαν ἐγένετο. εἶτα ὅτι ἀντεῖπέ τις ὑμῶν πεπραγμένων, συγκαταθεμένων τῷ νόμῳ. μεθ' ὃ τὸν πόλεμον καὶ τὴν τῶν πολέμιων ἔφοδον καὶ τὴν παρασκευὴν καὶ τὴν νίκην καὶ τὸ τρόπαιον. εἴθ' ὅτι προκειμένης δωρεᾶς μετὰ τὸ τρόπαιον οὐδαμῶς τι κατ' ἑμαυτὸν ἐζήτησα. ἐν ᾧ καὶ ἠθοποιῶ, ὅτι βέλτιον προκρίνειν τὰ δημόσια, ἢ τὰ ἴδια ὠφελεῖν· εἴθ' ὅτι τούτους τοὺς λόγους σκεψάμενος οὐκ ἤτησε σίτησιν, οὐ χαλκῇν εἰκόνα, οὐ στέφανον, οὐδὲ τι τοιοῦτον ἕτερον, ἀλλ' ἀναίρεσιν τῆς γραφῆς, ἵν' ὁ νόμος ὑπὲρ ἡμῶν κείμενος ἀντ' ἄλλης τινὸς εὐεργεσίας μένη τῇ πόλει· εἶτα ὅτι τοιγαροῦν ὅτι καὶ νῦν μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τῆς γραφῆς, οἰόμενος πεπαῦσθαι τῆς ἀνοίας τὸν κατήγορον, καὶ λοιπὸν τὰ λοιπὰ τῆς πόλεως φρονεῖν δίκαια, εἰσήγαγον εἰς ὑμᾶς πάλιν τὸν νόμον, καὶ τὰς αὐτὰς ἀφιέντος μου φωνάς, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐνίσταται κατηγορῶν, οὐ συγχωρεῖ κυρωθῆναι γράμματα.

8.285 META τὴν κατάστασιν θήσεις τὴν διάνοιαν ἐξ ἀντιθέσεως· τὸ γὰρ ῥητὸν τοῦ νόμου τοῦ γραφομένου τυγχάνει. οἷον, ἀλλ' οὐκ ἐκρίθη, φησὶν, οὐδεμία γὰρ παρὰ τῶν δικαστῶν ὑπὲρ τοῦ νόμου ψῆφος ἐνήνεκται. ΛΥσεις τῷ νόμῳ, καὶ τοῖς γενομένοις εἰσαχθεὶς ἅπαξ, καὶ γνωσθεὶς τοῖς δικασταῖς καὶ φανερός γενόμενος κρίσιν ἔσχεν πρὸς αὐτὸν τὴν προσήκουσαν. ὅθεν καὶ ὁ νόμος δις περὶ τῶν αὐτῶν λέγει μὴ κρίνεσθαι οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' ἵνα μὴ δις περὶ τοῦ αὐτοῦ γραφὴ ἐν δικαστηρίοις γίγνηται. μὴδὲ πολλάκις τῆς αὐτῆς δίκης ἀκούωσιν οἱ δικασταί. εἶτα τοῖς ὀρικοῖς, ὅτι ταυτόν ἐστι νῦν ὥσπερ καὶ πρότερον. καὶ ἡ αὕτη κρίσις γίγνεται νῦν, ἥπερ καὶ πρότερον· τοῦτο δὲ ἀπαγορεύει ὁ νόμος· εἶτα ὅτι καὶ ἴσον ἐστὶ τὸ νῦν γιγνόμενον τοῖς πρὸ τούτου. πάλιν γὰρ καθεσθέντες ἔχουσιν ἀκοῦσαι τῆς γραφῆς καὶ τῆς αὐτῆς ἀνασχέσθαι φλυαρίας, καὶ πάλιν σου γινῶναι τὴν συκοφαντίαν, ὅπερ καὶ πρότερον γέγονεν· εἶτα τῷ πηλίκῳ, ὅτι δεινόν ἐστι τοὺς αὐτοὺς κατηγοροὺς δέχεσθαι ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς· εἶτα πιθανῶς καὶ ἀκολούθως σύμβαλε εἰς τὴν ἀντίληψιν. κἂν συνεχῶς τις ὑπὲρ ὑμῶν νομοθετεῖν θέλῃ, ὅπερ ὑπὸ τῶν προτέρων γενομένων νόμων κυρίων συγκεχώρηται· καὶ κατασκευάσεις διόλου ὡς ἀντίληψιν. Εἶτα μετὰ τὴν ἀντίληψιν θήσεις τὸ μεταληπτικόν· ἀλλ' οὐ τοῦτον, φησὶν, ἔδει σε τὸν νόμον εἰσφέρειν. ΛΥσεις τῷ χρώματι. εἰδὼς αὐτὸν χρήσιμον ὄντα τῇ πόλει εἰσήνεγκα, καὶ δυνάμενον ἅπαντας ὠφελεῖν, καὶ ὅσα τοιαῦτα κατασκευαστικὰ τοῦ χρώματος.

8.286 METὰ ταῦτα θήσεις τοὺς ἐπιλόγους κοινούς, ἀπὸ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ συμφέροντος. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ Α. ΝΟΜΟΣ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΕΑ ΛΑΜΒΑΝΕΙΝ ἦν βούλεται δωρεάν. Πένης καὶ πλούσιος ἐχθροὶ τὰ πολιτικά· ἡρίστευσεν ὁ πλούσιος· ἔλαβε δωρεάν κατὰ τὸν νόμον τὸν πένητα, πολέμου προσδοκωμένου, καὶ δεύτερον ἀξιοῖ τις στρατεύεσθαι τὸν πένητα. Μέσον ἐστὶ τὸ ζήτημα ἥθους καὶ σχήματος· ἥθους μὲν, ἐν οἷς ὑπὲρ τῆς πόλεως ὁ λέγων ἀξιοῦν ὑποκρίνεται, καὶ τοῦ τῆς πόλεως συμφέροντος οὐ τοῦ πένητος ἔχεται, σχήματος δὲ ἐν οἷς ἐγκωμιάζει τὸν πλούσιον, καὶ πρὸς τὴν ἄφεσιν τοῦ πένητος ἐπάγεται· χρήζει γὰρ αὐτοῦ τανῦν ὁ δημηγορῶν, καὶ πρὸς τὴν σπουδὴν ἀντιπράττοντος διὸ καὶ καιρὸν ἔχει τὸν πλούσιον ἐπαινεῖν ὡς φιλάνθρωπος· ὅτι παρὰ τοῦ δήμου τὴν χάριν εὐράμενος τὸν ἐχθρὸν οὐκ ἀνήρηκεν. ἐπεικοῦς γὰρ λόγου καιρός· ἐν οἷς ἡμῖν συλλαβέσθαι τὸν πλούσιον παρακαλοῦμεν. ὡς ἐὰν πρὸς τὸν πλούσιον μαχώμεθα παροξύναντες αὐτὸν, τούναντίον ἢ βουλόμεθα πράξομεν· διὸ τῆς ἀντιπολιτείας αὐτὸν μεμνησθαι καλὸν, ἀνασκευάσομεν γὰρ τὸ προκείμενον εἰς ὑπόμνησιν τὴν ἐχθρὰν ἄγοντες. οὔτε τὴν τοῦ πλουσίου ἀριστείαν ἐξαίρησομεν· ἀφελῶς γὰρ αὐτῆς ὡς γενομένης χάριτος καθαψόμεθα. οὔτε μὴν ἀριστεύειν ἐπαγγελλόμεθα τὸν πένητα, ἵνα μὴ τῆς τοῦ πένητος ἀριστείας ἐλπίδα ποιήσαντες δῶμέν τι τῷ πλουσίῳ πρὸς φόβον ὡς καὶ τοῦ πένητος ἂν μετὰ τὴν ἀριστείαν τὸν πλούσιον ἀνταιτήσαντος· παρατηρητέον δὲ, ὅτι βαρὺ καὶ ἐπαχθὲς εἶναι δοκεῖ τὸ τὸν πλούσιον ἀντιλέγειν ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ δωρεᾶς, καὶ ταῦτα ἀριστεά ὄντα.

8.287 καὶ τὸ σαυτοῦ μᾶλλον ἢ τὸ τῆς πόλεως προκρίνειν δοκεῖ. βέλτιον οὖν καὶ ἄλλον ἀντιλέγειν, καὶ τὰς ἀντιθέσεις μὴ ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ πλουσίου τιθέναι. ΠΡΟΟΙΜΙΟΙΣ γὰρ χρησόμεθα

τοῦτον τὸν τρόπον· ἕως οὗτος πρὸς τὸ βουλευσασθαι παρέσχεν, ὧ πολῖται, καιρὸν ἡμῖν ἢ τύχη, καὶ μηδέπω πάντας ἡμᾶς ἀφήρηται τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν σκέψιν ὁ πόλεμος, ἀλλ' ἔτι σκοπεῖν ὑπὲρ τῶν ἐν χερσὶν ἡμῖν συγκεχώρηται. κρίνατέ τι τῆς δημοκρατίας ἐπάξιον, καὶ τὸν πένητα κατὰ τῶν πολεμίων ἐκπέμψατε, ἵνα μὴ πάντων ὀπλιζομένων ἡμῶν εἷς τῶν παρ' ἡμῖν εὖνους καὶ φιλοκίνδυνος τῶν ὑπὲρ τῆς πολιτείας ἀγώνων στερίσκηται· εἰ γὰρ μὴ καλούσης τῆς χρείας, μόνος ἐπὶ ταύτην ἀπῆντων ἐγὼ τὴν προαίρεσιν, καὶ τοῦ καιροῦ σιωπῶντος τὸν πένητα συνῆγον ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τοὺς ἅπαντας, περιττὸν ἂν ἦν ψῆφον ἐπιζητῶν παρ' ὑμῶν εἰρήνην λαβεῖν πρὸς τὸ παρὸν οὐ κατήπειγεν· ἐπειδὴ δὲ κίνδυνος ἐφώρμα τῇ πόλει καὶ δεύτερον· καὶ δὴ καθέκαστον ἅπαντας ὑπὲρ τῶν νόμων συμβάλλεσθαι, γενέσθω τι πρὸ τῆς ἀγωνίας τῷ πένητι σύνθημα· καὶ μετὰ τῆς ἀσπίδος τοῦτον τῆς ἐκκλησίας προπέμψομεν· ἵνα δοῦλον ἀπὸ τοῦ βήματος ἐξορμήσαντες νικῶντα ἀριστέα μετὰ τὴν ἀγωνίαν δεξώμεθα. ΔΕΥΤΕΡΩ δὲ χρήσι τοιοῦτω· ὁ μὲν οὖν πένης τὴν συμφορὰν μᾶλλον φέρει καὶ πείθεται· καὶ παρέστηκε σιωπῶν, καθ' ἣν τοῦτο λυπούμενος, ὅτι μὴ προλαβὼν τοὺς ἐναντίους κεχείρωται. ἀλλ' ἀναμένει τὸν πλούσιον, καὶ πρὸ τῶν νόμων· τοῦτον ὡς δεσπότην δορυφορεῖ· ἡμεῖς δὲ τοῦ πολέμου τὸ δεινὸν ἀποκηρύττοντος, καὶ μελλόντων ὅσον οὐδέπω τῶν φόβων ἀγλαὸν γενέσθαι τινὰ περὶ τὴν πόλιν, κατοκνοῦμεν ψηφίσματι· καὶ στρατιώτην κατὰ τῶν πολεμίων ὠδίνοντα τῇ παρ' αὐτῶν ἐπέσχομεν ἡμεῖς μόνῃ βραδυτῇ· ὁ μὴ πάθοιτε νῦν, οὐ γὰρ εὖλογον εἶ μὲν τινὰ τὸ γένος προαιρεῖσθαι ποιεῖν, ἀποφοιτᾶν δὲ τῶν ἔργων τῷ μὴ τὸν δῆμον συναίρεσθαι· εἰ γὰρ τοῦ μὲν δράσαντος ὁ κωλύσας μεμπτότερος, τοῦ πράξαντος εἰ δὲ παρασχὼν τὴν ἀφορμὴν δικαιότερος· ὥστε εἰ τοῦτω παράσχοιμεν ὑπὲρ τῶν κατειληφόντων τὴν ἄδειαν, αὐτοῖς ἡμεῖς τὴν ἐλευθερίαν, οὐ τῷ πένητι πρυτανεύσομεν· πολλάκις ἐπεσημνήσαμεν, ὅτι τὰ κωλοειδῆ καιρὸν ἐν προοιμίῳ οὐκ ἐμπίπτει.

8.288 ἀλλὰ κατάγνωσιν φέρει τιθέμενα. τρίτον δὲ τοιοῦτον ἐρεῖς· οἱ μὲν οὖν κακοδαίμονες ἐκεῖνοι πολέμιοι τάχα που πάντως ἔκδοτον τὸν πένητα γεγενῆσθαι νενομίκασι, καὶ θαρρόντες, ὡς εἰκὸς, ἐπὶ τὴν ἀγωνίαν σπουδάζουσιν, ἅτε δὴ μηδενὸς αὐτοῖς πρὸς τὴν καθ' ἡμῶν ἐπιβουλήν ἀντιπράττοντος ὑμέτερον οὖν ἔργον ἐκείνοις μὲν ἀποτείχισαι τῇ τούτου προθυμίᾳ τὴν πόλιν, ἐπιδείξαι δὲ προδόταις τοῖς παρ' ἡμῖν, ὅτι καὶ πρότερον οὐ προσηκόντως εὖνουν πολίτην καὶ δημοτικὸν προέμενοι, νῦν ὅτε τῇ πείρᾳ τὰ σφάλματα μεμαθήκαμεν, ἐκόντες τὸ λυσιτελεῖς οὐκ ἀφήκαμεν. ἑτέρα δὲ ἔννοια προοιμιακὴ ἐκείνῃ ἂν εἴῃ· ὁ μὲν οὖν πλούσιος ἔκδοτον τὸν πένητα παρὰ τοῦ δήμου καὶ ζῶντα μέχρι τοῦ δεῦρο κατέσχηκε, καὶ τυχὸν τοῦτον ὑπὲρ τῆς πολιτείας τετήρηκεν. εἴτα κατασκευάσεις τοῦτο αὐτὸ οὕτως. ὅπου γὰρ ἐξὸν ἀνελεῖν ἐφείσατο, πῶς οὐ δῆλον, ὅτι ὑπὲρ ἡμῶν προνοῶν οὐ προπετῶς τοῦτον ἀνήρηκεν; εἴτα συμπεραίνει· οὐκοῦν εὖλογον τοῦτον ἀφεῖναι, ὃν καὶ ὁ ἐχθρὸς τῇ πόλει διεφύλαξεν. ΔΥΝΑΤὸν καὶ οὕτως εἰπεῖν· ὦ μὲν, ὧ πολῖται, τὸν πλούσιον ἀφ' ἑαυτοῦ παρασχέσειν τὸν πένητα πρὸς τὸ μέγεθος τῶν κατειληφόντων φιλοτιμούμενος.

8.289 ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὸ πρέπον βραδύς, ὡς ἔοικεν, οὗτος ἐλήλεγκται, αὐτὸς ἥκω γράφων ἐξιέναι τὸν πένητα, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΔΥΝΑΤὸν καὶ οὕτως· εἰ μὲν οὖν πρὸ τοῦ πολέμου μάθοιεν οἱ πολέμιοι τὸν πένητα στρατευόμενον, τάχα πρὸ τῆς συμφορᾶς, οἶμαι, τῇ πόλει παραχωρήσουσιν. ἐπειδὴ δὲ τέως τοῦτον ἰδεῖν οὐκ ἐλπίζουσι στρατευόμενον, ἡμεῖς αὐτὸν ἐξαίφνης μετὰ τῶν ὅπλων ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐξορμήσομεν, ἵνα στρατιώτης παρ' ἐλπίδα φανεῖς μετὰ τῶν ἔργων ἐν τῷ πολέμῳ γένηται φοβερώτερος. Ἡ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ· ὁ καθιστάμενος οὐκ εὐκαίρως τῆς ἀντιπολιτείας μνησθήσεται. καὶ γὰρ ἐὰν λέγῃ ὅτι δεινὰ ποιῶν καὶ παρανομῶν ὁ πλούσιος τὸν πένητα ἔσχε κωλύοντα, αὐξήσει μὲν τὴν τοῦ πλουσίου θρασύτητα. ἐκτείνων δὲ τὴν πολιτείαν τοῦ πένητος παροξύνει διὰ τῆς μνήμης τὸν πλούσιον δηλονότι. ἐκεῖνος δὲ λαβὼν τὸν πένητα δωρεὰν, καὶ τῆς πρότερον λαμβάνων ἐχθρας ὑπόμνησιν, οὐκ ἀφήσει τὸν πένητα. ἔστιν οὖν ἡ κατάστασις

τοιαύτη ἔχουσά τι πρὸς ἐγκώμιον πλουσίου, καὶ μετὰ βαθύτητος διασυρμὸν, ὥς καὶ τοῦ πολέμου διὰ τὸν πλούσιον γενομένου, καὶ τῆς ἀριστείας ἐξ ἐπιβουλῆς αὐτῷ προσγενομένης· οἷον, ἐπειδὴ γὰρ ἅπαντα μετὰ τῆς ἀγαθῆς τῆς πόλεως τύχης ὁ πλούσιος πολιτευόμενος ὑπῆρχεν, ὥς εἰκὸς, καὶ λόγοις καὶ χρήμασι χρήσιμος, καὶ τῶν κοινῶν οὐδὲν ἐνόμιζε προυργιαιότερον, οὐκ ἔχθραν, οὐ κέρδος, οὐ φιλοτιμίαν, οὐκ ἔρωτα πολέμου ποθὲν συμβεβηκότος τῇ πόλει, καὶ τὴν φύσιν προλαβόντος τοῦ πράγματος, εὐθύς μετὰ τῶν ὅπλων ἀπαντήσας ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ αὐτὸν προλαβὼν τὸν πένητα, μᾶλλον δὲ καὶ τὴν ἀπάντων παράταξιν, ἀγνοούντων ἔτι τῶν πολλῶν τὸ δεινὸν, καὶ τοῦ θορύβου τὴν πρόφασιν τινῶν βουλομένων μαθεῖν, μετὰ τῶν τροπαίων ἀριστεὺς ἐπανήρχετο.

8.290 καὶ συνῆπτε τῇ φύσει τὸ τρόπαιον, καὶ τοὺς λόγους ἡ ἀριστεία κατελάμβανεν. τότε μὲν οὖν ἀπάντων θαυμαζόντων ἡμῶν καὶ τὴν τῶν πολεμίων παράταξιν καὶ τοῦ πλουσίου τὸ τρόπαιον, καὶ κατ' αὐτὸν ἐκπληττομένων, ἀριστείας ἅμα καὶ πολέμου ταχύτητα παρὰ τῆς δωρεᾶς κατὰ τὸν νόμον ἡδόμενοι συνηρχόμεθα. καὶ τοῦ γέρωσ προστιθέντες τὴν αἴτησιν ἓνα τινὰ πάντες εἶχον σκοπὸν τῷ πλουσίῳ χαρίσασθαι· τί γὰρ οὐκ ἔμελλον θᾶττον οὕτως ἄνθρωποι τὴν ἐλευθερίαν ἀπειληφότες, οὐ ταχθέντες μετὰ τῶν ὅπλων, οὐ περὶ τῆς τοῦ πολέμου τύχης εὐλαβηθέντες, καὶ τέλος οὐ τραυματίας ἰδόντες τοὺς ἑαυτῶν γνωρίμους καὶ φίλους. τοιγαροῦν ἐπειδὴ ἐζήτησε τὸν πένητα, καὶ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν ἅπαντες μεμαθήκαμεν, οὐκ ἀντείπομεν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν, μεμψάμενοι τὴν δωρεὰν οὐκ ἠχθέσθημεν. τί δέ μοι τούτων τῶν λόγων αὐτὸς ἑαυτὸν ἐκὼν ἐπεδίδου μετὰ τὴν αἴτησιν καὶ τὴν τῶν πολλῶν ψῆφον ὁ δῆμος προϋλάμβανεν, οὐ δυσχεράνας, οὐ τῷ κοινῷ τι μεμψάμενος, οὐ τῆς ἑαυτοῦ ποιήσας πολιτείας κατάλογον. εἴτα τὰ τοιαῦτα πιθανῶς διασκευάσας, ὥς μηκέτι παροξυσμὸν εἰπεῖν πρὸς τὸν πλούσιον, ἀλλὰ καὶ βαθέως αὐτοῦ τε καὶ τοῦ δήμου καθάψασθαι, ἔπαγε· εἰ μὲν οὖν μέχρι τούτων εἰστήκει τὰ πράγματα, περιττὸς ἂν ἦν γράφων τανῦν, ἃ μὴδὲ ὁ καιρὸς κατηνάγκασεν· ἐπειδὴ δὲ πρόδηλοι τυγχάνουσιν οἱ πολέμιοι, μετὰ παρασκευῆς ἐπερχόμενοι πλείονος, καὶ καταχθέντες οὕτως, ὥς καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν πόλιν ἀντισχεῖν, εἰ στρατεύοιτο δὲ, αἰτῷ κοινῇ μεθ' ἡμῶν συμπονῆσαι τὸν πένητα. γράφω καὶ τὸν δοῦλον συστρατεύεσθαι.

8.291 εἰς ταύτην γάρ με κατέστησε τὴν ἀνάγκην ὁ πόλεμος. ὅθεν δ' ἂν γλαφυρά τις ἡ κατάστασις γένοιτο, καὶ ἀπὸ ποίων νοημάτων τούτου εὐπορήσομεν, σκοπῶν κατὰ μέρος τὴν κατάστασιν εὐρήσεις. οἷον εὐθύς ἀπὸ τοῦ ψηφίσματος εἰπὼν ὅτι διὰ τὸ πάντας τοὺς πολεμίους παρεσκευασμένους παρέρχεσθαι. δεύτερον δύνασαι τὸν λόγον ἀποστρέψαι πρὸς τὸν πλούσιον, καὶ εἰπεῖν αὐτὸ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦτο· συμβούλευσον, πλούσιε, αὐτὸς ἀκριβέστερον τὰς τοῦ πολέμου τύχας μεμάθηκας ὁμοίον τι τοῖς πρότερον αὐτοῦ πεπολίτευσαι κατορθώμασιν, ἀντὶ λειτουργείας, ἀντὶ εἰσφορᾶς, ἀντὶ χρημάτων, ἀντὶ δωρεᾶς ἐτέρας καὶ χάριτος κοινήν τινα πρὸς τὴν πόλιν φιλοτιμίαν ὑπόμεινον, καὶ τὰ τοιαῦτα. μὴ ἐπὶ πολὺ δὲ, ἐπειδὴ ἐπίλογον ποιεῖς. μετὰ ταῦτα θῆσεις παραγραφικὴν ἀντίθεσιν τὴν ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ πένητος· ὅτι ἄτιμός ἐστι καὶ οὐ μέτεστιν αὐτῷ στρατείας. αἱ λύσεις ἀπὸ τῆς τοῦ πένητος ποιότητος· ὅτι εὖνους τῇ πόλει, καὶ οὐδὲ πώποτε καταγνωσθεῖς ἀπὸ τῶν πολεμίων, ἀπὸ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς χρείας· ἀπαντήσεις δὲ ἐνστατικῶς· οἷον καὶ πότε διακρίνει τοιαύτην πόλεμος συμφορὰν· πότε δὲ τοιαύτην ἀρετὴν ἐξετάζει τύχη, καὶ πταίσματα οὐκ οἶδεν ἀνδρεία μηκέτ' εἶναι δουλείας προσχήματι, καὶ οὐδ' ἀτιμία φεύγει κατόρθωμα. εἴτα ἔπαγε τοῦ καὶ τοὺς ἀτίμους πολλὰ κατορθοῦν παραδείγματα. οἷον ὅτι πολλοὶ καὶ φύγαδες δυστυχούσῃ πόλει συνήλγησαν, καὶ ψήφῳ ξένοι τῆς πολιτείας γενόμενοι ταῦτα τοῖς ἐπιτίμοις κατώρθωσαν. καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸ εὐθύς ἀγωνιστικὸν ἐννόημα· εἰ μὲν γὰρ τοῦτο φῆς, ὥς τοὺς ἀξίους κρίνουσιν οἱ πολέμιοι, καθάπερ τοὺς ἐν ἀρχαιρεσίαις ἡ πόλις, καὶ τοὺς μαχομένους ἅπαντας πρὶν εἰς χεῖρας ἔλθεῖν δοκιμάζουσι, καλῶς τὴν μάχην ἀπαγορεύῃς τῷ πένητι· εἰ δὲ πρόσκειται τοῖς τολμῶσιν ἐπίσης ἡ τύχη, καὶ δεύτεροι πολλάκις

ἄπεισι τῶν ἐλασσόνων οἱ κρείττονες, τί τηνάλλως περιεργάζῃ τὰ πράγματα, καὶ τὴν τοῦ δήμου πολυπραγμονεῖς δωρεὰν, καὶ δευτέρον ἐργάζῃ τῷ δυστυχήσαντι συμφορὰν.

8.292 εἴτα ἀνάδραμε ἐπὶ τὸ παράδειγμα· πόσοι ξένοι πολλάκις πολεμοῦντες μεμίσθωνται, καὶ δεξάμενοι μεθ' ἑαυτῶν φάλαγγα μὴ προσήκουσαν ἀτίμους συστρατευομένους ἐσχήκασιν· καὶ τὴν αὐτὴν ὁδυρομένους τῷ πένητι συμφορὰν, κοινωνοὺς αὐτοὺς τῶν κατορθωμάτων ἐπέδειξαν· καὶ πρὸς τοῦτο ἕτερον Δημοσθενικὸν παράδειγμα· ὅτι χορηγοῦσι καὶ ξένοι καὶ ἄτιμοι. καὶ οὐδεὶς οὐδὲ πώποτε ἐπέλαβεν. ἀλλ' ἐκ τίνος; ὁκνεῖ τῆς ἀσελγείας ταύτης αὐτόχειρ ὀφθῆναι γιγνόμενος. εἴτα τύχην τοῦ μισθουμένου μὴ κρίνοντος, ὥσπερ ἐν χρυσῷ τινα βάσανον κατὰ τῶν στρατευομένων ἐπιζητεῖς, καὶ γίγνηται τοῦ δήμου τῷ πένητι μετὰ τὴν συμφορὰν χαλεπώτερος. μᾶλλον δὲ τὴν χάριν μετὰ τοὺς πόνους λαβὼν προθύμως οὐκ αὐτοῖς ἐπαμείβῃ τὴν πόλιν. οὐδὲ συγχωρεῖς ἀπαλλαγῆναι τὸν δῆμον τῶν δεινῶν εὐχερέστερον. ἀλλ' ἵνα μείνῃ τις ἡμῶν κατορωρυγμένος ἐν σκότῳ, καὶ μηδεμίαν εὖρη τῶν κατεχόντων ἀπαλλαγὴν, ἐπιπολὺ διαγενώμεθα πολεμούμενοι, καὶ τοῦ παθεῖν εὖ παρὰ πόδας κειμένου, συμβῇ τι τῶν ἀβουλήτων διὰ τὴν σὴν ἔχθραν τῇ πόλει ποιεῖσθαι. τοιαύτην ἄνωθεν, εἰπέ μοι, τὴν πολιτείαν μεμάθηκας; τοῦτόν ποτε δημαγωγούμενους ἡμᾶς ἔγνως τὸν τρόπον; ἢ τῶν σαυτοῦ προγόνων οὕτω πρὸς τὴν χρεῖαν σμικρολογουμένων; εἴτα θές πάλιν τὴν ἀντίθεσιν, λῦσον ὡς ἐν διανοίᾳ· τῶν ὅπλων οὐ μέτεστιν.

8.293 φῆς, εἰ μὲν ἐν εἰρήνῃ, καλῶς· εἰ δὲ ἐν πολέμῳ μὴ συμμαχεῖν τὴν ἀνάγκην ἀφείς, ἀκαίρως γίγνηται τοῦ παρόντος κριτής· εἰ γὰρ χρηστὴ πολλάκις προαίρεσις μεῖναι βεβαίαν τὴν ὑπόληψιν οὐκ ἔῃ, πῶς ὁ σφόδρα σπουδαῖος ἐν δευτέρῳ τὴν τῶν ἄλλων κατάγνωσιν παρὰ τὴν χρεῖαν οὐ θήσεται; εἴτα ἀπλοῖς τὸ κεφάλαιον καταχρηστικῶς· ὁ πόλεμος ἐπιταράττει τὴν πόλιν καὶ δευτέρος, καὶ τῶν ἔργων ὁ φόβος ἅπασιν ἐμπέπτωκε χαλεπώτερος, καὶ πολίτην εὖνουν τις οὐκ ἔῃ τοὺς πολεμίους λυμήνασθαι. οὐδὲ στρατιώτην τις ἐν τοῖς κινδύνοις αἰρεῖται μᾶλλον πιστότερον. ἀλλ' ἀφείς ἐν τῷ πολέμῳ τὸν βέλτιστον, ἀμφίβολον αἰρεῖται συμπαραστάτην μαχόμενος· καὶ προσφυλάττει καὶ πολεμούμενος. καὶ πρὸς τὴν τύχην οὐ σπένδεται, αὐτῇ πρὸ τῶν ἔργων ἐξιλεούμενος. πείραν πολλάκις τῆς αὐτοῦ γνώμης δέδωκεν ἄνθρωπος. καὶ δημηγορῶν ἐπὶ τοῦ βήματος ὡς πονηρὸς οὐχ ἐάλωκεν· οὐδὲ διέφθειρε τούτου διαβολὴ τὴν προαίρεσιν, εἴτ' ἔχοντες ὀπλίτην, εὖνουν, σπουδαῖον, φιλόπολιν, ἐκόντες ἀποστῶμεν τοῦ πρέποντος, καὶ κακοήθεις περὶ ὑμᾶς αὐτοὺς οὕτω γενώμεθα· ἐπιδείξαι πάλιν τὴν πρὸς τὴν πόλιν διάθεσιν ὁ πένης ἐπείγεται καὶ δεξιὰν ἐκ πολλοῦ τῶν πολεμίων σχολάσασαν γυμνάσαι προήρηται. ἀλλάξας, ὥς πολίται, τὴν τύχην τὴν πρὸς τὴν πόλιν γνώμην οὐκ ἤμειψεν, ἀλλὰ καὶ δοῦλος γενόμενος τὴν πρώτην ἐτήρησεν εὖνοϊαν· εἴτα τὴν ἀτιμίαν προφέρει, τίς ὀπλιζόμενος καὶ θάττον αὐτόχειρ γενέσθαι τῶν ἐχθρῶν ἐπειγόμενος δυστυχοῦντα περιεργάζεται πένητα, καὶ τῆς μάχης ἄνθρωπον ἀπωθούμενος ἔῃ τοὺς πολεμίους θρασύνεσθαι; οὐδεὶς δούλῳ πρὸ τῶν πολεμίων δικάζεται.

8.294 οὐδὲ τῶν παρόντων ἕτερα νενόμικε προϋργιαίτερα· εἰ γὰρ τοῦ κατεπείγοντος ἅπαντες ἀμελήσομεν, ἄλλο τι θέμενοι τῶν ἐν χερσὶ τιμιώτερον, εἴτα ἀφῶμεν ὡς μὴ λυποῦντα τὸν πόλεμον, δουλείαν σαφῶς, οὐκ ἐλευθερίαν τιμήσομεν. μετὰ τὴν παραγραφικὴν ἀντίθεσιν ἐμπεσεῖται λοιπὸν ἑτέρα ἀντίθεσις τοιαύτη. ἀλλ' ἄτοπον τῆς δωρεᾶς ἀφαιρεθῆναι τὸν πλούσιον. ἔστω δέ σοι ἐπιμελὲς μὴ πάσας ἐνὶ σχήματι τιθέναι, μηδ' εἰς τὸ ἐναντίον αἰεὶ χρηματίζειν αὐτάς, ἀλλὰ πολυτρόπως καὶ ποικίλως τάττειν αὐτάς, ποτὲ μὲν ἀορίστῳ σχήματι, ποτὲ δὲ ὡς ἀπ' ἐνδόξου κρίσεως, ποτὲ δὲ ὡς ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀντιλεγόντων· οὕτω γὰρ ἔσται σοι μᾶλλον ὁ λόγος εὐσχημάτιστος. οἷον ἀορίστως εἶπε τὴν ἀντίθεσιν. ΑΛΛ' ἄτοπον τῆς δωρεᾶς ἀφαιρεθῆναι τὸν πλούσιον. Λύσεις ἐνστατικῶς καὶ πῶς αἰτοῦνται τὸ κατ' ἀρχὰς τοιαύτην οὐκ ἀφῆκε, τίς τότε φωνὴν οὐκ ἄτοπον εἶρηκε, τὴν ἐλευθερίαν μεταμαθεῖν ὁψέ ποτε πένητα, ἀλλ'

ἀφειδῶς οὕτω πολίτου τὸν δῆμον ἀφείλετο καὶ δημαγωγοῦ πένητος ἰδεῖν ἔρημον τὴν πόλιν τετόλμηκεν. οὐκοῦν οὐδὲ λέγειν καλόν· ὅτι δεσπότης γενόμενος ἀπαλλοτριούται τοῦ κτήματος· οὐδ' ἐφ' ἑαυτοῦ μὲν τινα φυλάττειν τὸ προσήκον, τῇ πόλει δὲ μὴ τετηρηκέναι τὸ δίκαιον. εἰ μὲν γὰρ αὐτοῦ τανῦν ἄτοπον ἀφαιρεθῆναι τῆς δωρεᾶς δηλονότι, πολὺ πρὸ τούτου τὴν πόλιν ταῦτον τοῦτο παθεῖν εὐλογώτερον. εἰ δὲ μηδὲν ἡμᾶς δυσχερὲς ἔχειν πιστεύων, εἰδὼς ὅτι τοιαύτην παρ' ὑμῶν εἴληφε δωρεάν, τί τηνάλλως ἀκριβολογεῖται τανῦν δρῶν μᾶλλον αὐτὸς ἢ πάσχων παρὰ τὴν χρεῖαν τὰ μὴ προσήκοντα. ξενίζεις ἡμᾶς, ὦ πλούσιε, νῦν ἐν πολέμῳ μικρολογούμενος.

8.295 καὶ πάντα φιλοτιμησάμενος χρόνον τὸν ἔμπροσθεν, οὐκ οἶδα πόθεν ἡμῖν οὐ συναγωνίζῃ φροντίζουσιν οὐδ' ἐπὶ ταύτην ἤκεις τὴν χάριν αὐθαιρέτως. τῆς τοῦ δήμου ταύτης ὑπομνήσθητι δωρεᾶς, τῆς τιμῆς τὸν τρόπον ἐπίσκεψαι. οὐκ οἶδα πῶς τότε τοὺς νόμους ἢ παρὰ πάντων πρὸς σὲ νενίκηκεν εὐνοία. καὶ παρεῖδεν ἡ πόλις τοῦ πρέποντος, ἵνα σοὶ μᾶλλον παρὰ τὴν ἀριστείαν χαρίσεται, ἔκδοτον ἀπ' ἐκκλησίας γενέσθαι πρὸς ταύτην αὐτῆς συγχωρήσασα, καὶ δοῦλον τὸν περὶ τῆς δωρεᾶς μετ' αὐτῆς βουλευσάμενον· εἴθ' ὑποβάλλει τις ὡς ἄτοπον καὶ μεταποιεῖται τοῦ πένητος· ἢ γὰρ ἐκ καταδίκης ὑπήκουσε, καὶ τὸ δουλεύειν αὐτῷ πονηρίας γέγονε τίμημα· ἢ μέμψιν ἔσχε τινὰ, τὴν ἀτιμίαν ταύτην αὐτῷ πρυτανεύουσιν, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. τίς γὰρ ἦν τῷ πένητι τότε παρὰ τῷ δήμῳ κατάγνωσις; ποίας προδοσίας γραφή; τίνα πρὸς τιμωρίας ἐγκλήματα; ἐπειδὴ γὰρ οὐ τότε, νῦν ἀνελθὼν τις εἰπάτω, τίς λόγος, τίς ἀγανάκτησις ἐπὶ ταύτην αὐτὸν τὴν τύχην κατήγαγε; ποία πολιτείας γραφή; τίς λοιδορίας ὑπόθεσις; παρρησιάσομαι γὰρ, καὶ δοκῶ παρὰ τὸ πρέπον θρασύνεσθαι· καὶ πρὸς θεῶν ἀχθέσθητε μηδὲν, ἂν μικρὸν τοῖς λόγοις χρήσωμαι καὶ τολμηρότερον. καὶ τοῦ δήμου κατηγορήσω παντὸς, ὅτι δουλεῦσαι τοῖς ἐχθροῖς φυλαττόμενον ἄνθρωπον εὖνουν περιεῖδε δουλεύοντα, καὶ πολίτην ἔσχε μετὰ τὴν νίκην αἰχμάλωτον, καὶ δημαγωγὸν εἶδεν οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀλλ' ὑπ' ἀριστεύως ἀγόμενον. εἰ μὲν γὰρ ἔστιν εἰπεῖν, ὡς οὐδεμία ἦν τὸ γινόμενον συμφορὰ, ἀλλ' ἔσχε τι τὸ πάθος καὶ καθ' ἑαυτὸ μετριώτερον, μεταβολὴν τὸ δεινὸν ἦν ἐκ ταῦτομάτου λαβεῖν, οὐδ' οὕτως ὑπερορᾶν καλῶς εἶχε τοῦ χρήματος ἂν, ἀλλὰ καὶ νόμων τὴν χρεῖαν καὶ ψηφισμάτων ἐπίπροσθεν τίθεσθαι.

8.296 ἐπειδὴ δὲ τὸ δεινὸν ἐμμένον τοῖς δεδογμένοις ἔστιν ἐμποδῶν, καὶ κρατεῖ τῶν ἔμπροσθεν τὸ παρὸν, μαθέτω τοῦτο παρ' ὑμῶν προχείρως ὁ πλούσιος. εἴτα κατασκευάσον ὀρικῶς, ὅτι οὐδὲ ἀφαιρεθῆναί ἐστι τοῦτον ἅπαξ λαβόντα καὶ χρησάμενον. ὅτι καὶ σώζει τὴν δωρεάν, καὶ τοῦτον αὐτὸν οὐδεὶς ἀφαιρεῖται τοῦ πένητος· εἰ μὲν γὰρ αἰτοῦνται τὴν χάριν ἡμεῖς ἡμεῖς ἐμποδῶν, καλῶς ἂν εἶχε λέγειν πλεονεκτεῖσθαι τὸν πλούσιον· ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν παρ' ἡμῶν δωρεάν, καὶ τῆς τιμῆς ἀπήλαυσε οὐ φθονούμενος, καὶ γὰρ ἔσχε τὸν πολίτην δουλεύοντα, καὶ σιωπῶντα τὴν τύχην, καὶ πρὸς τὴν αἴτησιν οὐ μαχόμενον, ἀλλ' ἀκολουθοῦντα τῷ δόγματι, καὶ τὴν ψῆφον δεχόμενον, τί τὴν παρ' ἡμῶν σοφίζόμενος αἴτησιν λαμβάνειν ὑπολαμβάνει τεχνιτεύμενος; καὶ ταῦτα τὴν καλὴν εἰσφορὰν ἀφαίρεσιν ὀνομάζει τῆς χάριτος, αὐτὸς φυλάξας μὴ τὴν αἴτησιν ὡς ὀφειλόμενον σώζεσθαι, καὶ τηρήσας ἀκέραιον ὡς χρηστὸς πολίτην καὶ σώφρονα, ὦ τοῦ δήμου παντὸς φιλανθρωπότατε πλούσιε, ὦ στρατιώτην τηρήσας ἡμῖν, ὃν ὁ δῆμος αὐτῷ μὴ τετήρηκε, καὶ φυλάξας ἄνθρωπον, ὃν εἰς σφαγὴν ἅπαντες ἐκδεδώκασιν. ἕτερον ἀπὸ τῆς σῆς οἰκίας ὀπλίτην ἐπιζητῶ. ὑπὲρ τοῦ πολέμου τοῦτον ἀνείληφας. ὑπὲρ χρεῖας τῆς αὐτῆς παραχώρησον· καὶ γενέσθω τι καινὸν ἐπὶ σοὶ φιλοτίμημα. παραταττέσθω κατάδικος μὴ φιλονεικοῦντος δεσπότης. μετὰ ταύτην τὴν ἀντίθεσιν νομικὴ πεσεῖται ἑτέρα ἀπὸ τοῦ δικαίου ἐγγράφου. ἢ ὅτι ἐδεξάμην κατὰ νόμον τὴν δωρεάν λαβόν. Γλαφυρὰ δὲ πανταχοῦ αὕτη ἢ ἀντίθεσις πίπτουσα. καὶ γὰρ χρῆσις τῇ διανοίᾳ τοῦ νόμου. καὶ πολιτείας ἔξεστιν ἐξετάσαι, ὅτι οὐδαμοῦ δουλεία τετίμηται. καὶ ἀπὸ τοῦ πένητος οἷόν τε λαβεῖν, ὡς μὴ προσηκόντως δουλεύοντος, καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς τοῦ πράγματος ἀτοπίας, καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς τοῦ νόμου

ἀναγνώσεως, ὅτι οὐ λέγει δουλεύειν, καὶ ἀπὸ τῶν μετὰ ταῦτα, ὅτι οὐδεὶς ἔτι ἔλοιτ' ἂν εὐνοεῖν τῇ πόλει, τοιαύτας ὁρῶν ἐν ἡμῖν οὕσας τὰς ἀμοιβὰς, καὶ ὅλως ὅπου δ' ἂν τοιαύτη ἐμπέση ἀντίθεσις, γλαφυρωτάτην αὐτὴν οὕσαν εὐρήσεις.

8.297 ἵνα δὲ μὴ πάσας ἐξ ἀντιθέσεως θῶμεν, ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰς λύσεις τάξομεν, προηγουμένως τὴν ἀντίθεσιν λύοντες· νῦν δὲ τῆς ἀπὸ τοῦ πένητος ἀφελείας λόγος ἅπασιν οὐδὲ εἷς. ἀλλὰ τοὺς νόμους κομπάζοντες οἷονται λύσειν καθάπερ ἐν θήρᾳ τῶν ἐμπιπτόντων ἐχόμενοι, καὶ δεδόσθαι θρυλλοῦντες κατὰ τὸν νόμον τὸν πένητα. ὥσπερ ἡμῖν τι χρηστὸν ἐπιγράφοντος τὴν ἀπὸ τοῦ ῥήματος ἀδοξίαν οὐ φεύγουσιν οὐδὲ σκοποῦσι κείμενα παρ' ἡμῖν ἐπ' ἐλευθερίᾳ τὰ γράμματα· καὶ τῆς δωρεᾶς ἐπ' αὐτονομίᾳ κειμένης οὐχ ὁρῶσιν ἓνα τινὰ τῶν παρ' ἡμῖν πολίτην δουλεύοντα· εἴτα τὴν πολιτείαν ποιήσαντες παροιμίαν αἰνίγματι καὶ καθάπερ ἐπὶ σκηνῆς τὸ δεινὸν, πῇ μὲν ἐκκλίνοντες, πῇ δὲ δεχόμενοι, παίζοντες καὶ εἰς τὴν τύχην ἐλέγχονται· φέρε γὰρ αὐτόν μοι τις ὑπαναγνώτω τὸν νόμον καὶ τὴν ἐκείνου φωνὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑποκρινάμενος εἰπάτω, δουλείαν ὀνομάζει τὰ γράμματα. δεχέσθω, φησὶν, ἣν βούλῃται δωρεὰν καλῶς· τί τοίνυν ὁ τὸν νόμον δοὺς ἐπὶ τούτῳ προήρηται; ἢ τίνι τῶν παρ' ἡμῖν τιμᾶσθαι τοὺς ἀριστεύσαντας βούλεται; ἀλλὰ μήπω τούτῳ τὴν δεσποτείαν, ἣ χρησάμενοι πρῶτον οἱ πρόγονοι, τὸν νόμον τουτονὶ κεκυρώκασι, καὶ τῶν θεσμῶν ὑπομνησθέντες τῶν προτέρων οὕτως ἐξετάσωμεν τὸ παρὸν ἀκριβέστερον· ἐξ ἀρχῆς τοίνυν πολιτεία τις ἦν, τῶν πάνυ τις ἀποκρινάσθω σοφῶν· ἢ πάντως διασύρας ταυτηνὴ τὴν ἐρώτησιν δημοκρατίαν ἐρεῖ· καὶ τῇ φωνῇ σεμνότερον προσχρησάμενος τὴν αὐτὴν ἄνωθεν εἴποι κατάστασιν ἔχειν ἡμᾶς.

8.298 οὐκοῦν δοκεῦειν ταῖς πολιτείαις οὐ πάτριον, ἀλλὰ ταύταις χρῆμα τοῦτο ἀπάντων ἐχθρότατον· εἰ γὰρ ἴσον δεῖν ἔχειν ἅπαντας νεμομίκασι, καὶ τὴν ἰσγορίαν ταύτην εἶναι πιστεύουσι, δουλεία τούτοις ἀπεναντία ὑπάρχουσα μὴ νόμιμον εἶναι διδάσκει τὴν αἴτησιν. παρὰ τίσι γὰρ ἑτέροις, ἢ παρὰ τοῖς ἐλευθέροις οἱ νόμοι; καὶ τίνες μᾶλλον ἐτέρων κέχρηται δόγμασιν ἀληθέστερον. οὐ παρ' οἷς ἐστὶ τὸ δουλεύειν ἀπάνθρωπον, οὐ παρ' οἷς δουλείας θάνατος αἰρετώτερος; πῶς τοίνυν εἰκάζειν καλὸν, ὅτι δεδωκότος τοῦ νόμου λαμβάνειν, ἣν βούλεται δωρεὰν, καὶ τὸ τοιαύτην περιθεῖναι τινι συμφορὰν συγκεχώρηται; εἰ μὲν γὰρ ἐστὶν εἰπεῖν ὥς ἔν τινι τῶν ἄλλων, στρατηγίας, ἢ ναυαρχείας, μᾶλλον δὲ δεσμῶν ἢ τιμωρίας ἐτέρας, καὶ τὸ δουλεύειν ἣν παραπλήσιον καλῶς ἐκ τῶν ἐνόντων λαμβάνειν, ἔφασκε τις λαμβάνειν ὃ βούλεται. εἰ δ' ὑπακούειν οὐ σύνηθες, πῶς τὸ μὴ ὄν ὥς ὑπάρχον σοφίζεται; ἐπεὶ φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθόν. πόθεν ἄλλοθεν ἄνθρωπος τοὺς πολεμίους ἀμύνεται μεθ' ὅπλων μὲν, ἀπελαύνει τὸν πρὸς τὴν χώραν φαινόμενον. εἴ τις τοῦ τείχους οὐ δέχεται μετὰ τῆς ἀσπίδος ἀλλόφυλον, οὐκ ἐλευθερίας ἐκπεσεῖν φυλαττόμενος, οὐ τηρῶν τὴν αὐτονομίαν τῷ γένει, καὶ φεύγων μὲν παθεῖν τῷ πένητι παραπλήσια, κεῖσθαι δὲ μᾶλλον ἐθέλων, ἢ μεταλλάξαι τὴν τύχην. διὰ τοῦτο τραυματαῖαι πάντες ἀπὸ τῶν πολεμίων οἱ φιλοκίνδυνοι. καὶ τροφαὶ μὲν τοῖς μαχομένοις καὶ χρήματα, τιμαὶ δὲ καὶ γέρα μετὰ τὴν νίκην τοῖς ἀριστεύουσιν· οὕτω τοὺς προδότας κακίζομεν.

8.299 οὕτω τοὺς λείποντας τὴν τάξιν ἐκβάλλομεν· καὶ φρουροῦμεν τὴν μὲν πόλιν τοῖς τείχεσι, πόνοις δὲ τὴν ἐλευθερίαν ἀκέραιον, καὶ δημοκρατούμενοι τοὺς πολέμους οὐ φεύγομεν, ὀλιγαρχοῦμενοι δὲ τὴν δουλείαν πεφρίκαμεν· ἄλλ' ἴσμεν πολιτείαν, ἐν ἣ τὸ δουλεύειν φιλάνθρωπον. οὐδὲ δεσμὸν, ἐν ᾧ μὴ πάντες τοὺς παθόντας οἰκτεῖρουσιν. αὕτη καὶ βαρβάρῳ πολέμιος, αὕτη καὶ τίσι τῶν ἀλόγων οὐ πρέπουσα. κἂν τῶν ἀπάντων εἴποις ἐχθρότατον τύραννον, οὐδὲ τοῦτον εὐρίσκεις δεχόμενον. εἴτα πανταχόθεν τῆς τοιαύτης ἀπελαυνομένης συμφορᾶς, λέγει τις οὐκ ἔαν τὸν νόμον τύχην χαρίζεσθαι. καὶ συκοφαντεῖ προχείρως οὕτω τὰ γράμματα καὶ τῆς τοῦ νόμου φωνῆς καταψεύδεται· μὴ γὰρ οὐκ ἐνῆν εἰπεῖν δουλείαν χαρίζομαι· μὴ γὰρ οὐκ ἐνῆν εἰπεῖν γιγνέσθω καὶ πολίτης τοῖς ἀριστεύουσιν ἔκδοτος. ἀλλ', οἶμαι, τὸ δεινὸν σεσιώπηκεν, οὕτως ἀπάνθρωπον ἔσεσθαι πολίτην οὐ προσδεχόμενος. ἐλπίσειν οὐδένα ποτὲ

τοιαύτην ὁ νομοθέτης ἤλπισε δωρεάν· οὐδ' ἐπὶ ταύτην ἐλθεῖν ποτε τὴν τιμὴν εὖνουν πολίτην καὶ σώφρονα. εἰ δ' εὖρασθαι τὴν ἀρχὴν οὐχ ὑπώπτεισεν, πῶς οὐ σφόδρα δοῦναι τὸν δῆμον κεκώλυκεν; εἰ γὰρ ὅρον νομίζει τις εἶναι τῶν τιμῶν τὴν προαίρεσιν, καὶ περιγράφει τὴν χάριν τῷ λαμβάνειν ἃ βούλεται, δεχέσθω καὶ πολιτείας κατάλυσιν· γιγνέσθω μετὰ τὴν ἀριστείαν καὶ τύραννος. καὶ δορυφόρους αἰτείτω, καὶ μετ' ἐκείνον πολιτῶν ἀναίρεσιν ἕτερος· τί γὰρ ἄτοπον καὶ τοιαύτας δίδοσθαι δωρεὰς, καὶ πληροῦν τὴν προθυμίαν ἐνδιδόντας τοῖς ἅπασιν. εἰ γὰρ ὅτι τις βούλεται, δώσομεν, καὶ μηδὲν ἀντεροῦμεν αἰτούμενοι, τοῦ τιμᾶν ἐξ ἀνάγκης συμβαίνοντος, καὶ τούτῳ τι τῷ βουλομένῳ παραχωρήσομεν, νῦν δ' οἶμαι σίτησιν προξενεῖν ἀτέλειαν συγχωροῦντος τοῦ νόμου, ἡμεῖς δουλείαν δεδώκαμεν, καὶ χαλκοὺς ἐπ' ἀγορᾷ στήναι τοὺς εὐεργέτας εἰ βούλοιντο, ἔκδοτον γενέσθαι πένητα παρὰ τὸν νόμον ἀφήκαμεν.

8.300 ὦ τῆς παραδόξου ταύτης καὶ λυμνηναμένης ἅπασι δωρεᾶς. σωθεῖς τις ἀπόλλυσιν ἕτερον· καὶ τραυματίας ἵνα μὴ δουλεύσῃ γενόμενος, δεσπότης μετὰ τὴν νίκην νομίζεται καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀποφαίνει τοῦ παρ' ἡμῖν πένητος εὐτυχέστερον. βουλευσόμεθά τι κἂν νῦν πρεπωδέστερον, καὶ διορθώσομεν δευτέρᾳ ψήφῳ τὰ πταίσματα καὶ τῇ χρεῖα πρὸς βουλὴν ἀρίστην χρῆσάμενοι διαβολὴν τῶν καθ' ἑαυτῶν ἐπικρύψομεν. φανείτω τοῖς πολέμοις ὁ πένης παραταττόμενος ἵνα μὴ μαθόντες ἐκεῖνοι τὴν ἔκδοσιν τὰς ἀπὸ τοῦ πολέμου τύχας ἡμᾶς αὐτοὺς κατεγνωκέναι νομίσωσιν. ἐνῆν καὶ ἔτι πλατύτερον ἐκτεῖναι τὰ νοήματα λέγοντα, ἂν αἰτήσῃ τις σίτησιν, οὐ βασκαίνομεν, εἰκόνα χαλκὴν οὐκ ἀντιλέγομεν. πόσοι πολλάκις τετίμηνται παρ' ἡμῖν, πολλοὶ καὶ τῶν δικαζόντων ἡμῶν δωρεᾶς τετυχήκασιν· ἀλλ' οὐδεὶς οὐδέποτε παρὰ τοῦ δήμου τοιαύτην χάριν ἀνείληφε. κἂν ἐρωτήσῃ τις ἡμῶν τὸν ἕτερον, σίτησιν εὐρήσει τὴν δωρεάν, ἀτέλειαν τὴν χάριν, εἰκόνα χαλκὴν, ἀστρατεῖαν, ἄλλα μυρία· τί τοίνυν πρὸς τὴν νῦν δωρεάν, ποῦ τοιαύτην ἡμῶν τις κεκάρπεται. εἴτα καὶ ὅτι ἄτοπόν ἐστιν ὑπὲρ τοῦ μὴ δουλεῦσαι τοὺς παῖδας ἢ τὸ γένος ἡμῶν ποιουμένους τὸν πόλεμον, συγχωρεῖν τὰς τοιαύτας αἰτήσεις βούλεσθαι. ἔτι δὲ καὶ τὰ κυριώτατα νοήματα λυτικά τῆς ἀντιθέσεώς ἐστι. τί οὖν καὶ νῦν ἄρα ἐπαγγελλόμεθα τοιαύτην τινὶ δωρεάν; ἄρ' ἐὰν καὶ νῦν ἀριστεύσωσιν ἕτεροι, πάλιν τινὰς τῶν πολιτῶν ἐκδότους ποιήσωμεν; εἴτα ἀπλοῖς χρῆσάμενον νοήμασιν, ὅτι ἐντεῦθεν προλέγομεν, ὅτι τοιαύτην οὐδεὶς λήψεται δωρεάν, ὅτι τῶν πολιτῶν τινὰς οὐ προδώσομεν.

8.301 καὶ ἔπαγε ἐκεῖνα τὰ νοήματα, μάλιστα πληκτικὰ τυγχάνοντα, ἃ καὶ τὴν πρώτην ἀριστείαν κακούργως γενομένην αἰνίττεται· κηρύττωμεν ὅτι τοὺς λείποντας τὴν τάξιν ἐκδώσομεν· ἐγὼ προλέγω πρὸ τῶν ἔργων τοῖς ἀριστεύουσιν, ἂν ἀφῇ τις τῇ ἀ τοῦτον ἐκδίδωμι. ἂν προδότης ἁλῶ, τοῦτον ἀγῶ τοῖς αἰτοῦσι χαρίζομαι· ἂν δειλὸς, ἂν τρέσας τὸν κίνδυνον, τοῦτον ποιῶ τῆς πολιτείας ἐκτός· τοῦτον ἐπὶ βήματος οὐκ ἐάσω δημηγορεῖν, κἂν ὁ κῆρυξ καλῇ, κἂν ἀπαιτῇ πολλάκις ἢ χρεῖα, καὶ τὰ τοιαῦτα πλατύτερον, ἃ μάλιστα πλήττει τὸν πλούσιον. ἔξεις τὴν ἀντίθεσιν λυομένην μάλιστα τεχνικώτερον. μετὰ ταῦτά τις ἄλλη ἐμπεσεῖται ἀντίθεσις ἀντεγκληματική, ὅτι ἄξιός ἦν ἐξαιτηθῆναι παρ' ἐμοῦ ἐχθρὸς ὢν, ἦν λύσεις τῇ τοῦ προσώπου ποιότητι, τῇ τῆς πολιτείας ἀφορμῇ. ὅτι διὰ τὸ τὰ τῆς πόλεως φρονεῖν ἢ ἔχθρα γέγονεν. εἴτα τῷ χρόνῳ, ὅτι πρὸ τῆς πολιτείας ἐχθρὸς ἦν· τῷ τε μεταληπτικῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐμπίπτουσι νοήμασιν. οἶον, ἀλλ' ἐχθρὸν ὄντα, φησὶ, μετὰ τὰς ἀριστείας ἐζήτησα. ἢ λύσεις ἔστω γοργοτέρα καὶ εὐθικτος, καὶ ποῦ γένοιτ' ἂν τούτων ἐν εἰρήνῃ μετὰ τὴν ἀριστείαν ὠμότερον; ἢ οὕτως, καὶ πῶς ἐν ταύτῳ μετὰ τοῦ πένητος ἢ πόλις στενάζει τὴν συμφοράν; πῶς δὲ χρηστοῦ πολίτου μετὰ τὴν νίκην ἀφήρηται; ἢ πῶς τὴν ἔχθραν αὐτὸς εἰς τὸν βίον μετέστησας; καὶ τὸ κοινὸν τῶν δεινῶν συναπέλαυσας ἐξαιτουμένου τοῦ πένητος καὶ πληγὴν κατ' ἅμφω μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀγαγὼν τὸν σύμβουλον ἅμα καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἡδίκηκας· εἰ μὲν γάρ τι βία τῶν σῶν ὑπεξήρηται, ἢ τῶν κτημάτων ἀποστερήσας τὴν πρόσοδον τῆς τρυφῆς ἀφηρεῖτο τὸν πλούσιον, καλῶς, ὦ ἄνδρες, ὥς ἐχθρὸς ὁ πένης μεμίσηται.

8.302 πολέμιος ὄντως ὁ τὸν εὐδαίμονα μὴ συγχωρῶν ἀπολαύειν τῆς τύχης, καὶ φιλαπεχθήμων ἀληθῶς ὁ βασκαίνων τοῖς κρείττοσιν· εἰ δέ τις συμμετρησάμενος τοῦ μὲν καθ' ἑαυτὸν βίου τὴν ἐπιείκειαν, τῇ δὲ πόλει τὴν εὐνοίαν τὴν ἑαυτοῦ πόλιν δημοσιεύειν ἡπίστατο, καὶ βουλῆς προκειμένης τοῖς ἅπασιν τὸ συμφέρον οὐκ ἀπεκρύπτετο, τί μὴ παθόντες, ἃ παρ' ἐχθρῶν εἰκὸς ἦν, τῇ δυσμενεῖα τὸν φόβον καλύπτομεν. καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἀχθόμενοι κλέπτομεν ἄλλοτρίοις πάθος ἐγκλήμασιν; οὐδεὶς ἐχθρὸς ὁ μὴ λυπήσας ἰδίᾳ τὸν ἕτερον, οὐ φανερός δυσμενῆς ὁ μὴ τοῖς τοῦ πλουσίου ἐπιβουλεύσας πλεονεκτήμασιν. εἴτα τῶν τοιούτων ὄντων ἐχθρῶν καὶ νομιζομένων παρὰ πᾶσι, τί σαφῶς ὁ πένης ἠδίκησεν, ἢ τί τῶν τοῦ πλουσίου καλῶν ἐξαίφνης ἀφήρηται· μᾶλλον δὲ τίνι τῶν ἀπάντων ἡμῶν ὡς πονηρὸς ὁ δοῦλος λελύμανται, ἢ τίνα τιμῆς ὀφειλομένης ἢ κέρδους ἀφείλετο; εἰ δὲ τούτων τις οὐδὲν ἐγκαλεῖ, οὐδὲ σκῆψιν ἔχει τοιαύτην εἰπεῖν, φιλονεικήσας ὁ πλούσιος, ἐκ τίνος ἢ πόθεν ἐχθρὸς μαθεῖν ἐστὶ τὸ λειπόμενον. νῦν δ' οἶμαι τοιαύτην αὐτῷ τύχην ἢ πρὸς ἡμᾶς προὔξενησεν εὐνοία, καὶ παρὰ πάντα τὸν βίον ἔσχε πολεμοῦντα τὸν πλούσιον. σιωπᾶν οὐκ ἔγνω τὸ παριστάμενον, οὐδ' ἀφῆκέ ποτε φωνὴν ἐτέροις χαριζομένοις ἢ βούλονται. ἀλλ' ἐξήλεγχεν ἅπαντας· ἐτιμῶρει βλαπτομένη τῇ πόλει.

8.303 καὶ μὴ πράττων ὑπὲρ ἡμῶν οὐδ' ἂν ταύτην ὁ δυστυχῆς οὗτος ὠδύρετο συμφορὰν. οὐδ' ἔσχεν αὐτῷ τινα προσκαθήμενον· ἀρκεῖ βίος ταύτην ἐπιδείξει τὴν τύχην ὁ πρότερος τότε τοίνυν καθ' ἑαυτὸν ζῶντι τῷ πένητι καὶ μηδέπω προσαπτομένῳ τοῦ βήματος, μὴ μεταδιοικεῖν τι τῶν ἡμετέρων μετεκληφότι, ἦν μὲν πολέμιος οὐδὲ εἷς. τῷ δὲ πλουσίῳ τοιοῦτον ἔχθρας μετῆν, ὡς τιμᾶν ἐπαινεῖν οὐκ ἔχειν ὃ τι προσείπη κατ' ἀξίαν τὸν πένητα, παρεχούσης μὲν ἐν μέρει τῆς ἐπιεικειᾶς τὰ θαύματα, τῆς δὲ σωφροσύνης τὴν ἔκπληξιν. ἀλλ' ἐπειδὴ τὸν κοινὸν ἔδει προστάτην νομίζεσθαι, καὶ δημηγόρον ἐπ' ἐκκλησίας εἶναι καὶ σύμβουλον, τότε τὸ μῖσος κατ' αὐτοῦ δυσχεραίνοντα, σαφῶς δὲ τὴν ἐξαίτησιν φανταζόμενον, ἐνταῦθα δυνατόν καὶ ἠθοποιῶν πλάσαι, ὅτι αἰσθανόμενος ἔλεγον πρὸς ἑμαυτὸν, ὅτι ἀκράτῳ τῇ πρὸς τὴν πόλιν εὐνοίᾳ ὁ πένης κέχρηται. κινήσει τινὰ κατ' αὐτοῦ πάντως ἐπὶ τοῦ βήματος πόλεμον. δεινὸς ὁ φθόνος, οἶδε βασκανία πόρον εὑρεῖν κακουργήματος, οἶδε σπουδῇ πολλοὺς παρασκευάσαι πρὸς μάχην, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐὰν θέλῃς, ἐν ταῦτῳ καὶ πρὸς τὸν πένητα κατὰ ἀντιστροφὴν ἐρεῖς, ἐπίσχες μικρὸν, φείδου τῶν λόγων· μὴ πάντα τὸν τρόπον πρὸς τὸν δῆμον ἐνδείκνυσσο, τοὺς πλησίον ὄρα, τοὺς παρισταμένους ἐπίσκεψαι, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα τῆς πολιτείας, ὧς πλούσιε, τῆς ἔχθρας παρασχούσης τὴν πρόφασιν ταύτην, προσῆκον ἦν ἐπενεγκεῖν τῇ φιλονεικίᾳ τὴν δίκην, καὶ σπουδὴν τοιαύτην δουλείας τιμήσασθαι. ὡς οὐ δέον αὐτὸν ἅμα καὶ καθάπαξ ἀπολωλέναι, προσκρούσαντα καὶ λυπήσαντά τι μηκέτ' εἶναι κατὰ τὸν δῆμον ἐλεύθερον· ἢ καθάπερ ἄφωνον ἡσύχῃ μένειν, καὶ δευτέραν ἀτιμίαν ἔχειν τὴν σιωπὴν.

8.304 μὴ γὰρ οὐκ ἦν, ὧς ἄνδρες, τοῦτον ἐτέρως κατὰ τὴν πόλιν ἀμύνασθαι; μὴ γὰρ οὐκ ἐνῆν πολεμεῖν, φιλοτιμίαν ἐκ τῆς μάχης καρπούμενον; καὶ λυπεῖν τῷ δοκεῖν εἶναι μὴ παρὰ τούτῳ μόνῳ τὴν εὐνοίαν, καὶ ζηλοῦν ἀκολουθοῦντα τοῖς νόμοις τὸ λυσιτελοῦν εἰσηγούμενον, τῶν δικαίων μηδαμῶς ἀφιστάμενον. ἐν ᾧ ὅτι εἰ ἔγραφε νόμον, συλλειτουργεῖν ὦφειλε χρήμασι· καὶ ψηφίσμασι μὲν ἀντιτιθέναι τὰς συμφορὰς, γνώμῃς δὲ χορηγίας καὶ χρήματα, καὶ τὰ τοιαῦτα. τούτοις στενοχωρεῖν ἐκεῖνον προσῆκον ἦν, τούτοις πολεμεῖν πολιτευόμενον πένητα τῷ γράφειν ἢ δεῖ, τῷ συμβουλεύειν τὰ πρόποντα, τῷ πείθειν τὰ κάλλιστα, τῷ πανταχοῦ συνεισφέρειν τὴν εὐνοίαν, οὕτω καὶ χοροὶ πολλάκις πρὸς ἀλλήλους πεπολεμήκασιν, οὕτω νικᾶν τοὺς ἐναντίους νομίζουσιν, ὅταν αὐτοὶ μᾶλλον τῶν ἐναντίων θαυμάζωνται· εἰ μὲν γὰρ δεῖ μηκέτ' εἶναι τὸ ἐναντίον καὶ βλάπτεσθαι, τί μὴ νόμος κυροῦται καινός, δύο τοὺς αὐτοὺς μὴ μετέρχεσθαι ἐπιτηδεύματα. εἰ καθάπαξ τοὺς ἀντικειμένους ἡμῖν ἀναρπάζομεν, ἀλλὰ συγχωροῦντες χορηγεῖν, καὶ τοὺς αὐτῶν συγκροτεῖν οὕτως ἡμεῖς τὰς ὑπερβολὰς τῶν καλῶν τῶν παρ' ἐκείνοις θησεῖομεν· καὶ τοῖς ὁμοίοις πανταχοῦ τῇ χορηγίᾳ χρησάμενοι κόσμῳ καὶ

παρασκευαῖς πλείοσιν, τοὺς πολεμίους ὑπερακοντίζειν σπουδάσομεν· τίς τοίνυν τὴν ὁμοίαν σε καθιέντα σπουδὴν οὐκ ἂν ἐθαύμασε, πλούσιε, καὶ κέρδος εἶναι τὴν τοιαύτην φιλονεικίαν ἐπίστευσεν, ἄμφοϊν ἡμῶν αἰρουμένων τὰ κάλλιστα, φαύλου δὲ παρ' ὑμῶν τῇ πόλει συμβαίνοντος μηδενός, εἴτα τὴν χρηστὴν ἔριν καὶ μάχην ἀφείς παρ' ἡμῶν ἐξαιτεῖσθαι τοῦτον τετόλμηκας· καὶ τούτου τοῦ πάθους ἄξιον νομίζειν τὸν πέννητα.

8.305 εἴτα ὅτι οὐδὲ ἄξιος ἦν ταύτης τῆς ἐξαιτήσεως. δεξάμενος γὰρ οὐκ ἀπέκτεινας· εἴτα ἔπαγε. οὕτω θανάτου φῆς καὶ τοιαύτης δωρεᾶς ἄξιος ὁ παρὰ σοὶ μέχρι καὶ δεῦρο σωζόμενος, ὁ τῷ δήμῳ παρὰ σοῦ τετηρημένος μετὰ τὴν χάριν, ὁ παθὼν μετὰ τὴν δουλείαν ἀνήκεστον παρὰ σοῦ μηδὲ ἔν. εἰ μὲν γὰρ αὐτόχειρ, ὧ ἄνδρες, μετὰ τὴν δόσιν παραχρῆμα γεγένοιτο, ἀληθῶς ἂν ἔδοξεν εἶναι τυχὸν τῆς ἀξίας κριτής· νῦν δὲ φυλάξας οὗτος ὃν ὁ δῆμος ἐπ' ἀναιρέσει προήκατο, τοῦ μὴ καλῶς ἐπὶ τῷ πέννητι γεγενῆσθαι τὴν ἀρχὴν τοιαύτην δωρεάν, ἀπὸ τῶν δευτέρων ἠνίξατο· ἀλλ', οἶμαι, τοῦτον μὲν πρὸς τὸν δῆμον, ὧ πλούσιε, τὸν λόγον ἐρεῖς· οὐδὲ προπετῶς οὕτω λοιδορήσεις μετὰ τὴν δουλείαν τῷ πέννητι· μηδὲ γὰρ εἶναι καλὸν ποιεῖν ἀπεχθέστερα τῷ λόγῳ τὰ δυστυχήματα· συγχώρει δὲ λοιπὸν ἐπ' ἀδείας μετὰ τὴν ἐκκλησίαν στρατεύεσθαι, καὶ τὴν ἀσπίδα λαβεῖν, ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ νόμων γενέσθω σοι κατὰ τὸν πόλεμον παραστάτης, ὧ πλούσιε· μαθέτω τὸ πονεῖν παρὰ τὴν μάχην πεπαιδευμένος, καὶ συμπλέκεις μὲν τοῖς ἀλλοφύλοις παραταττόμενος· οὐ παραχωρεῖς δὲ τῆς νίκης τοῖς πολεμήσασιν. οὕτω τὸν δῆμον μετὰ τοὺς πόνους διδασκᾶτω τὴν εὐνοίαν καὶ διηγησάσθω τὰ σὰ μετὰ τὸν πόλεμον κατορθώματα. τῶν σῶν ἔργων αὐτόπτης, ἐξηγητής σου τῶν ἔργων μετὰ τὸ τρόπαιον γένηται. μετὰ ταῦτα θήσεις ἀντίθεσιν ἀπὸ τῆς ὕλης ἐμπίπτουσιν. ἀλλ' οὐδὲν ὠφελήσει μόνος ἡμῖν προστιθέμενος, ἦν λύσεις αὐξητικῶς πολλοῖς καὶ διαφοροῖς ἐπιχειρήμασιν, πρῶτον τῷ κατὰ τὸν πλούσιον, ὅτι καὶ αὐτὸς μόνος νενίκηκε, καὶ μόνος ἀριστεύσας ἔλαβε δωρεάν· εἴτα ἡ προθυμία τοῦ πέννητος ἱκανή ἐστι μεγάλῃν ποιῆσαι ῥοπήν, καὶ ὅτι εὐνους στρατιώτης πλείστα κατὰ τὸν πόλεμον ὠφελεῖ· τοῦ μὲν εἰσηγουμένου, τοῦ δὲ ἔργῳ τὸ λεχθὲν πληροῦντος.

8.306 εἴθ' ὅτι καὶ οἱ πολέμιοι φοβηθήσονται, εἰ πρὸς σὲ μόνον οὐκ ἀντισχόντες νῦν σχήσουσιν ἀνταγωνιστὴν καὶ τὸν πέννητα· εἴθ' ὅτι καὶ στρατιῶται πάντες προμαχέσονται προθυμότερον, πολλῶν ὄντων τῶν συναιρομένων πρὸς τὸ τρόπαιον· μετὰ ταῦτα χρῆσι καὶ διατυπώσει, λέγων ὅτι ὁ μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγήσεται, ὁ δὲ θατέρου προσθήσεται, καὶ ὁ μὲν φυλάξει, ὁ δὲ τοὺς ἀντιτεταγμένους λοχήσει· καὶ ὁ μὲν διώξει, ὁ δὲ στήσει τὸ τρόπαιον· καὶ ὅτι πολλῶν ὄντων τῶν ἔργων κατὰ τὸν πόλεμον, τοὺς πόνους μερίσεσθε, καὶ τὰ τοιαῦτα. μετὰ ταῦτα ἐμπίπτει, ὅτι δέος μὴ μνησικακήσῃ μετὰ τὴν μάχην· ἦν λύσεις τῇ εὐνοίᾳ. Εἴθ' οὕτω τοὺς ἐπιλόγους ἐρεῖς ἔχοντας πολλὴν εὐπορίαν ἐπαγγελιῶν, προτροπῆς δωρεάν, τὸ μηκέτι τοὺς πολεμίους στρατεύεσθαι, τῇ τῆς εἰρήνης πολιτείᾳ· ὅτι συννομούμενοι διώξομεν τῇ φιλίᾳ τῇ πρὸς τὸν πλούσιον· ὅτι φίλοι ὄντες πολλὰ τὴν πόλιν ὠφελήσετε. Εἰσαγγεῖται Α. Τὸν ἀριστερά γέρας λαμβάνειν, καὶ τοῦτο ἀναφαίρετον εἶναι, καὶ ὁ βουλόμενος ἀποθανεῖν ἑαυτὸν τῇ βουλῇ προσαγαγέτω. ἐφημίζετο τις ἐπὶ τῇ τοῦ υἱοῦ γυναικί· πολέμου ἐπιστάντος, ἐξῆλθον εἰς πόλεμον ὃ τε πατὴρ καὶ ὁ υἱός, ἔλιπε τὴν τάξιν· ᾗτησεν ὁ πατὴρ τοῦ υἱοῦ τὴν σωτηρίαν, ἔλαβε· μετὰ ταῦτα προσαγγέλλοντος ἐκείνου ἑαυτὸν, ὁ πατὴρ ἀντιλέγει. Ἐσχηματισμένον τὸ ζήτημα· τῶν γὰρ κατ' ἔμφασιν ἐστὶ καὶ δῆλον ὅτι διὰ τὴν τοῦ πατρὸς φήμην ἑαυτὸν ὁ νεανίσκος προσήγγειλεν, ὡς εἰ μὴ τὸν πατέρα περὶ τὴν τοῦ παιδὸς γυναικᾶ διέβαλλον, οὐδ' ἂν ἀποθανεῖν ὁ παῖς ἐπεθύμησε· καὶ τοῦτο ὠμολόγηται· οὐδεὶς γὰρ οὐδέποτε τὰ δεινότατα τυγχάνει διαπραξάμενος, δυνηθεὶς σώζεσθαι, πρὸ τῆς σωτηρίας αἰτεῖται τὸν θάνατον, διὸ προσῆκον ἐπικρύπτειν μὲν πανταχοῦ τὴν προαίρεσιν καὶ δηλοῦν τὴν φήμην κατ' ἔμφασιν, ἴν' ἐκ τοῦ φανεροῦ μηδὲν τῶν θρυλλουμένων κατηγορῶν ἔχωσι πάντες μανθάνειν τὸ περὶ τὴν γυναῖκα δυστύχημα· τὴν κατάστασιν εὐρήσεις ἐκ τῆς πολιτείας καὶ τῆς τοῦ πατρὸς ἀγωγῆς ἐν ᾗ δυνήσῃ διασκευάσαι τὸ κατὰ τὴν φήμην· λέγων ὅτι

σωφρονεῖν ἡμᾶς ἐδίδασκε, μηδενὸς παρὰ τοὺς νόμους ἐπιθυμεῖν, ὑπὲρ τῆς πατρίδος πάντα ποιεῖν, πολεμεῖν, ἀριστεύειν, στρατεύεσθαι· ἐπεὶ οὖν λιπεῖν με τὴν τάξιν συμβέβηκεν, ἀξιῶ ἀποθανεῖν, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἰστέον δὲ, ὅτι πανταχοῦ πρὸ τῆς ἐμπιπτούσης ἀντιθέσεως μεταληπτικῆς, τῆς οὐδέν σοι πέπρακται θανάτου ἄξιον, ἐνταῦθα ἐκλέλοιπεν αὕτη ἡ ἀντίθεσις· ἔλιπε γὰρ τὴν τάξιν.

8.307 Πρώτη οὖν ἐμπεσεῖται ἀπὸ τοῦ δικαίου· οὐ σοὶ δίδωσιν ὁ νόμος προσαγγέλλειν αὐτὸν ὑπὸ πατρὶ τυγχάνοντι. Λῦσεις ἀντιληπτικῶς· ὅτι πᾶσιν ὁ νόμος τοῖς βουλομένοις προσαγγέλλειν ἐκέλευσεν, ἐν ᾧ σχηματίζεις καὶ τὰ κατὰ τὴν γυναῖκα· ἐὰν οὖν δυστυχῇ, ἐὰν δὲ τὴν γυναῖκα μοιχευομένην αἰσθάνηται, ἢ τοὺς παῖδας ὁρᾷ μὴ γνησίους ὑπάρχοντας, οὐχ αὐτὸν αἰρεῖται μᾶλλον ἢ τὸ γένος ἰδεῖν ἀπολλύμενον. Ἀλλ' ἡ νεότης αἰτία τοῦ λιπεῖν σε τὴν τάξιν γεγένηται. Λῦσεις κατὰ συνδρομὴν, διὰ τοῦτο μᾶλλον ὀφείλω ἀποθανεῖν. Τρίτη· ἀλλ' ἀφαιρήσῃ τὴν τοῦ πατρὸς δωρεάν. Λῦσεις ὀρικῶς· οὐκ ἔστι τοῦτο ἀφελέσθαι, εἴληφε γὰρ, εἰ δ' ἐγὼ οὐ βούλομαι, πῶς ἐκεῖνον ἀφαιρεῖται τῆς χάριτος.

8.308 Τετάρτη· ἀπολογίῃ τῷ δήμῳ στρατευσάμενος δεύτερον. Λῦσεις· εἰ δὲ μηδεὶς μὴ γένοιτο πόλεμος, αὐτὸς τὴν οὔσαν διαβολὴν οὐκ ἐκφεύξομαι. Πέμπτη· ἀλλ' οὐδεὶς γηροκομήσει τὸν πατέρα· ἐν ᾗ τὸ πᾶν σχῆμα εὐπορώτερον διαθήσεις, κατ' ἔμφασιν λέγων, ἔχεις τὴν γυναῖκα, πάτερ, ἔχεις τοὺς παῖδας· αὐτοὶ σε γηροκομήσουσιν, αὐτοὶ σοι θεραπείαν δώσουσι τὴν προσήκουσαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰς τὸν μετὰ ταῦτα· αἱ δὲ ἀντιθέσεις αἱ προειρημέναι πᾶσαι ἀπὸ τοῦ δικαίου τυγχάνουσι· δυσχερὲς γὰρ ἀπὸ τοῦ συμφέροντος ἐμπεσεῖν. Φιλάργυρος πωλήσας χωρίον, τοῦ πριαμένου αὐτὸ θησαυρὸν εὐρόντος, ἑαυτὸν προσαγγέλλει. Σκοπὸς ἐστὶ τῷ φιλαργύρῳ τὸν θησαυρὸν ἀπολαβεῖν· διὸ καὶ ἐπὶ τὴν προσαγγελίαν ἐλήλυθεν· ἵνα διὰ τοῦτο κατασκευάσας τὸ αὐτοῦ εἶναι χρήματα τὸν ὠνησάμενον τῶν ἐρμαίων ἀφέλῃται. Ἡ Κατάστασις φανερά· ὅτι καλὸν χρῆμα νομίσας τὰ χρήματα ἔσπευδον μὲν περὶ ταῦτα, ἵνα τι καὶ πλεον καρπώσωμαι, καὶ περὶ τὸν ἀγρὸν ἐπενόουν· ὥς δὲ οὐκ ἐπλήρου μου τὴν ἐπιθυμίαν ἡ τύχη, προηκάμην τὸ γήδιον· ἐκεῖνος λαβὼν εὗρε τὰ χρήματα. Πρώτη ἀντίθεσις μεταληπτικὴ αἰὲ ἐμπίπτουσα, ἀλλ' οὐδέν σοι θανάτου πέπρακται ἄξιον. Ἡ Λῦσις ἐνστατικῶς· καὶ τί τούτου γένοιτ' ἂν χαλεπώτερον· καὶ τὸ λαβεῖν ἕτερον ἐκ τῶν ἐμῶν κτημάτων τὰ χρήματα. Δεύτερον· ἀλλ' ἔχεις τοῦ χωρίου τὸ τίμημα. Λῦσεις διασυρμῶ καὶ τῷ ποσῷ· καὶ ὅτι τὴν ἐμὴν ἐπιθυμίαν ἂν ἐπλήρωσεν ὁ θησαυρός· νῦν δὲ ἄλλου λαβόντος τί τοιοῦτόν με ὠφελεῖ τοῦ χωρίου τὸ τίμημα. Τρίτη· δύνασαι περὶ τῶν χρημάτων δικάσασθαι. Λῦσεις οὕτως· ὅτι τοῦτο χαλεπώτερον τὸ μὴ εὔρεῖν· ἔστι γὰρ ἐν τῷ δικάζεσθαι καὶ τὰ ὄντα προσαναλῶσαι.

8.309 Τετάρτη· οὐδεὶς προσαγγέλλει χρημάτων ἔνεκα ἑαυτόν. Λῦσεις θετικῶς· ὅτι τὰ χρήματα μετὰ τὰ κτήματα κάλλιστόν ἐστι χρῆμα· ἐὰν οὖν τούτου τις ἀποτύχῃ, οὐδέν ἐστι τὸ λειπόμενον· διὸ πρέπον τούτου χάριν πᾶν ὁτιοῦν ὑφίστασθαι. Ὁ Εἰς τὸν μετὰ ταῦτα· ἔχει διασκευὴν καὶ ἔκφρασιν καὶ διατύπωσιν ὑπηρεσίας, χρημάτων, πλούτου, δορυφόρων, καὶ τῶν τοιούτων. Βιασάμενός τις κόρην ἔτρωσε· ἀποθνήσκουσα ἐκ τῆς πληγῆς ἡ κόρη ἐπέσκηψε τῷ πατρὶ μὴ ἐπεξελθεῖν τῷ τρώσαντι· οὐκ ἐπέξεισιν· προσαγγέλλει ἑαυτὸν ὁ βιασάμενος· ἀντιλέγει ὁ πατήρ τῆς κόρης· οὐδέν ἄξιον πέπρακται. δευτέρα· ἐρῶν ἔπραξας. τρίτη· ἀφῆκέ σε ἡ κόρη τῆς γραφῆς. τετάρτη· πολλοὶ καὶ ἄλλοι βουλόμενοι γυναῖκα λαβεῖν ἀπέτυχον. Φιλάργυρος ἐταίρας ἐρασθεὶς ἔδωκεν αὐτῇ τάλαντον· καὶ ἑαυτὸν προσαγγέλλει. Σκοπὸς τῷ φιλαργύρῳ τὸ χρυσίον ἀπολαβεῖν· καὶ τοῦτο διὰ τῆς προσαγγελίας ἑαυτῷ πρυτανεύεται· διὸ καὶ τὸ εἶδος ἠθικὸν τυγχάνον τοῦ λόγου σχήσει πολλάκις τὸν φιλάργυρον πρὸς τὴν δόσιν ἀποδιδόντα· κατάστασις ὅτι ἀθρόως ὦν περιπέπτωκα πάθει τῇ φιλαργυρίᾳ· καὶ διὰ τοῦτο οὔτε εἰς συμπόσια, οὔτε εἰς ἐτέρας ἀπὴντων συνόδους, φυλαττόμενος ἐλαττώσαι τὰ χρήματα· τοὺς οὖν τούτων τι ποιοῦντας ἡλέουν αὐτοὺς, σωφρονῶν αὐτοὺς, τὰς τοιαύτας ἀποστρεφόμενος ἡδονὰς, καὶ τὰ τοιαῦτα· τοὺς δὲ

ἐταίρων γιγνομένους ἐραστὰς δυστυχεῖν ἐνόμιζον ἐπὶ πλεόν· ἀλλ' ὅμως οὕτω διακείμενος οὐκ οἶδα πῶς ἡράσθην ἀθλίου γυναιίου καὶ κακοδαίμονος· καὶ δυσχεράνας ἐπὶ πλεόν κατ' ἑμαυτὸν ἔλεγον. ἐρῶ πόθεν οὐκ οἶδα πρὸς τοῦτο ῥέποντα φιλάργυρον· οὐκ ἔστιν ἐραστής ὁ χρημάτων φειδόμενος, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀλλ' ὅμως προσῆλθον ἀνέχειν ἐπιπολὺ μὴ δυνάμενος, καὶ προσῆδρευον, παρέμενον· ὥς δὲ οὐδὲν ἦνυον, προσῆλθον, εἶπον, ἔχεις ἔκδοτον τὸν φυλάργυρον, δοῦλον, ὑπήκοον, συγχωρῶ σοι καὶ τὸ σῶμα προσλαβεῖν, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα χρησάμενος ἀνακλήσειν ἐπ' ὀλίγον, καὶ τούτους αὐτοὺς ἄφες τοὺς λόγους· πρὸς τὴν ἐταίραν οὐκ ἡλλαξάμην μετὰ τὴν συνουσίαν παραχρήμα τὸν θάνατον· οὐδὲν παραβαίνων τὸν ἑμαυτοῦ τρόπον ἐγίνωσκον· ἀλλ' ἀφείς ἡσθανόμην παραδοξότερα ῥήματα, οἷμοι τῆς τύχης, φιλάργυρος ἐραστής οὐκ ἐφοίτων πρὸς θάνατον, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.310 νῦν δὲ οὐκ οἶδα, πόθεν μεθύων ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ἐπηγγειλάμην καὶ τάλαντον· εἴτ' ἐπὶ τούτῳ μικρὸν παθηνάμενος ἐπάξεις τοὺς ἀγῶνας, πρώτην ἀπὸ τοῦ δικαίου ἀντίθεσιν· ὥς ἐπὶ πλεῖστον καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ κεφαλαίου πᾶσαι ἐμπίπτουσαι. Πρώτη μεταληπτική παραγραφική· ἀλλ' οὐδὲν σοι θανάτου πέπρακται ἄξιον. Ἡ ΛΥσις ἀπὸ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, καὶ τῆς τοῦ φιλανθρώπου ποιότητος, καὶ τοῦ ἡλαττώσθαι τὴν οὐσίαν, καὶ τοῦ τὴν ἐταίραν τοῖς τοῦ φιλαργύρου χρήμασιν ἐντροφᾶν· καὶ ἀπὸ τῆς πηλικότητος· ὅτι πολὺ καὶ μέγιστον τὸ δοθὲν, καὶ τῶν τοιούτων. ΔΕΥτέρα ἀντίθεσις μεταληπτική· οὐ δεῖ ὑπὲρ χρημάτων ἀπόλλυσθαι. ΛΥσεις κατὰ διασυρμὸν διατιθεῖς τὴν προτέραν οὐσίαν καὶ τὴν νῦν ἀπορίαν· ἐν αἷς ἐρωτήσεις συνεχέστερον, τὸ εἰ οὐ δεῖ ὑπὲρ χρημάτων ἀπόλλυσθαι, δεικνὺς πανταχοῦ τὴν ἀτοπίαν τῆς ἀντιθέσεως. ΤΡΙΤΗ ἀντεγκληματική· σὺ σαυτῷ αἴτιος τοσοῦτον δούς. Ἡ ΛΥσις κατὰ συνδρομήν, ὅτι διὰ τοῦτο μάλιστα θανάτου ἐπιθυμῶ, ὅτι ἀπάτῃ ζημιωθεὶς μετὰ τὴν πεῖραν ἔγνω τὴν συμφορὰν· προσθήσεις δὲ ἐξῆς καὶ παραδείγματα τὸν σκοπὸν ἀνύων τὸν σεαυτοῦ· ἐν οἷς ἐρεῖς, ὅτι ἄλλοι μὲν ζημίᾳ παραπεσόντες ἔσχον παραμυθίαν, ἢ πλῆθος χρημάτων ἀποκείμενον, καὶ πόρους ἐτέρους, ἢ φίλων παραμυθίαν, ἐμοὶ δὲ τούτων μηδὲν, ἀλλ' ὅσα τῷ πόνῳ καὶ τῷ χρόνῳ συνήγαγον, ταῦτά μου γύναιον ἐξαίφνης ἀφείλετο· δυνήσῃ δὲ καὶ παθήνασθαι πάλιν συγκριτικώτερον αὐξων τὴν συμφορὰν· αἱ συγκρίσεις τὴν αὐξήσιν ἐργάζονται· λέγων ὅτι ποῦ τοιοῦτον λυπηρόν· τίς τοιαύτη τῶν πολεμίων ἐπιδρομή; λάφυρον ἐν εἰρήνῃ τῆς ἐταίρας ἐγενόμην ὁ δυστυχὴς, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.311 ΤΕΤΑΡΤΗ ἀντιστατική· ὑπὲρ σαυτοῦ δέδωκας. ΛΥσεις κατὰ εἰρωνεῖαν λέγων· ποῖον κέρδος μοι προσγέγονε, πάντα τὰ ἄλλα τῶν ἀνθρώπων κέρδη διεξιῶν· τὰ δὲ κατὰ τὴν λύσιν τοῦ ἔρωτος μὴ λέγων· εἴθ' ὅτι καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀπαλλαγῆναι τοῦ ἔρωτος ἄλλως ἐνὴν πρυτανεύσασθαι, καὶ γὰρ χρόνος καὶ φίλων συμβουλή καὶ ἀποδημία καὶ ὅσα τοιαῦτα. ΠΕΜΠΤΗ ἀντίθεσις· δυνατόν πάλιν κτήσασθαι χρήματα. Ἦν λύσεις τῇ δυσχερείᾳ, τῷ χρόνῳ, τῷ μὴ ῥαδίως εἶναι, τῷ πολλάκις τὴν τύχην ἐναντιοῦσθαι. ΕΠΙΛΟΓΟΣ πάθους μεστὸς διὰ τὴν ζημίαν, ἄλλη τοῦ αὐτοῦ ζητήματος διαίρεσις. ΤΡΙΤΗΝ θήσεις ἀντίθεσιν, καὶ ταύτην οὖσαν ἀντιστατικήν· ἀλλ' ἀπηλλάγης τοῦ ἔρωτος. ἮΝ λύσεις διασύρων· ἀλλὰ προσάπλωσα τάλαντον καὶ ὀρικῶς· ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο ἀπαλλαγῆναί τινος, τὸ τὸ ἕτερον προσαπολέσαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΤΕΤΑΡΤΗΝ θήσεις ἀντεγκληματικήν· ἀξίαν αὐτὴν σὺ τοσοῦτου ἔκρινας. ἮΝ λύσεις ἐνστατικῶς τῷ πάθει, ὅτι μὴ συνορῶν μηδὲν, μηδὲ ἐν ἑαυτῷ τυγχάνων διὰ τὸν ἔρωτα, οὗτος τὴν ἀξίαν οὐκ οἶδε. ΠΕΜΠΤΗ μετὰ ταύτην, ὅτι καὶ ἄλλοι μετὰ ταύτην χρήματα ἀπώλεσαν.

8.312 ἮΝ λύσεις τῇ αἰτίᾳ καὶ τῷ τρόπῳ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ παθητικὸς τῆς ἀπολογίας τῶν χρημάτων. Ὁ κατὰ τῶν μοιχῶν νόμος, καὶ ὁ τῆς προσαγγελίας ἐραστής τὸν ἐρώμενον μοιχὸν καταλαβὼν καὶ ἀποκτείνας ἀμφοτέρω τὰ σώματα ἑαυτὸν προσαγγέλλει. Σκοπὸς ἐστὶ τῷ ἑαυτὸν προσαγγέλλοντι παραμυθίας παρὰ τοῦ δήμου τυχεῖν. ἔτι γὰρ καὶ νῦν ἐρᾷ τοῦ παιδὸς, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ πράγματος διαβολὴν ἐκκλῖναι βούλεται, ὅτι ἐραστής ὢν ἀπέκτεινε τὸν ἐρώμενον· διὸ

καὶ τοῦτο καθιστάμενοι οἰκονομήσομεν τὸν μὲν κατὰ τῶν μοιχῶν νόμον καὶ τὴν μοιχείαν οὐκ ἐπεκτείνοντες· ἐναντίον γὰρ τῇ ποιότητι τοῦ ἐραστοῦ τὸ τὰ τῶν ἐρωμένων αὖξιν ἐγκλήματα· τῇ δὲ ὀργῇ καὶ τῷ θυμῷ χρήσασθαι τῷ ξίφει λέγοντες οὕτως ἂν μᾶλλον συγκρύπτοιμεν τὸ περὶ τὸν ἐρώμενον πάθος· ἢ μὲν οὖν κατάστασις δῆλη· ἔχει γὰρ ἐγκώμιον τοῦ ἐρωμένου. ὅτι τῶν καλῶν ἄνωθεν ἐραστὴς ὢν καὶ τιμῶν σφόδρα τὰ κάλλιστα, ἄλλων ἐρώντων καὶ ἀψύχων πολλάκις, αὐτὸς ἠράσθη γέ, ἐν ᾧ ὅτι χρηστὸς ἦν, ἐλεύθερος, πρὸς ἀρετὴν νενευκώς· οὕτω γὰρ καὶ συνεῖναι μοι τὸν νέον προὔτρεψα καὶ μετὰ τῶν φιλτάτων συνδιατρίβειν συγκεχώρηκα· ἀλλ' οὐκ οἶδα πόθεν δαίμων ἐπικωμάσας ἐμοὶ καὶ βασικῆνας τοῦ ἔρωτος δρᾶμα καινὸν ἐπὶ τὴν ἐμὴν ἐτόλμησεν οἰκίαν. καὶ σιωπῶ τὸ πάθος· τί γὰρ ἐμαυτὸν ὑπομιμνήσκω τὰς συμφοράς; καὶ μᾶλλον ἐμαυτὸν τοῖς λόγοις παροξύνω πρὸς δάκρυα; ἐδεξάμην τὸ πλῆθος, ἀνείλον ἄμφω τὰ σώματα· ἐν ᾧ ὅτι καὶ τετόλμηκα ἰδεῖν προσκείμενον τὸν ἐρώμενον ἐπὶ τῆς οἰκίας, καὶ τῶν παιδικῶν αὐτόχειρ ὀνομαζόμενος θανάτων ταύτην λῦσαι προήρημαι τὴν συμφορὰν· γνωστέον δὲ ὅτι ἐν ταῖς προσαγγελίαις συντόμους δεῖ μᾶλλον τὰς καταστάσεις ἐργάζεσθαι.

8.313 Πρώτη μετὰ τὴν κατάστασιν ἡ συνήθης ἀντίθεσις οὐδέν σοι θανάτου πέπρακται ἄξιον. “ἮΝ λύσεις ὥσπερ τὰς ἄλλας. ΔΕΥΤΕΡΑ ἀντιληπτική ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ περὶ τῶν μοιχῶν· ὅτι κατὰ τὸν νόμον ἀπέκτεινας. “ἮΝ λύσεις μεταλήψει· ὅτι ἄλλως ἔδει κρῖναι· ἐν γὰρ τῷ ἀνατρέπειν τὴν ἀντίληψιν ἄξιον αὐτὸν μᾶλλον τοῦ θανάτου κατασκευάσει. ΤΡΙΤΗ ἀντεγκληματική· ἀλλ' ἄξιος ἦν· ᾧ ἀπαντήσεις δυσχερῶς· ἄξιος ἦν παρ' ἐραστοῦ ταύτην δέξασθαι τὴν σφαγὴν· ὠπλισμένον ἰδεῖν τὸν συνήθη καὶ φίλον, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΕἴΤΑ τὴν ἐκ τοῦ σκοποῦ ἀνακύπτουσαν ἀντίθεσιν· ἀλλ' ὁ χρόνος σε παραμυθήσεται, ἢ ὅτι λύσει σοι τὸν ἔρωτα ἢ τῶν ἀδικημάτων ὑπόμνησις, ἢ τι τοιοῦτον. “ἮΝ λύσεις ἐν τῷ φάσκειν, ὅτι οὐδ' ἕτερον λύσει τὸν ἔρωτα ἢ θάνατος· ἐξετάσεις καὶ τὸν νόμον, ὅτι διὰ τοῦτο κεῖται ὁ τῆς προσαγγελίας, ἵνα ἐπὶ τοῖς ἀνιάτοις ἀποθνήσκῃ, εἰ θέλοι τις, ἐπιτρέπη, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ παραδειγμάτων καθ' ἕκαστον κεφάλαιον πλειόνων εὐπορεῖσαι λύσεων. ΜΕΤὰ ταῦτα θήσομεν ἐπιλόγους διασκευὴν ἔχοντας τοῦ πάθους καὶ τῆς σφαγῆς καὶ λόγους τοῦ ἐρωμένου, καὶ τὰ τοιαῦτα. Τρεῖς τις ἔχων παῖδας, τοὺς δύο κατὰ τὸν τῶν ἀκρίτων νόμον ἀπέκτεινεν· ὁ τρίτος ἑαυτὸν προσαγγέλλει. Σκοπὸς τοῦ ζητήματος οὐχ ὁ φαινόμενος, ἀλλ' ἕτερος· τὸν γὰρ πατέρα πεφόβηται καὶ τὸ ἐλπίζειν ἀναιρεθῆναι καὶ αὐτόν· διὸ ἀσφάλειάν τινα παρὰ τοῦ πατρὸς ἑαυτῷ πρυτανεύσασθαι βούλεται· τὸ δὲ εἶδος παθητικόν· ἀδελφοὶ γὰρ δύο παρὰ τοῦ πατρὸς ἀνήρηνται· ὁ δὲ τρίτος ἀποθανεῖν προσποιεῖται· ἵν' εἰ βούλει τὴν ἀσφάλειαν αὐτῷ πρυτανεύσῃται· ἢ μὲν οὖν κατάστασις σχήσει τὸν πρότερον βίον τὸν τοῦ πατρὸς οἶος ἦν· καὶ ὅτι εὐσθενεῖν ἐδόκει οἰκίαν, καὶ ὅτι πλήρης ἦν κόσμου, σεμνότητος, ἀπάντων ἡμῶν τὴν πρὸς τὸν πατέρα εὐνοίαν ἀποπληρούντων, καὶ ζητούντος τοῦ ἑτέρου ὑπερβαλέσθαι τὸν ἕτερον, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα, ὅτι μηδενὸς ὄντος ἐγκλήματος ὁ πρῶτος ἀνήρηνται· ἐν ᾧ δυνήσῃ καὶ πομπικώτερον τῷ λόγῳ χρήσασθαι· σχηματίζων τὸν λόγον ἐλεγκτικώτερον, εἰπὲ, πάτερ, ὁ πρῶτος τί δέδρακεν; τί παρὰ τὴν σὴν τολμῆσαι προαίρεσιν ἀναπέπεισται; τί σοι μὴ καθ' ἡδονὴν οὐ πεπλήρωκεν; ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἐάσθω εἴτε διαβληθεὶς, εἴτε δαιμονὸς τινος πονηροῦ τοῦτο πρυτανεύσαντος· εἴθ' ὅπως οὐδὲν πολυπραγμονῶ οὐδ' ἐπιζητῶ· τὴν αἰτίαν ἀφίημι· ἀλλ' ὁ δευτέρος, κἂν συγχωρήσω τὸ πάθος ἀναμιμνήσκει μου· εἴτ' ἐλεγκτικῶς χρηματίσας καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου τὸν λόγον ἐρεῖς· ὅτι διὰ τοῦτο τοίνυν καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖν ἐπιθυμῶ, ἵνα μὴ ἔργον γένωμαι πατρός· ἐν ᾧ ἀπλᾶ ποικίλα θήσεις· σχήσεις, πάτερ, μόνος σου τὴν οἰκίαν· οὐδεὶς ἔτι σοι διοχλήσει παῖς.

8.314 Πρώτη μὲν οὖν μεταληπτική ἀντίθεσις· οὐδέν σοι θανάτου πέπρακται ἄξιον. “ἮΝ λύσεις ὁμοίως ταῖς ἄλλαις, τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· καὶ ὅτι ὑποπτος γέγονας κάμοί· καὶ ὅτι τοὺς δύο ἀνελὼν οὐδὲν ἐμοὶ ζῆν συγχωρεῖς· καὶ ἡ σφαγὴ τῶν πρώτων συνήθειαν πεποίηκε, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΔΕΥΤΕΡΑ ἀντίθεσις· ἀλλ' ἐξῆν πατρὶ ὄντι καὶ τοὺς παῖδας ἀνελεῖν. “ἮΝ λύσεις τῇ

περιστάσει καὶ τῷ νόμῳ, ὅτι ἔξεστιν ἂν ἀμάρτη τι. καὶ ὅτι ὁ νόμος τοῦτο εἰδὼς ὡς εἰλικρινῆς γένοιτ' ἂν δικαστῆς ὁ πατήρ, τοῦτο προσέταξεν· ἐφ' ὅσον οὖν ὁ πατήρ οὐδεμίαν αἰτίαν λέγει, περιττὸν τὸ λέγειν ἔξεστι.

8.315 ΤΡΙΤΗ· ἄλλ' ἄξιοι ἦσαν. "ἮΝ λύσεις ὁμοίως τῷ διαπορεῖν, τί πρόσθεν ἔδρασαν· τί λόγῳ ἢ ἔργῳ ἐξήμαρτον· τί προσέκρουσαν ὅλως τῷ πατρί· τί δράσαντες ἀνηρέθησαν· καὶ τῷ ὅτι οὐδεὶς λέγει ὅτι ἄξιος ἦν οὐ προστιθεὶς τὸ ἀμάρτημα. ΜΕΤὰ ταύτην ἐρεῖς, ὅτι μόνος εἶ τῷ πατρί. "ἮΝ λύσεις, ὅτι ἀδιάφορον καὶ αὐτό· κάμει γὰρ τυχὸν ὁμοίως ἐκείνοις ἀναιρήσει. ΜΕΤὰ ταύτην ἐρεῖς, ὅτι γηροκόμον οὐχ ἔχει μετὰ τὸν θάνατον ὁ πατήρ. "ἮΝ λύσεις διασυρμῶ· ὅτι δυνατόν ἦν ἐφ' ἐκάστῳ τοῦτον αὐτὸν ἀφεῖναι τὸν λόγον, ἀλλ' ὅμως ἀπέκτεινε. ΜΕΤὰ ταῦτα θήσομεν τὸν ἐπίλογον, παθητικὸν, πληκτικὸν, ἐν διασκευῇ τῆς ἀναιρέσεως, ἐν ἡθοποιίᾳ τῶν παίδων, ἐν θαύματι· ὅτι οὐκ ἠλέησεν ὁ πατήρ, ὁρῶν δακρύνοντας, ἐλεεινολογουμένους οὐ τῶν ἐκτὸς τῶν πολλῶν διαβολὴν, οὐ τὴν ἀπανθρωπίαν τοῦ πράγματος, ὅτι φύσει πολεμεῖ, καὶ τὰ τοιαῦτα. Τὸν εὐρόντα θησαυρὸν διδόναι χιλίας· φιλάργυρος εὐρὼν πεντακοσίας δέδωκε χιλίας, καὶ ἑαυτὸν προσαγγέλλει. Σκοπὸς ἐστὶ τῷ φιλαργύρῳ, τὰς χιλίας ἀπολαβεῖν· διὸ καὶ προσαγγέλλει ἑαυτὸν, ἵνα τούτῳ θηράσας τὴν ἐκκλησίαν ἀπολάβῃ τὰ χρήματα· ἠθικὸν δὲ διόλου τὸ ζήτημα, ἢ τε τοῦ φιλαργύρου ποιότης ταύτην ἀπαιτεῖ τὴν τάξιν καὶ ἢ τοῦ δεδωκέναι τὰ χρήματα δυσχέρεια· διὸ καὶ προσαγγέλλει ἑαυτὸν· καὶ ἦθος οὕτω περιποιεῖ τῷ λέγοντι· ἢ μὲν οὖν κατάστασις καὶ ἐκ τῶν πρώτων διαιρέσεων τῶν ζητημάτων ἐστὶ φανερά· ἢ δὲ τάξις τῶν ἀντιθέσεων τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. ΠΡΩΤΗ μεταληπτική· οὐδὲν τι θανάτου πέπρακται ἄξιον. ΔΕΥΤΕΡΑ· κατὰ τὸν νόμον δέδωκας τὰς χιλίας. "ἮΝ λύσεις τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ὅτι αὕτη ἐστὶ τῆς προσαγγελίας ἢ πρόφασις· θησαυρὸν τις εὐρὼν προσζημιοῦται οἴκοθεν· καὶ νομίζεται μὲν ἐρμαίῳ περιπεσεῖν, προσαπόλλυσι δέ τι καὶ οἴκοθεν, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.316 ΤΡΙΤΗ· πολλοὶ καὶ ἄλλοι χρήματα ἀπώλεσαν. "ἮΝ λύσεις· ὅτι ἄλλου δόξαντες τυχεῖν ἄλλα προσαπώλεσαν. "ἮΝ λύσεις· οὐδὲ τοῖς ἔξωθεν περιπεπτώκασιν δυστυχήμασιν, οὐδὲ ὄντες φιλάργυροι. ΤΕΤΑΡΤΗ· ὅτι οὐ δεῖ θανάτου τούτου χάριν ἐπιθυμεῖν. "ἮΝ λύσεις τῇ ποιότητι· καὶ ὅτι ὅταν τις ἂν νομίζει τίμια ἀπολέσει, δηλονότι οὐδὲ εἶναι ἔτι βούλεται. ΜΕΤὰ ταῦτα θήσομεν καὶ τὸν ἐπίλογον. Πένης καὶ πλούσιος ἐκ πολιτείας ἐχθροί· λιμοῦ γενομένου ὁ πλούσιος ἔφη θρέψειν τὸν δῆμον, εἰ λάβῃ τὸν πένητα πρὸς σφαγὴν· ἐψηφίσατο ὁ δῆμος χρόνον τινά· ὥρισεν ἅφ' οὗ ὀδώσει τὰς τροφάς· ἐξῆλθεν ὁ πλούσιος ἐπὶ σίτου συλλογῇ· οὐκ ἦλθε κατὰ τὸν ὠρισμένον καιρὸν· καὶ ὁ πένης ἑαυτὸν προσαγγέλλει. Σκοπὸς ἐστὶ τῷ πένητι λῦσαι τὴν δωρεάν· καὶ γὰρ ἢ προθυμία παρήλθε· καὶ τὰς τροφὰς οὐδέπω τῷ δήμῳ παρέσχε· ὁ πλούσιος, καὶ πρὸς τὴν ψῆφον ὀνειδίσαι τῇ πόλει προήρηται· ὅτι δὲ παθητικὸν ὅλον τὸ ζήτημα μὴ καὶ περιττὸν εἶη λέγειν. Ἡ Κατάστασις ἔχει τὴν ἀντιπολιτείαν καὶ πλαγίως τὸν λιμὸν γεγεννημένον διὰ τὸν πλούσιον· ὅτι σίτον ἔχων οὐκ ἐπίπρασκεν, ἀλλὰ συνῆγε, καὶ τοὺς θησαυροὺς στενοχωρῶν οὐκ ἐπαύετο· τὸ δὲ τῶν πολιτῶν διὰ τὸν λιμὸν πάθος οὐ πάνυ αὐξήσομεν, θήσομεν γὰρ ἐντεῦθεν ἀντίθεσιν· εἴθ' ὅτι ἦρτησεν ἐμὲ πρὸς σφαγὴν· δέδωκε δὲ ὁ δῆμος, οὐχ ἦκε κατὰ τὸν ὠρισμένον χρόνον, καὶ προσαγγέλλω ἑμαυτόν. ΠΡΩΤΗ ἀντίθεσις· οὐδὲν σοι θανάτου πέπρακται ἄξιον. "ἮΝ λύσεις ὡς ἔθος.

8.317 ΔΕΥΤΕΡΑ μεταστατική, ὁ λιμὸς αἴτιος. ΤΡΙΤΗ, ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως, ὅτι οὐδὲν πέπρακας ἄξιον παρὰ τοῦ πλουσίου μετὰ τὴν ἐκδοσιν. "ἮΝ λύσεις, ὅτι τῷ χρόνῳ πλέον ἐκόλασε, καὶ τοῖς τοιούτοις. ΤΕΤΑΡΤΗ μεταστατική· εἰκὸς καὶ ἐπανελθόντα φεῖδεσθαι. ΠΕΜΠΤΗ, ἀπὸ τοῦ παραβεβᾶσθαι τὸν χρόνον ἀνεξόμεθά σου ὡς παραβάντος τοῦ πλουσίου τὸν χρόνον. ἐγὼ δὲ ἀπὸ τοῦ χρόνου ἔθηκα τοιαύτην ἀντίθεσιν· λέλυται τοῦ δήμου διὰ τὸν χρόνον ἢ δωρεά· εἴθ' ὅτι ἄλλην ἂν ἔλθῃ δώσομεν. Πεπηρωμένῳ τινὶ ἔχρησεν ὁ θεὸς, ἀναβλέπειν, εἰ ὁ παῖς αὐτὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπιδοίῃ. πυθόμενος ὁ παῖς ἀνήρηκεν ἑαυτόν· ἀνέβλεψεν ὁ πατήρ, καὶ μετὰ ταῦτα ἑαυτὸν προσαγγέλλει.

Ἡ κατάστασις ἔχει τοῦ παιδὸς τὴν γένεσιν μετὰ σπουδῆς γενομένην, τὸ πάθος τοῦ παιδὸς, τὸν θάνατον. θήσεις δὲ καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ παιδὸς, καὶ τὴν πρὸς τὸν πατέρα διάθεσιν. Πρώτη ἀντίθεσις· οὐδέν σοι θανάτου πέπρακται ἄξιον. Δευτέρα· ἐπείσθη τῷ χρησμῷ ὁ παῖς. Τρίτη· ὑπὲρ σοῦ τοῦτο πεποίηκε. Τετάρτη· ἔχει τὴν δόξαν ὁ παῖς. Πέμπτη, ἔδει φυλάττεσθαι. Ἑκτη· πολλοὶ καὶ ἄλλοι παῖδας ἀποβελήκασιν. Ἐπίλογος. Δέκα νέοι συνέθεντο τύραννον ἀνελεῖν· ἕνα αὐτῶν λαβὼν ὁ πατήρ ἐπυνθάνετο τί συντέθεινται· μὴ λέγοντα ἀπέκτεινεν· οἱ ἐννέα ἐτυραννοκτόνησαν, καὶ ἐτιμήθησαν· ὁ πατήρ τοῦ ἀναιρεθέντος προσαγγέλλει ἑαυτόν. Σκοπός ἐστι τῷ πατρὶ οὐκ ἀληθῶς ἀποθανεῖν· δηλὸν γὰρ ὅτι οὐ τοῦτο προήρηται, ἀλλὰ τιμηθῆναι παρὰ τῆς πόλεως· ὡς καὶ τοῦ αὐτοῦ παιδὸς κεκοινωνηκότος τοῦ σκέμματος, καὶ τυραννοκτονήσαντος ἂν εἰ περιῇ· οὗτος γὰρ διόλου τοῦτον ἔχων τὸν σκοπὸν ἐκφαντικῶς αὐτόν, μᾶλλον δὲ μετὰ παρρησίας καὶ τυραννοκτόνον καλεῖ.

8.318 καὶ διόλου πρὸς τοῦτο τεινούσας ποιεῖται τὰς κατασκευὰς τοιαύτας· ὅθεν καὶ ἡ κατάστασις τῷ πατρὶ τὴν ἀγωγὴν ἔχει καὶ τὴν ἄλλην παιδείυσιν, καὶ τὴν τοῦ παιδὸς πρὸς τὸν δῆμον εὖνοιαν· εἶτα ὅτι ἐώρων αὐτὸν μετὰ ταῦτα ὀργιζόμενον πολλάκις, ἑαυτῷ προσομιλοῦντα, ἐπὶ τὸ ξίφος ὀρμῶντα, καὶ τὰ τοιαῦτα διὰ γὰρ τούτων κατασκευάσεις, ὅτι ἐτυραννοκτόνει ἂν καὶ αὐτὸς εἰ περιῇ· ἐν οἷς καὶ ἠθοποιῖαι τοῦ πατρὸς πρὸς αὐτὸν ἔχουσαι τὴν ἐρώτησιν· εἶτα ὅτι ὡς οὐδὲν ἐμάνθανον ἔξωθεν περιεργαζόμενος, ἔμαθον τὴν συνωμοσίαν· εἶτα ἐπὶ πολὺ αὐτῷ ἐπετέθη· πάλιν αὐτὸν ἐν τοῖς αὐτοῖς ὀρῶν παροξυνόμενον σχήμασιν καὶ πῇ μὲν θερμαινόμενον, πῇ δὲ παρὰ τὴν ἐστίαν ἐπὶ τὸ ξίφος ὀρμῶντα· ὡς δὲ ἐπὶ πολὺ ἐρωτῶν οὐκ ἐμάνθανον, ἀπέκτεινα, οἱ δὲ λοιποὶ ἐτυραννοκτόνησαν, ἃ μηκυνεῖς ὡς οἶόν τε· διὰ ταῦτα ἑμαυτὸν ἀνελεῖν προήρημαι· διὰ ταῦτα ἐπὶ τὸν θάνατον ἔσπευσα. Μετὰ τὴν κατάστασιν πρώτη ἀντίθεσις· ἀλλ' οὐδέν σοι θανάτου πέπρακται ἄξιον. ἮΝ λύσεις τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, παῖδα ἀνελὼν τυραννοκτόνον καὶ τοιόνδε καὶ τοιόνδε ἀκούω, ὅτι οὐδέν μοι πέπρακται θανάτου ἄξιον. Κατασκευάσεις δὲ αὐτὴν διὰ τῶν ἐγκωμιαστικῶν τόπων τοῦ παιδὸς· εἶτα ἐρωτηματικῶς· τί οὖν ποιήσας ἄρα θανάτου ἦν ἄξιος; καὶ ἐπάγεις εὐτελῆ τινα, ἃ φανεράν ἔχει τὴν ἐπίδειξιν· ὅτι οὐ δεῖ ἐπὶ τοιούτοις προσαγγέλλειν ἑαυτόν, ἀλλ' ἐπὶ μεγάλοις τισίν· οἷον παῖδα ἀνελὼν τυραννοκτόνον, παῖδα εὖνουν δημοτικόν, καὶ τὰ τοιαῦτα· ὁ μέντοι σοφιστὴς Ἰμέριος ἔφη· ταύτην ἐγὼ τὴν ἀντίθεσιν μελετῶν οὐδέποτε ἔθηκα, ἀλλ' αἰεὶ ἔλυσα. διότι καὶ τὰ τέλη τῆς καταστάσεως ταύτης ἐστὶ λυτικὰ τῆς ἀντιθέσεως.

8.319 Δευτέρα ἀντίθεσις· ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτῷ παῖς αἴτιος ἦν. Λύσεις, τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ χαλεπώτερον· καὶ διὸ μάλιστα πρὸς ταύτην τὴν προσαγγελίαν ἀπήνησα, ὅτι οὐκ εἶπεν, ὅτι τὴν γνώμην φανεράν οὐκ ἐπέστησεν· ἀλλὰ σιωπήσας ἕτερά μοι δέδωκεν ὑπονοεῖν· καὶ χαλεπὰς μοι περὶ αὐτοῦ ὑποψίας παρέσχετο, οὐκ εἰπὼν, οὐκ αἰνιζάμενος, καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἰστέον δὲ ὅτι ἐὰν οἱ συνομόσαντες παῖδες ᾧσι κρίνοντες τὸν πατέρα φόνου, οὐ τεθήσεται αὕτη ἡ ἀντίθεσις, ἀλλὰ τοῦναντίον οἱ παῖδες ἀποδέχονται. καὶ θαυμάσουσιν αὐτὸν μὴ ἐξειπόντα· καὶ τοῦναντίον ἐπὶ τῇ σιωπῇ ἐγκωμιάσουσιν· ὅθεν καὶ τὰς προοιμιακὰς ἐννοίας τοιαύτας οἱ παῖδες ποιήσονται· ὁ μὲν πρὸ ἡμῶν ὡς ἀληθῶς τυραννοκτόνος καὶ τῇ καρτερίᾳ νικήσας τὴν παρὰ τοῦ πατρὸς ἀπειλὴν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀνήρηται· νῦν δὲ ἐπειδὴ ἀόριστόν ἐστι τὸ τοῦ κατηγοροῦ πρόσωπον, ταύτην τεθείκαμεν τὴν ἀντίθεσιν. Τρίτη ἀντίθεσις· ἀλλ' ἐφοβήθη μὴ ἔκπτυστος ἢ συνθήκη γένηται. Λύσεις ὅτι οὐχ οἶόν τε ἦν· πατήρ γὰρ ὢν καὶ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα αὐτὸν ἀναθρεψάμενος καὶ τῶν τοιούτων αὐτῷ ἐπιθυμιῶν διδάσκαλος γενόμενος οὐκ ἂν ἐξεῖπεν οὐδὲ τὴν γνώμην ἐδημοσίευσεν. Τετάρτη ἀντίθεσις· ἀλλὰ κοινῶς τοῦ σκέμματος παραμυθεῖται σου τὴν συμφορὰν· ἢ οὕτως· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τῇ προαιρέσει τυραννοκτόνος γεγένηται· αὕτη δὲ ἡ ἀντίθεσις οὐχ ἀπλῶς ἐτέθη, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σκοποῦ· διὸ καὶ δοκῶν λύειν μᾶλλον αὐτὴν κατασκευάσει ὡς ἀληθῶς τοῦ παιδὸς τυραννοκτονήσαντος. Ὅτι οἶδα μὲν καὶ αὐτὸς ὅτι εἷς τῶν

τυραννοκτόνων ἐστὶ καὶ ὁ παῖς ὁ ἡμέτερος· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο λυπεῖσθαι οὐκ ὀφείλει, ἀλλὰ πολὺ πλεόν· ὅτι τοιόνδε καὶ τοιόνδε ὄντα αὐτὸν ἀπέκτεινα.

8.320 ΠΕμπτη ἀντίθεσις, ἀλλὰ παραμυθῆσεται. ΛΥσεις ὁμοίως τῇ πρώτῃ· οἶδα μὲν τὸ τῆς πόλεως μεγαλόδωρον, καὶ τὸ πρὸς τοὺς εὖνους φιλότιμον· ἐξ ὧν καὶ τοὺς ἑτέρους παῖδας τετίμηκεν, ἀλλὰ τί μοι τῆς δωρεᾶς ὄφελος; ποῖον κέρδος τῆς ἀμοιβῆς; ποία παραμυθία τοῦ γήρωος τοῦ παιδὸς κειμένου· ἐνὸς οὐ τῶν τυραννοκτόνων τετελευτηκότος, μέλλοντι ἐν τάφῳ διάγειν, θρηνεῖν, δακρύειν τὸν παῖδα. ΕΠίλογος πάθους μεστὸς καὶ συνεχῶν τῶν ἀνακλήσεων· καὶ ὅτι διὰ τάφου, διὰ τῶν χοῶν τῷ παιδί ἀπολογία· καὶ ὅτι τὸν τάφον οἰκήσω· καὶ ὅτι τάχα που παρέστηκε· καὶ ὅτι ἀπελογήσω, παῖ, διὰ τῶν συνωμοτῶν. καὶ ὅτι ἀπελογήσατο τὰ ἔργα ὑπὲρ σοῦ, πέπεισαι ὅτι ἡ συνεχὴς ὀργὴ καὶ ὁ πολὺς ἐκεῖνος παροξυσμὸς καὶ ἡ εὐνοία οὐ δι' ἑτέραν τινὰ αἰσχρὰν ἦν πρόφασιν, ἀλλὰ διὰ τὸν τύραννον, διὰ τὴν πρὸς τὴν πόλιν εὐνοίαν· καὶ ὅτι οὐ χοᾶς ἀποδώσω κοινῇ, καὶ ὅσα τοιαῦτα· μετὰ τῶν ἄλλων παίδων τάφον ἐγείρω πολύτιμον· ἅπαντα ὅσα προσῆκον, εἰκόνα γράψω ἐν τῷ τυραννοκτόνου σώματι· διὰ τούτων σοι, ὦ παῖ, τῶν ἔργων ἀπολογία· Σὺν δυσὶ παισὶν ἀριστεύσας τις ἐδεῖτο ἑτέρου παραχωρῆσαι τῷ ἀδελφῷ τοῦ γέρωος μονομαχήσας ἀπέκτεινε τὸν ἀδελφόν· καὶ ἐξίσταται τῷ πατρὶ δωρεᾶς ὁ δὲ ἀξιοῖ μονομαχεῖν. Σκοπὸς ἐστὶν ὀνειδίσαι τῷ πατρὶ τὴν ἀδελφοκτονίαν· καὶ ὅτι οὐκ ἐπέισθη τῷ πατρί. διὸ καὶ ἡ κατάστασις αὐτῷ μετὰ τὴν ἀγωγὴν καὶ τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἀριστείαν ἐν ἡθοποιΐαις ἔχει τὴν συμβουλήν, τὴν περὶ τοῦ δεῖν παραχωρῆσαι τῆς δωρεᾶς· εἴθ' ὅτι οὐκ ἐπέισθη συμβουλευόντι· ἃ βαρυτάτως ἐρεῖς λέγων, ὅτι ἔφην· τί ταῦτα, ὦ παῖ, οὐ πείθῃ περὶ τούτων τῷ πατρὶ, οὐδὲ παραχωρεῖς ἀδελφῷ, ἀλλ' ἀδελφοκτόνος ὀνομάζεσθαι θέλεις· ἐν οἷς αὐξήσεις μετὰ τὴν μονομαχίαν τὴν συμφορὰν· ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ μονομαχίᾳ γενόμενα πάθη ἐκφράζων πληγὰς, σχήματα, ὀργὰς, πτώσεις, καὶ ὅσα τοιαῦτα· εἴτα ἡ κατὰ τὸν νόμον ἀξίωσις τοῦ πατρός.

8.321 ΠΡώτη ἀντίθεσις ἐκ διανοίας τοῦ νόμου· ὁ νόμος εἶπε μονομαχεῖν ἂν βούλωνται. ΛΥσεις τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· νῦν οὖν οὐ προήρησαι, ἀλλ' ὅτε ὁ ἀδελφὸς ἦν, πολλὴν ἐπεδείξω τὴν προθυμίαν· νῦν δὲ περὶ τοῦ πατρὸς ἀναχαιτίζεις τὴν μάχην. Δευτέρα ἀντίθεσις, ἐξῆν μοι μὴ πείθεσθαί σοι. Ἡ ΛΥσις μεταληπτική· ἐγὼ δὲ πρώτην ἀντίθεσιν εἶπον ἐκ διανοίας, ὅτι οὐ δεῖ πατράσι μονομαχεῖν, πολλῷ πλεόν οὐδὲ ἀδελφοῖς. δεῖ οὖν, φησὶ, διάνοιαν τοιαύτην λαβεῖν, ἥ τις καὶ τὸ πρῶτον ἰσχυρὸν ἔῃ, καὶ τὸ νῦν μὴ θέλῃ οὐκ ἀναιρεῖ. πῶς οὖν ἐρεῖς, φησὶν, ἂν θῆς οὕτω τὴν διάνοιαν· νόμος δέδωκε μονομαχεῖν ἂν βούλωνται. τὴν δευτέραν εἶπον ἀντιληπτικήν· ἔξεστι παραχωρεῖν μοι τῆς δωρεᾶς· ὁ δὲ εἶπεν, οὕτω μᾶλλον ἔξεστίν μοι μὴ πείθεσθαι, διότι παρακληθεὶς οὐκ ἀνεχώρησε. καὶ διὰ τοῦτο νῦν ὁ πατὴρ ἀξιοῖ μονομαχεῖν. ΤΡΙτὴ ἀντίθεσις· ἔδει κάκεῖνον παρακαλεῖν. Ἡ ΛΥσις, ὅτι οὐκ ἂν ἤρκουν ἐγώ. εἴτα ὅτι καὶ πολλῷ προτιμότερος ἦν ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ παρακαλῶν· καὶ ὅτι ἡ φύσις ἱκανὴ ἦν δυσωπῆσαι· καὶ ὅτι τοῦτο θαρρῶν οὐκ ἠξίωσα, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ΥΠὲρ τῆς εὐδοξίας ἐποίησα. Ἡ Λύσις μετὰ διασυρμού· τί οὖν κωλύει καὶ νῦν πρὸς τὸν πατέρα μονομαχεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοξίας; ἐπαχθὲς, νεμεσητὸν, ἀμφοτέροις μονομαχεῖν.

8.322 Ὡς οὕτως ἀπαραμύθητος ἡ συμφορὰ, ἀδελφῷ καὶ πατρὶ μονομαχεῖν. Ἡ ΛΥσις, ὅτι τὴν ἀρχὴν οὖν οὐκ ἦν νεμεσητὸν, ὅτι τὸν ἀδελφὸν ἐώρας ὑπὸ τῆς σῆς ἀναιρούμενον δεξιᾶς, καὶ ὅτι σὺ τὴν ἀρχὴν δέδωκας. καὶ εἰ τὸ πρᾶγμα νεμεσητὸν, ἀλλ' οὖν γε σὺ τὴν αἰτίαν παρέσχες. ΕΠίλογος παθητικὸς πρὸς τὴν μονομαχίαν ὀνειδιστικὸς ἐν τῷ λέγειν. καλέσω τὸν ἀδελφόν, αὐτὸς μοι μαχομένῳ παρασταθήσεται. δεῦρο, παῖ, ὀπλίσθητι πάλιν τὴν δεξιάν· μὴ νομίσης δειλίᾳ νενικῆσθαι τὸν ἀδελφόν· ἠδέσθη τὴν φύσιν, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΤΟΝ ΛΙΠΟΝΤΑ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝ μονομαχεῖν, καὶ τοὺς νικήσαντας φεύγειν. Πένης μετὰ δύο υἱῶν ἔλιπε τὴν τάξιν. ἐμονομάχησε καὶ ἐνίκησεν· καὶ πλούσιος ἐχθρὸς ἡριστευκῶς αἰτεῖ γέρας μένειν αὐτόν· ὁ δὲ φεύγειν ἀξιοῖ.

Κατ' ἀντινομίαν ἐστὶν ἡ ὕλη τοῦ ζητήματος· διὸ καὶ κατὰ τὴν διαίρεσιν πῇ μὲν συγκριτικῶς προάξεις τὰς ἀντιθέσεις, πῇ δὲ ἀπὸ τοῦ πάθους τῶν παίδων· ἀφορῶν ὅτι τὸ φεύγειν ἀντὶ τῆς τιμωρίας νενομοθέτηται· ὁ δὲ σκοπὸς μένειν ὡς ἀληθῶς ἐν τῇ πόλει τὸν πένητα· βούλεται γὰρ ἐχθρὸς ὢν ἐν τοιαύταις ἂν καταναλίσκεσθαι συμφοραῖς· ἡ δὲ κατάστασις πολλὴν ἔχει τὴν μεταχειρίσιν. ἐσηματισμένως γὰρ προάξεις τὸν λόγον, πῇ μὲν δοκῶν ὑπὲρ τοῦ πένητος ταύτην αἰτεῖν τὴν δωρεάν, πῇ δὲ λανθανόντως ἐμφαίνων τὸ διάφορον· εἴτ' ἐπάξεις τὸ λιπεῖν τὴν τάξιν κατὰ βαρύτητα· καιρὸν γὰρ ἔχει νῦν καὶ ἐν ἡθοποιίας σχήματι εἰπεῖν, ὅτι ἐθαύμασα τὸν δημοτικόν, τὸν εὖνουν ὀνομαζόμενον λιπόντα τὴν τάξιν· ἐν οἷς εἶπον πρὸς ἑμαυτόν· τί ταῦτα; ὁ πάντας ἀκριβῶς τοὺς νόμους εἰδὼς, ὁ τοὺς ὡς παρανομοῦντας πολιτευομένους γραφόμενος, ὁ δημοτικὸς, ὁ φιλόπολις, ἐπεὶ τὴν αὐτοῦ δόξαν ἐξήλεγξε, πῶς λιπεῖν τὴν τάξιν ἐτόλμησε; καὶ τὰ τοιαῦτα· αἰτήσεις τὴν δωρεάν μετὰ τὴν κατάστασιν.

8.323 Πρώτη ἀντίθεσις· ὁ νόμος δίδωσι λαβεῖν ἢν βούλομαι δωρεάν. Ἡ ΛΥσις μεταληπτική, ἀλλ' οὐ παράνομον· ἀλλ' οὐ λυμαιομένην δόγμασιν· οὐ γὰρ πᾶσαν ἀπλῶς ἔξεστιν αἰτεῖν· ἢ γὰρ ἂν οὗτος καὶ κατάλυσιν αἰτήσῃ τῶν νόμων, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ἐπειδὴ ἡ ὕλη ἀντινομικὴ ἐκ συγκρίσεως, θήσεις τῶν νόμων τὴν δευτέραν ἀντίθεσιν. ἀλλ' ὁ τοῦ ἀριστέως νόμος προτιμότερος. ἀλλ' ἐπίσης κατὰ τὴν ἰσχύν εἰσιν ἅπαντες. καὶ οὐκ ἐὰν τὸν σὸν τις φυλάξῃ νόμον, οὗτος οὐ παραβέβηται· ἔξεστι δὲ καὶ τοῦτον φυλάξαι, καὶ σὲ λαβεῖν δωρεάν ἢν βούλει. ἐν οἷς καὶ τὰ πάθη κινήσεις ὅτι μέρος ἐγένετο τοῦ νόμου· ἐμονομάχησα, τοὺς παῖδας ἀνείλον· ἐνίκησα νίκην, τραγωδίας ὑπόθεσιν, καὶ κατὰ μὲν τῶν πολεμίων οὐκ ἴσχυσα ταύτην τὴν νίκην ἄρασθαι. κατὰ δὲ τῶν νέων νικηφόρος γεγέννημαι· ἔασον οὖν καὶ τὰ ἀκόλουθα κυρωθῆναι τοῦ γράμματος. ΑΛΛὰ κατὰ τὸν νόμον πεποίηκας. Ἡ ΛΥσις κατὰ συνδρομήν. τούτου γὰρ φημί, ὅτι γενομένης μοι ταύτης κατὰ νόμον τῆς συμφορᾶς· τὸ μένειν οὐκ ὀφείλει μοι γενέσθαι παράνομον, αὐτάρκη δέδωκας δίκην. Ἡ ΛΥσις κατὰ διασυρμόν· ὅτι ἐχθρὸς ὢν ἐλεεῖς καὶ φιланθρωπεύῃ τὸν πένητα. καὶ κόρον τῶν ἡμετέρων λαβὼν συμφορῶν μέχρι τούτου ἴσθης μοι τὰς συμφορὰς, καὶ τὰ τοιαῦτα· οὐδεὶς σοι ὀνειδιεῖ· καὶ πῶς οἶόν τε, εἰ μὴ καὶ τὴν μνήμην ἀφαιρεθήσονται πάντες ἄνθρωποι· ἀλλ' ἂν ὀλίγη μοί τις ὑπάρξῃ διαφορὰ εἰς τὰς συμφορὰς, εἰ προσφέρουσιν ἅπαντες τὸν παιδοκτόνον, τὸν λιπόντα τὴν τάξιν ὀνομάζοντες.

8.324 Εἴτα ὅτι ἀφόρητα ταῦτά ἐστι, καὶ τὰ τοιαῦτα χρησιμεύσει τῇ πόλει. Ἡ ΛΥσις στοχαστική. καταπονηθέντα καὶ συντριβέντα τοῖς πάθεσιν, πῶς ἔτι εἰκὸς χρήσιμον γενέσθαι τῇ πόλει. Ὁ ΕΠίλογος παθητικός· ὁ δὲ τοῦ πλουσίου φιλοτιμίαν ἔχων, πομπεῖαν παράγων, εἰς τὰς ἐκκλησίας τὸν πένητα σωφρονεῖν συμβουλεύων, πείθων φρονεῖν μέτρια εἰδότα ὅτι ἡ τύχη πολλάκις οὐκ ἀκόλουθα ταῖς διανοίαις ἡμῖν πρυτανεύεται, καὶ τὰ τοιαῦτα. Τύραννος τὰ γεννώμενα ἐπώλει, καταλυθείσης τῆς τυραννίδος, ἀξιοῦσιν ἐπὶ τῶν ἀμφικτυόνων οἱ πατέρες τὰς τιμὰς καταθέμενοι ἀπολαμβάνειν τοὺς παῖδας, οἱ δεσμῶται ἀντιλέγουσιν. Ἔοικε κατὰ διαίρεσιν τοῦτο τὸ πρόβλημα ἐκείνῳ τῷ ὄρῳ· ἐκτίθενται Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῶν τριάκοντα, καὶ καθαιρεθείσης τῆς τυραννίδος αἰτοῦσι τὰ βρέφη· σκοπὸς δὲ οὐδεὶς ἕτερος ἢ ὁ φαινόμενος. Ἡ Κατάστασις ἔχει τὴν πολιτείαν καὶ τὴν ἐν αὐτῇ ῥαστώνην. εἴτα μετὰ τῆς προσηκούσης κατασκευῆς τὴν τυραννίδα· ἐν ἣ θήσεις καὶ τὰς γινομένης δι' αὐτὴν συμφορὰς. εἴτα τὴν πρᾶσιν τῶν βρεφῶν· εἴτα τοὺς δεξαμένους τὴν αἴτησιν. Πρώτη ἀντίθεσις· ἀλλ' ἐπρίαμεθα, φασί, τοὺς παῖδας τοῦ τυράννου πωλήσαντος. ἔοικε δὲ ἡ ἀντίθεσις αὕτη τιθεμένη πολλάκις ἐν πολλοῖς ζητήμασιν, ἀλλ' ἔδοξεν ἅπαξ. ὅθεν καὶ ἡ λύσις ἀμφοτέραις μία μεταληπτική. ΕΠρίασθε, ἀλλ' οὐ τοῦτο δεῖ ζητεῖν εἰ ἐπρίασθε, ἀλλ' εἰ καλῶς καὶ προσηκόντως νῦν ἔχετε, καὶ τί κωλύει λαμβάνειν, εἴτα ἀποδοῦναι τοῖς οἰκείοις; καὶ ὅσα τοιαῦτα. Δευτέρα ἀντίθεσις. ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν πεποιήκαμεν. ΛΥσις μεταληπτική· ἔδει οὖν εὐθὺς ἀποδιδόναι. ἔδει μὴ ἀναμεῖναι τὴν αἴτησιν· νῦν δὲ οὐδὲ αἰτούντων δίδονται, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.325 Τρίτη ἀντίθεσις· ἀλλ' ὡς ἐλευθέροις αὐτοῖς προσφερόμεθα. καὶ πῶς οἶόν τε τοῦτο, ὅπου πᾶσιν εἰσιν ὡς ἀργυρώνητοι φανεροί, ὅπου παραμένουσιν ὡς δοῦλοι ὑπηρετούμενοι. Οἱ ἐπίλογοι· καλέσει μοί τις τοὺς παῖδας· καλῶς μὲν πεποιήκασιν ὑμᾶς καὶ οὗτοι ὑποδεξάμενοι· ὅμως δὲ ὑμεῖς ἐπίγινωτε τὴν φύσιν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Μισθοφόροι τινὲς οὐκ ἔχοντες ἀποδοῦναι μισθὸν γῆν ἔδωσαν· οἱ δὲ πόλιν ἔκτισαν· μετὰ ταῦτα χρημάτων εὐπορήσαντες τὸν μισθὸν ἀξιοῦσι δοῦναι, καὶ τὴν γῆν κομίσασθαι. Σκοπὸς λαβεῖν ἀληθῶς τὴν πόλιν· ἡ κατάστασις ἔχει τοῦ πολέμου αὐξήσιν, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ γεγεννημένων κακῶν, εἴτα τὴν ἐπὶ τοὺς μισθοφόρους πρεσβεΐαν, ὡς μίαν αὐτοῖς ταύτην οὔσαν μόνην παραμυθίαν, εἰ βοηθήσαιεν. εἴτα ὁμολογία χάριτος, ὅτι ἦλθον προθύμως ἡμῶν ἐπαγγελομένων δώσειν χρήματα. εἴτα οἷα εἰκὸς ἐν πολέμῳ καταδαπανηθέντες, καὶ μὴ ἔχοντες ἀποδοῦναι, διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι δοκεῖν τινες τυγχάνειν ἀγνώμονες γῆν ἀντὶ χρημάτων δεδώκαμεν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Πρώτη ἀντίθεσις· ἀλλ' ἄτοπὸν ἐστὶν αὐτοῦς τῆς πόλεως ἐκβαλεῖν. Λύσεις ὀρικῶς· ὅτι εἰ μὲν τῆς οἰκείας, καλῶς. εἰ δὲ τῆς χώρας τῆς ἡμετέρας, καὶ ἦν ὥσπερ ἀντ' ἐχθροῦ τινος εἰλήφασι, πῶς ἄτοπον τὸ ἐκβαλεῖν; εἴτα ὅτι οὐδὲ τοῦτο ἐκβολὴ ἐστὶν ἀλλ' ἀπόδοσις, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλὰ κύριοι μὲν κεχρηῆσθαι ὡς ἡβουλόμεθα τῇ χώρᾳ. καὶ ἔδει κωλύειν τειχίζοντας. Λύσις, οὐκ ἂν εἰλήφειμεν ἑαυτοὺς, καὶ περὶ τὰ οἰκεῖα ἡσυχολούμεθα γένη. καὶ ὑπωπτεύομεν ἔχθραν, καὶ πολλὰ ἦν ἐξ ἀρχῆς ἡμῖν ἐναντιώματα, καὶ ἄτοπον ἦν εὐθὺς μετὰ τὸ λυθῆναι τὸν πόλεμον κωλύειν, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.326 καὶ μεταληπτικῶς ἐν ἀρχῇ σπεῖρειν ἔδει, γεωργεῖν, καρποῦσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα· καὶ ὅτι κωλύειν ἔδει εἰ καὶ κακῶς τῇ χώρᾳ ἐκέχρησθε, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῷ πόλιν ποιῆσαι δεδώκατε. Λύσις· ἀλλ' ἐπὶ συνθήκαις ἄλλαις, ὥστε, εἰ εὐπορήσομεν χρημάτων, τὴν χώραν ἀπολαβεῖν· καὶ φανερόν ὅτι ἐπὶ τούτῳ δίδομεν, οἱ γὰρ ὁμολογήσαντες δώσειν χρήματα, εἴτα μὴ δόντες διὰ τὸ μὴ ἔχειν δηλονότι εὐπορήσαντες δώσειν ἔμελλον, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλὰ χρήσιμοί ἐσμεν παροικοῦντες ὑμῖν. Λύσεις κατὰ συνδρομὴν, ὅτι οἴδαμεν, ἀλλὰ προσήκον, μὴ διὰ τὸ δοκεῖν βλάπτειν, καὶ τὴν πόλιν ἔχειν χρησιμεύειν, ἀλλ' οἴκοθεν καὶ διὰ τὴν οἰκείαν προαίρεσιν. Ὁ Επίλογος πραγματικώτερος καὶ ἐναγώνιος. ΕΚ ΤΟΥ ΕΝΑΝΤΙΟΥ ΟΙ ΜΙΣΘΟΦΟΡΟΙ. Ἡ κατάσταση αὐξήσιν ἔχει τῆς συμμαχίας, καὶ βαρύτητα τῆς αἰτήσεως τῆς χώρας. Πρώτη ἀντίθεσις· ἀλλ' ἤκομεν μισθὸν ἀποδώσοντες ἢ οὕτως· ἀλλ' ἄξιον ἀποδοῦναι τὴν χώραν, λαβόντας τὰ χρήματα. Ἡ Λύσις, ὅτι εἰλήφαμεν τὸν μισθὸν, καὶ οὐκ ἔτι μισθὸς οὗτος, καὶ τῆς χώρας οὐκ ἔστιν ἐκβαλέσθαι δίκαιον. Δευτέρα ἀντίθεσις· ἀλλὰ τὴν γῆν δεδώκαμεν, ἕως ἂν πορισώμεθα χρήματα. ἀλλὰ πίστεως ἔνεκα τὴν χώραν δεδώκαμεν. Ἡ Λύσις ἢ οὐ πίστεως· οὔτε γὰρ προειρήκατε, οὔτε δίδοντες οὕτως ἐδίδοτε, οὔτε ὅλως ἐνεχύρου λόγῳ τὸ διδόμενον ἦν, ἀλλὰ τῶν μισθῶν ἀπόδοσις. Τρίτη ἀντίθεσις· ἀλλ' οὐκ ἔδει τειχίζειν τὴν μὴ προσήκουσαν. Ἡ Λύσις ὅτι κύριοι ἦμεν, καὶ ἔδει ἡμᾶς τειχίζειν, καὶ κεχρηῆσθαι τῇ γῇ καθ' ὃν ἂν βουλώμεθα τρόπον. Ἔδει ἀνακοινοῦσθαι.

8.327 Ἡ Λύσις ὅτι περιττὸν ἦν ἅπαξ λαβόντας, ἔχοντας ἐξουσίαν ἀνακοινοῦσθαι περὶ ὧν ὑμεῖς ἐχαρίσασθε. Ἀλλὰ δέος μὴ τι κακὸν ἐργάσησθε παροικοῦντες ἡμᾶς. Ἡ Λύσις στοχαστική· ὅτι οὐκ εἰκὸς τοιοῦτόν τι εἰς ὑμᾶς τολμῆσαι ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐναντίον εὐποιῆσαι, καὶ καθόλου βουλήσει καὶ δυνάμει κατασκευάσεις τὸ κεφάλαιον. Επίλογος ἐπαγγελίαν ἔχων συμμαχίαν βοηθείας· καὶ ὅτι ἡμᾶς οὐκ ἔτι καλοῦσα περιελεύσεται, ἀλλ' αὐτόθεν ἀρπάσῃ τὸ ξίφος, τὴν ἀσπίδα λήψομαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΤΟΝ ΥΠΕΡΗΜΕΡΟΝ ΔΟΥΛΟΝ ΕΙΝΑΙ. Ὑπερήμερος συνέπλει τῷ δανειστῇ· χειμῶνος ὄντος καὶ τοῦ κυβερνήτου τὴν σωτηρίαν ἀπαγορεύοντος, μὴ γενομένης ἐκβολῆς, ἐξέῤῥιψε τὸν ὑπερήμερον ὁ δανειστής· ὁ δὲ σωθεὶς ἀξιοῖ ἐλεύθερος εἶναι. ὁ δανειστής ἀντιλέγει. Ἡ κατάσταση ἔχει τὴν χρῆσιν τοῦ δανείου, τὴν ἀπαίτησιν, ἐν ᾗ καὶ ἡθοποιῖα βάρους ἔχουσα, διότι μὴ ἀπολαμβάνει, καὶ συμβουλευτικά τινα, ὅτι προσήκον ἀποδοῦναι διὰ τὰς συνθήκας τὰς τῆς προθεσμίας, καὶ τὸν νόμον οἶδας τὸν περὶ τῶν χρεῶν κείμενον, καὶ τὰς τῶν

ὑπερήμερων τύχας, καὶ τὰ τοιαῦτα. εἶτα ὅτι ὑπερήμερος ὢν συνῆν μοι, διῆγε, μηδενὸς ἐπαχθοῦς πειρώμενος. εἶτα ὅτι δεῆσαν πλεῦσαι, ἔπλευσε χειμῶνος γενομένου καὶ κινδυνευόντων ἡμῶν ἐξερρίφθη. εἶτα σωθεὶς δουλεύειν οὐ βούλεται, οὐδὲ δεύτερον εὐεργετηθεὶς ἐπίσταται, διὰ τὸ χρέος μὲν ἐν δουλείᾳ σχὼν μηδὲν ἐπαχθὲς, νῦν δὲ σωθεὶς καὶ τὰ τοιαῦτα. Μετὰ τὴν κατάστασιν θήσεις παρὰ τοῦ ὑπερήμερου πρώτην ἀντίθεσιν. ἀλλ' ἄπαξ με, φησὶ, τῆς νεῶς ἐξερρίψας. Λύσεις πρῶτον ὀρικῶς, ὅτι ἐκριφθεὶς οὐδὲν ἐλευθερίας ἔτυχες.

8.328 εἶτα ἀντιστατικῶς καὶ ἀντιληπτικῶς. Δευτέρα ἀντίθεσις ἀλλὰ δι' ἐμὲ ἐσώθητε. Λύσεις ἐνστατικῶς, ὅτι οὐ διὰ σέ, ἀλλὰ διὰ τὴν τύχην· καὶ διὰ τὸ οὕτω συνενεχθῆναι, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Τρίτη ἀντίθεσις. ἀλλ' ἡ τύχη με ἔσωσε. Λύσεις ὅτι κάμοι πρὸς τὴν δουλείαν ἢ τύχη σε ἔσωσε. διὰ τοῦτο ἄρα πρὸς ἐλευθερίαν ἀποστεῖλαι ὀφείλεις, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΚΟΙΝΟΣ. ΕΙΣ ΤΟ ΕΝΑΝΤΙΟΝ Ο ΥΠΕΡΗΜΕΡΟΣ. Ὁ ὑπερήμερος μετὰ βαρύτητος χρήσεται τῷ λόγῳ τὴν τύχην καταμεμφόμενος, ὅτι διὰ πενίαν ὑπερήμερος ἐγένετο. εἶτα χάριν ὁμολογήσαντι τῷ δαίμονι τῷ σώσαντι. ὅτι διὰ τοῦ κατὰ θάλασσαν κινδύνου αὐτὸν εἰς ἐλευθερίαν πάλιν ἐπανήγαγε. Πρώτη ἀντίθεσις παρὰ τοῦ πλουσίου. δοῦλος ἐμὸς εἶ. Λύσεις ὀρικῶς, ὅτι οὐκ ἔτι δοῦλος ἐκριφθεὶς, καταφρονηθεὶς, ὃ τῇ θαλάττῃ δοθεὶς καὶ τῷ κύματι, δοῦλος ἔτι, καὶ τὰ τοιαῦτα. Δευτέρα ἀντίθεσις διὰ τὸν κίνδυνον ἔρριψα. Οὐκοῦν ὁμολογεῖς δι' ἐμοῦ τὴν σωτηρίαν εὐτυχηκέναί. ὅτι κινδυνεύων ἀφείξ ἐμὲ τὴν σωτηρίαν ἀντείληφας, καὶ τιμὴν ἀπέλαβες πολλῶ τιμιωτέραν τοῦ δανείσματος, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Τρίτη ἀντίθεσις, καὶ σωθεὶς ἐμὸς εἶ. Λύσεις βαρέως, ὅτι καὶ τύχης με ἀφαιρεῖται, καὶ τοῦ συμβεβηκότος ἐρμαίου, καὶ τῆς περιστάσης με παραδόξου σωτηρίας ἢ τύχη μοι τὴν ἐλευθερίαν προὔξενησε, καὶ σὺ κωλύεις τὸ εὐεργέτημα, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΑΛΛΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ.

8.329 Πένης πλουσίῳ ἐξ ἀντιπολιτείας ἐχθρῷ διαλλαγεῖς, τρεῖς υἱοὺς ἔχων ἔδωκε θέσθαι. οἱ δύο ἐπ' ἀμφιβόλοις σημείοις φαρμάκων τεθνήκασιν, αἰτεῖ τὸν τρίτον ὁ πένης. Σκοπὸς διαβαλεῖν τὸν πλούσιον ὡς ἐπιβουλεύσαντα τοῖς παισὶ, καὶ διὰ τοῦτο τὴν φιλίαν ὑποκρινόμενον· μικτὸς οὖν ὁ λόγος ἐκ πάθους καὶ βαρύτητος· πάθους μὲν διὰ τοὺς παῖδας· βαρύτητος δὲ διὰ τὸ ἠπατῆσθαι ὑπὸ τοῦ πλουσίου. ΤΑ ΠΡΟΟΪΜΙΑ ΜΕΤΑ ΒΑΡΥΤΗΤΟΣ. Ἡ Κατάστασις ἐκ τῆς ἀντιπολιτείας καὶ διαλλαγῆς καὶ τῆς τῶν παίδων εἰσποιήσεως καὶ τῶν ἐξῆς ἔχει ἡθοποιίαν μετὰ βαρύτητος τῆς κατὰ φιλίαν· ἀπὸ τῆς πρώτης μὲν εὐθύς μετὰ τὴν ἀντιπολιτείαν, ὅτι νενίκητο ὁ πλούσιος· καὶ λοιπὸν ὥμην χρήσιμον αὐτὸν εἶναι τῇ πατρίδι, ζηλοῦντα τὸν πένητα, καὶ πίστιν ὥμην εἶναι τούτου τὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν αὐτῷ· ἔχεις δὲ καὶ ἄλλην ἡθοποιίαν παρὰ τοῦ πλουσίου· προσελθὼν γὰρ εἶπεν, ἐσφάλην, ἔγνω ὅτι τῇ πατρίδι πολιτεύεσθαι δεῖ, τοῖς νόμοις πεῖθεσθαι, κοινώσασθαι σοὶ τὰ πάντα βούλομαι. ἐγὼ σοὶ τὸν πλοῦτον, σύ μοι τὸ γένος. ὠφελήσάτω τι τοὺς σοὺς παῖδας ἡμῶν ἢ διαλλαγή· ἔστωσαν ἀμφοτέρων υἱεῖς σοῦ μὲν τῇ φύσει· ἐμοῦ δὲ τῷ νόμῳ· ταῦτ' εἰπὼν ὥχετο. ἀπώλοντο οἱ δύο. αἰτῶ τὸν λειπόμενον μετὰ δὲ ταῦτα ἀποστροφαῖς καὶ αἰτήσεσι τοῦ παιδὸς τέως οὐ χρήσεται. ἄκαιρον γὰρ πρὶν τὸν ἀγῶνα κρατεῖν. ἀλλὰ δέδωκας ἄπαξ, καὶ οὐκ ἔστιν οἷόν τε οἰκεῖν. γνωστέον ὅτι καὶ ἐπὶ ταύτης τῆς ἀντιθέσεως ἐμπεριέχεται καὶ τὸ, ὅτι οὐκ ἔξεστιν αἰτεῖν. ἐμοὶ γάρ εἰσιν οἱ παῖδες τῇ ποιήσει. πᾶσα δὲ ἡ τοιαύτη ἀντίθεσις ἐνστατικοῖς λύεται· καὶ ἀγῶνα ἤττονα μὲν ἐν οἷς ἂν τὸ πάθος ἐπικρατῇ, δέχεται δ' οὖν ὅμως διὰ τὸ τῆς ἀντιθέσεως ἰσχυρὸν καὶ φανερόν· ὡς εἰ μὴ τοιοῦτον εἴη, ὁ ἀγὼν ἐπὶ πλέον γενήσεται, τὰ δὲ περιστατικά ἐστὶν αὐτὰ τὰ ἐπιγενόμενα.

8.330 οἷον οὐκ ἐπὶ τῷ ἀπολέσθαι δέδωκα, οὐχ ἵνα τοιαύτην ἐργάσωμαι κατ' ἐμαυτοῦ συμφορὰν, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΔΕΥΤΕΡΑ ἀντίθεσις· εἰκὸς τινος τῇ φιλίᾳ βασκαίνοντος καὶ διαλῦσαι πειρωμένους ἐπιβεβουλευκέναί. ἮΝ λύσεις μεταλήψει. λέγοντος τοῦ φύσει πατρὸς ὡς φρουρεῖν ἔδει. καὶ οὐκ ἂν τι τοιοῦτον ἔπαθον οἱ παῖδες, ὥσπερ ὄντες παρὰ ἐμοὶ οὐδὲν τοιοῦτον ἔπαθον, οὕτω καὶ παρὰ σοὶ ὄντες ἐσώθησαν ἂν. αἱ τούτων ἀφορμαὶ ἐκ τῆς τοῦ πλουσίου χορηγίας εὐρέθησαν.

φρουρούς παιδαγωγούς ἐπιστῆναι δυνατόν ἦν. ΤΡΙΤΗ ἀντίθεσις· ἀλλὰ φρουρήσω τὸ λειπόμενον. ΛΥΣΟΜΕΝ στοχαστικῶς. ὅτι νῦν οὐκ ἔθ' οἷόν τε γενήσεσθαι φρουράν. ὅτι μὲν γὰρ τοὺς πρώτους οὐκ ἐφρούρησας ὁμολογεῖς· ἀμελήσας δὲ ἐκείνων οὐ δίκαιος εἶ τὸν τρίτον ἔχειν. καὶ ὅτι εἰ τοὺς πρώτους φρουροῦντας ἀλλήλους ἔλαθέ τις, πολλῶ πλεον ὅτε μόνος ἐστὶν ὁ παῖς. ἅπαντα δὲ τὰ ἐπιχειρήματα ἐκ τούτων εὐρήσομεν. ΤΕΤΑΡΤΗ ἀντίθεσις κατὰ ἀντίθεσιν· ὅτι εἰκὸς αὐτὸν παρά σοι ὄντα ἐπιβουλευθῆναι, ταύτην δὲ, ὡς ἔφην, κατὰ ἀναίρεσιν εἷσαγε. διότι καὶ ἀσθενεστέρα δοκεῖ. οὐδὲν γὰρ διαφέρει τῷ πένητι εἰ πάθοι καὶ παρ' αὐτῷ τυγχάνων ὁ παῖς· ὁ γὰρ λόγος ὁ νῦν ὁ περὶ τοῦ δοθῆναι τὸν παῖδά ἐστι, καὶ οὐ περὶ ἐτέρου τινός. ΛΥΣΕΙΣ στοχαστικῶς· εὐλαβηθήσεται πατέρα ὄντα· καὶ ὅτι εἰδῶς ὡς ἡ φύσις ἱκανὸς φρουρὸς, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ δι' ἑμαυτοῦ φρουρήσω, οὐκ ἐπαγόμενος πλούτῳ καὶ περιουσίᾳ, οὐδὲ τρυφῇ, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδενί. γνωστέον δὲ ὅτι ταῦτα πάντα πανταχοῦ κατασκευάζει κακεμφάτως, ὥσπερ εἴρηται ἀκολουθῶς τῷ σκοπῷ.

8.331 ΠΕΜΠΤΗ μετὰ ταύτην ἀντίθεσις· ἀλλ' ἀποστερήσεις πλούτου τὸν παῖδα. Ἡ Λύσις κατὰ ἀντίστασιν· ἀρκεῖ αὐτῷ τὰ παρ' ἐμοί· τουτέστιν εὖνοια πρὸς τὸν δῆμον, καὶ παρ' ἐκείνου αὐτῷ· καὶ ὅτι προτιμότερα ἢ σωτηρία τῶν χρημάτων· καὶ ὅτι οὐδὲν ὄφελος αὐτῷ ἀπολλυμένῳ τῶν χρημάτων. καὶ ὅτι δύναται καὶ παρ' ἐμοί ὄντι δοῦναι χρήματα. ΕΠΙΛΟΓΟΣ ἐπὶ τούτοις ἔσται παθητικὸς περὶ τῶν παίδων τῶν ἀπολωλότων, ὅτι ἐστέρηται. καὶ παραινετικὸς πρὸς τὸν πλούσιον, ὥστε ἐκστῆναι αὐτὸν τοῦ παιδός· κινήσεις δὲ μάλιστα καὶ ἔλεον ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν πενίαν, καὶ τὸ ἀπαραμύθητον προβαλλόμενος· τοῦτο γάρ ἐστι τοῦ ἐπιλόγου μάλιστα τὸ κυριώτατον· χρήσεται δὲ καὶ ἐσχηματισμέναις ἡθοποιΐαις, ὡς ἐπὶ τοῦ πλουσίου· θάρσει, ὦ πλούσιε· οὐ περιεργάζομαι τὸν παῖδα. οὐκ ἐρωτῶ πῶς ἀπέθανον οἱ ἀδελφοί, καὶ τὰ τοιαῦτα. καταλύσεις δὲ τὸν ἐπίλογον οὕτως· λαβὼν ἔχω παρ' ἑμαυτοῦ τὸν υἱόν· ὑπὲρ τῆς φιλίας τοῖς κειμένοις ἀπολογησάμενος, ὡς οὐκ εὐτυχῶς αὐτοῖς ἐσπείσάμην· ἂν συγχωρῇ τὸ δαιμόνιον, ἐπιδώσω τὸν τρίτον τῷ βήματι. Πατὴρ τριῶν παίδων τοὺς δύο τυραννήσαντας ἀνελὼν αἰτεῖ γέρας, φεύγειν τὸν τρίτον. ἀντιλέγει τις. Σκοπὸς οὐκ ἀπολογήσασθαι τῷ πατρί, περιττὸν γὰρ, ἐπειδὴ τυραννοκτόνος γεγένηται, ἀλλὰ βούλεται φυλακὴν γενέσθαι τῷ παιδί· καὶ τυχὸν σκοπὸς ὁ φαινόμενος ἀσφαλίσασθαι πρὸς τὸ μὴ τυραννῆσαι τὸν παῖδα τὸ φεύγειν καθεστηκέναι· εἰ γὰρ καὶ μόνον ἔχων, ἔτι διὰ τῆς φυγῆς ὡς εἶπεῖν καὶ τούτου στερίσκεται. ἀλλὰ πλεον φιλόπολις ἢ εἴπερ φιλόπαις ἐκ τῶν ἔργων φαίνεται. διόπερ οὐχ ὑποθετέον ἕτερον αὐτῷ τινα τὸν σκοπὸν, ἢ τὸν φαινόμενον εἴπερ προείπομεν, συντεινέτω δὲ οὖν αὐτῷ τὰ προοίμια πρὸς τὸ παθαίνεσθαι· τὴν γὰρ αὐτῶν τυραννοκτονιῶν φιλοτιμίαν οἱ τύραννοι παῖδες ὄντες ἐπιθραύουσιν.

8.332 Ἡ Κατάστασις τὴν ἀγωγὴν ἔχει τῶν παίδων ἐπὶ πλεον παρατείνουσιν, καὶ περὶ τοῦτο διατρίβουσιν μάλιστα. ποιήσει γὰρ οὕτως ἐκάτερον· καὶ ὡς χρηστὸς πατὴρ καὶ ὡς ἄμα φιλόπολις. πρὸς τὸ μὴδὲν παρ' αὐτοῦ μοχθηρὰν ἀγωγὴν ἐπιδείκνυσθαι τοὺς παῖδας τετυραννηκότας, ἀλλὰ τύχης εἶναι καὶ βασκανίαν τινὰ δαίμονος τὸν ἐπὶ τυραννίδι τῶν παίδων φόνον. ὅθεν εὐκαιρὸς τις καὶ ἡθοποιΐα γίγνεται μετὰ τὴν τοῦ πρώτου παιδὸς γεγεννημένην ἀναίρεσιν. οἷα τοῖς λειπομένοις προήγγειλεν, ὅπως αὐτοῖς τὸ ξίφος τῆς τυραννοκτονίας ἐδείκνυν· καὶ ὅλως οὐδὲν ἂν παραλείψειας καθιστάμενος, ὃ μὴ διὰ τῆς παιδοφιλίας αὐτὸν καὶ φιλόπολιν ἀποδείκνυσιν· ἀλλήλοις γὰρ ἄμφω συμπλεκόμενα ὁμοῦ καὶ βαρύτερον ποιεῖ λόγον καὶ ἀνύει τὸ σπουδαζόμενον· ἐπειδὴ δὲ ὑποθετέον αὐτὸν καὶ φιλόπαιδα, τὸ γὰρ μὴ τοῦ τρίτου τὴν σφαγὴν διὰ τῆς φυγῆς ταμιεύεσθαι, πρῶτος ἔστω πρὸς τὸν παῖδα καὶ ὑφειμένος τῷ λόγῳ, καὶ τὸ κέρδος τῷ παιδί δεικνύων· οἷον οὐ κατεγνωσμένος ἀπελεύση τῆς πόλεως, ὦ παῖ, νικήσεις διὰ τῆς φυγῆς μετὰ τοῦ πατρὸς τὸν δαίμονα. στήσον ἡμῖν τὰ δυστυχῆ κατορθώματα· ἀλλήλοις τι διὰ τὴν φύσιν χαρισόμεθα. ἐγὼ σοι τὸ μὴ τυράννῳ γενέσθαι διὰ τῆς φυγῆς σύ μοι

τὸ μὴ παιδοκτόνῳ διὰ τῶν αὐτῶν τούτων χαρίζεσθαι δίκαιον. τοιαῦται μὲν αἱ καταστάσεις· αἱ δὲ ἀντιθέσεις εἰσὶ μὲν αἱ αὐταὶ ἐκείνῳ τῷ πλάσματι, ἐν ᾧ πολλῶν ἀπὸ τοῦ γένους τυραννούντων, γράφει τις ἐλαύνεσθαι τὸ γένος· πλὴν ὅσον ἐκεῖ μὲν ἐπὶ τιμωρίαν γράφει τὴν φυγὴν, ἐνταῦθα δὲ οὐ.

8.333 Ἡ τοίνυν πρώτη ἐνταῦθα ἐστίν· ἀλλ' ἄτοπον αἰτεῖς δωρεάν· ἐμπεριέχεται δὲ ταύτῃ τῇ ἀντιθέσει τὸ οὐδὲν αὐτῷ πέπρακται φυγῆς ἄξιον. Ἡ Λύσις κατὰ συνδρομὴν· τὸ συμφέρον ἐν τῇ λύσει προβάλλεται· ὑπὲρ πάντων ὁμοῦ, ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὑπὲρ τοῦ παιδός, ὑπὲρ ἑμαυτοῦ· αὕτη δὲ ἡ δωρεὰ δίδοσθαι πρέπουσα καὶ τῷ νόμῳ χρήσεται, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ δεῖν λαμβάνειν. εἴθ' ὅτι καὶ πατήρ ἐστι, καὶ δίχα τοῦ νόμου τούτου ἐξουσίαν ἔχει. καὶ οὐδὲν ἐκ τῆς φυγῆς βλάβος, μήτε πονηρίας ἐξεληλεγμένης, μήτε ἑτέρου τινὸς ἐγκλήματος· καὶ ὅτι οὐδὲ φεύγειν τοῦτο ἐστίν, ἀλλὰ φυλάξασθαι τῆς τυραννίδος τὸ δέος· τάχα δὲ καὶ μαρτυρία χρηστότητος, ἀτυχίας δὲ τὸ μὴ φεύγειν. Δευτέρα ἀντίθεσις· ἀλλ' εἰκὸς αὐτὸν σωφρονισθῆναι· ἐνθα καὶ εὐμεθόδως καὶ ὑπὲρ τῶν προτέρων ἀπολογήσεται· ὡς οὐδὲ ἐκεῖνοι τοῦτο βεβούληνται. καὶ πίστις τούτου τὸ δεύτερον ἐπιθεῖναι τῇ τυραννίδι, τοῖς τοῦ προτέρου σωφρονισθέντα πάθει. καὶ τοι οὐδὲν ἐστὶ δεινὸν ὃ ὑπερβαίνει θάνατον. ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ καὶ τοῦτο παράλογον, ὁ δεύτερος τέθυται. δῆλον ὅτι πονηρία τύχης ἐστίν, οὐ κακίας ἐπιθυμία τῶν παίδων τὸ ἔγκλημα. ταῦτα οὖν καὶ περὶ τρίτου δέδοικα οὐ καταγινώσκων τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ δεδοικῶς τὴν ἡθοποιίαν τοῦ δαίμονος ἐν ᾧ καὶ ἡθοποιῖα ἀρμόσει σοι ὡς ἐν ἀγῶνι σύντομος. ὅτι διὰ τοῦτο μετὰ τὴν τοῦ πρώτου σφαγὴν οὐδὲν περὶ τῶν λειπομένων τούτων ἡξίωσα. ἐλογισάμην γὰρ κατ' ἑμαυτὸν, ὡς ἀδελφοὶ τὴν φύσιν ἀλλ' οὐ τὴν προαίρεσιν· τοῖς πταίσμασι τὸ λειπόμενον σωφρονήσει τοῦ γένους. ὥστε μὴ μοί τις λεγέτω ταῦτα, οἷα ἀπατηθεὶς ἐδυστύχησα.

8.334 Δεύτερον. ἀλλὰ συγχωρεῖτω τὴν χάριν εἴτε πατέρα δυστυχῆ, εἴτε τυραννοκτόνον ἀτυχέστατον, εἴτα ὃ τι καὶ βούλεται τρίτην τις συμφορὰν, ὑποτέμνοντος πατρὸς ἅμα καὶ πόλεως. Τρίτη ἀντίθεσις· ἄλλως αὐτὸν φυλάξομεν· Αἱ λύσεις καὶ φανεραὶ καὶ σύντομοι ἐρωτῶντος τὸν τρόπον τῆς φυλακῆς. βουλομένῳ μαθεῖν ἀκούειν ἐστίν. καὶ ὅτι ὁμολογήσει τῆς δωρεᾶς μείζονα τῷ τρόπῳ ὑποτιθεμένῳ δι' οὗ καὶ ὁ παῖς μένει, καὶ ἡ πόλις οὐ τυραννηθήσεται. καὶ καθ' ἐκάστην μελετητότερον ποιήσεται τῶν φρουρῶν τὴν ἐξέτασιν· οἷον, τοὺς φρουροῦντας περιστήσομεν. ἀλλὰ ταῦτα μάλιστα ἂν φοβήσῃ, μὴ τῆς τυραννίδος αὐτῷ τοὺς φρουροῦντας ὁ δαίμων δορυφόρους παραστήσει. καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἱστορίας ἀορίστως λέγε· οἷον, ὅτι πολλοὶ φρουρὰς δεξάμενοι ἀορίστως κατέλαβον τὰς ἀκροπόλεις. οὐκοῦν τοῦτο ἐχέγγυον. εἴτα ἐφ' ἕτερον φρουρὰς τρόπον δῆσομεν ἢ καθείρξομεν ἐν οἰκίῃ. ἔπαγε λύσεις σχελιαστικάς· οἷον ἅπαγε τοῦ ῥήματος τοῦτο τῶν πονηρῶν ἐστὶν ἐπιτίμιον, καὶ ἡ φυγὴ αἰρετώτερον· τὸ μὲν γὰρ καὶ πόνον καὶ βάσανον καὶ τὰ τοιαῦτα ἔχει. καθάπερ ἐαλωκῶς ἐπὶ τῷ πονηρῷ τινὶ ἐπὶ τῷ διδόναι τὴν δίκην διὰ παντὸς γενήσεται. τὸ δὲ τῆς φυγῆς ἅπασιν ἐλευθερίαν ἔχει, ἀποδημίαν ἔχει· ἀποδημίαν εἶναι τις τοῦτο νομίσσει. τύχης ἐστὶν ἔργον τοῦτο οὐκ ἀδικήματος. αἰρετώτερον δὲ τὸ παρὰ τῆς τύχης ἀδικεῖν μᾶλλον, ἢ κατὰ γνώμην δοκεῖν πονηρεύεσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. Τετάρτη ἀντίθεσις· ἀλλ' ἂν τυραννήσῃ, δώσει τὴν δίκην. Αἱ λύσεις συγκριτικά· τί αἰρετώτερον τὸ ὑπομεῖναι τὴν πεῖραν, καὶ τὴν δίκην ἀκολουθεῖν, ἢ τὸ ἐκατέραν τὴν ἀρχὴν μὴ γίγνεσθαι; καὶ ὅτι τούτου τὴν πρόνοιαν ἔχει ἡ νῦν αἴτησις τῆς δωρεᾶς· ὁ δὲ λέγων τῇ τυραννίδι ἐπακολουθήσειν τὴν τιμωρίαν, αὐτὴν λέγει τὴν ἀνάγκην, δι' ἣν λαβεῖν τὴν δωρεάν ὀφείλομεν.

8.335 ἐκατέρῃ γὰρ τὸ δεινὸν ἀφόρητον, καὶ τῇ πόλει καὶ τῷ παιδί· τῇ μὲν εἰ τυραννηθήσεται, τῷ δὲ εἰ τὴν ἐπὶ ταύτῃ περιμενεῖ δίκην· εἰ δὲ δὴ προσθεῖη τις, ὃ μὴ τις θεῶν ποιήσῃ, καὶ κατὰ τοῦ πατρὸς γενέσθαι τὴν σφαγὴν, ὅσα δεινὰ, ὅσα ἄτοπα, ἐξὸν πᾶσι χαρίζεσθαι διὰ τῆς δωρεᾶς. Ἐπίλογος πάθος ὁμοίως ἔχει καὶ παραίνεσιν πρὸς τὸν παῖδα, ὅπως ἂν πράως, ὅπως ἂν μὴ

χαλεπὸν εἶναι τὸν παῖδα δοκῇ, ἀναμιμνησκόμενος παιδεύσεως, ἀγωγῆς, γενέσεως, συντόμως ταῦτα ἀναφωνικῶς καὶ ἀπλῶς, ἵνα μὴ τοῖς ἐν τῇ καταστάσει περιπίπτοιμεν φανερώς. καὶ κινήσει καὶ πάθος ἄξιον, καὶ ἰκετεύειν τὸν παῖδα, ἐπιστέλλειν τῷ πατρὶ τὰς ἑαυτοῦ τύχας, τοῦ βίου τὸν τρόπον, καὶ δεήσεις πρὸς αὐτὸν μὴ τοῦ ἀδελφοῦ διηγεῖσθαι τὸν θάνατον, μηδὲ τυραννοκτόνον ὀνομάζειν τὸν φύσαντα. ἀλλ' εἰ δοκεῖ, τὶ καὶ καταψεύδου πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας τοῦ πατρὸς, ὡς χαλεπὸς, ὡς ἀπηνής, ὡς ἀπαραίτητος, ὡς ἐπὶ τοῖς μικροῖς μεγάλας [πρὸς] ὀργὰς τοῖς ἔργοις ἐπιδεικνύμενος, ταύτην λέγε τῆς φυγῆς τὴν πρόφασιν· καὶ ὅτι οὐδὲν τῶν δεόντων ἐπιδείξει· τί μέλλεις, πρὸς ποίαν πόλιν, δοκεῖς, κατὰ νῆσον, κατ' ἥπειρον ποιήσει τὴν φυγὴν ἀνεπαχθεστέραν, ἢ βούλησις, καὶ ὅσα τοιαῦτα. καταλύσεις δὲ οὕτως, ἂν δέ τις γιγνώσκων τὴν δωρεάν, τὴν αἴτησιν, ταύτης τὴν πρόφασιν τῇ φυγῇ προσφερῇ, καὶ τὰς ἐκ τῆς ἐστίας τυραννίδας ἡμῖν, καὶ τὸν τοῦ τυραννοκτόνου γε πῶς ὀνομάζει τὸν πατέρα· μίαν μοι τῶν πάντων καὶ φεύγων ἀπόδος τὴν χάριν, τύχης εἶναι μετὰ τῶν κατορθωμάτων λέγε τῆς ἐστίας τὰ σφάλματα. ΤΩΙ ΕΚ ΠΡΟΣΑΓΓΕΛΙΑΣ ΑΠΟΘΝΗΣΚΟΝΤΙ παρεῖναι τὸν στρατηγὸν, καὶ διδόναι τὸ φάρμακον.

8.336 Ἀποκήρυκτος, στρατηγοῦντος αὐτῷ τοῦ πατρὸς, ἑαυτὸν προσαγγέλλει. Ἐσχηματισμένον τὸ ζήτημα· οὐ γὰρ ἀποθανεῖν, ἀλλ' ἀναληφθῆναι βούλεται φοβῶν τῷ νόμῳ τὸν φύσαντα, καθ' ὃν ὁ πατήρ αὐτὸς ἀναγκάζεται δοῦναι τὸ φάρμακον· ἔχει δὲ ἅμα καὶ ἀπολογίαν λεληθυῖαν ὑπὲρ τῆς ἀποκηρύξεως. δι' ἧς ἀνύει τὸ συναμφοτέρον· καὶ εἰς τὴν τῆς ἀποκηρύξεως μετάνοιαν ἄγει τὸν πατέρα καὶ ἀποτρέπει πολλῶ μᾶλλον δοῦναι τὸ φάρμακον. ὅπου γὰρ, εἰ καὶ ἦν εὐλόγως ἀποκηρυχθεῖς, παρητήσατο ἂν ὁ πατήρ αὐτὸς διδόναι τὸ φάρμακον, πολλῆς πλέον τῆς ἀπολογίας ὑποτροχούσης τὸ ζήτημα, τοῦτο ποιεῖν ἀποτραπήσεται· ἀπεκήρυξε μὲν γὰρ, ἀποθανεῖν δὲ οὐ προήρηται. καὶ γὰρ αὐτὰς ποιοῦνται τὰς ἀποκηρύξεις σωφρονισμοῦ, καὶ οὐχ ἑτέρου τινὸς ἔνεκα· ὁ σκοπὸς τοιοῦτος, ἡ μέθοδος αὕτη· πρὸς τοῦτο τὰ προοίμια. ἐκ τούτων γὰρ τῶν προειρημένων καὶ πρὸς ταῦτα. Ἡ κατάστασις ἀγωγὴν ἔχει τοῦ παιδὸς, φιλοστοργίαν, κηδεμονίαν εἰς ταῦτόν τοῦ πατρὸς, εἰς εὐνοίαν, ὅπως τε τῆς τῶν πονηρῶν κοινωνίας ἐκώλυνεν, οὐ κοινωνοῦντα μὲν, οἷς δὲ πρὸς τὸ εὖ ἔχον ἦγαγε, τούτοις καὶ τὴν ἀρχὴν ὅλως τῆς πρὸς τοιοῦτους συντυχίας ἀπεκώλυνεν· ἐπαινετοὶ ἦμεν ἑκάτεροι ἐν τῇ πόλει· καὶ τὸν μὲν τῆς εὐπαιδευσίας πάντες ἐθαύμαζον· ἐμὲ δὲ τῆς τοῦ πατρὸς εὐνοίας εὐδαιμόνιζεν ἕκαστος· ἐντεῦθεν διέβαλλόν με πρὸς τὸν πατέρα τινὲς χρηστὸν ὄντα, συνήρπασαν τὸν πατέρα· οὗτος ἀνέγνω τὸν νόμον ἐμοῦ σιωπῶντος, καὶ πάντα ἀνεχομένου ποιεῖν, καὶ καρτεροῦντος ὅσα ἂν ὁ δαίμων καὶ ὁ πατήρ βούλεται.

8.337 ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ ζῆν ἐμοὶ καλὸν τὴν τῶν ἀποκηρύκτων προσηγορίαν ἀτυχῆσαντι, καὶ τοῦ πατρὸς πρὸς ὀλίγον κεχωρισμένῳ· στρατηγεῖ δὲ ὁ πατήρ, καὶ νόμος ἐστὶ τῆς πολιτείας ἡμῶν ἄξιος, ὅπερ ἐστὶ τῷ παιδί κεφάλαιον προηγούμενον, ὁ τοῖς δυστυχούσιν ἐπικουρῶν. οὐ γὰρ ἐστὶν ἀποθνήσκειν ἐθέλειν μὴ δυστυχῆσαντα· κελεύει δὲ οὗτος ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τὸν ἀποθανεῖν προηρημένον λαμβάνειν τὸ κώνειον. τούτου ἔνεκα ἑμαυτὸν προσαγγέλλω· ὁ στρατηγὸς πεισθήτω τῷ νόμῳ, διδότης κατὰ τοῦτον τὸ φάρμακον. Πρώτη ἀντίθεσις, ἀλλ' οὐ τοῖς ἀποκηρύκτοις τοῦτο ὁ νόμος δίδωσιν. Λύσεις κατ' ἔνστασιν· καὶ τούτοις μάλιστα καὶ αὐξήσει τὴν ἀποκήρυξιν, ὡς πάντων δεινότερον· καὶ συλλογιεῖται ἐκ τοῦ νόμου· ὅτι μάλιστα αὐτῶν δίδωσι τὴν προσαγγελίαν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα. Δευτέρα ἀντίθεσις· πολλοὶ καὶ ἄλλοι ἀπεκηρύχθησαν. Ἡ λύσις τῇ διαφορᾷ· οἱ μὲν κατεγνωκότες καὶ ἔχοντες εἰδέναι τῆς ἀποκηρύξεως τὴν πρόφασιν, καὶ ἐλπίζοντες εἰ σωφρονίσειεν, ἀναληφθῆσεσθαι· ἐγὼ δὲ ἐπ' οὐδενὶ ἐγκλήματι, ἀλλ' ἐπὶ βουλήσει πατρός· ἔπειτα ὅτι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξῆς εἰ ἐβούλοντο προσαγγέλλειν ἑαυτούς· νῦν δὲ τυχὸν εἶχον παραμυθίαν τῶν ἀτυχημάτων· δι' ἣν τὸ ζῆν αὐτοῖς αἰρετὸν ἴσως ἐτύγχανεν, ἐμοὶ δὲ ἀφόρητον τὸ γιγνόμενον· ὥσπερ οὖν οὐδεὶς ἐκείνους ἐπὶ τὴν

προσαγγελίαν ἰέναι κατηνάγκαζεν, οὕτως οὐδὲ ἐμὲ κωλύειν βουλόμενον εὐλογον· καὶ ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ νόμου, ὅτι τῷ προαιρουμένῳ δίδωσι τὴν ἄδειαν· οὐκ εἰμί τις πρότερος, ἀνέγνω τὸν νόμον τὰ αὐτὰ παθὼν ἤδη, καὶ τὸν τοῖς ἴσοις περιπεπτωκότα κεκώλυκεν· κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν νόμον ἢ πάντας ἔδει τοὺς ἀφισταμένους τὰ ἴσα ἀπόλλυσθαι, ἢ οὐδένα ὅλως· ἀλλ' ἄτοπον· πολύτροπος γὰρ οὖσα τῶν ἀνθρώπων ἡ φύσις τοὺς μὲν εὐχερῶς ἔχει τὰ δεινὰ δυναμένους ὑφίστασθαι, τοὺς δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς κουφοτέροις ἀπαγορεύοντας· διόπερ οὐ πρὸς ἐτέρους ὁ νόμος ἀπεῖδεν, ἀλλὰ τῷ βουλομένῳ τῆς τελευτῆς παρέχει τὴν ἄδειαν· ἐπάξεις δὲ καὶ παραδείγματα.

8.338 οἶον εἴ τις ἡρίστευσεν, ἐπὶ πολλοῖς ἄλλοις προτέροις ἀριστεύμασιν, εἴτα αἰτοίῃ τὴν δωρεάν· ἄρα τὴν αὐτὴν τῷ προτέρῳ λήψεται, ἢ ἢν ἔχειν αὐτῷ καὶ συμφέρον νομίσειεν; καὶ ἐν ἄλλοις οἶον τῶν ἀνδροφόνων οἱ μὲν ἀειφυγία, οἱ δὲ δημεύσει, οἱ δὲ θανάτῳ ἐζημιώθησαν· καὶ οὐ πάντες τὴν αὐτὴν ὑπέσχον δίκην· τὸ δὲ πρότερον παράδειγμα δοκεῖ μὴ ἕτερον εἶναι πρὸς τὸ ὑποκείμενον· διότι ἐπὶ κατορθώσαντι εἴληπται· τὸ δὲ προκείμενον θανάτου ἔχει τὴν ζήτησιν. ΤΡΙτὴ ἀντίθεσις· ἀλλὰ σωφρονισμοῦ σου ἔνεκεν ἀπεκήρυξα. Αἱ λύσεις μεταληπτικά· ποίου σωφρονισμοῦ, καὶ ἐπὶ ποίοις ἀδικήμασιν, ἢ ποίων ἐγκλημάτων, ἢ ὅτι ἐξῆν ἐτέρως πληγαῖς, ἀπειλαῖς, καὶ ὅτι αὐτὴν τὴν ἀποκήρυξιν ἢν ἀνελεῖν, καὶ ὅτι χρόνου παρελθόντος οὐκ ἐπεκλάσθη πρὸς τὴν ἀτυχίαν, καὶ ἵνα τῷ πατρὶ χαρίσωμαι κρείττω σωφρονισμοῦ τὰ ἐμὰ ἁμαρτήματα· οὐ γὰρ ἂν εἰς τοῦτο ἦλθεν ὁ πατήρ, εἰ μὴ τηλικαῦτα ἔγνω τυγχάνοντα. ΤΕτάρτη ἀντίθεσις· ἀλλ' εἰκὸς ἀναλαβεῖν. Αἱ λύσεις, οὐκ ἂν ἔλοιτο εὐμετάβολός τις καὶ εὐχερὴς εἶναι δόξα νῦν ἀποκηρύττων, ἀναλαμβάνων ὕστερον. εἰ δ' ἄρα καὶ ἔλοιτο, ἐμοὶ καὶ τῆς ἀναλήψεως ὁ θάνατος αἰρετώτερος· οὐ γὰρ δυνατόν τὴν τῆς ἀποκηρύξεως ἀνελεῖν ἀδοξίαν καὶ μνήμην· οὐδὲ ἐὰν εἰσποιεῖται πάλιν τῷ γένει τὰ ὀνειδῆ ἀφόρητα, ἃ πρὸς ἀπάντων ἀκούειν ἐστίν· ἀποκήρυκτος ἐξ ἐλέου πατρὸς ἀναληφθεὶς· πρὸς δὲ τούτοις ἔτι καὶ πάλιν οἱ διαβάλλοντες, οἱ φθονοῦντες, πάλιν παροξύνουσιν αὐτὸν, καὶ πάλιν ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἴσως ἀποκήρυξιν ἐλεύσεται ἔχων τὴν ἐξουσίαν· ὅπου γὰρ τὸ πρῶτον ἐτόλμησεν, δῆλον ὡς καὶ τὸ δεύτερον εὐχερέστερον τολμήσειεν ἄν· ὁ αἰρετώτερος θάνατος, ἐφ' ὃν ἐλήλυθα· δότω οὖν τὸ φάρμακον· περὶ τούτου προσελήλυθα, οὐ περὶ ἀναλήψεως· μηδεὶς λυπεῖτω τὸν πατέρα, μηδὲ ἀνάγκη ποιεῖτω τὴν ἀνάληψιν· ἀποκηρύκτου πατὴρ ἀκήκοεν.

8.339 ὀνομαζέσθω καὶ τοῦ προσαγγείλαντος. ΠΕμπτη ἀντίθεσις· οὐ τοῖς πατράσι κελεύει δοῦναι τὸ φάρμακον. Αἱ λύσεις ὀριστικά· ἢ οὐκ εἰμί παῖς ἀποκήρυκτος ὢν; καὶ τοῖς τοῦ ὅρου παῖσι, τελευταῖον δὲ φυλάξει ὁ νῦν νόμος μετὰ τὸ πρῶτον. καὶ ὅτι ὁ νόμος οὐ πρὸς ἐν διώρισεν, τίνι δοτέον, καὶ τίνι μὴ· εἰ μὲν γὰρ ἔτι παῖς ὢν προσήειν, καλῶς ἐλέγετο ταῦτα· ἐπειδὴ δὲ ἀποκήρυκτός εἰμι καὶ ξένος τοῦ στρατηγοῦ, οὐ προσηκόντως λέγεται· καὶ ὅτι παραβῆναι τὸν νόμον ἄτοπον. ΕΠίλογος παθητικός· δὸς τὸ φάρμακον, μὴ μέλλε· ἐγὼ δὲ καὶ ἐν προσώπῳ σου καὶ ὀρῶντος ἐμφορηθήσομαι τοῦ φαρμάκου, καὶ ἀντιλήψομαι· χάρισάι μοι τοῦτο τελευτήσαντι· σπεῖσαί μου διὰ τοῦ θανάτου μέσου διάστειλον, τὰ νομιζόμενα ποιήσον, μηδαμοῦ καλῶν τὸν ἀποκήρυκτον· ἀπολογήσομαί σοι καὶ τοῖς ἅπασιν διὰ τῆς τελευτῆς ἐλεηθήσομαι· ἂν δέ τις λέγῃ, σὺ δέδωκας τὸ φάρμακον, λέγε τὸν νόμον· μὴ λυπηθῇς ἐπὶ τῷ πάθει. γνωστόν δὲ ὅτι μικρὸς ἐστὶ καὶ ἄπειρος ὁ ἐπίλογος. Πλούσιος ἀριστεύσας ἤτησε πένητος θυγατέρα πρὸς γάμον· ἔλαβεν ἀνήρτησεν ἑαυτὴν ἢ κόρη, τὴν ἑτέραν αἰτεῖ· ἀντιλέγει ὁ πένης. Δῆλός ἐστιν ὁ σκοπός· οὔτε γὰρ δοῦναι βούλεται, καὶ ὀνειδίσαι τῷ δήμῳ διὰ τὴν προτέραν. τὸ δὲ εἶδος τοῦ λόγου παθητικώτερον διὰ τὴν τῆς θυγατρὸς ἀπώλειαν.

8.340 καὶ πολλῶν πλέον, ὅσω καὶ σφόδρα μισῆσαι τὸν τοῦ πατρὸς ἐχθρὸν διὰ τοῦ ἑαυτὴν ἀναρτῆσαι ἐπιδείκνυσιν· μετέχει δὲ τι καὶ ἀγῶνος τῷ κατασκευάζειν, ὡς εἴληφε τὴν δωρεάν ὁ πλούσιος. τὴν δὲ νῦν αἵτησιν καὶ διὰ τούτου, καὶ διὰ τοῦ προγεγενημένου πάθους ἀνατρέψαι πειράσεται· ὁ μὲν οὖν σκοπὸς καὶ τὸ εἶδος τοιοῦτόν ἐστι. ΤΑ προοίμια παθητικώτερα· ἐκ τούτων γὰρ καὶ

πρὸς ταῦτα ἡ κατάστασις, ἡ ἔχθρα, ἡ πολιτεία· τῶν δύο ἡ ἀριστεία καθαιρουμένη· ἐπὶ τούτοις ἡ αἵτησις, ἦν ἀφηγούμενος καὶ πλήξεις τὸν δῆμον βαρύτερον· τοῦτο δὲ οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸς τὰ νῦν αὐτῷ κατ' ἀπόρρητόν τινα χρησιμεύει μέθοδον· οἱ γὰρ γνόντες ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας ἐξήμαρτον καὶ φθόνου παραίτιοι τῷ δοῦναι γεγονάσιν· εἰς ταῦτό καὶ δεύτερον ὄνειδος ἐμπεσεῖν παραιτήσονται· ἐξῆς μετὰ τὴν κατάστασιν ὁ πένης ἔξει διπλοῦν προηγούμενον. ἔν μὲν ὡς ἔλαβεν· ἕτερον δὲ, ὅτι κύριος ὁ πατὴρ τοῦ δοῦναι καὶ μὴ ὁ κατασκευάσει αὐτὸν κατατιώμενος, καὶ ποιῶν τὸν λόγον βαρύτερον, ὅτι μὴ καὶ ἐπὶ τῆς προτέρας ἀντεῖπεν. ἐδίδου γὰρ αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν ἡ φύσις· εἰ μὲν γὰρ ἦται ἔκδοτον πρὸς θάνατον ὁ δῆμος τὴν κόρην τοῦ δοῦναι καὶ μὴ· ἐπειδὴ δὲ πρὸς γάμον, κύριος ὁ πατὴρ τοῦ δοῦναι καὶ μὴ· οὐ ῥητέον δὲ ταῦτα· ἀλλὰ τούτῳ ἀκολουθοῦντα γράφειν τὸ προηγούμενον· παράδειγμα γὰρ ἐστὶ τοῦ πῶς κύριος ὁ πατήρ. Πρώτη ἀντίθεσις· ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμην τῇ δωρεᾷ. Ἡ Λύσις· ὅτι πεπλήρωται ὁ νόμος καὶ εἴληφε τὴν δωρεάν· καὶ ἀναγνώσεται τὸν νόμον τὸν κελεύοντα λαμβάνειν μίαν, οὐ πλείους δωρεάς· τοῖς τοῦ ὅρου λόγοις ἐξῆς πᾶσιν ὥσπερ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ὀρωμένον τοῦ πένητος ἐκ τῶν γεγονότων· λέγω δὲ τῆς ἐκκλησίας, τῆς δόσεως, τοῦ ψηφίσασθαι τὸν δῆμον, τοῦ ἀποστερῆσαι τοῦ πατρὸς, τοῦ παρ' ἑαυτῷ λαβεῖν, τοῦ ἀναρτῆσαι ἑαυτὴν τὴν κόρην.

8.341 ἐκ τούτων κατασκευάσεις τὰ ὀρικά πάντα· ἡ γὰρ λύσις ὥσπερ ἔκποθεν ὀρική. ΔΕΥτέρα ἀντίθεσις μεταστατική· αὐτὴ ἑαυτῇ τοῦ πάθους αἰτία. Ἡ Λύσις ὁμοίως μεταστατική· σὺ παρέσχες τοῦ θανάτου τὴν ἐπιθυμίαν γάμον ποιήσας ἐξ ἐπιτάγματος· καὶ ταῦτα συμβαίνοντα τῷ σῶ τρόπῳ· τί γὰρ πένης καὶ πλούσιος· καὶ τὴν ἔχθραν παρίημι, ἢ τις ἐφόβει τὴν παῖδα καὶ ὄνειδος οὐκ ὀλίγον ἐκ τῆς κοινωνίας παρίστη τῷ παιδί, ἔκδοσιν νομιζούσῃ καὶ εἰς γάμον τὸ γιγνόμενον πρὸς ἄμυναν ἔχειν πατρώας πολιτείας ἐνόμιζεν, οὐ πρὸς βίου κοινωνίαν· καίτοι γε εἰ μὴ ἔχθρα ἦν, οὐδ' οὕτως ἐκτὸς ὑποψίας ἦν τὸ πραττόμενον· τὸ γὰρ ἄνισον τῆς τύχης πονηρὰν ἐκίνει τὴν ὑπόνοιαν· ὅτε δὲ καὶ καθ' ἑαυτὸ μόνον ἀφόρητον ἂν τοῖς σωφρονοῦσι τὸ τοιοῦτον δοκῇ, πῶς ταῖς σώφροσιν, ὅταν ἔχθρα προσῇ, τὰ τῆς συνοικίας οὐχὶ καὶ θανάτου βαρύτερα; εἴτα ὅτι ἐκ τῶν φθασάντων δῆλον ὡς δι' αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἀγχόνην ἢ τὸν βρόχον ἐλήλυθε· τί γὰρ μὴ πρὸ τούτου ἑαυτὴν ἀνήρτησε; τί δὲ μὴ ἐπεθύμει θανάτου; ἀλλ' ἔμεινεν ἐν λιτότητι πενίαν ἀγαπῶσα καὶ βίον· ἔμεινεν ἂν καὶ νῦν κάμοι σωζομένη καὶ τοῖς αὐτοῖς ἦθεσι διοικουμένη καὶ τρόποις, εἰ μὴ τὰ τῆς αἰτήσεως τὴν αἰσχύνην προὔξεναι ὥσπερ οὖν σοῦ μὴ αἰτήσαντος περιῇν ἂν ἐμοὶ καὶ ἐσώζετο, οὕτως ἐπειδὴ διὰ τὴν αἵτησιν ἑαυτὴν ἀνήρτησεν, ὁ τὴν αἵτησιν ποιησάμενος καὶ τῆς ἀπωλείας αἴτιος. εἴτα ἐξῆς· τίς γὰρ ἐρᾷ θανάτου, τίς δὲ ἀπροφασίστως ἐπὶ τοῦτον ἔρχεται, τίς μεγάλου τινὸς ὄντος κακοῦ ἀπαλλαγῆναι τοῦ βίου προήρηται; καὶ ὅσα τοιαῦτα. οἶον, ὅτι καὶ ἐκ τούτων δὲ δῆλον, ὡς οὐκ αἰτεῖν σοι μέτεστι τὴν δευτέραν· ἡμύνω τὸν ἐχθρόν· διείλου πρὸς ἐμὲ τὸ γένος.

8.342 πάντων πανηγυρισάντων, ἐν θυσίαις ὄντων, καὶ προσόδων γιγνομένων τοῖς θεοῖς μόνον εἶδες θρηνοῦντα τὸν πένητα, μόνον τὴν σὴν δωρεὰν ὀδυρόμενον. πῶς αἰτεῖς καὶ δευτέραν, ὑπὲρ ἑνὸς τροπαίου δύο δωρεάς, ὑπὲρ εὐημερίας τινὸς ἐκ μιᾶς αἰτίας διττὰς κόρας ἐκδότους αἰτεῖς· μὴ πρὸς τοῦ τροπαίου, πλούσιε, φύλαξον ἀριστεύσας τοὺς νόμους, ἰσαρίθμους ταῖς νίκαις τὰς δωρεάς οἴομενος, τροπαίῳ καὶ δεύτερον, καὶ λαμπρὸς ἐπανέλθης ἀπὸ τῆς τάξεως· αἶτει τότε δευτέραν, μηδὲν τότε τῶν πενήτων τὰς ἐστίας περιεργαζόμενος, τότε προσιών τῷ δήμῳ δέχου χάριν ἀδάκρυτον· πλουσίου τινὸς ἀριστεύως ζητεῖ παρθένον, αἶτει καὶ κήρυγμα, δέχου στεφάνους, σιτήσεως ἀτέλειαν. αἶτει πρεπούσας τιμὰς τοῖς κατορθώμασιν· παράδος σου καὶ γραφῇ τὸ κατόρθωμα. ποίει τοὺς πολεμίους ὡς ἦσαν τοῖς ἔργοις μαχόμενοι. δεῖξον καὶ τὴν πόλιν ἐξιοῦσαν μετὰ τῶν ὀπλων καὶ τρέχουσιν καὶ σαυτὸν μετὰ ξίφους τὸν πλούσιον. ποιεῖτω σε πανταχοῦ τοῖς χρώμασιν ὁ ζωγράφος φαινόμενον, νῦν μὲν ἐξορμῶντα τῆς φάλαγγος, νῦν δὲ

κατὰ τῶν πολεμίων χορεύοντα, ἀπιστούμενον ὑπὸ τῶν ὁρώντων ποτέροις μάχη, ποτέροις συναγωνίζη κατὰ τὸν πόλεμον. ἀλλὰ τί μοι ταῦτα; νῦν αὐτὸς ὑποθήσῃ τῷ ζωγράφῳ τὴν τῶν κατορθωμάτων ὑπόθεσιν ἀκριβέστερον· ἐμὲ δὲ μὴ βιάζου πρὸς δευτέραν τὴν συμφορὰν· ἔασον ἀπελθεῖν με τῆς ἐκκλησίας. τὴν μὲν, ἵνα θρηνήσω κειμένην. τὴν δὲ, ἵνα φυλάξω καὶ ζῶσαν ἐπὶ τῆς ἐστίας, εἰ ἔτι καταλάβω μετὰ τὴν αἴτησιν· ὡς δέδοικά γε μὴ μελλόντων ἡμῶν, ᾧ πολῖται, καὶ βουλευομένων ἔτι, ὑποπτεύσῃ μὲν ἡ παῖς ἡ λειπομένη τῇ προτέρᾳ τὰ παραπλήσια.

8.343 φθάσῃ δὲ τὴν ἐκκλησίαν ἑαυτὴν διαχρησαμένη, καὶ μηδὲν μοι πρὸς παραμυθίαν ἔτι τῶν πρώην ὑπολειφθῆναι. αἰτῶ χάριν ὑμᾶς καὶ αὐτὸς, ᾧ πολῖται, οὐχ οἷαν ἤτησεν ἀριστεύσας τις πλούσιος· ἀλλ' οἷαν ἂν πένης τυχὸν πρὸς παραμυθίαν λαβεῖν ἄξιος εἴη. τιμήσατέ μου τὴν πολιτείαν ἀτυχήσασαν· δότε μοι κοινωνὸν τοῦ πάθους· ἥρας ἐκείνης, ᾧ πλούσιε; ἔασον ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς τυχεῖν τῶν νομιζομένων κειμένην· ἀλλήλοις ἐπὶ τοῦ τάφου συγκλαύσωμεν· ἐκείνη μὲν τὴν ἐμὴν πολιτείαν, ἐγὼ δὲ τῆς ἀπελθούσης τὸν θάνατον. ταύτην ὑπὲρ τῶν νόμων, ταύτην ὑπὲρ ψηφισμάτων, ὑπὲρ δημηγοριῶν καὶ πόνων πολλῶν, ὧν ὑπέστην ἐπὶ τοῦ βήματος, χαρίσασθέ μοι τὴν ἄδειαν. μηδὲν παρ' ἡμῶν ἐπιζήτει περαιτέρω, πλούσιε· δίδωμί σοι κἀγὼ μετὰ τὸν δῆμον ἐκ τῆς ἑμαυτοῦ προαιρέσεως, εἰ δοκεῖ, καὶ δευτέραν δωρεάν· οἰκῆσω μετὰ τῆς θυγατρὸς τὸν τάφον. θάρσει σιωπήσω λοιπὸν σιωπὴν μακράν· οὐκ ἔτι μετὰ ταῦτα πολιτεύσομαι· ἐν δὲ τῇ θεωρίᾳ ἐπισημήνασθαι δεῖ, ὅτι περιττὸν τὸ τιθέναι· φυλάξω τὴν ἐτέραν. οὔσης τῆς ζητήσεως περὶ τοῦ εἰ δεῖ δοθῆναι· εἰ μὴ γὰρ ἐπαγγελλομένου τοῦ δῆμον ἐκώλυνεν, εἰκότως ἂν ἔπιπτεν ἡ τοιαύτη ζήτησις· ἐπεὶ δὲ οὐδὲ αἰτεῖν συγχωρῇ, δῆλον ὡς ἰσχυριζόμενος, τὸ μὴ μετεῖναι δευτέρας αὐτῷ δωρεᾶς· πῶς οὐ περιττὸν παντὶ τῷ καταφαίνεται τὸ περὶ ταύτης λέγειν. ΤΗΝ ΕΙΣΕΛΘΟΥΣΑΝ ΕΙΣ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΓΥΝΑΙΚΑ ἔδει κολάζεσθαι· καὶ ἐξεῖναι καὶ μητρᾶσιν ἀκρίτους ἀναιρεῖν τοὺς παῖδας.

8.344 Πορνεύοντα τὸν υἱὸν ἐδίωκεν ἡ μήτηρ ἀναιρήσουσα· ὁ παῖς ἔφθη καταφυγὼν εἰς τὸ γυμνάσιον. συνεισελθοῦσα ἡ μήτηρ, διεχρήσατο αὐτὸν ἐν τῷ γυμνασίῳ, καὶ ὑπάγεται νόμῳ. Ταραχθεῖη μὲν ἂν τις ὡς ἀντινομίας οὔσης τοῦ πλάσματος, διὰ τὴν ἐν αὐτῷ τῶν νόμων ἐναντιότητα. ὅσοι δὲ ἀκριβέστερον καὶ μετὰ τέχνης κατανοεῖν τὰ τοιαῦτα παιδεύονται, ῥητὸν εἶναι καὶ διάνοιαν χαρακτηριοῦσιν αὐτό· οὐ γὰρ περὶ ἐνὸς πράγματος ἀμφοτέρω τοὺς νόμους προβάλλονται, ὅπερ ἐπὶ τῆς ἀντινομίας ἔθος ὄρᾱν, ἀλλ' εἰς τὴν τοῦ δοκεῖν καὶ μὴ παρανενομηκέναι πίστιν, τὰ ἐξῆς ἡ μήτηρ προβάλλεται· λέγω δὲ τὴν τοῦ νόμου διάνοιαν· οἷον, εἰς ἐληλύθας εἰς τὸ γυμνάσιον οὐκ ἐξόν. ὁ νόμος τὴν ἀπροφασίστως εἰσιούσαν, τὴν ἐπὶ τῇ κατασκοπῇ τῶν γιγνομένων λέγει. καὶ εἰς τούτου κατασκευὴν τὸ ὅτι ἐξῆν μοι διαχρήσασθαι τίθησι, καὶ τὰ ἐξῆς γνωστέον δὲ, ὅτι πᾶν ῥητὸν καὶ διάνοια μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου πρότασιν καὶ τὴν διάνοιαν, ἥ τις τοῦτο λύει, κατὰ μίαν τῶν δικαιολογικῶν στάσεων τὴν ἐμπίπτουσαν διαιρεῖται. ὥσπερ καὶ ἐπὶ τούτου τοῦ πλάσματος μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου πρότασιν, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς διανοίας λύσιν. Ἡ ΕΜπίπτουσα στάσις ἐστὶν ἀντιληπτική· ἐξεῖναι γὰρ ἀναιρεῖν ἡ μήτηρ φησί. κατὰ ταύτην οὖν ἡ διαίρεσις· καὶ ἔστιν ὡς ἐν ὑποδείγματι τρόπῳ, τοιάδε τις τοῦ πλάσματος ἡ τομή. Πρώτη ἀντίθεσις ἡ ἀπὸ τοῦ νόμου. εἰς ἡλθες παρὰ τὸν νόμον εἰς τὸ γυμνάσιον. Λύσις τοῦ ῥήτου ἡ διάνοια. εἰσιέναι κωλύει τοῖς ἐπὶ περιεργίᾳ τὰς ἀπλῶς εἰσιούσας, τὰς ἐπὶ κατασκοπῇ, οὐχὶ τὰς διὰ χρεῖαν· ὅπερ ἐμοὶ συμβέβηκε· τιμωρήσασθαι δέον ἐταιροῦντα παῖδα, ὡς ἐφίησιν, ὅπερ ἐγὼ πεποίηκα.

8.345 μέχρι τούτου ἐστὶν ἡ νομικὴ ζήτησις· ἐξῆς γὰρ εἰς τὴν τῆς διανοίας ταύτης κατασκευὴν ἡ μήτηρ τίθησι τὴν ἐμπίπτουσαν στάσιν, ὡς ἐνταῦθα τὴν ἀντίληψιν· ἐρεῖ γὰρ, ἐξῆν μοι ἀναιρεῖν κατὰ τὸν νόμον· εἴτα κατασκευάζων τὴν ἀντίληψιν ἅμα καὶ τὴν λύσιν πλατύνεις, καὶ τὴν διάνοιαν ἰσχυροτέραν ποιεῖς, οὐδὲν μὲν ἔτι τῆς διανοίας προσεπτόμενος. διὰ δὲ τῆς ἀντιλήψεως, ὅτι τὸν νόμον τὸν προβαλλόμενον οὐ παραβέβηκεν, δικαστὴς ἅμα συμπείθεται. ΜΕτὰ τοίνυν τὴν ἀπὸ τῆς ἀντιλήψεως ἐργασίαν θετέον ἀντίθεσιν μεταληπτικήν· ἔδει ἄλλως τιμωρήσασθαι. ἮΝ

λύσεις τῷ χρώματι, ὃ ἐστὶν ἀντέγκλημα. εἴτα ἐπισυνάψεις τῷ ἀντεγκλήματι Ἑτέραν ἀντίθεσιν, τὴν ὅτι οὐκ ἐνταῦθα ἔδει. Ἦν λύσεις τῇ συγγνώμῃ λέγων, ὅτι θυμῷ ἐπεισελθοῦσα ἔλαθεν ἐκ τῆς διώξεως. Μετὰ ταῦτα θήσεις τοὺς ἐπιλόγους, ἐρεῖς, ἔχοντας γενναιότητα τῆς μητρὸς καὶ σωφροσύνην πολλήν, καὶ ὅλως ἀνδρεῖον τὸ φρόνημα, πανταχοῦ ταύτης ὑποστήσασθαι δεῖ. Ἀριστεὺς ἀπὸ πολέμου ἐπανελθὼν εὗρε τὴν πόλιν λοιμώττουσαν· νόμος ἐντὸς ἡμερῶν τριάκοντα τὸν ἀριστεὰ λαμβάνειν τὸ γέρας παυσαμένου τοῦ λοιμοῦ μετὰ τὴν προθεσμίαν αἰτεῖ τὴν δωρεὰν ὁ ἀριστεύς. Ἔλεος τὸν ἀριστεὰ καὶ λαμπρὰ τύχη μερίζεται, καὶ τὰ μὲν ἔξω ζηλωτὸς τοῖς κατορθώμασι· ταῖς δὲ λοιμοῦ συμφοραῖς τὴν πομπεῖαν ἀφήρηται. τὸ γὰρ ἅμα τῷ τροπαίῳ συμπεπτωκέναι τῶν ἀναγκαίων τὴν ἔνδειαν, καὶ μέχρι τῆς προθεσμίας τῆς κατὰ τὸν νόμον ἐπικεῖσθαι τῇ πόλει, καὶ τὴν χάριν τῆς νίκης ἀμβλυτέραν ἐργάζεται· καί τι καὶ πρὸς εὐσέβειαν καθέστηκεν ὑποπτον· ὥσπερ ἐπιτηδευτοῦ δαιμονίου τὸν λοιμὸν τῆς τιμῆς ἐπιθέντος ἐμπόδιον· ὅθεν αὐτῷ τις καὶ ἀντίθεσις κινήθησεται· ὡς δέος μὴ τῷ δαιμονίῳ κινήσωμεν ἀγανάκτησιν, τιμῶντες ὃν τιμᾶσθαι τῇ συμφορᾷ κεκώλυκεν· βαρυνόμενος οὖν πάθει καὶ νόμῳ ἐπιεικῆς μὲν ἔσται πρὸς τὴν αἴτησιν.

8.346 τοιοῦτον γὰρ αὐτὸν ἢ λύσις τῆς ὑποτρεχούσης ὑποψίας καθίστησι. Δημοσθενικῇ δὲ τῇ μεταχειρίσει χρώμενος εἰς τοῦναντίον ὑποστήσει τὴν ὑπονοουμένην καθ' ἑαυτοῦ τῆς τύχης ἐπήρειαν, καὶ καθάπερ ἐκεῖνος τύχης πεποιημένος διαίρεσιν ἰδίας καὶ κοινῆς ἔσχεν ἐν τῷ περὶ στεφάνου εὐνοίας χορηγίας τὸ ἐγκλημα, οὕτω δὲ καὶ ὁ νῦν μελετώμενος δράσει ταῦτο διπλῇ τῆς πατρίδος εὐεργέτην αὐτὸν μεθόδῳ δεικνὺς καὶ τοὺς ἔξω πολεμίους κεκρατηκότα τοῖς ὅπλοις, καὶ τὴν κοινὴν τύχην ἰδίῳις τοῖς πόνοις ἐπανορθούμενον προνοίᾳ τῇ κρείττονι, ἣν τοῖς θεοῖς διηκονήσατο. Δημοσθενικῶς δὲ καὶ τοῦτο θεώρημα, ἥδη δὲ καὶ εἰ βούλει καὶ Ἀριστείδειον· ὁ μὲν γὰρ ἐν τοῖς περὶ Θηβαίων, ὁ δὲ ἐν τῷ περὶ τεσσάρων αὐτῷ κατεχρήσατο, διακόνους γεγενῆσθαι τοὺς ἄνδρας εἰπὼν εἰς τὰ καλὰ τοῖς κρείττοσι· ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἐν συντόμῳ λελέχθω τοῦ πλάσματος. ἢ δὲ λέξις ἔστω, καθάπερ προεῖρηται, ἐπιεικοὺς μὲν καὶ συναλγοῦντος τοῖς πρότερον· προϊόντος δὲ ἡδομένου καὶ μετρίως, εἴπου καιρὸς ἐμπίπτει, πομπεύοντος.

8.347 ΤΟ πρῶτον προοίμιον ἐκ περιχαρίας. χάρις μὲν, ὧς ἄνδρες πολῖται, τοῖς κρείττοσιν, οἳ καὶ τροπαίῳ δυσφοροῦσαν ἐπὶ τῷ λοιμῷ τὴν πόλιν παρεμυθήσαντο, καὶ καιρὸν εὐγνώμοσύνης παρέσχοντο τὸ δεινὸν ἰασάμενοι· ἐκκλησίᾳ γοῦν, ὡς ὁρᾶτε, καὶ βουλευτήριον καὶ δῆμος μανθάνων ἀριστεύς προθυμίαν ἅμα καὶ τρόπαιον· ἵνα μὴ τοῦ πολέμου λάθῃ τὰ διηγήματα καὶ τῆς πατρίδος εὐγνώμων τρόπος κηρύττοιο. εἴτα ἡ κατασκευὴ· ἐπειδὴ δὲ εἰσὶ τινες καὶ τοῦ λοιμοῦ καὶ τοῦ πολέμου τῆς βασκανίας δεινότεροι, καὶ τὸν δῆμον ἀγνωμονεῖν βιάζονται, συλλαβὰς μόνον ἀναγινώσκοντες, τὴν δὲ τοῦ νόμου σιωπῶντες προαίρεσιν, ἥκω μὴ συγχωρῆς ἀπατάσθαι τὴν πόλιν. εἰ γὰρ ἄτοπον ἀνδρεῖα τοὺς πολεμίους καὶ κινδύνους ἐλέγξαντα παριδεῖν ἀναξίους ὀφθῆναι τοῦ κατορθώματος· ὃ παθεῖν οὗτοι βιάζονται τὴν δωρεὰν ἀφαιρούμενοι· δευτέρᾳ ἔννοια· μικροῦ μὲν οὖν οὐδ' ἐπὶ τοῦ παρόντος προσῆλθον αἰτήσεων τὴν δωρεάν, αὐτὸν ἀναμείνας τὸν δῆμον μαθεῖν εἰ τὴν οἰκείαν σώζει μετὰ τὸ πάθος προαίρεσιν. τρίτῃ ἔννοια. ὁ μὲν οὖν ἀντιβαίνων ἡμῖν πρὸς τὴν αἴτησιν μάρτυς ἐστὶ τῆς φιланθρωπίας τῆς ἐμῆς. οὐ φοβεῖται διὰ τῆς τιμῆς δεσπότην ἀριστεὰ γινόμενον. Ἡ Κατάστασις δὴλη· ἔστι γὰρ ἡ εὐνοία τοῦ ἀριστεύς, καὶ φθόνος τοῦ δαίμονος, καὶ σύντομος διατύπωσις. Ἡ Πρώτη ἀντίθεσις· ἔδει πρὸ τῶν τριάκοντα ἡμερῶν αἰτεῖν. Λύσεις ἐπὶ τὸν λοιμόν· ἢ μετάστασις αὐξητικῶς πάνυ· αὕτη γὰρ τοῦ μὴ αἰτῆσαι ἢ πρόφασις· δῆλον δὲ, ὅτι προταξάντων ἡμῶν τὰς διανοίας τοῦ νόμου, ὅτι ὁ νόμος ἐὰν οὐδὲν κωλύῃ, καὶ ὅτι ἵνα λαμβάνωσιν ἐπάναγκες, οὐχ ἵνα μὴ μετὰ ταῦτα ἀποστερῶνται· εἰ γὰρ τοῦτο ἐδόκει τῷ νομοθέτῃ, εἶπεν ἂν προσθεὶς μὴ λαμβάνειν ἔτι μετὰ τὴν προθεσμίαν· νῦν δὲ, ἵνα καὶ ἐπὶ σχολῆς αἰτῶσιν ἂ βούλονται, καὶ ἵνα καὶ προσπίπτοντα

παραμυθῶνται ταῖς δωρεαῖς, ὅσα συμβαίνει πολλάκις, ὁ νόμος τὴν προθεσμίαν ὥρισεν, ὥσθ' οἷς καθ' ἡμῶν τις ἀναγινώσκει τὸν νόμον, τούτοις ἡμῖν λανθάνειν συνηγοροῦντα δεικνύς· ταῦτα πρῶτον μετὰ τὴν ἀντίθεσιν.

8.348 εἶτα ἢ εἰς τὸν λοιμὸν μετάστασις αὐξητικῶς, δι' ἣν αἰτίαν προείπομεν, μετὰ τὴν ἀντίθεσιν. Ἄλλ' ἢ τύχη αἰτία. Ἡ ΛΥσις κατὰ τὴν τῶν τυχόντων διαίρεσιν. πῶς οὖν ἡρίστευσα δυστυχῶν; πῶς δὲ ἡ ἰδία τύχη τῆς κοινῆς κεκράτηκεν, ἢ μικρὰ τῆς μείζονος; καὶ ὅσα Δημοσθένης περὶ τύχης διεξῆλθεν. Ἀλλ' ἀντίθεσις· ἄλλ' εἰκὸς ἀγανακτῆσαι τὸ δαιμόνιον, εἰ τιμήσομεν ὃν τιμᾶσθαι τῇ συμφορᾷ κεκώλυκεν. Ἡ ΛΥσις στοχαστική· δῆλον καὶ αὐτὸν τὸν ἀριστεῖα μόνον κακῶς διέθηκεν· εἴ γε διὰ τοῦτο ἡγανᾶκεται, καὶ τὸν λοιμὸν διεκίνησε, καὶ μετὰ τὴν ἀριστείαν ἐπανελεῖν ἐκώλυσε. ΜΕτὰ ταῦτα ὁ ἐπίλογος κοινός. ΝΟΜΙΚΩΝ ΡΗΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΙΑΣ. Αἱ νομικαὶ κοινῇ πᾶσαι μίαν ἔχουσι συνεζευγμένην τῶν λογικῶν στάσεων· ὃν τρόπον ἐπὶ τῆς παραγραφῆς φθάσαντες ἐπεδείξαμεν· διὸ κἀνταῦθα μία ἢ τῆς συνεπιπτώσης στάσεως ὑπάρχει διαίρεσις μετὰ τὸ πρῶτον κεφάλαιον τὸ τῆς ὑποκειμένης στάσεως ἴδιον· ἐπὶ μὲν γὰρ ῥητοῦ καὶ διανοίας θέντες τὸ ῥητὸν, εἴτ' ἐπάγοντες τὴν διάνοιαν, εἰζάγομεν τὰ λοιπὰ κεφάλαια κατὰ ἀντίστασιν. ὥς ἐπὶ τοῦ ἀνελεθόντος ἐπὶ τοῦ τείχους ξένου καὶ ἀριστεύσαντος, καὶ ὑπαγομένου τῷ νόμῳ· πλὴν ἰστέον καθόλου καὶ πανταχοῦ, τὴν ὕλην παρατηρεῖν ἄξιον· κανονίζουσα γὰρ αὕτη τὰ πράγματα πολλάκις καὶ πλείους ἀντιθέσεις δίδωσι τῷ ζητήματι· ἐπὶ δὲ τῆς ἀντινομίας ὁμοίως.

8.349 τῶν γὰρ πρώτων κεφαλαίων ὥσπερ διπλῶν ὄντων ῥητοῦ καὶ διανοίας, πάλιν ἐπάξεις κατὰ τὴν ὑποκειμένην ὕλην τὴν ἐκ τῆς συνεπιπτώσης στάσεως ὠρισμένην διαίρεσιν· καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀμφιβολίας καὶ συλλογισμοῦ, ὥς ἐπιδείξομεν ἐν τοῖς κατὰ μέρος ἐπεξιόντες ζητήμασι. ΤΟΝ ΑΠΟΓΡΑΨΑΜΕΝΟΝ ΟΛΥΜΠΙΑΣΙΝ, ΕΑΝ ΜΗ ἀγωνίσηται, μηκέτι Ὀλύμπια ἀγωνίζεσθαι. Ἀπογραψάμενός τις ἐπύθετο πολεμουμένην τὴν πατρίδα, πορευθεὶς συνεμάχησεν, ἡρίστευσεν· ἀπογράφεται τὸ δεύτερον ἐν Ὀλυμπίᾳ· καὶ κωλύεται ὁ ἀριστεύς. Ἡ κατάστασις τῷ ἐγκλήματι τῶν μὲν ἄλλων βίων ἔχει καθαίρεσιν, ἀθλητικῆς δ' αὐξήσιν· ἔχει γὰρ, ἐζήτουν βίον ἑμαυτῷ πρὸς τὰς ἀριστείας καὶ τοὺς πολέμους ἀρμόττοντα, καὶ ὅτι πολλὰ διασκοπούμενος εὕρισκον ἱατρικὴν μὲν παντελῶς τῶν προκειμένων ἀποσκευάζουσαν, φιλοσοφίαν δὲ πολλῶ πλεον τῶν πολεμικῶν ἔργων ἀπέχουσαν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἴθ' ὅτι τὴν ἀθλητικὴν δὲ καὶ ταύτην τὴν περὶ τὰ γυμνάσια παρασκευὴν μόνην εὐρὼν ὥσπερ τι τῆς ἀριστείας προγύμνασμα, ἦλθον ἐπὶ τὸ γυμνάζεσθαι προθυμότερον, εἰπὼν πρὸς ἑμαυτὸν, αὕτη πρὸς τοὺς πολεμίους ἢ τέχνη ἀρμόδιος αὕτη καθάπερ ἐν ἱεροῖς προτελεῖ με πρὸς τὴν μέλλουσαν τύχην καὶ κατορθώματα· εἶτα εἰπὼν ὅτι πανταχοῦ ἀγωνιζομένῳ ταινίαί ἐγίγνοντο καὶ στέφανοι καὶ εὐφημιαί καὶ τιμαὶ παρὰ τῶν πολεμίων· εἶτα ἑρεῖς, ἀλλὰ τούτων οὐδὲν ἐνόμιζον κέρδος εἶναι μοι, εἰ μὴ καὶ τὰ παρ' ὑμῶν προστεθείη τοῖς πρότερον, ἢ νίκη μία τῶν Ὀλυμπίων τοὺς φθάσαντάς μοι μόνους ἐπιψηφίσηται· οὕτως ἦλθον ἐπὶ τὸν ἀγῶνα· οὕτως τὸν ἐν ἅπασιν οὕτω θαυμαστὸν ἀγῶνα κατέλαβον· ὀλυμπιονίκης ἐπιθυμῶν προσαγορεύεσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴθ' ὅτι ἦλθον εἰς τὸν ἀγῶνα, παρεγενόμην προθύμως, ἀπεγραψάμην· εἶτα ἐν τῷ μεταξὺ ἐβάσκηεν ἡ τύχη· καὶ πρότερον ὀλίγα ὀδυρόμενος ἑρεῖς μετὰ πάθους καὶ αὐξήσεως τὴν ἀγγελίαν, τὸν φόβον, τὸν πόλεμον, καὶ ὅπως ἀκούσας διετέθην, καὶ οἷα εἶπεν ἀναχωρῶν τοῦ ἀγῶνος, ὅτι νικήσας εὐθὺς ἐπανελεύσομαι, καὶ ἀγωνιοῦμαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

8.350 εἶτα μετὰ αὐξήσεως τὰ κατὰ τὸν πόλεμον ἑρεῖς, ὅπως ἐπορθεῖτο, ὅπως ἐπολιορκεῖτο ἡ πόλις, καὶ ὅτι ἐξελθὼν ἐνίκησα· δῆλη δὲ τοιούτων ἢ διασκευῇ. εἶτα ἐπάγει· ὅτι δευτέρων ὄντων Ὀλυμπίων καὶ ἀγῶνος ἐτέρου πάλιν ἐλθὼν, πάλιν παραγενόμενος κωλύομαι ἀγωνίζεσθαι· μετὰ τὴν κατάστασιν θήσεις πρῶτον τὸ χαρακτηρίζον ἐν τάξει κεφάλαιον, τουτέστιν ῥητὸν καὶ διάνοιαν· ῥητὸν μὲν ἐξ ἀντιθέσεως, τοῦ γὰρ κατηγοροῦ τυγχάνει· τὴν διάνοιαν δὲ λυτικὴν τοῦ

ρήτοῦ· ταύτη γὰρ χρήσεται πρὸς τὴν λύσιν τῆς ἀντιθέσεως ὁ νῦν μελετώμενος· οἶον, ἀλλ' ἀπογραφάμενος, φησὶ, καὶ διαγωνισάμενος ὑπὸ τοῦ νόμου κωλύη ἀγωνίζεσθαι. δεύτερον ἡ λύσις ἐκ διανοίας· ἔφαμεν γὰρ πολλάκις, ὅτι πᾶν ῥητὸν διανοία λύεται, καὶ ἐνταῦθα μὲν τὸ ῥητὸν αἰ τοῦ κατηγοροῦ τυγχάνει· ἡ δὲ διάνοια τοῦ φεύγοντος· ἐρεῖς οὖν, ὅτι πρῶτον μὲν ὁ νόμος αὐτῶν τῶν Ὀλυμπίων εἶπε, μὴ ἀγωνιζόμεθα δεύτερον· οὐχ ὥς ὁ κατηγορος ἕτερα Ὀλύμπια φησι μήκετ' εἶναι ἀναλαμβάνειν, ἵνα μὴ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἐξῇ καταλιμπάνειν, καὶ πάλιν ἀναλαμβάνειν· εἶτα ὅτι τὸν χωρὶς ἀνάγκης ἀπολιπόντα τὸν ἀγῶνά φησι μήκετ' εἶναι ἐξὸν ἀγωνίζεσθαι· μηδὲ τύχης τινὸς ἢ δαίμονος τὴν προθυμίαν ἀποσκευάζοντος· εἰ γὰρ τοῦτ' ἦν, ἀπάντων ἂν ἐγένετο τῶν ἄλλων ὁ νόμος ἀπανθρωπότατος· φέρε γὰρ εἰ νόμος κατέσχε παρ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα τὸν ἀγωνίζεσθαι μέλλοντα, καὶ παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν αὐτὴν ἀρρώστημά τι συνέβη τῷ σώματι· εἶτα πρὸς τὴν προθυμίαν ἔσχεν αὐτῷ τὸ πάθος ἀντεγειρόμενον, καὶ παρ' αὐτὸ τὸ στάδιον ἔσχεν αὐτῷ τὴν νόσον πρὸς τὴν ἰσχὺν ἀντιβαίνουσαν, ἄρα καὶ τοῦτον ὁ νόμος ἐκώλυσεν ἄν· ἢ τοῦ καὶ δεύτερον ἀθλῆσαι πάλιν ἀπέκλεισε τὸν καὶ τὴν πρώτην τύχην ὑπὲρ τῶν φθασάντων ἀποδυρόμενον, καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο κατηγοροῦντα τοῦ δαίμονος· ὅτι μὴ καὶ πρότερον μετὰ τὴν πανήγυριν στεφανίτης προσηγορεύετο· ἀλλ' ἄφνω καὶ παρ' ἐλπίδα τῶν προκειμένων ἀπεχωρίζετο· εἶτα τοσαύτης ἀνάγκης πρὸς τὴν ἀπολογία παρορμησάσης ἡμᾶς, αὐτοὶ τὸν νόμον ἡμῖν ἀντὶ τῆς συγγνώμης κομίζουσιν· εἶτα μετὰ τὰ τοιαῦτα ἐρεῖς μεταστατικῶς, ἐν οἷς καὶ συγγνώμη τὸ ἐλεῆσαι πορθουμένην τὴν πατρίδα, καὶ ἡ ἀντίστασις ἔχουσα τὴν ἀριστείαν, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτῷ πεπραγμένα, καὶ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον γεγεννημένα ἅπαντα πομπικῶς καὶ μετὰ πολλῆς φαντασίας ἐρεῖς τὴν ἀνάγκην, καὶ τὸ μὴ καταφρονήσει δοκεῖν ἀποκεχωρίσθαι τοῦ ἀγῶνος προβαλλόμενος.

8.351 ἔξεις δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ὀρικοῖς χρήσασθαι ἐπιχειρήμασι, λέγων ὅτι οὐδὲ τοῦτό ἐστιν ἀπολειφθῆναι, οὔτε ἴσον τῷ ἐτέρως, καὶ διὰ καταφρόνησιν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Μετὰ ταῦτα πεσεῖται ἀντίθεσις αὐτῷ μεταληπτική, ἐκ τῆς ὕλης ἐμπίπτουσα, οἶον, ἀλλὰ δυνατόν ἦν καὶ ἄνευ σου περιγενέσθαι τὴν πόλιν. Ἡ ΛΥσις ὅτι ἄτοπον ἦν νέου μου τυγχάνοντος οὕτω πορθουμένην τὴν πόλιν περιῖδεῖν· καὶ ὅτι πάντες ἂν εἰς ἀδοξίαν ἐμὴν ἔλαβον τὸ πραττόμενον· ὅτι νέος ὢν καὶ πρὸ πάντων ὀφείλων ἐν ταῖς τοιαύταις χρεῖαις τῇ πατρίδι προφαίνεσθαι, οὐ μόνον πολεμουμένης αὐτῆς πρὸς τὴν ἀνάγκην οὐκ ἀπήνηται, ἀλλὰ καὶ πανηγύρεσιν ἐσχόλαζον καὶ στεφάνοις καὶ φιλοτιμίαις, ἐκείνης περὶ δουλείας, περὶ ἀνδραποδισμοῦ ἐχούσης τὸν κίνδυνον, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

8.352 Μετὰ ταῦτα θήσεις ἐτέραν ἀντιληπτικὴν ἀντίθεσιν· ἀλλ' ἔδει, φησὶ, μετὰ τὰ Ὀλύμπια πρὸς τὴν μάχην σπουδάσαι. Ἡ ΛΥσις τῷ καιρῷ· ὅτι πεπληρωμένης ἅπαξ τῆς μάχης, καὶ κινδυνευσάσης καὶ κατορθωσάσης τῆς πόλεως, τί τὸ κέρδος ἦν ἢ τί τὸ ὄφελος, κειμένων παίδων καὶ γυναικῶν καταλαβεῖν τότε τὴν πόλιν, τότε μᾶλλον ἐπὶ τοῖς κειμένοις ὀδύρεσθαι προσῆν, ὅτε θρηνεῖν, ὅτε στένειν τὴν συμφοράν· εἰ μὴ γὰρ τοῦτό μοι πρὸς τὴν πόλιν ὠφείλετο μετὰ τὴν χρεῖαν ἀπαντῶν, καλῶς εἶχε τοῦτον τὸν λόγον ἐρεῖν· εἰ δὲ προσῆκον θρεψαμένης ἡμᾶς τῆς πόλεως καὶ συγκινδυνεύειν τοῖς δυστυχήμασι καὶ μὴ περιορᾶν πυρπολουμένην, πολιορκουμένην, γινομένην ἀλώσιμον· τί τὸν καιρὸν μετατιθεῖς κλέπτει τὴν ἀνάγκην τοῖς ῥήμασιν; εἶτα ἐρεῖς εἰ ἀναμείνας ἦν τὸν ἀγῶνα, οὐδ' ἂν ἡρίστευσα· οὐδ' ἂν τοιαύτην ἔσχον φιλοτιμίαν ἐν τῇ πόλει, σώσας παῖδας, γονέας, πολίτας ἅπαντας, νικηφόρος τροπαιοῦχος ὀνομαζόμενος, ὥς ἀπ' Ὀλυμπίων αὐτῶν φανεῖς τοῖς κινδυνεύουσι σύμμαχος, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἶτα μετὰ ταῦτα θήσεις ἐτέραν μεταληπτικὴν, οἶον, ἀλλ' ἔδει, φησὶ, τοῖς ἑλλανοδίκαις ἀνακοινώσασθαι. Ἡ ΛΥσις στοχαστική· ὅτι ἐνεχῶρει καὶ κωλυθῆναι· εἶτα κωλυθέντος τὸ συμβᾶν, οἶον ἂν ἦν δουλεῖα πατρίδος, πολεμίων νίκη, ἄλωσης τῆς γῆς, ἐξανδραποδισμός, καὶ τὰ τοιαῦτα. εἶτα οὐδεμία ἐκ τούτου βλάβη τοῖς Ὀλυμπίοις ἦν· οὐδὲ πλέον οὐδὲν παραιτησαμένου τοὺς ἑλλανοδίκας· τί γὰρ

καὶ τὸ κέρδος ἦν, καὶ τὰ τοιαῦτα. εἴτα ὅτι εἰ μὲν ἐπέτρεψαν, τοῦτο ἂν ἐποίησαν, ὥσπερ καγῶ, συνεχώρησαν γὰρ σῶσαι τὴν πόλιν, περιγενέσθαι τῶν πολεμίων, μὴ περιῖδεῖν τὴν θρεψαμένην, γιγνομένην ἀλώσιμον.

8.353 εἰ δὲ μὴ ἐπέτρεψαν, ἐμποδίζεσθαι ἦν τὴν ἀριστείαν, τὴν σωτηρίαν, τὸ τρόπαιον, τὸ σώζεσθαι νῦν καὶ περιεῖναι τὴν πόλιν, καὶ τὰ τοιαῦτα· μετὰ ταῦτα θήσει τοὺς ἐπιλόγους. εἰσὶ δὲ οἱ ἐπίλογοι πομπικοὶ ἔχοντες διασκευὴν τῆς ἀριστείας, καὶ ἐκφράσεις τῆς μάχης τῶν ἀναιρουμένων, τῆς νίκης. ἐν οἷς καὶ ἡθοποιῶναι, ὅτι νῦν γεγέννηται τῶν Ὀλυμπίων ἄξιος ἀριστεὺς μετὰ τηλικούτον τρόποιον παρ' ὑμῖν ἀγωνιζόμενος, συνάψαι βουλόμενος τουτονὶ τὸν παρ' ὑμῶν στέφανον τοῖς κατὰ τὸν ἐχθρὸν κατορθώμασι, συνάψαι [με] δὲ ταῖς ἀριστείαις καὶ τὰ τῶν Ὀλυμπίων κατορθώματα, νικᾶν ἐκ τῆς μάχης δεδίδαγμα· καὶ γέγονε παίδευμά μοι τῶν μετ' ὀλίγον ἐσομένων ἀγωνισμάτων ὁ πόλεμος. εἴτα ἔρεῖς, ὅτι μὴ φθονήσητέ μοι τοῦ στεφάνου, μὴ τῆς νίκης βασκίνητε, ἀλλὰ δείξατε ὅτι τὸ νικᾶν ἐμοὶ παρὰ τῆς τύχης πεπλήρωται. εἴθ' ὅτι, μετὰ τὸν ἀγῶνα παραπέμψουσιν ἅπαντες ἐπὶ τὴν πόλιν, οἱ μὲν ὀλυμπιονίκην, οἱ δὲ ἀριστεὰ προσαγορεύοντες, καὶ ὅτι ἐροῦσιν οἱ πολῖται μετ' εὐφημίας σωτήριον, ὀλυμπιονίκην προσαγορεύουσι, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰς τὸ ἐναντίον ὁ κτήγορος. Ὁ κτήγορος ἐν τῇ καταστάσει καὶ δι' ὀλίγου τοῦ λόγου δεινοποιήσει καὶ πείσει μὴ δεῖν παραβῆναι τὸν νόμον, καὶ τὴν ἀριστείαν καθαιρήσει, οὐκ ἰδίαν αὐτὴν τοῦ ἀθλητοῦ, ἀλλὰ κοινὴν εἶναι φάσκων τῆς πόλεως, καὶ καταφρόνησιν ἔρεῖ τὸ γιγνόμενον, καὶ ὥσπερ πολιτείας διάλυσιν· πῇ μὲν διὰ τοῦ νόμου κωλύων ἀγωνίζεσθαι δεύτερον· πῇ δὲ καὶ στοχαστικῶς εἰς ἀσέβειαν ἄγων τοῦτο ἀγωνίζεσθαι δεύτερον· ἔρεῖς ὅτι ἐπειδὴ γὰρ ὁ τῶν Ὀλυμπίων ἀγὼν κατεστάσθαι τοῖς Ἑλλήσι, μᾶλλον δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐγένετο, εἴτε θεοῦ τινος, εἴτε καὶ ἥρωος ἀρχηγοῦ ταύτης γενομένου τῆς πανηγύρεως, ὥσπερ ἐν πολιτείᾳ ἢ τινι κρείττονι καὶ νόμοι παρὰ τῶν ἡγωνισμένων καὶ ἤθη κεκύρωται.

8.354 ἢ οὕτως εἰπέ· ὅτι ἐπειδὴ γὰρ ταύτης εὐρεθείσης τοῖς ἀνθρώποις τῆς πανηγύρεως, φιλονεικίαι πολλαὶ καὶ μάχαι παρὰ τοὺς ἀγωνιζομένους ἐγίνοντο, νόμοι πολλοὶ καὶ ἤθη τινὰ περὶ τὸν ἀγῶνα τοῖς Ἑλλείοις ἐξέυρηνται. οἷς πρὸ πάντων τοὺς ἀγωνιζομένους προσῆκον πείθεσθαι. καὶ μάλα εἰκότως· ἐπειδὴ γὰρ τῶν ἀπανταχοῦ ὁ κορυφαῖος ἀγὼν οὗτος εἶναι νενόμισται, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων καθάπερ τι παίδευμα κοινὸν οὗτος ὑπέληπται, τὰς τε τῶν ἀγωνιζομένων προσόδους, καὶ τοὺς τῶν ἀγωνοθετούντων θεσμούς καὶ κρίσεις, καὶ ἄθλα καὶ ἀγωνίσματα νόμοις διειλήφασιν, ἵνα μηδὲν ὑπάρχη περὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἀνομοθέτητον· τὰς μὲν οὖν τῶν ἀγωνιζομένων προσόδους πῶς γίνεσθαι κεκελεύεασιν. λέγειν ἐστὶ περὶ τῶν ἀπάντων αἰετῶν ἐνταυθοῖ τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἀνειληφότων, καὶ πρό γε τούτων τοῦ νῦν ἀγωνίζεσθαι θέλοντος δεύτερον πεπειραμένου τοῦ γράμματος. καὶ γὰρ προσῆλθον ὑμῖν κατὰ τὸν νόμον, καὶ θεσμοῦ τὴν ἀπογραφὴν τὴν περὶ τῶν ἀγωνιζομένων πεπλήρωκε. καὶ μέχρι τούτου γε οὐδὲν ἐγκαλοῦμεν ὑμῖν. πλὴν γε ὅτι τὰ δεύτερα οὐδαμοῦ φαίνεται τοῖς προτέροις ἀκόλουθα. κελεύοντος γὰρ ἐμμένειν τοῖς αὐτῶν ἐπαγγέλμασι τοὺς ἀγωνιζομένους τοῦ γράμματος, καὶ μὴ παραβαίνειν τὰ περὶ τὴν ἀγωνίαν, ὑποσχέσει προστάττοντος ἀπάντων τῶν νόμων φυλαξάντων τῶν πώποτε, καὶ μηδενὸς τὸν παρ' ὑμῖν τύπον καὶ θεσμὸν τοῦτον παραβῆναι τολμήσαντος· εἰ καὶ μόνος οὗτος παραλῦσαι τὸν νόμον ἐτόλμησε, καὶ φήσας πολιορκεῖσθαι τὴν πόλιν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς προσκαθῆσθαι τοῖς τείχεσιν, ὥσπερ ἐρήμου τυγχανούσης τῆς χώρας ἀνδρῶν, καὶ μηδεμίαν ἐχούσης ἐπικουρίαν, εἰ μὴ τῶν ἀθλητῶν εἰς αὐτὴν σύμμαχος ἐξ Ὀλυμπίας ἀφίκοιτο ῥίψας, ἑάσας τὸν παρ' ὑμῖν ἀγῶνα καὶ στέφανον, ὥσπερ τις φυγὰς ἐξ Ὀλυμπίας ἀπέδρασεν.

8.355 εἴτα τοῦτον τὸν τρόπον χλευάσας ἡμᾶς ἀγῶνος τοῦ προτέρου, καὶ διασύρας τὰ κοινὰ τῆς Ὀλυμπίας μυστήρια, πάλιν ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν ἀπῆντησεν· εἴτα ἔπαγε τὸν νόμον καὶ κωλυόμενος καθάπερ κικλίσαι τῷ γράμματι τὸν μέγαν τῆς Ὀλυμπίας θεσμόν· καταλῦσαι γὰρ τὸν

κοινὸν τῆς Ὀλυμπίας ἀγῶνα προήρηται, ὥσπερ ἀγνοῶν, ἢ τοῦτον Ὀλυμπιάσι δεδεγμένος τὸν νόμον· καὶ διεξελεύσῃ καὶ καθ' ἕκαστον μέρος αὐτοῦ καὶ ἐρωτήσεις, εἴτι ἕτερον λέγει, καὶ τὰ τοιαῦτα. μετὰ τὴν κατάστασιν θήσεις ἐξ ἀντιθέσεως μίαν τῶν διανοιῶν αὐτοῦ· εἰδὼς τοῦτο ὅτι ἀναγκαῖον ἐπιθεῖναι μὲν μίαν, λῦσαι δὲ ἐν τῇ λύσει καὶ τὴν ἑτέραν. Οἷον ἀλλ' ὁ νόμος, φησὶ, τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἐκώλυεν ἀπογράφεσθαι. Ἡ Λύσις. ὥσπερ ἐν ὄρω γνώμη νομοθέτου, ὅτι εἰ τοῦτο ἦν ἀληθές, εἶπεν ἂν ὁ νομοθέτης καὶ σαφῶς τοῦτο προέγραψε τῷ γράμματι· νῦν γὰρ καθόλου εἶπε μὴ ἀγωνίζεσθαι δεύτερον τὸν ἅπαξ ἀπογραψάμενον, εἴτα τὴν ἀγωνίαν διαδράσαντα. καὶ δῆλον οὐδεμίαν συγγνώμην ἀπένειμες τοῖς ἢ δι' ἀνάγκην, ὥς σὺ φῆς, ἢ δι' ἔλεον τῆς πατρίδος ἀπολειφθεῖσι, καὶ καθόλου καὶ διαρρήδην εἶπε μηδεμίαν μετουσίαν τῆς ἀγωνίας ὑπολιμπάνεσθαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα, τῷ λέγειν τί κεκώλυκε προγράψαι, προσθεῖναι τῷ νόμῳ. δῆλον γὰρ ὅτι οἱ νομοθέται σαφῶς ἅπαντα διαγορεύουσιν, ἃ ποιεῖν τοῖς δημόταις προστάττουσιν· ὥστε ἀνθ' ὅτου σαφῶς οὐ προέγραψεν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἀπολογίαν, μᾶλλον δὲ ἀπάτην ὑπὸ τούτου οὐδεμίαν εὑρεῖν, καὶ τὰ τοιαῦτα. μετὰ τὴν τοιαύτην ἀντίθεσιν θήσεις τὰς ἀπὸ τῆς συνεπιπτώσης στάσεως ἀντιθέσεις· ἔστιν δὲ ἡ ἀντίθεσις ὥς διὰ τὴν νίκην ἐπὶ τὸ τρόπαιον.

8.356 ἢ μετὰστασις ὥς ἐπὶ τὴν πόλιν. ἢ συγγνώμη, ὥς ἐπὶ τὸν ἔλεον, τὸν πολιορκουμένης τῆς πατρίδος γιγνόμενον. ΑΛΛ' ἠλέησα, φησὶ, πολιορκουμένην τὴν πατρίδα μαθών. Ἡ Λύσις· καὶ τὸν ἅπαξ ἀπογραψάμενον ἔδει μένειν· καὶ μὴ τὸν ἐνταῦθα παραβαίνειν. μηδὲ ἵνα ἕτερον φυλάξης νόμον ἢ ἔθος ἕτερον παραβαίνειν. εἴτα ὅτι ἄλλοι ἦσαν οἱ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀγωνιζόμενοι, εἴτα αὐτὸς οὐδὲν μέγα παρασχεῖν εἶχες τῇ πατρίδι πολλῶν ὄντων τῶν ἀμυνομένων ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ εἰ μάλιστα ἔδει ἀναχωρῆσαι τοῦ ἀγῶνος, ἀνακοινώσασθαι προσελθεῖν ἔδει τοῦ ἀγῶνος τοῖς κυρίοις, ἐν οἷς καὶ ἠθοποιῖα ὑπὸ τοῦ ἀριστεύος πεπλασμένη, ὅτι ἐγὼ μὲν ἠβουλόμην τιμωρηθῆναι παρ' ὑμῶν. ἐπεὶ δὲ ἡ πατρὶς κινδυνεύει, συγχωρήσατε καὶ δεηθῆναι ὥς ἐνὶ μάλιστα τῶν ἑλλανοδικῶν, καὶ τὰ τοιαῦτα. οὐδὲν ποιήσας τούτων, οὐδὲν ἑάσας ἀναχωρῆσαι τοῦ παραβῆναι τὸν νόμον πρόνοιαν οὐδεμίαν πεποίησαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΜΕΤὰ ταῦτα θήσεις ὥς ἀνθυποφορὰν πίπτουσιν ἐκ τοῦ εἰπεῖν, ἔδει ἀνακοινώσασθαι, ἀλλ' ὁ καιρὸς οὐκ ἐνεδίδου, φησὶ. ΛΥσεις τῷ εὐχερεῖ· ὅτι ῥᾶον ἦν προσελθεῖν εἰπεῖν, καὶ οὐδεμία ἐκ τούτου ἀναβολὴ ἦν, ἢ χρόνος τις ἐνεγίνετο. οὐδ' οὕτως ἦν ὁ πόλεμος ὄξυς, ὥστε σχεῖν πέρας σοῦ προϊόντος, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΕΠὶ λόγοι συμβουλευτικοὶ τοῦ φυλάττειν τὰ πάτρια. ΝΟΜΟΣ ΤΟΝ ΑΝΑλῶσαντα τὰ πατρῶα κωλύεσθαι λέγειν. Ὁ νεανίσκος φιλόπολις καὶ εὖνους καὶ φιλότιμος· συνέζευκται δὲ τῷ πλάσματι ἀντίληψις. Ἡ κατάστασις ἔχει τὴν τοῦ πατρὸς ἀγωγὴν, τὴν πρὸς τὴν πόλιν εὖνοιαν αὐτοῦ, τὴν συμβουλήν, τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ ἄλλα ὅσα δημοτικά. εἴτα τὴν πολιτείαν αὐτοῦ, καὶ τὸ μικρὸν πᾶν ἡγεῖσθαι τὸ εἰς τὴν πατρίδα γιγνόμενον.

8.357 ἐν οἷς καὶ γινώμαι, ὅτι πάντα ὑπὲρ τῆς πατρίδος ποιεῖν. εἴτε τὸ μέχρι πάντων τῶν χρημάτων καὶ τῆς οὐσίας ἐλθεῖν· ἐν οἷς καὶ ἀναφώνησις, καὶ τὸ ἀποδύρεσθαι ἔχει καιρὸν, ὅτι μὴ πλείονα ἐκέκτητο, ὥστε εἰς τὴν ἐνεγκαμένην ἀναλῶσαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΑΛΛ' ἀναλῶσας, φησὶ, τὰ πατρῶα, καὶ κωλύουσί σε λέγειν οἱ νόμοι. Ἡ Λύσις· ἐκ τῆς διανοίας, ἢ οἱ νόμοι κωλύουσι τοὺς εἰς ἀσέλγειαν καὶ μέθην καὶ ἀσωτείαν καὶ κώμους καὶ ἐταίρας ἀναλῶσαντας, καὶ συμπόσια κροτήσαντας. εἰ μὲν οὖν ἔν τι τούτων πεποίηκα, σαφῶς εἰπέ, ποία μέθη, πότε διεφθάρην τὸν λογισμὸν, ποία τὴν οὐσίαν ἐταίρα διέφθειρε. ταῦτ' εἰπέ, ταῦτα καιρὸν κατηγορίας ἔχει τὸν κάλλιστον. ὑπὸ τούτων αὐτὸς οὐ μόνον ἀπαλλαγῆναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ καὶ δοῦναι δίκην προήρημαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ὥστε τοὺς μὲν ἀφείς ἴσθι παρ' ἡμῶν, ὅτι τὸν ὑπὸ τῆς πόλεως τῷ πλούτῳ χρησάμενον οὐκ ἀπείργει τῆς πολιτείας τὰ πράγματα. οὐδὲ τοιαύτην τοῖς εὖνοις ἀποδίδωσιν ἀμοιβήν· οὐδὲ ὥσπερ ἀδίκους τοὺς φιλοτιμησαμένους ἀμύνεται, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

ΜΕΤὰ ταῦτα θήσεις ἀντίθεσιν τοιάνδε. ἀλλ' ἔδει, φησὶ, τῇ φιλοτιμίᾳ μεμετρημένως χρῆσασθαι. Λύσεις τῷ λέγειν οὐδὲ ταῦτα τῆς πατρίδος ἄξια. Εἶτα ἀντιληπτικῇ, ὅτι ἔξεστιν εἰς τὴν ἑαυτοῦ τινα ἀναλίσκειν ὅσα καὶ βούλεται· ἦν κατασκευάσεις ὡς ἀντίληψιν. ἀλλ' εἰκὸς σε πενόμενον ἐν τῇ πολιτείᾳ κακουργεῖν. Λύσεις ὁμοίως στοχαστικῶς τοῖς ἐγχωροῦσι τοῦ στοχασμοῦ κεφαλαίοις. οἷον βουλήσει καὶ δυνάμει καὶ τοῖς τοιούτοις· ἢ μᾶλλον καθαρῶς καὶ ἀδωροδοκῆτως πολιτεύσομαι, ὅσω καὶ δόξης ἔνεκα τοῦτο πεποίηκα, καὶ προκρίνω δόξαν χρημάτων. οὐ γὰρ δὴ κατεφρόνησα μὲν τῶν πατρῶων, ἵνα εὐδοξήσω.

8.358 ἡρούμην δὲ τὰ μὴ προσήκοντα λαμβάνειν, ἵνα καὶ τὴν ὑπάρχουσαν δόξαν ἀπολέσω, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εὐρήσεις δὲ ἐκ τούτων αὐτῶν πλείονα σπᾶσαι ἐπιχειρήματα, καὶ ἐκ τῶν στοχαστικῶν ἀφορμῶν. ΕΠΙλογος ἔχει προτροπὴν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, ὥστε πάντα τῆς πατρίδος νομίζειν καὶ τὰ ἴδια, καὶ τὰ δημόσια, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ βήματος ἔσται μοι πολιτείας ἐτέρας ἀφορμὴ· προσθήσω γὰρ τῷ νόμῳ μὴ λέγειν τοὺς τὴν πατρώαν οὐσίαν καταναλῶσαντας. πλὴν εἰ μὴ τῇ πόλει ταύτης ἔξεστησαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. ὥστε φανερὸν εἶναι τὸν νόμον, ὃ λόγος καὶ μὴ τοῖς συκοφάνταις ἀφορμὴν εἶναι κατηγορίας τὰ γράμματα, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἶτα, ὅτι ἐπιτρέψατε οὖν, ἀπόδοτέ μοι τὴν πολιτείαν, ἑμαυτὸν ζηλώσω πάλιν, ὑπὲρ τῆς πολιτείας πᾶσαν ἀφήσω φωνήν· φιλεῖ τὴν πόλιν ταύτην νομίζειν εἶναι τὰ σφέτερα. καὶ ὅτι καθαρῶς πολιτεύσομαι, σώσω τὸ πρόσφορον σχῆμα τοῖς φράσασι, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰς ΤΟ ΕΝΑΝΤΙΟΝ Ο ΚΑΤΗΓΟΡΟΣ. Ἰστέον ὅτι ὁ κατήγορος μετὰ τὸ συμπλέκεσθαι τῷ ζητήματι τὴν ἀντίληψιν καὶ ὑποτρέχοντα ἔχει τὸν στοχασμόν· ἐρεῖ γὰρ ὅτι πρόσχημά ἐστιν ἡ πολιτεία, ἀνάλωκε δὲ τὰ πατρῶα, εἰς ἃ ἀνάλωσε. κατ' ἔμφασιν γὰρ ὃ προήρηται σημαίνει. προάξει δὲ τὴν κατάστασιν τοῦτον τὸν τρόπον. οὗτος γὰρ, ὃ ἄνδρες πολῖται, πλούσιος καὶ πολυκτήμων, ἄνωθεν ἐκ προγόνων γενόμενος, καὶ πάντας ὑπηρέτας τοὺς πώποτε μετὰ τὴν πρώτην ἀγωγὴν, ἢ ὅπως διήγαγεν οὐκ ἐρῶ, ἵνα μὴ τῆς παρούσης προσηγορίας δόξω πολυπραγμονεῖν ἔξωθεν ἔτερα.

8.359 πλὴν προσελθὼν τῷ βήματι, καὶ πρὸ πάντων ὑπαναγινώσκω τῷ δήμῳ τοὺς νόμους εἰδῶς, ἐπιστάμενος τίνας λέγειν οἱ νόμοι κωλύουσι, καὶ πολλοὺς πολλάκις εἰδῶς ἀποκλεισθέντας τοῦ βήματος, μίαν ἢ δευτέραν ποιησάμενος εἰς τὴν πόλιν χρημάτων καταβολήν, ὥσπερ τις κλέπτης τῶν οἰκείων γενόμενος ἅπαν τὸ λεῖπον τῇ πόλει λελόγισται· καὶ νῦν τὸν νόμον εἰδῶς, καὶ θᾶττον ἐκ τῆς αὐτοῦ προπετείας ὑπεύθυνος τῷ νόμῳ γενόμενος, λέγειν ἀπαγορεύειν προήρηται, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἶτα θήσεις ἀντίθεσιν ἐκ τῆς διανοίας τοῦ νόμου. ἀλλὰ τὸν εἰς ἀσωτείας, φησὶν, ἀναλῶσαντα λέγειν ὁ νόμος κεκώλυκεν· τὸν δὲ πρὸς τὴν πόλιν φιλοτιμησάμενον οὐκ ἀπείργει τοῦ βήματος. Ἡ Λύσις ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ, ὅτι τοιοῦτον οὐδὲ ὁ νομοθέτης διήρηκεν, οὐδὲ τὸν μὲν ἀπεδέξατο, τὸν δὲ τῆς πολιτείας κεκώλυκεν. ἀλλὰ καθόλου εἶπε τὸν τὴν πατρώαν οὐσίαν φυλάξαι μὴ δυνηθέντα καὶ τοῦ λέγειν ἐκβάλλεσθαι. εἶτα ἐπάγεις διάνοιαν κατασκευάζουσιν τὸ ῥητόν· καὶ τοῦτο πεποίηκεν εἰκότως. ἐπειδὴ γὰρ ὁ τὴν ἰδίαν οὐσίαν φυλάξαι μὴ δυνηθεὶς, οὗτος τῶν ἀλλοτρίων γενέσθαι κηδεμῶν οὐ δυνησεται, ἀπείργεσθαι τῆς ἐκκλησίας τοὺς τῆς πατρώας οὐσίας ἐκστάντας ἐκέλευσεν, ἵνα μὴ καὶ τῇ πολιτείᾳ κακῶς, ὥσπερ καὶ τοῖς σφετέροις χρήσωνται χρήμασι. νῦν δὲ, ὅπου μὴ μεμετρημένως, μὴ πεφεισμένως περὶ τῶν οἰκείων βεβούλευσαι, πῶς βουλήσῃ ποτὲ περὶ τῶν πολιτικῶν ὀρθὸν ἢ μεμετρητῇ βουλευσάσθαι; Μετὰ ταῦτα θήσεις ἀντιληπτικὴν ἀντίθεσιν· οἷον ἔξεστί μοι, φησί. Λύσεις τῇ μεταλήψει· οὐχ οὕτως ἔδει ἀναλῶσαι ὡς ἑαυτὸν γενέσθαι πένητα καὶ τῷ νόμῳ τυγχάνειν ὑπεύθυνον, καὶ ὅσα λυτικά ἐστὶ τῆς ἀντιλήψεως ἐρεῖς.

8.360 πολλάκις δὲ τὰς ταύτης λύσεις ἐν πολλοῖς ἐπεξήλθον ζητήμασι. μετ' αὐτὴν θήσεις ἀντιστατικὴν ἐτέραν ἀντίθεσιν. ἀλλὰ πάντα, φησὶν, ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνάλωσα. καὶ ἄξιός εἰμι πολιτεύεσθαι καὶ πῶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὅπου πρὸ πάντων τοὺς ταύτης παρέβης νόμους; καὶ πῶς ἄξιός εἰμι πολιτεύεσθαι νόμους παραβάς, καὶ πένης γενόμενος; εἶτα γνωμικῶς ἀποδεικνύεις,

ὅτι ἡ πενία πολλὰ ἀναγκάζει ποιεῖν καὶ αἰσχροῖς, καὶ τὸν πενόμενον οὐχ οἶόν τε μὴ αἰσχροῖς
 τισιν ἐπιχειρεῖν πράγμασιν ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων πόρον εὑρεῖν. καὶ ὅτι ἂν μὴ βούληται
 τολμῆσαι, αὐτὴ ἀναγκάζει αὐτὸν ἐγχειρῆσαι ἡ πενία καὶ νόμον ἀσύμφορον εἰσενεγκεῖν, καὶ
 γραψάμενον χρημάτων ἀφεῖναι τὸν ἁμαρτήσαντα, καὶ ὅσα τοιαῦτα· εἴτα ὅτι διὰ τοῦτο οὖν, ὅτι
 πένης ἐγένετο, προσῆκον αὐτῷ μὴ πολιτεύεσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΕΠΙΛΟΓΟΣ ἐσηματισμένος
 καταδρομὴν ἔχων καὶ τῶν χρημάτων ἐξέτασιν, καὶ λογισμὸς ἀπάσης αὐτοῦ φιλοτιμίας, δι' ὧν
 ἐπιδείξεις τοῖς ἀκούουσιν, ὅτι οὐχ ὑπὸ τῆς πόλεως, οὐδ' εἰς τὴν πόλιν ἀνάλωσε τὰ χρήματα,
 ἀλλ' εἰς αἰσχροῦς χρείας· καὶ ὅτι προσῆκον κωλύειν, ἵνα μὴ πρόσχημα γένηται ἡ πολιτεία τῆς
 αὐτῆς ἀσωτείας, ὅτι φυλάττειν τοὺς νόμους, καὶ τὰ τοιαῦτα. Οἱ Μεγαρεῖς χειμῶν χρησάμενοι
 κατήχθησαν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς, καὶ ὑπάγονται ψηφίσματι. Τινὲς συγγνώμην εἶναι
 βούλονται, ὡς ἀκόντων αὐτῶν καταχθέντων· τινὲς δὲ ῥητὸν καὶ διάνοιαν, ὅτι βέλτιστον· τῷ
 ῥητῷ γὰρ καὶ τῇ διανοίᾳ συμπλέκεται καὶ ἡ μετάστασις· καὶ γὰρ παραβέβασται τὸ ψήφισμα, καὶ
 τῷ ῥητῷ χρῆται ὁ κατήγορος· τῇ δὲ διανοίᾳ οἱ φεύγοντες· ἔστιν οὖν ἡ κατάστασις τὴν ἔχθραν
 ἔχουσα τὴν Μεγαρέων καὶ τὰ ἁμαρτήματα τὰ εἰς Ἑλευσῖνα· ἔτεμον γὰρ τὴν ὀργάδα· εἴτα τὸ
 Περικλέους ψήφισμα.

8.361 καὶ ὅτι ἐπείσθη ὁ δῆμος, εἰδὼς ὅτι ὑπὸ τῶν Ἑλευσίνων δεῖ τιμωρεῖσθαι Μεγαρέας· εἴτα, ὅτι
 πλείοντες εἰς τὸν Πειραιέα κατήχθησαν, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα θήσεις τὴν τοῦ ῥητοῦ διάνοιαν ἐξ
 ἀντιθέσεως. ΑΛΛ' ἄκοντες, φησὶ, κατήχθημεν. Ἡ Λύσις ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ. ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἐτέρων
 ζητημάτων, ἧ ὁ νόμος εἶπεν, εἴτε ἐκόντα, εἴτε ἄκοντα, ἀπλῶς μὴ μετασχεῖν τῆς Ἀττικῆς· ἐν οἷς
 προσπλάσεις καὶ ἀποστροφὰς πρὸς τὸν Περικλέα. καὶ περὶ τῶν ἐν Ἑλευσίνι γιγνομένων, καὶ
 ὅσα τοιαῦτα. ὅτι διὰ ταῦτα οὐδεμίαν ὑποδιαίρεσιν ἔχει τὸ ψήφισμα. ἀλλὰ καθόλου καὶ
 διαρρήδην μὴ μετέχειν Μεγαρέας τῆς Ἀττικῆς. Μετὰ ταῦτα ἐλεύση ἐπὶ τὴν μετάστασιν· ἀλλ' ὁ
 χειμῶν, φησὶν, αἴτιος. Ἡ Λύσις, ὅτι καὶ ἀντισχεῖν ἔδει καὶ μὴ λῦσαι τὸ ψήφισμα, καὶ ἀντιβῆναι
 τῷ πνεύματι. καὶ εἰ οἶόν τε κινδυνεῦσαι, ἵνα μὴ μετὰ ταῦτα κινδυνεύσῃτε. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς
 θαλάσσης εἰκὸς ἦν καὶ σωθῆναι. ἐπὶ δὲ τῆς Ἀττικῆς ἀναγκαῖον τὸ δοῦναι τὴν τιμωρίαν, καὶ τὰ
 τοιαῦτα. Μετὰ ταῦτα ὁ ἐπίλογος. Εἰς τὸ ΕΝΑΝΤΙΟΝ Οἱ Μεγαρεῖς. Ἡ κατάστασις τῶν ἐν
 βαρύτητι, καὶ ὅτι Περικλῆς ἄγει καὶ φέρει, καὶ δι' ἰδίαν [καὶ] ἔχθραν, οὐχὶ διὰ τὴν ὀργάδα κατ'
 αὐτῶν ἔγραψε τὸ ψήφισμα. τοῦτο δὲ πεφεισμένως ποιοῦσι· μεγίστης γὰρ οὔσης τῆς Περικλέους
 δόξης, καὶ κρινομένων αὐτῶν Ἀθήνησιν ἀμεθόδευτον εἰς ἔχθραν ἐκκαλέσασθαι τὸν Περικλέα.
 καταβοήσῃ δὲ πολλὰ καὶ τῆς τύχης, καὶ ἐν τῇ καταστάσει καὶ ἐν τοῖς προοιμίοις, καὶ ὅτι οὐ
 μόνον τοιοῦτον κατ' αὐτῶν κυρωθῆναι πεποίηκε ψήφισμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ θάλατταν
 δυστυχήσαντας καταχθῆναι εἰς τὴν Ἀττικὴν.

8.362 Ἀλλὰ παρέβης, φησὶ, τὸ ψήφισμα, καὶ τιμωρία ὑπάρχεις ὑπεύθυνος. Ἡ Λύσις ὀρικῶς· ὅτι οὐ
 παρέβην, πρῶτοις ἐπιχειρήμασι χρησάμενος τοῖς ἀπὸ τῆς διανοίας. ὅτι τὸ ψήφισμα ἔχει τοὺς
 ἐκόντας καὶ μετ' ἐξουσίας καταίροντας, οὐ τοὺς ὑπὸ βίας χειμῶνος καὶ πνευμάτων
 ἐκβαλλομένους· ἐν οἷς διαθήσεις τὸν χειμῶνα καὶ τὴν ἀνάγκην, καὶ πλάσεις ἡθοποιίας ἐχούσας
 τὸν φόβον καὶ τὸν κίνδυνον. καὶ παραθήσεις ἀμφοτέροις καὶ ἀμφοτέρα χαλεπὰ δείξεις. εἴτα
 ἐξῆς ὅτι ἀναγκασθέντες καὶ εἴσω τοῦ χειμῶνος γενόμενοι ἐνενοήσαμεν τὴν Ἀθηναίων
 φιλανθρωπίαν, καὶ τὸν τοῦ ἐλέους βωμὸν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἴτα μεταληπτικὴ ἀντίθεσις· ἀλλ'
 ἔδει, φησὶ, καὶ κινδυνεῦσαι. Ἡ λύσις, ὅτι μείζων ἦν ὁ χειμῶν καὶ ἀντεχόμενος ὡς ἔνι μάλιστα.
 καὶ ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἐνικήθημεν, καὶ ὅσα τοιαῦτα τοῦ κύματος ἐγειρομένου, τοῦ κλύδωνος
 μὴ συγχωροῦντος διεκπεραιωθῆναι τοῖς σκάφεσι, καὶ τὰ τοιαῦτα. Μετὰ ταῦτα ὁ ἐπίλογος.
 ANTINOMIKA I. ΝΟΜΟΣ ΤΟΝ ΒΙΑΣΑΜΕΝΟΝ Κόρην διδόναι χιλίας· καὶ νόμος αἰτίας θανάτου
 δίδοσθαι δίκας. Κόρην τις πατέρα χειραγωγοῦσαν τυφλὸν ἐβιάσατο· ἠνέχθη κατὰ κρημνῶν ὁ
 πατήρ· καὶ βούλεται μὲν διδόναι χιλίας ὁ βιασάμενος· ἡ δὲ κόρη ὑπάγει αὐτὸν τῷ τῆς αἰτίας

θανάτου νόμῳ. Πάλιν κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον καὶ κατὰ τὴν ἀντινομίαν τὸν αὐτὸν τρόπον ταῖς ἄλλαις διαιρήσομεν· μία γὰρ ἡ τομὴ τῶν νομικῶν στάσεων κατὰ τὴν ἐμπίπτουσαν στάσιν δέχεσθαι τὴν διαίρεσιν. ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος· μετὰ γὰρ τὰς δύο προτάσεις τὰς νομικὰς, τὴν τε ἀπὸ τοῦ νόμου καὶ τῆς διανοίας, τοῦ ἑτέρου νόμου ἐπὶ τὴν ἐμπίπτουσαν στάσιν· ὥσπερ γὰρ διπλὴν ῥητὸν καὶ διάνοιαν τὰς πρώτας νομικὰς ζητήσεις κατασκευάσομεν· εἴθ' οὕτως ἐπὶ τὴν ἐμπίπτουσαν στάσιν μετελευσόμεθα· ζητήσεις τοιγαροῦν τὰς δύο προτάσεις καὶ κατασκευάσαντες ἐπὶ τὴν οἰκείαν τῷ προβλήματι στάσιν μετελευσόμεθα.

8.363 Ζητήσεις τοιγαροῦν τὰς δύο πρώτας προτάσεις· καὶ κατασκευάσαντες ἐπὶ τὴν οἰκείαν τῷ προβλήματι μετελευσόμεθα ζήτησιν, ἥ τις ἐμπίπτουσα κατὰ συγγνώμην εὐρίσκεται. βία γὰρ καὶ πρόφασις ἔρωτική τὸ γινόμενον, διὸ καὶ τοιαύτη τις ἄνωθεν ἡ διαίρεσις προφανήσεται. Πρώτη ἀντίθεσις· ἀλλ' αἴτιος εἶ, φησὶ, θανάτου, πηροῦ τὴν χειραγωγὸν ὑφελόμενος. ΛΥσεις ὀρικῶς λέγων, ὅτι ἔστι τὸ αἴτιον εἶναι θανάτου· οἶον, τὸ εἶναι τὸ φάρμακον, τὸ ξίφει παρασχεῖν, ἐμπρῆσαι οἰκίαν, βόθρον ὀρύξαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἴτα μετὰ τὸ ὀρικῶς λῦσαι θήσεις ταῦτα τὰ ἀπὸ τῆς διανοίας τοῦ νόμου· ὅτι εἰ μὲν ἐχθρὸς ὢν ὑφειλόμεν, αἴτιος εἰκότως τοῦ θανάτου γεγέννημαι. εἰ δὲ μία μοι πρὸς τὸν πονηρὸν οὐδὲ πώποτε διαφορὰ γέγονεν, οὐχ ὕβρις, οὐ πρᾶξις, οὐ χρήματα, οὐ κοινὸν οὐδὲν, οὐ λύπη τις, οὐ πόλεμος, ἀνθ' ὅτου καὶ τὴν τοιαύτην ἐγὼ καταφορὰν ἐπεχείρησα· ἔπειτα οὐδὲ κέρδος ἐμοὶ τὸ τελευτῆσαι τὸν πηρὸν ἐγένετο. τούναντίον δὲ βλάβη, τὸ λυπεῖσθαι τὴν κόρην, τὸ νομίζειν τοῦ γένους πολέμιον, τὸ τοῦ θανάτου δοκεῖν τῷ πατρὶ παρεσχέκεναι τὴν πρόφασιν, ὥστε ἐξ ἀπάντων ἐγὼ τῆς τοιαύτης αἰτίας ἀνεύθυνος· αὐτὸς δὲ τῆς τοιαύτης αὐτῷ συμφορᾶς συναίτιος, μὴ μείνας, μὴ χειραγωγὸν ἐπικαλέσας ἕτερον, μὴ τινος τῶν παριόντων λαβόμενος, ἀλλ' ὀρμήσας πρὸς δρόμον, καὶ τῆς αὐτοῦ σωτηρίας μὴ φεισάμενος, μὴ τὴν ἀπειρίαν τῆς ὁδοῦ φυλαξάμενος, μὴ ταύτην ἐννοήσας τὴν συμφορὰν, μὴ προσκεψάμενος, ὥς καὶ βόθρῳ περιπεσεῖται· τινὶ ὡς ἔτυχε πορευόμενος· εἴτα ἐπὶ τούτοις ἐρεῖς· καὶ ζῶν ἂν ὠφέλησε τὸν βιασάμενον· ἔπαυσε γὰρ μὴ χαλεπαίνειν οὕτω κατὰ τοῦ βιασαμένου τὴν κόρην, χειραγωγὸν σχήσειν ἐλπίσας, καὶ δεύτερον ὑπρέτην, σωτήριον, ἡγεμόνα, κατ' οὐδὲν τῆς κόρης λειπόμενον, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.364 ΜΕτὰ τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου πρότασιν θήσεις δευτέραν ἀντίθεσιν· ἀπὸ τῆς διανοίας τοῦ ἑτέρου νόμου. ἀλλ' οὐ ταῖς χειραγωγούσαις πατέρα τυφλὸν διδόναι τὰς χιλίας τοῖς βιασαμένοις ὁ νόμος προστέθεικε. Ἡ Λύσις ἀπ' αὐτοῦ τοῦ νόμου· εἰ τὰς βιασθείσας ἀπλῶς λαμβάνειν χιλίας ὁ νόμος ἐκέλευσε καὶ διαφορὰν οὐδεμίαν ἐν τῷ νόμῳ παρέθηκεν. εἰ γὰρ τι παρατηρεῖσθαι τοιοῦτον ἐκέλευσεν, οὐδὲν ἦν ἐμποδὼν προσθεῖναι τῷ γράμματι. πλὴν εἰ μὴ τις χειραγωγοῖ πατέρα τυφλόν· νῦν δὲ τὸ καθόλου κεῖσθαι τὸν νόμον οὐδεμίαν τοιαύτην διαφορὰν τῷ γράμματι προσέθηκεν, καὶ ὑπαναγνώσεις τὸν νόμον, καὶ κατὰ μέρος ἐξετάσεις, μηδὲν τοιοῦτον τὸν νομοθέτην κεκελευκέναι σαφῶς, ἀλλ' εἶναι κομψείαν ἄλλως τῆς κόρης τὰ ῥήματα. ἰστέον δὲ ὅτι ἐν πάσαις ταῖς ἀντινομικαῖς ἰσχυρὸν καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐπιχείρημα, τὸ λέγειν ὅτι τοῦτον φυλάξαντες τὸν νόμον κάκεῖνον φυλάζομεν, καὶ δεῖ τοῦτο τιθέναι τὸ ἐπιχείρημα. εἴτα τοῦτον κατασκευάζων τὸν νόμον, καὶ τὸν νομοθέτην ἐγκωμιάζων ἐπὶ τῷ γράμματι, ἐπὶ τὴν συγγνώμην σαφῶς εἰςβάλλεις, λέγων μηδὲν τοιοῦτον διειρηκέναι τὸν νόμον. ἔδει γὰρ τοὺς βιαζομένους τῷ ἔρωτι δουλεύοντας, καὶ μηδὲν τῶν κατὰ φύσιν βουλευόντας, ἀλλ' ἀπλῶς ἐξεστηκότας τῷ πάθει, καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἀπροόπτους τυγχάνοντας, πάντα δὲ δρᾶσαι καὶ παθεῖν ἀναπειθομένους ὑπ' ἔρωτος, εἴτα τὴν συγγνώμην πλατύνας, ὥς ἐνὶ μάλιστα ἀποστροφαῖς τε καὶ ποικίλοις ἐπιχειρήμασι· πῇ μὲν φυσιολογεῖν περὶ τοῦ πάθους, πῇ δὲ τὸν λόγον ἀποστρέφειν πρὸς τὴν κόρην.

8.365 Εἴτα ἑτέραν θήσεις ἀντίθεσιν, τὴν ὅτι ἔδει προσελθεῖν τῷ πατρὶ μεταληπτικήν. Εἴτα λύσεις πάλιν τῇ συγγνώμῃ, ὅτι θεασάμενος ὥρμησα, κατασχεῖν τῆς ἐπιθυμίας οὐκ ἴσχυσα,

βουλεύσασθαι τι τῶν χρησίμων οὐ δεδύνηται· εἰ δὲ μή τις οὐκ ἂν προσελθὼν ἐδεήθη τοῦ πατρὸς, καὶ τὸ πάθος καθωμολόγησε, καὶ τὸν ἔρωτα κατεμήνυσε. νῦν δὲ πολὺς χορεύσας, καθ' ἡμῶν τῶν συμφερόντων οὐδὲν συνεχώρησεν. ἔπειτα ὅτι ἄδηλον ἦν εἰ προσελθὼν ἂν ἡδυνήθην τυχεῖν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἴτα θήσεις τοὺς ἐπιλόγους, ἐρωτικῶς τὴν πᾶσαν ἔχοντας διατύπωσιν καὶ παραμυθίαν τῆς τοῦ πατρὸς συμφορᾶς, καὶ γάμου ἐπαγγελίαν, καὶ ὁμονοίας ὑπόσχεσιν, καὶ βίων καὶ τῶν τοιούτων κατάστασιν χρηστήν, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΤΗΙ ΕΠΙΚΛΗΡΩΙ ΕΠΙΔΙΚΑΖΕΣΘΑΙ ΤΟΝ ΑΓΧΙΣΤΕ Α. Πλέων τις μετὰ θυγατρὸς ὑπὸ λησταῖς ἐγένετο· μετὰ ταῦτα ἔπεμψεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ, ἐπαγγελλόμενος δώσειν τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον τῷ λυτρωσαμένῳ· πλεύσας τις ἐπὶ τὴν λύτρωσιν τὸν μὲν κατέλαβε τετελευτηκότα, τὴν δὲ λυτρωσάμενος ἐπανήγαγεν. ἀμφισβητεῖ τις τῶν ἀγχιστέων τῷ γάμῳ αὐτῆς, καὶ ἀντιλέγει ὁ λυτρωσάμενος. Τὴν ἀντινομίαν ἐργάσῃ ἐν τοῖς πρώτοις κεφαλαίοις, ὥσπερ διπλὴν ῥητὸν καὶ διάνοιαν. ῥητοῦ γὰρ ἀντιτεθέντος, λύσεις τῇ διανοίᾳ.

8.366 εἴτα ἀντίθεσιν θεῖς ἐκ τῆς διανοίας τοῦ οἰκείου ῥητοῦ λύσεις αὐτῷ τῷ ῥητῷ. εἴτα μετὰ ταῦτα τῇ συνεπιπτούσῃ στάσει χρῆσις πρὸς τὴν διαίρεσιν· ὥσπερ ἐνταῦθά ἐστι συνεζευγμένη πραγματική. τίς γὰρ μᾶλλον ὀφείλει λαβεῖν, ἐστὶ τὸ ζητούμενον, πότερον ὁ ἀγχιστεὺς ἢ ὁ λυτρωσάμενος. Ἡ κατάστασις ἀπὸ γνώμης ἐστὶ τοῦ πατρὸς· ὅτι εἰδὼς ὅπως εἰμὶ εὖνους αὐτῷ ἐγὼ, ἐκήρυξε τῷ λυτρωσαμένῳ δώσειν· τὴν γὰρ γνώμην ἐρεῖς. τίνος ἕνεκα ὁ πατήρ περὶ τῶν λύτρων οὐκ ἐδήλωσεν· ἢ οὕτως· ἔχει δὲ ἡ κατάστασις τοῦ λυτρωσαμένου τὴν σπουδὴν τὴν ἄνωθεν, καὶ τὴν πρὸς τὸν πατέρα τῆς κόρης διάθεσιν· ταύτην γὰρ δίδωσιν αὐτῷ τὴν ποιότητα τὸ τὴν κόρην λυτρώσασθαι. διὸ καὶ τὴν ἄνωθεν πρὸς αὐτὸν φιλίαν ἐρεῖς, καὶ τὴν λανθάνουσαν πρὸς τὴν κόρην διάθεσιν· εἴτα τὴν ἀποδημίαν μετ' αὐτῆς τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν ὑπὸ τοῖς λησταῖς ἄλωσιν· εἴτα τὴν πρὸς τὴν λύσιν τοῦ πατρὸς προτροπὴν καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ γάμου. ἐν οἷς καὶ πλάσεις, καὶ ἡθοποιῶν ἐρωτικά, καὶ τὰ τοιαῦτα. εἴτα ἐρεῖς, ὅτι ἐπεδήμησα καταφρονήσας τοῦ μισθοῦ· εἴτα τεθνηκότα τὸν πατέρα εὖρον· ἐν οἷς καὶ πάθη κινήσεις τινὰ· εἴτα ὅτι ἐλυτρωσάμην τὴν κόρην, ἐν ᾗ καὶ ἡθοποιῶν πρὸς τοὺς ληστὰς προτρεπτικά καὶ τοῦ ἀφεῖναι τὴν κόρην. εἴτα ὅτι ἐπανήγαγον, καὶ λαβὼν ἀπὸ τῶν ληστῶν ἔχω παρ' ἑμαυτῷ καὶ γαμήσαι κωλύομαι. Μετὰ τὴν κατάστασιν θήσεις τὰς τῆς ἀντινομίας χαρακτηριστικὰς πρώτας ἀντιθέσεις. τουτέστιν αὐτὴν ἀντινομίαν· οἷον, ἀλλ' ὁ νόμος, φησὶ, τοὺς ἐπικλήρους τοῖς ἀγχιστεῦσι παρέχεται. Ἡ λύσις ὁμοίως, ὥσπερ ἐν ῥητῷ καὶ διανοίᾳ, καὶ παντὶ ἀπλῶς ἐξ ἀντιθέσεως εὐρίσκομένῳ ῥητῷ τῇ διανοίᾳ. οἷον, κατὰ συνδρομὴν πρῶτόν φημι καὶ αὐτός. ἀλλ' ἂν μὴ προκαταβληθείσης εὐεργεσίας ὁ γάμος ἀμοιβὴ τυγχάνῃ, μηδὲ ὑπὸ τῶν ληστῶν τις αὐτὴν ἀφέληται.

8.367 εἴτα κατασκευάσεις ταύτην τὴν διάνοιαν διὰ ποικίλων καὶ διαφόρων ἐπιχειρημάτων συστατικῶν τῆς διανοίας, τῷ λέγειν, εἰ δὲ ἐχθρὸς ἦν ὁ ἀγχιστεὺς, εἰ δὲ πλείονα εὐεργετήσας ἕτερα, εἰ δὲ καμὼν εἰς τὴν κόρην, εἰ δὲ κινδύνους αὐτὸν παραβαλὼν, ὥσπερ ἐγὼ, εἰ δὲ καθάπερ ὠνησάμενός τις ἦς ἄρα καὶ τοῦτον διὰ τὸν ἀγχιστέα ὁ νόμος ἀποστερεῖ οὐδαμῶς, ἀλλὰ δῆλον ὅτι τῷ ἀγχιστεῖ δίδωσιν. ἂν μὴδὲν ἕτερον ἢ τοῦτον ἀντιβαίνων τὸν νόμον. Εἴτα θήσεις ἐξ ἀντιθέσεως τὴν διάνοιαν τοῦ οἰκείου ῥητοῦ. ἵνα λύσης αὐτὴν τῷ ῥητῷ· ἀλλ' ὁ πατήρ, φησὶ, τοῦ δίδοναι τὴν κόρην ὧ βούλεται κύριος μέχρις ἂν ζῇ, καὶ εἰλήφεισαν ἂν τὴν κόρην, εἰ ὁ πατήρ περιῇ. Λύσεις τῷ ῥητῷ· δῆλον γὰρ ὅτι κειμένης τῆς ἀντιθέσεως διανοίας. ἡ λύσις ἂν ἐκ διανοίας ἐγένετο. οἷον, ἐκήρυξας δώσειν τῷ λυτρωσαμένῳ πρὸς γάμον, ὥσπερ τινὰ νόμον ἐπὶ τῆς θυγατρὸς τὴν ἐπαγγελίαν πεπλήρωκεν, καὶ οὐχ οἷόν τ' ἐστὶν εἰπεῖν ὅτι ζῶντος μὲν ἐστὶν ἡ ὑπόσχεσις κυρία, τελευτήσαντος δὲ ἄκυρος. εἰ μὲν γὰρ μὴδὲ μιᾶς ἀφορμῆς ὑποκειμένης ἀπλῶς ἐπηγγείλατο, καλῶς εἶχε τοῦτο λέγειν· ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῷ λύσασθαι καθάπερ ἐπ' ἔργῳ τινὶ τὸν μισθὸν τοῦτον ἐκήρυξεν, οὐχ οἷόν τε λέγειν, ὅτι ζῶν μὲν ἐνέδωκε, τελευτήσας δὲ οὐκ ἔχει τὴν

ὑπόσχεσιν μένουσαν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἴτα ἐλεύσῃ ἐπὶ τὴν πραγματικὴν, ἥ τις συμπλέκεται τῇ ἀντινομίᾳ. ἀλλ' ἔμελλον, φησὶ, κἀγὼ τὴν κόρην λύεσθαι. Ἡ Λύσις· οὐκοῦν αὐτῷ αἴτιος. καὶ τὴν βραδυτῆτα μᾶλλον μὴ τὴν ὑπόσχεσιν αἰτιῶ· εἴτα ὅτι σὺ αὐτὸς ἐμὲ κρίνεις τοῦ γάμου ἄξιον, μελλῆσαι πρὸς τὴν λύτρωσιν φάσκων· εἰ γὰρ καταμέμφῃ σαυτὸν ὡς μελλήσαντα, τί μὴ ἐπαινεῖς μᾶλλον ὡς σπουδάσαντα· εἴτα παραδείγμασιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐν ἀγωνίσμασιν, ἢ δρόμῳ τοῦ φθάσαντος τὸ ἄθλον γίνεται, καὶ ὅσα τοιαῦτα κατασκευαστικά τοῦ ὅτι ἄξιος μᾶλλον ἐστὶν οὗτος τοῦ γάμου ὁ ἀπολυτρωσάμενος.

8.368 ΜΕτὰ ταῦτα οἱ ἐπίλογοι προτρεπτικοὶ τοῦ δοῦναι αὐτῷ τὴν κόρην, ἔχοντες καὶ ἀποτροπὴν τινα τοῦ μὴ τῷ ἀντιλέγοντι παρασχεῖν, ἐν ᾧ καὶ σχήματα καὶ ἀποτυπώσεις τοῦ γάμου, καὶ πανηγυρικά πολλὰ καὶ συμβουλευτικά τοῖς πολίταις λύεσθαι τοὺς ἐπαγγελομένους τὸν γάμον· ἐν ᾧ οὔτε ἐκεῖνοι τοῦ λύσαντος ἀστοχῆσουσιν, οὔτε οἱ δεδωκότες τὰ χρήματα. Εἰς ΤΟ ΕΝΑΝΤΙΟΝ Ο ΑΓΧΙΣΤΕΥ Σ. Ἡ κατάστασις ἔχει τὴν συγγένειαν καὶ τὰ γεγεννημένα ἐν τισὶ διηγήμασιν. ἐπειδὴ γὰρ ἄνωθεν ἡμᾶς συνῆψε καὶ πρὸς συγγένειαν ἢ τύχῃ, καὶ τῆς συναφείας τοῦτο πρῶτον ἡμῖν ὁ δαίμων ἐπρυτανεύσατο, οὐκ οἶδα πῶς ὁ συγγενὴς, ὁ τῆς κόρης πατὴρ ἐκδημῆσαι πρὸ μικροῦ ἐβουλεύσατο. εἴτα ὅτι ἐξελθὼν ὑπὸ λησταῖς ἐγένετο. εἴτα ὅτι περὶ τῶν λύτρων γέγραφεν εἰδὼς ἀκριβῶς, ὅτι πρὸ πάντων αὐτὸς ἀπαντήσω πρὸς σωτηρίαν αὐτῷ, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα ἐρεῖς ὅτι ἐπιβουλεύοντες ἔκρυπτον, ἐσιώπων· εἷς οὗτος ἦν ὅστις πρῶτον μαθὼν ἐσπούδασεν, ὡς ἐνὶ μάλιστα κρυψαὶ τὴν ἐπαγγελίαν, λαθεῖν ποιῆσαι τὴν συμφορὰν· εἴτα πόρρωθέν ποθεν μαθὼν εἶπον πρὸς ἑμαυτὸν, τίς ταῦτα περὶ λύτρων οὐ δηλοῖ, τίς τῷ συγγενεῖ οὐ γράφει περὶ χρημάτων, ἀλλὰ φέρει τὴν δουλείαν ἐπαχθῶς, καὶ τὰ τοιαῦτα· εἴτα, ὅτι μέλλων καὶ παρασκευαζόμενος, εὐπρεπίσας τὰ χρήματα ἔτοιμος ἦν, ὡς δὲ λοιπὸν τῆς ἀποδημίας εἰχόμεν, ἔμαθον ἐφθακέναι τοῦτον, καὶ τὸν πατέρα τῆς κόρης τετελευτηκέναι, καὶ τοῦτον εἰληφέναι τὴν παῖδα, τὴν ἐπὶ κληρον λοιπὸν γενομένην, καὶ τὰ τοιαῦτα.

8.369 οὕτως ὑπέστρεψα, οὕτω τὴν ἀποδημίαν ἐπέσχον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἴτα θήσεις τὸ ῥητὸν τοῦ ἐναντίου ἐξ ἀντιθέσεως. ἀλλὰ τῷ λυτρωσαμένῳ, φησὶν, ὁ πατὴρ καθυπέσχετο δώσειν τὴν κόρην. Λγσεις τῇ διανοίᾳ, ὅτι αἱ τοιαῦται ἐπαγγελίαι ἀβέβαιοί εἰσι, μέχρις ἂν ζῶσιν οἱ ἐπαγγελλόμενοι· οὐς καὶ πρὸς τὴν ὑπόσχεσιν καταναγκάσαι δυνατόν ἦν. εἴτα ὅτι ἐπηγγείλατο δώσειν πρὸς γάμον, ἂν μηδεὶς ἀντιλέγῃ τῶν συγγενῶν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἐν ᾧ ὅτι ἤδει τὸν τῶν κληρονόμων νόμον, καὶ ὅτι ἐμοὶ πρὸ πάντων ὠφείλετο τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος. ΑΛΛ' ἐλυτρωσάμην, φησὶ, τὴν κόρην, ὅθεν ὁ νόμος οὐκ ἀφαιρεῖται με τοῦ γάμου. Λγσεις τῷ ῥητῷ. ὅτι ὁ νόμος εἶπε τοὺς ἀγχιστεῖς ἀπλῶς γαμεῖν τὰς ἐπικλήρους, οὐδὲν διορισάμενος, οὐδ' ὑποδιαίρεσιν οὐδεμίαν καταλιπὼν, ἀλλ' ἀπλῶς δοὺς τοῖς συγγενέσιν. καὶ τοῦτο εἰκότως. ἵνα μὴ ἀπλῶς ἑαυτὰς ἐπιδιδῶσιν αἱ κόραι ἀγνώσιν ἀσυνήθεσιν ἀνθρώποις, τούτου χάριν τοὺς συγγενεῖς γαμεῖν τὰς ἐπικλήρους ἐκέλευσεν, ὥστε περιττὸν τὸ λέγειν ἐλυτρωσάμην. εἰ μὲν γὰρ νῦν ἐπὶ κληρος οὐκ ἔστι τοῦτο, εἰπέ· εἰ δέ ἐστιν ἐπὶ κληρος, καὶ περὶ τούτων ὁ νόμος λέγει, καὶ κηρύττει τὸν γάμον νυμφίου τὰ γράμματα, τίνος ἕνεκα σὺ φιλονεικεῖς, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

8.370 ΑΛΛ' ἄξιος μᾶλλον εἶμι λυτρωσάμενος. Ἡ Λύσις, ὅτι ἔφθασας τούτου χάριν, ἵν' ἔχῃς πρὸς ἐμὲ φιλονεικεῖν περὶ γάμου, καὶ σπουδὴ σοὶ γεγένηται τὸ λύειν. οὐ διὰ τὸν γάμον ἀληθῶς, ἀλλὰ διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ βασκανίαν. εἴτα τοῦτο ὅτι κἀγὼ ποιεῖν ἔμελλον καὶ εὐτρεπίσθην, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἴτα ὁ ἐπίλογος, μὴ λῦσαι τὸν νόμον, μὴ ἄκυρον ποιῆσαι, μὴ διαλῦσαι τὴν συγγένειαν ὁμωμοκότας κατὰ τοὺς νόμους δικάζειν. εἴτα, ὅτι τάχα που καὶ ὁ πατὴρ ἔσθηκε, καὶ ἥδεται καὶ σπεύδει τὸν συγγενὴ τὴν παῖδα λαβεῖν, καὶ ὅσα τοιαῦτα προτρεπτικά πρὸς τὸ δοῦναι τὴν κόρην. μὴ ἔστω δὲ ὁ ἐπίλογος χάριτος μελετητικῆς ἐκτὸς, μηδὲ διατυπώσεως τοῦ γάμου, μηδὲ γνωμῶν, ὅτι οὗτος μάλιστ' ἔστιν ὁ ἄριστος γάμος, ὁ κατὰ τὸν νόμον καὶ τὴν συγγένειαν γιγνόμενος. καὶ διαβολὴν δὲ ἐδέχετο τοῦ ἀντιποιοιμένου, καὶ ἀποτροπὴν τῶν δικαστῶν, ὥστε

τῷ λυτρωσαμένῳ μὴ παρασχεῖν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ΤΟΝ ΦΘΟΡΕΑ μυρίας ἀποτίνειν, καὶ αἰτίας θανάτου δίκας εἶναι. Χειραγωγοῦσάν τις τὸν πατέρα πεπηρωμένον ἐβιάσατο ἀρπάσας, ὁ πηρὸς κατὰ κρημνῶν ἐνεχθεὶς ἀπέθανεν· ὁ μὲν ἀξιοὶ μυρίας ἀποτίνειν· ἡ δὲ οὐ λαμβάνουσα κρίνειν αὐτὸν αἰτίας θανάτου. Ἡ διαίρεσις· πρῶτον ὁ κατήγορος τίθησιν ἐξ ἀντιθέσεως τὸ ῥητόν· εἴτα λύει αὐτὸ τῇ διανοίᾳ, καὶ τῷ οἰκείῳ ῥητῷ. Εἴτα μετὰ τὸ οἰκεῖον ῥητόν τίθησιν ἐξ ἀντιθέσεως αὐτοῦ τὴν διάνοιαν· εἴτα λύει αὐτὴν τοῖς ὀρικοῖς λέγων, ταῦτόν εἶναι, ὅπερ ἐκεῖνος λέγει καὶ ὁ νόμος· εἴτα ἔρχεται ἐπὶ τὰς ἐκ τῆς ὕλης ἀνατυπούσας ἀντιθέσεις.

8.371 Ἡ Κατάστασις ἔχει τὴν ἀνατροφὴν τῆς κόρης ἐν παραδρομῇ καὶ διεξόδῳ, τὴν ἐξαίφνης γινομένην συμφορὰν. εἴτα τὴν χειραγωγίαν τὴν παρὰ τῆς κόρης, καὶ τὴν παρ' αὐτῆς παραμυθίαν ἐν αὐξήσει γιγνομένην· εἴτα τὴν ἐξαίφνης ἀρπαγὴν, ἣν αὐξήσεις δεινοποιῶν· ἐν οἷς καὶ ἠθοποιῶν τοῦ πατρὸς βαρυτάτη, ὅτι ποῖος πόλεμος ἄρα, τί τὸ πραχθέν; τίς οὕτω τολμηρὸς καὶ ἀνόσιος, ὥς μόνον περιιδεῖν πηρὸν ἀλώμενον; εἴτα τὴν ἐρημίαν αὐτοῦ, ἐν ᾗ καὶ ἐτέρα ἠθοποιῶν· πότερον βαδίζει μὴ που περιτύχη τὴν κόρην· μᾶλλον δὲ, ὅτι ἡ φωνὴ τῆς κόρης ἐξεκαλεῖτο τὸν πατέρα, καὶ τολμηρότερον πεποίηκε πρὸς τὴν συμφορὰν· εἴτα ὅτι ἀκολουθῶν αἰὶ τῇ φωνῇ, καὶ πρὸς τὴν κραυγὴν τῆς κόρης τὴν πορείαν ποιούμενος, κατὰ κρημνῶν ἐνεχθεὶς ἐτελεύτησεν· ἐν οἷς τὰ πάθη κινήσεις, καὶ τὴν συμφορὰν ὥς οἶόν τε αὐξήσεις. Μετὰ τὴν κατάστασιν θήσεις πρῶτον τὰς ἀντιθέσεις νομικὰς· οἶον, ἀλλ' ἐβιάσαμην, φησὶ, καὶ κατὰ τὸν νόμον δίδωμι τὰς μυρίας. Λύσεις τῇ διανοίᾳ· ὁ νόμος δίδοσθαι κελεύει τὰς μυρίας, ἐὰν βιάσῃται κόρην ἐν πανηγύρει. μᾶλλον ἀδικῶν μὴ παραβαίνων τὸν νόμον, μὴδὲ ἐτέρου αἵτιος θανάτου γιγνόμενος. ὅπερ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐποίησας, τὴν μὲν κόρην λαβὼν, τὸν δὲ πατέρα κατὰ κρημνῶν ἔασας πεσεῖν, καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀπὸ τοῦ οἰκείου νόμου κατασκευαστικά· ἐκ γὰρ τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἅπαντα ἐποίσεις τὰ ἐπιχειρήματα. Εἴτα θήσεις τὴν διάνοιαν ἐξ ἀντιθέσεως τοῦ ἐτέρου νόμου. ἀλλ' ὁ νόμος φησὶ κρίνεσθαι αἰτίας θανάτου τὸν αὐτόν, ἢ ὥσαντα, ἢ ξίφος δόντα, ἢ φάρμακον, καὶ ἑἴσα πηρὸν πρεσβύτην κατὰ κρημνῶν πεσεῖν. Εἴτα τῷ συλλογισμῷ, ὅτι ἴσον ἐστὶ τούτων ποιῆσαί τι, καὶ τῆς χειραγωγοῦ ἀφελέσθαι τὸν τῶν ὀφθαλμῶν γενόμενον ἔρημον. Εἴτα τῇ γνώμῃ τῇ τοῦ νομοθέτου· τοιγαροῦν καὶ ὁ νόμος οὐκ εἶπε τὸ, ὁ ποιήσας αἰτιός ἐστι θανάτου, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπὶ τῇ κρίσει τῶν πασχόντων καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν πεποιήται τὴν διάκρισιν· εἴτα τῷ πηλίκῳ καὶ τῷ πρὸς τι· οἰκείως δὲ καὶ προσεχῶς φαίνεται διαστάσεως.

8.372 ΑΛΛῃ ἀντίθεσις· ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτοῦ αἴτιος, μὴ στὰς καὶ μείνας ἀφαιρεθείσης τῆς χειραγωγοῦ. Ἡ Λύσις· ὅτι πατὴρ ὢν, τῆς βοῆς αἰσθανόμενος ἐπέδραμεν εἰκότως ἐπιζητῶν ὑπεξελέσθαι τὴν κόρην, οἰόμενος αὐτὴν πλησίον εἶναι· που, ἀφελέσθαι ταύτην βουλούμενος, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ΑΛΛ' ἐρασθεὶς, φησὶν, ἐποίησα. Λύσεις τῷ ἐναντίῳ· καὶ τοι οὐκ ἦν ἔρωτος ἄξιον, ἀλλ' ἐλέου καὶ οἴκτου τὸ τοιοῦτον· κόρη παρθένος πηρὸν χειραγωγοῦσα τὸν φύσαντα· εἰ δὲ ἀληθῶς ἔρωτος ἦν, ἔδει τῷ πατρὶ προσελθεῖν, πρὸς γάμον αἰτήσασθαι, ἐκλιπαρῆσαι, πείσαι, ὥς ἐνὶ μάλιστα, καὶ βιάσασθαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ὁ Επίλογος προτρεπτικὸς εἰς τιμωρίαν, ὥς ἀσελγοῦς, ὥς ὕβριστοῦ, ὥς μηδὲν ἀνθρώπινον ἐπιδεικνυμένου. εἴτα ἡ διατύπωσις οἷα ἦν ἀποσπασμένη ἡ παῖς, οἷα ἔλεγεν. ὁ δὲ οἶος ἦν θαρρῶν τῷ πλούτῳ, καὶ ταῖς μυρίαῖς, καὶ τῇ περὶ αὐτὸν δυνάμει, καὶ ὅσα τοιαῦτα. τούτου μέμνησο τοῦ ἐπιχειρήματος, ὅτι τούτου φυλαχθέντος τοῦ νόμου, κάκεϊνός ἐστι κύριος. καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὅτι τούτου παραβεβασμένου τοῦ νόμου, κάκεϊνος παραβέβασται. χρησιμώτατον γὰρ καὶ ἀναγκαῖον τὸ τοιοῦτον ἐπιχείρημα ταῖς ἀντινομικαῖς. Εἰς τὸ ἐναντίον Ο ΒΙΑΣΑΜΕΝΟΣ. Ὁ βιασάμενος ἐν τῇ καταστάσει συστήσει ἑαυτοῦ τὸ πρόσωπον. ταύτῃ δὲ τοῦτο ποιήσει, ἐπεικὴ καὶ πρᾶον ἐκ τῶν βεβιωμένων ἐπιδεικνύων· τὴν δὲ βίαν ταύτην οὐ δι' ἀσέλγειαν, οὐδὲ ὕβριν, ἀλλὰ δι' ἔρωτα μᾶλλον πεποικέναι ἐνδεικνύμενος καὶ σύνοικον ἔχειν

βουλούμενος· εἶτα διοικήσεται τὴν ἀρπαγὴν οὐχ ἀπλῶς οὐδ' ὥς ἔτυχεν πεποιῆσθαι· ἀλλ' εἰδὼς ὥς οὐδὲν ὀνήσει προσίων, παρακαλῶν, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

8.373 εἶτα ὅτι θεασάμενος αὐτὴν ἐπὶ πλεόν παρώξυμαι· ἐν οἷς ἐρεῖς καὶ γνωμικὰ, ὅτι ἐν τῇ θῆα ἔρωσ ἐστί. καὶ ἐπιθυμία φαινομένης τῆς ἐρωμένης ἐφύκεν αὔξεσθαι· ὅτι ἔλαβον, ἐβιασάμην, δίδωμι κατὰ νόμον τὰς μυρίας. Εἶτα θήσεις διάνοιαν τούτου· ἀλλ' ὁ νόμος, φησὶ, τὰς μυρίας ἐπὶ βίᾳ μόνῃ προσέταξεν. Ἡ λύσις τῷ ῥητῷ, ὅτι οὐ διήρηται τι τοιοῦτον οὐδὲν, οὐδὲ γέγραπται πῶς διδόναι, ἢ πότε μὲν δώσομεν, πότε δὲ μὴ, ἀλλ' ἀπλῶς εἴρηται τὰς μυρίας διδόναι τὸν βιασάμενον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἶτα πάλιν ἔπαγε τὸν νόμον. ἐγὼ ἐβιασάμην, δίδωμι κατὰ νόμον τὰς μυρίας. Εἶτα θήσεις τὸν ἐναντίον νόμον ἐξ ἀντιθέσεως. ἀλλ' αἴτιος γέγονας θανάτου, χειραγωγοῦσαν τὴν κόρην ὑφελόμενος, καὶ κριθήσῃ κατὰ τὸν νόμον. Ἡ λύσις ὀρικῇ, ὅτι οὐ γέγονεν αἴτιος θανάτου τῷ πατρί. αἴτιος γάρ ἐστιν ὁ δοὺς τὸ ξίφος, ὁ φάρμακον, ἢ ὥσας κατὰ βάθρου, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἶτα κατασκευάσεις τοῦτο ὀρικῶς, [ὅτι πολὺ τοῦτο τοῦ πραχθέντος κατασκευάσῃ τοῦτο ὀρικῶς] ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο αἴτιον θανάτου· εἶτα συλλογιστικῶς, ὅτι πολὺ τοῦτο τοῦ πραχθέντος ἀληθῶς αἴτιον θανάτου εἶναι κεχώρισται. εἶτα ὅτι οὐδὲ ὅλως δεινὸν τοῦτο, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ἀλλ' ἐπικουρήσαί μοι βουλούμενος ἐβάδισεν. Ἡ λύσις ἀπὸ τοῦ πάθους· ποία ἦν ἡ ἐπικουρία δυνατὴ μὴ ὁρῶντι ἀνθρώπῳ καὶ αὐτὸν ἐπιγνῶναι τὸ πάθος, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἶτα ὅτι ἔδει αὐτὸν ἐννοῆσαι ἰδεῖν, ὅτι οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ἐρῶντος ἀνδρὸς ἀφελέσθαι τὴν κόρην, καὶ ὅτι οὐδ' εἰ ἑώρα δυνατὸς ἂν ἐγένετο βιάσασθαι τὸν ἔρωτα. ἐν ᾧ ὅτι μέγας καὶ ἰσχυρὸς οὗτος ὁ θεὸς ἐστιν ὁ ἐπεγείρων πρὸς τὰ ἐπιχειρήματα, καὶ ὅτι τῶν ἐρῶντων οὐδεὶς ὥς ἐνθουσιῶντων περιγίνεται. Αλλ' ἐχρῆν, φησὶν, ἀνακοινώσασθαι τῷ πατρί.

8.374 Ἡ λύσις ὅτι ἐφοβήθην ἀποτυχεῖν, καὶ τὰς τῶν παρακαλουμένων εἶδον ἀνατάσεις, καὶ ἐνενόησα ὅτι παρακαλέσας καὶ ἀποτυχὼν φυλάττειν αὐτὸν ποιήσω ἐπὶ πλεόν τὴν κόρην, καὶ ὅτι οὐκ ἔτι οἷός τε ἦν οὐδὲ τοῦτον αὐτὴν τὸν τρόπον λαβεῖν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ ἐπίλογος ἔχει πάθος τοῦ πατρός. ἔχει δὲ καὶ προτροπὴν τοῖς δικασταῖς ὥς συγχωρῆσαι αὐτῷ, δοῦναι τὰς μυρίας ἀντὶ προικός. εἶτα πρὸς τὴν κόρην καὶ τοὺς δικαστὰς περὶ ταφῆς τοῦ πατρός διαλέγεται, καὶ ὅτι κοινῇ τοῦτον δακρύσωμεν, ὁμοῦ τοῦτον θρηνήσωμεν, τάφον ἐγείρωμεν ἐπίσημον, ἐπιγράψωμεν αὐτῷ ἐπιγράμματα, ὥς τυφλὸς ἦν, καὶ διὰ βίαν τινὸς τοιαύτην ἔσχε τὴν τελευτήν. ΠΑΙΔΕΣ ΥΒΡΙΖΟΜΕΝΟΙΣ ΤΟΙΣ Πατράσι βοηθείωσαν· καὶ τῷ ἀτίμῳ μὴ μετεῖναι δίκας. Ἀτίμῳ τυπτομένῳ ὁ υἱὸς ἐπαμύνας, κρίνεται ὕβρεως ὁ παῖς. Ἡ συνεζευγμένη στάσις τῇ ἀντινομίᾳ τυγχάνει μεταληπτική, τοῦ παιδὸς λέγοντος· οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ δίκη, ἥς τὸν πατέρα ἀπείργει ὁ νόμος. οἷον τὸ ἐπαμῦναι, ἀλλὰ τὸ μὴ δέχεσθαι ἐν δικαστηρίῳ τιμωρίαν. διὸ καὶ ἡ κατάστασις ἐστὶν ἐν αὐτῷ πολλὴν ἔχουσα διάθεσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα, καὶ στοργὴν ἐκ τῆς ἀνατροφῆς, ἐκ τῆς παιδείας, ἐκ τῆς ἄλλης παιδεύσεως, εἶτα ὅτι κατ' ἐπιβουλήν αὐτῷ τινες βασκαίνοντες ἄτιμον αὐτὸν πεποιήκασιν, ἵνα μὴ πολιτεύηται, ἃ καὶ διόλου οἰκονομήσεις ἐν τῇ καταστάσει· ὅτι εὖνους, ὅτι τηρῶν τοὺς νόμους, ὅτι δημοτικώτατος· διὸ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων πολιτευομένων ἡτίμωται· ὧν εἷς καὶ οὗτος. εἶτα ὅτι ὑβριζόμενον αὐτὸν οὐ περιεῖδον, ἀλλ' ἐπήμυνα κατὰ τὸν νόμον, καὶ ἐβοήθησα τῷ πατρί· εἶτα λήψῃ τὸν δι' ἐναντίας νόμον ἐξ ἀντιθέσεως.

8.375 Αλλ' ἐπήμυνας, φησὶ, τῷ πατρί δίκης τοῦ νόμου τοὺς ἀτίμους ἀποστερήσαντος. Λύσεις τῇ διανοίᾳ· τίνα δίκην ὁ νόμος λέγει, τὴν ἐν τοῖς δικαστηρίοις, τὴν ἐν ταῖς κρίσεσι καὶ κατηγορίαις, οὐχὶ τὴν παρὰ τοῦ παιδὸς βοήθειαν; εἶτα ὀρικῶς, ὅτι βοήθεια τοῦτο, οὐχὶ δίκη· εἶτα ἐπάγει καὶ τὸν οἰκεῖον νόμον· τοιγαροῦν τοῦτο εἰδὼς ὁ νομοθέτης, ὅτι δίκη αὕτη οὐκ ἔστιν, ἕτερον νόμον τὸν κελεύοντα ἐπάναγκες εἶναι βοηθεῖν τῷ πατρί. Εἶτα θήσεις τούτου τοῦ νόμου τὴν διάνοιαν ἐξ ἀντιθέσεως. ἀλλ' ὁ νόμος βοηθεῖν εἶπε τοῖς πατράσι ἐντίμοις οὖσιν οὐκ ἀτίμοις. Ἡ λύσις ὅτι οὐ τοῦτο μόνον ἐστὶ βοηθεῖν, ἀλλὰ ὑβριζομένοις βοηθεῖν. Εἶτα οὐδὲ

διήρηκεν ὁ νόμος πῶς δεῖ βοηθεῖν, ἢ πότε, ἀλλ' ἀπλῶς βοηθεῖν. Φανερά δὲ ἡ λύσις ἐκ τοῦ προτέρου ζητήματος. εἶτα ὅτι καὶ ἥδειν, ὅτι μάλιστα φυλάξας τὸν νόμον, ἕτερον οὐ παραβήσομαι. βοηθήσας γὰρ τῷ πατρὶ οὐδεμίαν παράβασιν ἑτέρου νόμου ἐποιούμην, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ΑΛΛ' ἔδει παρακαλεῖν ὑπὲρ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦτον αὐτὸν βοηθεῖν τὸν τρόπον. Ἡ ΛΥσις ἀπὸ τοῦ πράγματος, ὅτι πατὴρ ὢν ὑβριζόμενος, τυπτόμενος, εἰς ὀργὴν, εἰς παροξυσμὸν με κεκίνηκε, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ ἐπίλογος συμβουλευτικός περιῖδεῖν τὸν πατέρα, μὴ καταφρονῆσαι τῆς φύσεως ἐν οἷς πολλοῖς ὑμῶν παῖδές εἰσιν, πολλοῖς δὲ καὶ πατέρες δικάζουσιν. καὶ ὅτι ἐννοεῖν τὴν φύσιν ἀκόλουθον· ἐν οἷς θήσεις καὶ διατύπωσιν τῆς ὕβρεως, τῶν πληγῶν, τῆς ἀτιμίας, καὶ τῶν τοιούτων. εἶτα καὶ ἐς ἔλεον ἐκκαλέσεις τὸν δικαστὴν μὴ διπλαῖς αὐτὸν περιβαλεῖν τιμωρίαις, μᾶλλον μὲν τῇ τοῦ πατρὸς ἀτιμίᾳ, ἢ παθητικῶς διέξελθε. ἑτέρα δὲ τῇ αὐτοῦ τιμωρίᾳ. ἀλλὰ δείξει καὶ ἄτιμοί τινες ὦσιν, οὐ πάντῃ τῆς ἀπὸ τῶν νόμων φιλανθρωπίας ἐστέρηνται, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἶτα ὅτι ποίας ἀπέδωκα τῷ πατρὶ τὰς ἀμοιβάς, τῶν τροφῶν, τῆς παιδείσεως, εἴπερ εἶδον αὐτὸν ὑβριζόμενον.

8.376 καὶ ὅτι πλείστη ἂν κατ' αὐτοῦ διαβολὴ κατὰ τὴν πόλιν ἐγένετο, καὶ ὅτι εἶπον ἄν τινες καὶ πατραλοῖαν με ὡς ἀληθῶς, ὅτι τυπτόμενον τὸν πατέρα παρεῖδον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. νῦν δὲ με καὶ τιμωρήσῃσθε, φέρω καὶ ταύτην ὑπὲρ τοῦ πατρὸς τὴν τιμωρίαν. ὑπομενῶ τὴν ψῆφον διὰ τὴν δίκην, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ΕἰΣ ΤΟ ΕΝΑΝΤΙΟΝ Ο ΚΑΤΗΓΟΡΟΣ. Ἡ κατάστασις καταφορικὴ τοῦ βίου, τῆς πράξεως τοῦ πατρὸς, καὶ ὅτι ἀξίως διὰ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν ἠτίμωται. τοιγαροῦν οὐκ ἐσωφρονίσθη οὐδὲ μετὰ τὴν τιμωρίαν, ἀλλ' ἐπιμένει κατὰ τῶν πολιτῶν. θρασύνεται γοῦν ὡς καὶ κατ' ἐμοῦ ἐθρασύνετο. εἶτα εἰδὼς ὅτι χαλεπὸν ἢ ὕβρις ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ· εἶτα λέγεις, ὅσα ἐν τῷ κατὰ Μειδίου περὶ τῆς ὕβρεως· ὅτι κινεῖ, ἐξίστησιν ἀνθρώπους ἀήθεις ὄντας τοῦ προπηλακίζεσθαι. τοιγαροῦν αὐτὸν ἡμυνόμενον ἀδικοῦντα, ὑβρίζοντα, ὃ δὲ δέον ἐπισχεῖν τὸν πατέρα, κωλύσαι προπετευόμενον· ἐπεξήλθεν, ὕβρισεν, δεινότερά μοι τοῦ πατρὸς παρέσχετο, εἶτα ἀκολουθῶς θήσεις τὸν νόμον. ΑΛΛ' ὁ νόμος, φησὶν, ἐπάναγκες εἶπεν, βοηθεῖν τῷ πατρί. ΛΥσεις τῇ διανοίᾳ, ὅτι ἐν πολέμῳ καὶ οὐκ ἐν εἰρήνῃ. καὶ ἐπιτίμοις οὓσιν οὐκ ἀτίμοις, καὶ ἀδικουμένοις, οὐκ ἀδικοῦσιν ἅπαντα κατασκευάσει παραδειγματικῶς καὶ πρὸς τούτοις ἐρεῖς, ὅτι καὶ ταῦτα δεῖ ποιεῖν, μὴ παραβαίνοντα νόμον ἕτερον· νῦν δὲ αὐτὸς παραβέβηκας· τοῦ γὰρ νόμου λέγοντος μὴ μετεῖναι δίκης τοῖς ἀτίμοις αὐτὸς ἐβοήθησας, καὶ τὰ τοιαῦτα. εἶτα ἀντιθήσεις τούτου τοῦ νόμου τὴν διάνοιαν· ἀλλὰ δίκην ὁ λόγος λέγει τὴν τιμωρίαν.

8.377 Ἡ ΛΥσις ὅτι οὐ τὴν τιμωρίαν μόνην λέγει ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκδικίαν καὶ τὴν βοήθειαν, καὶ ὅτι τοιοῦτον οὐδὲν διήρηται ἐν τῷ νόμῳ, καὶ ὅτι εἰ τοῦτο ἦν ἀληθές, καὶ τίς ἐν δικαστηρίῳ τιμωρίας ἀποστερεῖ τοὺς ἀτίμους; εἶπεν ἂν σαφῶς καὶ διαρρήδη ὃ βούλεται. νῦν δὲ τὴν κοινῶς καὶ κατὰ πάντων εἰπεῖν, καὶ τῆς τοιαύτης δίκης ἀποστερῶν τοὺς ἀτίμους ἐλέγχεται, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἶτα ὀρικῶς κατασκευάσεις ὅτι τοῦτο μάλιστά ἐστιν ἡ τιμωρία. ΜΕΤὰ ταῦτα θήσεις συγγνωμονικὴν ἀντίθεσιν. ἀλλ' ἡλέησα, φησὶ, τὸν πατέρα τυπτόμενον. ΛΥσεις ὅτι εἰ ἡλέεις τὸν πατέρα, ἐζήτεις ἂν ὅπως παύσει τὴν ὕβριν· οὐχὶ πλείονα τὸ ἐπαμύνειν κατ' αὐτοῦ παρεσκεύαζες, καὶ εἰ ἡλέεις ἐμὲ ἡξίους καθυφεῖναι, καὶ εἰ ἡλέεις αὐτῷ παύσασθαι συνεβούλευες. Ἐπίλογοι καταφορικοὶ, ὅτι παραπλήσιος οὗτός ἐστι τῷ πατρὶ, καὶ ἐὰν μὴ δῶ τιμωρίαν, πλείονα καθ' ἡμῶν ποιήσει κακὰ, ἢ ὁ πατὴρ πεποίηκε, καὶ τὰ τοιαῦτα. ΑΜΦΙΒΟΛΙΑ Α. Ἡ ἀμφιβολία ὁμοίως ταῖς ἄλλαις διαιρεῖται διάνοιαν, τί μᾶλλον ἠθέλησεν εἰπεῖν. Λέοντι πάντα ἢ Πανταλέοντι τάμαυτοῦ καταλιμπάνω. εἶτα καὶ τὴν ὕλην ταῖς ἐμπιπτούσαις ἀντιθέσεσιν. ἐνίστε δὲ οὐδεμίαν τιθεὶς ἀναφαίνεται, ἐνίστε δὲ καὶ τοῖς τελικοῖς διαιρεῖται τοῦτο μᾶλλον συμφέρον ὑμῖν. καὶ τοῦτο μᾶλλον δυνατόν ἢ ἐκεῖνο· ὡς ἐπὶ τὸ, Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεύς. καὶ τοῦ μὲν τὰς τριήρεις, τοῦ δὲ τὴν ἀκρόπολιν τειχίζειν

βουλεύοντος, ἐν τοῖς Μηδικοῖς ἔχρησεν ὁ θεός. Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς· καὶ ὁ μὲν συμβουλεύει τὰς ναῦς.

8.378 ὁ δὲ ξυλίνῳ τείχει τειχίζειν τὴν ἀκρόπολιν. ἡ ἀμφιβολία τὰ ῥητὰ ἐν αὐτῇ στοχαστικῶς ἔχει κατασκευαζόμενα. εἴτα μέχρι τούτων ἴσταται τὸ ζήτημα τῆς ὕλης, μηδεμίαν ἐχούσης ἀντίθεσιν. ἢ ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκ τῶν λογικῶν, καὶ ἐκ τῆς πραγματευτικῆς. ὥσπερ ἐνταῦθα τοῦτο συμφορώτερον μᾶλλον ἢ ἐκεῖνο· καὶ τοῦτο δίκαιον μᾶλλον ἢ ἐκεῖνο, καὶ ὅσα τοιαῦτα. οἶον, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος. μετὰ τὴν κατάστασιν ἢ τις ἔχει τὴν διαίρεσιν φανεράν, τὰ γὰρ μὴ δίκαια ἔστι καὶ φόβος. εἴτα ἡ ἐρώτησις ἢ εἰς τὸν θεόν· εἴτα ὁ χρησμός· ἐρεῖς προηγουμένως, ὅτι τὰς τριήρεις ὁ θεὸς εἶπε· ξύλινον γὰρ τεῖχος αἱ τριήρεις. Εἴτα ἀντίθεσιν τιθεὶς τὸ ἕτερον ῥητὸν οὐκ εἶπε, φησὶ, τὰς τριήρεις ὁ Πύθιος, ἀλλὰ φράζει ξυλίνῳ τείχει τὴν ἀκρόπολιν. καὶ γὰρ προτοῦ ξυλίνῳ τείχει ἐπέφρακτο. Ἡ Λύσις στοχαστική. ὅτι τοῦτο οὐκ εἶπεν ὁ θεός· οὐδὲν γὰρ ἡμῖν τοῦτο τὸ τεῖχος χρησιμεύει εἰς τὸν πόλεμον· φανερά δὲ ἡ διασκευή τῆς λύσεως· τί γὰρ ἡμῖν τοῦτο τὸ τεῖχος χρησιμεύει τῆς θαλάσσης ἀνηρημένης; τῶν ὄρων κατεσκευασμένων; τῶνδε πραχθέντων καὶ τῶνδε; εἴτα διασύρων τὸ τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως. καὶ ὅτι οὐ δυνατόν ἀντισχεῖν πρὸς τοσαύτην τοῦ βαρβάρου παρασκευήν· πρὸς τί γὰρ ἀντιβῆναι δυνήσεται, πρὸς πῦρ, πρὸς μηχανήματα; καὶ ὅσα τοιαῦτα. Μετὰ ταῦτα θήσεις πάλιν ἑτέραν ἀντίθεσιν. ἀλλ' ἐργῶδες, τὸ τριήρεις κατασκευάσαι, καὶ καμάτου πολλοῦ καὶ τῶν τοιούτων. Ἡ Λύσις ὅτι οὐ δεῖ ζητεῖν εἰ ἐργῶδες, ἀλλ' εἰ τοῦτο δυνησόμεθα τοῦ βαρβάρου κρατῆσαι. Ὁ Επίλογος προτροπὴν ἔχει ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ διατυπώσεις τὰς μάχας καὶ στοχαστικά πολλά. ὅτι οἱ θεοὶ συμμαχήσουσιν ἡμῖν· ἐκ μὲν τῆς πόλεως Ἀθηνᾶ, ἐκ δὲ τῆς Ἑλευσίνος ἡ Δημήτηρ καὶ ὁ Ἰακχος· ἐκ Δελφῶν ὁ Πύθιος, καὶ τοῖς τοιούτοις.

8.379 ἐρεῖς καὶ οἷα ἔσται καὶ μετὰ τὴν νίκην τὰ πράγματα, καὶ ὅτι τὴν ἡμετέραν γνώσονται σύνεσιν ἅπαντες Ἕλληνες, καὶ οἷον σχήσομεν φρόνημα, καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἴτα ὁ συλλογισμὸς κατὰ τὴν διαίρεσιν, οὐδὲν διαφέρει τοῦ ὅρου πλὴν τοῦτο· ὅτι ἐν ἀρχῇ εὐθύς τὸν συλλογισμὸν πρῶτον τίθησιν; ἴσον λέγων εἶναι τοῦτο ἐκεῖν· εἴτα ὅτι ταυτόν ἐστι καὶ ὁ νόμος τοῦτο λέγει. εἴτα τῷ πηλίκῳ, εἴτα τῷ πρὸς τι. ἐρεῖς οὖν ὅτι ἴσον ἐστὶ τὸ πραχθὲν τῷ ὑπὸ τοῦ νόμου εἰρημένῳ· εἴτα ὅρος, ὅτι ταυτόν ἐστι τοῦτο ἐκεῖν· εἴτα γνώμην νομοθέτου· ὅτι τῇ διανοίᾳ ταύτῃ ἔθηκε τὸν νόμον, ἵνα καὶ οἱ ἐκ πόνου κωλύωνται. εἴτα ἡ πηλικότης. εἴτα τὸ πρὸς τι· μεθ' ἧς ζητήσεις, μὴ τις ἂν τῆς ὕλης ἐμπίπτῃ ἀντίθεσις· ἐνίοτε γὰρ εὐρήσεις καὶ συγγνωμονικὴν, καὶ μεταληπτικὴν, ἢ τινα τῶν λογικῶν μίαν ἢ δευτέραν γιγνομένην ἀντίθεσιν· ἃς χαρακτηρί ὑποβαλεῖν χαλεπὸν, ἅπερ οὐ τῆς τῶν πραγμάτων ὑπαρχούσης περιστάσεως· καὶ τῆς ὕλης μόνης τὴν τῶν ἀντικειμένων εὐρεσιν παρεχούσης τοῖς δυναμένοις ἐνορᾶν τὴν τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων πλοκὴν. τέμνε δὲ ἐπὶ παραδειγμάτων τὸν συλλογισμὸν. ὁ ἄρχοντα τύψας ἀποτιννύτω μυρίας· ὁ ἰδιώτην χιλίας· ἄρχων ἄρχοντα ἔτυψε. καὶ ὁ μὲν αἰτεῖ μυρίας· ὁ δὲ χιλίας δίδωσιν· ἡ κατάστασις ἢ τοῦ κατηγοροῦ ἔχει τὴν γνώμην τῶν θεμένων τὸν νόμον τὸν περὶ τῶν πληγῶν, καὶ τὴν διαφορὰν· τίνος ἕνεκεν ἐπὶ μὲν ἰδιώτου χιλίας ἔταξεν, ἐπὶ δὲ ἄρχοντος μυρίας· καὶ ἐρεῖς, ἵνα ἡ πόλις πανταχόθεν καθαρεύῃ τῆς ὕβρεως· εἴτ' ἐπὶ πολὺ τοῦτον ἐπαινέσας τὸν νόμον, καὶ εἰπὼν, ὅτι οὔτε ἡ πόλις τῶν ὕβρεων καθαρὰ, οὔτε οὐδὲν ἀλλήλους διατιθεμένων, ὧν κρατήσαντες οἱ πολέμιοι.

8.380 μεταβαίνεις ἐπὶ τὴν ὑποκειμένην περίστασιν. ἐρεῖς γὰρ, ἀλλὰ νῦν οὐκ οἶδα πῶς ὁ χρηστὸς οὐτοοὶ φέρων τὸ κοινὸν τῆς δημοκρατίας ἀξίωμα καταφρονήσαντος τοῦ νόμου· ὑπεριδὼν τοῦ γράμματος εἰς τὰς ὕβρεις, χορηγῶ μόνῳ χρησάμενος τῷ πλούτῳ ἐτύπησε, πληγὰς ἐνεφόρησε, προπηλακίζων τὸ σῶμα διέτριβε τῷ σχήματι, τῷ βλέμματι, τῇ πληγῇ πᾶσαν αἰκίαν ὑποβαλλόμενος· εἴτα προηγουμένως κατασκευάσεις καὶ τὸ ῥητόν. παρατηρητέον γὰρ τοῦτο αἰεὶ ἐν τῷ συλλογισμῷ, ὅτι προηγουμένως τὸ ῥητόν κατασκευάζεται αἰεὶ τοῦ κατηγοροῦ καὶ τοῦ

φεύγοντος. οἷον εἶτα τοῦ νόμου σαφῶς εἰπόντος μυρίας διδόναι τῷ ἄρχοντι χειρας ἀδίκους ἐπενεγκόντα. καὶ τοῦ γράμματος πρόστιμον ὠρισμένον ἐπὶ τῶν ἀρχόντων διατυπώσαντος· οὕτως ἀντὶ τῶν μυρίων χιλίας ἀποτινύειν προήρηται. οὐχ ὡς ἰδιώτην, ἀλλ' ὡς ἄρχοντα πατάξας· ὡς ἓνα τινὰ τῶν ὀλίγων· ἀλλ' οὐ τὸ κοινὸν ἀξίωμα τῆς πόλεως περικείμενον. καὶ δευτέραν παρανομίαν ἐπὶ μαρτύρων ἐργάσασθαι βούλεται. πρότερον παραβὰς τῇ προπετείᾳ τὰ γράμματα. νῦν δὲ ἐφ' ἡμῶν τῷ προστίμῳ, ἰδιώτην ἐμφαίνων τὸν τὴν ἀρχὴν ταύτην παρ' ἡμῶν ἐμπεπιστευμένον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Εἰπιχειρήσεις δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου. ὅτι εἰ αὐτὸς ἦν ὑβριστής, πῶς ἂν εἰςῆλθε τὴν γραφὴν; πότερον τὰς χιλίας ἢ τὰς μυρίας ἂν προετίμησε; καὶ ὅλως ἀγωνιστικώτερόν ἐστι τὸ κεφάλαιον· διὸ καὶ πολλῶν εὐπορήσεις ἐπιχειρημάτων μετὰ τὸ προηγούμενον. λέγε δὲ τὴν τοῦ ὀριστικοῦ κατασκευὴν, ἔρχη ἐπὶ τὰ ὀρικά· τὸν αὐτὸν τρόπον φύσεως ἔργον ἐργαζόμενος. οὐδὲν γὰρ διαφέρει, κατὰ τὴν ἐργασίαν τὰ κεφάλαια.

8.381 πρῶτον οὖν θήσεις τὸν συλλογισμόν διπλοῦν, ἀλλ' οὐδὲν διαφέρει ὑπὸ ἰδιώτου τυπτηθῆναι καὶ ἄρχοντος ἢ οὕτως· ἀλλ' ἴσον ἐστὶν ἰδιώτην ἄρχοντα τυπτῆσαι, καὶ ἄρχοντα ἄρχοντα. Ἀλλὰ τετύπηκα, φησὶν, ἄρχων τυγχάνων τὸν ἄρχοντα. Ἡ Λύσις συλλογιστική· ὅτι οὐκ ἔστι ταῦτόν ἰδιώτης καὶ ἄρχων. καὶ ὁ μὲν τὴν ἰδίαν ἔχει τύχην, ὁ δὲ τὴν κοινήν τῆς πόλεως, καὶ τὸ ταύτης ἀξίωμα· καὶ ὅτι ἄρχοντα ἐτύπησας καθ' οὗ καὶ τὰς μυρίας ὀφείλεις, καὶ ὅσα ἐν συλλογισμῷ, δεικνὺς ὅτι οὐκ ἔστι ταυτό· εἶτα ἐπὶ τὸν ὅρον, ὅτι ταυτόν ἐστιν· ὁμοίως γὰρ παισθῆναι ἐστὶ καὶ τὴν αὐτὴν ὑπομένει ὕβριν ὁ ἄρχων. καὶ οὐδ' εἰ ἰδιώτης ἦν ὁ τυπτήσας, ἄλλη ἂν ἡ ὕβρις ἐγένετο, ἐπὶ δὲ ἄρχοντος ἄλλη, ἀλλ' ἡ αὐτὴ ἐστὶ, καὶ τὸ πραχθέν ἐστὶ τὸ αὐτό. εἶτα γνώμη νομοθέτου. καὶ ὁ νόμος εἶπε τὸν ἄρχοντα τυπτήσαντα διδόναι μυρίας, οὐκ εἰπὼν, οὐδὲ περιεργασάμενος, πότερον ἰδιώτης ἐστὶν ἢ ἄρχων. καὶ ἂν μὲν ἰδιώτης, διδότης τὰς μυρίας· ἂν δὲ ἄρχων, διδότης χιλίας· ἀλλ' αὐτὸς ὁ πρὸς τὸν ἄρχοντα τυπτήσας διδότης μυρίας. καὶ τοι εἶχεν, ὡς σὺ φῆς, διαφορὰν, προσέγραψεν ἂν τοῦτο ὁ νόμος. καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ἐτίθει τὴν διαφορὰν, καὶ ἔταπτεν ἰδιώτῃ ὑβρισθέντι τοσόνδε πρόστιμον, ἄρχοντι δὲ τοσόνδε· ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος οὐκ ἐτίθει τὴν διαφορὰν. ἀλλ' εἰδὼς ὅτι οὐδὲν διαφέρει ὑπὸ ἄρχοντος ὑβρισθῆναι, ἢ ὑπὸ ἰδιώτου τὸν ἄρχοντα, εἶπε τὸν ἄρχοντα τυπτήσαντα διδόναι μυρίας· καὶ ὁ νόμος οὐ πρὸς τὴν γῆν, ἀλλὰ πρὸς τὰς πληγὰς ἀπεΐδεν. εἶτα ἡ πηλικότης, ὅτι δεινὸν ἢ πληγὴ· καὶ τούτου τι χαλεπώτερον οὐκ ἂν γένοιτο. καὶ ἐρεῖς πάντα τὰ τὴν πηλικότητα κατασκευάζοντα ἐπιχειρήματα.

8.382 ταῦτα δὲ φανερά ἐκ τῶν ὀρικῶν, καὶ τῆς Πορφυρίου τέχνης. εἶτα τὸ πρὸς τι, ὅτι χαλεπώτερόν ἐστι τὸ ὑπ' ἄρχοντος τυφθῆναι, ἢ ὑπὸ ἰδιώτου. ὁ μὲν γὰρ οὐ τολμᾷ, ἢ τολμήσας εὐθὺς δώσει τὴν δίκην· ὁ δὲ ἄρχων καὶ ἰσοτιμία θαρρῶν, καὶ ἐπιμένει καὶ ἐπαύξει τὸ δεινόν, καὶ οὐδὲ παραχωρεῖ, οὐδὲ παύεται, ἄχρις ἂν κόρον λαβὼν τοῦ προπηλακίζειν τὸν ἄρχοντα ἀνύσει τὸ σπουδαζόμενον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἶτα ἀντίθεσις συγγνωμονική. ἐπειδὴ γὰρ πληγαὶ εἰσι, δῆλον ὅτι πᾶς ὁ πληγὰς ἐπιφέρων ὀργὴ τοῦτο ποιεῖ. Καίτοι τοιαύτην θήσεις ἀντίθεσιν· ἀλλ' ὀργῇ, φησὶ, τοῦτο τετόλμηκας. Ἡ Λύσις μεταληπτική· πρῶτον δὲ κατὰ ἀναίρεσιν θετικῶς ὅτι ἔδει οὐδ' ὅλως ἀγανακτεῖν· οὐδὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐργάζεσθαι, ἄχρις ἂν πληγῇ διαλύσῃ τὴν ὁρμήν· οὐδὲ ὅλως προσῆκον κατὰ ὁμοφύλου τοιούτῳ πάθει κατέχεσθαι· πολλῷ δὲ πλέον καὶ κατὰ ἀρχόντων. εἶτα τὸ μεταληπτικόν. εἰ δὲ ὅλως ὀργὴ πρὸς ταύτην ἐκίνησε τὴν ἀγανάκτησιν, ἔδει κατηγορεῖν, ἔδει προσιέναι τῷ δήμῳ, ἔδει κατ' ἐμοῦ συγκροτεῖν δικαστήριον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ὁ Ἐπίλογος καταφορικὸς, ὡς κατατυπτήσαντος, ἔχων καὶ διατύπωσιν τῶν πληγῶν. Εἰς τὸ ἐναντίον ὁ ἀπολογούμενος, τουτέστιν ὁ ἄρχων, ἐπεικὴ ἑαυτὸν ἐπιδείξει καὶ πρᾶον, καὶ ἐπὶ μεγίστων, θρασὺν δὲ καὶ δεινὸν τὸν ἕτερον, καὶ τὸ σύμπαν εἰπεῖν αἴτιον τῶν γενομένων πληγῶν, καὶ ὅτι αὐτὸς εἰς τὸ χρήσασθαι ταῖς χειρὶ προηγάγετο καὶ τὰ τοιαῦτα. εἶτα ὅτι ὁ τυπτήσας οὖν κατὰ τὸν νόμον δίδωσι τὰς χιλίας· εἴτ' εὐθὺς ἐπάγει τὸ

συλλογιστικόν· εἰ γὰρ ὁ τὸν ἑαυτοῦ κατὰ τύχην κρείττονα τυπτήσας δώσει τὰς μυρίας, τὸν ἰσότημον ταῦτο τοῦτο δράσας δώσει τὰς χιλίας· ταῦτόν γάρ ἐστι τὸ πραχθέν.

8.383 καὶ ὅπερ ἂν ἰδιώτης τυπτήσας ἔδωκε, τοῦτο αὐτὸς ἄρχων ὢν τὸν ἄρχοντα τυπτήσας δίδωμι, ὅπερ ἐστὶν ὅρος. εἴτα συγγνώμη τοῦ νομοθέτου. ὅτι καὶ ὁ νομοθέτης τοῦτο βούλεται· τὴν γὰρ τιμὴν ὁρῶν καὶ τὸ ἀξίωμα ἐκείνος τῷ μὲν ἔταξε τὰς χιλίας, εἰς τὸ ἰσότημον τυπτήσαντι· τῷ δὲ τὰς μυρίας, ὡς τὸν κατὰ πολὺ τῇ τύχῃ κρείττονα. εἰ μὲν γὰρ οὖν κρείττων ἐστὶ τῇ τύχῃ, δίδωμι τὰς μυρίας. εἰ δὲ τὴν αὐτὴν μοι ἔχει τιμὴν, περιττὸν πολυπραγμονεῖν· δοῦναι γὰρ καμὲ τὰς χιλίας ὁ νόμος προήρηται· εἴτα τὸ, εἰ οὖν τις διαφορὰ, ἐπεσημνήματο ἂν ὁ νομοθέτης· νῦν δὲ μηδὲν ἐπισημνήμενος, δῆλον ὅτι τὰς χιλίας ἐκτίσαι κεκέλευκεν. εἴτα ἡ πηλικότης, ὅτι οὐδὲν δεινὸν οὐδὲ μέγα ἔπαθεν, καὶ ὅλως πράξεις καθαιρετικῶς τὸ κεφάλαιον, φάσκων ὀργὴν εἶναι τὴν αἰτίαν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Μετὰ ταῦτα θήσεις ἀντίθεσιν ἀντιληπτικὴν. ἀλλ' ἔδει, φησὶ, τὴν ὀργὴν ἐτέρως παραμυθῆσασθαι. Λύσεις, ὅτι τὸ πάθος τούτου αἴτιον καὶ ἡ ὀργὴ τὸ πρακτέον, μὴ συγχωροῦσα ἰδεῖν, ἀλλὰ τὴν παρουσίαν ταράττουσα, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐρεῖς δὲ ὅτι, εἰ γὰρ μὴ τούτου αἰτία ἦν ἡ ὀργή, διὰ τί οὐκ ἂν ἦλθον εἰς δικαστήριον; διὰ τί οὐκ ἂν ἐγραψάμην; εἰδὼς καὶ ἑμαυτὸν ὅτι τηρήσω ἀζήμιον καὶ τοῦτον μειζόνως τιμωρήσομαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ὁ Ἐπίλογος παρακλητικός· μὴ ψηφίσασθαι τὰς μυρίας, καὶ ὅτι ἡ αὐτὴ τιμωρία ἐστὶ τὸ δοῦναι τὰς χιλίας καὶ τὰς μυρίας· ὁμοίως γὰρ ζημιοῦνται ὁ διδοὺς, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ΟΝΟΜΑΣΤΙ ΜΗ Κωμωδεῖν ὁ νόμος ἐκέλευσεν. Αὐτοπροσώπους τις εἰσάγων τοὺς κωμωδουμένους ὑπάγεται τῷ νόμῳ. Πάλιν κἀνταῦθα ἡ αὐτὴ διαίρεσις· ὥσπερ ἐν ὄρῳ οὐκ ἔστιν ἴσον ὀνομαστὶ κωμωδεῖν, ὅπερ ἐστὶ συλλογισμοῦ, οὐδὲ ταῦτόν τὸ ὀνομαστὶ λέγειν καὶ πρόσωπα δεικνύναι ἀπλῶς· εἴτα ἡ γνώμη τοῦ νομοθέτου, ὅτι καὶ ὁ νομοθέτης εἶπεν ὀνομαστὶ μὴ κωμωδεῖν· εἴτα ἡ πηλικότης· τὸ χαλεπώτατον κωμωδεῖν καὶ δεινόν· εἴτα τὸ πρὸς τι· ὅτι χαλεπώτερον δεικνύναι πρόσωπα τοῦ ὀνομαστὶ λέγειν τοὺς κωμωδουμένους· τῷ μὲν γὰρ ὀνόματι τυχόν ἂν τις καὶ ἀμφιβάλλῃ· τῷ δὲ προσώπῳ οὐδαμῶς, αὐτὸν σαφῶς δεικνύντος τοῦ προσώπου τὸν κωμωδούμενον καὶ οὐχ ἕτερον.

8.384 Εἴτα θήσεις ἀντίθεσιν μεταληπτικὴν τὸ, σωφρονίζων αὐτοὺς τότε πεποίηκα. Καὶ λύσεις μεταληπτικῶς, ἐτέρως ἔδει ποιεῖν, κατηγορεῖν, συμβουλεύειν, πλήττειν, ὀνειδίζειν καὶ μὴ παραβαίνειν τὸν νόμον. Ὁ Επίλογος ἀκολουθῶς καταφορικὸς, ἔχων καὶ διατυπώσεις, ἔχων καὶ ἡθοποιίας, ἔχων καὶ οἷα οἱ ἑαυτοὺς ὀρῶντες ὑπομένουσι, καὶ τὰ τοιαῦτα. Νόμου ὄντος τοῦ κατὰ τῶν μοιχῶν, καταλαβοῦσα ἡ γυνὴ ἄνδρα μοιχεύοντα ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται φόνου. Νομίσειεν ἂν τις μεταληπτικὸν τυγχάνειν τὸ πρόβλημα, διὰ τὸ ζητεῖσθαι μόνον τὸ τῆς γυναικὸς πρόσωπον· πότερον αὐτὴ δίδωσιν ὁ νόμος ἀναιρεῖν τοὺς μοιχοὺς, ἢ τοῖς ἀνδράσι τῶν γυναικῶν· ἔστιν οὐχ οὕτως ἔχον τὸ ζήτημα· συλλογισμὸς γὰρ ἡ στάσις, διὰ τὸ λέγειν ἐπίσης δεδωκέναι τὴν ἐξουσίαν καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξί· καὶ εἶναι τὴν ζήτησιν περὶ τὸ ῥητόν, ὅπερ ἐν μεταλήψει οὐ γίγνεται, ὅπερ καὶ πρόωγ εἵπομεν· ὅτι πᾶσα νομικὴ διαίρεσις μετὰ τὴν ἐκ τοῦ ῥήτοῦ πρότασιν τῇ ἐμπιπτούσῃ στάσει διαιρεθῆσεται· αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος ποιήσομεν. Εἰς τὴν δὲ ἐν αὐτῷ πρώτη ἀντίθεσις ἡ ἀπὸ τοῦ νόμου. ἀλλ' οὐ σοὶ δέδωκεν ὁ νόμος τοὺς μοιχοὺς ἀναιρεῖν.

8.385 Ἡ Λύσις κατὰ τὸ ἴσον γίγνεται, ὅτι ἴσον ἐστὶ τὸ πρᾶξαι τοὺς μοιχοὺς ἀναιρεῖν τοῖς ἀνδράσιν, καὶ τὸ ταῖς γυναιξὶ δεδωκέναι τὴν ἄδειαν· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο σαφῶς ὁ νομοθέτης ἐβούλετο, προεῖπεν ἂν, μὴ δεῖν τὰς γυναῖκας τοὺς μοιχοὺς ἀναιρεῖν, ἢ μόνοις τοῖς ἀνδράσι τοῦτο ποιεῖν· μετὰ ταύτην, ὅτι οὐδὲν διαφέρει ὑπὸ γυναικὸς ἢ ὑπὸ ἀνδρὸς τὴν τιμωρίαν γίνεσθαι· καὶ τὸ μάλιστα ἔμοι δέδωκεν ἢ ἐλύπει μοιχεύων, καὶ ὅλως εἰς τὴν τοῦ ῥήτοῦ λύσιν πάντα τὰ ἐκ τοῦ ὅρου ὅσα ἐμπίπτει ἕως τῆς πηλικότητος καὶ τοῦ πρὸς τι. Μετὰ τὴν νομικὴν ζήτησιν καὶ τὴν λύσιν τὴν ὀρικὴν ἐμπίπτει ἀντιθετικὴ στάσις· τὸ ἀντέγκλημα κατ' ἀκολουθίαν τῶν ὀρικῶν, ἢν ἐξῆς

ἐργάζεται. Λύσει δὲ αὐτὸς ὁ κατήγορος ἀντίθεσιν πρὸς ἀντέγκλημα τιθεὶς τὴν μεταληπτικὴν. Ἐδει κατηγορεῖν ἢ ἀνακοινοῦσθαι τῷ δήμῳ. Λύσει ἡ γυνὴ τῇ λύπῃ, τῇ ὀργῇ, τῷ καιρῷ, καὶ ὅτι οὐκ ἂν κατηγοροῦσα πάντως ἂν τιμωρίαν ἔλαβεν· ἄδηλα γὰρ τὰ ἐκ τῶν δικαστηρίων. καὶ ὅτι οὐδὲν ἂν ἕτερον ἐποίησαν οἱ δικασταὶ, κατὰ τοὺς νόμους δικάζοντες, ἢ θανάτῳ ὑπέβαλλον κατὰ τὸν νόμον, καὶ τὰ τοιαῦτα. Μετὰ ταῦτα θήσεις τοὺς ἐπιλόγους, βαρύτητα ἔχοντας, καὶ τὸ συμφέρον ὑπὲρ τῶν γυναικῶν, ἵνα σωφρονῶσιν οἱ ἄνδρες, καὶ μὴ διπλᾶ ἀμαρτάνωσιν, τὰς μὲν ὑβρίζοντες τῇ μοιχείᾳ, τὰς δὲ λυποῦντες οἷς ὑβρίζουσιν. ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΤΟΥ ΣΩπάτρου διαιρέσεων ζητημάτων.